BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
7 A
11

TRACTATVS

DE CRIMINE LAESAE MAIESTATIS INSIGNIS, ET ELEGANS,

SVMMO STVDIO AC DILIGENTIA per clarissimũ consummatissimumque Vtr. Iur. Doctorem D. HIERONYMVM GIGANTEM Forosemproniensem elucubratus,

ET ad communem studiosorum, Iudicum, pariter & causarum Patronorum, aliorumque in foro praesertim criminali versantium commodum, & vtilitatem, nunc primùm in lucem editus,

CVM SVMMARIIS, AC INDICE materiarum locupletissimo.

LVGDVNI,

Apud Sebastianum Barptolomaei Honorati,

M. D. LVII.

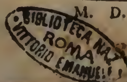

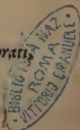

LAVRENTIO PRIOLO INCLYTO VENETIARVM DVCI

Hieronymus Gigas Iuriſconſultus inoffenſam fœlicitatem precatur.

***

NTIQVORVM morem fuiſſe legimus, Princeps ſereniſsime, quem etiã in pleriſque Prouincijs ætate noſtra ſeruari vidimus: Vt ad principatus ſublime ſolium nouiter aſſumpto à ſubditis munuſcula qualiacũque quiſque poteſt offerantur. Cùm autem nuper vacante huius inclytæ Ciuitatis Venetiarum Ducali ſede, Patres illi ampliſsimi, Senatoréſque optimi, quibus noui Ducis electio legum decreto contigerat, Quem nam tam ſublimi Reipublicæ præficerent, animo voluerent, conſiderãtes veræ Chriſtianæ religionis cultum, qui in te ſemper apprimè floruit, & ſine quo nullus ad huius dignitatis gradum, vt cæteris præſit, aſſumi debet: vitáque tuæ integritatem, ſingularem erga patriam amorem, conſtantem iuſtitiam omnibus æqua lance per te adminiſtrari ſolitam, Diuinámque tuam clementiam, quæ Principem Deo ſimilem dubio procul efficit, liberúmque in

consulendo animum nulli voluptati deditum, incomparabile tuum in rebus agendis ac Reipublicæ negotijs administrandis iudicium pariter & experientiam, pietatem, & humanitatem in cunctos, quæ vna virtus sui dulcedine etiam Barbarorum ingenia demulcere consueuit. Amicos augere, & inimicos mites reddere, pariter & conciliare valet tuam in aduersis constantiam, in prosperis prudentiam, in ambiguis & obscuris mirificam ingenij tui solertiam, Erga subditos singularem beniuolentiam, paternámque charitatem, in exteros benignitatem, erga viros probos & de literis optimè meritos, quos semper fouisti ac protexisti, singularem animi tui propensionem. Perpendentésque quo studio, quáue diligentia sacræ scripturæ, ac Græcis Latinísque literis assiduam operã nauaris, In quibus te talẽ reddidisti, vt cuicunque viro vel doctissimo (absit adulationis verbũ) merito conferri valeas. His igitur atque alijs immensis virtutibus tuis allecti, amplissimi & sapiẽtissimi illi Senatores (diuino vt credere par est) afflati numine, te huius inuictissimæ Reipublicæ Ducem maxima cũ totius populi acclamatione diuinitus elegerunt. Quã sanè dignitatẽ tibi potiùs oblatam, quàm abs te ipso (vt fieri cõsueuit) loboriosius exquisitam, nõ solùm huic amplissimæ Ciuitati, verũ etiam subditis omnibus exterísq; principibus iocundissimam fuisse nemo est qui nesciat. O fœlix Venetorum Respublica, tali tantóque Principe decorata, in quo vno quicquid in vero Principe desideratur, facillimè reperitur. O fœlices subditi quibus huius consilio pariter & ope à quibuscunque exterorũ iniurijs propulsatio, æternáque pax ac rerum omnium abundantia paratur. Verùm Princeps serenissime, cùm amplitudinis tuæ dum in minoribus existeres, senatoria dignitate

fungens

fungens semper amantissimus fuerim. Quantam ex huiusmodi dignitate cœlitus tuis suffragantibus, virtutibus ac meritis in te collata voluptatem animo conceperim, nec lingua exprimere, nec calamo significare possem: sed vt propensi in te animi mei ac veræ fidei quod possum testimonium afferam, Libellum hunc quem, De læsa maiestatis crimine conscripsi, tibi dono mittere decreui. Suscipe igitur Princeps Serenissime, munusculum hoc qualecunque sit Gigantis mancipioli tui vigilias, illúdque ea, qua soles, incomparabili humanitate tua complectere, vt hoc tuo amplitudinis clypeo fultus in lucem lætus prodiens, inuidorum latratus faciliùs effugere queat. Vale.

Venetijs, vij. Cal. Octobris.

M.D.LVI.

IOANNES CORASIVS THOLOSAS, HIERONYMO GIGANTI FOROSEMPRONIENSI IVRISCONSVLTO CLARISSIMO, S. P. D.

PER institutam nuper inter nos amicitiam, innumerabilibus tuis in me officiis, & incredibili meo erga te amore, validissimè firmatã, oro te, & obtestor, mi Gigas, ne sinas sepultum apud te iacere, lepidum illum tuũ, De læsæ maiestatis crimine Tractatũ. In quo vno quantũ ingenio industriáque possis, peregregie ostendisti. Et ex cuius ego lectione, dici non potest, quãtum cœperim voluptatis. Sed effice potius, vt quàm ocyssimè, studiosorũ omnium bono, lucem accipiat. Sic enim iuris candidatos, cũ primis tibi deuincies, & quã me valde ames, quantíque me facias, certissimũ dabis apud omnes testimonium. Ego verò mi Gigas, qui si quis alius vnquam, & esse, & haberi gratissimus semper concupiui: illud tibi persuadeas velim, te multos habere, vetustate, & assiduitate cõiunctiores amicos, quàm me: at studio, beneuolentia, & amore, neminem. Nam & planè mei dissimilimus, hoc est beneficiorũ immemor & ingratus essem: nisi te non diligerẽ modo, sed amarem plurimùm, qui cũ de me & magnificè senseris semper, & honorificẽtissimè sis loquutus: tũ verò quàm primùm me de facie nosti, tuam vltro erga me beneuolentiam, maximis studiis, officiísque cumulasti. Bene vale, & me sicuti cœpisti, perama. Ferrariæ, pridie Calendis Augusti. M D L.

BENEDICTVS BARISELLVS IVRECONS. PATAVIN. LECTORI.

AGNAE quidem habendæ sunt gratiæ Hieronymo Giganti iureconsulto clarissimo, qui etsi grauissimarum causarum consultationibus, usúque forensi quotidie præpeditus, nobis tamen studiorum suorum rationem etiam reddiderit, cũ enim pluribus abhinc annis pulcherrimas illas suas annotationes seu scholia doctissima in Philippi Decij ad summorum Pontificum sanctiones, singulares cõmentarios edidisset, perspicacissimúmque ingenij sui acumen, summámque in utraque iuris disciplina præstantiam suam iam abundè declarasset, quod unum ad optimi Iureconsulti dignitatem, claritatémq; nominis assequendã, perpetuóque retinendam sat cuiq; esse poterat: alijs quoque lucubrationibus vir nunquam conquiescens, scriptisq;, quæ plurima longéque præstantissima confecit, quo studia hæc nostra cùm diuinitus humani iuris redderet illustriora, ulla unquã in re nobis non deesse semper constituit, sed uti gratissimus debitor nobis omnibus uti ex studiorũ suorũ ratione à Deo optimo maximo benignissimè ad cæterorũ mortaliũ usum & adiumentum credita, largó etiam fœnore super addito respondere procurauit, quam ipsius animi testificationem tam illustrem quàm facillimè testatur cõmentarius tam scitè, támque eruditè ab ipso Gigante cõscriptus, quem de Pensionibus sacerdotiorũ inscripsit, quiq; in manus iam omnium cum summa eius laude versa-

tur, omnésque cùm Italiæ, tum Galliæ bibliothecas iam refersit vberius: Libellus deinde sanctissimus ab eo editus, de episcopali residētia pia & ex christianæ religionis summorumq; Pontificum institutis luculentissimè cōpilatus, summam viri istius grauitatem in studiisq; nostris excellentiam satis superque declarauerant: nilq; nobis ab ipso Gigante vlterius desiderandum reliquerant: sed honestissima à scribendi munere vacatione dignum effecerant. At vir hic grauissimus otio semper laborē interponendum ratus, nullísque vigilijs parcendum, officia Iureconsulti maximi reddere voluit quàm cumulatissima, addito etiam hoc pulcherrimo studiorum suorū anatocismo, singulari hoc suo commentario ad læsæ maiestatis crimen diligentissimè confecto, qui vobis nunc præsto est, ad nostram omnium maximam vtilitatem animíque oblectationem: Cuius ego singulares laudes, vt possem, libentissimè vel perstringerem, ni qualis quantáq; sit eius dignitas & eruditio, Ioannes Corrasius Tholosas Iureconsultus eruditissimus, eius præstantiæ priore sua epistola locupletissimus testis esset: qui tamen iam morte immatura præreptus editionem hanc à Gigante efflagitatam videre non potuit. Tuum erit lector optime, Hieronymi Gigantis Iureconsultissimi in studiosos omnes studiáque ipsa beneficentiam agnoscere: gratóque semper animo respondere, quod erit si illius beneuolentia, deuictus, commentarios istos benignè susceperis, & legeris auidissimè. Deúmque optimum maximū summis precibus exoraueris, vt nobis omnibus illum quàm diutissimè seruet incolumen, maiora ingenij sui monimenta ex refertissima sua penu promptè (ni fallor) liberalitérque depromptururum.

IN LAVDEM AVTHORIS BERNARDI GEORGII SENATORIS VENETI

EPIGRAMMA.

***

Publica qui verbis lædi factísve potestas,
Qui reus ex his, quis principis esse queat,
Hoc tibi mõstrat opus, cura, ingẽtíq; labore,
Quod scripsit præstãns, cõposuítq; Gigas.
Si nescis nomen, sacro hic de nomine dictus,
Ingens vmbrorum splendor honósq; soli.

† 5

FRANCISCI NOGAROLLAE COMITIS VERONENSIS CARMEN.

QVAE conata Iouem est superis detrudere regnis
Pestem illam immani corpore terra dedit,
At noster pietate Gigas insignis, & ipsis
Dis cordi est, virtus quem fouet alma sinu,
Humano generi semper nocuere Gigantes,
Hic semper studiis profuit ex animo.
Aspice quàm rarũ ac perfectũ exegit ad vnguem,
Quo nullum in terris clarius extat opus.
Non tulit hic homines tot duci erroribus actos
Amplius, indoctis dogmata vera dedit.
Discußit nebulas, iurísque ænigmata soluit
Redditas maiestas legibus atque decus.
Macte animo tibi iam immortalis gloria parta est
Aurea, sublimis qua petis astra Gigas.

BERNARDINI TO-
MITANI ART. DOCTORIS
EPIGRAMMA.

IMPIA gens ſuperos cupiens detrudere cælo,
Auſa eſt æterno bella mouere Ioui.
At nouus iſte GIGAS, lingua decoratus & armis,
Pro ſuperis manibus pagnat,& ore canit.
Victor erit,quando generoſa vindicat ira
Arma, homines,leges,faſq;, piúmque Deos.

GEORGII SCLENZE CRETENSIS, OCTASTYCHON.

Vt rudis eoo gemma huc de litore lata
Miróq; artificis, trita labore micat;
Post vaga spectanti præstat solatia forma,
Forma quæ obscuro corpore clausa fuit:
Sic infecta olim scabra rubigine lex, nunc
Clara Gigantæo redditur ingenio,
Cui mortale genus, meritas ascribere laudes
Conuenit, hócque nouum stet, sine morte decus.

INDEX OMNIUM RUBRICARUM, ET QUÆSTIONUM QUÆ IN TRACTATU ISTO CONTINENTUR.

***

Liber primus continet infrascriptas Rubricas, & quæstiones.

RUBRICÆ.

QUÆSTIONES LXVIII.

An offend

An qui

A

RVBRICAE.

QVAESTIONES XXIX.

An

Liber secundus continet infrascriptas Rubricas, & Quæstiones.

RVBRICA.

QVÆSTIONES XIX.

An mi

RVBRICA.

QVAESTIONES XXX.

RVB

De pœnis committentium crimen læſæ maieſtatis. pa.270

QVAESTIONES XXXVII.

An dam

ber tertius continet infraſcriptas Rubricas,& Quæſtiones.

RVBRICA.

QVAESTIONES XXIII.

† † 5

RVBRICA.

Quæst

QVAESTIONES IX.

RVBRICA.

QVAESTIONES XXVI.

An vas-

Rebel

RVBRICA.

QVAESTIONES XIX.

An conf

HIERONYMI GIGANTIS IVRIS-CONSVLTI FOROSEMPRONIENSIS DE CRIMINE LAESAE MAIESTATIS

LIBER PRIMVS.

De origine legis criminis læsæ maiestatis, & cur Iulia dicta sit?

SVMMARIVM.

Lex maiestatis apud Athenienses seruata fuit.
Lex maiestatis, Cornelia à Cicerone nuncupata.
Lex maiestatis læsæ, cur Iulia nuncupetur?
Lex Iulia de adulterijs, non ab ipso Iulio Cæsare, sed ab Augu-
o lata fuit.
ulius Cæsar primus fuit Imperator.
olius Cæsar primus Imperator legibus condendis, & ordinan-
is intentus fuit.
rimen læsæ maiestatis contra Imperatorem, primo contra Iu-
um Cæsarem primum Imperatorem commissum fuit.

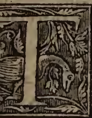

RACTATVRVS materiam criminis læsæ maiestatis, quam sparsim Doctores variis in locis, non copiosè, sed admodum breuiter examinãt, & ego illam in vnum colligere, iuris studiosis commodo, & vtilitati studens, cum decreuerim, operæpretium, quin potius necessarium atus sum, in primis legis prædictæ originem quærere, aconueniens sit, omissis initiis atq; origine non reperita, (vt ita dixerim) manibus, protinus materiam aggredi. a maiestatis legem vna cum priscis regibus, & principi-

bus ipsis inter mortales initium habuisse, reperio, dispari tamen ordine, pro varia seculorum & principum conditione instituta,& obseruata fuit,summo terrore ac religione,præcipuè apud barbaras nationes, perpetuò in cultu fuit, vt vel Regem
1 libero inspexisse vultu,capitale foret. †Apud Athenienses eam seruatam fuisse, in lege duodecim tabularum compertum est. vt attestatur Vulpianus Iurisconsultus in l.lex duodecim tabularum.ff.ad legem Iul.maiesta. demum legem Apuleius tulit, quòd publicam minuens maiestatem capite puniretur, vt testatur Ayma.Riual.in sua historia iuris canonici,& ciuilis.nume.
2 147.Hanc maiestatis legem† à Marco Tullio in Pisonem,Corneliam appellari legimus, vbi his vtitur verbis, exire de prouincia,educere exercitum, bellum sua sponte gerere,in regnũ, iniussu populi,aut senatus accedere,quę cum plurimę leges veteres,tum lex Cornelia maiestatis,Iulia de pecuniis repetũdis,
3 plenissimè vetant. Apud † Iurisconsultos autem libro xlviij. Digestorum eam Iuliam nuncupari videmus, & itidem libro nono Codicis,sed in neutro dictorum locorum mentio fit,quis eius legis Iuliæ maiestatis author fuerit, neque id hactenus apud vllum satis receptum scriptorem mihi reperire contigit. Si integra veterum Iurisconsultorum monumenta extarent, dubio procul,id cum pluribus aliis minimè desideraretur.Cur autem à Iurisconsultis ea Iulia appelletur? Odofredus in Rub. C.ad legem Iul. maiest. eam à Iulio Cæsare editam, sic appellari dixit,nullius tamen authoritate hoc comprobat, nec à denominatione huiusmodi consequentia fieri potest, siquidem
4 †lex Iulia de adulteriis, non ab ipso Iulio Cæsare, sed ab Augusto lata fuit, vt testatur Vulpianus Iuriscõsultus in l.j.ff.ad legem Iul.de adulteriis,& Suetonius Tranquillus in vita Augusti, & tamen Iulia appellatur. gl. in verbo,Augusti.in d.l.j. eam de adulteriis à Diuo Augusto,vel à Caio, vel ab Octauiano latam fuisse asserit,demum quærit cur dicta sit Iulia, si non à Iulio Cæsare,sed ab vno prædictorum emanauit, & quæsito respondẽs dicit,ideo sic dictam,quia Iulius Cæsar primus eam induxit, sed morte præuentus perficere non valuit. Caius autem cum eam perfecisset, illam à nomine Iulij Cæsaris eius auunculi maluit,quàm à se nominari,nec in ista opinione persistens subdit, vel dic eam originaliter à Caio traditam, licet
5 eam à Iulio Cæsare eius auunculo nominare voluerit,†cum is primus fuerit Imperator. Io.Corasius Tholosas elegans Do-

ctor, amicissimus meus, in libello suo Miscelanearum. cap. j. lume. 8. dixit, prædictam legem Iuliam de adulteriis, ab Augusto conditam, Iuliam appellari, quia sic placuit Augusto in honorem Iulij Cæsaris à quo hæres in testamento institutus fuit, cùm aliâs ipse incontinens esset. cur autem maiestatis lex Iulia dicta sit cogitanti mihi duo in mentem cadunt. primum quòd eam Iulius Cæsar introduxerit, quia cùm ipse crimen læsæ maiestatis contra patriam commiserit præcauere voluisse, ex quo primus Romæ Imperator esset effectus vt metu pœnæ nullus auderet huiusmodi nefandum facinus contra se aggredi: † fuit enim Iulius Cæsar legibus condendis & ordinandis intentus vt legitur apud Suetonium Tranquillum in vita ipsius Cæsaris qui scribit quòd ipse Iulius Cęsar ius ciuile ad certum modum redigere atque ex immensa diffusaque legum copia optima quæque & necessaria in paucissimos conferre libros ita de hoc Marco Varroni cura destinauit, morte autem præuentus id efficere non valuit, † secundum quòd lex prædicta lata fuerit ab Augusto Octauiano vel Caio postquam occisus fuit Iulius Cæsar, & sic ab interfectoribus crimen læsæ maiestatis commissum fuerat, illam Iuliam nominari voluisse in honorem Iulij Cæsaris qui fuit primus Imperator contra quē commissum fuit huiusmodi crimen, siquidem per antea contra rempublicam Romanorum committebatur.

6 7

Quotuplex sit maiestas.

SVMMARIVM.

Maiestas duplex est.
Maiestas humana quadruplex est.
Maiestas Papæ omnium maior est.
Papa vices Dei gerit in terris.
Imperator iurat fidelitatem Papæ.
Maiestas dicitur Imperatoris.
Maiestas dicitur Regis.
Maiestas dicebatur populi Romani.
Populus Romanus omne ius suum in Principem transtulit.
Venetorum Respublica succedit loco Reipublicæ Romanæ.
Venetiarum ciuitas noua Roma vocatur.
Venetorum Respublica neminem in temporalibus superiorem recognoscit.

13 *Venetiarum ciuitas libera est.*
14 *Veneti Imperatorem recognoscere non tenentur.*
15 *Venetiarum ciuitas in suis terris omnia potest quæ Imperator in suis.*
16 *Venetorum Respublica maiestatem habet. Et ciuitas Venetiarum est aliarum ciuitatum Regina.*
17 *Subditus qui contra statum Venetorum machinatur, crimen læsæ maiestatis committit.*
18 *Maiestas etiam Prætori attribuitur.*
19 *Gulfæ & Gebellinæ partis nulla est maiestas.*
20 *Maiestas dicitur etiã Principis gubernãtis per se suos subditos.*
21 *Quilibet liber populus maiestatem habere videtur.*
22 *Maiestas est nominis magnitudo siue dignitas.*
23 *Maiestas apud veteres Dea credita est.*
24 *Maiestas vnde dicatur.*

1 MAIESTAS duplex est, Diuina & Humana. authen, gazaros. C, de hæreti. c. duo sunt, xcvj. distinct. & habetur per Bal. in consi. lix. licet eleganter co. j. in princ. in j. vol. & Nellum in tracta, bannitorum. in j. parte secundi temporis. q. xvj. Diuina vnica est, quia vnus Deus. scriptum est enim Matthæ. cap. 4. Deum tuum adorabis & illi soli seruies, & in decem præceptis quę nobis seruanda Christus seruator noster reliquit similiter scriptum est; vnum cole Deum. Ad idem tex. in l. j, C,
2 de summa tri. & fide cath. † Humanam verò maiestatem triplicem esse testantur scribentes videlicet Imperatoriam, Regiam, & populi Romani. At ego dixerim quadruplicem esse principaliter Pontificiam, Imperatoriam, Regiam, & populi
3 Romani olim, nunc verò extinctam. † Harum autem maior est Pontificia. Pontifici etenim vniuersalis ecclesiæ Imperium
4 à Deo datum est. xxij, distin. c. j. † & Pontifex Iesu Christi seruatoris nostri cuius vices in terris gerit locum obtinet. cap. inter corporalia. in prin. in versi. non enim humana. de transla. epis. quinimo dicitur in c. quanto. §. j. eod. titu. quòd non puri hominis, sed veri Dei in terris vices gerit. & habetur per Catald.
5 de Boncompa. in tract. suo de potesta. Papæ, col. v, versi. summa est. † Hinc est quod Imperator vti inferior fidelitatem Papę iurare tenetur, lxiij. dist. c. tibi domino. de quo plenè scribitur in Cle. Romani, de iureiur. & quod Pontificia maiestas Imperiali maior sit probat tex. in c. solitæ benignitatis. de maio. & obe. & habetur

per Nic.Boë.in trac.suo de sedi.in vj. prę suppositio.in vers.
m si conspirat contra Papam.nu.17. Ad idem tex.in c.si Im-
ator.xcvj.dist. †Post Pontificiá Imperialis sequitur maie. 6
.,de qua in proœ,insti. in prin .& in l.quisquis.circa prin.C.
leg.Iul.maiest.& in l.j.in princip.C.de legib.ibi.quid enim
ius,quid sanctius Imperiali maiestate.ad idẽ text. in l.aper-
simi.in fi.C.de iudi.† Post Imperialem Regia se offert maie- 7
s,de qua in l.j.C.vt nemo priuat.ibi Regiæ maiestatis.& in
sti.Fed.in ti.de pace te.in vsib.feud.vbi Mat.de Affl.in ij.no.
Quartò Romani populi maiestas dicebatur.Cic.in iij.Phil. 8
Tantus autẽ consensus municipiorũ,coloniarúmq; prouinciæ
Galliæ,vt omnes ad authoritatẽ huius ordinis maiestatémque
populi Romani defendendá conspirasse videãtur.Et idẽ Cic.in
oratio.pro Rabirio.inquiens,operámq; darent vt Imperiũ po-
puli Romani maiestásq; cõseruaretur. Et de maiestate populi
Rom.habetur in l.j.ff.ad leg.Iul.maiest.Ista autẽ maiestas Ro-
mani populi iam diu extincta est. †Roma enim omne ius suũ 9
in Principẽ transtulit,vt habetur in l.j.ff.de consti.Prin.& in l.
j.ff.de offic.præf.præt.& per And.de Iser.in sua gl. super cõsti.
Regni,in prin.nu.12. † Loco autem Romanę Reipublicæ in- 10
clita Venetorũ successit Respublica,vnde de ea loquẽs Rapha.
Fulg.in consi.lxij.in ij.col.sic scripsit. †Nouiorem autem Ro- 11
mam intelligo Rempublicam Venetorum,quæ in suæ ditioni
suppositos nouioris Romæ prærogatiua lætatur.Cuma.etiam
consi.lxxij.in fi.ciuitatem Venetiarũ cõmunem omniũ patriá
esse dixit. † Et iure meritò Venetorũ Resp. Rom.olim Reipu-
blicæ lætatur prærogatiua,quia sicuti illa dũ viguit neminem 12
vnquá superiorem recognouit , sic pariter & illa Venetorũ ne-
minem nisi Deum optimũ maximũ in tẽporalibus superiorem
habet;quod ea ratione esse dici potest,quia † ciuitas Venetiarũ 13
cũ sit in mari fundata libera est,vt scribit Bal.in Rub.ff.de rer.
diuis.col.ij.in vers.circa ædificia quæro . Idem tenet Io.Franc.
Ripa in l.j.nu.8.ff.de acqui.pos.vbi dixit, †Dominos Venetos 14
nõ teneri recognoscere Imperatorẽ. & idem scribit in l.insulã.
nu.22.ff.de verb.obl.Hoc idem firmat Barth. Cæp.in tract.de
serui.rusti. prædior. in c.de mari.nu.4.& Ias. in l. cunctos po-
pulos.in repet.col.xix.C.de summa tri.& fid.cath. & idem Ias.
consil.lxx.colum. j.fin iij.vol.in quibus locis scribit ꝙ †ciuitas 15
Venetiarũ non recognoscit Imperatorẽ imò in suis terris vim
Imperatoris obtinet, & omnia potest quæ Imperator in suis.

16 † Nulli ergo dubium ciuitatem Venetiarum, quam soleo appellare aliarum ciuitatum Reginam maiestatem habere. Nec obstat quòd Bald. in consil. lix. licet eleganter in j. volu. dixerit, quòd aliarum ciuitatum citra Romam nulla est maiestas quia eius opinio non procedit, in ciuitate Venetiarum per supradicta contra quam crimen læsæ maiestatis committi dicitur, vt voluit Pau. de Ca. in l. iij. vers. item no. tex. C. de epi. aud. vbi di-
17 cit quòd † crimen læsæ maiestatis committitur quando per subditum fit contra statum seu regimen ciuitatis quæ per seipsam non per alium regitur, vt est ciuitas Venetiarum. Idem tenuit Præposi. in c. in primis. in §. de persona. col. vij. versi. tertio dicitur. ij. q. j. vltra prædicta.
18 † Attribuitur etiam maiestas prætori vt in l. si familia. ff. de iurisdi. om. iudi. & ibi per Alexan. & Claud. de Seisello in prin. ibi secundo pondera ad idem est tex. in l. penul. ff. de iusti. & iure & not. Math. de Alffli. in titulo de pace tenen. & eius violat. col. j. in ij. nota. in vsib. feudo. & idem dixit Socinus consil. xxij. sequendo ordinem col. ij. versi. sed hoc aduertendum in primo vol. Hinc est quòd actio popularis est contra eum qui prætoris maiestatem contempsit, quia quilibet de populo contra eum agere vel excipere poterit, ita voluit Dynus in consil. xxix. prima quæstio circa medium argumen. ff. de iurisdi. omni. iud. l. si quis id. & l. si familia. publicæ enim interest prætorum decreta non contemni. ff. ad treb. l. seruo inuito. §. si prætor. & dixit So-
19 cin. in dicto consil. xxij. quòd † partis Gelfæ & Gibillinæ nulla est maiestas, quia hæ sunt duæ sectæ approbatæ solum in locis in quibus vigent, quod voluit etiam Bald. in consilio lix. in primo volumi. & Nellus in tractatu bannito. in prima parte secundi temporis, quæstio. xvj.
20 † Dicitur etiam maiestas cuiuscunque Principis dominium habentis & per se suos subditos gubernantis, ad quod facit tex. in l. digna vox. C. de legibus. & tex. in l. iij. C. de episco. audien.
21 Quinimo; † quilibet liber populus maiestatem habere videtur, vt voluit Lucas de Pen. in lege prima colum. ij. in fin. C. de
22 exacto. prædio. fiscal. libro vndecimo. † dicitur etiam maiestas magnitudo dignitatis iuxta illud Oui. in iiij. Metamorp. Non bene conueniunt nec in vna sede morantur maiestas & amor.
23 † Dea quoque apud antiquos credita est esse maiestas, honoris ac reuerentiæ filia, de qua libro quinto Fastorum sic alludens scripsit Ouid.

Donec

Donec honos placidóque decens reuerentia vultu
Corpora legitimis imposuere thoris.
Hinc sata maiestas quæ mundum temperat omnem
Quaque die partu est edita magna fuit,
Nec mora consedit medio sublimis Olympo
Aurea purpureo conspicienda sinu.

Et Rursus.

Aßidet ipsa Ioui Iouis est fidißima custos
Et præstat sine vi sceptra tenere Ioui
Venit & in terras coluerunt Romulus illam
Et Numa: mox alij tempore quisque suo.

† Dicitur autem maiestas quasi maior status vel potestas. ita 24
dixit Oldra. consil. xliij. item quæritur vtrum columna secunda. versicu. circa sextum, quem refert & sequitur Præpositus in c. in primis in §. de persona, colum. vj. versiculo pro declaratione. ij, q. j. idem dixit Alberic. in l. quisquis. col. vj. in versic. circa primam quæstionem. C. ad legem iuli. maiestat. & hinc dicitur crimen læsæ maiestatis, quia maior stans, seu maior status offenditur, & propterea quando non subditus committit in Principem, quia Princeps ille cui talis non est subditus, quo ad se, non est maior stans, crimen læsæ maiestatis committere non dicitur, de quo late dicam, infra suo loco.

Crimen læsæ maiestatis humanæ quid sit. RVB.

SVMMARIVM.

1 *Crimen læsæ maiestatis quid sit, secundum Vulpianum?*
2 *Diffinitio Azonis.*
3 *Diffinitio totum diffinitum euacuare debet.*
4 *Omnis diffinitio per quam non cognoscuntur accidentia propria subiecti, non dicitur diffinitio, nisi equiuoce.*
5 *Diffinitio, seu descriptio criminis læsæ maiestatis, secundum Authorem.*

VIDIMVS supra, quotuplex sit maiestas, quibus sit attributa, & quare sic dicatur, nunc vero operepretium est videre quid sit crimen læsæ maiestatis humanæ? Nam licet dixerimus supra, duplicem esse maiestatem, Diuinam videlicet, & humanam, in hoc nostro tractatu solum de læsæ maiestatis humanæ crimine agendum erit. † Est igitur crimen 1

læsæ maiestatis, secundum Vulpianum in l.j.ff.ad l.iul.maiest. illud quod aduersus Populum Romanum, vel eius securitatem committitur. Denium in l.j.& ij.dicti tit. idem Vulpianus ponit casus in quibus crimen prædictum committitur, verum quia diffinitio prædicta solum comprehendit casus qui contra Populum Romanum committebantur eo tempore, & ideo secundum tempora hodierna, diffinitio prædicta nimis restricta est, nec conuenit crimini prædicto in omnibus, secundum nostra tempora, quia vt supra diximus, Populi Romani maiestas extincta est, & omne ius suum in principem translatum, demum superuenit ius Codicis, quo dictum crimen dilatatum fuit, vt habetur in toto tit.C.ad l iul.maie.& præsertim in d. l.
2 quisquis. † Aliam diffinitionem, seu potius descriptionem, ponit Azo, in sua Summa dicti tit.C.ad l.iul.maiest. Dicens, quòd crimen læsæ maiestatis est vbicunque quis contra vrbem aliquid molitur, vel quòd profugit ad hostes, vel quòd hostes qualitercunque adiuuat, vel armis, vel pecunia, vel consilio, vel quòd subiectas prouincias nititur facere rebelles, vel quòd in ciuitate seditionem mouet, vel quòd magistratus vel princeps vel qui circa eius latus sunt & militant occidantur, vel arma sumat, vel loca occupet, contra rempublicam. Ista diffinitio Azonis vtique generalior est, & sic magis adaptatur ad dictum crimen, secundum ius Codicis. Attamen & ista non vsquequa-
3 que satisfacit, quia † diffinitio totum diffinitum euacuare debet, vt notatur in l.j.ff.de testa. l. omnis diffinitio. ff. de regul. iur.& est gl.in rubr.C.de summa trini.& fid.cathol. Diffinitio autem prædicta talis non est; quia non comprehendit scientiam habentes de tali crimine committendo, & non reuelantes, quod vtique est crimen læsæ maiestatis, vt in præalleg. l. quisquis.§.sane si quis, de quo dicam infra in titul. de pluribus quæstio. q.ij. Item non comprehendit mittentes literas hostibus, ac alios casus omnes de quibus in l.j.& ij.ff.ad l.iul. maie. & in d.l.quisquis.C.eo.tit. Ideo prædicta proprie diffinitio dici
4 non potest, quia † secundum Aristotelem lib.j.de anima. Omnis diffinitio per quam non cognoscuntur accidentia propria subiecti, non dicitur diffinitio, nisi equiuoce. Ea propter diffini-
5 tioni Azonis addendo, sic dicerem, † Crimen læsæ maiestatis est, vbicunque quis subditus contra principem, rempublicámve superiorem non recognoscentem aliquid molitur, vel quòd ad hostes profugit, vel hostes qualitercunque adiuuat, vel armis,
vel

vel pecunia,consilio,eísque nuncios,vel literas mittit,secretáve nunciat, vel subiectas prouincias nititur facere rebelles, vel in ciuitate seditionem mouet,vel efficit quòd Princeps,senatores, collateralésve illius occidantur, vel quòd arma sumat, vel loca occupet,contra Rempublicam vel Principem,vel quòd de proditione & tractatu contra Principem, vel Rempublicam scientiam habeat, & non reuellet, vel quodcunque aliud quis dolo malo faciat, quo Princeps respublicáve directe damnum patiatur. Ista diffinitio generalior est,non tamen eam ex logicorum regulis sumptam, sed legali modo compactam dixerim, & vere potius descriptio quædam dicti criminis censenda est, quàm diffinitio, per quam crimen læsæ maiestatis de quo tractare intendimus,cognoscatur,vt in simili dixit Vulda. Zasius,in tracta.suo feudorum,in princ.circa feudi diffinitionem.

Qualiter & à quibus crimen læsæ maiestatis committatur.

SVMMARIVM.

1 *Maiestas Papæ,primum gradum inter terrenas maiestates obtinet.*
2 *Conspirando contra Papam,committitur crimen læsæ maiestatis.*
3 *Eisdem modis committitur crimen læsæ maiestatis contra Papam,siue per laicos,siue per clericos,quibus cõtra Imperatorem.*
4 *Offendens Cardinalem incidit in crimen læsæ maiestatis.*
5 *Papa ob demerita priuat Imperatorem.*
6 *Verus Imperator dicitur quem Papa confirmat.*

QVAESTIO PRIMA.

CVM maiestas summi Pontificis primum gradum inter terrenas obtineat maiestates vt supra diximus, operæpretium immo debitum existimaui ab ipsa exordiri. digniora etenim præponenda esse testatur glo.in §.fi. instit. de iure natu.gen.& ciuil.in versi.ignoranter & glos.in rubr.C.de senten. præfec.prætor.affri.† Primo igitur quæro an crimen læsæ maiesta. committi dicatur contra Papam quando aliquis contra ipsum conspirat & dicendum quòd sic per tex.in c.imprimis.ij. quæstio.j.circa finem vbi not.per Præposi.in §.de persona.col. v.in versicu.nota etiam eleganter.Quinimmo † eisdem modis committitur crimen læsæ maiestatis contra Papam, siue per

laicos, siue per clericos quibus contra Imperatorem, de quibus in d. l. quisquis. C. ad l. iul. maiesta. & in toto titu. ff. eo. vt voluit idem Præposi. in præallegato c. in primis in §. de persona. col. vij. versi. qui autem nu. 20. ii. q. j. adducit ad hoc tex. in c. fœlicis de pœnis in sexto arguendo à fortiori. Ibi enim dicitur quòd
4 † offendens Cardinalem incidit in crimen læsæ maiestatis, ergò multo magis offendens papam auth. multo magis. C. de episco. & cleri. ad hoc facit etiam tex. in c. de liguribus. xxiij. q. v. & hoc procedit, siue clericus, siue laicus sit qui papam offendit per tex. in d. c. fœlicis, qui loquitur tam de clericis quàm de laicis offendentibus Cardinalem quod ex pœnis inibi descriptis liquido constat in illis verbis, ibi si qua vero, & rursus ibi quod si quis, idem voluit Nico. Boerius in tract. suo de seditio. in sexto præsupposito col. v. versic. idem si conspirat contra papam, & ratio est in promptu quia si conspirans contra imperatorem incidit in dictum crimen d. l. quisquis. idem dicendum à fortiori de conspirante contra papam qui imperatore maior
5 est vt dictum fuit supra in prin. † Papa enim ob demerita imperatorem priuat vt in c. ad apostolicæ. de sen. & re iudi. lib. vj.
6 Immo † is dicitur verus imperator quem papa confirmat c. venerabilem de electi. & hanc conclusionem quòd crimen læsæ maiestatis dicatur committi contra papam tenuit etiam Bonifa. in clementi. pastoralis. in §. sane. colum. ij. versicu. nota quòd crimen læsæ maiestatis de re iudica. nu. 23.

SVMMARIVM.

1 *Papa est omnium christianorum dominus.*
2 *Imperium secundum veritatem ab ecclesia dependet.*
3 *Imperator est adiutor & protector ecclesiæ, & illam defendere tenetur.*
4 *Imperatores Reges ac Principes ecclesiam & eius ministros defendere debent.*
5 *Imperator conspirans contra Papam, & sanctæ Romanæ ecclesiæ statum crimen læsæ maiestatis committit.*

QVAESTIO SECVNDA.

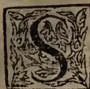

SECVNDO quæro an imperator offendens papam in casibus contentis in legibus loquentibus de crimine læsæ maiestatis & pro quibus alij incidunt in prędictũ crimen ipse quoq; lęsę

maie

maiestatis crimen committere dicatur. In hac quæstione Præpositus in c. in primis in §. de persona tenuit quòd sic in viij. col. in versic. qui autem sint. ij. q. j. † est enim papa omniũ christianorum dominus c. cuncta per mundum. ix. q. iij. & † imperium secundum veram conclusionem ab ecclesia dependet vt voluit Bart. iuris auriga in extrauag. ad reprimen. super verbo totius orbis. Papa enim vtrunque gladium habet, spiritualem & temporalem, sed exercitium temporalis ecclesia concessit imperatori, vt concludit Abb. in c. nouit. col. vj. versi. ex quibus omnibus de iudi. & Pet. de Anchar. in d. clemen. pastoralis. col. vj. versic. vigesimosexto nota de senten. & re iudica. & habetur per Restaurum in suo tract. de imperat. q. v. col. iij. in versicul. pontifex nu. 4. Comprobatur quia † imperator adiutor & protector est ecclesiæ illámque defendere tenetur vt per Anton. Rossellum in tracta. suo de potesta. papæ & impera. §. fin. nu. 3. hinc est quòd fidelitatem papæ iurat. lxiij. distin. c. tibi domino, & per Belleuci. in tract. de subsid. carit. q. lvj. & Pe. de Monte in tract. de monarch. concilij quæstio. iiij nu. 8. † Constituti etenim sunt imperatores, reges, ac principes, vt ecclesiam eiusque ministros defendere debeant. xxiij. q. v. c. principes. & cap. regum. & cap. administratores. per quæ iura ita dixit Specul. in tract. suo de, mod. general. concil. congregan. rub. xl. nu. 2. erit ergo ex præmissis conclusio quòd † imperator conspirans cõtra papam & sanctæ Romanæ ecclesiæ statum quem defendere tenetur crimen læsæ maiestatis committit.

1 2 3 4 5

SVMMARIVM.

1 *Non subditus offendendo Principem cui non est subditus crimen læsæ maiestatis non committit.*

2 *Subditus Imperatoris est subditus Papa habitu licet non actu.*

3 *Subditus Imperatoris si Papam offendat incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO III.

TERTIO quæro an subditus imperatoris machinans contra papam, vel statum ecclesiæ crimen læsæ maiestatis committere dicatur? dicẽdum videtur quòd non, nam † non subditus crimen læsæ maiestatis nõ committit offendendo principem cui non est subditus, vt per doctor. in l. quisquis. vbi Albe. C. ad l. iul. maiesta. & probat tex. in clemen. pastoralis. & ibi

2 ibi not. scribentes de re iudi. contrariũ verius esse dicas † subditus enim imperij est subditus papæ habitu licet non actu vt not. Bart. in extrauagan. ad reprimen. in sua gl. in verbo totius orbis,& per ea quæ not. Præposit. in c. cum verum. xcvj. dist. &
3 in c. nouit. de iudi. † ideo si papam offendat incidit in crimen læsæ maiestatis,& hoc sentit Bar. in Extrauag. qui sint rebelles in versic. rebellando, hanc etiam opinio. sequitur Præposit. in c. in primis in §. de persona. col. vj. vers. intellige subditus. nu. 18. ij. q. j. & Bonifa. in d. clement. pastoralis. §. sanè. col. ij. in versic. nota quòd crimen læsæ maiestatis. nu. 23. vbi istam opinionem rationibus cõprobat, de quibus per eum ibi licet nonnulli contrarium teneant, faciunt pro prædicta conclusione quæ supra dixi in secunda quæstione proxima præcedente in qua conclusum fuit imperatorem machinantem contra papam incidere in crimen læsæ maiestatis, si enim secus esse diceremus in subdito imperatoris vtique in hoc melioris cõditionis essent subditi quàm ipse imperator quod nimis absurdum esset.

SVMMARIVM.

1 *Imperator non potuit ferre sententiam condemnatoriam pro crimine læsæ maiestatis contra Regem Robertum, qui non erat eius subditus.*

2 *Subditus Papæ offendens imperatorem, & si crimen læsæ maiestatis contra imperatorem non committat, illud tamen committit contra Papam.*

3 *Imperator est defensor Papæ & ecclesiæ, & ipsius papæ confederatus, eique fidelitatem iurat.*

4 *Subditus Papæ si non directè, saltim per quandam consequentiã Papam offendere dicitur offendendo Imperatorem, qui est fidelis confederatus Papæ, & ab eo coronatur.*

QVAESTIO IIII.

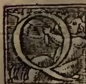

QVARTO quæro quid contra dicendum sit, quando subditus papæ imperatorem offendit dicas quòd crimen læsæ maiestatis nõ committit, vt est decisum per text. clemen. pastoralis. de
1 sent. & re iudica. vbi habetur quòd † imperator non potuit ferre sententiã condemnatoriam pro crimine læsæ maiestatis contra Regẽ Robertũ qui non erat subditus imperatoris

ratoris, sed papæ de quo ibi latè per scribētes vbi Pet. de Anc. in xix. not. dicas tamē quòd† subditus papæ imperatorē offen- 2
dens si nōn cōmittit crimen læsæ maiestatis contra imperatorem tamen illud committit cōtra papam imperatorem offendendo, lædit enim papæ maiestatem quia † imperator est de- 3
fensor papæ & ecclesiæ, vt dixi supra in ij.q.& est ipsius papæ confederatus,& ei fidelitatem iurat, vt in clem.j.de iureiuran. ideo papam offendere dicitur, facit text. in l.j.in prin.ff.ad l.iul. maie.& in l.non dubito.ff.de capt.& postli.reuer.& ita tenuit Bart.in extrauag.qui sint rebel.in ver.rebellando.in versic.secundo potest intelligi vbi dixit quòd † subditus papæ si nō di- 4
rectè saltim per quandam consequentiam papam offendere dicitur imperatorem offendendo qui est fidelis confederatus papæ,& ab eo coronatur. Hanc etiam conclusionem tenuit Præposit.in præalleg.c.imprimis.in §.de persona, col.vij.versic.de imperatore.nu.22.ij.q.j.& idem tenet etiam Pe.de Anch.in d. clem.pastoralis.col.iij.circa medium in octauo notab.

SVMMARIVM.

1 *Federicus imperator capere faciendo Cardinales & alios prælatos euntes ad concilium sacrilegium perpetrauit.*

2 *Papa est Romanæ ecclesiæ sponsus, & Cardinales sunt eius filij spirituales primi gradus, ipsique maiestatem habent sicuti papa eorum pater, & eos offendens incidit in crimen læsæ maiestatis.*

3 *Cardinales sunt pars corporis Papæ.*

4 *Cardinalem offendens incurrit crimen læsæ maiestatis.*

5 *Cardinalis est collateralis Papæ.*

6 *Episcopi licet iurent fidelitatem Papæ, tamen Cardinales tanquam viscera & pars corporis Papæ huiusmodi iuramentum præstare non tenentur.*

7 *Cardinales sunt consiliarij Papæ, & illi aßistere debent continue, in curia commorantes.*

8 *Cardinales dicti sunt, à cardine, quia sicuti ostium in cardine vertitur ita in eis administratio totius vniuersalis ecclesiæ versatur.*

9 *Cardinales se habent ad Papam sicuti senatores ad Imperatorē.*

10 *Imperator si offenderet Cardinalem aliquo ex modis contentis in c.falicis.de pœn.in sexto in crimen læsæ maiestatis incideret.*

11 *Cardinalem offendens crimen læsæ maiestatis, & sacrilegium committit.*

Crimen

12 *Crimen læsæ maiestatis commissum cōtra Principem secularem, dicitur crimen sacrilegio proximum.*

13 *Quibus modis Cardinalem offendens quis incurrat crimen læsæ maiestatis.*

14 *Dispositio c. fœlicis. de pœn. in sexto fallit in eo qui ad sui defensionem Cardinalem percussisset.*

15 *Pœna legis cessat, in percutiente aliquem se defendendo.*

16 *Dispositio d. c. fœlicis, dum loquitur de ratihabitione, non habet locum in sola ratihabitione, sed requiritur quòd fuerit gestum nomine ratihabentis.*

17 *Receptatores delinquentium contra cardinales puniuntur & ipsi pœnis, de quibus in dicto c. fœlicis.*

18 *Affines & consanguinei receptantes offendentes cardinalem nō puniuntur eadem pœna qua extranei, attamen nō absoluuntur, sed mitiori pœna cum eis agendum erit.*

19 *Cardinalis qui esset rebellis Papæ expresse vel occulte impune potest occidi.*

20 *Idem dicendum esset si Cardinalis esset proditor Papæ.*

21 *Quis dicatur proditor.*

22 *Franciscus Alidosius Cardinalis Papiensis licite potuit occidi à Francisco Maria Feltrio de Ruuere Vrbini Duce, & sanctæ Romanæ ecclesiæ Capitanio Generali, quia dum præesset exercitui ecclesiastico vti legatus, ducibus gallici exercitus inimicis secreta nunciabat.*

23 *Christoforus Pierius Gigas Poëta Authoris Patruus.*

24 *Franciscus Maria Vrbini Dux fuit absolutus.*

25 *Occultus rebellis seu proditor impune occidi potest, & quòd fuerit occultus rebellis in iudicio super homicidio probatur.*

26 *Vrbanus sextus Pontifex septem Cardinales qui clam cum Clemente cum eo de Pontificatu contendente conspirarant saccis inclusos in mari demergi iussit.*

QVAESTIO. V.

QVINTO quæro an offendens Cardinalem incidat in crimen læsæ maiestatis? videtur dicēdum quòd non, sed quòd sacrilegium cōmittat per text. in clem. j. de pœn. vbi tex. dicit si quis in hoc genus sacrilegij inciderit quòd quemuis Pontificem iniuriose & temere percusserit. Secundo facit text. in c. ad apostolice in §. perpetrauit. de senten. & re iudi. in sexto
1 vbi habetur † quòd Imperator Federicus sacrilegium perpetrauit

trauit capere faciendo Cardinales & alios prælatos euntes ad concilium. Tertio pro ista opinione facit text. in cap. fœlicis. de pœn. in sexto in prin. ibi si quis deinceps in hoc sacrilegij genus irrepserit: communis tamen doctorum opinio est in contrarium videlicet quòd offendens Cardinalem læsæ maiestatis crimen incurrat quam tenuit And. de Iser. in consti. regni quæ incipit vt participatio. col. ij. versicul. in cardinalibus: vbi dixit
quod † Papa est Romanæ ecclesiæ sponsus, & Cardinales sunt 2
eius filij spirituales. primi gradus tamē & ipsi maiestatem habent. sicuti eorum pater Papa, & ideo dicit quòd eos offendens incidit in crimen læsæ maiestatis. Hanc etiam opinionem tenuit Pet. de Anch. in d. c. fœlicis per illum tex. col. ij. in versic. quarto nota & Math. de Affli. in c. j. in versi. & bona committentium col. viij. circa fi. in tit. quæ sint regal. in vsi. feud. idem tenuit Io. And. in d. c. ad apostolice in §. perpetrauit in versicul. cardinales. idem voluit Præposit. in c. in primis in §. de persona. col. vij. nu. 20. in versi. qui autem sint. ij. q. j. vbi rationē assi-
gnat quia † Cardinales sunt pars Corporis Papæ, & dixit Ant. 3
Rosel. in tract. de concil. in §. sed ex. nu. 45. & Bellene. in tract. de subsidio carit. q. iij. nu. 5. & Condisal. Villadiego in tract. de card. lega. nu. 11. Barbat. in tract. de præstan. card. in j. parte. nu. 35. & dixi in tract. meo de pensio. q. lix. nu. 12. & 13. & ista ratio mihi plus placet, quàm ratio adducta per Andr. de Iser. quòd Cardinales & ipsi maiestatem habere dicantur & cum ratione Præpositi concurrit Petr. de Anch. in d. c. fœlicis. col. ij. in versi.
quarto nota supra allegato vbi dixit quòd † offendens Cardi- 4
nalem incurrit crimen læsæ maiestatis quia læso Cardinali
læditur maiestas Papæ, quia † Cardinalis est collateralis Papæ, 5
Idem dixit ibidem Ioan. Andr. colum. j. in j. not. firmatur ista conclusio per text. expressum in d. cap. fœlicis, in princip. ibi sicuti reus criminis læsæ maiestatis: confirmatur etiam prædicta conclusio per ea quæ notanter voluit Hostien. in cap. an-
tiqua. de priuileg. vbi dixit quòd † licet episcopi iurent fideli- 6
tatem papæ vt in cap. ego enim de iureiurand. attamen Cardinales tanquam viscera & pars corporis papæ huiusmodi iuramentum præstare non tenentur, vt etiam dixit Mart. de Lau. in tract. de cardin. q. xxxix. & in secundo tracta. simili iiij. q. & Barba. in præalleg. suo tracta. de præstan. cardi. quæst. j. nu. 26. Condisal. in tractat. de potesta. cardin. quæstio. v. nume. 14. po-
test & alia ratio prædictæ decisionis adduci: quia † Cardinales 7
sunt

ſunt conſiliarij Papæ, ideo illi aſsiſtere debent continue in cu-
8 ria commorantes. † dicti enim ſunt Cardinales à Cardine
quia ſicuti in cardine oſtium vertitur, ita in eis verſatur ad-
miniſtratio totius vniuerſalis eccleſiæ, vt dixit idem Condiſal.
in tracta. de orig. digni. ac poteſta. cardi. q. v. num. 12. & ibidem
num. 11. dixit quòd Papa permittere non debet Cardinales à ſe
diſcedere propter eorum conſilium habendum quia collatera-
9 les eius & de ſui latere & pars corporis ſui dicuntur, &c. † Car-
dinales ſe habent ad Papam ſicuti ſenatores ad imperatorem,
vt ait Barba. in præalleg. tracta. de præſtan. cardi. in prima par-
te q. ij. nume. 16. ſed offendens conſiliarium & ſenatorem im-
peratoris committit crimen læſæ maieſtatis. l. quiſquis in prin.
C. ad l. iul. maieſta. ergo à fortiori offendens cardinalem conſi-
liarium & ſenatorem papæ qui imperatore maior eſt, vt dixi
ſupra in principio huius tractatus,

10 † Quinimo ſi offendens Cardinalem aliquo ex modis con-
tentis in d. c. fœlicis de pœnit. in vj. eſſet, imperator in crimen
læſæ maieſt. incideret. vt voluit Præpoſit. in præallegato c. in
primis in §. de perſona in viij. col. verſic. qui autem ſint. & ita
expreſſe tenuit gl. in d. c. ad apoſtolicæ. de ſenten, & re iudi, in
vj. in verbo cardinales & licet in illo text. in §. perpetrauit di-
catur quòd Federicus imperator capifaciendo cardinales ſacri-
legium perpetrauerit. Attamen poſtmodum ſuperuenit diſpo-
ſitio dicti c. fœlicis de pœnis in ſexto in qua dicitur generaliter
quòd offendens cardinales incidit in crimen læſæ maieſtatis,
& ſic attenditur iſta noua diſpoſitio & licet etiam in d, c. fœli-
cis dicatur ſi quis in hoc genus ſacrilegij, & ſic, etiã ibi videa-
tur dici quòd ſit ſacrilegium offendere Cardinalem dicere poſ-
11 ſumus quòd † offendens Cardinalem vtrunque crimen com-
mittit videlicet ſacrilegium & crimen læſæ maieſtatis, vt pro-
bat tex. in dicto cap. fœlicis. & ita procedant iura ſuprà in con-
trarium allegata, & tanto maius eſt ſacrilegium quãto perſona
contra quam committitur maior eſt, vt dixit Ioannes Monac,
in d. c. fœlicis. parũ poſt prin. in verſ. quod eſt maius, alleg. tex.
in l. ij. & iiij. ff. de re militari, idem dixit goſ. in dicto cap. fœli-
cis. in verſicu. ſacrilegium. & quod offendens Cardinalem ſa-
crilegium committat, tenuit etiam Barbatias in præallegato
tractatu, de præſtand. Cardin. in j. quæſt, Baſilica primi partis,
colum. x. in verſicu, vltimo faciat. nume, 30. Nec mirum quia
12 † crimen læſæ maieſtatis commiſſum contra Principem ſecu-
larem

ftrem dicitur crimen sacrilegio proximum, ad quod est text. notabilis in l.j.ff. ad l. Iuli.maiesta.† Maiestatis etiam crimen 13
non solum is committit qui cardinalem percutit, sed etiam qui illum hostiliter insecutus fuerit, aut ceperit, vel facientis socius fuerit, aut fieri mandauerit, vel factum ratum habuerit, aut ad id consilium dederit vel fauorem aut ex post receptauerit vel scienter defensauerit huiusmodi facinorosos vt expresse dicit text.in d.c.fœlicis.

† Illud autem quod in dicto c.fœlicis dicitur de percutiente 14
cardinalem quòd in crimen læsæ maiestatis incidat fallit in eo qui ad sui defensam cardinalem percussisset. talis enim pœnas de quibus in d.c.fœlicis non incurreret vt voluit glo.ibi in verbo percusserit, nam non peccat qui authoritate legis aliquid facit.xxiij.q.iiij.c.qui.peccat.idem tenuit Dominic.in præallega. c.fœlicis in versi.in glosa in verbo percusserit.† cessat enim pœ 15
na in percutiente se defendendo c.significasti. el.ij. de homici. vbi est tex.ad hoc notabilis.& c.si vero.de sent.excom. Accedat elegans Ciceronis dictum in oratio.pro Milone vbi sic scribit: hoc & ratio doctis,& necessitas barbaris,& mos gentibus & feris natura ipsa præscripsit vt omnem semper vim quacunque ope possent à corpore, à capite,& vita sua propulsarent.

† Et quia tex.in in d.c.fœlicis disponit quòd habens ratum 16
factum contra Cardinalem in terminis de quibus ibi incurrat in pœnas inibi contentas quæro an hoc indistinctè verum sit? dicas solam ratihabitationem siue vt vtar verbis Archidiaconi ibi placentiam alio non præuio. & quod non sit gestum illius nomine vel eo consulente non facit aliquem incurrere pœnas *de quibus* in illo tex.ita dixit credere Archi. in d.c. fœlicis.col. ij. in versi.ratum habuit.allegat in l.si vero.§.si post. ff. manda. referens huius opinionis fuisse Tancredũ in c.mulieres.de senten.excommu. facit quia voluntas in mente retenta nil operatur Socin.in l.cum quid.colum.vlti. prope finem nume.46.ff. si cer.peta. Aretin.in l.Titia.§.item respondit el primo in fine.ff. de verbo.oblig.idem in l.hærede in prin.col.j.ff.de acquir.hæredi. Bart.Socin.consi.cxxxj.in presenti circa si.colum.iij. idem Socin.in l.paulus.ff.de rebus dubiis.

† Et dum in d.c. fœlicis in quo receptatores delinquentium 17
contra Cardinales puniuntur & ipsi pœnis de quibus ibi, dicas id locũ non habere in cõsanguineo & affine delinquẽtis eũdem receptante, ita voluit ibi Ioan.Monach.colum.ij. in versic.con-

trarium.& ibidem Philip. Franc. col. ij. in prin. in ver. in glo. in verbo receptauerit, & Pet. de Anch. col. j. in versicu. Et circa receptatores in quibus locis concludunt doctores prȩalleg. quòd
18 † affines & consanguinei receptantes offendentes Cardinalem non puniūtur eadem pœna qua extranei receptatores punirentur, attamen non absoluuntur, sed mitiori pœna cum eis agendum erit, idem tenuit Franc. de Platea in trac. de excommu. in §. xxxiij. col. ij. in prin. in versi. quærit. glo. nume. 4.
19 † Conclusio supradicta quòd occidens vel detinens Cardinalem incidat in crimē lęsæ maiestatis & puniatur pœnis de quibus in prȩallegato cap. fœlicis fallit secundo, quando Cardinalis esset rebellis Papæ expresse vel occulte, quia tali casu impune occidi capi & detineri posset. facit text. in l. proditores. ff. de re milita. & ita dixit de rebelle Bart. in extrauag. qui sint rebelles in verbo rebellando, in versic. de pœna vero. nume. 13. idem voluit Cumanus consil. cliij. ad primum respondetur circa principium. & quòd etiam rebellis occultus possit impune occidi. sentit idem Bart. loco prȩalleg. in versic. circa secundum de quo
20 dicam infra in tit. de rebell. quæst. xj. † Idem dicendum esset si Cardinalis esset proditor Papæ quod multis modis accidere
21 potest vt infra dicam in titu. de proditor. † & præsertim quando secreta papæ eius inimicis reuellaret. quo casu quis proditor dicitur vt late deducit Hippolit. Marsi. præceptor & promotor meus in consil. j. in prima & secunda colum. & dicam latius in-
22 fra in titu. de prodit. in ij. quæst. † Hinc est quòd licite potuit Franciscus Alidosius Cardinalis Papiensis occidi à Frācisco Maria Feltrio de Ruuere Vrbini Duce inuictissimo sanctæ Romanæ ecclesiæ tunc Capitaneo generali tempore Iulij secundi Pontificis maximi: dictus nanque Cardinalis dum legati de latere munere fungeretur pro eodem pontifice in ciuitate Bononiæ vigente tunc inter prædictum Pontificem & Gallorum Regē bello ecclesiastici exercitus secreta cui vti legatus præerat ducibus Gallici exercitus nunciabat, ea propter Rauennæ vbi pontifex ipse aderat ab eodem Francisco Maria confossus interiit. de cuius nece cum ad cardinalatus honorem non virtutibus, sed vti prædicto Iulio gratus assumptus fuisset Christophorus Pierius Gigas patruus meus Poëta non obscurus sic alludens scripsit.

Quisquis ad immeritos quotiens aspirat honores,
Mox voti est compos factus & ille sui.

Metiri

Metiri discat rerum qui finis habendus
Omnibus exemplo tu Papiensis eris.

† Formato igitur Romæ processu super prædicti cardinalis morte & in eodem constito quòd fuerat ipsi pontifici proditor propter reuelationem secretorum sui exercitus, Franciscus Maria Dux tanti sceleris vltor absoluitur, idque iure factum; fuit siquidem † occultus rebellis seu proditor impune occidi potest, & quòd fuerit occultus rebellis seu proditor in iudicio super homicidio probatur, de quo etiam latius dicam infra in titu. de rebell. quæst. xj. Addo quòd postquam hæc scripseram inueni quòd super prædicto casu domi. Caro. Rui. præceptor meus celeberrimus doctor consuluit ad fauorem præfati illustrissimi Ducis quòd videlicet Cardinalem prædictum ecclesię rebellem occultum impune occidere potuerit vt habetur cõsil. eius iiij. proponitur in themate per totum in v. vol. Non omittam quòd † Vrbanus sextus Pontifex maximus ductos mari à Nuceria ad Genuam septem Cardinales qui clam cũ Clemente cum eo de pontificatu contendente conspirarant nulla mitiori pœna in eos contentus fuit quàm vt sacris quisque eorum seorsum alligatus & inclusus in mari demergeretur, teste Baptista Fulgosio in libello suo de dictis factisq; memoratu dignis lib. vj. in rub. de seueritate exemplo xxv. 24 25 26

SVMMARIVM.

1 *Offendens vicarium Imperatoris vel Papæ, non in contemptum papæ, sed ob priuatam iniuriam crimen læsæ maiestatis non committit.*

2 *Cardinalis vel legatus aut officialis papæ, si esset episcopus, & sub sua episcopali iurisdictione haberet aliqua castra, & aliquis eius subditus ab eo rebellare faceret aliquod ex dictis castris, talis propterea non committeret crimen læsæ maiestatis.*

3 *Subditus lædens prælatum inferiorem iure proprio dignitatem seu titulum comitatus vel episcopatus habentem crimen læsæ maiestatis non committit.*

4 *Crimen læsæ maiestatis contra papam committi dicitur quando quis contra Cardinalem Legatum prouinciam gubernantem, & contra pacificum statum terrarum Romanæ ecclesiæ machinatur.*

5 *Leges loquentes de imperatore vel ipsius officialibus etiam quòd sint pœnales extenduntur ad papam & eius legatum.*

6 *Magna est coniunctio inter Romanam ecclesiam & imperium.*

QVAESTIO VI.

EXTO quæro an offendens Legatum vel Vicarium Papæ incidat in crimen læſæ maieſtatis? Et dicendum quòd ſic vt voluit Bart. in extrauagan. ad reprimen. in verbo rebellando verſ. quod ſic dicitur nume. 4. idem tenuit Cardinal. in clemen. paſtoralis in princip. col. iij. in fi. de re iudi. & Præpoſi. in c. imprimis in §. de perſona. nume. 20. & 21. quæſt. j. & Cuma; conſi. cliij. ad primum reſpondetur vbi conſuluit quòd † offendens Vicarium imperatoris incidit in crimen læſæ maieſtatis; hoc ſane procedit quando legatus vel vicarius Papæ principaliter offenditur in contemptum ipſius Papæ illius poteſtatem & authoritatem ac iuriſdictionem denegando, ſecus ſi id ageretur ob priuatam iniuriam. eo etenim caſu offendens Vicarium ſeu Legatum Papæ crimen leſæ maieſtatis non committeret vt tenuit Præpoſi. in d. c. imprimis præallegato. §. de perſona idem ſentit Bart. in prædicta extrauagan. ad reprimen. in verſicu. ex tenore, & in dict. verſicu. rebellando. allegat Præpoſitus ad hoc
2 Anchar. conſi. cclxx. ſubdens quòd † ſi Cardinalis vel Legatus, aut officialis Papæ eſſet Epiſcopus vtputa Parmenſis & ſub ſua epiſcopali iuriſdictione haberet aliqua caſtra, & aliquis eius ſubditus ab eo rebellare faceret aliquod ex dictis caſtris quòd talis propterea non committeret crimen læſæ maieſtatis, eo etenim caſu non offendit eum tanquam Cardinalem, vel Legatum Papæ, ſed vti Parmenſem Epiſcopum. Ad idem eſt conſilium Calde. in rub. de accuſa. conſil. vj. & vltimo. vbi conſuluit quòd volens debellare caſtrum pertinens ad Eccleſiam Rauennatem quo ad temporalem iuriſdictionem crimen læſæ maie-
3 ſtatis non committit. † Nec crimen læſæ maieſtatis committi dicitur quando prælatus inferior qui iure proprio dignitatem ſeu titulum comitatus vel epiſcopatus habet à ſuo ſubdito deditur, vt voluit Calde. conſ. vij. in tit. de accuſa. ad idem facit quod voluit Pe. de Anch. in clement. paſtoralis col. ij. circa fin. in viij. nota. de re iudic. vbi dixit quòd rebellis dicitur qui contra proſperitatem imperatoris vel imperij aliquid facit ſecus ſi contra alium inferiorem. Concluſionem ſupradictam quòd offendens Legatum Papæ incidat in crimen læſæ maieſtatis conſulendo tenuit Pe. de Anch. in conſ. cclxxvij. ex prædicta facti narratione
4 col. v. vbi dixit quòd † crimen læſæ maieſtatis contra Papam committi dicitur etiam quando quis cōtra Cardinalem Legatum

tum Papæ prouinciam gubernantem, & contra pacificum statum terrarum Romanæ ecclesię machinantur per tex.in l.quisquis in prin.C.ad l.Iul.maiest.& in c. si quis cum militibus.vj. q.j.† Et si quis dixerit quòd iura prędicta loquuntur quãdo aliquid contra imperatorem vel eius officiales quis molitur, non quando committur contra legatum papæ,ideo ad casum prędictum non extẽdentur cũ pœnalia sint l.interpretione.ff.de pœ. c.in pœnis. de regul. iur. in vj. Responde iura prædicta ad papam & eius legatum extendi. Nam si quãdo quis Cardinalem non legatum offendit, & contra ipsum machinatur incidit in crimen læsæ maiestatis vt vidimus supra quæst. v. & est text.in cap.fœlicis. de pœnis in sexto.à fortiori id dicendum erit quando quis machinatur contra statum Romanæ ecclesiæ, vel contra Cardinalem apostolicæ sedis legatum,eo etenim casu talis videtur facere etiam contra statum & tranquillitatem Imperij cum imperator sit aduocatus & defensor ecclesiæ, vt dixi supra quæst.ij.& ideo † magna est coniunctio inter Romanam ecclesiam & imperium vt in authen. quomodo oportet episcopos in prin.& ita voluit Pe.de Anch.in præallega.cõsi.cclxxvij. columa secunda. 5 6

SVMMARIVM.

1 *Philippus Decius consuluit pro nonnullis cardinalibus qui à Iulio secundo pontifice maxi. defecerunt, & conciliabulum Pisis indixerunt.*

2 *Tractans de imperio vel regno imperatore vel rege viuente, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO VII.

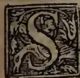

EPTIMO quęro an is qui papa viuente de papatu conuenticulam facit incidat in crimen læsæ maiestatis? & dicendum quòd sic.ita voluit Ioan. And.in c.veniens de testib. Idem tenuit Mar. Lauden.in tract.suo de crimine læsę maięst.q.ix.allegat Bald.in l.quoniam liberi.C.de testib.quod notandum esse dixit contra concilium non canonice congregatum vt accidit tempore Iulij secundi pontificis maxi. à quo defecerunt 1 nonnulli Cardinales & conciliabulum Pisis indixerunt quibus Philippus Decius insignis doctor adhæsit & pro illis consuluit vt habetur consil. clj.maximi ponderis in primo volum.

quòd tamen conciliabulum improbatum fuit & approbatum concilium lateranense indictum per ipsum Iulium, mox post illius obitum sine debito terminatum per Leonem decimum dicti Iulij successorem: & conclusionẽ prædictam de faciente de Papatu conuenticulam Papa viuente tenuit etiam solemnis doctor præceptor meus do. Hippol. de Marsil. in consil.j.col. iiij.nume.23.in j.vol. & Alex.in l.j.ff. ad l.Iul.maiesta.pro qua conclusione facit tex.in cap.si quis Papa.lxxix.dist.idem tenuit Matthæ.de Afflict.in cap.primo.in versic.& bona committentium.col.viij.versic.trigesimooctauo.nume.101.in tit.quæ sint regal.in vsibus feudo.

2 † Idem dicas de tractãte de imperio vel regno imperatore, vel rege viuente, vt voluit idẽ dominus meus in dicto consil.j. sequitur Restaur. in tract.de imperatore.q.cxviij.in fine.

SVMMARIVM.

1 *Imperator est fœderatus Papæ & eius aduocatus & defensor.*

QVAESTIO VIII.

OCTAVO quæro an offendens imperatorem Papam offendere dicatur, & sic incidat in crimen læsę maiestatis quo ad Papam, siue imperatoris, siue Papæ subditus sit? Dicendum quòd sic

1 quia lædens imperatorem qui † est fœderatus Papæ & eius aduocatus & defensor, vt habetur per Petrum de Monte in tractatu de monarch.concil.versiculo postquam nume.3.Parid.de Puteo in tract.de re mili.in §. pœnæ numero 3. Michal.Vulg.in tracta.de regim. mundi in secunda parte iiij. q.nume.16.Francis.Arias in tract.de bello. nume.198 Marcus Mantua in tract.de concil. nume.194. & per Restaurum Perusinum in suo tract.de imperato.quæstio.lxxiij. numero 7.& 8. Papam lædere & offendere dicitur, & ita voluit Bartol.in extrauag.qui sint rebelles.in versic.rebellando columna tertia.& Petrum de Ancharano in clementi. pastoralis columna v.& in consi.cclxx.& Oldrad.consi.xliij.& Præposit.in cap.imprimis. in §.de persona numero 22.ij.quæstio.prima.

SVMMARIVM.

1 *Notorium probatione non indiget.*

2 *Super notorio non est necessaria sententia.*

QVAEST

QVAESTIO IX.

NONO quæro an Cardinalis Legatus Papæ contra quem fuit commissum crimen læsæ maiestatis de quo dixi supra q. vj. possit declarare offendentem ipsum incurrisse pœnas de quibus in c. fœlicis. de pœn. in vj. statutas contra offen-
tem Cardinalem, supposito tamen quòd delictum sit adeo
orium quòd negari non possit, vtputa si de eo tota vicinia
estis vt in cap. pen. de purgat. cano. & xlj. distin. c. in sacer-
bus in fin. & xxiiij. q. ij. c. sane. Circa quæstionem prædi-
n Archid. in dict. c. fœlicis. col. penul. ver. sed nunquid lega-
pro parte affirmatiua plura adducit fundaméta & præser-
quia sententia condemnatoria cõtra tales facinorosos lata
er constitutionem d. c. fœlicis. & sic exequutionem secum
it, ita quòd Cardinalis offensus non est huiusmodi sentētię
mulgator, sed notificator siue denuntiator allegat xxiiij.
. j. ibi factus sum exequutor veteris constituti nõ promul-
or noui. Præterea in faciendo huiusmodi notificationem
videtur suam iniuriam prosequi, sed potius Romanæ ec-
æ quod potest, vt in cap. guil. sarius & seq. xxiij. q. iiij. sub-
s quòd cum præsupponatur factum notorium & † notoria 1
batione non indigeant ij. q. j. c. manifesta. & c. quoniam. de
ræsbi. † & propterea non sit necessaria sententia super cri- 2
e vel iniuria notoria, non diceretur prædictus legatus iudex
ausa propria, sed exequutor siue notificator pœnæ quod
re potest cap. nouit. de appel. & hanc partem dicit tenuisse
ocent. in cap. j. de offic. deleg. in gloss. vlti. versic. iniuriam.
cludit tamen Archid. quòd melius est, quòd talis notifica-
iat per superiorem dicti Cardinalis legati cuius opinio-
sequitur ibi Ioan. Andræ. col. penult. in princip. & ibidem
. de Anchara. col. penulti. versic. secundo quæro iuxta præ-
a, & ista opinio mihi magis placet.

SVMMARIVM.

Extrahens confugientem ad ecclesiam diuinam offendit maiestatem.

Etiam qui conatus fuerit extrahere aliquem de ecclesiá, licet de facto non extraxerit incidit in crimen læsæ maiestatis.

Confugientes ad ecclesiam quantumcunq; grauia delicta commiserint in eadem tuti sunt.

Concedere licentiam iudicibus extrahendi de ecclesia enormiter

delictorum perpetratores est de reseruatis Papæ.

5 *Extrahens de ecclesia publicum latronem vel nocturnum depopulatorem agrorum non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

6 *Qui dicantur publici latrones & nocturni depopulatores agrorum.*

7 *Extrahens de ecclesia eum qui in ecclesia ea intentione deliquit vt ab ea defenderetur non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

8 *Extrahens de ecclesia eum qui per insidias & industriam homines occidit non incidit in prædictum crimen.*

9 *In terris ecclesiæ occidens etiam per insidias & industriam hominem gaudere deberet immunitate ecclesiæ.*

10 *Tex. exodi c. xxj. procedebat olim in altaribus veteris testamẽti quæ nõ erant tantæ authoritatis quantæ nostra sunt.*

11 *Depositio est mors ciuilis.*

12 *Quoties à canonibus mentio fit de morte intelligitur de morte ciuili, & potest etiam intelligi de sententia excommunicationis.*

13 *Lex antiqua faciens mentionem de morte, exponitur, id est per sententiam excommunicationis.*

14 *Canones facientes mentionẽ de morte intelligendi sunt de morte ciuili quoniam ipsi non imponunt pœnam mortis naturalis.*

15 *Alius intellectus ad tex. in d. c. xxj. Exodi.*

16 *Tex. in cap. primo extra de homicid. loquitur de clerico per insidias homicidium perpetrante.*

17 *Opinio authoris circa d. tex.*

18 *Proditor quis dicatur?*

19 *Proditorie hominẽ occidere plus est quàm ex proposito occidere.*

20 *Extrahens de ecclesia eum qui proditorie hominem interfecit non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

21 *Idem dicendum de extrahente de ecclesia eum qui appensate hominem extra ecclesiam interfecisset.*

22 *Quælibet causa etiam bestialis excusat à pœna.*

23 *Extrahens de ecclesia eum qui veneno aliquem peremit non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

24 *Plus est hominem veneno occidere quàm ferro.*

25 *Triplex homicida non gaudet immunitate ecclesiæ.*

26 *Quando opiniones doctorum sunt variæ, vnam sequens excusatur à culpa & dolo.*

27 *Iudex si captũ in ecclesia libere relaxet, & dum ille relaxatus discedit facit illum iterum capi non dicitur ipsum relaxasse.*

28 *Qui tenetur aliquẽ relaxare nõ liberatur ab obligatione illum simpliciter*

nplicitex relaxãdo in suo territorio, sed debet illũ facere secure nduci extra suum territoriũ ad locum vbi poßit secure stare.
xtrahens de ecclesia reum criminis læsæ maiestatis commißi ontra Principem non incidit in crimen læsæ maiestatis.
aptus extra ecclesiam licet per ecclesiã ducatur inde violenter xtrahi potest nec tali casu immunitas ecclesiæ violari dicitur.
Veniens de vltra mari cum equis & armis, & transiens per renum Siciliæ, ex quo equi & arma non possunt extrahi sine Reis licentia, poterit eos conducere ad locum sui domicilij extra egnum sine aliqua Regis licentia.
Ductus per cimiteriũ, licet extra captus, inde amoueri nõ potest. Et sic semel vidit obseruari author in ciuitate Venetiarum, quamuis contraria opinio in iure sit verior, secundum eum.

QVAESTIO X.

DECIMO quæro vtrum extrahens violenter de ecclesia aliquem ad eam confugientem committere dicatur crimen læsæ maiestatis? Dicas quòd sic. tex. est clarus de hoc in l. ij. C. de his qui ad ecclesias cõfugiunt, & ratio huius decisionis ignari potest. † Nam extrahens confugientem ad ecclesiam 1
iinam offendit maiestatem, quia ecclesia domus Dei est vt etur in euangelio Ioannis cap. ij. ibi nolite facere domum ris mei domum negotiationis quam offendere plus est àm terrenam offendere maiestatem, sed offendere temporem maiestatem est incidere in crimen læsæ maiestatis l. i(quis. C. ad l. iul. maiesta. à fortiori offendens diuinam l. icquam. versic. cum sane. & l. si quis in hoc genus. C. de episc. cleric. canonizata ij. q. j. cap. si quis in hoc genus. & ibi glo. auth. gazaros. C. de hæretic. & cap. vergentis. extra eod. titu. tionem prædictam adducit Odofred. in l. ij. C. de his qui ad cles. confug. posset iudicio meo & alia aßignari ratio dictæ cisionis, cùm confugientes ad ecclesiam sint in ea tuti ex nonum dispositione pariter & legũ, nec ex ea possint extra, nisi de licentia summi Pontificis vtique extrahens illos imediate lædit pontificis iurisdictionem, & attribuit sibi iudictionem quam non habet, sed soli Papæ competit: ideo mmittit crimen læsæ maiestatis per ea quæ dicam infrà æstio. xxij. sub hac met rubric. conclusionem prædictam òd extrahens aliquem de ecclesia authoritate propria incurt crimen læsæ maiestatis. tenuit Abb. in c. inter alia col. viij.

in fine.de immunit. ecclesiarum.& rursus ibidem columna ix. in princip.in versic. & faciunt hæc.& idem Abb. in cap.penul. eodem tit.& Nicol. Boër.in tract. de seditiosi.in vij. & vltimo
2 præsupposito col. xij. nume.56. & 57. † Quinimo non solum qui de facto & violenter aliquem de ecclesia extraxerunt incidunt in crimen læsæ maiestatis, sed etiam hi qui extrahere conati sunt vt voluit glo.fin.in d.l.ij. quam ibi sequitur Salic.
3 † Cum etenim confugientes ad ecclesiam quantumcunque grauia delicta commiserint in eadem tuti sint præallegato cap.inter alia.cap.fin.de immu.eccles.cap.sicut antiquitus.cap. miror.cap.diffiniuit.xvij. q. iiij. hinc est quòd extrahens inde aliquem authoritate sua sede apostolica inconsulta diuinam offendit maiestatem quia violat immunitatem domus Dei: offendit terrenam maiestatem videlicet pontificem sine cuius
4 authoritate talis extractio fieri non potest. † Et cum concedere licentiam iudicibus extrahendi de ecclesiis enormium delictorum perpetratores sit de reseruatis Papæ, hinc est quòd quando Papa mittit nuncios suos ad potentatus consueuit illis tribuere facultatem legati Cardinalis de latere,& dare illis authoritatem concedendi secularibus iudicibus licentiam huiusmodi, vt sæpe vidi in facultatibus concessis sanctitatis suæ nuntiis apud illustrissim.Do.Venetorum residentibus, vt fuerunt Hier.Verallus tunc Rotæ auditor, & Fabius Mignanellus Clarissimi iuris doctores quorum vterque cardinalatus honore donatus sacrosanctum illum senatum virtutum suarum radiis illustrat.
5 † Fallit tamen conclusio prædicta in eo qui de ecclesia extrahit publicum latronem vel nocturnum depopulatorem agrorum vt voluit tex.in d.cap.inter alia. de immuni.eccles.
6 †qui autem dicantur publici latrones & nocturni depopulatores agrorum vide per Doct.vbi Abb.in dict.cap.inter alia.
7 † Secundo fallit in extrahente de ecclesia,eum qui in ecclesia ea intentione deliquit vt ab ipsa defenderetur ecclesia, de quo est tex.in cap.fin.de immu.eccles.
8 † Tertiò fallit in eo qui per insidias & industriã hominem occidit,& ad ecclesiã confugit,extrahens enim talem cũ id iure permittente faciat capit.primo.de homicid. non delinquit, vt habetur etiam Exodi capit. vicesimo primo. Aduertas tamen quia ista fallentia non videtur procedere, nam dispositio illa exodi registrata in dicto capit. primo. de homicid. procedebat

ex veteri testamento quo tempore nondum emanarant
humanæ immunitatem ecclesiis conferentes, sed hodie
ur secus dicendum vt sentit Abb.in dicto capit.j.colum.j.
rsicu.in gloss.ij.de homicid. dicens quòd † in terris eccle- 9
ccidens etiam per insidias & industriam hominem gau-
deberet immunitate ecclesiæ, allegat ad hoc text.per le-
à speciali in dicto cap. fin. de immuni. eccles.vbi habetur
l committens ex proposito in ecclesia homicidium, vt ab
ecclesia defendatur, tali priuilegio gaudere non debet,
punitur in eo in quo deliquit.cum enim in ecclesia delin-
ido sacrum violet à sacro non est defendendus, & sic ille
loquitur de homicidio ex proposito commisso in ecclesia,
secus si homicidium ex proposito quis extra ecclesiam
mittat, per text. in dicto cap. inter alia ibi quantūcunque
ia maleficia, dicens quòd cum casus de quo in dicto cap.j.
omicid.non reperiatur exceptus à generali regula text. in
cap. inter alia, standum erit regulæ præsertim quia illa
ex Exodi & non noua, Innocent.verò in dicto capit.j.dicit
d † ille text. Exodi procedebat in altaribus veteris testa- 10
ti quæ non erant tantæ authoritatis quantæ nostra sunt.
intelligunt illum text. de mortuo per pœnitentiam, sci-
vt moriatur in peccatis suis, vel vt deponatur † depositio 11
n est mors ciuilis ij.quæst.vij.cap.quia ergo.Hostiē. autem
quòd text. in dicto cap.j.intelligi potest de incorrigibili,
dem Abb. relatis aliorum opinionibus distinguendo dicit
.in dicto capit.j.de homicid. intelligi posse tam de clerico
m laico.de laico scilicet vt ab altari euellatur, id est, ab ec-
a & à fidelium communione per excommunicationem
oties enim à canonibus mentio fit de morte intelligitur 12
norte ciuili & etiam intelligi potest de senten. excommu.
robatur in capit. per venerabilem. qui fili. sint legit. † ibi 13
n lex antiqua faciens mentionem de morte exponitur mo-
ir videlicet per sententiam excommunicationis, quia per
veluti mortuus à communione quis separatur, & ad hoc
text.est.notabilis, verumtamē negare non possumus quòd
tempore text.ille Exodi non loqueretur de morte natura-
er id quòd legitur & notatur in cap. placuit. xxvj. quæst.j.
d postquam dispositio illius text. est incorporata in decre- 14
bus inter canones intelligi debet ciuiliter, secundum ipso-
canonum naturam quorum dispositio de morte loquens
intellig

intelligitur de ciuili, cum canon non imponat pœnam mortis
15 naturalis. † Secundo modo dicit Abb. in d. cap. primo. intelligi posse illum tex. in clerico qui cum sit de altari proprie ab altari euellitur, cum ipse altari sit affixus & obligatus, subdens quòd hodie dupliciter potest intelligi primò de depositione quæ est quædam ciuilis mors. Secundò intelligi potest de morte naturali vt puta quando homicidium est adeo qualificatum quòd non videatur ad pœnam sufficere ipsa depositio, nam eo casu deponi deberet & tradi curiæ seculari vt moriatur, ita dixit idem Abb. in capit. primo. de his qui fil. occider. & in capit. at si clerici de iudic. At Felin. in dicto capit. primo. de homicid. dicit quòd dictum Abbatis quòd ille tex. loquatur & procedat tam in laico quàm in clerico implicat aliqualem contradictionem, dicens quòd si loquitur in laico proditoriè aliquem occidente procedet intellectus gloss. ibi in verbo per insidias quæ dixit quòd is qui per aggresionis insidias aliquem occidit non iuuatur immunitate ecclesiæ. & sic quòd iste erit quartus casus exceptus à supradicta regula generali tex. in dicto capit. inter alia. si verò loquimur de clerico ipse degra-
16 dabitur & tradetur curiæ seculari, dicens quòd † per tex. in dict. capit. primo. ita consuluit contra quendam episcopum Petr. de Anchar. consilio cliij. ex narratis in facto columna ij. qui dixit quòd tex. in dicto capit. j. de homicid. loquitur in clerico per insidias homicidium perpetrante, nam clericus dicitur proprie euelli ab altari, laicus enim non potest dici euelli, quia circa altare non ministrat, vnde qui radices non egit in loco vt fecit clericus in ecclesia euelli non potest, priuatio etenim habitum præsupponit l. decem. ff. de verborum obligationib. Ideo dicit debere intelligi illum tex. ibi euellas per degradationem vt moriatur videlicet vt moriatur per exequutionem iudicis secularis, nam verbum moriatur referri debet ad mortem naturalem, vt notatur in cap. placuit. xvj. q. j. capit. susceptum de rescript. in vj. subdens Anchar. loco præallegato quòd dum ille tex. dicit euellas loquitur prælato & subdit impersonaliter moriatur quasi dicat non per prælatum ecclesiasticum, sed per iudicem secularem ei mors inferatur, dicens istam expositionem esse magis consonam menti illius tex. Exodi quàm sint aliæ quas refert Ioan. Andræ. in dicto cap. j. & quòd illa lex Exodi redacta fuit in volumine decretalium, vt seruetur non vt frustra membranas occupet. Idem dixit etiam ipse Petr. de Anch.

in repet-

epe.cap.ea quæ.col.xxix.in fin.in versicu.xix.quæro.ij.col,
.in princ.in versicu.quidam miser sacerdos. de regul.iur.in
vbi refert miserabilem casum qui accidit tempore suo in ci-
ate Venetiarum quòd quidam sacerdos alium sacerdotem
industriam occiderat contra quem ipse consuluit, & ibi se-
itur prædictum intellectum ad text. in dicto cap.j.de homi-
. referens ; tunc consuluisse episcopo Venetiarum, quòd sa-
dos ille homicida proditorius degradari poterat, & tradi
ię seculari, vt vere moreretur, per text. in præallegato cap.j.
bidem hanc opinionem tenuit Ioan.de Anan.col.fin.vbi to-
; quòd ille text. cap. primi. de homicid. loquatur de eo qui
oditorie hominem interfecit, & licet ista opinio quòd ex illo
.inducatur quòd clericus ex tali delicto mori debeat videa-
rigorosa tamen vt dicit idem Anchar.in dicto cap. ea quæ.
bet in se æquitatem, quia si contingeret quòd clericus & lai-
conspirarent in mortem alicuius & aliquem insimul pro-
orie occideret adeo quòd laicus ex tali delicto dilaniaretur,
lericus solum ad perpetuos carceres damparetur inter eos
et nimis magna pœnæ inequalitas præsertim quia damnati
perpetuos carceres vt plurimum carceribus fractis aufugiūt
od scandalum parat laicis contra clericos & prælatos.
† Opinio Pet. de Anchar. & Ioan. de Ana. quòd text. in dicto 17
.j.de homicidio loquatur de homicida proditorio mihi pla-
, & propterea recte consuluisse arbitror Pe.ipsum tunc epi-
po Venetiarum circa illum sacerdotē qui proditorie alium
ciderat sacerdotem quem persuaserat quòd iret ad eius do-
um pro accipiendo maluatico, & cum ille iuisset ad id suasus
habendo maluatico fuit à prædicto proditorie interfectus
roditor enim is dicitur qui proximum circumuenit & eum 18
lide seducit vt illum in periculū salutis trahat. xxiiij. quæst.
cap. transferunt. xv. quæst. j. capit. si cupis. item & is proditor
itur qui dum se amicum ostendit postea damnum iniuriam
machinationem infert, vt dixit Angel.in §.interdum. insti.
hæred.quæ ab intesta.deferun.ad idem est gl.in xlvj. distin.
oit, clericus. & xj. quæst. iij. cap. nolite, & late dicam infra in
or. de prodit. in j. quæst. ab illis enim qui aliud in ore aliud
corde gerunt difficillimum est cauere, de quibus loquitur
uator noster dicēs populus iste labiis me honorat, cor autem
orum longè est à me, vt habetur Math. cap. xv. † Et prodi- 19
ie hominem occidere plus est quàm ex proposito occidere,

vt puta inimicum apensate & apostate occidere, quia ab inimi-
co cauere possumus, ab eo autem qui se amicum extrinsece ge-
rit, & intrinsecus inimicus est fere impossibile est cauere, nec
assentio opinioni dicentium quòd text. in dicto cap. j. de homi-
cid. loquatur de occidente hominem ex proposito, quia huius-
modi intellectus aduersatur dispositioni text. in cap. fin. de im-
muni. eccles. qui text. loquitur de committente homicidium
in ecclesia ea intentione vt ab ipsa defendatur, & sic ponit ca-
sum exceptum à regula generali dicto cap. inter alia, eod. titu.
qui text. à contrario sensu probat quòd cōmittens homicidium
ex proposito extra ecclesiam ad illam postmodum confugiens
tueri ab ea debet ne inde extrahatur. confirmatur hoc quia ex-
ceptio debet esse de regula, sed casus excepti in dicto cap. inter
alia sunt tales qui ex proposito & præmeditate committuntur
vt est in publico latrone, & in nocturno depopulatore agrorū
qui excipiuntur, in illo text. ergò & regula illius text. intelligi
debet etiā in homicidio pensato nōn tamen proditorio per su-
20 pradicta. † Erit ergo conclusio quòd extrahens de ecclesia eum
qui proditorie hominem interfecit non incidit in crimen læsæ
21 maiestatis. † Et idem dicas de extrahente de ecclesia eum qui
apensate hominem extra ecclesiam interfecisset, nōn ea ratio-
ne quia talis vt dixi supra possit inde extrahi, sed ex eo quòd
22 text. in dicto capit. j. de homicid. patitur plures intellectus: † &
quælibet causa etiam bestialis excusat à pœna & dolo l. igitur.
§. potest. ff. de liberal. cau. Casio. decis. xix. nu. 4. super regul.
cancel. Rocch. de Curte. in tract. de consuetu. nume. 124. & dixi
in tractatu de pensio. quæst. lxxv. nume. 2. & facit text. in l. j. in
fin. ff. de abige. ibi, siue iustus siue iniustus & scribit Boër. decis.
clxviij. nume. 11. in prima parte.
23 † Quarto fallit supradicta conclusio quòd extrahens aliquē
de ecclesia incidat in crimē læsæ maiestatis in eo qui ex eccle-
sia extrahit eum qui veneno aliquem peremit, talis enim pro-
ditor dicitur vt dixit Feli. in præallegato capit. j. de homicid. &
24 ibidem Ioan. de Ana. col. j. nu. 1. † plus est enim hominem ve-
neno occidere quàm ferro l. j. C. de malefi. & mathe. per quem
tex. dixit Bal. in l. nemo. C. de summa trini. & fide cathol. quòd
qui alicui venenū exhibet illum proditorie interficere dicitur,
& casus huiusmodi proculdubio cōprehenditur sub dispositio-
ne text. in dicto capit. j. de homicid. cum verum sit dicere quod
propinans alicui venenum ex quo ille moriatur dicitur illum
per

per industriam & insidias occidisse, nam venenũ vt plurimum subministratur ab eo de quo venenatus cõfidit, & sæpe magnis viris preparatur à quo pauperes & viles regulariter sunt immunes, iuxta illud Iuuenalis. Fictilibus nulla miscent aconita. Et licet Ioan. de Anan. in dicto cap. j. quem sequitur idem Nicol. Boër. decisio. cix. nume. 5. in prima parte dicat quòd forte dici potest quòd † triplex homicida non gaudeat immunit. eccles. 25
Primo qui in ecclesia occidit, secundo qui veneno necat aliquem, tertio is qui proditorie occidit, vt in dicto capit. j. de homicid. nihilominus id mea quidem sententia sine dubitatione tenendum est per supradicta, & quamuis variæ sint in hoc doctorum opiniones. Istud etiam comprobat prædictã quartam ac etiam tertiam fallentiam: quia † vbi variæ sunt doctorum 26
opiniones, vt in casu nostro in quo aliqui tenent prædictos esse tutos in ecclesia, aliqui non, excusatur à dolo & à culpa vnam sequens: secundum not. per Innocent. in capit. ne initaris. de constitu. & notatur in l. cum prolatis. ff. de re iudic. & habetur per Stefan. de Federicis in tract. de interpret. iur. in vlt. parte, colum. fina. in fine.

† Vnum tamen in hac materia nota dignum non omittam 27
quòd si iudex captum in ecclesia relaxet libere, si dum ille relaxatus discedit facit illum iterum capi, non dicitur ipsum relaxasse, vt not. Arch. in cap. miror. xvij. quæst. iiij. Bart. in l. j. per illum text. C. de nauicular. lib. xj. in versi. venio ad versi. venientes. Idem dicit Fel. in cap. ego enim. col. fin. versi. item infert de iureiurand. Et ideo dixit Abb. in cap. accedens in principio per illum text. de procurato. quòd † is qui tenetur aliquẽ relaxare 28
seu restituere non liberatur ab obligatione illũ simpliciter relaxando in suo territorio, sed debet illum facere securè cõduci extra suum territorium ad locum vbi possit securè stare.

† Quinto fallit in extrahente de ecclesia reum criminis læ- 29
sæ maiestatis commissi contra principem de quo dicam infrà titulo de pluribus quæstionibus. quæst. iiij. vide ibi dicta, tam nanque de ecclesia extrahens crimen læsæ maiestatis committere non dicitur.

† Sexto fallit quãdo aliquis extra cimiteriũ vel ecclesiam à 30
iustitiario vel officialibus est captus, & ducitur per ecclesiam, tunc inde etiam violenter extrahi potest, nec tali casu immunitas ecclesiæ violari dicitur, ita voluit Arch. in c. sicut. xvij. q. iiij. & Ioan. Lupus in repeti. rubr. de donatio. inter vir. & vxo. vt

vt refert & sequitur Nicol. Boë. in suis decisio. decisio. clxxviij. nume. 13. in prima parte, facit ad hoc quod voluit Andr. de Iser.
31 in rubrica quæ sint regal. in vsibus feudorum, vbi dixit † quòd si quis veniret de vltro mare cum equis & armis, & transiret per regnum Siciliæ, ex quo equi & arma non possunt extrahi sine Regis licentia, quòd poterit eos conducere ad locum sui domicilij extra regnum sine aliqua Regis licẽtia, per textum in lege si quis post hanc, in versiculo data similiter. C. de ędific.
32 priuat. & ibi glos. & Cyn. Alberi. & Angel. † contrariam partem quod imò ductus per cimiterium inde amoueri non possit, tenuit Marcus Mantua consil. lx. circa finem. nume. 17. allegat Romanum in lege plerique, & ibi Ias. ff. de in ius vocan. & in argumentum text. in lege quis sit fugitiuus. §. idem celsus. ff. de ædilitio edict. & in lege sicuti. §. aristo, & ibi Bald. ff. si seruit. vendic. pro prima opinio. facit text. in capit. inter alia. de immunita. ecclesia. qui loquitur in confugiente ad ecclesiam, & text. in cap. diffiniuit. & in cap. sicut. xvij. quæst. iiij.
33 † Vltimam tamen opinionem semel seruari vidi in alma ciuitate Venetiarum aliarum ciuitatum Regina, sed primam veriorem puto. Nec obstant allegata per Mantuam, quia procedunt in eo, qui insecutus ab officialibus, vt caperetur fugiens se in ecclesiam recepit, & sic ad eorum manus non peruenit, & similiter text. in dicta l. quis sit fugitiuus. §. idem celsus. loquitur de seruo fugiente, qui se in tutum locum recepit, nec similiter obstat dictum Bald. in dicta l. sicuti. §. aristo. quia loquitur in bannito insequuto ab officialibus vt caperetur qui aufugit in alienum territorium, nam ibi capi non potest.

SVMMARIVM.

1 *Qui hominibus armatis templa occupat læsæ maiestatis reus est.*

QVAESTIO XI.

NDECIMO quæro vidimus in proxima præcedente quæstione qualiter extrahens aliquẽ de ecclesia propria authoritate ad quam ille confugerat incidit in crimen læsæ maiestatis, per textum in lege secunda. C. de his qui ad ecclesias confugiunt. Modo videamus quid dicendum de eo qui sibi templum occupat? Dicas quod talis incidit

in

crimen læſæ maieſtatis, vt probat tex. in l. j. ibi, locáve occu-
ntur vel templa. ff. ad legem Iuliam maieſt. ad idem eſt tex.
l. ij. ff. de colleg. illici. iuncta gloſ. ibi in verbo, tenetur. vbi
r. iuncta gloſ. probat quòd † is qui hominibus armatis tem- 1
occupat læſæ maieſtatis reus eſt. facit etiam ad id tex. in l.
nunciamus. C. de his qui ad eccleſ. confug. & ita tenet Lodo.
ontal. in tractatu ſuo de reprobatio. ſentent. Pilati. articulo
imo. nume. 70.

SVMMARIVM.

Impedientes nuncios per legatum apoſtolicum ad Papam miſſos, & ſpoliantes eos literis Papæ directis, incidant in crimen læſæ maieſtatis.

Imperator obtinet primum locum poſt Papam.

QVAESTIO XII.

DVODECIMO quæro, an qui nuncios 1
per legatum apoſtolicum ad Papam miſſos in
via publica impediunt, & literis Papæ directis
ſpoliant in criminis læſæ maieſtatis delictum
incidant? Circa hoc Roma in conſi. cclxxv. quæ-
ur primò, tenuit quòd ſic, per text. in l. j. in prin. ff. ad leg. Iul.
maieſt. Verùm quia vt ſuprà diximus in ſ. q. huius Rub. crimen
ſæ maieſtatis committitur contra Papam, ſiue per clericos,
e per laicos eiſdem modis quibus committitur contra Im-
ratorem, vt in toto tit. ff. & C. de crimi. læſæ maieſt. vt etiam
xit Præpoſi. in c. in primis. in §. de perſona. col. vij. verſic. qui
tem. nu. 20. ij. q. j. ideò deueniamus ad materiam criminis
edicti, videlicet quot & quibus modis crimen prædictum
mmittatur contra Imperatorem, alios Principes & ciuitates,
ia † citra Papam, Imperator primum obtinet locum, ab eo 2
ordiendum erit.

SVMMARIVM.

Machinando contra perſonam Imperatoris, crimen læſæ maieſtatis committitur.

Perduellionis reus dicitur qui contra perſonam Imperatoris, crimen læſæ maieſtatis commiſit.

Duellum hoc ſolo caſu fieri lex Romana permittebat.

QVAESTIO XIII.

ERTIODECIMO quęro quãdo Imperator offendi dicatur, vt quis crimen lęsę ma-
1 ieſtatis cõtra eum commiſiſſe dicatur? † Reſpondeo quando aliquis machinatur contra eius perſonam procul dubiò crimen læſæ maieſtatis committit, vt dixit Odofr. in Rubr. C. ad leg. Iul. maieſt. & Pręposi. in c. in primis. in §. de perſona. col. vij. verſic. de Imperatore. ij. q. j. & eſt tex. in l. quiſquis. in princ. C. ad legem Iul. maieſta. & hoc procedit, ſiue quis id ſolus faciat, ſiue cum aliis conſpirando in necem ipſius Imperatoris, ſiue cum militibus, ſiue cum priuatis, ſiue cum barbaris, vel illum offendere promittendo, vel iureiurando affirmando, vt habetur in d. l. quiſquis. in prin. & ibi Doct. & tales perduelles dicuntur, vt teſtatur Vulpianus in l. fi. ff. ad leg. Iul. maieſt. idem dixit Ioan. de Turre Crema.
2 in c. ſi quis. §. porrò. vj. q. j. inquiens quòd † perduellionis dicitur reus is qui contra perſonam Imperatoris crimen lęſæ maieſta-
3 tis commiſit. † Duellum etenim Romana lex hoc ſolo caſu fieri permittebat. idem dixit etiam Turris Crema. in ſumma, iij. q. iiij. & Specu. in titu. de accuſa. §. j. verſicu. ſecundo crimen perduellionis.

SVMMARIVM.

1 *Conſpirando in necem conſiliarij vel collateralis Imperatoris, offenditur Imperatoria Maieſtas.*
2 *Conſiliarij, vel collaterales Imperatoris dicuntur pars corporis ipſius Imperatoris.*
3 *Conſiliarij, vel collaterales Imperatoris, & ipſe Imperator dicuntur vnum corpus.*
4 *Conſiliarij dicũtur inhærere Principi ſicut ſtellæ firmamẽto cœli.*
5 *Priuata inimicitia non excuſat aliquem à crimine læſæ maieſt.*
6 *Occidens conſiliarium, ſiue collateralem Imperatoris ex priuata inimicitia non incidit in crimen læſæ maieſtatis.*
7 *Andreas de Iſernia dum eſſet Regius conſiliarius in Regno occiſus fuit.*
Ex conſtitutione Regni occidens Conſiliarium Regis ex priuata inimicitia tenetur crimine læſæ maieſtatis.
8 *Occidens Conſiliarium Principis in ipſius Principis odium ſiue Reip. vt tali Cõſiliario careat, incidit in crimen læſæ maieſtatis.*
9 *Secus ſi ob priuatam inimicitiam regulariter.*

QVAE

QVAESTIO XIIII.

VARTODECIMO quęro, quid dicendum de conspirante in necem Consiliarij Imperatoris, vel illius collateralis? Dicas & hunc in crimen læsæ maiestat. incidere: †offenditur enim ex 1
hoc Imperatoria maiestas: †tales nanque pars cor- 2
poris ipsius Imperatoris dicuntur, vt dixit textus in dicta l. quisquis, in princ. C. ad legem Iul. maiest. facit tex. in c. fœlicis. de pœn. in vj. & habetur per Lucam de Pen. in l. nihil, C. de pala. sacr. larg. lib. xij. ad idem est text. in c. si quis. vj. q. j. & ibidem Præpos. † Ex Imperatore enim Rege, vel Principe vnum 3
corpus fieri dicitur, & creari cum eius consiliariis, vt habetur in præallegato c. si quis. & in d. l. quisquis. & in d. c. fœlicis. ac in l. humanum. C. de legi. †Quinimò consiliarij dicuntur in- 4
hærere Principi sicut stellæ firmamento cœli, secundum Bald. in l. cùm multa. C. de bon. quæ libe. & veluti splendor fulgent firmamenti. argu. text. in c. super specula. de magistr. & dicuntur Solis radij. c. multi. de pœni. distin. ij. & tradit Nicol. Boër. in tracta. de authoritate mag. consil. nume. 229. Et prædicta videntur procedere etiam si quis ex priuata inimicitia occideret collateralem vel consiliarium Principis: nam vt dicunt Bald. & Innoc. in c. j. de offic. deleg. † priuata inimicitia non excusat 5
aliquem à crimine læsæ maiestatis.

†Contrariam autē partem ꝙ occidens consiliariū seu colla- 6
teralem Principis ex priuata inimicitia, non cōmittat crimen læsæ maiestatis, tenuit Bar. in l. hostes. ff. de capt. & postli. reuer. quem sequitur Andr. de Iser. in c. j. in §. & bona cōmittentium. in titu. quæ sint regal. in vsib. feud. qui circa hoc plura scribit. idem tenuit Mart. de Laude in tracta. de cri. læsæ maiest. q. xxj. & Matth. de Affl. in d. §. & bona cōmittentium. col. j. & ij. referens ꝙ †And. de Iser. dū esset Regius cōsiliarius in Regno occi- 7
sus fuit, ob cuius mortē Regina Ioanna constitutionē edidit, ꝙ occidēs Regis cōsiliariū etiā ex particulari odio, vel inimicitia, ne vt Rex illo vtili cōsiliario careat, pœna criminis læsæ maiestatis teneretur. & idē Matth. de cōsti. regni. li. ij. in ti. de his qui fideius. nu. 38. vbi attestatur vidisse rescriptū Reginæ Ioānę primæ in quo cōdemnabantur de crimi. læsæ maiest. scelerati ssimi illi qui virū insontem & reipublicæ vtilē And. de Iser. prędictum interfecerūt. supradictā opi. tenuit etiā Aymo Crauetta consil. vj. col. xviij. in versicu. tertio arguitur. nu. 79. in j. volu.

& Aegid. Bella. consi. xv. erit ergo ex præmissis firma conclusio quòd occidens consiliarium Principis, siue eius collateralem in ipsius Principis odium, siue reipublicæ, vt tali consiliario careat in crimen læsæ maiestatis incidit: quod etiam tenuit Lucas de Pen. in l. quoties. col. vij. versicu. sic dicimus. C. de exact.
9 trib. lib. x. † secus si ob priuatam inimicitiam. voluntas enim & propositum distinguunt maleficia. l. qui iniuriæ. in princip. ff. de furt. idem erit in offendente senatorem Principis, per tex. in d. l. quisquis. in princ. nam licet secus statutum fuerit per Reginam Ioannam in regno Neapolitano dicta constitutio non constituit ius vniuersale.

SVMMARIVM.

1 *Christum Cruci affigere dicuntur qui eius sacerdotes prosequuntur.*

2 *Hippolytus de Marsilijs magnus criminalista fuit preceptor, & promotor authoris.*

3 *Dux Valentinus Alexandri sexti Pont. Max. filius, vicarios perpetuos qui erant in Romandiola partim ferro, partim veneno sustulit scelesta dominandi cupiditate.*

4 *Christophorus Pierius Gigas Poëta, authoris patruus.*

QVAESTIO XV.

QVINTODECIMO quæro, quid dicendum de offendente vicarium Imperatoris, Regis, vel Principis? dicas quòd ex hoc læditur maiestas Principis, ea propter talis læsæ maiestatis reus erit; tunc enim perinde est ac si contra Principem ipsum attentatum esset. facit quod legitur iij. quæstione j. c. nulli. in fine vbi dicitur quòd † Christum
1 Cruci affigere dicuntur, qui eius sacerdotes prosequuntur. Deus nanq; organo Zachariæ Prophetæ capite eius secũdo dixit, qui vos tangit, pupillam oculi mei tangit: & trãsumptiue habetur ij. q. vij. c. accusatio. ad idem facit, quia qui Christi sacerdotes recipit aut spernit, Christũ spernere, aut recipere videtur. xxj. dist. c. in nouo. viij. q. j. c. qui vos. Ad idẽ facit quod habetur xvj. q. j. c. reuertimini. vbi dicitur quòd cum affliguntur sacerdotes, Christus affligitur. Hãc opi. tenuit Raph. Cuma. consi. cliij. Ad primum respõdetur, vbi dixit, quòd per iniuriam factã vicario

rincipis crimen læsæ maiestatis committitur, ad quod plura legat quæ transcribere non curaui, videre poteris ibi per eũ. em tenuit † magnus criminalista præceptor & promotor 2 eus dominus Hipp. de Marsi. consi. j. col. ij. nu. 20. in j. vol. & auren. Calcan. consi. lj. licet his quæ suprà col. ij. nu. 6. Hanc iam opin. tenuit Ang. in tracta. suo malefi. in verbo, *che hai tradito la tua patria*. in versic. quæro aliquis congregat. in fine ersiculi. secus si contra. numero 4. vbi dicit hoc notandum sse contra Vicarios perpetuos in Prouincia Ramandiolæ, norum tamen nullum extare istis temporibus videmus, vt lim tempore quo Angel. prædicta scripsit extabant. † Nam 3 auenne Polentani, Cesene & Arimini Malateste, Foroliuij Ordelaffi demum Riarij, Imolæ Alidosij post Riarij, Fauentiç Manfredi pro sancta Romana ecclesia Vicarij fuêre perpetui, quorum aliquos Cæsar Borgia Dux Valentinus nuncupatus Alexan. sexti Pont. Max. filius ferro partim, & partim veneno sustulit scelesta dominandi cupiditate ductus, ob quam tot Itaiæ Principes suis eiecit sedibus, de quo cum mortuo Alexand. atre omnia amisisset, perbelle alludens † Christophorus Pie- 4 ius Gigas patruus meus Poëta non obscurus sic scripsit.

Sæpe Valentinus Cæsar dixisse notatus,
Aut nihil in terris, aut ego Cæsar ero.
Tunc sua fortunæ fuerat rota nam albula fluxit,
Et fluxit Rodanus ad sua rota diu.
Nunc verò in sicco est fluuius deficit vterque,
Hetrusca & prima Clausus in arce fremit.

SVMMARIVM.

1 *Offendens Ambasciatorem Principis perinde est ac si Principem offendisset.*
2 *Rũpens securitatẽ datã à Principe incurrit crimen læsæ maiest.*
3 *Legatus conueniri non potest in loco suæ legationis, sed habet ius reuocandi.*
4 *Ambasciator sui Principis vices fungitur.*
5 *Ambasciatores securitatem de iure gentium habere dicuntur.*
6 *Ambasciatores dicuntur sancti, nec possunt pro repræsalijs capi.*
7 *Offendentes Ambasciatores sacrilegium committere dicuntur.*
8 *Bannitus ex Florẽtia, si ad Florentinos Ambasciator per suum Principem mittatur, offendi ibi tanquam bannitus non potest,*
9 *Offendẽs Ambasciatorem alicuius Principis cuius dictus offen-*

dens non erat subditus, crimen læsæ maiestatis non committit.

10 *Non subditus offendens Principem crimen læsæ maiestatis committit.*

11 *Offendens legatum Principis non odio ipsius Principis, sed particulari inimicitia non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

12 *Offendens Ambasciatorem qui finita sibi commissa ambasciata reddituum suum retardabat non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

13 *Legatus qui differt reuerti cum possit, legatorum priuilegio non gaudet.*

14 *Offendens legatum Principis reuertentem ex legatione sua, postquam est ingressus principaliorem ciuitatem sui Principis, in qua ipse Princeps residet, non incidit in crimen læsæ maiestatis, quia non dicitur amplius legatus.*

15 *Offendens legatum Papæ in reuersione postquam ingressus est portam Romæ, non incidit in crimen læsæ maiestatis, nisi talis legatus esset Cardinalis.*

QVAESTIO XVI.

SEXTODECIMO quæro quid dicendum de offendente Ambasciatore Principis, sic enim Principis legatum vocant, an incidat in crimen læsæ maiestatis? dicas quòd sic, vt voluit Bald. in c. j. de offic. deleg. per tex. in l. offa. §. fin. ff. de re-
1 lig. & sump. fune. † perinde enim est ac si principem ipsum offendisset, vt inquit Bal. in d. c. j. ad quod facit tex. in c. ex literis. eo. titu. opinionem Bal. sequitur Fely. in præalleg. c. j. in fi. vbi
2 pro opinione Bald. sic arguit, † rumpens securitatem datam à principe incurrit crimen læsæ maiestatis. text. est in l. j. ff. ad l. iul. maiest. Sed Ambasciatores hanc securitatem habere dicuntur, l. ij. ff. de iudi. ergo offendens istos ipsum Principem offendere dicitur. Dicas tu quòd in dicta l. ij. in §. legatis non proba-
3 tur intentio Fely. quia ibi disponitur quòd † legatus conueniri non potest in loco suæ legationis, sed habet ius reuocandi, & sic ille text. non loquitur de alia securitate, opinio autem Felyn. in
4 se vera est, sed alia ratione † Ambasciator etenim sui Principis vice fungitur. facit text. in c. sane. de offic. deleg. & ibi not. Abb. hinc est quòd offendens illum, & eius Principem offendere di-
5 citur. Præterea † isti legati quos Ambasciatores vocant securitatem de iure gentium habere dicuntur, ideo nemo eos offendere debet. l. fin. ff. de lega. l. sancitum. ff. de rer. diuisio. & habe-

tur

tur per Bart.in l.j.versi.circa hanc legem quæro.ff.ad l.iul.maiesta.& per Marti.de Laude in tract.de legat.prin.q.xviij. facit quia†isti legati dicuntur sancti,vt habetur per Ang.in l.ij.§.le 6
gatus.de iudi.Nec possunt pro represaliis capi vt voluit Bar.in l.fin.ff.de lega.& Marti.de Lau.in præallegato tract.q.xxxj.& xxxvij.Immò † offendentes legatos, qui sancti dicuntur com- 7
mittunt etiam sacrilegium,vt no.Ang.in l.consensisse.§. legatis.de iudic.quod tenet idem Marti.in præallega.q. xxxviij. & licet ipse Marti.in eodem tract.q.v.dixerit, quòd is qui Principis legatum verberat,vel ei iniuriam infert teneatur lege iulia de vi publica. Attamen opinio Bald. & sequacium tenentium quòd offendens Principis legatum crimen læsæ maiestatis committat, mihi plus placet per ea quæ supra dixi, in qua opinione fuit etiam Barto.in extrauag.qui sint rebel. in verbo rebellando.in versi.quod hic dicitur.nume.4.

†Et in tantum verum est,quòd Ambasciatores habent de iure communi securitatem.quòd si aliquis esset bannitus, vt puta 8
ex Florentia,attamen si ad Florentinos Ambasciator per suum principem mitteretur offendi ibi tanquam bannitus non posset,vt notanter dixit Ang.in §.reuerendissimi.in auth.de sanctis.episco.

†Conclusionem supradictam quòd offendens legatum Prin- 9
cipis fiat reus criminis læsæ maiestatis limita modis infra scriptis. Et primo vt non procedat quando talis offendens non erat subditus illius Principis cuius legatus vice fungebatur. † Nam quando non subditus Principem offendit crimen læsæ 10
maiestatis non committit clem.pastoralis,& ibi doct. de re iudi.Et notatur per doc.in l.quisquis.C.ad l.iul.maiesta.si igitur non subditus offendens Principem non committit crimen læsæ maie.vt etiam legitur apud Old.consi.xliij.quæritur vtrum citatio col.ij.versi.circa sextam, & dicã latius infra sub hac eadem rubrica. q. lxviij. ergo idem à fortiori dicamus esse in offendente eius legatum cum accessorium naturam sui principalis sequatur,vulgato c.accessorium.de reg.iu.in vj.facit quia surrogatus est eiusdem iuris & conditionis cuius est is, in cuius locum surrogatur.l.eum qui.§.qui iniuriarũ.ff.si quis caut.

†Secundo fallit dicta conclusio in offendente legatum Prin- 11
cipis non odio Principis, sed ex particulari inimicitia, per ea quæ voluit Bar.in l.hostes.ff.de capti. & postli. reuer. & per ea quæ voluit And.de Iser.in c.j.§.& bona committentium.in tit.

quæ sint regal.in vsib.feud.& ibidem Matth.de Afflict. in quibus locis concludunt quòd offendens consiliarium Principis ex particulari inimicitia, non incidit in crimen læsæ maie. faciunt dicta supra q.xiiij.proxima præcedente.

12 † Tertio fallit prædicta conclusio in offendente Ambasciatorem seu legatum Principis, qui finita sibi commissa ambasciata reditum suum retardabat. Talis enim priuilegio legati non gaudet:vt voluit Barto.in l.fina.C.de mercat.Idem voluit Marti.de Laud.in tract.de lega.principum.q.xj.vbi dixit quòd

13 † legatus qui differt reuerti cum possit, legatorum priuilegio non gaudet,allegat tex.in l.item hi.§.j.& ibi glos. ff. ex quib. cau.maior.& tex.in l.fi.C.de comer.& merca.

14 † Quarto fallit conclusio prædicta in offendente legatum Principis reuertentem ex legatione sua postquam est ingressus principaliorem ciuitatem sui principis in qua ipse princeps residet. Nam eo casu non dicitur amplius legatus secundum Martin.de Laud.in præalleg.trac.de leg.princ.q.xxxiij. alleg. tex.in l.fin.ff.de offi.procon.& leg.& Specu.in ti.de lega.§.fin. tunc enim eum offendens non incurreret crimen læsæ maiest. quia offensus non repræsentabat vlterius personam principis, & sic eo casu principis maiestas non læditur,sed persona priua-

15 ta.† Idem erit in legato Papæ si offendatur postquam ingressus est Portam Romæ, tunc enim non est amplius legatus vt dixit Marti. de Laude loco proxime allegato. si tamen legatus Romam reuersus esset Cardinalis,prædicta locum non haberent, per tex.in c.fœlicis.de pœn.in vj.& per ea quæ dixi supra q.v.

SVMMARIVM.

1 *Statutum puniens turbantes vel turbare volentes statum ciuitatis intelligitur principaliter non secundario.*

2 *Arbitrium datum sapientibus super vtilitate publica vel ciuitatis statu principaliter non secundario intelligitur.*

3 *Statutum puniens certa pœna facientes rumorem in ciuitate, si quis aliquem percutiendo rumorem oriri fecerit, non tenebitur pœna statuti prædicti.*

4 *Statutum concedens alicui quòd possit facere vindictam de offensa sibi illata, intelligitur per se non per interpositam personam.*

5 *Banniti qui nolunt ire ad confinia ipsis assignata per Principem non incidunt in crimen læsæ maiestatis.*

Iudex

6 *Iudex qui iudicat contra constitutionem Imperatoris non tenetur crimine læsæ maiestatis, & quæ sit ratio.*

QVAESTIO XVII.

DECIMOSEPTIMO quæro an sicuti quando principaliter publica læditur maiestas crimen læsæ maiest. committitur l.j. in prin. & l.ij. iuncta gl. in verbo tabulis. ff. ad l. iul. maiest. Ita dicendum sit quando non principaliter, sed secundario maiestas publica læditur. Breuiter dicas quòd non, vt voluit Bald. in l. j. C. de priua. carce. quem refert & sequitur Alber. Bru. consi. lxix. viso processu inquisitionali col. ij. ver. tertio moueor, facit ad hoc quod voluit Bald. in l. j. §. j. col. ij. ff. de iusti. & iu. vbi dixit quòd † statutum puniens turbantes vel turbare volentes statum ciuitatis intelligitur principaliter non secundario. † Hinc est quòd arbitrium datum sapientibus super vtilitate publica vel ciuitatis statu principaliter non secundario intelligitur, & ideo arbitrari non poterunt super iuribus priuatorum principaliter licet secundario publicum commodum concernant, vt voluit Bald. in d. l. j. §. j. col. ij. ff. de iustii & iur. & latius per Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret. ab ordi. fac. & per Nel. in trac. banni. in ij. par. ij. tempo. q. 50. vbi dixit † quòd si extet statutum puniens certa pœna facientes rumorem in ciuitate, si quis aliquem percutiendo rumorem oriri fecerit, non tenebitur pœna statuti prædicti, cùm illius verba principaliter non secundario sint intelligenda. † Et ideo si alicui per statutum conceditur quòd facere possit vindictam de offensa sibi illata intelligitur per se non per interpositam personam, vt attestatur Bal. in l. vt vim. col. ij. ff. de iusti. & iu. idem dixit Bart. cep. consi. xvij. ver. præterea istud: faciunt dicta supra q. xiiij. de ffendente consiliarium Principis. hoc idem tenuit Aymo. raue. consi. vj. col. xvij. ver. tertio arguitur in fauorem. j. volu. d idem facit quod voluit Barto. in consil. cxxxix. quæritur rum. in j. vol. vbi concludit quòd † ille qui noluit ire ad confi a sibi assignata, & omnes qui exules sunt, & Principi non ediunt non propterea committunt crimen læsæ maiesta. sed c demum quando quis principaliter insurgit contra ipsum ncipem, quod refert & sequitur Deci. consil. ccccx. in causa ta Mediolani col. vlt. iij. vol. & pro ista conclusione est text. j. C. ad l. iul. maie. vbi dicitur † quòd Iudex qui iudicat con constitutionem imperatoris non tenetur crimine læsæ ma-

Margin numbers: 1 (turbare), 2 (super), 3 (quòd), 4 (statu-), 5 (confi), 6 (con-)

ieſtatis, & ratio eſt, quia factum iudicis tali caſu non reſpicit principaliter offenſam imperatoris, ſed ſecundario.

SVMMARIVM.

1 *Offendens habentem ſecuritatem à dominis Venetis vel ab aliquo alio ſuperiorem non recognoſcente, ne ab eo vexetur crimen læſæ maieſtatis committit.*

2 *Omnia quæ dicuntur de populo Romano attribuenda ſunt Regi & ciuitati ſuperiorem non recognoſcenti.*

QVAESTIO XVIII.

ECIMOOCTAVO quæro an olim crimen læſæ maieſtatis incurrebant hi qui aduerſus ſecuritatem alicui à Populo Romano factam ne ab eo vexarentur attentabant? dicas quòd ſic, tex. eſt in l. j. & ibi gl. j. ff. ad l. iul. maie. & habetur per Math. de Affli. in c. j. in §. & bona committentium. nu. 58. in tit. quæ ſint regal. in vſibus feudorum. 1 †Idem dicas hodie in his qui ab Imperatore Rege, vel ciuitate ſuperiorem non recognoſcente, vt eſt alma ciuitas Venetiarum, ſecuritatem haberent, per ea quæ volunt doctores in l. hoſtes. ff. de capti. & poſtlimi. reuer. & per Salycet. in l. quiſquis. C. ad l. iul. maieſta. & hoc voluit etiam idem Mathe. de Affli. in d. §. & bona committentium. col. v. verſicu. ſecundo modo. nu. 58. vbi dixit quòd 2 †omnia quæ dicuntur de populo Romano attribuenda ſunt Regi & ciuitati ſuperiorem non recognoſcenti, per no. per doctores in d. l. hoſtes. & Guliel. de Cun. in l. ex hoc iure gent. ff. de iuſti. & iur. & Salyc. in dicta l. quiſquis. Et in iſta materia de frangente alicui ſaluum conductum vide quæ latius dicam infra in hoc eo. ti. q. xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Populus Romanus olim dominus erat, & poſt omne ius ſuum in Imperatorem tranſtulit.*

2 *Tanta erat apud Romanos religio ſeruandæ fidei etiam hoſtibus vt ſi quando obſides ab eis dati aufugiſſent Romam reuerſi illos ad hoſtes remittebant.*

3 *Obſides ſine Principis cui dati ſunt licentia teſtari non poſſunt, quia ſunt quaſi ſerui.*

4 *Bona quæſita per obſides fiſco acquiruntur.*

Obſides

5 *Obsides captiuis æquiparantur, & serui quodammodo sunt.*
6 *Clerici à Papa solo in obsides dari possunt.*
7 *Clericus in obsidem ab episcopo suo etiam pro fiducia trengæ dari non potest.*
8 *Intellectus verus c.ex rescripto.extra de iureiuran.*
9 *Abbas potest monachum etiam inuitum pro necessitate & vtilitate sui Monasterij in certo loco deputare.*
10 *Monachus non potest Abbati resistere cum eius voluntas à voluntate Abbatis dependeat.*
11 *Obsides ab inferioribus, ab Imperatore vel Papa an dari possint.*
12 *Statum hominis immutare solius Principis est.*
13 *Facientes fugere obsides datos ab inferioribus à Principe, qui propriè obsides non sunt, committerent crimen læsæ maiestatis.*
14 *Obsides dati ab vna ciuitate alteri ciuitati, cum non sint verè obsides testamenti factionem non amittunt.*
15 *Habens iura Principis, seu ius belli indicendi, obsides dare & recipere potest.*
16 *Obsides inter priuatas partes pro obseruatione pactorum quandoque dantur, hi tamen propriè obsides non sunt, nec sic dati sunt loco pignoris.*
17 *Obsides pro causa publica non priuata dari possunt.*

QVAESTIO. XX.

DECIMONONO quæro si sint dati obsides Imperatori, Regi vel Principi per eius inimicos pro pactis inter eos initis seruandis an faciens eos fugere crimen læsæ maiestatis committat? Dicendū vtique eum reum huiusmodi criminis eri per text. in l.j.ff.ad l.Iul.maiesta.vbi dicitur quòd is qui olo malo consilium inierit quo obsides iniussu principis fuerent crimine læsæ maiestatis tenetur, & licet ille tex. loquar de obsidibus datis populo Romano † qui tunc orbis domi- 1
s erat cuius omne ius in Principem posteà translatum est vilicet in Imperatorem, vt habetur in l.j.ff.de constitu.princ. n l.j.ff.de offic.præfect.prætor.ideo ille tex. procedit in obbus Imperatori datis. dabantur etenim obsides Romano pulo, vel pro pace componenda, vel pro composita seruan- & econtra per populum Romanum similiter aliis assignatur, vt dixit gloss. in verbo obsides.ff.de testament.

Erát

2 † Eratque tanta religio apud Romanos seruandæ fidei etiam hosti vt si quando obsides ab eis dati aufugissent Romam reuersi illos ad hostes remittebant. Vnde legitur in Romanorũ historiis quòd inita pace inter Romanum populum & Porsenam Ethruscorum Regem obsidionéque soluta Porsena initæ pacis seruandæ pignus decem Patritiorum vtriusque sexus filios sibi obsides dari voluit, dúmque inter eos aliquæ virgines obsides datæ in balneum descendissent custodésque earũ honoris gratia secessissent ipsæ amne, in quo lauabantur traiecto Romam abierunt inter quas cum Valerij Cõsulis filia esset is paterno superato affectu Senatui persuasit vt virgines illę ad Porsenam pro fide seruanda remitterentur.

3 † Et obsides isti sunt quasi serui, & ideo sine Principis cui dati sunt licentia testari non possunt, vt est tex. in l. obsides. ff. de

4 testa. & rationem assignat ibi gl. in verbo obsides, quia † bona quæsita per eos dum sunt obsides fisco aquiruntur, tex. est in l. diuus. ff. de iure fis. & ibi gl. in verbo bona, quæ dicit, quòd ille tex. intelligi debet de obsidibus qui dati erant Imperatori pro aliquo pacto seruando, siue pro aliquo capto qui recesserat eo dimisso, & istos dicit illa gl. testari nõ posse quam sequitur ibi Bar. vera autem ratio quare obsides testari nõ possunt, non illa est, quia bona per eos quæsita sint fisci loquendo de quæsitis in obsidatu siue etiam secundũ aliquos etiã de quæsitis antea, sed

5 secũ portatis in ipso obsidatu, sed quia † obsides captiuis æquiparantur, & serui quodammodo fiunt, quod probatur in d. l. diuus. ff. de iure fis. iuncto tex. in l. eius qui. ff. de testa.

6 † Sed an clerici in obsides dari possint? dicendũ quòd sic, sed à solo Papa vt propriam obsidum naturam sortiantur, arg. tex. in c. cuncta per mundũ & c. per principalem. ix. q. iij. ita voluit Abb. in c. ex rescripto, in versi. venio ad secundum membrum. de iureiur. vbi dixit sic procedere gloss. in c. vt pridem. xxiij. q.

7 viij. † A suo autem episcopo clericus in obsidem dari non potest, etiã pro fiducia treugæ, gl. est reputata singularis in d. c. vt pridem, quã ad hoc pro singulari allegat Ro. in sing. ccccxcix. incipiente nunquid episcopus, asserit tamen curiales communiter contrarium dicere, allegantes tex. in præalleg. c. ex rescripto. ad quem tex. respondet Roma. quòd ibi Abb. dederat monachos in obsides de consensu papæ, subdens hoc verum esse sicuti Deus est Deus. Dicas quòd Romanus sic intelligendo illum text. vult diuinare cum ibi nulla fiat mentio de consensu

Papæ,

…ae, ideo eius intellectus ad illum tex.tanquam diuinatorius reiiciendus, iuxta glo.in l.filium quem habentem.C.famil. …ifc. ita dixit Ant.Corset.singulari suo,incipiente,an episco…s in verbo obsides.† verus autem intellectus prædicti cap.ex 8
…scripto erit quòd ibi Abb.monachos pro obsidibus dederat qui sibi pro vtilitate sui monasterij grandē pecuniæ quanti…tem mutuauerat.† Nam pro necessitate & vtilitate sui mo- 9
…asterij Abb.potest monachum etiā inuitum deputare in certo …oco,& † monachus non potest in hoc Abbati resistere,cū eius 10
…oluntas à voluntate Abbatis dependeat vt in cap.religiosis.de …lect.in vj.& c.nō dicatis.xij.q.j.ita dixit Abb.in d.c.ex rescri…pto:cuius dicta reassumit Anto.Corset.in præallega.singulari …uo.Neque propriè dici possunt obsides monachi illi in casu d.c.ex rescripto,vt per Abb.& alios ibi.quinimo licet papa in d.c.mandet seruari promissa per monachos,id nō est ea ratione quia monachi pro obsidibus dari potuerint per eorū Abbatem suo creditori,sed quia illi monachi iurauerant de obseruanda conuentione,vt apertè ibi dicitur.

† An autem obsides dari possint ab inferioribus ab impera- 11
tore vel papa?gl in l.ij.C.de patri.qui fil.distra.dicit quòd non, fatetur tamen quòd contrarium de facto est vsurpatum, idem dixit Azo in summa.ff.de testa.quem etiam refert Bart.in d.l. obsides.eo.tit.& Abb.in d.c.ex rescripto.in præallegato versic. cū quæritur.vbi dixit quòd dari nō possunt vt sint propriè obsides vt quodāmodo libertatem perdant.† statum enim homi- 12
nis immutare est solius Principis arg.text.in l.j.§.de qua.ff.de postulan.† ideo faciens fugere huiusmodi obsides,qui propriè 13
obsides nō sunt,non committeret crimen læsæ maiestatis:quia text.in præallega.l.j.ff.ad l.iul.maie.loquitur de veris & propriis obsidibus datis populo Romano,cuius omnia iura in imperatorem transfusa sunt,vt supra dictum fuit,& habetur in l. j.ff.de constit.princ.& in l.j.ff.de offi.præfe.præto.

†Nec isti obsides dati ab vna ciuitate alteri ciuitati cum nō 14
sint vere obsides testamenti factionem amittunt,vt dixit Dyn. quem refert & sequitur Bar.in d.l.obsides.ff.de testa.& omnia ista notanda sunt,tam pro intellectu d.l.j.ff.ad l.iul.maiesta. quàm l.diuus.ff.de iure fis.& d.l.obsides:quia facientes fugere istos obsides qui verè obsides non sunt, non puto crimen læsæ maiestatis perpetrare.

† Quid autem dicendum sit in aliis Principibus habentibus 15
iura

& Aegid. Bella. consi. xv. erit ergo ex præmissis firma conclusio quòd occidens consiliarium Principis, siue eius collateralem in ipsius Principis odium, siue reipublicæ, vt tali consiliario careat in crimen læsæ maiestatis incidit: quod etiam tenuit Lucas de Pen. in l. quoties. col. vij. versicu. sic dicimus. C. de exact.
9 trib. lib. x. † secus si ob priuatam inimicitiam. voluntas enim & propositum distinguunt maleficia. l. qui iniuriæ. in princip. ff. de furt. idem erit in offendente senatorem Principis, per tex. in d. l. quisquis. in princ. nam licet secus statutum fuerit per Reginam Ioannam in regno Neapolitano dicta constitutio non constituit ius vniuersale.

SVMMARIVM.

1 *Christum Cruci affigere dicuntur qui eius sacerdotes prosequuntur.*
2 *Hippolytus de Marsilijs magnus criminalista fuit preceptor, & promotor authoris.*
3 *Dux Valentinus Alexandri sexti Pont. Max. filius, vicarios perpetuos qui erant in Romandiola partim ferro, partim veneno sustulit scelesta dominandi cupiditate.*
4 *Christophorus Pierius Gigas Poeta, authoris patruus.*

QVAESTIO XV.

VINTODECIMO quæro, quid dicendum de offendente vicarium Imperatoris, Regis, vel Principis? dicas quòd ex hoc læditur maiestas Principis, ea propter talis læsæ maiestatis reus erit; tunc enim perinde est ac si contra Principem ipsum attentatum esset. facit quod legitur iij. quæstione j. c. nulli. in fine vbi dicitur quòd † Christum
1 Cruci affigere dicũtur, qui eius sacerdotes prosequuntur. Deus nanq; organo Zachariæ Prophetæ capite eius secũdo dixit, qui vos tangit, pupillam oculi mei tangit: & trãsumptiue habetur ij. q. vij. c. accusatio. ad idem facit. quia qui Christi sacerdotes recipit aut spernit, Christũ spernere, aut recipere videtur. xxj. dist. c. in nouo. viij. q. j. c. qui vos. Ad idẽ facit quod habetur xvj. q. j. c. reuertimini. vbi dicitur quòd cum affliguntur sacerdotes, Christus affligitur. Hãc opi. tenuit Raph. Cuma. consi. cliij. Ad primum respõdetur, vbi dixit, quòd per iniuriam factã vicario

Princ

Principis crimen læsæ maiestatis committitur, ad quod plura allegat quæ transcribere non curaui, videre poteris ibi per eũ. Idem tenuit † magnus criminalista præceptor & promotor 2 meus dominus Hipp. de Marsi. consi. j. col. ij. nu. 20. in j. vol. & Lauren. Calcan. consi. lj. licet his quæ suprà col. ij. nu. 6. Hanc etiam opin. tenuit Ang. in tracta. suo malefi. in verbo, *che hai tradito la tua patria*, in versic. quæro aliquis congregat. in fine versiculi. secus si contra. numero 4. vbi dicit hoc notandum, esse contra Vicarios perpetuos in Prouincia Ramandiolæ, quorum tamen nullum extare istis temporibus videmus, vt olim tempore quo Angel. prædicta scripsit extabant. † Nam 3 Rauenne Polentani, Cesene & Arimini Malateste, Foroliuij Ordelaffi demum Riarij, Imolæ Alidosij post Riarij, Fauentię Manfredi pro sancta Romana ecclesia Vicarij fuère perpetui, quorum aliquos Cæsar Borgia Dux Valentinus nuncupatus Alexan. sexti Pont. Max. filius ferro partim, & partim veneno sustulit scelesta dominandi cupiditate ductus, ob quam tot Italiæ Principes suis eiecit sedibus, de quo cum mortuo Alexand. patre omnia amisisset, perbelle alludens † Christophorus Pie- 4 tius Gigas patruus meus Poëta non obscurus sic scripsit.

Sæpe Valentinus Cæsar dixisse notatus,
Aut nihil in terris, aut ego Cæsar ero.
Tunc sua fortunæ fuerat rota, nam albula fluxit,
Et fluxit Rodanus ad sua rota diu.
Nunc verò in sicco est fluuius deficit vterque.
Hetrusca & prima Clausus in arce fremit.

SVMMARIVM.

1 *Offendens Ambasciatorem Principis perinde est ac si Principem offendisset.*
2 *Rũpens securitatē datā à Principe incurrit crimen læsæ maiest.*
3 *Legatus conueniri non potest in loco suæ legationis, sed habet ius reuocandi.*
4 *Ambasciator sui Principis vices fungitur.*
5 *Ambasciatores securitatem de iure gentium habere dicuntur.*
6 *Ambasciatores dicuntur sancti, nec possunt pro repræsalijs capi.*
7 *Offendentes Ambasciatores sacrilegium committere dicuntur.*
8 *Bannitus ex Florẽtia, si ad Florentinos Ambasciator per suum Principem mittatur, offendi ibi tanquam bannitus non potest.*
9 *Offendẽs Ambasciatorem alicuius Principis cuius dictus offen-*

dens non erat subditus, crimen læsæ maiestatis non committit.

10 Non subditus offendens Principem crimen læsæ maiestatis committit.

11 Offendens legatum Principis non odio ipsius Principis, sed particulari inimicitia non incidit in crimen læsæ maiestatis.

12 Offendens Ambasciatorem qui finita sibi commissa ambasciata & redditum suum retardabat non incidit in crimen læsæ maiestatis.

13 Legatus qui differt reuerti cum possit, legatorum priuilegio non gaudet.

14 Offendens legatum Principis reuertentem ex legatione sua, postquam est ingressus principaliorem ciuitatem sui Principis, in qua ipse Princeps residet, non incidit in crimen læsæ maiestatis, quia non dicitur amplius legatus.

15 Offendens legatum Papæ in reuersione postquam ingressus est portam Romæ, non incidit in crimen læsæ maiestatis, nisi talis legatus esset Cardinalis.

QVAESTIO XVI.

SEXTODECIMO quæro quid dicendum de offendente Ambasciatore Principis, sic enim Principis legatum vocant, an incidat in crimen læsæ maiestatis? dicas quòd sic, vt voluit Bald. in c. j. de offic. deleg. per tex. in l. offa. §. fin. ff. de re-
1 lig. & sump. fune. † perinde enim est ac si principem ipsum offendisset, vt inquit Bal. in d. c. j. ad quod facit tex. in c. ex literis. eo. titu. opinionem Bal. sequitur Fely. in præalleg. c. j. in fi. vbi
2 pro opinione Bald. sic arguit: † rumpens securitatem datam à principe incurrit crimen læsæ maiestatis. text. est in l. j. ff. ad l. iul. maiest. Sed Ambasciatores hanc securitatem habere dicuntur. l. ij. ff. de iudi. ergo offendens istos ipsum Principem offendere dicitur. Dicas tu quòd in dicta l. ij. in §. legatis non proba-
3 tur intentio Fely. quia ibi disponitur quòd † legatus conueniri non potest in loco suę legationis, sed habet ius reuocandi, & sic ille text. non loquitur de alia securitate, opinio autem Felyn. in
4 se vera est, sed alia ratione † Ambasciator etenim sui Principis vice fungitur. facit text. in c. sane. de offic. deleg. & ibi not. Abb. hinc est quòd offendens illum, & eius Principem offendere di-
5 citur. Præterea † isti legati quos Ambasciatores vocant securitatem de iuregentium habere dicuntur, ideo nemo eos offendere debet. l. fin. ff. de lega. l. sancitum. ff. de rer. diuisio. & habe-

tur

tur per Bart.in l.j.versi.circa hanc legem quæro.ff.ad l.iul.maiesta.& per Marti.de Laude in tract.de legat.prin.q.xviij. facit quia † isti legati dicuntur sancti,vt habetur per Ang.in l.ij.§.le 6
gatus.de iudi.Nec possunt pro repręsaliis capi vt voluit Bar.in l.fin.ff.de lega.& Marti.de Lau.in præallegato tract.q.xxxj.&
xxxviij.Immò † offendentes legatos, qui sancti dicuntur committunt etiam sacrilegium,vt no.Ang.in l.consensisse.§. legatis.de iudic.quod tenet idem Marti.in præallega.q. xxxviij. & licet ipse Marti.in eodem tract.q.v.dixerit, quòd is qui Principis legatum verberat,vel ei iniuriam infert teneatur lege iulia de vi publica. Attamen opinio Bald. & sequacium tenentium quòd offendens Principis legatum crimen læsæ maiestatis committat, mihi plus placet per ea quæ supra dixi, in qua opinione fuit etiam Barto.in extrauag.qui sint rebel.in verbo rebellando.in versi.quod hic dicitur.nume.4. 7

† Et in tantum verum est,quòd Ambasciatores habent de iu- 8
re communi securitatem.quòd si aliquis esset bannitus, vt puta ex Florentia,attamen si ad Florentinos Ambasciator per suum principem mitteretur offendi ibi tanquam bannitus non posset,vt notanter dixit Ang.in §.reuerendissimi.in auth.de sanctis.episco.

†Conclusionem supradictam quòd offendens legatum Prin- 9
cipis fiat reus criminis læsæ maiestatis limita modis infra scriptis. Et primo vt non procedat quando talis offendens non erat subditus illius Principis cuius legatus vice fungebatur.
† Nam quando non subditus Principem offendit crimen læsæ 10
maiestatis non committit clem.pastoralis,& ibi doct. de re iudi.Et notatur per doc.in l.quisquis.C.ad l.iul.maiesta.si igitur non subditus offendens Principem non committit crimen læsæ maie.vt etiam legitur apud Old.consi.xliij.quæritur vtrum citatio col.ij.versi.circa sextam, & dicã latius infra sub hac eadem rubrica.q. lxviij. ergo idem à fortiori dicamus esse in offendente eius legatum cum accessorium naturam sui principalis sequatur,vulgato c.accessorium.de reg.iu.in vj.facit quia surrogatus est eiusdem iuris & conditionis cuius est is, in cuius locum surrogatur.l.eum qui.§.qui iniuriarũ.ff.si quis caut.
† Secundo fallit dicta conclusio in offendente legatum Prin- 11
cipis non odio Principis,sed ex particulari inimicitia, per ea quæ voluit Bar.in l.hostes.ff.de capti. & postli. reuer. & per ea quæ voluit And.de Iser.in c.j.§.& bona committentium.in tit.

quæ sint regal.in vsib.feud.& ibidem Matth.de Afflict. in quibus locis concludunt quòd offendens consiliarium Principis ex particulari inimicitia, non incidit in crimen læsæ maie. faciunt dicta supra q.xiiij.proxima præcedente.

12 † Tertio fallit prædicta conclusio in offendente Ambasciatorem seu legatum Principis, qui finita sibi commissa ambasciata reditum suum retardabat. Talis enim priuilegio legati non gaudet:vt voluit Barto.in l.fina.C.de mercat.Idem voluit Marti.de Laud.in tract.de lega.principum.q.xj.vbi dixit quòd

13 † legatus qui differt reuerti cum possit, legatorum priuilegio non gaudet, allegat tex.in l.item hi.§.j.& ibi glos. ff. ex quib. cau.maior.& tex.in l.fi.C.de comer.& merca.

14 † Quarto fallit conclusio prædicta in offendente legatum Principis reuertentem ex legatione sua postquam est ingressus principaliorem ciuitatem sui principis in qua ipse princeps residet. Nam eo casu non dicitur amplius legatus secundum Martin.de Laud.in præalleg.trac.de leg.princ.q.xxxiij. alleg. tex.in l.fin.ff.de offi.procon.& leg.& Specu.in ti.de lega.§.fin. tunc enim eum offendens non incurreret crimen læsæ maiest. quia offensus non repræsentabat vlterius personam principis, & sic eo casu principis maiestas non læditur, sed persona priua-

15 ta.† Idem erit in legato Papæ si offendatur postquam ingressus est Portam Romæ, tunc enim non est amplius legatus vt dixit Marti. de Laude loco proxime allegato. si tamen legatus Romam reuersus esset Cardinalis, prædicta locum non haberent, per tex.in c.fœlicis.de pœn.in vj.& per ea quæ dixi supra q.v.

SVMMARIVM.

1 Statutum puniens turbantes vel turbare volentes statum ciuitatis intelligitur principaliter non secundario.

2 Arbitrium datum sapientibus super vtilitate publica vel ciuitatis statu principaliter non secundario intelligitur.

3 Statutum puniens certa pœna facientes rumorem in ciuitate, si quis aliquem percutiendo rumorem oriri fecerit, non tenebitur pœna statuti prædicti.

4 Statutum concedens alicui quòd possit facere vindictam de offensa sibi illata, intelligitur per se non per interpositam personam.

5 Bannitι qui nolunt ire ad confinia ipsis assignata per Principem non incidunt in crimen læsæ maiestatis.

Iudex

6 *Iudex qui iudicat contra constitutionem Imperatoris non tenetur crimine lesæ maiestatis, & quæ sit ratio.*

QVAESTIO XVII.

ECIMOSEPTIMO quæro an sicuti quando principaliter publica læditur maiestas crimen læsæ maiest. committitur l.j. in prin. & l.ij. iuncta gl. in verbo tabulis. ff. ad l. iul. maiest. Ita dicendum sit quando non principaliter, sed secundario maiestas publica læditur. Breuiter dicas quòd non, vt voluit Bald. in l.j. C. de priua. carce. quem refert & sequitur Alber. Bru. consi. lxix. viso processu inquisitionali col. ij. ver. tertio moueor, facit ad hoc quod voluit Bald in l.j. §.j. col. ij. ff. de iusti. & iu. vbi dixit quòd † statutum puniens turbantes vel turbare volentes statum ciuitatis intelligitur principaliter non secundario. † Hinc est quòd arbitrium datum sapientibus super vtilitate publica vel ciuitatis statu principaliter non secundario intelligitur, & ideo arbitrari non poterunt super iuribus priuatorum principaliter licet secundario publicum commodum concernant, vt voluit Bald. in d. l.j. §.j. col. ij. ff. de iustii & iur. & latius per Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret. ab ordi. fac. & per Nel. in trac. banni. in ij. par. ij. tempo. q. 50. vbi dixit † quòd si extet statutum puniens certa pœna facientes rumorem in ciuitate, si quis aliquem percutiendo rumorem oriri fecerit, non tenebitur pœna statuti prædicti, cum illius verba principaliter non secundario sint intelligenda. † Et ideo si alicui per statutum conceditur quòd facere possit vindictam de offensa sibi illata intelligitur per se non per interpositam personam, vt attestatur Bal. in l. vt vim. col. ij. ff. de iusti. & iu. idem dixit Bart. Cep. consi. xvij. ver. præterea istud faciunt dicta supra q. xiiij. de offendente consiliarium Principis. hoc idem tenuit Aymo. Craue. consi. vj. col. xvij. ver. tertio arguitur in fauorem. j. volu. Ad idem facit quod voluit Barto. in consil. cxxxix. quæritur verum. in j. vol. vbi concludit quòd † ille qui noluit ire ad confinia sibi assignata, & omnes qui exules sunt, & Principi non obediunt non propterea committunt crimen læsæ maiesta. sed tunc demum quando quis principaliter insurgit contra ipsum Principem, quod refert & sequitur Deci. consil. ccccx. in causa nota Mediolani col. vlt. ij. vol. & pro ista conclusione est text. in l.j. C. ad l. iul. maie. vbi dicitur † quòd Iudex qui iudicat contra constitutionem imperatoris non tenetur crimine læsæ ma-

1 2 3 4 5 6

iestatis, & ratio est, quia factum iudicis tali casu non respicit principaliter offensam imperatoris, sed secundario.

SVMMARIVM.

1 *Offendens habentem securitatem à dominis Venetis vel ab aliquo alio superiorem non recognoscente, ne ab eo vexetur crimen læsæ maiestatis committit.*

2 *Omnia quæ dicuntur de populo Romano attribuenda sunt Regi & ciuitati superiorem non recognoscenti.*

QVAESTIO XVIII.

DECIMOOCTAVO quæro an olim crimen læsæ maiestatis incurrebant hi qui aduersus securitatem alicui à Populo Romano factam ne ab eo vexarentur attentabant? dicas quòd sic, tex. est in l. j. & ibi gl. j. ff. ad l. iuli. maie. & habetur per Math. de Affli. in c. j. in §. & bona committentium. nu. 58. in tit. quæ sint regal. in vsibus feudorum.

1 † Idem dicas hodie in his qui ab Imperatore Rege, vel ciuitate superiorem non recognoscente, vt est alma ciuitas Venetiarum, securitatem haberent, per ea quæ volunt doctores in l. hostes. ff. de capti. & postlimi. reuer. & per Salycet. in l. quisquis. C. ad l. iul. maiesta. & hoc voluit etiam idem Mathe. de Affli. in d. §. & bona committentium. col. v. versicu. secundo modo. nu. 58. vbi dixit quòd

2 † omnia quæ dicuntur de populo Romano attribuenda sunt Regi & ciuitati superiorem non recognoscenti, per no. per doctores in d. l. hostes. & Guliel. de Cun. in l. ex hoc iure gent. ff. de iusti. & iur. & Salyc. in dicta l. quisquis. Et in ista materia de frangente alicui saluum conductum vide quæ latius dicam infra in hoc eo. ti. q. xxxiij.

SVMMARIVM.

1 *Populus Romanus olim dominus erat, & post omne ius suum in Imperatorem transtulit.*

2 *Tanta erat apud Romanos religio seruandæ fidei etiam hostibus vt si quando obsides ab eis dati aufugissent Romam reuersi illos ad hostes remittebant.*

3 *Obsides sine Principis cui dati sunt licentia testari non possunt, quia sunt quasi serui.*

4 *Bona quæsita per obsides fisco acquiruntur.*

Obsides

5 *Obsides captiuis æquiparantur, & serui quodammodo sunt.*
6 *Clerici à Papa solo in obsides dari possunt.*
7 *Clericus in obsidem ab episcopo suo etiam pro fiducia treugæ dari non potest.*
8 *Intellectus verus c. ex rescripto. extra de iureiuran.*
9 *Abbas potest monachum etiam inuitum pro necessitate & vtilitate sui Monasterij in certo loco deputare.*
10 *Monachus non potest Abbati resistere cum eius voluntas à voluntate Abbatis dependeat.*
11 *Obsides ab inferioribus, ab Imperatore vel Papa an dari possint.*
12 *Statum hominis immutare solius Principis est.*
13 *Facientes fugere obsides datos ab inferioribus à Principe, qui propriè obsides non sunt, committerent crimen læsæ maiestatis.*
14 *Obsides dati ab vna ciuitate alteri ciuitati, cum non sint verè obsides testamenti factionem non amittunt.*
15 *Habens iura Principis, seu ius belli indicendi, obsides dare & recipere potest.*
16 *Obsides inter priuatas partes pro obseruatione pactorum quandoque dantur, hi tamen propriè obsides non sunt, nec sic dati sunt loco pignoris.*
17 *Obsides pro causa publica non priuata dari possunt.*

QVAESTIO. XX.

DECIMONONO quæro si sint dati obsides Imperatori, Regi vel Princips per eius inimicos pro pactis inter eos initis seruandis an faciens eos fugere crimen læsæ maiestatis committat? Dicendũ vtique eum reum huiusmodi criminis fieri per text. in l. j. ff. ad l. Iul. maiesta. vbi dicitur quòd is qui dolo malo consilium inierit quo obsides iniussu principis fugerent crimine læsæ maiestatis tenetur, & licet ille tex. loquatur de obsidibus datis populo Romano † qui tunc orbis dominus erat cuius omne ius in Principem posteà translatum est videlicet in Imperatorem, vt habetur in l. j. ff. de constitu. princ. & in l. j. ff. de offic. præfect. prætor. ideò ille tex. procedit in obsidibus Imperatori datis. dabantur etenim obsides Romano populo, vel pro pace componenda, vel pro composita seruanda, & econtra per populum Romanum similiter aliis assignabantur, vt dixit gloss. in verbo obsides. ff. de testament. 1

Erát

2 † Eratque tanta religio apud Romanos seruandæ fidei etiam hosti vt si quando obsides ab eis dati aufugissent Romam reuersi illos ad hostes remittebant. Vnde legitur in Romanorũ historiis quòd inita pace inter Romanum populum & Porsenam Ethruscorum Regem obsidionéque soluta Porsena initæ pacis seruandæ pignus decem Patritiorum vtriusque sexus filios sibi obsides dari voluit, dúmque inter eos aliquæ virgines obsides datæ in balneum descendissent custodésque earũ honoris gratia secessissent ipsæ amne, in quo lauabantur traiecto Romam abierunt inter quas cum Valerij Cõsulis filia esset is paterno superato affectu Senatui persuasit vt virgines illę ad Porsenam pro fide seruanda remitterentur.

3 † Et obsides isti sunt quasi serui, & ideo sine Principis cui dati sunt licentia testari non possunt, vt est text. in l. obsides. ff. de

4 testa. & rationem assignat ibi gl. in verbo obsides, quia † bona quæsita per eos dum sunt obsides fisco aquiruntur, tex. est in l. diuus. ff. de iure fis. & ibi gl. in verbo bona, quæ dicit, quòd ille tex. intelligi debet de obsidibus qui dati erant Imperatori pro aliquo pacto seruando, siue pro aliquo capro qui recesserat eo dimisso, & istos dicit illa gl. testari nõ posse quam sequitur ibi Bar. vera autem ratio quare obsides testari nõ possunt, non illa est, quia bona per eos quæsita sint fisci loquendo de quæsitis in obsidatu siue etiam secundũ aliquos etiã de quæsitis antea, sed

5 secũ portatis in ipso obsidatu, sed quia † obsides captiuis æquipatantur, & serui quodammodo fiunt, quod probatur in d. l. diuus. ff. de iure fis. iuncto tex. in l. eius qui. ff. de testa.

6 † Sed an clerici in obsides dari possint? dicendũ quòd sic, sed à solo Papa vt propriam obsidum naturam sortiantur, arg. tex. in c. cuncta per mundũ & c. per principalem. ix. q. iij. ita voluit Abb. in c. ex rescripto, in versi. venio ad secundum membrum. de iureiur. vbi dixit sic procedere gloss. in c. vt pridem. xxiij. q.

7 viij. † A suo autem episcopo clericus in obsidem dari non potest, etiã pro fiducia treugæ, gl. est reputata singularis in d. c. vt pridem, quã ad hoc pro singulari allegat Ro. in sing. ccccxcix. incipiente nunquid episcopus, asserit tamen curiales communiter contrarium dicere, allegantes tex. in prçalleg. c. ex rescripto. ad quem tex. respondet Roma. quòd ibi Abb. dederat monachos in obsides de consensu papæ, subdens hoc verum esse sicuti Deus est Deus. Dicas quòd Romanus sic intelligendo illum text. vult diuinare cum ibi nulla fiat mentio de consensu

Papæ,

Papæ, ideo eius intellectus ad illum tex. tanquam diuinatorius est reiiciendus, iuxta glo. in l. filium quem habentem. C. famil. ercisc. ita dixit Ant. Corset. singulari suo, incipiente, an episcopus in verbo obsides. † verus autem intellectus prædicti cap. ex 8
rescripto erit quòd ibi Abb. monachos pro obsidibus dederat ei qui sibi pro vtilitate sui monasterij grandē pecuniæ quantitatem mutuauerat. † Nam pro necessitate & vtilitate sui mo- 9
nasterij Abb. potest monachum etiā inuitum deputare in certo loco, & † monachus non potest in hoc Abbati resistere, cū eius 10
voluntas à voluntate Abbatis dependeat vt in cap. religiosis. de elect. in vj. & c. nō dicatis. xij. q. j. ita dixit Abb. in d. c. ex rescripto. cuius dicta reassumit Anto. Corset. in præallega. singulari suo. Neque propriè dici possunt obsides monachi illi in casu d. c. ex rescripto, vt per Abb. & alios ibi. quinimo licet papa in d. c. mandet seruari promissa per monachos, id nō est ea ratione quia monachi pro obsidibus dari potuerint per eorū Abbatem suo creditori, sed quia illi monachi iurauerant de obseruanda conuentione, vt apertè ibi dicitur.

† An autem obsides dari possint ab inferioribus ab impera- 11
tore vel papa? gl. in l. ij. C. de patri. qui fil. distra. dicit quòd non, fatetur tamen quòd contrarium de facto est vsurpatum, idem dixit Azo in summa. ff. de testa. quem etiam refert Bart. in d. l. obsides. eo. tit. & Abb. in d. c. ex rescripto. in præallegato versic. cū quæritur. vbi dixit quòd dari nō possunt vt sint propriè obsides vt quodāmodo libertatem perdant. † statum enim homi- 12
nis immutare est solius Principis arg. text. in l. j. §. de qua. ff. de postulan. † Ideo faciens fugere huiusmodi obsides, qui propriè 13
obsides nō sunt, non committeret crimen læsæ maiestatis: quia text. in præallega. l. j. ff. ad l. iul. maie. loquitur de veris & propriis obsidibus datis populo Romano, cuius omnia iura in imperatorem transfusa sunt, vt supra dictum fuit, & habetur in l. j. ff. de constit. princ. & in l. j. ff. de offi. præfe. præto.

† Nec isti obsides dati ab vna ciuitate alteri ciuitati cum nō 14
sint vere obsides testamenti factionem amittunt, vt dixit Dyn. quem refert & sequitur Bar. in d. l. obsides. ff. de testa. & omnia ista notanda sunt, tàm pro intellectu d. l. j. ff. ad l. iul. maiesta. quàm l. diuus. ff. de iure fis. & d. l. obsides. quia facientes fugere istos obsides qui verè obsides non sunt, non puto crimen læsæ maiestatis perpetrare.

† Quid autem dicendum sit in aliis Principibus habentibus 15
iura

iura principis, seu ius belli indicendi, Abb. in d.c. ex rescripto. ver. vnde cum quæritur de iureiur. asserit credere quòd obsides dare possint, & quòd dati ab eis vere obsides sint: idē esse dicas in ciuitatibus superiorem non recognoscentibus, vt est ciuitas Venetiarum, nam cū iura Principis habeant, vt dixi supra in j. rub. quotuplex sit maiestas, & dare & recipere obsides poterūt.
16 † Dantur etiam quandoque obsides inter priuatas partes pro obseruatione pactorum, vel pro obseruantia rei iudicatæ & cōuentionum. hi tamen propriè obsides nō sunt, nec sic dati sunt loco pignoris, vt dixit gl. in d.c. exposita. de arbitr. facit ad hoc tex. in prælleg. c. ex rescripto. de iureiur. & tex. in d.c. exposita. & faciunt ea quæ in locis prædictis dicunt doct. maximè Abb. & in dictis iuribus, dati pro obseruantia cōuentionum abusiuè
17 obsides nuncupantur † obsides enim pro causa publica non priuata dari possunt, vt per Bal. in l. obses. C. de actione & obligatio. & idem in l. ob æs. C. de præd. minor.

SVMMARIVM.

1 *Mittentes literas nunciósve inimicis vt hostes adiuuentur contra Principem incidunt in crimen læsæ maiestatis.*
2 *Ciues aduertere debent ne rebellibus ciuitatis literas vel aliud signum mittant per quod ipsi iuuari possent contra ciuitatem, quia inciderent in crimen læsæ maiestatis.*
3 *Qui literas scienter hostibus portant incidunt in crimen læsæ maiestatis.*
4 *Scribens non dolosè hostibus eisque nuntium mittens, aut eis signum dans, non vt Principi noceat vel ciuitati, non incidit in crimen læsæ maiestatis.*
5 *Nullus debet literas nuntiósve mittere hostibus etiam pro suis priuatis negotijs bona fide & sine dolo, principe inconsulto.*
6 *Non solum à malo, sed etiam à suspitione mali cauendum est.*
7 *Bonarum mentium est ibi culpam timere vbi culpa non est.*
8 *Qua pœna puniantur qui literas publicas priuatásve aperiunt.*
9 *Non restituens literas ei cui reddere mandatum susceperat, sed illas alteri pandens, non tamen aduersario mittentis, incidit in crimen falsi.*
10 *Qui literas alterius aperit & diuulgat ad alterius iniuriam tenetur actione iniuriarum.*
11 *Qui literas alteri scriptas lacerat vel comburit tenetur crimine falsi.*
12 *Remouens sigillum de literis alterius tenetur de falso.*

13 *Clericus aperiens alienas literas est deponendus.*
14 *Hi qui ex apertura literarum publicarum consilium ineunt quo hostes principis aduersus eam inueniunt, incidunt in crimen lesæ maiestatis.*

QVAESTIO. XXI.

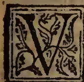

IGESIMO quæro an hi qui nuntios literásue inimicis mittunt incidant in crimē læsæ maiestatis? circa quod dicas eos dicti criminis reos effici, vt est text. in l. j. ff. ad l. Iuli. maiesta. & ibi not. Bart. de quo per Bar. Cæpo. in consi. xvij. visa cōmissione. col. viij. nu. 30. hoc sanè intellige de his qui dolosè hostibus literis scribunt nuntiósue mittunt, nam ita loquitur text. in d. l. j. & ita etiam dixit Marti. de Laude in suo tract. de crimine læsæ maiesta. q. ij. & Math. de Affli. in c. j. in §. & bona committentium. nu. 65. in titulo quæ sint regal. in vsib. feud. vbi dixit † quòd mittentes literas nuntiósue inimicis, vt 1 hostes adiuuentur contra Principem incidunt in crimen læsæ maiestatis. Idem voluit Nicola. Boër. in suo tract. de seditio. in vj. præsupposito col. iiij. nu. 15. ad idem facit quòd voluit Ang. in d. l. j. in fin. ff. ad l. Iul. maiesta. vbi dixit † quòd ciues aduertere debent vt rebellibus ciuitatis nō mittant literas, neque eis 2 aliquod signum prebeant per quod ipsi rebelles iuuari possent contra ciuitatem, nam inciderent in crimen læsæ maiestatis. Largo tamen modo & idem dicendum est de faciente hostibus signum; vt dicit text. in d. l. j. ff. ad l. Iul. maiest. & ibi doct.

† Quid autem dicendum sit de his qui literas hostibus portant in terminis supradictis? dicas quòd si sciēter id faciunt incidunt in crimen læsæ maiestatis, vt dixit Bald. in d. l. j. ff. ad l. 3 Iul. maiest. & Marti. de Lau. in tract. de crimine læsæ maiesta. q. ij. † Si autem quis non dolosè hostibus scripserit eisque nuntium miserit, neque eis signū dederit, vt Principi noceret, vel 4 ciuitati eo casu nō incidit in crimen læsæ maiestatis, vt probat text. in d. l. j. argumento à cōtrario sensu. † Arbitror tamen nullum debere hostibus literas nuntiósue mittere etiam pro suis 5 priuatis negotiis bona fide & sine dolo principe inconsulto, quia † non solum à malo, sed etiam à suspitione mali cauendum est, & † bonarum mentium est ibi culpam timere, vbi cul- 6 pa non est, sed si secus fecerunt, non propterea incidunt talia 7 facientes in crimen læsæ maiestatis.

† Qua autem pœna puniátur qui literas publicas priuatásque 8 ad alios directas aperiunt, Bart. in l. qui testamentum. ff. ad l. corne.

corn.de fals.ita distinguit, aut quis aperuit dictas literas vt aduersario mittentis eas ostendat, & tali casu incidit in pœnam falsi, allegat ad hoc tex.in l.j.§.is qui deposita.ff.ad l. corne. de fal.si vero aperuit vt ipse eas legeret alij autem non ostenderit, & hoc casu dicit Bar. non putare eum incidere in pœnam falsi, sed punietur extraordinarie crimine stellionatus, allegat text. in c.cùm olim magister.de offi.deleg.idem dixit Rom.in consi.cclxvij.in versi.dum vero.& similiter hoc tenet Alcia. in suo
9 consilio impresso post eius tractatum de duel.nume.54.† Quid si aliquis non restituit literas ei cui reddere mandatum susceperat, sed illas alteri pandit & manifestat(non tamen aduersario mittentis) Bart.in l.titio.in versic.venio ad secundum.ff.ad munici.tenet quòd talis incidit in crimen falsi, per tex.in d.l. j. §.is qui deposita.ff.de fal. & l.si quis aliquid. §.qui viui.& seq.
10 ff.de pœn. † Item qui literas alterius aperiret & diuulgaret ad alterius iniuriam, actione iniuriarũ teneretur, vt voluit Gondisaluus Villadiego Hispanus, in tracta.de lega.in iij.part.q.j. nume.4.allegat text.in l.j.§.si quis tabulas. ff. deposi. subdens quòd non dicitur literas aperire qui clausuram earum detrahit, si aliter eas nõ aperiat nec legat, pro quo dicit esse tex.no.in
11 l.si quis in graui.§.in tabulas.ff.ad Syl.& ibidẽ Bar.† Qui autẽ literas alteri scriptas lacerat vel cõburit falsi crimine tenetur, vt voluit Abb.in præalleg.c.cùm olim. de offic.deleg.
12 †Remouens autem sigillum de literis alterius tenetur de falso, secundum Bald. in l.Paulus.ff.de fals. & ita voluit etiam Ioan.Bertachi. in suo tracta.de epis.in prima parte, in versicu. vlterius quæro. nume.36.referens sic fuisse punitum quendam ser Gerutium de Monte sancto qui amouerat sigillum de literis Reuerendissimi Cardinalis Firmani tunc legati Prouinciæ
13 Marchiæ Anconitanæ.† Sciendum tamen est quòd si aperiens alienas literas esset clericus eius pœna esset depositio c.ad falsariorum de crimine fal.ita dixit Roma.in præallegato consilio clxv.
14 † Vnum tamen non omittam quòd si quis ex apertura literarum publicarum consilium ineat quo hostes Principis, aut reipublicæ aduersus eos iuuentur, tali casu aperiens literas publicas incidit in crimen læsæ maiestatis, vt dixit Rom.in præallegato consi.clxv.

SVMMARIVM.

1 *Consiliarius Regis reuellans Regis consilium inimicis eius incidit in*

dit in crimen proditionis.

2 *Proditor quis dicatur?*

3 *Reuelans secreta inimicis incurrit crimen proditionis & falsitatis simul.*

4 *Idem est in secretario principis vel Reipublicæ.*

5 *Secretarius principis vel reipublicæ dicitur in dignitate constitutus.*

6 *Scientia secretarij habetur pro scientia papæ.*

7 *Reuelatores consiliorum Regis, aut viui exuruntur, aut furca suspenduntur.*

8 *Consiliarius Regis reuelans consilia Regis amico Regis animo damnificandi Regem, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

9 *Quid si ex tali reuelatione nullum damnum regi est sequutum.*

10 *Qua pœna puniatur reuelans secretum principis animo nō damnificandi eum, sed animo iniuriandi tertium.*

11 *Qua pœna teneantur subditi, quibus vt plurimum secreta principum committuntur, reuelantes secreta sui principis?*

12 *Ad hoc vt vasallus reuelans secretum domini feudum perdat tria requiruntur.*

13 *Vasallus si non animo damnificandi dominum secretum reuelet, sed forte ex eo putans dominum laudare, feudum non amittit.*

14 *Quis probabit animum damnificandi affuisse, vel non affuisse.*

15 *Vasallus reuelans secretum domini Sempronio, quòd ipsum dominus vult interficere, non amittit ex hoc feudum.*

16 *Qua pœna teneatur is qui, non sit secretarius vel vasallus principis, cuius secreta reuelat.*

17 *Reuelans secretũ principis super re honesta, & alteri non nociua pœna mortis est puniendus, etiam si quis iurasset nō reuelare, tenetur illi cui prodesse potest, & non obesse patefacere.*

18 *Manifestãs secretum quod est inter fœderatos ad pacẽ, pacem ipsam violare dicitur.*

19 *Antiani ciuitatis si iurauerunt aliquid tenere secretum, & id reuelent in damnum communitatis ab officio remoueri debent.*

20 *Sysiphus qui deorum secreta patefecit hominibus apud inferos punitur.*

21 *Tarquinius Marcum Tullium duumuirum eo quòd librum secreta ciuilium sacrorum continentẽ eius custodiæ commissum corruptum Petronio Sabino rescribendum dedisset, culeo insutum in mare præcipitari iussit.*

22 *Tria fecerunt Romanos dominari.*

23 *Varijs modis secretum panditur.*
24 *Secretum quod dicatur.*
25 *Secretum unde dicatur.*
26 *Secretum proprie est, quod vulgus ignorat.*
27 *Secretorum principis scientia quàm maxime fugienda est.*
28 *Philippides Atheniensis Lysimacho Regi, respondit, id tantum ab eo expetere, ne arcanorum suorum quicquam ipsi crederet.*
29 *Consiliarij principum quibus princeps suam secretam voluntatem in aliquo gerendo negotio propalat, quæ sit contraria diuinis legibus, illi more canum applaudentes eiúsque voluntatem sequentes male faciunt.*
30 *Si Regi detur per papam prælatus suspectus in ecclesia sui Regni, qui eius secreta pādat & sit ei suspectus, rex potest eum non admittere, sed pontifici rescribere.*
31 *Princeps propter timorem reuelationis secretorum non tenetur admittrere prælatum sibi suspectum.*

QVAESTIO XXI.

IGESIMOPRIMO quero an reuelans secretum Principis crimen læsæ maiestatis incurrat? In hac quæstione considerandi sunt plures casus. † Primo videamus de consiliario Regis
1 reuelante Regis consilium inimicis & hostibus eius, de quo dicendum est, quòd incidit in crimen proditionis.
2 † Proditor enim dicitur reuelans secretū hostibus, l. omne delictum. §. exploratores. ff. de re mili. vbi dicit tex. quòd qui hostibus secreta nuntiant proditores sunt & capitis pœnam luunt, &
3 ideo dixit Ang. in cons. cclvj. quia consultatio col. ix. quòd † per reuelationem secretorum hostibus vel inimicis factam incurrit quis crimen proditionis & falsitatis simul. facit tex. in l. si quis aliquid. ff. de pœ. & l. j. C. de cōmer. & merc. & l. iij. ff. de præua. & l. j. C. de aduo. diuer. iudi. & hāc opinionē tenet And. de Iser. in c. j. quib. mod. feu. amit. & ibidem Matth. de Afflict. col. iiij. versi. vlt. quæro. Mart. de Laud. in tract. de crim. læsæ maiest. q.
4 xlix. & idem in tract. de consilia. prin. q. ij. † Et idem dicendum
5 erit de secretario Principis, vel reipublicæ † qui ex eo quòd est secretarius dicitur esse in dignitate constitutus, vt dixit Bart. in l. eadem. col. ij. ff. ad l. Iul. maiesta. & Bonus de Curtilli in tract.
6 de nobilit. in tertia parte. nume. 243. † Et negotium quod geritur inter Principem & eius secretarium in tantum dicitur secretum

cretum quòd Innocen.in c.cum dilecta.de rescrip. dixerit quòd sciētia cancellarij, seu secretarij habetur pro sciētia Papæ, quod refert & sequitur Matth.de Afflict.in d.c.j.col.v. versi.scias tamen.nu.25.in tit.quib.mod.feud.amitta. Ad idem facit text.in l.si quis.§.trāsfugę.ff.de pœ.vbi dicitur quòd † reuelatores con 7
siliorum Regis aut viui exuruntur, aut furca suspenduntur.

† Secundus erit casus, de consiliario Regis reuelante consilia 8
Regis, amico Regis, animo Regem damnificandi, vt puta quia ex tali rauelatione, amicus Regis eius inimicus factus est, quo casu similiter punietur crimine læsæ maiestatis. Ita concludit And.de Iser.in d.cap.j.quibus mod.feu.amit.& ibidem Matth. de Afflict.in versicu.vlti.quero.facit ad hoc tex.in l.cuius dolo. ibi vt ne ex amicis hostes.ff.ad l.Iul. maiest. † Si vero ex tali re- 9
uelatione aliquod damnum non est sequutum, & tunc quia animum habuit damnificandi regem punietur in feudi amissione si quod feudum à Rege tenebat cuius cōsilium detexit, per tex. in prællegat.capitu. j. quibus mod. feud. amitt.si autem aliquod feudum à suo Rege vel Principe non tenebat de periurio tenetur, vt in d.c.j.de nou.form.fidel.& ita tenet Bald.in l.nullum.C.de testib. vel falso punietur, vt in l.j.§.is qui.ff. de fals. Bart.in l.solam.de testib.Innocen.in c.literas.de præscrip. & si officium haberet illud perdit.Bald.in cap.j.in versic.credentia. de pace constan.

† Si vero secretum reuelat animo nō damnificandi Regem, 10
sed animo tertium iniuriandi, & in infamiam tertij, & eo casu punitur pœna.l.si quis in metallum.§.si quis instrumentum. & §.si instrumenta. ff. de pœn. sed verius videtur quòd puniatur pœna de qua in d.l.j.§.si quis tabulas.vt sensit Matth.de Afflic. in dicto c.j.quibus mod.feud.amitt. Circa istum articulum vide quæ remissiue scribit Nicol.Boer.in suis decisioni. in tract. de authorit.magn.consilij. numero 155. qui habetur in ij. part. suarum decisio.

† Videndum modo est quid dicendum sit de aliis reuelanti- 11
bus secreta Principis, qui tamen non sunt consiliarij, aut secretarij, sed bene subditi ipsius Principis, quibus vt plurimum secreta Principis cōmittūtur l. proximos. C.de proxim.sacr. scrinio.libr.xij.facit text.in capit.ego episcopus. de iureiuran. nec debent secreta sui Principis quæ vulgo ignorantur reuelare. Odof.in extrauagan.de pace constant.circa fin.Marti.de Laud. in tract.de princip.quæst.cxc.dicas quòd si reuelans sit vasallus

& reuelauit cõsilium secretum, vel verba secreta sibi per dominum dicta punietur in amissione feudi, vt in d.c.j.quibus mod. feud.amit.& in cap.j.de form.fideli.& in cap.j,§.penult.de noua forma fideli, vbi est expressum ne vassallus secreta domini reuelet, ita voluit And.de Iser.ibidem, & etiam ibi Matthę.de Afflict.col.j.versic.notanda sunt duo. Hoc sane intellige quando vasallus animo damnificandi dominum secretum eius reuelauit, ita dixit gloss.in d.cap.j.quam ibi omnes sequuntur ex
12 qua Docto, notant quòd † ad hoc vt vasallus reuelando secretum domini feudum perdat tria requiruntur: Primo quòd secretum reuelet, secundo quòd animo damnificandi dominum id agat, tertio quòd damnum inde principi sequutum fuerit, & ita dicunt ibi Bald. Aluar. Præposi.& Matth.de Afflict. vbi Aluarot.col.j.versic.quæro, cum glo. nume.4.
13 † Verum si non animo damnificandi dominum vasallus secretum reuelet, sed forte ex eo putans dominum laudare. Tunc feudum non amittit vt voluit And.de Iser. in prælleg.capit.j, quibus mod feud.amit.in versiculo item nota quod dicit gloss. & ibidem Bald.ac etiam Matth.de Afflict.col.ij,& Præposi.in rubr.col.j.versi. prima est,& idem col.ij.versi. extra glo.& ibi
14 Aluarot.col.j.versic.quæro, an sola manifestatio.† Quis autem probabit animum damnificandi non affuisse, vel affuisse, vide ibidem latissime per Docto.maxime per Matth. de Affl in iij. colum.in versic.vlterius quæro quis probabit, & idem col.iiij. & Aluarot.colum.vlt.
15 † Notandum tamen est quòd si dominus in secreto dixit vassallo quòd vult aliquem vt puta Sempronium interficere si vassalus hoc Sempronio retulerit illi dicendo quòd caueat, quia interficietur, feudum ex hoc non amittit, vt voluit And.de Iser. in c.j,de noua forma fide.quem refert & sequitur Afflict. in d. c.j.col.iiij.versic.item quæro quid si dominus.numero 21.& est glo.in c.vtrum.xxiij.distinct.quam sequitur Afflict. in d.cap.j. col.ij.versic.fallit singulariter.
16 † Quid autem si reuelans secretum Principis non sit cõsiliarius, secretarius, vel vassallus illius Principis cuius secretum reuelat? Dicendum erit, quòd si ad damnum Principis id faciat pœna mortis puniri debeat, l. si quis aliquid.§.transfugę.ff.de pœn. ideo ad mortem punitus fuit Ioab ex eo quòd literas secretas contra Vriam reuelauit, vt habetur 2.Regum cap.12.vt
17 dixit etiam Nicol.de Lira in 3.Regum c.2. † Et quòd reuelans secretum

ſecretum principis pœna mortis puniatur.tenuit etiã Gondiſal. Villadiego in tract.de legat.in iij.par.q.j.in verſi.& notãdum. num.35. quod dicit intelligi debere dummodo ſecretum ſit ſuper re honeſta & alteri non nociua,alias autem etiam ſi quis iuraſſet non reuelare tenetur illi cui prodeſſe poteſt & non obeſſe patefacere,vt voluit glo.nota in c.ego enim. de iureiuran,facit tex.in c.hoc autem.xxij.quæſt.v.

† Vnum ſilentio non omittam,quòd is qui manifeſtat ſecretum, quod eſt inter federatos ad pacem, pacem ipſum violare videtur.Ideo pace carere debet, ſicuti ſupradictum eſt de vaſallo,qui domini credentiam manifeſtauit, vt feudo priuetur. Ita voluit Gondiſal. Villadiego loco proxime allegato nume.35. 18
† & Anciani alicuius ciuitatis ſi iurarunt aliquid tenere ſecretum,& id reuelent in damnum communitatis ab officio remoueri debent,vt dixit Bald. in tit.de pace conſtan. in ver. credentia quem refert & ſequitur Gondiſal.vbi ſupra.num.36. 19

† Fuit & apud antiquos maximum ſcelus reuelatio ſecretorum.hinc dicunt quod Siſyphus qui deorum ſecreta hominibus patefecit ea apud inferos pœna plectitur, vt ingens ſaxum ad montis cacumen deferat quod iterum relapſum ſtatim repetat & in huiuſmodi labore continue verſetur. 20

† Et de Tarquinio legitur, quòd Marcum Tullium duumuirum ex eo quòd librum ſecreta ciuiljum ſacrorum continentem eius cuſtodię commiſſum corruptus Petronio Sabino reſcribendum dediſſet,culeo inſutum in mare præcipitare iuſsit, vt atteſtatur Valer.Maxim.lib.j.ſub titu.de cultu deorum, & idem Valer.in rubri.de inſtit. antiq.dixit quòd † tria fecerunt Romanos dominari, videlicet ſanum conſilium in republica: ſecreta tenendo, & priuata paupertas, ideo Conſo quem conſiliorum Deum Romani appellabant templum ſub tecto in circo poſuere, vt oſtenderent tectum debere ſecretúmque eſſe conſilium. 21 22

† Sciendum eſt etiam quòd variis modis ſecretum proditur, itaque quo ad pœnam incurrẽdam pro reuelatione ſecreti non refert an quis verbo,ſigno,aut alio quouis modo ſecretum nuntiat, quocunque enim caſu dicitur quis ſecretum reuelare, & tenetur pœna impoſita pro expreſsione,vt not. Abb.in c.omnis vtriuſque ſexus in ix.not. de pœnit. & remiſsio.† Quando autem dicatur ſecretum ? dicas quòd pluribus modis ſecretũ dicitur. Primũ ſecretũ dicitur eſſe illud quòd pluribus nõ eſt notũ. 23 24

vt puta quod fit in cœtu Cardinalium, vt dixit Troil. Malui. in suo tract. de canoniz. sanct. in iiij. dub. nume. 24. Secundo secretum dicitur quod fit in consiliis & datur consiliariis sacramen-
25 tum de non reuelando † secretum etenim dicitur quasi segregate actum, id est separate ab aliis, & dixit Geminia. in c. fi. §. j. de hæreti. in vj. quòd secrete fieri dicitur id quod coram pluribus in secreto fit. allegat de pœnit. distin. j. §. ecõtra. iuncta glo.
26 in verbo secreta. † Attamen secretum proprie est, quod vulgus ignorat. l. j. §. summa. ff. de his qui deiece. vel effuder. Bal. in tit. de pace constan. in §. si autem, facit tex. in l. si in graui. §. aperire. in versic. palam vel publice, vel secreto. ff. ad syllenia. de quo per eũdem Troil. Malui. loco prætallega. nume. 26. & plura congerunt ad hoc Doct. in c. j. quibus mod. feud. amit. Et Hippoly.
27 de Marsi. dominus meus in consil. j. in j. volum. † Fugienda est igitur quàm maxime sciẽtia secretorum Principis, quia nil vtilitatis sed plurimum incommodi, & detrimenti afferre potest.
28 † Ideo Philippidi Atheniensi, qui ob singularem eius virtutem maxime charus ac perquã familiaris Lysimacho regi erat, Lysimacus cum dixisset, an aliquid rerum suarũ expeteret, respondit ille id solum abs te peto ne arcanorum tuorum quicquam mihi credas.
29 † Vnum non omittam, quòd cõsiliarij principũ quibus princeps suam secretam voluntatem in aliquo gerẽdo negotio propalat quæ sit contraria diuinis legibus, illi more canum applaudentes eiúsque volũtatem sequentes male faciunt, eorũ etenim iniusta mandata obseruare nõ tenentur, vt inquit Fel. in c. ij. de
30 maio. & obed. & Domi. in c. admonẽdi. ij. q. vij. † Et adeo inuigilare debet Princeps ne secreta sui regni à quoquam reuelatur. quòd si detur sibi per Papã prælatus suspectus in ecclesia sui regni, qui eius secreta pãdat, & sit ei suspectus, potest eũ nõ admittere, sed Põtifici rescribere, vt per Abb. in c. quod sicut. de elec. & ita dixit Mar. de Lau. in trac. de dign. q. iiij. ad hoc etiã vide Ab. in c. ex parte. col. v. de testi. & Roch. de Curt. in tract. de consue. nu. 490. & Inno. in c. super his. de accusa. Ioan. de Selua in tract. de benefi. in ij. part. q. xxiij. nu. 26. Abb. in c. j. col. ij. versi. itẽ respectu, & in c. cum terra. col. j. in v. not. de elect. in quibus locis
31 concludunt quòd † propter timorẽ reuelationis secretorũ Princeps non tenetur admittere prælatum sibi suspectum.

SVMMARIVM.

1 *Faciens se regem assumit sibi iurisdictionem quam non habet,*

occupan

occupando sibi iurisdictionem Regis cui locus in quo se Regem facit est suppositus.

2 *Duo non possunt esse Reges eiusdem regni.*

3 *Vt pax seruetur inductum est, vt vni Regno vnicum præsit caput qui populum & multitudinem regat.*

4 *Asserens se Regem regni Neapolitani, quod est patrimonium beati Petri, cum non sit, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

5 *Qui non intrat per ostium fur est, & latro.*

6 *Christus idem est quod vnctus.*

7 *Reges Siciliam intrantes absque licentia Papæ, crimen læsæ maiestat. incurrunt.*

8 *Sicilia est de patrimonio beati Petri.*

9 *Contra inuadentes Regnum Siciliæ Papa duellum permittere posset, quia tales contra Papam crimen læsæ maiestatis committunt.*

10 *Exorta guerra inter Regem Carolum, & Regem Petrum de Aragonia super insula Siciliæ, Pontifex cum collegio Cardinalium voluerunt quòd pugnarent insimul cum centum militibus pro quolibet, & victor remaneret dominus illius insulæ.*

11 *Mortuo in prælio cõtra Mauros in Hispania Aldefonso Rege, Hispanus quidam qui ei persimilis erat facie se Aldefonsum esse finxit, dissimulans se ob acceptæ cladis dedecus velle ignoto habitu peregrinare id veritus Aldefonsus qui in Regno successerat comprehendi eum suspendíque mandauit.*

12 *Quidam ab Eeremo profectus se Henricum quartum esse palam affirmabat, qui per antea mortuus fuerat, cumq; multi ad eum cõfugissent, graues inter Germanos discordiæ ortæ fuerunt, tandem veritate comperta, relegatus fuit in monasterium.*

13 *Gerens se pro Rectore sine legitimo titulo, in aliqua ciuitate, puta Illustrissimi Dominij Veneti, superiorem non recognoscentis, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

14 *Tyrannus est qui non iure principatum tenet, & lege Iulia maiestatis tenetur.*

15 *Assumens sibi propria authoritate officium magistratus cum falsis literis, vel alio modo dolo malo gerens se pro magistratu cum non sit, crimen læsæ maiestat. committit.*

16 *Crimine læsæ maiestatis non solum tenetur is qui facit se Regem vel rectorem (cum non sit) sed etiam is qui non fecit, sed facere curauerit.*

17 *Gerens se pro Rectore alicuius loci (cum non sit) non solum*

crimen læsæ maiestatis incurrit, sed etiam crimen falsi.

QVAESTIO XXII.

IGESIMOSECVNDO quæro an faciens se regem cum Rex non sit incidat in crimen læsæ maiestatis? Ludo. Montal. in tract. suo de reprobat. senten. Pilati. arti. iiij. col. ij. versic. nunc condescendo. nume. 8. mouet hanc quæstionem, quòd sic, allegat tex. in extrauagan. ad reprimend.
1 & ibi Bart. † Et est ratio, quia faciens se regem assumit sibi iurisdictionē quam non habet occupando iurisdictionem Regis, vel Imperatoris cui locus in quo se regem facit est suppositus, & sic illum priuando, facit tex. in l. tertia. ff. ad legem
2 Iuliam maiestatis. pro hoc facit, quia † duo non possunt esse Reges eiusdem regni, argu. tex. in l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commoda. facit etiam quod voluit Oldrad. consil.
3 xciiij. col. vj. vbi dixit quòd † vt pax seruetur inductum est, vt vni regno vnicum præsit caput, qui populum & multitudinem regat, idem tenuit Anto. Corset. in tract. de potesta. regia. in v. & vlti. par. col. xiij. versic. quæro octuagesimoseptimo: vbi dixit, quòd faciens se Regem non habens iustum titulum incidit in crimen læsæ maiestatis, allegat Bartol. in l. lex duodecim tabularum. in j. not. ff. ad l. iul. maiesta. hoc idem tenuit etiam Matth. de Afflict. in cap. j. in §. & bona committentium. col. ix. nume. 109. in tit. quæ sint regal. in vsibus feudo. vbi dixit quòd
4 † asserens se Regē Regni Neapolitani, quod est patrimonium beati Petri, vt in cap. ad apostolicæ. de re iudic. in vj. cum non
5 sit, incidit in crimen læsæ maiesta. † qui enim non intrat per ostium fur est & latro. c. relatum. de iure patro. c. insinuatum. de simo. gloss. in verbo ingressum. in c. non furem. vij. q. j. facit ad prædicta quod legitur Ioannis cap. x. vbi Iudæi quærentes accusationem contra seruatorem nostrum, vt illum accusarent
6 dicebant illi, si tu es Christus dic nobis palam † Christus enim idem est quòd vnctus. quia Reges vngebantur, etsi respondisset se Christum esse, statim eum accusassent vti rebellem contra Romanum imperium, cui ipsi Iudæi erant subditi, & tanquam ad regnum aspirantem vt declarat ibi Nicol. de Lira in sua gloss. in verbo. si tu es Christus. hinc est quòd Pilatus Iesum interrogauit dicens, tu es Rex Iudæorum, cui Iesus respondit, à temetipso hoc dicis, vt habetur Ioan. cap. xviij. in Euangelio passionis, & rursus in eodem euangelio dicebant Iudæi

Pilato,

Pilato, si hunc dimittis non es amicus Cæsaris, omnis enim qui se Regem facit contradicit Cæsari.

† Quin imò Reges Siciliam intrantes sine licentia Papæ 7
læsæ maiestatis crimen incurrunt, vt dixit Petr. de Perusio in tract. de re milit. lib. j. §. in terris. numero 3. & in §. si mortuo. lib. vij. numero 7. & est ratio quia † Sicilia est de patrimonio 8
beati Petri vt habetur in cap. j. xciiij. distinct. & per doct. in clemen. Romani. de iureiur. idem dixit Andræ. de Iser. in constit. regni. quæ incipit quàm plurimum, in tit. de adiutor. exigen. ab homicid. col. j. nume. 2. idem tenuit Paris de Puteo in tract. de re milit. lib. j. in §. in terris ecclesiæ, vbi dixit quòd † contra 9
inuadentes Regnum Siciliæ Papa duellum permittere posset, quia tales contra Papam crimen læsæ maiestatis committunt. Referens quòd † exorta guerra inter Regem Carolum & Re- 10
gem Petrum de Aragonia super insula Siciliæ, Pontifex cum collegio Cardinalium voluerunt quòd pugnarent in simul cum centum militibus pro quolibet, & qui pugnando victoriam reportaret remaneret dominus illius insulę.

Et multotiens accidisse legimus, quòd nonnulli se Reges esse finxerunt cum non essent, de quibus multa hic annecti possent exempla, sed duobus tantum contentus ero. † Mortuo 11
in prælio contra mauros in Hispania Aldefonso Rege. Hispanus quidam qui ei persimilis erat facie se Aldefonsum esse finxit dissimulans se ob acceptæ cladis dedecus velle ignoto habitu peregrinare, quod cum multi crederent ex eo quòd vltra similem effigiem multis aliis signis se verum Aldefonsum ostendere videbatur, quocirca magna hominum multitudo, ita eum esse arbitrabatur, vt multi eum vti Aldefonsum sequerentur, id veritus Alfonsus qui in Regno successerat comprehendi eum suspendiq; mandauit.

† Accidit etiam anno à virginei partus cẽtesimo trigesimo- 12
septimo supra mille in Germania apud vrbẽ quam solum aureum vocãt, quidam ab Heremo profectus se Henricũ quartum esse palam affirmabat, qui per antea mortuus fuerat, ideo cum multi ad illum confugerent graues inter Germanos contentiones ortę sunt. Alij etenim falsum, alij verum esse Henricum contendebant. Sed tandem fictione comperta secum Vrbanus agendo relegatus fuit, vt Clutij monasterium monachus inhabitaret, vt est legere apud Baptistam Fulgosium in libello de dictis factisque memorabilibus libro nono. in vlti-

tit. vbi plura his similia cumulat exempla.

13 † Supradictam conclusionem dicas etiam in eo procedere qui se pro rectore gereret sine aliquo legitimo titu. in aliqua ciuitate præsertim imperio subiecta, siue alicui ciuitati superiorem non recognoscenti, vt est alma ciuitas Venetiarum, de
14 qua dixi supra in rubric. quotuplex sit maiestas. † Is enim tyrannus est qui non iure principatum tenet, & l. iul. maiest. tenetur, vt dixit Bart. in tract. de tyran. q. vj. alleg. tex. in l. iij. in fin. ff. ad l. iul. maiesta. quod etiam tenet Maria. Socin. Iunior consil. xxij. in j. vol. idem voluit Matthæ. de Afflict. in cap. j. §. & bona committentium. col. vij. versic. xxv. numero 85. in tit.
15 quæ sint regal. vbi dixit quòd † si quis propria authoritate officium magistratus assumpsit cum falsis literis, vel alio modo dolo malo se pro magistratu gesserit cum non esset, crimen læsæ maiestatis committit, allegat tex. in dicta l. tertia. ff. ad l. iul. maiestat. ibi quíue priuatus, & tex. in l. qui nomine. ff. de
16 fals. dicens quòd † non solum tenetur crimine læsæ maiestatis, qui prædicta facit, sed etiam is qui non fecit, sed facere curauerit, vt dicit tex. in dicta l. tertia. in fine. facit lex final. vbi Bald. C. quæ res exportand. non debe. & not. in cap. primo. de Capi. qui curi. vendi. & not. in l. si quis non dicam rapere. C. de episcop. & cleric. facit etiam tex. in l. quisquis. ibi eadem enim seueritate voluntatem, &c.

17 † Quinimò gerens se pro rectore alicuius loci cum non sit non solum crimen læsæ maiestatis incurrit, sed etiam crimen falsi, ita voluit Angel. in dicta l. iij. ff. ad legem iul. maiesta. allegat tex. in l. eos. ff. ad legem corneliam. de fal. Ad idem est decisio capellæ Tholosanæ. numero 401. & habetur per Guid. Papæ. q. ccccxxiij. euenit casus.

SVMMARIVM.

1 *Congregans gentem contra ciuitatem superiorem recognoscentem, non tenetur crimine læsæ maiestatis.*

2 *Congregans gentem contra ciuitatem quæ superiorem non recognoscit, vt est alma ciuitas Venetiarum, contra eam eiúsue loca, vel consilium & fauorem ad hoc præbens, crimen læsæ maiestatis committit.*

3 *Ciuitates superiorem non recognoscentes Romæ æquiparantur.*

QVAEST

QVAESTIO XXIII.

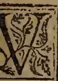

IGESIMOTERTIO quæro, an qui gentem congregat in ciuitate contra eam eiúſue loca; vel conſilium, auxilium & fauorem ad hoc præbet, ſit reus criminis læſæ maieſtatis. Dicas quòd olim ſi quis congregabat gentem ad præ-um effectum in vrbe Roma crimen læſæ maieſtatis pro-lubio committebat. tex. eſt in l. prima. ff. ad legem iul. ma-a. vbi glo. in verbo in vrbe dixit, ſecus eſſe in aliis ciuitati-congregans enim gentem in alia ciuitate tenetur lege iu-le vi. l. cum ſit. ff. ad legem iul. de vi. & l. vlti. C. eodem tit. lam gloſſ. ſequitur ibidem Bartol. † Tu autem diſtingue, 1 d aut loquimur de ciuitate quæ ſuperiorem non recogno-, aut de ciuitate quæ ſuperiorem recognoſcit. Primo caſu s, faciens prædicta in ciuitate quæ ſuperiorem recognoſcit tenetur crimine læſæ maieſtatis, quia huiuſmodi ciuitates priuatorum funguntur l. eum qui vectigal. ff. de verborum ifica. facit tex. in l. fallaciter. in fine. C. de abolitio. vbi cri-oppugnatę patriæ & crimen læſæ maieſtatis, vt ſpecies rentes ponuntur. Hoc etiam voluit Bartol. in extrauagan. ſint rebel. in verbo rebellando, & Barthol. Soci. in conſilio xv. in cauſa fratrum Andreæ de meis col. ij. verſic. ſed præ-is non obſtantibus, in ſecundo volumi. vbi dixit, quòd nen læſæ maieſtatis committitur tantum contra Princi-, vel rempublicam Romanorum, per gloſſ. in dicta l. j. ſu-us allegatam, quam etiam ſequitur ibi Cyn. & Angel. in autem eſt pœna capitalis. l. j. C. de ſeditionib. & eſt gloſſ. publica. inſtitut. de public. iudic. & ſecundum hanc opi-em conſuluit Bal. quem refert & ſequitur Nell. in tracta-annito. in prima parte ſecundi tempo. q. xvj. vbi dixit pro parte vidiſſe conſultum per viros magnę authoritatis, & tatur pluries fuiſſe ſeruatum Florentiæ.

Secundo vero caſu congregans gentem in ciuitate ſupe- 2 m non recognoſcentem, vt alma ciuitas Venetiarum ra eam eiúſue loco, vel conſilium & fauorem ad hoc præ-crimen læſæ maieſtatis committit, & ſic idem erit quod fuit in Roma, per not. Barto. in l. ij. ff. ad leg. iul. maieſta. tenet Maria. Socin. Iunior conſil. xxij. ſequendo ordinem . verſi. verū prædictis, idem tenet etiam Matthæ. de Affli. in §. & bona committentium. col. v. nume. 55. in tit. quæ

ſint

3 fiat regal. in vsib. feud. † Ciuitates enim quæ superiorem non recognoscunt Romæ æquiparantur, vt dixit Angel. in tracta. malefi. in verbo & *hai tradito la tua patria.* in versicu. quæro aliquis congregat, vbi tenet prædictam opinion. Adducens not. per Bartol. in dicta l. hostes. ff. de capti. & postli. reuer. & in l. lex duodecim tabularum. ff. ad leg. Iul. maiesta. quod dicit Angel. esse notandum contra illos qui quotidie in ciuitatibus & maximè Bononiæ populum concitant, & gentium faciunt congregationem.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens contra propriam patriam impropriè dicitur committere crimen læsæ maiestatis.*

2 *Contraria pars teneri probabiliter potest.*

3 *Conscius perturbationis ciuitatis suæ, vel alterius delicti commissi in suam patriam punitur vt particeps ex sola scientia.*

4 *Delictum oppugnatæ patriæ idem est quòd crimen læsæ maiestatis quando quis patriam oppugnare nititur vt illius dominium vsurpet.*

5 *Marinus Falerio Dux Venetiarum facta cum nonnullis plebeis coniuratione de nobilibus interficiendis ad occupandam per Tyrannidem patriam, re detecta multi ex coniuratis suspendio necantur, At ipse Falerius Dux, super scalam lapideam Atrij Ducalis Palatij securi percussus fuit, eiúsque ædes dirutæ, edictóque publico cautum est ne vnquam reædificari possint.*

6 *Falsificans monetam suæ patriæ incidit in crimen læsæ maiestatis veluti is qui Principis monetam falsificat.*

7 *In crimine oppugnatæ Patriæ sicuti in crimine læsæ maiestatis testes tam accusatoris quàm rei admittuntur.*

8 *Contrarietates distinctionibus iuuari debent & ad concordiam reduci.*

9 *Si Patria proditur non vt Principi principali auferatur, sed tantum baroni non est crimen læsæ maiestatis.*

10 *Si quis incurrat in crimen læsæ maiestatis ob patriam proditam, pœnæ l. quisquis. C. ad legem Iul. maiesta. non habent locum contra eius filios; nec rei memoria post eius obitum damnatur.*

QVAEST

QVAESTIO XXIIII.

IGESIMOQVARTO quæro an is qui patriã oppugnat vel prodit læſæ maieſtatis crimen cõmittere dicatur? In iſta quæſtione videtur dicendum quòd non, per text. in l. fallaciter. C. de abolit. vbi crimen læſæ maieſtatis, & crimẽ oppugnatæ patriæ ponũtur vt ſpecies differentes. hoc tenuit gloſ. in l. j. ff. ad leg. Iul. maieſt. & ita voluit etiam Nellus in tract. ſuo banni. in prima parte ſecundi tẽporis. quæſt. xvj. quod maximè procedere dixit, vbi non tractatur de ſubuertenda patria, ſed de mutuis diſſenſionibus & partialitatibus, allegat text. in l. j. §. iiſdem temporibus. ff. de orig. iur. & tex. in l. ſi quis ingenuam. §. in ciuilibus. ff. de capt. & atteſtatur ſic vidiſſe conſultum per magnos viros præſertim Bald. ex eo quòd titulus talis criminis eſt ſeditionis non perduellionis. Hanc partẽ tenet etiam Bart. in extrauag. qui ſint rebelles, in verbo rebellando, & Ioan. Calde. conſil. vj. in titu. de accuſa. & pro iſta parte conſuluit Pet. de Anchar. cõſi. cclxxxvij. iſte B. de Guarnario, quam veriorem eſſe dicit Nellus loco præallegato. & cum ea videtur tranſire Socin. conſil. lvij in cauſa reſtitutionis col. iij. cum ſequenti in iiij. volu. & idem cõſil. cxxiij. in cauſa fratris Andreæ col. ij. in ij. volu. & in cõſi. cxxj. pręmittenda eſt diſpoſitio col. j. in iiij. volu. in quibus locis latè examinat hanc materiam, eandem opinionem videtur tenere Matth. de Affli. in cap. j. in §. & bona committentium. col. v. nume. 5c. vbi dixit quòd † delinquens contra propriam patriam dicitur impropriè committere crimen læſæ maieſtatis. 1

† Contrariam partem quòd oppugnans & prodens patriam incidat in crimen læſæ maieſt. tenere probabiliter poſſumus, per text. & ibi gloſ. in verbo prodita in dicta l. fallaciter. §. fi. de aboli. quæ gloſ. aperte voluit quòd in caſu prędicto quis incurrat crimen læſæ maieſt. allegans text. in l. j. ij. iij. & iiij. & in l. maieſtatis. ff. ad leg. Iul. maieſt. & tex. in l. poſtliminiũ. §. tranſfugæ. ff. de capt. & poſtli. reuer. & in l. omne. §. transfugæ. ff. de re mili. Iſtam opinionẽ tenet Maria. Soci. Iunior in conſil. xxij. ſequendo ordinem col. ij. verſi. verum prædictis in j. volu. adducens ad comprobationem huius opinionis quòd † conſcius perturbationis ciuitatis ſuæ, vel alterius delicti commiſsi in ſuam patriam punitur vt particeps ex ſola ſcientia l. vtrum. ff. ad leg. Pompei. de parricid. & quod notatur ibi per doct. ſicuti ſi cõtra 2 3

Princ

Principem suum quis sciret aliquid moliri l.quisquis.C.ad leg. Iul. maiesta. subdens quòd sicuti pro illo crimine quis bona amittit,ita damnati de isto bona perdunt, allegat tex.in l.non dubito. ff. de capt.& l.iij.C.de episc. audi. & pro ista opinione consuluit etiam Alexand. cōsi.xiij.consideratis his col.j.& seq. in vj.volu. Hanc etiam partem tenuit Pau.de Cast.consi.clxxj.
4 visa & ponderata.col.fin. in j. volu. vbi dixit quòd † delictum oppugnatæ patriæ comparatur crimini lęsæ maiestatis. At ego dixerim non solum comparari, sed idem esse vbi quis patriam
5 oppugnare nititur vt illius dominium vsurpet, † vt accidit de anno MCCCLIIII. In Marino Falerio,qui dum creatus fuisset Dux Venetiarum,vt patriam tanti muneris in se colati maxima ingratitudine recompensaret, ad occupandam per tyrannidem Patriam, facta cum nonnullis plebeis coniuratione de nobilibus interficiendis animum vertit, at re detecta multi ex coniuratis capti ac tanti sceleris conuicti suspendio necantur. At Falerius ipse Dux super scalam lapideam Atrij Ducalis Palatij securi percussus fuit, vt testatur Petrus Marcellus in suo libello de vitis principum Venetorum in vita ipsius Marini, quin etiam eius ædes dirutæ sunt & edicto cautum publico ne vnquam reædificari possint.

Pro ista parte facit etiam quod voluit Bald. in l.ij.C.de fal.
6 mone.vbi dixit quòd † falsificans monetam suæ patriæ incidit in crimen læsæ maiesta. veluti is qui Principis monetam falsificat. Ad idē facit quod voluit Spec.in tit.de probatio.§.j.versi.
7 decimū.vbi dixit quòd † in crimine oppugnatæ patriæ sicuti in crim.læs. maiest. testes tam accusatoris quàm rei admittuntur.
8 † Verùm quia distinctionibus contrarietates iuuari debent, & ad concordiam reduci, vtramque opinionem sustineri posse arbitror sic distinguendo, aut quis patriā oppugnat suscitando in ea partialitates & dissensiones quæ sunt inter ciues, non tamen animo occupandi illius dominium, & isto casu procedat. Prima opinio supra relata,& sic videtur sentire Pet.de Ancha. in prælleg.consi.cxxj.præmittenda.col.ij.in iiij.volu.& Soci. Iunior in dicto consil. xxij. col. iij.in j.volu. Aut quis patriam oppugnat, vt sibi occupet vel ab aliis occupari velit illius dominium,& isto casu locum sibi vendicet.Secunda opinio quòd oppugnans patriam incidat in crimen læsæ maiestatis, & ideo meritum supplicium sumpserunt illustrissimi domini Veneti, de præfato Marino Falerio eorum Duce. Dicas tamen quòd si Pat

† si Patria proditur non vt Principi principali auferatur, sed 9 tantum baroni, quòd eo casu nõ est crimen læsæ maiestatis, vt voluit Salic. in prælleg. l. fallaciter. quem sequitur Matthæ. de. Afflic. in capit. j. §. & bona committentium. col. v. nume. 57. in titu. quæ sint regal. in vsib. feudo.

† Vnum tamen non omittam quòd quãdo quis incurrit cri- 10 men læsæ maiestatis ob patriam proditam, vel occupatam, tali casu locum nõ habent pœnæ de quibus in l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. cõtra filios talium delinquentium, nec rei, aut reorum memoria post eorum obitum damnatur, vt in l. fin. C. eo. titu. ita voluit Alexand. in dicto consil. xiij. col. ij. in vj. volu. & Soci. in consil. cxxiij. in causa fratris Andrææ. colum. ij. & iij. quod sequitur Afflict. in prælleg. cap. j. §. & bona committentium. colum. v. nume. 55.

SVMMARIVM.

1 *Rebellis quis dicatur.*
2 *Incidunt in rebellionem non solum illius Authores verum etiam de ea scientiam habentes illámque non reuelantes.*
3 *Conspiratio quid sit.*

QVAESTIO XXV.

IGESIMOQVINTO quæro an ex confederatione facta cõtra Principem machinatione ve seu conspiratione ad eius offensam, vel ex tractatu, & ordinatione, quòd fiat rebellio, crimen læsæ maiestatis quis incurrat? & dicendum quòd sic, vt voluit Alber. Brun. consil. xxviij. nobilis domine. col. ij. † Rebellio autem constat ex eo quòd homines alicuius 1 loci, vel eorum partem à subiectione eorum domini quis subtrahit, & eos alieno domino subiicere teneat iuráque eorum domini extinguere, vt per Brun. in prælleg. consil. col. j. in versic. rebellio autem. allegat not. per Bartol. in extrauag. qui sint rebel. in versicu. rebellando. & Bald. in l. amissione. §. qui deficiunt. vbi glos. ff. de capit. dimi.

† Quinimò in rebellionem ipsam non solum illius autho- 2 res verum etiam de ea scientia habentes illámq; non reuelantes incidunt per not. per Bartol. in l. vtrum. ff. ad leg. Cornel. de parricid. Et quia diximus quòd cõspirãs ad Principis offensam incidit in crim. læs. maiest. sciendum est, quòd † conspiratio di- 3 citur machinatio ab aliquibus facta in detrimẽtũ alicuius per-

sonæ,

ſonæ, vel eiuſdem dignitatis ſecundum Laurent. quem refert & ſequitur Cardin.in clemen.paſtoralis. col. j. in vij.not.de re iudic.alleg.text.in cap.petitio.de iureiurand.& idem voluit in clemen.prædicta Ioan.de Imol.colum.iiij.nume.48.& Ioan.de Turre Crema.in cap.coniurationum.nume.5.xj.quæſt. j. dixit quòd conſpirare eſt contra aliquem ſimul in vnũ maligno ſpiritu inſurgere, & idem in capit. conſpirationum.ead.cauſa & quæſtione quæ dixit etiam quòd conſpiratio eſt confederatio facta in præiudicium perſonæ, vel dignitatis alicuius.

SVMMARIVM.

1 *Occidens officialem Regis habentem merum & miſtum imperium committit crimen læſæ maieſtatis, quia Principis maieſtas lædi dicitur.*

2 *Non ſolum occidens magiſtratum Principis, ſed etiam procedens ad actum occidendi incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

3 *Occidens magiſtratum Principis ex particulari odio, vel inimicitia non in odium Principis, non incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XXVI.

VIGESIMOSEXTO quæritur: an occidens eum, qui in aliqua prouincia, vel ciuitate magiſtratum pro principe gerebat, incurrat crimen læſæ maieſtatis. Dicendum eſt, quòd ſic per text. in l.j.ff.ad leg.Iul.maieſta. Ita voluit Matth. de Affli.in cap.j.in §.& bona cõmittentium.col.v.verſic.ſeptimo. nume.63.in titu.quæ ſint regal.in vſibus feudo. vbi dixit quòd
1 † occidens officialem Regis habentem merum & miſtum imperium committit crimen læſæ maieſtatis, quia Principis maieſtas lædi dicitur, cum eius læditur magiſtratus. facit vj.quæſt. j.cap.ſi quis.& l.quiſquis.C.ad leg.Iul.maieſt.in princ. faciunt dicta ſupra quæſt.xiiij.& xv.& hoc erit verum ſi occidatur magiſtratus, vt illam prouinciã, vel ciuitatem occidens priuet tali magiſtratu, vel propter odium, quòd quis habet contra principem, cuius magiſtratũ occidit, vel alia ex cauſa reſpectu tamen
2 eius officij. Et † prædicta concluſio vera eſt non ſolum in occidente: verum etiam in eo, qui ad actum occidendi proceſsit, vt
3 probatur in dicta l. quiſquis.in princ. Sed † ſi quis magiſtratum principis occidat ex particulari odio, vel inimicitia, non in odiũ principis, eo caſu non incidit in crimen læſæ maieſtatis; & ita voluit

voluit Andræ.de Ifer.in confti.regni, quæ incipit, vt participatio quem fequitur Affict.loco fuperius allegato.

SVMMARIVM.

1 *Perduellis quis, & vnde dicatur.*

2 *Crimen læſæ maieſtatis propriè contra perſonam Principis & aſtantium eius lateri committitur.*

QVAESTIO XXVII.

IGESIMOSEPTIMO quæro, an fuppofitus iurifdictioni alicuius Principis fubtrahens fe ab eius obedientia, & Principi fuo fe aduerfarium conftituens crimen læfæ maieftatis incurrat? Dicas quòd fic. † talis enim perduellis vocatur, id eft, perfectè ad duellum paratus, fiue 1
ad clandeftinũ, vel publicum bellum accintus, ideò huiufmodi crimen perduellionis vocatur, vt habetur in l.quos nos hoftes. ff.de verb.fig.& in l.donationes.§.fi.ff.de dona. & in §.per cõtrarium.Inftit.de hæred.quæ ab inteft.defer.ac in l.cùm filius. §.reis.ff.de leg.ij.& ita voluit Old.confi.xliij.quæritur vtrum citatio.col.fi.in princ. & Marti. de Laude in tracta.de crimine læfæ maiefta.q.iij.vbi dixit, quòd † licet multis modis dicatur
committi crimen læfæ maieftatis: tamen propriè committitur 2
contra perfonam Principis & aftantium eus lateri, de quo dixi fupra q.xiij.xiiij.& xv.

SVMMARIVM.

1 *Crimen læſæ maieſtatis committi dicitur, etiam quando offenditur aliquis princeps, vel communitas, vt puta Venetiarum, qui ſuperiorem non recognoſcit ſaltem de facto ab immemorabili tempore citra.*

2 *Rex Franciæ an recognoſcat Imperatorẽ in ſuperiorẽ, remiſſiuè.*

3 *Venetiarum ciuitas an recognoſcat Imperatorem in ſuperiorem remiſſiuè.*

QVAESTIO XXVIII.

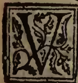

IGESIMOOCTAVO quæro, an crimen læfæ maieftatis committi dicatur contra Principes, & ciuitates fuperiorem non recognofcentes? In hoc Doctores nemine excepto quòd viderim concludunt, quòd fic. Ita tenuit

Ang.in l.iij.ff.ad legem iul.maiesta.Paul.de Leaza. & Ioan.de Imol.in Clemen.pastoralis.de re iudic.Soci.consi.lvij.in causa restitutionis.col.iij.nu.14.in iiij.volu. Idem consil. cxxj.præmittenda est disputatio. nu.3.idem voluit Salic. in l. quisquis. C.ad legem iul.maiesta.Ang.in tracta.de malefi.in verbo, *che hai tradito la tua patria*. versic.quæro aliquis congregat. Ioan. And.in c.fœlicis de pœn.in vj. & ibi Domi. idem tenuit Ang Aret.in §.publica.col.j.insti.de publi.iudic. Brun.consi.xxviij. nobilis domine.col.j.in fi.& col.ij.in princ. & Præpositus in c. in primis.in §.de persona.col.vij.circa fin. versic.tertio dicitur
1 committi.ij.q.j.vbi dixit, quòd†crimen læsæ maiestatis committi dicitur etiam quãdo offenditur aliquis Princeps, vt puta Rex Franciæ,vel communitas Venetiarum, qui superiorem non recognoscunt, saltim de facto ab immemorabili tempore citra,nam tales supremis Principibus comparari asserit; & in suis terris in quibus superiorem non recognoscunt supremi Principis authoritatem habent, imperatoris videlicet, per ea quę habentur in c.per venerabilem.qui filij sint legitimi.& ibi Doct.& Calde.& Panor.in c.cùm te.de re iudic.Bart. in l.infamem.ff.de publ.iudi.& ideo eorum subditi eos eorúmque statum offendentes crimen læsæ maiestatis incurrunt, sicuti dictum est de offendente imperatorem & eius statum. Bart.in l. lex xij.tabularum.ff.ad legem iul.maiest. glos.& ibi Sali.in l. fallaciter.C.de aboli.Paul.de Cast.in l.iij.C.de episco.audien. Salic.in l.ij.C.de fal.monet. Ad idem est decisio Guid. Papæ, nume.344.& habetur per Nic. Boër. in tracta.de seditio.in vj.
2 præsupposito.Quod autem†Rex Francię non recognoscat imperatorem in superiorem latißimè disputat Ioan. Igneus in
2 sua disputa. An rex Franciæ subsit impera.† & de ciuitate Venetiarum dixi etiam suprà sub Rub.quotuplex sit maiestas. in versicu. loco autem.

SVMMARIVM.

1 *Crimen læsæ maiestatis impropriè & largo modo contra Principes superiorem recognoscentes committi dicitur.*

2 *Licet committat quis crimen læsæ maiestatis offendendo dominos superiorem cognoscentes,tamen ipsius filij non tenentur pœnis de quibus in l.quisquis.C.ad legem Iul.maiest.*

3 *Pœnæ de quibus in d.l.quisquis.non habent locum quo ad filios, nisi contra illos qui attentarunt contra personam Imperatoris, vel aliorum de quibus in l.quisquis.C.ad legem Iul. maiest.*

QVAES

QVAESTIO XXIX.

IGESIMONONO quero, an crimen læsæ maiestatis committat subditus inferioris Principis recognoscentis superiorem à quo habet plena regalia, vt est Dux Florentię, Dux Ferrariæ, Dux Vrbini, Dux Mantuæ? & dicendum est, quòd sic, etiam si essent Marchiones, & Comites. ita voluit Cuma.consi.clij.Ad primum.nam huiusmodi Principibus Papa vel Imperator respectiuè videtur dedisse omnem suã potestatem in illo Ducatu, vel Principatu, vt voluit Ang.consi. ccxiiij. in causa accusationis. & Præposi. in c. in primis. §. de persona.nu.24.ij.q.j.idem voluit Ioan. And in c. fœlicis.& ibi Gemi.in v.q.de pœ.in vj.& Paul.de Cast.in l.iij. C.de episcop. aud.qui dixit,quòd ad probandam hanc opi.ibi est melior tex. quàm sit in iure, subdens quod quicquid sit de iure saltem de facto,ita seruatur prout sensit Ang.in l.j.ff.ad leg. iul. maiest. refert & sequitur Alber.Bru. consi.xxviij. col.ij.in princ.quod consilium incipit, nobilis domine. vbi dixit, quòd †impropriè 1
& largo modo contra huiusmodi dominos superiorem recognoscentes dicitur crimen læsæ maiestatis committi. †vnum 2
tamen non obliuiscaris quòd in huiusmodi casibus licet committatur crimen læsæ maiestatis:attamen filij delinquentium non incurrunt pœnas de quibus in l. quisquis.in §.filij verò eius.C.ad leg. iul.maiest.ita sentit Pau.de Cast.in dicta l.iij.in versic.item nota tex.C.de episco.audi.vbi tenet, quòd † pœnæ 3
de quibus in d.l.quisquis. locum non habent quo ad filios nisi contra illos qui attentarunt contra personam imperatoris, quamuis plura sint capita criminis prædicti. & hoc idem sentit August.de Ari.in sua addi.ad Ang.in tract.de malefi.in verbo, *& hai tradito la tua patria.* in addit. quæ incipit, tu autem in hac materia.nume.6.

SVMMARIVM.

1 *Contra Principis statum facere dicitur ille qui loca illius in alterius regimen dirigere conatur, & alteri Principi submittere.*
2 *Affectus punitur licet non sequatur effectus, in crimine læsæ maiestatis.*
3 *Non subditus attentans quòd aliquod castrũ vel locus subiectus alicui domino alteri subijciatur crimen læsæ maiest. nõ cõmittit.*
4 *Inimicis & hostibus permissum videtur insidias parare.*

QVAESTIO XXX.

RIGESIMO quæro, an attentans, quòd aliquod castrum seu locus subiectus alicui domino alteri subiiciatur, maiestatis læsæ crimen committat, etiam si effectus non sequatur? dicendum quòd
1 sic.l.quisquis.in princ.C.ad legem Iuliam maiesta. ibi eadem enim seueritate. †Ille enim contra Principis statum facere dicitur qui loca illius in alterius regimen dirigere conatur & alteri Principi submittere, vt scribit Bald.in l.j.§.huius studij.ff.de
2 iusti.& iure.†& in hoc crimine speciale est, vt affectus puniatur non sequuto effectu præallegato. l. quisquis. ita dixit Calcan. consi.ij.nu 59.& 60.& Cy.in l.si quis non dicam rapere. col.ij. vers.modò pro declaratione.C.de episc.& cle. & idem Cy.in d. l.quisquis.in iij.not. & quòd attentans castrum quòd discedat à Rgeis fidelitate incidat in crimen læsæ maiest. tenuit etiam Matth.de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium. col.viij. nu.102.in titu.quæ sint regal.in vsib.feud.idem not.Cardin.in
3 Clement. pastoralis.in ix.not.de re iudic. hoc tamen intellige †quando attentans erat subditus illius Principis sub cuius dominio erat castrum illud, per not. per Doct. in d.Clem. pastoralis.de re iudic. vbi habetur, quòd non subditus crimen læsæ maiest.committere non dicitur, de quo dicam infrà q.lxviij. & præsertim quando talia attentans esset subditus hostium, vel
4 inimicus illius Principis contra quē sic machinatur. † inimicis enim & hostibus permissum videtur insidias parare, vt not. Angel.in l.cuiusque dolo. ff. ad legem Iul.maiesta. facit illud Poëtæ: dolus, an virtus quis in hoste requirat.

SVMMARIVM.

1 *Mouens guerram sine Principis licentia occupare dicitur quæ Principis sunt, & incidit in crimen læsæ maiestatis.*
2 *Mouere guerram ad solum Principem pertinet.*
3 *Illicitum est bellum quod sine Principis licentia mouetur.*
4 *Committens bellum iniustum crimen læsæ maiestatis admittit.*
5 *Bellum mouens sine Principis iussu, licet victoriosus existat, incidit in crimen læsæ maiestatis.*
6 *Epaminundæ in filium suum animaduersio, ex eo quòd cōtra eius iussa pugnasset, licet victor extitisset.*
7 *Posthumij Tiburti in filium animaduersio, quia inimicos contra eius*

eius iussa fudisset.

8 *Marci Torquati in filium animaduersio.*

9 *Mouens guerram sine licentia Principis, si copiam sui Principis habere non potuit, à quo belli mouendi licentiam petere non potuisset crimen læsæ maiestatis non incurrit.*

QVAESTIO XXXI.

TRIGESIMOPRIMO quæro, an mouens guerram sine licẽtia Principis incidat in crimen læsæ maiestatis? circa quod dico, quod sic, & est ratio, quia † mouens guerram sine Principis licentia occupare dicitur, quæ Principis sunt, ideo crimen prædictũ cõmittit. l. iij. ff. ad l. Iul. maiest. † Mouere enim guerrã ad solum Principem pertinet, vt habetur per Doct. in l. ex hoc iuregentium. ff. de iusti. & iure. & per Inno. in c. olim. el j. de restitu. spoli. & in c. sicut. de iureiuran. Bar. in l. hostes. ff. de capti. & postli. reuer. Oldra. consi. lxx. And. de Iser. in consti. regni, quæ incipit Comes & Baro. in tit. de cul. pacis. & ibidem Matth. de Afflict. nume. 76. & † illicitum est bellum, quod sine Principis licentia mouetur, vt l. furem. ff. ad leg. Corne. de sicar. & in l. si alius. §. est & alia. ff. quod vi aut clam. committens autem † bellum iniustum crimen læsæ maiest. admittit, vt est tex. in l. Papinianus. §. rei perduellonis. ff. de acquiren. hære. quod procedit etiam si bellũ gerens sine iussu Principis victoriosus existat, vt scribit Alber. in d. l. iij. ff. ad l. Iul. maiest. allegat tex. in l. desertorem. §. qui in bello. ff. de re mili. vbi iurisconsultus inquit, quòd qui in bello rem prohibitam facit, aut mandata ducis belli non seruat etiã si rem bene gerat capite punitur. facit quod † de Epaminanda legitur, qui cum Thebani exercitus contra Lacedæmonios ducem ageret, instarétq; tempus creandorum magistratuum, id'que in vrbe sine ipso fieri non posset cum prætor esset; Stesimbrotto filio exercitus cura commissa eidem ne cum hoste manum consereret iniunxit. At filius cõtumeliis hostium lacessitus in aciem contra eos descendit, hostésque fudit ac profligauit, sed cum reuerso patri victoria se lętus obtulisset ab eo primum ceu victor coronatus, demũ quia patris iussa neglexerat capite multatus est, teste Bap. Fulg. in lib. suo de dict. factísq; memo. dig. † Idẽ de Posthumio Tiburto apud Vale. M. in rub. de disc. mil. legimus, qui Aulũ posthumiũ filium, quia sine eius iussu spõte in hostes progressus eos fuderat, victorem securi feriri iussit. † Quod & Manlius Torqua-

Margin numbers: 1 2 3 4 5 6 7 8

tus Latino bello consul in eius filium similiter fecit, nam cum ille prouocatus à Geminio Metio Tusculanorum duce ad dimicandum patre ignaro descenderat, gloriosam victoriam, & spolia speciosa referentem comprehensum à lictore in modum hostiæ mactari iussit, vt testatur idem Valer. Maxi. in tit. de discipl. milit.

9 †Supradictam tamen conclusionem, quòd mouens guerram sine licentia superioris incurrat crimen læsæ maiestatis, intellige sanè procedere quando mouens guerram habere potuit copiam sui superioris à quo belli mouendi licentiam petere potuisset: secus dicendum quando superior erat absens cuius copiam habere non poterat. facit ad hoc tex. in l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam, & quod no. in l. nullus. C. de iudæ. ad idem facit tex. in l. ait prætor. §. si debitorem. ff. quæ in fraudem credi. per quæ iura ita tenuit Martin. de Laud. in trac. de bello. quæst. ij.

SVMMARIVM.

1 *Potestas Bononiæ, qui denegat baculum successori suo consignare ne officium exercere possit, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XXXII.

RIGESIMOSECVNDO quæro: si quis sit destinatus ad regimen alicuius ciuitatis, vel prouinciæ à summo pontifice, imperatore, rege, vel principe contra quem committi potest crimen læsæ maiestatis, & dum iuisset ad exercendum dictum officium is qui inibi magistratum pro eodem principe gesserat, eidem magistratum consignare denegauit prohibuitque ne se pro magistratu gereret, an talis prohibens crimen læsæ maiestatis committat? Ang. in l. quive. ff. ad l. iul. maiesta. mouet hanc quæstionem, & exemplificat in† potestate
1 Bononiæ, qui denegat baculum successori suo consignare ne officium exercere possit: dicens, quòd incidit in crimen læsæ maiestatis per illum text. & text. in l. sequenti. in §. quive. faciunt pro hac q. quæ dicam infra hoc eod. titu. q. xlvij. & 50.

SVMMARIVM.

1 *Priuatus qui promiserat sub pœna mille ducatorum non offendere alterum priuatum, si offendat eum, vltra pœnam à lege impositā pro modo offensionis, incidit etiam in pœnā conuentionalē.*

Priua

2 *Priuatus qui simpliciter promiserat non offendere alterum priuatum arbitrio iudicis grauius tamen quàm si securitas non esset data punietur.*
3 *Offendens illos qui de iure gentium securitatem habent, vt sunt Ambasciatores, & legati Principum qua pœna puniatur.*
4 *Legati Principum sancti dicuntur.*
5 *Qua pœna puniti fuerunt à Romanis, Minutius, & Manilius, qui pulsarunt legatos Carthaginensium Romam missos, ad pacem petendam.*
6 *Qua pœna puniti fuere Q. Fabius, & Gne. Apronius, Aediles, qui Legatos ab vrbe Apolonia Romam missos verberarunt.*
7 *Offendens habentem securitatem de iure ciuili, seu saluum conductum à principe, siue à iudice, qua pœna sit puniendus.*
8 *Ignorans saluum conductum à principe concessum alicui, si illum offendat non tenetur tanquam violator securitatis, aut saluiconductus.*
9 *Bannitus affidatus à principe occisus ab eo qui ignorabat illum esse affidatum impune occidi potuit.*
10 *Offendens legatum principis in odium ipsius principis incidit in crimen læsæ maiestatis, secus si ex particulari odio.*
11 *Affidatus pro se & socijs secum venientibus, si cum eo veniebat Hebræus qui captus & derobatus fuit, an ad illum securitas huiusmodi porrigatur.*
12 *Christiani prohibentur habere familiaritatem iudæorum.*
13 *Iudæus ad christianorum literarum ludum non potest ad discendum ire de rigore & veritate iuris.*
14 *Iudæorum societas non reprobatur, licet enim cum eis contrahere.*
15 *Iudæus esse potest procurator christiani, & pro eo, & contra eum interuenire.*
16 *Immunitas cõcessa incolis alicuius loci comprehendit etiam iudæos.*
17 *Iudæus si incidenter in itinere associatus fuerit, si cum eo qui securitatem pro se & socijs secum euntibus habebat, si derobatus ac captus fuerit huiusmodi securitas ad eum non porrigitur.*
18 *Socius quis dicatur remissiue.*

QVAESTIO XXXIII.

TRIGESIMOTERTIO quæro: vtrum is qui fregit saluum conductum alicui per principem factum crimen læsæ maiestatis committat? Circa quod

Angel.in l.vtimur.ff.de sepul.viola.tenuit quòd sic. Idem sentit Martin.de Laud.in trac.de crimi.læsæ maiesta.q.vj. allegat Bart.in l.iij.§.transfuga.ff.ad l. cornel.de sicar. & in l. nullam vim.C.de suscep.& archa.lib. x. eandem opinionem sentit Lucas de Pen.in l.j.in versicu.& not.quòd is.C.de nauicula.lib. x. allegat text.in l.j.in princip.ff. ad l. iuli. maiesta. idem tenuit Paul.de Castro in consil.xxxiij.in j.volumi.& Felyn. in c. ego enim.col.fi.in versi.item infert.in fi.nu.12.de iureiuran.& Nicol.Boer.in suis decisioni.deci.clxxix.nu.2.in prima parte. Dicas tamen quòd in hac quæstione doctores nostri in varias opiniones se diuisere,vt refert Alber. in l. illicitas. in §. ne potentiores.col.fin.in versi.sed quæro quid si talis securitas.ff. de offi.præsi. Nam aliqui dixerunt quòd offendentes habenrem securitatem dari debent offenso,& eius arbitrio puniri.arg.text. in l.fina.ff.de legat. Alij vero quòd violanti securitatem pœna duplicari debeat.l. aut damnum. §. secundo. ff. de pœn. sed ex mente Barto.& Alber.in d. §. ne potentiores. distinguendum
1 sic erit,videlicet, quòd † aut priuatus priuatum offendit, quem tamen non offendere promiserat , & eo casu subdistingue, quòd aut talis promissio pœnalis erat , & tunc vltra pœnam à lege impositā pro modo offensionis talis incidit etiā in pœnā
2 conuentionalē. l.si quis reum.ff.de cust.re.† Aut promissio de non offendēdo simplex erat,& tūc arbitrio iudicis,grauius tamen,quàm alias si securitas data non esset,puniatur.ad hoc al leg.Alberic.in dicto §. ne potentiores. text. in §. si quis hominem.& in §.si quis alium.in titulo de pace tenen.in vsib. feud.
3 † Si vero offensa fieret his qui securitatem habent de iuregentium, vt sunt legati hostium , vel oratores principum quorum offensores incidunt in pœnam sacrilegij,vt sensit Angel. in dicta l.ij.§.legatis.ff.de iudic.& Martin.de Laud.in tracta. de le-
4 gatis principum.quæstio.xxxviij. † sancti enim dicuntur legati.l.sanctum.ff.de rerum diuisione. vel dabuntur puniendi hostibus quorum legatum offenderunt.l.finali.ff. de legatio. hoc tamen speciale est in legatis hostium,vt scribunt Barto. & Al-
5 beric.in præallega.§.ne potentiores. † Quod seruatum fuisse à Romanis legitur. nam cum legati Carthaginensium Romam petiissent pacem à senatu populóque Romano petentes, altercatione inter prædictos legatos & L. Minutium ac C. Manilium orta,Minutius, & Manilius legatos ipsos pulsarunt,vnde eos legatis dandos senatus censuit, darique eisdem illos fecit, teste

teste Valer. Maxi. libro sexto. in rubrica de fide publica. † Hoc 6
idem seruauit idem senatus contra Q. Fabium & Gn. Apronium ædiles, qui legatos ab vrbe Apollonia Romam missos orta inter eos controuersia verberarunt: illos etenim eisdem legatis dari iussit, vt idem Valer. loco præallega. scribit de quo possent multa alia exempla hic annecti quæ omittuntur.

† Aut offensio facta fuit habenti securitatem de iure ciuili, 7
seu saluum conductum à principe, siue à iudice, & tunc si talis offensa fuit personalis, & mors ex illa fuerit sequuta, eo casu punitur offensor capitali pœna, & incidit in crimen læsæ maiestatis, vt voluit Barto. in dicta l. tertia. §. transfugas. ff. ad legem corne. de sicar. & Paul. de Cast. in dicto consil. xxxiij. in j. volum. aut ex tali offensa non est sequuta mors, & tunc pro delicti qualitate pœnam arbitrio iudicis subibit offendēs, vt per Barto. & Alber. in dicto §. ne potentiores. † Intellige sane præ- 8
dicta si scienter contra securitatem vel saluum conductum fiat offensio: contrarium namque erit si ignorantur, tunc enim tanquam violator securitatis, aut saluiconductus non tenetur, iuxta ea quæ voluit Paul. de Cast. in præallegato consi. xxxiij. faciunt quæ scribit Deci. consil. cccxxvij. in ij. volumi. viso casu proposito. colum. iij. versicu. & non obstat, quòd hannitus, vbi dixit allegando Alber. in iiij. parte statu. quæst. xxxvij. in fin. quòd † bannitus affidatus à principe occisus ab eo qui ignora- 9
bat illum esse affidatum impune occidi potuit. circa quod plura adducit Deci. & distinctionem prædictam sequitur etiam Gregor. Magalottus in tracta. securit. & salui conduc. in fine † dicas tamen quòd quando offenditur legatus principis, vel 10
reipublicæ in odium principis, aut reipublicæ. tali casu crimen læsæ maiestatis committitur: secus quando ex particulari odio vel inimicitia. de quo tamen vide quæ late scripsi supra hoc eodem ti. q. xvj. nam ad dicta ibi me remitto.

† Sed quæro, quid si data fuerit alicui securitas pro se & so- 11
ciis secum venientibus à principe, vel republica, si cum illo veniebat Hebræus qui captus & derobatus fuit, an ad illum securitas huiusmodi porrigatur? In ista quæstione videtur dicendum securitatem huiusmodi ad Hebræum non extendi, quia † christiani prohibentur habere familiaritatem iudæorum c. 12
nullus. xxviij. q. j. facit quod not. Abb. in c. j. de iudæ. vbi dixit quòd † de rigore & veritate iuris iudæus ad christianorum lite- 13
rarum ludum non potest ad discendum ire. attamen quæstio-

ſonæ, vel eiuſdem dignitatis ſecundum Laurent. quem refert & ſequitur Cardin.in clemen.paſtoralis. col. j. in vij.not.de re iudic.alleg.text.in cap.petitio.de iureiurand.& idem voluit in clemen.prædicta Ioan.de Imol.colum.iiij.nume.48.& Ioan.de Turre Crema.in cap.coniurationum.nume.5.xj.quæſt. j. dixit quòd conſpirare eſt contra aliquem ſimul in vnũ maligno ſpiritu inſurgere, & idem in capit. conſpirationum.ead.cauſa & quæſtione quæ dixit etiam quòd conſpiratio eſt confederatio facta in præiudicium perſonæ, vel dignitatis alicuius.

SVMMARIVM.

1 *Occidens officialem Regis habentem merum & mistum imperium committit crimen læſæ maieſtatis, quia Principis maieſtas lædi dicitur.*

2 *Non ſolum occidens magiſtratum Principis, ſed etiam procedens ad actum occidendi incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

3 *Occidens magiſtratum Principis ex particulari odio, vel inimicitia non in odium Principis, non incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XXVI.

IGESIMOSEXTO quæritur:an occidens eum, qui in aliqua prouincia, vel ciuitate magiſtratum pro principe gerebat, incurrat crimen læſæ maieſtatis. Dicendum eſt, quòd ſic per text. in l.j.ff.ad leg.Iul.maieſta. Ita voluit Matth. de Affli.in cap.j.in §.& bona cõmittentium.col.v.verſic.ſeptimo. nume.63.in titu.quæ ſint regal.in vſibus feudo. vbi dixit quòd
1 † occidens officialem Regis habentem merum & miſtum imperium committit crimen læſæ maieſtatis, quia Principis maieſtas lædi dicitur, cum eius læditur magiſtratus. facit vj.quæſt. j.cap.ſi quis.& l.quiſquis.C.ad leg.Iul.maieſt.in princ. faciunt dicta ſupra quæſt.xiiij.& xv.& hoc erit verum ſi occidatur magiſtratus, vt illam prouinciã, vel ciuitatem occidens priuet tali magiſtratu, vel propter odium, quòd quis habet contra principem, cuius magiſtratũ occidit, vel alia ex cauſa reſpectu tamen
2 eius officij. Et † prædicta concluſio vera eſt non ſolum in occidente: verum etiam in eo, qui ad actum occidendi proceſsit, vt
3 probatur in dicta l. quiſquis.in princ. Sed † ſi quis magiſtratum principis occidat ex particulari odio, vel inimicitia, non in odiũ principis, eo caſu non incidit in crimen læſæ maieſtatis; & ita
voluit

voluit Andræ.de Iser.in consti.regni, quæ incipit,vt participatio quem sequitur Afflict.loco superius allegato.

SVMMARIVM.

1 *Perduellis quis, & vnde dicatur.*
2 *Crimen læsæ maiestatis propriè contra personam Principis & astantium eius lateri committitur.*

QVAESTIO XXVII.

IGESIMOSEPTIMO quæro, an suppositus iurisdictioni alicuius Principis subtrahens se ab eius obedientia, & Principi suo se aduersarium constituens crimen læsæ maiestatis incurrat? Dicas quòd sic. † talis enim perduellis vocatur,id est,perfectè ad duellum paratus,siue 1
ad clandestinũ,vel publicum bellum accintus, ideò huiusmodi crimen perduellionis vocatur, vt habetur in l.quos nos hostes. ff.de verb.sig.& in l.donationes.§.fi.ff.de dona. & in §.per cõtrarium.Instit.de hæred.quæ ab intest.defer.ac in l.cùm filius. §.reis.ff.de leg.ij.& ita voluit Old.consi.xliij.quæritur vtrum citatio.col.fi.in princ. & Marti. de Laude in tracta.de crimine læsæ maiesta.q.iij.vbi dixit, quòd † licet multis modis dicatur
committi crimen læsæ maiestatis:tamen propriè committitur 2
contra personam Principis & astantium eius lateri, de quo dixi supra q.xiij.xiiij.& xv.

SVMMARIVM.

1 *Crimen læsæ maiestatis committi dicitur,etiam quando offenditur aliquis princeps, vel communitas,vt puta Venetiarum,qui superiorem non recognoscit saltem de facto ab immemorabili tempore citra.*
2 *Rex Franciæ an recognoscat Imperatorẽ in superiorẽ,remissiuè.*
3 *Venetiarum ciuitas an recognoscat Imperatorem in superiorem remissiuè.*

QVAESTIO XXVIII.

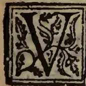

IGESIMOOCTAVO quæro, an crimen læsæ maiestatis committi dicatur contra Principes,& ciuitates superiorem non recognoscentes? In hoc Doctores nemine excepto quòd viderim concludunt, quòd sic. Ita tenuit

Ang.in l.iij.ff.ad legem iul.maiesta.Paul.de Leaza. & Ioan.de Imol.in Clemen.pastoralis.de re iudic.Soci.consi.lvij.in causa restitutionis.col.iij.nu.14.in iiij.volu. Idem consil. cxxj.præmittenda est disputatio. nu.3.idem voluit Salic. in l. quisquis. C.ad legem iul.maiesta.Ang.in tracta.de malefi.in verbo, *che hai tradito la tua patria.* versic.quæro aliquis congregat. Ioan. And.in c.fœlicis.de pœn.in vj. & ibi Domi. idem tenuit Ang Aret.in §.publica.col.j.insti.de publi.iudic. Brun.consi.xxviij. nobilis domine.col.j.in fi.& col.ij.in princ. & Præpositus in c. in primis.in §.de persona.col.vij.circa fin. versic.tertio dicitur
1 committi.ij.q.j.vbi dixit, quòd†crimen læsæ maiestatis committi dicitur etiam quãdo offenditur aliquis Princeps, vt puta Rex Franciæ,vel communitas Venetiarum, qui superiorem non recognoscunt, saltim de facto ab immemorabili tempore citra,nam tales supremis Principibus comparari asserit; & in suis terris in quibus superiorem non recognoscunt supremi Principis authoritatem habent, imperatoris videlicet, per ea quę habentur in c.per venerabilem.qui filij sint legitimi.& ibi Doct.& Calde.& Panor.in c.cùm te.de re iudic.Bart. in l.infamem.ff.de publ.iudi.& ideo eorum subditi eos eorúmque statum offendentes crimen læsæ maiestatis incurrunt, sicuti dictum est de offendente imperatorem & eius statum. Bart.in l. lex xij.tabularum.ff.ad legem iul.maiest. glos.& ibi Sali.in l. fallaciter.C.de aboli.Paul.de Cast.in l.iij.C.de episco.audien. Salic.in l.ij.C.de fal.monet. Ad idem est decisio Guid. Papæ, nume.344.& habetur per Nic. Boër. in tracta.de seditio.in vj.
2 præsupposito.Quod autem†Rex Francię non recognoscat imperatorem in superiorem latissimè disputat Ioan. Igneus in
2 sua disputa. An rex Franciæ subsit impera.† & de ciuitate Venetiarum dixi etiam suprà sub Rub.quotuplex sit maiestas. in versicu. loco autem.

SVMMARIVM.

1 *Crimen læsæ maiestatis impropriè & largo modo contra Principes superiorem recognoscentes committi dicitur.*

2 *Licet committat quis crimen læsæ maiestatis offendendo dominos superiorem cognoscentes,tamen ipsius filij non tenentur pœnis de quibus in l.quisquis.C.ad legem Iul.maiest.*

3 *Pœnæ de quibus in d.l.quisquis.non habent locum quo ad filios, nisi contra illos qui attentarunt contra personam Imperatoris, vel aliorum de quibus in l.quisquis.C.ad legem Iul. maiest.*

QVAES

QVAESTIO XXIX.

VIGESIMONONO quero, an crimen læsæ maiestatis committat subditus inferioris Principis recognoscentis superiorem à quo habet plena regalia, vt est Dux Florentię, Dux Ferrariæ, Dux Vrbini, Dux Mantuæ? & dicendum est, quòd sic, etiam si essent Marchiones, & Comites. ita voluit Cuma.consi.cliij.Ad primum.nam huiusmodi Principibus Papa vel Imperator respectiuè videtur dedisse omnem suã potestatem in illo Ducatu, vel Principatu, vt voluit Ang.consi. ccxiiij. in causa accusationis. & Præposi. in c. in primis. §. de persona.nu.24.ij.q.j.idem voluit Ioan. And in c. fœlicis.& ibi Gemi.in v.q.de pœ.in vj.& Paul.de Cast.in l.iij. C.de episcop. aud.qui dixit, quòd ad probandam hanc opi.ibi est melior tex. quàm sit in iure, subdens quod quicquid sit de iure saltem de facto, ita seruatur prout sensit Ang.in l.j.ff.ad leg. iul. maiest. refert & sequitur Alber.Bru. consi.xxviij. col.ij.in princ.quod consilium incipit, nobilis domine. vbi dixit, quòd†impropriè 1
& largo modo contra huiusmodi dominos superiorem recognoscentes dicitur crimen læsæ maiestatis committi. †vnum 2
tamen non obliuiscaris quòd in huiusmodi casibus licet committatur crimen læsæ maiestatis: attamen filij delinquentium non incurrunt pœnas de quibus in l. quisquis.in §.filij verò eius.C.ad leg. iul.maiest.ita sentit Pau.de Cast.in dicta l.iij.in versic.item nota tex.C.de episco.audi.vbi tenet, quòd † pœnæ 3
de quibus in d.l.quisquis. locum non habent quo ad filios nisi contra illos qui attentarunt contra personam imperatoris, quamuis plura sint capita criminis prædicti. & hoc idem sentit August.de Ari.in sua addi.ad Ang.in tract.de malefi.in verbo, *& hai tradito la tua patria.* in addit. quæ incipit, tu autem in hac materia.nume.6.

SVMMARIVM.

1 *Contra Principis statum facere dicitur ille qui loca illius in alterius regimen dirigere conatur, & alteri Principi submittere.*

2 *Affectus punitur licet non sequatur effectus, in crimine læsæ maiestatis.*

3 *Non subditus attentans quòd aliquod castrũ vel locus subiectus alicui domino alteri subijciatur crimen læsæ maiest. nõ cõmittit.*

4 *Inimicis & hostibus permissum videtur insidias parare.*

QVAESTIO XXX.

RIGESIMO quæro, an attentans, quòd aliquod castrum seu locus subiectus alicui domino alteri subiiciatur, maiestatis læsæ crimen committat, etiam si effectus non sequatur? dicendum quòd
1 sic. l. quisquis. in princ. C. ad legem Iuliam maiesta. ibi eadem enim seueritate. † Ille enim contra Principis statum facere dicitur qui loca illius in alterius regimen dirigere conatur & alteri Principi submittere, vt scribit Bald. in l. j. §. huius studij. ff. de
2 iusti. & iure. † & in hoc crimine speciale est, vt affectus puniatur non sequuto effectu præallegato. l. quisquis. ita dixit Calcan. consi. ij. nu 59. & 60. & Cy. in l. si quis non dicam rapere. col. ij. vers. modò pro declaratione. C. de epis. & cle. & idem Cy. in d. l. quisquis. in iij. not. & quòd attentans castrum quòd discedat à Rgeis fidelitate incidat in crimen læsæ maiest. tenuit etiam Matth. de Afflict. in c. j. in §. & bona committentium. col. viij. nu. 102. in titu. quæ sint regal. in vsib. feud. idem not. Cardin. in
3 Clement. pastoralis. in ix. not. de re iudic. hoc tamen intellige † quando attentans erat subditus illius Principis sub cuius dominio erat castrum illud, per not. per Doct. in d. Clem. pastoralis. de re iudic. vbi habetur, quòd non subditus crimen læsæ maiest. committere non dicitur, de quo dicam infrà q. lxviij. & præsertim quando talia attentans esset subditus hostium, vel
4 inimicus illius Principis contra quē sic machinatur. † inimicis enim & hostibus permissum videtur insidias parare, vt not. Angel. in l. cuiusque dolo. ff. ad legem Iul. maiesta. facit illud Poëtæ: dolus, an virtus quis in hoste requirat.

SVMMARIVM.

1 *Mouens guerram sine Principis licentia occupare dicitur quæ Principis sunt, & incidit in crimen læsæ maiestatis.*
2 *Mouere guerram ad solum Principem pertinet.*
3 *Illicitum est bellum quod sine Principis licentia mouetur.*
4 *Committens bellum iniustum crimen læsæ maiestatis admittit.*
5 *Bellum mouens sine Principis iussu, licet victoriosus existat, incidit in crimen læsæ maiestatis.*
6 *Epaminundæ in filium suum animaduersio, ex eo quòd cōtra eius iussa pugnasset, licet victor extitisset.*
7 *Posthumij Tiburti in filium animaduersio, quia inimicos contra eius*

eius iussa fudisset.

8 *Marci Torquati in filium animaduersio.*

9 *Mouens guerram sine licentia Principis, si copiam sui Principis habere non potuit, à quo belli mouendi licentiam petere non potuisset crimen læsæ maiestatis non incurrit.*

QVAESTIO XXXI.

RIGESIMOPRIMO quæro, an mouens guerram sine licẽtia Principis incidat in crimen læsæ maiestatis? circa quod dico, ꝙ sic, & est ratio, quia † mouens guerram sine Principis licentia occupare dicitur, quæ Principis sunt, ideo crimen prædictũ cõmittit. l. iij. ff. ad l. Iul. maiest. † Mouere enim guerrã ad solum Principem pertinet, vt habetur per Doct. in l. ex hoc iuregentium. ff. de iusti. & iure. & per Inno. in c. olim. el j. de restitu. spoli. & in c. sicut. de iureiuran. Bar. in l. hostes. ff. de capti. & postli. reuer. Oldra. consi. lxx. And. de Iser. in consti. regni, quæ incipit Comes & Baro. in tit. de cul. pacis. & ibidem Matth. de Afflict. nume. 76. & † illicitum est bellum, quod sine Principis licentia mouetur, vt l. furem. ff. ad leg. Corne. de sicar. & in l. si alius. §. est & alia. ff. quod vi aut clam. committens autem † bellum iniustum crimen læsæ maiest. admittit, vt est tex. in l. Papinianus. §. rei perduellonis. ff. de acquiren. hære. † quod procedit etiam si bellũ gerens sine iussu Principis victoriosus existat, vt scribit Alber. in d. l. iij. ff. ad l. Iul. maiest. allegat tex. in l. desertorem. §. qui in bello. ff. de re mili. vbi iurisconsultus inquit, quòd qui in bello rem prohibitam facit, aut mandata ducis belli non seruat etiã si rem bene gerat capite punitur. facit quod † de Epaminanda legitur, qui cum Thebani exercitus contra Lacedæmonios ducem ageret, instarétq; tempus creandorum magistratuum, id'que in vrbe sine ipso fieri non posset cum prætor esset, Stesimbrotto filio exercitus cura commissa eidem ne cum hoste manum consereret iniunxit. At filius cõtumeliis hostium lacessitus in aciem contra eos descendit, hostésque fudit ac profligauit, sed cum reuerso patri victoria se lętus obtulisset ab eo primum ceu victor coronatus, demũ quia patris iussa neglexerat capite multatus est, teste Bap. Fulg. in lib. suo de dict. factisq; memo. dig. † Idẽ de Posthumio Tiburto apud Vale. M. in rub. de disc. mil. legimus, qui Aulũ posthumiũ filium, quia sine eius iussu spõte in hostes progressus eos fuderat, victorem securi feriri iussit. † Quod & Manlius Torqua-

Margin numbers: 1 2 3 4 5 6 7 8

tus Latino bello consul in eius filium similiter fecit, nam cum ille prouocatus à Geminio Metio Tusculanorum duce ad dimicandum patre ignaro descenderat, gloriosam victoriam, & spolia speciosa referentem comprehensum à lictore in modum hostiæ mactari iussit, vt testatur idem Valer. Maxi. in tit. de discipl. milit.

9 †Supradictam tamen conclusionem, quòd mouens guerram sine licentia superioris incurrat crimen læsæ maiestatis, intellige sanè procedere quando mouens guerram habere potuit copiam sui superioris à quo belli mouendi licentiam petere potuisset: secus dicendum quando superior erat absens cuius copiam habere non poterat. facit ad hoc tex. in l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam, & quod no. in l. nullus. C. de iudæ. ad idem facit tex. in l. ait prætor. §. si debitorem. ff. quæ in frau. credi. per quæ iura ita tenuit Martin. de Laud. in trac. de bello. quæst. ij.

SVMMARIVM.

1 *Potestas Bononiæ, qui denegat baculum successori suo consignare ne officium exercere possit, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XXXII.

TRIGESIMOSECVNDO quæro: si quis sit destinatus ad regimen alicuius ciuitatis, vel prouinciæ à summo pontifice, imperatore, rege, vel principe contra quem committi potest crimen læsæ maiestatis, & dum iuisset ad exercendum dictum officium is qui inibi magistratum pro eodem principe gesserat, eidem magistratum consignare denegauit prohibuitque ne se pro magistratu gereret, an talis prohibens crimen læsæ maiestatis committat? Ang. in l. quive. ff. ad l. iul. maiesta. mouet hanc quæstionem, & exemplificat in
1 † potestate Bononiæ, qui denegat baculum successori suo consignare ne officium exercere possit: dicens, quòd incidit in crimen læsæ maiestatis per illum text. & text. in l. sequenti. in §. quive. faciunt pro hac q. quæ dicam infra hoc eod. titu. q. xlvij. & 50.

SVMMARIVM.

1 *Priuatus qui promiserat sub pœna mille ducatorum non offendere alterum priuatum, si offendat eum, vltra pœnam à lege impositā pro modo offensionis, incidit etiam in pœnā conuentionalē.*

Priua

2 *Priuatus qui simpliciter promiserat non offendere alterum priuatum arbitrio iudicis grauius tamen quàm si securitas non esset data punietur.*

3 *Offendens illos qui de iure gentium securitatem habent, vt sunt Ambasciatores, & legati Principum qua pœna puniatur.*

4 *Legati Principum sancti dicuntur.*

5 *Qua pœna puniti fuerunt à Romanis, Minutius, & Manilius, qui pulsarunt legatos Carthaginensium Romam missos, ad pacem petendam.*

6 *Qua pœna puniti fuere Q. Fabius, & Gne. Apronius, Aediles, qui Legatos ab vrbe Apolonia Romam missos verberarunt.*

7 *Offendens habentem securitatem de iure ciuili, seu saluum conductum à principe, siue à iudice, qua pœna sit puniendus.*

8 *Ignorans saluum conductum à principe concessum alicui, si illum offendat non tenetur tanquam violator securitatis, aut salui-conductus.*

9 *Bannitus affidatus à principe occisus ab eo qui ignorabat illum esse affidatum impune occidi potuit.*

10 *Offendens legatum principis in odium ipsius principis incidit in crimen læsæ maiestatis, secus si ex particulari odio.*

11 *Affidatus pro se & socijs secum venientibus, si cum eo veniebat Hebræus qui captus & derobatus fuit, an ad illum securitas huiusmodi porrigatur.*

12 *Christiani prohibentur habere familiaritatem iudæorum.*

13 *Iudæus ad christianorum literarum ludum non potest ad discendum ire de rigore & veritate iuris.*

14 *Iudæorum societas non reprobatur, licet enim cum eis contrahere.*

15 *Iudæus esse potest procurator christiani, & pro eo, & contra eum interuenire.*

16 *Immunitas cōcessa incolis alicus loci comprehendit etiam iudæos.*

17 *Iudæus si incidenter in itinere associatus fuerit, si cum eo qui securitatem pro se & socijs secum euntibus habebat, si derobatus ac captus fuerit huiusmodi securitas ad eum non porrigitur.*

18 *Socius quis dicatur remissiue.*

QVAESTIO XXXIII.

TRIGESIMOTERTIO quæro: vtrum is qui fregit saluum conductum alicui per principem factum crimen læsæ maiestatis committat? Circa quod

Angel.in l.vtimur.ff.de sepul.viola.tenuit quòd sic. Idem sentit Martin.de Laud.in trac.de crimi.læsæ maiesta.q.vj. allegat Bart.in l.iij.§.transfuga.ff.ad l. cornel.de sicar. & in l. nullam vim.C.de suscep.& archa.lib. x. eandem opinionem sentit Lucas de Pen.in l.j.in versicu.& not.quòd is.C.de nauicula.lib. x. allegat text.in l.j.in princip.ff. ad l. iuli. maiesta. idem tenuit Paul.de Castro in consil.xxxiij.in j.volumi.& Felyn. in c. ego enim.col.fi.in versi.item infert.in fi.nu.12.de iureiuran.& Nicol.Boer.in suis decisioni.deci.clxxix.nu.2.in prima parte. Dicas tamen quòd in hac quæstione doctores nostri in varias opiniones se diuisere,vt refert Alber. in l. illicitas. in §. ne potentiores.col.fin.in versi.sed quæro quid si talis securitas.ff. de offi.præsi. Nam aliqui dixerunt quòd offendentes habenrem securitatem dari debent offenso,& eius arbitrio puniri.arg.text. in l.fina.ff.de legat. Alij vero quòd violanti securitatem pœna duplicari debeat.l. aut damnum. §. secundo. ff. de pœn. sed ex mente Barto.& Alber.in d. §. ne potentiores. distinguendum
1 sic erit,videlicet, quòd † aut priuatus priuatum offendit, quem tamen non offendere promiserat , & eo casu subdistingue, quòd aut talis promissio pœnalis erat , & tunc vltra pœnam à lege impositā pro modo offensionis talis incidit etiā in pœnā
2 conuentionalē. l.si quis reum.ff.de cust.re.† Aut promissio de non offendēdo simplex erat,& tūc arbitrio iudicis,grauius tamen,quàm alias si securitas data non esset,puniatur.ad hoc al leg.Alberic.in dicto §. ne potentiores. text. in §. si quis hominem.& in §.si quis alium.in titulo de pace tenen.in vsib. feud.
3 † Si vero offensa fieret his qui securitatem habent de iure gentium, vt sunt legati hostium , vel oratores principum quorum offensores incidunt in pœnam sacrilegij,vt sensit Angel. in dicta l.ij.§.legatis.ff.de iudic.& Martin.de Laud.in tracta. de le-
4 gatis principum.quæstio.xxxviij. † sancti enim dicuntur legati.l.sanctum.ff.de rerum diuisione. vel dabuntur puniendi hostibus quorum legatum offenderunt.l.finali.ff. de legatio. hoc tamen speciale est in legatis hostium,vt scribunt Barto. & Al-
5 beric.in præallega.§.ne potentiores. † Quod seruatum fuisse à Romanis legitur. nam cum legati Carthaginensium Romam petiissent pacem à senatu populóque Romano petentes, altercatione inter prædictos legatos & L. Minutium ac C. Manilium orta,Minutius, & Manilius legatos ipsos pulsarunt,vnde eos legatis dandos senatus censuit, darique eisdem illos fecit,

teste

teste Valer. Maxi. libro sexto. in rubrica de fide publica. † Hoc 6
idem seruauit idem senatus contra Q. Fabium & Gn. Apronium aediles, qui legatos ab vrbe Apollonia Romam missos orta inter eos controuersia verberarunt: illos etenim eisdem legatis dari iussit, vt idem Valer. loco praellega. scribit de quo possent multa alia exempla hic annecti quae omittuntur.

† Aut offensio facta fuit habenti securitatem de iure ciuili, 7
seu saluum conductum à principe, siue à iudice, & tunc si talis offensa fuit personalis, & mors ex illa fuerit sequuta, eo casu punitur offensor capitali poena, & incidit in crimen laesae maiestatis, vt voluit Barto. in dicta l. tertia. §. transfugas. ff. ad legem corne. de sicar. & Paul. de Cast. in dicto consil. xxxiij. in j. volum. aut ex tali offensa non est sequuta mors, & tunc pro delicti qualitate poenam arbitrio iudicis subibit offendēs, vt per Barto. & Alber. in dicto §. ne potentiores. † Intellige sane prae- 8
dicta si scienter contra securitatem vel saluum conductum fiat offensio: contrarium namque erit si ignorantur, tunc enim tanquam violator securitatis, aut saluiconductus non tenetur, iuxta ea quae voluit Paul. de Cast. in praeallegato consi. xxxiij. faciunt quae scribit Deci. consil. cccxxvij. in ij. volumi. viso casu proposito. colum. iij. versicu. & non obstat, quòd bannitus, vbi dixit allegando Alber. in iiij. parte statu. quaest. xxxvij. in fin. quòd † bannitus affidatus à principe occisus ab eo qui ignora- 9
bat illum esse affidatum impune occidi potuit. circa quod plura adducit Deci. & distinctionem praedictam sequitur etiam Gregor. Magalottus in tracta. securit. & salui conduc. in fine † dicas tamen quòd quando offenditur legatus principis, vel 10
reipublicae in odium principis, aut reipublicae. tali casu crimen laesae maiestatis committitur: secus quando ex particulari odio vel inimicitia. de quò tamen vide quae late scripsi supra hoc eodem ti. q. xvj. nam ad dicta ibi me remitto.

† Sed quaero, quid si data fuerit alicui securitas pro se & so- 11
ciis secum venientibus à principe, vel republica, si cum illo veniebat Hebraeus qui captus & derobatus fuit, an ad illum securitas huiusmodi porrigatur? In ista quaestione videtur dicendum securitatem huiusmodi ad Hebraeum non extendi, quia † christiani prohibentur habere familiaritatem iudaeorum c. 12
nullus. xxviij. q. j. facit quod not. Abb. in c. j. de iudae. vbi dixit quòd † de rigore & veritate iuris iudaeus ad christianorum lite 13
rarum ludum non potest ad discendum ire. attamen quaestio-

nem hanc mouit Bar.in l.j.in versi.quæro fuit data.ff.ad l. iul. maiest.& ibidem dicit,quòd ex quo tunc quæstio de facto pendebat nolebat aliquid dicere. Ang.tamen in l.vtimur.in versic. item attende quòd si quis. ff. de sepul. viola. dixit iudæum so-
14 cium comprehendi in dicta securitate ea ratione: quia † Hebræorum societas non reprobatur, licet enim cum eis contrahere.l.quicunque.C.de iudæ.ita scribit etiam Felin.in cap.ego enim.col.vlti.in versi.item infert.de iureiurau.& Barba.consi-
15 lio lxiij.licet in medium.in iiij. volu. † quinimmo iudæus esse potest procurator christiani, & interuenire pro eo, & contra eum,vt scripsit Bald.in l.spadonem.in §.iam autem.ff.de excusa.tutor.& Roch.de Curt.in tract.de consuet.in versic.decimo-
16 quinto quæro.nu.752.& †immunitas concessa incolis alicuius loci comprehendit etiam iudæos, vt dixit Bald. in d. l. spadonem.in §.iam autem.& sequitur Rocch. loco prææalleg. & Bar-
17 bat.in præallegato cons.lxiiij.in iiij.vol.†Quod tamen dixi de iudæo existente in societate eius cui facta est securitas pro se & sociis secum euntibus,intellige sane procedere quando iudæus determinato proposito vt socius à principio cum habente huiusmodi securitatem socialiter venit, secus si incidenter in illius societatem in itinere incidisset vt sæpe contingit. facit tex. in l.item apud Labeonem.§.si quis comiten.ff.de iniu.ita scribit Ange.in l.j.circa principium.ff.ad l.iul.maiest. vbi ad hunc
18 propositum declarat†quis dicatur socius.

SVMMARIVM.

1 *Mutuans pecuniam hostibus illis opem ferre dicitur.*
2 *Statutum puniens præstantem auxilium & fauorem delinquenti,comprehendit etiam mutuantem ei pecuniam.*
3 *Opem & auxilium criminoso delinquenti præstans, quando puniatur?*
4 *Mutuans pecuniam rebellibus,aut aliquo modo eos iuuans,incidit in crimen læsæ maie.*
5 *Pecunia est belli neruus.*
6 *Intellectus ad tex.in l.cuiusque dolo.ff.ad l.iul.maiest.& nume. 14.cum seq.*
8 *Pecuniæ verbum tribus modis sumi potest.*
8 *Pecuniæ verbum,in statutis exorbitantibus, & odiosis, intelligitur de pecunia numerata.*
9 *Pecuniæ verbum,in scripturis,intelligitur de numerata.*
10 *Pecuniæ verbum, late sumitur pro his quæ pondere, numero, mensu*

mensurave consistunt.

11 *Pecuniæ verbum, latissimè intelligitur pro omnibus rebus, & corporibus.*

12 *Pecunia est quicquid homines habent in terra, videlicet omnia quorum domini sunt.*

13 *Pecuniæ appellatione, veniunt etiam credita nondum exacta, & sic nomina debitorum.*

15 *Pecuniæ appellatione, de proprietate vocabuli, veniūt omnes res.*

16 *Diffinitio propeietatem arguit, & rei proprietatem ostendit.*

17 *Pecuniæ appellatione ea tantum comprehenduntur, quæ in nostro patrimonio sunt.*

18 *Rei appellatio, latior est quàm pecuniæ, & comprehendit etiam ea quæ extra nostrum patrimonium sunt.*

19 *An mutuans hostibus Principis sui falsam monetā, vt eos iuuet, incidat in crimen læsæ maiestatis?*

20 *Pecunia falsa, non venit appellatione pecuniæ.*

21 *Pecunia reproba, venit sub generali nomine pecuniæ, vt res existens in patrimonio, non vt pecunia propriè.*

22 *Franciscus Maria Feltrius de Ruuere Vrbini Dux adulterina moneta exercitum validum comparauit.*

23 *Dominicus Michael Dux Venetiarum, dum Tyrum vrbem obsideret, cum numerosa classe, & cum procul esset à patria, & stipendio indigeret, ne socij stipendij causa militiam detrectarent, ex aluta ad tempus pecuniam publica forma signauit, classiariisque adnumerauit, ea conditione, ut domum reuersis, aurea & argentea pro temporaria eis daretur.*

24 *Pecunia vita hominis dicitur.*

25 *Pecunia est fideiussio futuræ necessitatis, secundum Aristotelem.*

QVAESTIO XXXIIII.

TRIGESIMOQVARTO quæro: vtrum mutuans pecuniam hostibus principis sui incidat in crimen læsæ maiestatis? Dicas quòd sic: † mutuans enim pecuniam hostibus, illis opem 1 ferre dicitur. text. est in l. cuiusque dolo, vbi Bart. not. ff. ad l. Iul. maiesta. qui ex illo tex. † infert ad statutum pu- 2 nientem præstantem auxiliū, & fauorem delinquenti, vt comprehendat etiam mutuantem ei pecuniam. ex hoc enim dicitur

tur illi auxilium & fauorem præstare.hanc opinionem tenuit etiam Mart.de Laud.in tract.de crimine læsæ maiest.q.iiij.& Math.de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium.nu.66.in tit.quæ sint regal.in vsib.feud.

3 † Quando autem præstans opem & auxilium criminoso delinquenti puniatur,vide Bart.in l.si furti.in §.ope.ff.de fur.vbi dixit,quòd quando præstatur auxilium extra iudicium,criminoso,ignorante superiore,vt puta pecuniam illi mutuando,vel aliud adiutorium dando,tali casu punitur talis, per tex.in d.l.

4 cuiusque.per quem text.dixit ibi Ange.† quòd mutuans pecuniam rebellibus,aut aliquo modo eos iuuans, incidit in crimē

5 læsæ maiestatis.† est enim pecunia belli neruus,vt per Ioā.Pirum,in tract.de magistra.Rom.parte secunda,in rubr.de quæstor.magist.nu.3.

6 † Sed quæro quomodo intelligere debemus text.in d.l.cuiusque.dum vult,quòd adiuuantes hostes pecunia,incidant in

7 crimen læsæ maiestatis?cum † pecuniæ verbum,tribus modis sumi possit. Primò strictè, pro pecunia numerata tantum.l. Iulianus.§.mutui dationem.ff.ad maced.& sic secundum communem vsum loquendi,vt dicit Bart.in l.talis scriptura.ff.de

8 leg.j.Et ideo† in statutis exorbitantibus & odiosis verbū pecunia,intelligitur de pecunia numerata,ita scribit Bar.in d.l.talis scriptura.& idem in l.singularia.in iij.col.vers.iiij.est speciale.ff.si cert.pet.facit quòd scribit Rom.in singu.ccxv.incip.

9 tu habes gl.vbi dixit,† quòd in scripturis verbum pecunia,intelligitur de numerata.allegat Innoc.in c.sedes.de rescript.&

10 ibi Imol.† Secūdo modo verbum pecunia,latè sumitur pro his quæ pondere,numero, vel mensura continentur.l.secunda.§.creditum.ff.si certum petatur.& l.ij.ff.de constitu.pecunia.

11 † Tertiò modo verbum pecunia,intelligitur largissimè,pro omnibus rebus & corporibus.l.pecuniæ verbum,ff.de verbor.signific.vt etiam ponit Bart.in d.l.talis scriptura.& per gloss. & doctor.in l.ij.§.creditum.ff.si cert petat.accedat quòd scribit Augustinus,in libro,de doctrina christiana,vbi dixit,quòd

12 † pecunia est quicquid homines habent in terra, videlicet omnia quorum domini sunt,vt habetur in cap.totum.j.q.iij.fa-

13 ciunt text.in l.pecuniæ.j.ij.& iij.ff.de verbor.signific.† Quinimò & pecuniæ appellatione, veniunt etiam credita nondum exacta.Ita singulariter dixit Floria.in l.procul.ff.de vsufruct.

14 & sic nomina debitorum. Dici forte posset † text.in d.l.cuiusque.

que non simpliciter intelligendum de pecunia numerata, id est, de omni re quę pecuniæ appellatione veniat, iuxta tex. in l. pecuniæ verbũ. ff. de ver. signifi. vbi habetur, quòd pecunię verbũ, nõ solum numeratam pecuniã complectitur: verũ omnem omnino pecuniam, hoc est omnia corpora. ad idem text. in l. pecuniæ nomine. ff. eod. tit. Intelligendus est ergo text. in d. l. cuiusque. dum de pecunia loquitur, de omni re quæ est in nostra potestate, quam hostibus damus, ad eos iuuandum contra principem, aut rempublicam, per iura præallegata. ad idem facit text. in l. ij. circa finem. ff. de constit. pecu. vbi dicitur, quòd veteres pecuniæ appellatione, omnes res significari diffiniunt.
† Ergo de proprietate vocabuli, omnes res appellatione pecu- 15
niæ veniunt, † diffinitio enim proprietatem arguit, & rei pro- 16
prietatem ostendit, vt scribit Aret. in l. moribus. col. ij. versic. secundo not. arg. ff. de vulg. & pupil. substit. & Bal. in proœ. decretal. diffinitionem esse dixit, propositionem substantiæ, propriam qualitatem cõprehendens. Sed huic intellectui ad text. in d. l. cuiusque. videntur obstare verba immediate ibi sequentia, post verbum pecunia, quæ talia sunt, aliáve aliqua re adiuti erunt: ex quibus verbis clarè apparere videtur, quòd verbũ pecunia ibi, de numerata intelligitur, nã alias dicta verba sequẽtia essent ibi sine effectu aliquid operandi, quod non est dicendum. c. si Papa. de priuileg. in vj. Dicas, quòd dicta verba nõ obstant intellectui prædicto, quia verba, aliáve aliqua re, intelligi possunt, de his rebus, quæ non veniunt appellatione pecuniæ,
vt sunt illæ quæ sunt extra nostrum patrimonium. † pecuniæ 17
enim appellatio, ea tantum comprehendit, quæ in nostro sunt
patrimonio. † Rei itaque appellatio, latior est quàm pecuniæ, 18
cum comprehendat etiam ea quæ extra nostrum sunt patrimonium, vt declarat Paulus Iurisconsultus in l. rei appellatio. ff. de verb. signific. Verius tamen dici potest, quòd verbum pecunia positum in illo tex. intelligatur propriè, videlicet de numerata, propter verba præcedentia dictum verbum pecunia, quæ talia sunt, comeatu, Armis, telis, equis, deinde sequitur, pecunia aliáve aliqua re.

† Sed incidenter quæro de notabili quæstione quam à nullo 19
tactam inueni, an sub dispositione text. in d. l. cuiusque. comprehendatur is qui hostibus falsam monetam mutuat? Et vi-
detur dicendum quòd non, quia † falsa pecunia, pecuniæ ap- 20
pellatione non venit. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignor.

actio.Bart.in l.quamuis.ff de auro & argen.lega.& doctor.in l.mutui datio.in §.creditum ff.si cert. peta.& falsus denarius, nō est denarius,gl.in l.omnes.C.de hæret. Alexan.consil.ciiij. statutum loquens,col.ij.versicul.pro hoc.in penult.volum. Tiraquellus in tractatu.de vtroque retract.char. ccclxxvj.nu.11. 12.& 13.Contrarium puto verius, videlicet quod mutuans seu dans falsam pecuniam hostibus,vt eos iuuet contra principem, seu rempublicam , crimen læsæ maiestatis committat. Nam
21 † pecunia reproba,venit sub generali nomine pecuniæ, non vt pecunia propriè,sed vt res existens in patrimonio dantis illam hostibus.facit textus in præallegata.l.rei appellatio.ff.de ver-
22 borum significatio.† Præterea,etiam ex falsa pecunia iuuantur hostes, quia multoties illam dant militibus simul cum legali.Et vidi ego validum comparatum exercitum, pro maiori parte,ex adulterina pecunia,hac etiam victoriosum , nam de anno M D X VII.Cum Franciscus Maria Feltrius de Ruuere Vrbini Dux inuictissimus, Vrbino totóque eius dominio à Leone decimo Pont.Max.eiectus fuisset,nacta occasione pacis inter Imperatorem tunc Veronam occupantem, & Illustrissimos dominos Venetos initæ,Verona Venetis restituta,Franciscus Maria fortem militum Hispanorum cohortem,quæ ex Verona exierat,ac aliam similem tam Italorum quā aliorum manum,quæ à Venetis,pace composita,missa erat , inito cum dictis militibus fœdere, vt secū irent, sibique adiuto essent,ad amissum eius dominatum recuperandū,comparauit:verū cùm non satis pecuniarū ad id peragendum illi esset,collecta adulterinæ pecuniæ summa,eam permixtim cum legali,militibus errogauit,ea conditione , vt recuperato eius statu,inter subditos suos,vti legalem eam expendere valerent, cúmque profligatis sæpius hostibus,statum recuperasset,edicto cauit,ne quis subditus à militibus suis adulterinam pecuniam accipere recusaret,quia ipse adiutus Pontificis exercitum , in quo vltra triginta milia hominum fuisse dicuntur, paruo militum numero,forti tamen stipatus , pluries fudit fugauítque:re post modum composita, per Thesaurarium suum omnem adulterinæ pecuniæ summam à militibus eius subditis, pro rebus ab eis emptis,errogatam, colligi iussit, ac legalem illius loco, dari præcepit.Res profecto tanto Principe.ac incomparabili militum duci non minus fortissimi,quàm sapientissimi,ac iusti,digna,& in omne æuum memoranda.

Acco

† Accedat & aliud exemplum Dominici Michael. Venetiarum Ducis sapientissimi, qui dum Tyrum vrbem circa Siriam, cum numerosa classe obsideret, essétque obsidio ipsa non minus laboriosa quàm longa, & quia procul à patria, stipendio indigebat, ne socij nauales remigésque stipendij causa militiam detrectarent, exaluta ea pellis est, quam corium vocant, ad tempus, pecuniam, publica forma signauit, classiariisque adnumerauit, ea conditione, vt domum reuersis aurea & argentea pro temporaria eis daretur, cui nauales turmæ crediderunt, & alij in nauibus existentes, publicámque fidem, & Ducis authoritatem sequentes, quam diu foris bellatum extitit, sine discrimine, imaginaria inter se vsi sunt pecunia, quibus reuersis aurea & argentea repensa, loco illius fuit, testatur Sabellicus, in suo opusculo, de exemplis, libro vj. in rubrica, de Imperatorum, & ducum in milites authoritate, in quinto exemplo. 23

† Pecuniam vitam hominis esse, habetur, in l. aduocati, iuncta gl. ibi, C. de aduoca. diuer. iudic. & per doct. vbi Decius in l. mutui datio. §. creditum. ff. si cert. peta. & Fran. Cur. in tract. de sequest. in princ. in versi. & ideo Aristoteles, vbi etiam allegando Aristotelem dicit † nummum esse fideiussorem futuræ necessitatis. 24 25

SVMMARIVM.

1 *Priuatum carcerem exercere dicitur is qui vltra xx. horas aliquem detinet.*

2 *Rectores qui sciunt aliquem carcerem priuatum exercere, & tollerant, incidunt in crimen læsæ maiestatis, à die scientiæ.*

3 *Carcerem priuatum exercens merum imperium sibi vsurpat.*

4 *Carcer est meri imperij.*

5 *Dominus potest detinere seruum suum in priuato carcere ad correctionem.*

6 *Dominus potest seruum suum confinare in certo loco.*

7 *Pater potest filium suum in priuato carcere detinere ad correctionem.*

8 *Maritus potest detinere vxorem suam carceratam in domo sua ad agendum pœnitentiam de adulterio.*

9 *Bannitus, qui potest impunè offendi, potest in priuato carcere detineri.*

10 *Creditor qui authoritate iudicis debitorem suum cepit, & rogatus*

rogatus fuit ab eo, ne eum duceret ad carcerem, sed vt custodiret se in domo sua donec ei solueret, si id agat non incidit in crimen lesæ maiestatis.

11 *Carcerem priuatum exercens in meretricem ex causa libidinis non committit crimen lesæ maiestatis.*

12 *Carcerem priuatum an quis dicatur committere, detinendo mulierem liberam ex causa libidinis quæ tamen non sit meretrix?*

13 *Abbas detinens monachum in carcere non committit priuatum carcerem.*

14 *Parentes & consanguinei detinentes furiosum in carcere, non committunt priuatum carcerem.*

15 *Carcerem primus Anchus Martius Romanorum Rex edificauit.*

16 *Ius carceris occupans, in crimen lesæ maiestatis incidit.*

17 *Carceris definitio.*

18 *Torquens detentum in priuato carcere, incidit in crimen lesæ maiestatis.*

QVAESTIO XXXV.

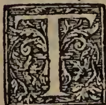

RIGESIMOQVINTO quæro, clarum est quòd nemini licet in priuato carcere aliquem detinere, † & is dicitur priuatũ
1 carcerem exercere, qui vltra viginti horas aliquem detinet. l. capite quinto. ff. ad leg. Iuliã de adult. quod delictum committere dicatur, exercens priuatum carcerem? dicas quòd talis in crimen læsæ maiestatis incidit. tex. est in l. j. C. de priua. carc. & ibidem not. Cyn. Bal. & Alber. & est ratio, quam ponit ibi text. quia ex tali
2 actu publica læditur maiestas. † Amplia dictam conclusionem, vt procedat etiam in rectoribus locorum qui prædicta sciunt & tollerant, per tex. in d. l. j. nam & ipsi incidunt in crimen prędictum non prouidentes à die scientiæ cum possunt, vt inquit
3 Bal. in d. l. j. in versi. in textu ibi venerit, † vsurpant etenim detinentes aliquem in priuato carcere sibi merum imperium, vt testatur idẽ Bal. loco prælleg. in versi. in text. ibi custodiam.
4 † Carcer enim est meri imperij. vt per doct. in l. imperium. ff. de iurisd. omni. iudi. vbi Ias. col. viij. in versicul. iij. mouetur, & quòd committens priuatum carcerem incidat in crimen læsæ maiestatis, tenuit etiam Paris de Put. in tract. de re mili. lib. ix. in §. an similes. nu. 8. & Ioan. de Anan. in c. j. col. ij. in versi. vlti. quia hic. de clerico percussor.

Fallit

† Fallit prædicta conclusio in domino qui seruum suum in 5
priuato carcere detinere potest ad correctionem, vt dixit gloss.
in d.l.j.de priua.carce.& ibi Bald.Cin. & Albe. & Bart. in l.capite quinto.ff.de adulter. † Quinimo dominus potest seruum 6
suum confinare in certo loco, vt in l. ex facto. §. proinde si seruus.ff.de hæredi.institu.iuncta l.ij.ff.de liber.homi.exhi.& ita
tenuit Cin.in d.l.j.

† Secundo fallit in patre filium detinente in priuato carcere,per tex.in l.iij.§.j.& ij.ff.de libe.homin.exhib.hoc enim ad 7
correctionem facit,vt dicunt Doct.in d.l.j.de priuat.carcer.vbi
Cin.Albe. & Salicet.

† Tertio fallit in marito detinente vxorem suam carceratam in domo sua ad agendum pœnitẽtiam de adulterio xxxiij. 8
quæst.ij.cap.placuit.& ibi no. &c.quemadmodum.in fi.vltim.
gloss.de iureiuran. vt voluit Alber.in d.l.j. subdens quòd forte
hoc non est verum de iure ciuili, quia imo mulier tali casu detrudi debet in monasterium auth.sed hodie.C.de adulter.dicas
quòd in d.authen.sed hodie.mulier adultera pro pœna verberatur,& in monasteriũ detruditur ad pœnam,marito autem licet
eam domi in priuato carcere,non ad pœnam sed ad correctionem, detinere, vt in iuribus præallegatis, vt de filio & seruo
dictum fuit.

† Quarto fallit in bannito qui impune offendi potest, nam 9
si occidi potest impune, à fortiori in priuato carcere detineri
poterit,vt scribit Bald. in præallegata l.j. C.de priuat.carce. in
versi.quærit hic Iacobus,& idem voluit ibidem Salicet.

† Quinto fallit in creditore, qui authoritate iudicis debitorem suum cepit,& cum eum ad carcerem vellet ducere rogatus 10
fuit ab ipso debitore,vt custodiret se in domo sua donec ei solueret, ne si ducat ipsum ad carceres ibidem ab aliis suis creditoribus interdicatur.Ita decidit Albe.in d.l.j.C.de priuat.carce.
allegat tex.in l.iij.§.si quis volentem.ff.de liber. homi.exhib.
& est ratio quia volenti non fit iniuria neque dolus.l. cum donationis.C.de trans.& ita obtentum fuisse attestatur in ciuitate
Bergomi,vbi dicit fuisse de facto quæstionem.

† Sexto fallit in detinente meretricem ex causa libidinis, 11
Talis etiam de priuato carcere non tenetur, vt voluit Bart.in l.
verum,in fin.ff.de furt.†Quid autem dicendum sit in detinente mulierem liberam ex causa libidinis quę tamen non sit meretrix? Bart.in d.l. verum. dicit aduertendum vtrum eam deti- 12

nuerit vltra horas xx.per tex.in l.capite quinto.ff.de adult. Dicerem ego, quòd si inuitam detinet priuatum carcerem committat,& incidat in crimen læsæ maiestatis, per d.l.primã.C. de priuat.carcer.

13 † Septimo fallit in Abbate detinente monachum in carcere, vt per Bar.in l.j.per illum text.C.vbi quis decur.vbi Salicet. & scribit Nicol.Boër.decis.cclxxv. Dominus an posit.nu.2.in ij. parte. Et idem decis.cccliij.nume.2.eadem parte.

14 † Octauo fallit in parentibus & consanguineis quibus permissum est ligare furiosum & incarcerare.l. cõgruit.§. furiosi. vbi Bal.in j.& ij.not.ff.de offic.præsid.& habetur post alios per Boër.in præallegata decis.nume.3.

15 † Carcerem autem primus Ancus Martius Romanorum rex ædificauit,vt testatur Plinius minor in suo libello de viris illustribus,& Liuius ab vrbe condita. Eutropius autem inuentionem carceris ad custodiam & terrorem Tarquinio superbo re-
16 gi ascribit. Vtcunque sit inuentum regium fuit, † hinc est quòd ius carceris occupans in crimen læsæ maiestatis incidit, præalleg.l.j.C.de priuat.carcer.

17 † Quomodo autem definiatur carcer, Bald.in tracta.suo de carcer.dicit sic definiendum esse,quòd est locus securus& horribilis repertus non ad pœnam sed ad delinquẽtium vel debitorum custodiam.

18 † Prædictis adde quòd à fortiori,crimine læsæ maiestatis teneretur is qui detentum in priuato carcere torqueret, cum plus sit torquere quàm detinere. l. j. in gloss.nec puniri in fin. C.de cust.reorum.ita scribit Bar.in d.l.j.in versic.in tex.ibi violator. C.de priuat.carcer.

SVMMARIVM.

1 *Tributum vnde habuit originem.*

2 *Tributum seu censum denegans soluere Principi in cõtemptũ incidit in crimen læsæ maiestatis.*

3 *Principis securitas læditur ex denegatione tributi.*

4 *Tributum à contributione est dictum, quia ex eo militibus contribuitur.*

5 *Tributum præstatur in signum obedientiæ & recognitionis.*

6 *Tributum soluitur Imperatori pro recompensando labores,quos pro suis subditis subit.*

7 *Tributũ præstatur Principi, vt ipse hostibus suis resistere poßit.*

8 *Consu*

8 *Consulens quòd tributum Principi non soluatur incidit in crimen læsæ maiestatis.*
9 *Tributi præstatio subiectionem probat.*
10 *Christus tributum Cæsari soluit.*
11 *Stater duo Didragma valebat, & Didragma duos denarios vsuales.*
12 *Christus tributum Cæsari soluit, non quia teneretur, sed ne alios scandalizaret.*
13 *Tributum quid sit.*
14 *Tributum cum præstetur Principi in signum supremæ potestatis nunquam præscribitur contra Principem.*
15 *Ecclesiæ Romanæ & Imperio non præscribitur in his quæ sunt reseruata in signum vniuersalis Dominij.*
16 *A solutione census seu tributi excusatur solum ille qui habet à Principe immunitatem tributum non soluendi, quæ ei inuiolata permansit per annos quadraginta.*
17 *Tributi præstatio licite denegari potest Principi iustitiam non ministranti subditis.*
18 *Compensatio non admittitur in solutione Tributi, nec in decimis.*

QVAESTIO XXXVI.

TRIGESIMOSEXTO quæro: An denegãs soluere tributum Principi in crimen læsæ maiestatis incidat? Sed antequam deueniam ad resolutionem huius quęstionis, non erit ab re videre, † vnde tributum sumpsit primam originem: Po- 1
lidorus Virgilius Vrbinas in libello suo de inuẽtoribus rerum libro ij. in rub. de triplici regiminis genere, scribit initium tributi fuisse apud Hebræos, nam de eo Deus mandatum dedit Moysi vt habetur Exod. capit. 30. dicens, quando tulerit summam filiorum Israel iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis domino & non erit plaga in eis. & illud soluebant omnes à xx. annis supra, & quisque siclum dabat, qui nummus argenteus est Hebraicus, quem Græci stateram vocant, teste Iosepho libro iij. de antiqui. secundum vero Archi. in c. magnum. xj. quæst. j. tributum fuit. Primo statutum à Cæsare Augusto refert & sequitur Ioan. Bertach. in tract. de gabel. seu vectigal. in præludiis in versic. & adde quod tributum est. Prima tamẽ opinio verior est: Modo dicas, quòd † denegans tri- 2
butum seu censum soluere Principi in contemptum incidit in crimẽ læsæ maiestatis: cõmittit enim cõtra Principis honorem

& securitatem. facit text. in extrauag. qui sint rebel. in prin. ibi
3 contra honorem nostrum; † læditur enim Principis securitas ex denegatione tributi, quia si Princeps tributa non haberet, stipēdium militibus, quos pro securitate status sui tenet, vtique
4 soluere non valeret: † Et tributum est dictum à contributione, quia ex eo militibus contribuitur; tex. est in l. ager. §. stipendiũ. ff. de verb. signi. Bertachi. vero in præallegato tract. de gabel. in præludi. versic. & dicitur tributum. scribit, quòd tributum dicitur à tribu, quia prius soluebatur per singulas tribus secundum Isiodorum. Pro supradicta conclusione facit text. in l. j. ibi qui contra securitatem. ff. ad leg. Iul. maiest. hanc etiam opinionem tenuit Ludouic. Montal. in tract. de reprobat. sent. Pilat. arti. iij.
5 nume. 51. & num. 52. facit, quia † tributum præstatur in signum obedientiæ & recognitionis, vt not. Bartol. in l. comperit. C. de præscrip. xxx. anno. facit tex. in l. mediteraneę. C. de anno. & tribut. lib. x. denegans ergo tributum Principi soluere ei obedientiam denegat: qui autem ab obedientia sui Principis se remouet incidit proculdubio in crimen læsæ maiestatis, de quo dixi
6 supra q. 27. † Secundo soluitur imperatori census seu tributum pro recompensando labores, quos pro suis subditis subit. facit tex. in l. bene à Zenone, C. de quadriennali præscrip. in fine & tex. in auth. vt iudi. sine quoquo suffrag. in prin. ad idem tex. in auth. vt diuinę iussiones in prin. vbi Imperator dixit, Ideóq; voluntarios labores appetimus vt subiectis quietem præparemus.
7 Idem dixit pontifex in cap. j. de restit. spoliat. in vj. & sic. † Tributum præstatur ob communem vtilitatem, videlicet vt imperator hostibus suis resistere possit, in hoc subditorum saluti consulens. l. nemo carcerem circa finem. C. de exactor. tribut. lib. x. hanc etiam conclusionem firmat pluribus fundamentis Ludouic. Montal. in præallegato eius tracta. articu. iij. colum. j. ij. iij. & iiij.

8 † Adde prædictis, quòd sicuti denegans tributũ soluere Principi in crimen læsæ maiestatis incidit, ita dicendum erit de consulente quòd tributum Principi seu census non soluatur, vt per eundem Ludouic. in d. tract. artic. iij. versic. & not. quòd Deus.
9 nu. 51. † Tributi enim siue census præstatio, subiectionem probat. c. ij. de censib. Alij dicunt, quòd est subiectionis signum. c. recipimus de priuil. in c. magnum. xj. q. j. Innoc. in c. præterea de transac. & Bertachi. in tract. de gabell. in præludiis versic. Et
10 adde quòd tributum. num. 4. † Quinimo Christus saluator noster

ſter tributum Cæſari ſoluit,vt habetur Matth.cap.17. prope finem.vbi ſcriptũ eſt,quòd Chriſtus iuſsit Petro,à quo didragma petitum fuerat pro ſe,vt iret ad mare & amum immitteret, & primum tolleret piſcem & aperto eius ore inuẽto ſtatere illum tolleret, & eis,qui didragma petebant,ſolueret pro ſe & ipſo. † Stater enim duo didragma valebat. Et didragma duos denarios vſuales vt habetur per Archid.in d.cap.magnum.vnde verſus,dat numos didragma duos,ſtater id duplicabit: Hinc dicebat Ambroſius cõtra Auxencium,ſi enim cẽſum filius Dei ſoluit quis tu tantus es qui putas eſſe non ſoluendum.quod tranſumptiue habetur in d cap.magnum.xj.quæſt.j. † Veruntamen 12
11
eſt quòd Chriſtus tributum ſoluit,non quòd ipſe teneretur, ſed ne alios ſcandalizaret,vt Auguſtinus ad Polentium ſcribens dixit, & tranſumptiue habetur in cap.Iam nunc in verſicu. vnde ipſe dominus. xxviij.quæſt.j. Et tamẽ perfidi Iudæi inter alias cauſas,ex quibus Chriſtum morti tradi petebant, ea fuit, quia dicebant eum prohibuiſſe tributum dari Cæſari,quod falſum erat quia imo,& ipſe voluit tributum ſoluere, & tentantibus illis circa tributum Cæſari ſoluendum reſpondit viſo numiſmate cum imagine Cæſaris, quod Cæſaris Cæſari, quod Dei Deo.† Eſt autem tributum quicquid in auro, argento, vel ære 13
tribuitur principi ordinarie, & vniformiter propter obedientiam principaliter, ſiue ratione perſonæ,ſiue rei annuatim, ita dixit Ludouic.in d.tracta.artic.iij.Et vnum ſcias,quòd † tributum,cum præſtetur principi in ſignum ſupremæ poteſtatis, vt 14
not.gloſſ.& Bald.in l.j.§.j.ff.de pub.& Abb.in capit. tua nobis de decim.nunquam præſcribitur contra principem, vt habetur ad doctrinam Panormit.in cap.ad audientiam de præſcrip.Bal. in l.ſicut. col.fin.C. de præſcript.xxx. annorum vbi dixit,quòd † Eccleſiæ Romanæ, & Imperio, non præſcribitur in his quæ 15
ſunt reſeruata in ſignum vniuerſalis Dominij. Idem tenuit Io. Franc.Balbus in ſuo tract.de præſcript.in ij.part.v.par.princip. col.iij.in verſic.j.eſt quæſtio. Et ſolum † quis excuſatur à ſolutione cenſus, ſeu tributi, quando habet à principe immunitatem, tributum, aut cenſum non ſoluendi,quæ ei inuiolata permanſit per annos xl.vt not.in l.fi.C.de fund.patrimo.lib.xj.ita dixit Bald.in l.competit.C.de præſcript.xxx. annorum, & Iaſon l.Imperium.xj.colum.in fin.ff.de iuriſd.om.iudi. & ſequitur Balbus loco præallegato.dicas tamen,quòd † tributi præſtatio denegari poteſt licite principi iuſtitiam non miniſtranti 16
17

ſubditis, cum tali caſu illi reſiſti poſsit etiam de facto, vt voluit Lucas de penna in l.j.C.de ſuper indict. lib.x. refert & ſequitur Alciat.in l.placet nume.11. C. de ſacroſanct. eccleſcias
18 etiam,quòd † compenſatio non admittitur in ſolutione tributi,nec in decimis, vt per Abb.in cap. tua nobis de decim.& de tributo eſt tex.in l.iij.C.de compenſat.

SVMMARIVM.

1 *Subditus Regis, qui arma mouet contra ipſum, crimen læſæ maieſtatis committit.*

QVAESTIO XXXVII.

1 RIGESIMOSEPTIMO quæro:quid dicendum de eo † qui eſt ſubditus Regis,vel principis, aut reipublicæ, qui arma mouet contra ipſum,vel rempublicam. Dicas,quòd is crimen læſæ maieſtatis committit l. j. in princip. ibi, quoque armati homines.& rurſus ibi,quóue quis contra rempublicam arma ferat.ff.ad l.iul.maieſta.qui tex. licet loquatur in eo qui arma mouet contra populum romanum, rempublicámue,tamen idem erit in eo qui contra regem vel principem arma ſumit, vt dixit Bartol.in l.hoſtes. ff.de capt.& poſtlimi. reuerſ.& idem in l.lex duodecim tabularum.ff.ad leg.iul.maieſta.hanc etiam cõcluſionem tenet Martinus de laud.in tract. de crimi.læſæ maieſta. & Matthæ. de Affliꝗ.in cap.j.§.Et bona committentium.colum.v.nume.54. in tit.quæ ſint regal.in vſibus feudorum. faciunt quæ ſupra dixi. q. xxiiij. hoc eodem titulo,de oppugnante patriam.

SVMMARIVM.

1 *Sectæ factæ cum pactis iuramento firmatis ad exitium principis continent crimen læſæ maieſtatis.*

2 *Martinus Bocconius Venetus plebeij ordinis cum ſocijs ad geminas columnas ſuſpenduntur ob ſectam & coniurationem factam contra principem & optimates Reipublicæ Venetæ.*

QVAESTIO XXXVIII.

1 RIGESIMOOCTAVO quæro:quid dicemus de his, qui † ſectas faciunt cum pactis iuramento firmatis,an incidant in crimen læſæ maieſtatis. Dicas, quòd ſi huiuſmodi ſectæ tendunt ad exitium regis, principis aut reipublicæ,tales incidunt in dictum crimen, vt voluit Angel. in l. cuiuſque

Iusque dolo. ff.ad legem iuliam maiestatis, & Brunus in consilio lxxix.viso processu inquisitionali. colum. secunda in fin. Dicas hanc conclusionem apertissimè probari per textum in l.j.ibi,quóue cœtus conuentúsue fiat.ff.ad leg. iul.maiest. Possent de hoc allegari multa exempla, sed vno tantum contentus ero Venetiis † sub duce Petro Gradonico, qui anno Do- 2
mini 1290. Venetiarum Dux creatus fuit, quidam Marinus Bocconius plebei ordinis, homo multum audax,& ad facinora promptus, in principis, & optimatum cædem cum multis aliis conspirauit: sed Dei opt.Max.ope, coniuratione cognita Marinus cum sociis ad geminas columnas suspendio necantur, teste Petro Marcello in libro de vitis Principum Venetorum,in vita dicti Petri Gradonici Principis.

SVMMARIVM.

1 *Templum Deo quis primus posuerit.*

2 *Dauid templum Deo primus extruere parauit,at Deus per Nathan Prophetam eum quòd manus hostium sanguine pollutas haberet, reuocauit,eiq; iussit vt templi illius ædificationem Salomoni filio relinqueret.*

QVAESTIO XXXIX.

TRIGESIMONONO quæro: an occupans sibi templum incidat in crimen læsæ maiestatis. Dicas breuiter quòd sic.textus est in l. prima. ibi, locáue occupentur, vel templa. ff. ad legem iuliam maiestatis. ad idem textus in lege secunda. ff. de collegiis illicit. facit etiam textus in l. denuntiamus. C. de his qui ad ecclesiam confugiunt. Et ita tenuit Ludouicus Montal. in tractatu suo, de reprobat. sentēn. Pilati.articulo primo.numero 70. Quis † autem primus tem- 1
plum Deo omnipotenti posuerit: Salomonem fuisse legimus, qui Hebræorum Rex ab ortu Adam primi hominis tribus millibus centum & duobus post annis illud Hierosolymis condidit, vt testatur Ioseph libro octauo antiquitatū, verum † Dauid Pater illud extruere parauerat, at Deus per Nathan 2
Prophetam, eum, quòd manus hostium sanguine pollutas haberet reuocauit, eique iussit,vt templi illius ædificationem Salomoni filio relinqueret.

SVMMARIVM.

1 *Maledicere principi est contra diuinum praeceptum.*
2 *Ebrietas mentis exilium inducit.*
3 *Vbi est ebrietas ibi est furor.*
4 *Lubricum linguae nullus homo domare potest.*
5 *Maledicens principi ex iniuria ad principem remittendus est.*
6 *Si quis dixit illusoriè verba maledicta contra principem parcitur ei ob temeritatem.*
7 *Maledicta pensanda sunt ex hominum personis.*
8 *Agrippa qui orabat Deum pro morte Tiberij Imperatoris, vt ei succederet in regno Caius Nepos, viuente Tiberio fuit in carceribus detrusus, & postea, à Caio fuit liberatus & sublimatus.*
9 *Ex solis maledictis contra principem crimen laesae maiestatis non incurritur.*
10 *Ex separatione titulorum diuersitas criminum arguitur.*

QVAESTIO XL.

VADRAGESIMO quaero: an maledicens principi incurrat crimen laesae maiestatis. Videtur dicendum quòd sic: nam sine dubio maledicens principi illius maiestatem offendere dicitur, & quoties laeditur principis maiestas dictum crimen committitur, vt habetur in l. quisquis. in princip. & ibi doct. C. ad legem iul. maiest. & dictum fuit supra in plu-
1 ribus quaestionibus. Maledicere † enim principi est contra diuinum praeceptum. Scriptum est enim Exodi cap. xxij. circa finem: Diis non detrahes, & principi populi tui non maledices. Pro resolutione huius quaestionis distingue: aut maledicens principi id facit ex leuitate: aut furore, seu vinolentia. Nam si furore, satis est quòd suo furore puniatur. l. diuus. ff.
2 de offic. praesid. Si vinolentia, clarum est quòd † Ebrietas mentis exilium inducit. cap. à crapula. extra de vita & honestat. clericorum. & ideo dixit Specula. in tract. de modo general. con-
3 cil. congreg. parte iij. rubric. xxxvj. numero 2. quòd † vbi est ebrietas ibi est furor. Sin autem ex leuitate, lubricum linguae non est facile ad poenam trahendum, vt dixit iurisconsult. in l. famosi. ff. ad legem iul. maiestat. ad idem, & praedicta facit
4 etiam tex. in l. prima. C. si quis Imper. maledix. & † lubricum linguae nullus homo domare potest. Ecclesiast. capit. xviij. Iacob. cap. secundo. Angel. in dicta l. famosi. in versic. sequitur in

textu

textu nec lubricum. Aut † quis ex iniuria principi maledixit, 5
& tunc ad principem remittendus est, vt in d.l.j.faciunt not.in cap.si quis iratus.ij.q.iij.& cap.quem pœnituerit.§.notandum. & ibi glo.eadem causa & q. Dictum enim hominis quandoq; magis noua iactatione iactatur, quàm aliqua opinione roboratur.xxvj.dist.cap.deinde. Aut † verba maledicta contra prin 6
cipem quis illusoriè dixit, vt in l.hic aut. ff. si cui plus quàm per leg.faci.& per Alberi.in l.filiam.C.de inoffic.testa.& in l. Gracchus.ff.de adulte.& isto casu parcitur delinquenti in principem ob temeritatem.facit tex.in l.omne delictum. §.penul. & in l.respiciendum.§.delinquunt.ff.de pœn.& l.milites.ff.de custodia reor.& Iacob. de Beluis,quem refert Alberi.in d.l.famosi.dixit, † ex hominũ personis maledicta pensanda esse. ad 7
idem Matth.de Afflict.in decisi. Neapolit. decisi.cclxv.vbi refert exemplum D. Antonij Archiepiscopi Florentini, qui in j. parte sui historialis titu.vj.c.xxj.§.iij.refert, quòd † Agrippa, 8
qui imperium affectabat pro Caio Nepote Imperatoris Tiberij,dixit,vtinam viderem mortem importuni senis, videlicet Tiberij,& Caium Dominũ totius orbis, de hoc Tiberio accusatus de crimine læsæ maiesta. quia Deum orauerat pro morte Imperatoris,eundem Tiberius in carcerẽ detrudi mandauit,in quo stetit mensibus sex vsq; ad mortem Tiberij,quẽ Caius,qui illi in Imperio succefsit,liberauit,pariter & sublimauit.ad hoc vide Afflict.in prædicta decis.nu.62.ex prædictis concluditur, quòd † ex solis maledictis contra principem crimen læsæ ma- 9
iest.non incurritur.facit,quia huiusmodi delicta, videlicet crimen læsæ maiest.& crimen maledicentię cõtra principem,ponuntur sub diuersis titulis, ex † separatione enim titulorũ di- 10
uersitas criminũ arguitur:& isto genere argumentãdi vtuntur sæpe Doct.vt Oldr.consil.ccx.Regularis.col.j.Abb.consil.lvij. col.iij.versi.iij.principaliter.in j.vol.firmat Aymon.Crauet.in consi.vj.Plura videnda sunt in princ.& in ij.col. vide etiam ad hoc Matth.de Afflict.in c.j. §.& bona cõmittentium. col. viij. nume.104.in tit.quæ sint Regal.in vsibus feudo.

SVMMARIVM.

1 *Furcæ meri imperij signa sunt.*
2 *Furcarum erectio iurisdictionem probat.*
3 *Furcas erigens propria authoritate, vsurpat authoritatem principis, & crimen læsæ maiestatis incurrit.*

4 *Per furcarum erectionem retinetur possessio meri Imperij, licet de facto non occurrerit casus per annos centum, quòd aliquis ibi suspensus fuerit.*

5 *Furcarum erectio inuenta fuit, vt homines conspectu earum terreantur, & delinquentibus accedant ad pœnam.*

6 *In furcarum erectione publica versatur vtilitas, ne maleficia sint impunita, & vt male meriti publicè puniantur.*

QVAESTIO XLI.

VADRAGESIMOPRIMO quæro: an si quis erigat in loco furcas sua propria authoritate, incidat in crimen læsæ maiestatis. Dicas quod sic. ita voluit Bald. in l. data opera. col. iij. prope finem. C. qui accus. non possunt. adducit tex. in l. iij. §. fin. ff. ad legem iul. maiest. ibi, quiue priuatus pro potestate magistratúue, & tex. in l. eos. §. qui fe. ff. ad leg. Corn. de fals. idem voluit Guliel. Bont. in tractatulo suo de casibus. in quibus pœna mort. impon. numero 3. qui habetur in xv. Tomo tract. & licet neque Bald. neque Guliel. in locis prædictis rationem assignent huius decisionis, dicas rationem esse: quia
1 † furcæ meri Imperij signa sunt, vt dixit Paris de Puteo in tractatu, de sindic. in §. contumacia. numero 8. Et dixit Ioan. Bertachi. in tract. de gabel. seu vectigal. in prima parte. nume. 37.
2 quòd † furcarum erectio iurisdictionē probat, secundum Bald. in l. à procuratore. C. mand. & in cap. j. tit. quid sit inuestitura. & in l. arboribus. §. de illo. ff. de vsufruct. vbi Floria. dixit, id procedere etiam si per annos centum in illis non fuerit aliquis homo suspensus. idem voluit Ioan. Bertachin. in tracta. suo de
3 gabel. in prima parte, col. viij. nume. 37. Qui † igitur propria authoritate furcas erigit, sua authoritate vsurpat authoritatem principis & magistratus, merito crimen læsæ maiestatis incurrit d. l. iij. §. fin. idem dixit Ias. in l. Imperium col. viij. versic. ij. quia qui non habet. ff. de iurisdictio. omnium iudic. facit quod dixit Franc. Balb. in tract. de præscrip. nume. 17. vbi dixit, quod
4 † per furcarum erectionem retinetur possessio meri Imperij, licet de facto non occurrerit casus per annos centum, quòd aliquis ibi suspensus fuerit. Et dicit Paris de Put. in d. tract. de sin-
5 dic. in prædicto §. cōtumacia nume. 7. quòd † furcarum erectio inuenta fuit vt homines conspectu earum terreantur, & delin-
6 quentibus accedant ad pœnam. subdens, † quòd in furcarum erectione

erectione publica versatur vtilitas, ne maleficia sint impunita, & vt male meriti publice puniantur.

SVMMARIVM.

1 *Rectores prouinciarum finito officio non possunt egredi prouinciam seu ciuitatem, nisi post quinquaginta dies quibus tenentur stare ad sindicatum.*

2 *Fuga officialis, qui debet stare ad sindicatum, facit eum incidere in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XLII.

VADRAGESIMOSECVNDO quęro: certum est, quòd de iure communi † Recto- 1
res prouinciarū finito officio non possunt egredi prouinciam, seu ciuitatē, in qua rectores fuerunt, nisi post quinquaginta dies, quibus tenentur stare ad sindicatum: vt est text. in l. j. C. vt omnes iudi. tam ciuil. quàm crimin. Modo quæro, si rector prouinciæ, vel ciuitatis, infra dictum tempus discedat, & nolit stare ad sindicatum, quod crimen committat? Dicas, quòd incidit in crimen læsæ maiestatis. text. est de hoc apertus in dicta l. j. C. vt iud. tam ciuil. quàm crim. facit etiam text. in l. ij. ff. ad leg. iul. maiest. & ita dixit Alberic. in rubr. ff. eod. titu. idem voluit Matth. de Afflict. in cap. j. in §. & bona committentium. col. vj. nu. 70. in tit. quæ sint regal. in vsibus feudor. vbi dixit, quòd † fuga 2
officialis, qui debet stare ad sindicatum, facit eum incidere in crimen læsæ maiestatis. subdens, quòd non tamen hoc delictum intelligitur in primo capite legis iuliæ maiestatis, quando huiusmodi delictum non est contra principem vel Rempublic. Idem tenet Restaur. in tracta. de Imper. quæstio. cxviij. numero 20.

SVMMARIVM.

1 *Scribens, & falsum recitans ad damnum principis, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

2 *Scribens falsum scienter in libris Reipublicæ vel Principis, ad damnum ipsius principis incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XLIII.

1 VADRAGESIMOTERTIO quęro:an qui † ſcribit & falſum recitat ad damnum reipublicæ vel principis incidat in crimē læſæ maieſtatis? Dicas quòd ſic.ita tenuit Alberic.in rubri.ff.de crim. læſ. maieſt. per text.in l.ij.ff.ad leg.Iul.maieſt.ibi,quíve ſciens falſum conſcripſerit,vel recitauerit. & hoc enumeratur in primo capite criminis læſæ maie-
2 ſtatis,vt ibidem dicit text. hoc † tamen ſanè intelligendum eſt de eo, qui ſcienter in libris Reipublicæ, vel principis falſum ſcripſerit. Et licet hoc crimen non ſit de directo commiſſum contra Remplicam vel principem,attamen eſt in primo capite legis Iuliæ maieſtatis,vt dixit tex.in dicta l.ij.& tenet Matth. de Afflict.in capit.j.§.& bona committentium.col.vj.nu.73.in titulo quę ſint.Regal.in vſibus feud.vbi dicit menti tenendum hoc genus falſi,quòd inducit crimen læſæ maieſtatis.

SVMMARIVM.

1 *Sollicitans vel concitans milites vt rebellent contra principem crimen læſæ maieſtatis committit.*

2 *Qui concitat hoſtes vt bellum ſummant vel aliquid contra regem faciant in eius damnum, incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XLIIII.

1 VADRAGESIMOQVARTO quæro: † quid dicendum de eo qui ſolicitauit, vel concitauit milites vt rebellarent contra Regem vel Rempublicam,vel ſolicitauit,vel concitauit ipſos milites, vel ſeditionem, vel tumultum, aduerſus Regem,vel Rempublicam facerent? Dicas, quòd talis crimen læſæ maieſta.committit:vt probatur per text. in l.j.ibi, quíve milites.ff.ad leg.Iul.maieſt.facit ad idem text. in l. ij. & iij.ff. eod. titu.ita concludit Cardinal.in Clemen.paſtoralis.in principio.in ix. not. de re iudic. idem tenet Matthæ.de Afflict.in cap.j.in §.& bonâ committentium.colum.vj.nume.69.in titu.
2 quæ ſint Regal.in vſibus feudor.& † idem dicendum de eo qui hoſtes concitauit, vt bellum ſummant, vel aliquid contra Rempublicam ſeu Regem faciant in eius damnum, vt in l.iij. in princip.ff.ad leg.Iul.maieſt. hoc enim lege duodecim tabularum cautum fuit,vt dicit ibi text.

SVMM

SVMMARIVM.

1 *Tiberius antequam ad Imperium conſcenderet in Germania exercitum ducens præfecto legionis ignominiæ notam intulit, ob id ſolum quòd liberto ſuo quoſdam equites venatum trans Renum ſine ipſius licentia miſiſſet.*
2 *Priuatus ad hoſtes confugiens crimen læſæ maieſtatis incurrit.*
3 *Affricanus ſuperior deuicta Carthagine cum omnes qui de exercitu Romano Pœnos transfierant in ſuam redegiſſet poteſtatẽ eos qui Romani erant tanquam patriæ fugitiuos crucibus affixit, Latinos verò, tanquam perfidos ſocios ſecuri percuſsit.*
4 *Miles è prælio recedens vel quid faciens quòd eius ope hoſtes victoriam habeant, incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XLV.

QVADRAGESIMOQVINTO de eo videndum eſt, qui exercitum ſine ſuperioris licentia deſeruit. Dicas illum crimen læſæ maieſtatis committere, vt probat text. in l.ij.ibi, aut qui exercitum deſeruerit.ff.ad leg.Iul.maieſta. ad idem Matth.de Afflict.in capit.j.§.& bona committentium. col. vj. nume.71.in tit.quæ ſint Regal.in vſib.feud. Propterea † Tiberius antequam ad imperium conſcenderet, cum in Germania exercitum duceret præfecto legionis ignominiæ notam intulit, ob id ſolum, quòd cum ſuo liberto paucos quoſdam equites venatum trans Renum ab eo licentia non petita miſiſſet: quia vt ab hoſte intercipi poſſent periculum adiuerat, vt refert Bapti.Fulgoſius in ſuo opere,de dictis factiſque memoratu dignis.lib.ij.in rubr. de milit.diſciplin.in ix.exemplo.Idem erit † in priuato ad hoſtes confugiente, vt dixit Vulpianus in di. l. ij.Ideo probè factũ legimus † ab Affricano ſuperiore, qui deuicta Carthagine, cũ omnes qui de exercitu Romano ad Pœnos transfierant in ſuam redegiſſet poteſtatẽ,eos,qui Romani erant tanquã patriæ fugitiuos crucibus affixit, in Latinos vero transfugas aliter animaduertit: illos namque tanquam perfidos ſocios ſecuri percuſsit, vt teſtatur Valer.Maxi.in lib ij.in rub. de diſcipl.milita.Idem eſt † in eo armigero vel milite, qui è prælio receſsit, aut quid fecit, quòd eius ope hoſtes victoriam habuere l.iij.ibi, qui in bellis receſſerit.ff.ad leg.Iul.maieſt.

Margin numbers: 1 (Tiberius), 2 (in priuato), 3 (ab Affricano), 4 (in eo armigero).

SVMMARIVM.

1 *Communitatibus & priuatis personis licet loca propria muris circundare & custodire.*

2 *Aedificiorum colatio est de iure gentiũ,& per consequens licita.*

3 *Castella limitanea, videlicet iuxta Imperij fines posita, alicui priuato tenere non licet.*

4 *Habentes castra in confinibus territorij alicuius ciuitatis coguntur ea dimittere ciuitati in cuius territorio sunt, nisi ex permissione ciuitatis sint eis concessa.*

5 *Castrum primus omnium Cecrops condidit, qui ante tempora Deucalionis fuit, ídque à se Cecropiam nominauit.*

6 *Turres à quibus fuerint inuentæ.*

QVAESTIO XLVI.

QVADRAGESIMOSEXTO quæro: quid dicendum de eo, qui sine principis licentia arcem seu fortilitium in confinibus regni tenet, an crimen lesæ maiestatis cõmittat? Dicas quòd sic. ita tenuit Matth. de Afflict. in cap. j. §. & bona committentium. col. vj. nu. 77. in titu. quæ sint regal. in vsibus feud. per text. in l. iij. ff. ad leg. iul. maiest. vbi gl. in ver. tenuerit. dicit, quòd priuatus tenẽs arcem in confinibus cõtra publicam quietem incidit in crimen læsæ maiestatis: quia hoc ei non licet, per text. in l. ij. C. de fund. li-
1 mitro. vbi Ioan. de Plat. per illum text. dicit, † quòd licet alias licitum sit communicatibus & priuatis personis loca propria muris circundare & custodire. l. per prouincias. C. de ędific. pri-
2 uat. & l. omnes prouinciarum. C. oper. pub. † cum ædificiorum collatio sit de iure gentium, & per consequens licita. l. ex hoc iure. & ibi Bart. ff. de iustit. & iur. nisi ad æmulationẽ ciuitatis fiat, vel inde scandalum, aut seditio cõtra principem sequi pos-
3 sit, vt in gl. ibi in verbo, antiquitas. † Tamẽ castella limitanea, videlicet iuxta Imperij fines posita, alicui priuato tenere non
4 licet. & dixit Angel. in dicta l. ij. quòd † habentes castra in confinibus territorij Perusini, seu alterius ciuitatis, coguntur ea dimittere communitati Perusiæ, vel ciuitati in cuius territorio sunt cum eorum territoriis, si modo ex permissione ciuita-
5 tis non sint eis concessa. † Castrum autem, seu oppidum, primus omnium Cecrops condidit: qui (teste Iustino lib. ij.) fuit ante tempora Deucalionis, ídque à se Cecropiam nominauit.
6 Turres † autem Cyclopes inuenerunt vt Aristoteles ait: secun-

dum

dum autem Theophrastum Phœnices: Virgilius autem Palladi ascribit, vnde in Bucolicis dixit, Pallas, quas condidit Arces, ipsa colat. ad quod videndus est Pollidorus Virgilius in libello suo de in inuent, rerum. lib. iij. cap. ix.

SVMMARIVM.

1 *Castellani non restituentes castrum iussu domini incidunt in crimen læsæ maiestatis.*

2 *Castellani non restituentes castellum ciuitatis Bononiæ ad iussum ancianorum incidunt in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XLVII.

VADRAGESIMOSEPTIMO quæro: si aliquis erat † Castellanus in aliquo castro 1 pro rege, principe, vel Republica, si princeps illum amoueat, & alium castellanũ in ipso castro destinet scribẽdo illi quòd castrum nouo castellano à se misso consignet, & ipse id facere recuset, an crimen læsæ maiestatis committat? Dicas quòd sic, vt est text. in l. iij. ibi, aut castra concesserit. ff. ad leg. iul. maiest. ita dixit Matth. de Afflict. in capit. j. §. & bona committentium. col. vj. in fin. nume. 78. in tit. quæ sint regal. in vsibus feud. vbi dicit text. in dicta l. iij. intelligendum esse in omnibus istis casibus, videlicet siue quis recusauerit cõsignare castrum nouo castellano venienti cum literis principis, siue milites ad hostes miserit sine principis licentia, seu castrum ipsum hostibus tradat. & hanc quæstionem tangit Nicol. Boër. in tract. de custo. clauium. col. vj. nume. 25. & nume. 26. idem tenens, & not. Angel. in dicta l. iij. vbi dixit ex illo text. † notandum, contra castellanos non 2 restituentes castellum ciuitatis Bononiæ ad iussum ancianorum, quia incidunt in crimen læsæ maiesta. Et eodem modo si illud hostibus concedunt, per glos. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Committentes collegium illicitum incidunt in crimen læsæ maiestatis.*

2 *Validum est argumentum à diuersitate titulorum. Et quando procedat. nume. 6.*

3 *Ciuitates & barones, qui sub vno eodémque principe sunt, confœderationes inter se facere non possunt, nisi cum consensu eius fiant.*

4 *Collegium illicitum quid sit. Et quod sit approbatum vel reprobatum. & nume. 5.*

QVAESTIO XLVIII.

VADRAGESIMOOCTAVO quæro:
1 an † committētes collegium illicitum incidant in crimen læsæ maiestatis? Videtur prima facie dicendum quòd non:nam in ff. titu.de collegiis illicitis est titulus separatus,à tit.ad leg.iul.ma-
2 iest.Ergo diuersa sunt crimina,† arguēdo à diuersitate titulorum, quod argumentū est validum per ea quæ dixi sup.quæst. xl.prope finem.Dicas tamē contrariū esse verius,quòd imò facientes collegiū illicitum incidunt in crimen læs.maiest.vt est tex.iuncta gl.ibi.in l.ij.ff.de colleg.illicit.& ibi not.Bar.Item tenentur leg. Iul.de vi publ.vt ibidem dicit Bart. idem probat text.in l.j.ibi quíve cœtus.ff.ad leg.iul.maiest.& dicit Bart.in
3 l.sodales.col.ij.versi.& ideo istæ sectæ.quòd † ciuitates, & barones,qui sub vno eodémq; principe sunt,confœderationes inter se facere non possunt: quia semper huiusmodi ligæ & confœderationes præsumuntur factæ ad damnum status principis sub quo sunt,nisi fiant cum cōsensu superioris:ita voluit etiam Marti.de laude.in tract.suo.de confœder. princip.quæst.xx.allegat Innoc.in cap.dilecta.extra de excess. prælat.idem tenuit Francis.Lucanus.in tract.de priuil.fisci.in ij.parte,princ.versic. Decimus quartus.nu.14.conclusionē supradictam,quòd faciens collegium illicitum puniatur crim.læs.maiest. tenuit etiā Ludouic.Montal.in tract.de reproba. sent.Pilat.articul.ij.col.iij.
4 versic.secundo pro eadem parte.Quid autem † sit collegiū illicitum operepreciū est scire:ideo dicas illicita & reprobata esse omnia collegia,quæ à superiore nō sunt approbata vel permissa l.iij.§.in summa.ff.de colleg.illicit.Bar.in l.sodales.in j.col.
5 versic.secundo quæro.ff.eod.tit.& dicit Innoc.quòd † collegia illicita dicuntur cōuenticulę,nisi sint à superiore cōfirmata:cuius dictū habetur in cap.cum ab Ecclesiarū.in gl.sua,in verbo, prælatus.de offi.ordin.& Bald. in cap.cōuenticulas.in ij.col.in versic. item nota quòd omnia collegia. in tit.de pac.iuramen. firmand.in vsib.feud.ad idem Abb.in cap.dilecta.in ver.in gl.j. extra.de excess.prælat. vbi dicit etiam quæ sint collegia licita. ad idem Paul.de Castr. & Bartol. Soci. in l.cum senatus. ff. de reb.dub.& Feli.in capit.accedentes,in princip.de præscrip.Erit ergo firma conclusio, quòd committens collegium illicitum incidit

incidit in crimen læſæ maieſtatis. Ad id, † quod ſupradictum 6
eſt in contrarium arguendo à diuerſitate titulorum. dicas, id non procedere quoties in iure eſt expreſſum contrarium: quod probatur in dicta l.ij.ff.de colleg.illicit. tunc enim argumentum, à diuerſitate titulorum non concludit.

SVMMARIVM.

1 *Is qui facit ne Comes vel Baro obediat ſuo Principi, in crimen læſæ maieſtatis incidit.*

2 *Reges omnes olim populo Romano ſuberant.*

QVAESTIO XLIX.

VADRAGESIMONONO 1
quæro quid erit dicendum de eo, qui dolo malo egit, ne Comes, Baro, vel alius inferior obediat ſuo Principi? Hunc in læſæ maieſtatis crimen incidiſſe dixerim, per text.in l.cuiuſque ibi, vt've ex amicis.ff.ad leg. Iul. m. eſt.& ibi, cuiúſve dolo malo opera factum, &c. Olim † enim 2
omnes Reges populo Romano ſuberant, ideò ſtatuit ibi Scæuola, quòd ſi aliquis tantæ fuerit temeritatis vt daret operam, quòd aliquis eorum regum non obediret populo Romanò, ꝙ talis in crimen læſæ maieſtatis incidat. firmat hanc concluſionem Matthæ.de Afflict.in c.j.§.& bona committentium. col. vij.nu.92.in titu.quæ ſint regal.in vſibus feudorum.

SVMMARIVM.

1 *Deputatus à Pprincipe ad gubernationem exercitus, ſi illum recuſat conſignare ſucceſſori ab ipſo Principe miſſo, incidit in crimen læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO L.

VINQVAGESIMO quæro, quid 1
dicendum de eo, qui erat deputatus à Principe gubernator exercitus in aliqua Prouincia ad Principis beneplacitum, qui recuſauit exercitum cõſignare alteri gubernatori ab ipſo Principe miſſo ad regimen & gubernationem ipſius exercitus? Dicas, quòd proculdubiò is maieſtatis reus erit. ita probat text.in l.iij.in §.eadẽ lege ibi, quíve, cui ei ſucceſſum in Prouincia, &c. ff.ad leg.Iul.maieſt.ad idẽ facit tex.in l.j.C.vt tam ciuil.quàm

milit.iudi.facit pro ista quæstione quæ latè dixi suprà q.xxxij. sub hac eadem Rubrica & quæstione xlvij.

SVMMARIVM.

1 *Subditus Principis cõmonens hostes de preparatione ipsius Principis contra eos committit crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO LI.

1 QVINQVAGESIMOPRIMO quæro, an crimen læsæ maiestatis committat is, qui cum Principis subditus sit, cognoscens quòd Princeps hostes suos capere vel debellare facilè potest, vt ipsius Principis fœlici successui obuiaret, hostes de preparatione Principis contra eos, vt caueant, ne in eius potestatem veniant, commonet? Dicas quòd sic.tex.est in l.iiij.ibi, quominus hostes in potestate populi Romani, &c.ff.ad l.Iul. maiesta. Hanc etiam conclusionem tangit Matth.de Afflict.in c.j.§. & bona committẽtium. col.vij.nu.88.in titu.quæ sint regal. in vsibus feud.

SVMMARIVM.

An iurans Principem offendere non sequuto effectu teneatur crimine læsæ maiestatis.

1 *Affectus non sequuto effectu non est punibilis.*

2 *Primi motus non sunt in potestate nostra.*

3 *Voluntas sola est punibilis in crimine læsæ maiestatis.*

4 *Voluntas quid sit.*

5 *Delictum attentatum, non consummatum, punitur in crimine læsæ maiestatis.*

6 *In prolatione verborum contra Principem attendenda est qualitas personæ, locus & tempus.*

7 *Homicidium committens per ebrietatem puniri non debet.*

8 *In ebrijs nulla est ratio, nullum vitæ gerendæ consilium, nec vlla artium, nec gestorum, aut lectionum memoria, aut industriæ prouidentia est.*

9 *Vinum Dei est: ebrietas Diaboli opus.*

10 *Dionysij maioris Siciliæ tyranni, animaduersio in duos iuuenes, qui inter cœnandum de insidijs eius capiti parandis inter se sermonem habuerunt.*

11 *In dicente verba contra Principem, considerandum est, an ex lubrico linguæ id dixerit. Item locus, & tempus, nu.13.*

Iulij

12 Iulij Cæsaris lepidum responsum.
13 Responsum factum Pirrho à quibusdam dum ebrij maledixissent de eo.

QVAESTIO LII.

QVINQVAGESIMOSECVNDO videndum est, si aliquis iurauit se velle Principem interficere, vel aliquod illi magnum malum facere, siue id etiam sine iuramento dixerit, an crimen læsæ maiestatis ex solo dicto aliquo non sequuto effectu incurrat? Circa hanc quæstionem dicendum videtur quòd non: per text. in c. j. §. si voluerit. in titu. de Capi. qui curiam vendi. vbi dicitur, quòd si vasallus dominum offendere voluerit, nihil tamen fecit, quòd nisi illi insidiatus fuerit feudum non propterea amittit: quia † affectus non se- 1
quuto effectu non est punibilis, vt latè habetur per Doct. in l. si quis non dicam rapere. C. de epis. & cleric. vbi Cyn. & Bald. & Salic. facit tex. in l. j. in fi. ff. quod quisque iuris. l. qui falsam. ff. ad legem Cornel. de fal. facit, quia id fortè dictum fuit calore iracundiæ. l. quod calore. ff. de regul. iur. vnde versus,

Ira impedit animum, ne possit cernere verum.

Primi † etenim motus (vt Philosophus ait) non sunt in potesta- 2
te nostra, vt habetur in l. qui ea mente. ff. de pœn. imò scriptum est, quòd cogitationis nemo pœnam patitur. l. cogitationis. ff. de pœn. Contrarium tamen dicendum esse videtur: † quia in 3
crimine læsæ maiestatis sola voluntas est punibilis. l. quisquis. in princip. ibi, eadem enim seueritate voluntatem sceleris, qua effectum puniri volumus. C. ad legem Iul. maiest. est enim † vo- 4
luntas deliberatio animi intelligentis & acceptantis id quod vult Bal. in l. in emptis. col. iij. vers. modo venio ad quæstiones. C. de contr. empt. & præsumitur durare nisi mutata probetur. l. fideicommissi. §. si rem. ff. de lega. iij. & ibi Bart. Bal. in l. j. C. de colla. l. eum qui. ff. de proba. † Delictum enim attentatũ non 5
consummatum punitur in crimine læsæ maiest. vt notanter dixit Ange. in l. j. §. hæc verba. in fi. ff. quod quisque iur. quem sequitur Matth. de Afflict. in c. j. §. si voluerit. in titu. de Capi. qui curiam vend. col. j. nu. 5. & hãc conclusionẽ videtur firmare idẽ Matth. in c. j. §. & bona committentium. col. vij. nu. 86. in titu. quæ sint regal. in vsib. feud. pro qua est text. in l. iiij. in princ. ff. ad leg. Iul. maiest. In ista materia † considerandam esse arbitror 6
qualitatem personæ sic iurantis, aut dicentis, locum, & tempus

huiusmodi prolatorum verborum, iuxta illud Ouidi j lib.j.de trist.in prima Elegia.

Iudicis officium, vt res, ita tempora rerum
Quærere, quæsito tempore tutus erit.

Personæ dico qualitatem spectandam, quia si talia verba prolata essent ab eo, qui læuis (vt aiunt) esset armaturæ, vtiq; parui momenti & considerationis esse deberent apud Principem. Idem esset si ab ebrio, vel insano, dicta essent. facit text. in l.j.C.si quis impe.maledix.& ibi glos.in verbo, tumulentia.& probantur prædicta per text.in l.famosi.ff.ad leg. Iul.maiesta.
7 vnde dicit Alber.in d.l.j.C. † is, qui per ebrietatem maleficium committit, puniri non debet: nam ebrius ibi furioso comparatur. facit text.in c.venter.xxxv.distinct.ad idem facit text. in c. à crapula. de vita & honest.cleri. vbi scriptum est, quòd ebrietas mentis inducit exilium. inde Proper. Elegia secũda scribit.

Vino forma perit: vino corrumpitur ætas:
Vino sæpe suum nescit amica virum.

8 Et ideò dicebat August. ad sacras virgines, in † ebriis, non vlla ratio, non vllum vitæ gerendæ consilium, nec vlla artium, nec gestorum, aut lectionum memoria, ant industriæ prouidentia est. Et Chrysostomus in Homilia ad Antiocheos ait,
9 † vinum Dei est: ebrietas autem Diaboli opus. & idem super cap.9.Genes. Homil.xxix.inquit, grauissimum quidem ebrietas est delictum, & quod potest excęcare sensus, & mẽtem submergere, & hominem irrationabile animal facere.
10 Nec ab re † Dionysij maioris Siciliæ tyranni hîc subnectemus exemplum: scribit Plutarchus in suis apopthegmatibus, quod cum eidem Dionysio accusati fuissent duo iuuenes, quòd inter cœnandum de insidijs eius capiti parandis inter se sermonem habuissent, id scire dissimulans ipsos iuuenes ad cœnandum secum inuitari iussit, dúmque in mensa secum essent aduertit eorum alterum valdè sobrium & parcè loqui, alterum verò largè potantem & loquacem, istum incollumem dimisit, sobrium autem interimi iussit.

Considerãda est etiam persona sic dicentis, an talis sit qui id facere potuerit, & an ex linguæ lubrico id dixerit, vt dixit text. ad hoc notab.in l.famosi. ff. ad legem Iuliam maiesta. Et
11 † ideò Iulius Cæsar, cùm ei dictum fuisset, quòd à Galba sibi caueret, qui crassus erat, respondisse dicitur, cauendum mihi est à Pallidis & Macillentis, & non à Crassis: inferens à Caio

Cassio

Cassio,& Bruto, sibi cauendum esse. hi enim pallidi,& macilenti erant, quod testatur Plutarchus in vita eiusdem Iulij Cæsaris.

Considerari non ab re dixi † locum, & tempus prolatorum 12
huiusmodi verborum,videlicet an in mensa, vel ieiuno stomacho. Nam plerunque, quæ in mensa aduersus Principem dicuntur,excusari possent, † iuxta illud quod apud Valeriū Ma- 13
ximum lib.v.in Rubri.de humanit. de Pirrho legimus. Nam cùm ipse audiuisset quosdam in cōuiuio Tarentinorum parum honoratum de se sermonem habuisse,eis accersitis quæsiuit,an ea quæ ad eius aures peruenerant dixissent, cui ex his vnus respondit,nisi nobis vinum defecisset ista, quæ tibi relata sunt, præ iis quæ de te locuturi eramus lusus & iocus fuissent: quo responso is iram Regis in risum conuertit. Si quando igitur casus acciderit iudicantis auriga Modestini iurisconsul.decisio facilè esse poterit:de qua in dicta l.famosi.ff.ad leg.Iul.maiest.

SVMMARIVM.

Qui milites de alijs militibus delegit sine iussu Principis, crimen læsæ maiestatis committit.

QVAESTIO LIII.

VINQVAGESIMOTERTIO quæro,an magister militum, aliúsve,qui milites de aliis militibus sine Principis licentia delegit, incidat in crimen læsæ maiestatis?Dicas quòd sic. text.est in l.iij.iuncta glos.in verbo, delectum.ff. ad legem Iul.maiest.quæ glo.allegat ad hoc tex.in l.militem. C.de re milit.lib.xij.credo quòd voluerit allegare tex. in l.neminem.C.eodem titu.allegat etiam glos.tex. in l.iubemus.C. de offic. magistr. milit. quæ lex non est sub illo titulo, credo quòd voluerit allegare text.in l.milites. in dicto titu. de offic. magist.milit.prædictam conclusionem tenuit Matth.de Afflic. in c.j.§.& bona committentium. col.vij.nume.81.in titu. quæ sint regal.in vsibus feudorum.

SVMMARIVM.

Vasallus morem nō gerens domino feudi, ex eo quòd dominus feudi sibi non præstat quæ præstare tenetur, an incidat in crimen læsæ maiestatis.

1 *Inuestitura feudalis, est quidam contractus nominatus.*
2 *Licet vnicuique partium contrahentium, quando sibi conuenta ab altera parte non seruantur, nec ipsa quæ ad se attinet seruare.*
3 *Reciproca est obligatio vasalli ad dominum: & econtra.*

QVAESTIO LIIII.

QVINQVAGESIMOQVARTO quæro: vtrum vasallus, qui morem non gerit domino feudi, in his quæ ei tenetur secundum ius feudorum, ex eo quòd dominus sibi non præstat ea quæ domini feudorum præstare tenentur suis vasallis, incidat in crimen læsæ maiestatis? Dicas quòd non, ita dixit Alberic. in l. j. ff. ad leg. iul. maiest. allegat text. in
1 c. de forma. xxij. q. v. est † enim inuestitura feudalis quidam contractus, vt post alios habetur per Zasium in suo tracta. feudorum. in j. parte versicu. feudum autem. vbi dixit esse contractum nominatum, contractus autem est vltro citróque obliga-
2 torius. l. Labeo. §. contractum. ff. de verbo. signi. ideo licet † vnicuique partium contrahentium, quando sibi conuenta ab altera parte non seruantur, nec ipsa quæ ad se attinet seruare: cum
3 † reciproca sit obligatio vasalli ad dominum, & domini ad vasallum, vt tradit idem Zasius in d. trac. de feud. in vj. parte, in titu. ad quid. vasal. domino. & dominus vasal. teneat in versicu. Nunc ad secundum punctum.

SVMMARIVM.

An statuentes contra honorem principis incidant in crimen læsæ maiestatis.
1 *Facientes statuta dolo malo vt iurisdictionem occupent, contra honorem principis statuere dicuntur.*
2 *Pronuntians aliquid tanquam iudex, cum iudex non sit, qua pœna teneatur.*

QVAESTIO LV.

QVINQVAGESIMOQVINTO quæro: An statuentes contra honorem principis in-
cidant in crimen læsæ maiestatis? Et hi † statue-
1 re dicuntur contra honorem principis qui statuta faciunt non habentes statuendi authoritatem. quod tamen sane intellige quando dolo malo vt iurisdictionem occupent statuta condunt, vt dixit Bar. in l. omnes populi. in viij. q. primæ quæstionis princ. vers. Octauo quæro qualiter.

liter.ff.de iust.& iur.allegat tex.in l.iij.§.fin.ff.ad leg.iul. maiest.Idem voluit Ioan.Baptist.de sancto Seuerino in repet.de l. omnes populi.col.x.in versicu.Octauo & vltimò quæsiuit Bar. vbi dixit. † quòd si quis tanquam iudex aliquem scienter suspendendum iudicauit,cum iudex non esset,vel aliter occidendum pronuntiauerit,& occidi fecerit, quòd non solum tenetur de occiso:sed etiam lege iulia maiestatis:per tex.in d.l.iij.in fi. si vero hominem non occidisset, sed leuiora tanquam iudex exercuit,tunc punitur extraordinarie:vt ibi per eum. Opinionem Bar.sequitur etiam D.Ioan.Crotus præceptor meus in repet.d.l.omnes populi. col. viij. in versicu. Octauæ conclusioni Bartoli. 2

SVMMARIVM.

1 *Subditi Imperatore negligente eos defendere, nec valentes ipsi eorum viribus se tueri, possunt se submittere alteri domino potentiori qui eos defendat.*

QVAESTIO LVI.

QVINQVAGESIMOSEXTO quæro: an subditi Imperio, vel alteri Domino, qui ab eo non defenduntur imminente necessitate, subiicientes se alteri Domino incidant in crimen læsæ maiestatis? Dicas quòd non. ita decidit Andr.de Iser.in c.Imperialem.§.præterea.de prohibi.feud. aliena.per Federi.Quinimmo † subditi,Imperatore negligente eos defendere, nec valentes ipsi eorum viribus se tueri, possunt se submittere alteri Domino potentiori qui eos defendat,vt voluit Ioan.de Ligna. in sua disput. ciuitatis Tusciæ: & Pau.in repet.l.ex hoc iure.colum iiij.in vers.Regna.ff.de iusti. & iur. vbi expresse dixit, quòd ciuitates & castra minus potentia existentia sub Imperatore negligente ea gubernare possent se submittere alteri Regi maiori & potentiori à quo regantur, protegantur,& defendantur,nec propterea crimen læsæ maiestatis committunt.quod sequitur Soc.in cons.xxxix.col.penul. idem voluit Lancilottus Galiaula in repet.l.j. §. si quis ita nume.7.ff.de verb.obligatio. 1

SVMMARIVM.

Conturbans suum principem an incidat in crimen læsæ maiestatis?

QVAESTIO LVII.

VINQVAGESIMOSEPTIMO quæro, supra q.xl.vidimus, an maledicens Principi crimen læsæ maiestatis incurrat: Nunc videamus, an is, qui suum conturbauerit principem, incidat in dictum crimen? Et dicendum est quòd non: sed talis alia pœna puniri debet, vt voluit Andr. de Iser. magnus feudista in c.j.§.j.in tit.quib.mod.feud.amitta.in vsibus feudor. Et Martinus de laude, in tract.de crim. læsæ maiestatis, quæstione quadragesima sexta.

SVMMARIVM.

An eripiens aliquem de manibus curiæ condemnatum vel confessum de delicto incidat in crimen læsæ maiestatis.

1 *Confessus spe condemnatus dicitur.*

2 *Si ereptus de manibus familiæ non erat damnatus pro crimine læsæ maiestatis, neque pro eo captus sed pro alio, & eripiens hoc facit vt offenderet & minueret Imperium publicum, vel vt Imperium sibi vendicaret committit crimen læsæ maiestatis.*

3 *Eripiens aliquem de manu familiæ in cæteris casibus qualiter puniatur, remißiue.*

4 *Lex generaliter loquens non potest per hominem, sed solum per legem, restringi.*

5 *In alternatiuis sufficit alteram partem esse veram.*

6 *Magistratus, qui relaxat reum de crimine confessum, tenetur lege Iulia maiestatis.*

7 *Eripiens de manu familiæ condemnatum vel condemnandum, cum esset confessus de crimine, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

8 *Vadens ad carcerem & liberans detentum, tenetur lege iulia maiestatis.*

QVAESTIO LVIII.

VINQVAGESIMOOCTAVO quæro: an eripiens aliquem de manibus curiæ qui condemnatus erat de delicto vel confessus incidat in crimen læsæ maiestatis? Dicendum videtur quòd sic. l. cuiusque. ibi, item qui confessum in iudicio reum, & ibi Barto. ff. ad leg.iul. maiesta. Idem voluit Lucas de penna in l. quotiens in princ.C.de exactor. tribut. libr. x. vbi dixit, quòd
1 is, qui condemnatum vel confessum de crimine eripit, † quo

casu

casu confessus spe condemnatus dicitur.l.si victum.ff. de re iudicat.in glos. iuxta illud Ouidij, non est confessi causa tuenda Rei.vel eum contra quem probatum erat,argu.tex.in l.fi.in fi. ff.de bon.eorum qui ante sent. incidit in crimen læsæ maiestatis,subdens, quòd credit hoc procedere si ereptus de manibus familiæ erat damnatus de crimine læsæ maiestatis vel de illo confessus,aut conuictus.pro cuius opinione videtur glo.in d.l. cuiusque.in verbo,reum.quæ exponit verba textus ibi,qui confessum in iudicio reum. dicens de alio crimine, vel de hoc crimine læsæ maiestat. Distinguit tamen Lucas de pen.loco præallegato quod, aut loquimur in iam damnato ad pœnam perduci,vel in carcerem mitti,& hoc casu talem eripiens dicit crimen læsæ maiestatis committere, quando talis sic ereptus erat damnatus vel in carcerem mitti iussus pro crimine læsæ maiestatis.allegans ad hoc prædictam gl.in præalleg.l. cuiusque, & in argumentum.not.in l.in eos.cum gl.ibi penul.ff. de cust. reor.& plura alia de quibus ibi per eum.Si vero † talis ereptus 2
de manibus familiæ non erat damnatus pro crimine læsæ maiestatis, neque pro eo captus, sed pro alio, & eripiens hoc facit vt offenderet & minueret Imperium publicum, vel vt Imperium sibi vendicaret, & etiam in isto casu dicit committi crimen læsæ maiestatis,alias non,argumento text.in l. eum qui. §.cum aliquis.ff.de iniur.& l. quis sit fugitiuus. §. j. & §. idem ait interrogatus.& §.illud.ff.de ædil.edict.& ff.ad l.iul. maie. l.iij.in fi.in cæteris autem casibus†quando quis eripit aliquem 3
de manu familiæ,quid dicendum sit, & qualiter puniatur, vide eundem Lucam loco præallegato. Ego vero indistincte sentio, quòd eripiens reum condemnatum vel confessum de crimine capitali, pro quocunque crimine de manibus officialium,crimine læsæ maiestatis teneatur:moueor per tex.in d.l. cuiusque in fin.vbi tex.generaliter & indistincte loquens dicit, quòd is, qui confessum in iudicio reum & propter hoc in vincula coniectum emiserit,tenetur crimine læsæ maiestaris. Lex † enim generaliter loquens non potest per hominem, sed solum per legem restringi.Bar.in l.prospexit.ff. qui & à quibus. 4
& vbi lex non distinguit nec nos distinguere debemus. l. de pretio.ff.de publicia.& d.l.prospexit.nec glos. in d. l. cuiusque contrarium tenuisse dici potest. nam alternatiue loquitur, vel de eo qui de alio crimine dãnatus est, vel de eo qui damnatus est de crimine læsæ maiestatis,in alternatiuis†enim sufficit al. 5

teram partem esse veram.l.si quis ita.ad fin.& ibi Alex.& doct. ff.de verb.obliga.Bald.in l.ex lege.col.vlti.versic.vltimo quæritur.C.de condi.ob caus.c.cum inter de rescript.glo.& Cardinal.in clemen.j.in versicul.quem etiam.de conces.præbend.Et hanc opinion.videtur sentire Angel.in l.ne quis.ff.de cust.reo-
6 rum.Vbi dixit, †quod magistratus,qui relaxat reum de crimine confessum tenetur leg.iul.maiest.& sic loquitur indistincte. Idem videtur sentire Bartol.in dicta l.cuiusque.in versicu.item
7 not.tex.vbi dixit,quòd †eripiens de manu familiæ condemnatum,vel condemnandum cum esset confessus de crimine, incidit in crimen læsæ maiestatis.quod dicit esse notandum.Quid autem sit in aliis vide ibi per eum.& ad idem vide Bal.& alios in l.aditos.C.de Episcop.audien.vbi Bald.versicu.si autem quis
8 dicit,†quod vadens ad carcerem & liberans detentum tenetur lege iulia maiestatis.

SVMMARIVM.

An corrumpens imaginem proditoris principis pede altero suspensi incurrat crimen læsæ maiestatis.

1 *Ad hoc vt quis crimine læsæ maiestatis teneatur requiritur quòd princeps principaliter offendatur non secundario.*

QVAESTIO LIX.

QVINQVAGESIMONONO quæro: An corrumpens imaginem proditoris principis, quæ ad eiusdem proditoris infamiam picta erat, vt puta pede altero suspensa, incurrat crimen læsæ maiestatis? Dicas quòd non: sed tantum punitur in quingentis aureis.l.si quis id quod.ff. de iurisdict.omnium iudi.& ibi doct.Et ita tenet Marti.de laude,in tract.suo de crimine læsæ maiestatis.q.xxvj. Et ratio huius decisionis esse potest: quia corrumpens dictam imaginem id non facit in iniuriam principis, sed vt amoueatur à conspectu populi illa imago tanquam ignominiosa familiæ illius: & licet secundario videatur etiam princeps offendi ex illo actu,
1 †attamen non habet ex hoc locum crimen læsæ maiestatis, quia illud locum habet, quando directe princeps offenditur, non quando secundario, vt late dixi supra quæstione decima septima,sub hac eadem rubrica.

Summa

SVMMARIVM.

Is cuius ope factum fuit vt exercitus principis in manus hostium incidat, crimen læsæ maiestatis committit.

QVAESTIO. LX.

EXAGESIMO quæro: quid dicendum de eo, cuius opera, opéve, factum fuerit, vt principis, vel Reipublicæ exercitus proditoriè in manus hostium incidat, vel in hostium insidiis dilabatur? Dicas hunc crimen læsæ maiestatis cõmittere, vt probat text. in l. iiij. ff. ad leg. Iul. maiest. quod multis modis, astutiis, & coloribus fieri potest, vt dixit Math. de Afflict. in c. j. §. & bona committentium. col. vij. versicul. xxvij. nu. 87. in tit. quæ sint regal.

SVMMARIVM.

An attentans aliquid contra Rempubicam incidat in crimen læsæ maiestatis.

1 *Priuilegium Reipublicæ Romanæ extenditur hodie ad cæteras Respublicas aliarum Ciuitatum.*

2 *Respublica maiestatem habere dicitur.*

3 *Veneta Respublica ob eius religionem, iustitiam, & legum obseruantiam, hucusque regnauit annis, 1 1 2 9.*

4 *Venetæ vrbis primordia iacta fuerunt anno Christi 421.*

5 *Venetorum Respublica totius Christianitatis decus & ornamentum.*

6 *Venetiarum ciuitas est omnibus communis Patria, vt olim Roma fuit.*

7 *Attentans aliquid contra Rempublicam Venetam, crimen læsæ maiestatis incurrit.*

QVAESTIO. LXI.

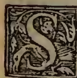

EXAGESIMOPRIMO quæro: An attentans aliquid cõtra Rempublicam, vel in eius preiudicium, incidat in crimen læsæ maiestatis: loquendo de Republicis nostri temporis, quia de Republica Romanorum non erat dubium l. j. ij. iij. & iiij. cum sequentibus. ff. ad leg. Iul. maiesta. Dicas † quòd hodie extendimus priuilegium Reipublicæ Romanæ, ad cæte- 1

ras

ras Respublicas aliarum ciuitatum, de quo per Ioan. de Plate. & Lucam de pen. in l. Rempublicam. C. de iure Reipub. lib. xj. & tradit Nic. Boër. in tract. de custod. claui. col. vij. nu. 33. Et diximus suprà in prin. huius tract. sub rubr. quotuplex sit maie-
2 Respublica † enim maiestatem habere dicitur, † vt videmus
3 hodie in Republica Veneta, quç ob eius religionem, iustitiam, & legum obseruantiam, iā annis centum viginti nouem supra mille durauit, computato præsenti anno Millesimo quingen-
4 tesimo quinquagesimo. † huius etenim Inclytæ vrbis primordia anno Christianæ salutis quadrigentesimo vigesimo primo fuisse testatur Sabellicus lib. j. primæ Decadis Historiæ Vene-
5 tæ. † Estque venetorum Respub. totius Christianitatis decus &
6 ornamentum. † & Ciuitas Venetiarum est omnibus communis Patria, vt olim Roma fuit, vt testatur Raphaël Cuma. in consil. lxxij. visis prædictis, in fin. & Restaur. in tract. de Imper.
7 quæstione quinquagesima quarta. nu. 10. Ideo † iure merito attentans aliquid contra eam, crimen læsæ maiestatis incurrit.

SVMMARIVM.

An falsificans principis Monetam incidat in crimen læsæ maiestatis.

1 *Falsificantis monetam omnia bona fisco applicantur.*
2 *Domus in qua fit falsa moneta fisco applicatur, nisi esset alicuius viduæ, vel pupilli ignorantis, vel etiam impuberis scientis.*
3 *Moneta falsè fabricari in quibus casibus dicatur, remissiuè.*
4 *Fabricantes falsam monetam qualiter puniantur, remissiuè.*
5 *Quis primus fuerit, cuius nomen in moneta descriptum fuerit.*
6 *Moneta erat tempore legis antiquæ.*
7 *Moneta prima quæ fuit fabricata in mūdo, fuit facta per Thares patrem Abrahæ.*
8 *Lydi omnium primi (secundum Herodotum) numum aureum & argenteum ad vtendum percusserunt.*
9 *Romæ Aureus Nummus percussus fuit anno vrbis. 642. & dictus est Ducatus.*
10 *Nummus Argenteus omnium primus signari docuit Phedon.*
11 *Nummum Aereum primus omnium Ianus signasse dicitur.*
12 *Nummus Aureus, quem Ducatum nuncupant, in ciuitate Venetiarum primo cudi cœptus est sub Ioannis Danduli Ducatu.*

QVAE

QVAESTIO. LXII.

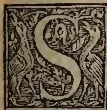

EXAGESIMOSECVNDO quæro: an falsificans Regis vel principis monetam incidat in crimen læsæ maiestatis? Videtur dicendum quòd non, arguendo à diuersitate titulorũ: nam in C. titulus de fal. monet. est separatus à titulo, ad leg. Iul. maiesta. Dicas tamẽ, quòd talis incidit in crimen læsæ maiestatis, per ea quæ voluit Bald. in l. ij. C. de fals. monet. vbi dixit, quòd falsificans monetam regis crimen læsæ maiestatis committit. subdens idem esse si aliquis subditus ciuitatis falsificaret monetam illius ciuitatis. quod sequitur Andr. Barba. in consi. lxx. incipiente. vbi Christus. col. xiij. versic. & si ita videãtur. in iiij. volu. Probatur ista conclusio per text. expressum in l. si quis. C. de fals. monet. & ibidem tenet Saly. † hinc est, quod 1
omnia bona falsificantis monetam principis fisco applicantur, vt est text. in d. l. si quis. Quinimo † & domus in qua fit falsa 2
moneta fisco applicatur. l. j. C. de fals. monet. Bald. in l. si quis nummos. C. eo. tit. allegando Paul. de Leazar. in clem. pastoralis. de re iudic. Hoc tamen, quod dictũ est de Domo, fallit si dicta domus esset alicuius viduæ vel pupilli, qui de hoc ignari essent. Idem erit si talis domus esset impuberis etiam scientis, cum eius ætas quicquid videt ignoret l. j. §. domus. §. viduas. & §. impuberes. C. de fals. monet. Prædictam cõclusionem sequitur etiam Math. de Afflict. in cap. j. §. Monetæ. in titu. quæ sint regal. in vsibus feud. vbi ponit † in quibus casibus dicatur mo- 3
neta falsè fabricari, & multa circa hanc materiam accumulat, quæ transcribere non intendo, eum videre poteris. Et † quali- 4
ter puniantur fabricantes falsam monetam, latè ponit Iacob. de Beluis, in sua practica, in j. tit. in versi. falsarium. col. iij. vers. iuxta præmissa. vbi discurrit per singulos casus.

Quis † autem primus fuerit, cuius nomen in moneta descri- 5
ptum traditur, Math. de Afflic. loco præallegato refert aliquos dicere, quòd fuit Imperator Philippus: allegãdo tex. in l. Quintus mutius. §. penult. ff. de aur. & argen. legat. Id tamen tex. ille haud dicit. Moneta tamen fuit ante Imperatorem Philippum.
† Genesis enim cap. xxij. habetur quòd moneta erat tempore 6
antiquæ legis: dicitur nanque ibi. Quadringentos solidos probatæ monetæ publicæ. Et dicit Alberi. in l. j. in princ. ff. de contrahen.

7 contrahen.emptio.se reperisse in scriptura authentica,† quòd prima moneta,quæ fuit fabricata in mũdo,facta fuit per Thares patrem Abrahæ,qui fuit optimus artifex;& eam fabricauit ad petitiónem Regis Nini,qui Niniuæ regnauit:& quòd fuerunt primi nummi triginta quos ille fabricauit, hi qui dati fuere Iudæ per Iudæos pro traditione Iesu Christi seruatoris
8 nostri.Herodotus † autem in j.volu. Histor. Roma.Lydos omnium primos nummum aureum, & argenteum,ad vtendũ
9 percussisse testatur. At † Romæ Aureus nummus, vt Plinius memorat,percussus fuit anno,vrbis 642.& dictus est ducatus
10 à Ducatu Romano.Argenteum † vero numisma omnium primus,authore Strabone li.viij.Geographæ signari docuit Phedon:Romæ autem Argenteus signatus est circiter annum.483.
11 vt testatur Eutropius in lib.ij.suarum Historiarum.In † AEre autem primum numisma Ianus signasse dicitur,in quo ab vna suam, ab altera vero parte Nauis imaginem signauit.: vnde Ouidius lib.j.Fastorum sic scriptum reliquit.

Multa quidem didici,sed cur Naualis in Aere
Altera signata est,altera forma Biceps?

Quid nam autem in causa fuerit,quòd prædictum AEreum numisma sic signauerit declarat Polydorus Virgilius Vrbinas
12 in suo libello de inuentoribus rerum lib.ij.cap.xx. In † alma autem Venetiarum ciuitate Aureus Nummus,quem Ducatum nuncupant,primo cudi cœptus est sub Ioannis Danduli Ducatu.qui Dux creatur de anno 1280.Teste Petro Marcello,in suo libro de vitis principum Venetorum in vita præfati Ioannis Danduli Ducis.

SVMMARIVM.

An clericus coniurationem faciens contra Principem vel Rempublicam crimen lesæ maiestatis committat?

1 *Clericus non ligatur pœnis ciuilibus.*
2 *Clericus licet sit exemptus,à iurisdictione seculariũ (quod priuilegium est de iure diuino) non propterea desinit esse districtualis vel prouincialis sui principis.*
3 *Clerici ratione vniuersalis dominij,quod habet princeps in regno suo,dicuntur naturaliter siue originariè esse de dominio,& ditione ipsius principis.*

QVAE

QVAESTIO LXIII.

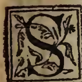
EXAGESIMOTERTIO quero:an clericus coniurationem faciens contra regem, principem, vel Rempublicam, crimen læsæ maiestatis committat? circa hoc videtur dicendum quòd non: quia clarum est, quòd clericus nō habet superiorem secularem principem, sed solum Ecclesiasticū. cap. at si clerici. de iudic. cum similibus. Ita voluit Pet. de Anch. in c. quamuis. de pœn. in vj. vbi dixit quòd 1 † Clericus non ligatur pœnis ciuilibus, allegando tex. in clem. pastoralis. de re iudic. vbi laicus non subiectus Imperatori dictum crimen contra Imperatorem committere non potuit: ergo à fortiori, clericus in sortem domini assumptus. xij. quæstio. j. cap. duo sunt genera. Idem videtur voluisse Cardin. in cap. vergentis. de hæretic. vbi dixit, quòd clericus non incidit in pœnas l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. idem voluit Barba. in consil. xxj. in tertio volu. & Nicol. Boër. in tract. de seditios. in versic. præsuppono etiam sexto. nu. 3. faciunt quæ voluit Socin. in consil. xij. quæst. iiij. in primo volum. Contrariam tamen partem veriorem esse testatur idem Andr. Barba. in consil. lxx. incipiente, vbi Christus. col. xvj. post princ. in iiij. volu. vbi ad hoc allegat text. in c. si quis laicus. xxij. q. v. vbi dicitur, quòd si episcopus, clericus, vel diaconus crimen læsæ maiestatis commiserit degradetur. & loquitur ille tex. de episcopo, clerico, vel diacono, qui regem offendunt. ad idem allegat Abb. in c. at si clerici in princ. in fin. verbis de iud. vbi allegandò tex. in d. c. si quis laicus dixit, quòd si clericus, presbyter, vel Episcopus coniurationem faciant cōtra Regem, seu Dominum terræ degradatur: intelligens text. in d. cap. si quis laicus. loqui de actuali degradatione. Et ratio huius decisionis est: quia 2 † licet Clericus ex clericali priuilegio sit exemptus à iurisdictione secularium, quod Priuilegium est de iure diuino, vt habetur per gloss. in cap. si Imperator. xcvj. distin. non propterea desinit esse districtualis, vel prouincialis sui principis: vt not. in c. fin. §. j. de offic. delega. in vj. Oldra. in consil. xxxij. quæstio est vtrum sacerdos. Et 3 † ratione vniuersalis dominij, quod habet princeps in suo regno, clerici terrarum subditarū illi principi, non est dubiū quòd dicuntur naturaliter siue originarie esse de dominio & dictione ipsius principis, vt cōmuniter tenent doc. & ibi Io. And. in d. c. fi. §. j. per illū text.

text.de offic.delegat. in vj. Istam opinionem tenet etiam præpositus, qui hanc quæstionem latissime examinat, respondendo etiam obiectis contrarium tenentium, in c. in primis. in §. de persona.colum.iiij.v.& vj.ij.quæstione.j. cuius dicta videre poteris.

SVMMARIVM.

Recipiens literas ab hostibus an incidat in crimen læsæ maiestatis?

QVAESTIO LXIIII.

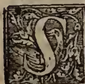

EXAGESIMOQVARTO quæro, supra q. xx. sub hac eadem rubrica, vidimus qualiter mittens nuntium seu literas hostibus incidit in crimen læsæ maiestatis: quid modo dicendum de recipiente literas ab hostibus, an incidat in dictum crimen? Breuiter dicas quòd non. Id enim iure cautum non reperitur, quòd recipiens ab hostibus literas crimine læsæ maiestatis teneatur. nec text. in l.j. circa finem. ff. ad legem Iul. maiestatis. loquens de mittente nuntium, literásve hostibus, extendi debet ad recipientem hostium literas tanquam exorbitans. argumen. text. in l. si verò. §. de viro. ff. solu. matri. facit text. in c. odia restringi. de regul. iuris. in vj. & sic per prædicta. tenuit etiam Matthæus de Afflict. in cap. j. §. & bona committentium. colum. vj. nume. 67. in titu. quæ sint regal. in vsibus feudo. facit illud Ouidij in episto. Aspicit acceptas hostis ab hoste notas.

SVMMARIVM.

An crimen læsæ maiestatis committi dicatur contra tyrannum.

1 *Tyranni nulla maiestas dicitur.*

2 *Guelfæ & Gebellinæ partis nulla dicitur maiestas, cum sint nomina partialitatis.*

3 *Contra Tyrannum, qui communiter est tolleratus pro principe, & de facto principatum habet, committitur crimen læsæ maiestatis.*

4 *Tyrannum ob propriam vtilitatem non est licitum occidere: secus ob publicam.*

5 *Offendens Tyrannum, qui non habet iustum titulum, non incidit in crimen læsæ maiestatis.*

6 *Offendens Tyrannum, qui communiter tolleratur pro principe, licet de facto principatum habeat, incidit in crimen læsæ maiestatis*

statis, nisi pro publica vtilitate eum offenderet.

7 *Offendens Tyrannum, qui ciuitatem occupauit, postea fuit inuestitus de ea, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

8 *Tyrannus vnde dicatur.*

9 *Fortes reges olim tyranni vocabantur.*

10 *Tyrannus (secundum Gregorium) quis sit?*

11 *Tyrannus tacitus & velatus (vt est ille qui se fecit creari vexilliferum, vel Confalonerium, siue ciuitatis custodem) iniustitiam faciens expelli potest.*

12 *Federicus Barbarussa imperator, qui tyrannico more viuebat, fuit per Innocentium quartum Pontificem maximum præsente sacro consilio imperatoria dignitate priuatus.*

13 *Tyranni etiam dicuntur qui propter partialitates ciuitatum faciunt se dominos.*

14 *Rex cum est iniustus tyrannus est.*

15 *Tyrannorum mores qui sint.*

16 *Occidens Regem seu Principem, qui tyrannice viuit, non incidit in crimen læsæ maiestatis: Et de iure diuino etiam puniendus non esset.*

17 *Tyrannum occidere meritorium est.*

18 *Tyrannus primus omnium fuit Athenis Theseus.*

19 *Dionysius Siracusarum tyrannus, qui mortem metuebat, carbone candenti sibi capillos adurebat.*

QVAESTIO LXV.

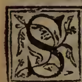

EXAGESIMOQVINTO quæro: an crimen læsæ maiestatis committi dicatur cõtra tyrannum, qui iurisdictionem sibi vsurpauit? Et regulariter dicendum erit quòd non. † Tyranni 1
enim nulla dicitur esse maiestas. Facit quòd voluit Bald. in consil. lix. licet elegãter. in j. volu. vbi dixit, † quòd 2
partis Guelfæ, & Gebellinæ, nulla dicitur maiestas: cum sint nomina partialitatis, de quibus notatur in c. statutum. §. cum autem. de rescript. & per Bar. in tracta. de Guelf. & Gebell. & hanc opinionem tenuit Socin. in consil. cclxxv. colum. iij. in ij. volu. allegat gloss. Ioan. Andræ. in capit. j. de Baptis. quæ dixit, quòd illa litera, quæ de Principibus loquitur, locum non habet in dominis tyrannis Italiæ, qui de facto sibi iurisdictionem vsurpant: quam gloss. ibi sequuntur Doctor. præsertim Cardinal. & Ioan. de Imol. Idem tenuit Socinus in consilio. lvij. in causa

restitutionis.colum.v.nume.16.in iiij.volu.& Alexand. in consil.xiij.in vj.volum.hanc opinionem tenuit etiam Cardinal. in clemen.pastoralis.in princi.colum.vij.& præpo. in c.in primis.
3 §.de persona.nume.25.ij.quæst.j. id tamen † verum esse dicit, nisi esset talis Tyrannus, qui cõmuniter esset toleratus pro principe,& de facto principatum haberet,dicẽs, quòd ita intelligit Salic.in d.l.quisquis.C.ad l.Iul.maiest.& allegat not.per Bald. in l.ex hoc iure.circa princ.ff.de iust.& iur.& not.per Innocen. in cap.nihil de elect.idem voluit Imol.in dicta clement.pastoralis.colum.quarta.nume.50. de sentent. & re.iudi.& hoc idem sentit Angel.in tract. malefi.in verbo. *che hai tradito la tua patria*.in versicu.quæro aliquis congregat. nume.3.versic. idem si contra dominos.vbi dixit,quòd committitur crimen læsæ maiestatis etiam quando offenduntur domini tyranni Italiæ:quia cum loco principis habeantur per not.per Bartol.in l.hostes.ff. de capt.& postlim.reuers.perinde est,ac si tale delictum contra principem esset commissum, tam contra delinquentium personas,quàm contra eius filios,vt in dicta l.quisquis.dicit tamen videndum Barto.in extrauagan.qui sint Rebel.in gloss.in verbo contra nostrum honorem. versicul. sed an hæc constitutio. vbi tenuit, quòd locum non habet crimen læsæ maiestatis: quod dicit Angel. credere verum esse proprie. Bart.tamen in tracta. de Guelf. & Gebellin. in versicul.secundum probatur
4 quòd ad propriam vtilitatem.num.9.dixit,†quòd ad propriam vtilitatem non est licitum Tyrannum occidere: secus ad vtili-
5 tatem publicam. In hac materia † puto sic distinguendum esse ex mente doctorum: quòd aut loquimur de tyranno, qui iustum non habet titulum, & illum offendens non incidit in crimen læsæ maiestatis,& sic procedat prima opinio Bald.& alio-
6 rũ supra relata. Aut † loquimur de tyranno qui non cõmuniter tolleratur pro principe, licet de facto principatum haberet, & isto casu procedat quod voluit præposit. in dicto cap.in primis. in §.de persona. & alij supra allegati. Hoc tamen sane intelligerem, nisi quis pro publica vtilitate huiusmodi tyrannum offenderet,iuxta ea quæ dixit Bart.in d.tract.de Guelf.& Gebel,
7 loco supra allegato. † Aut tyrannus ciuitatem quam prius occupauerat nunc titulo possidet, vt puta quia de ea fuit inuestitus ab Imperatore vel Pontifice,& isto casu illum offendens incideret in crimen læsæ maiestatis: quia, ex quo titulum ha-
 bet

bet iuste principatũ tenet. Vnde † autem tyrannus dicatur: Bar. 8
in tracta. suo. de tyrannia. in princ. dicit, quòd tyrannus dicitur
à tyros, Græcè: quod Latine fortis est, siue Angustia. † Vnde 9
olim fortes reges tyranni vocabantur. Post accidit tyrannos vo
cari pessimos & improbos reges. † Tyrannus vero, secundum 10
Gregorium in libro xj. moralium. Is est, qui communi Reipu-
blicæ non iure principatur, & qui in ciuitate non iure principa-
tur tyrannus est: Imo ex defectu tituli dicitur tyrannus manife-
stus, vt habetur in tracta. de potest. secular. & eccle. quem som-
nium Viridarij vocant. capit. cxxxiiij. col. ij. numer. 8. Et Anto-
nius Corset. in tract. de potest. reg. in j. part. col. penulti. num. 13.
dixit, † quòd tyrannus tacitus & velatus est ille, qui sub quo- 11
dam velamine non iuste principatur in ciuitate, vel obtinuit si-
bi titulum fieri, cui nulla quasi iurisdictio competit, vt puta si
se creari fecit vexilliferum, vel confalonerium, siue ciuitatis cu
stodem: Talis enim tyrannico more viuens, & iniustitiam fa-
ciens expelli potest. allegat ad hoc Bald. in l. ij. colum. xij. versi.
sed nunquid. C. de seruit. & aqua. Et † de Federico Imperatore 12
Barbarussa nuncupato traditur, quòd, cum regnum tyrannico
more viuens conquassasset, & regni homines seruili conditio-
ne viuere compulisset, fuit ab Imperio per Innocentium quar-
tum Pontificem maximum præsente sacro concilio imperato-
ria dignitate priuatus, vt habetur in cap. ad apostolicæ dignita-
tis. de sent. & re iudica. libro sexto.

Dicuntur etiam tyranni † hi, qui propter partialitates ci- 13
uitatum faciunt se dominos. l. nemo exterus in fin. C. de iudæ.
capitu. principatus. prima quæstione prima. † Et rex cum est 14
iniustus Tyrannus est. Vt dixit Augustinus in libro de ciuitate
Dei. † Tyrannorum vero mores sunt, iniustis legibus popu- 15
lum opprimere, collectis, & tributis indebitis aggrauare, re-
bus propriis spoliare, muneribus indebitis angariare, ab in-
uadentibus hostibus subditos non defendere, & iniquos ma-
gistratus ad populorum excoriationem habere. ita dixit Paris
de Pute. in præallegatio. tract. de sindica. in rubrica de Regum,
Principum, & Ducum excesibus. in §. Rex autem. in princip.
Et de his principibus, qui titulum habent, sed tyrannice
viuunt, Prouerbio. capitu. 28. sic scribitur: Leo rugiens, &
Vrsus exuriens Princeps ipsius super populum pauperem. Et
Esaiæ capit. decimooctauo: Scriptum est, Principes tui infideles
socij furum.

16 † An autem occidens Regem,seu Principem,qui Tyrannice viuit,incurrat crimen læsæ maiestatis? Dicẽdum videtur quòd non:quinimo de iure diuino etiam puniẽdus non esset. accedat quòd habetur in lib.Iudic.cap.4.& 5.vbi Ioel mulier Sisam regẽ interfecit,qui tyrannus erat,& tamen à Deo benedicta fuit, Dum enim impius occiditur Christo infunditur:& vbi abominatio aboletur satisfactio consecratur.xv.quęstione prima. cap. Necis,ad idem facit quòd dixit Seneca in Hercule furente vbi sic ait.Nulla amplior magis victima Ioui mactari potest quàm
17 rex iniquus.† Quinimo & Thom.ij.secundæ, artic.penulti. testatur, meritorium esse tyrannum occidere. & ita in rege tyranno videtur concludere Paris de Put. in d.tract.de syndic. loco præallego,in §.an liceat occidere regem.Vbi pro ista cõclusione multa adducit,attamen in Concilio Constantiensi in xv. sessione.col.iiij.versi.præcipua. damnatur opinio Ioannis Hus tenentis licitum esse occidere quemlibet tyrannum,de quo plura scribit Restaurus Perusinus in tract. de imper.quæst.lxxxiij.
18 col.j.nu.4. & sequẽtibus. Tyrannus † autem primus omnium Athenis fuit Theseus:post eum Phalaris Agringẽti: ac demum plures alij,quos enumerare potius laboriosum esset quàm subtile.Et mirum quippe,quòd,morte dignos se arbitrantes, ty-
19 ranni semper timent sibi mortem parari. Inde † Dionysius Syracusarum tyrannus cultros metuẽs tonsorios tondi à filiabus voluit dum iuniores essent, cum vero adultæ factæ essent carbone candenti sibi capillos adurebat.

SVMMARIVM.

An voluntas,quæ ad actum non venit, sine opere puniatur in crimine læsæ maiestatis.

1 *Cogitationis pœnam nemo pati debet.*
2 *Voluntas in mente retenta nihil operatur,*
3 *Cogitatio sola quandoque punitur.*
4 *Attentatio sola quandoque punitur,*
5 *Conatus solus quandoque punitur.*
6 *Voluntas sola quandoque punitur.*
7 *Expectatio sola quandoque punitur.*
8 *Intentio sola quandoque punitur.*
9 *Agressio sola quandoque punitur.*
10 *Ausus solus quandoque punitur.*

11 *Solicitatio sola quandoque punitur.*
12 *Voluntas quid sit.*
13 *Cogitatio sola committendi crimen læsæ maiestatis, cum qua voluntas concurrit, punitur, licet non sequatur effectus.*

QVAESTIO LXVI.

EXAGESIMOSEXTO quæro: an voluntas, quæ ad actum non venit, sine opere puniatur in crimine læsæ maiestatis? Dicendum videtur quòd non: quia † cogitationis pœnam 1
nemo pati debet. de pœnit. distinct. j. cap. cogitationis. & l. cogitationis. ff. de pœn. † Et voluntas in mente retenta nil operatur. Bart. Soci. in l. cum quid. col. vlt. prope finem 2
nume. 46. ff. si cert. petatur. Areti. in l. Titia. §. Item respondit el primo. in fine. ff. de verb. obligat. Et idem in l. pro hærede. ff. de acquiren. hæredit. colum. j. Barth. Socin. consil. 131. in præsenti. circa fin. Idem in l. Paulus nume. 1. ff. de rebus dubiis. Dicas tamen secus esse, in crimine læsæ maiestatis, in quo voluntas, quæ ad actum non deuenit, puniatur: per tex. in cap. verum. vj. q. j. & l. quisquis. in princip. ibi eadem enim seueritate. C. ad l. iul. maiest. vbi not. Doctor. & in cap. si quis. vbi Archid. colum. ij. in versic. in glo. non punitur. j. quæst. vj. vbi dixit notandum, quòd
† quandoque punitur sola cogitatio, vt in d. c. & in c. quisquis. 3
de pœnit. distinctio. j. † Quandoque sola attentatio punitur. c. si 4
quis non dicam. eod. titu. & distinct. & xxxvj. q. ij. c. si quis non
dicam. † Quandoque solus conatus punitur. xiiij. q. iiij. c. quan- 5
do multi. † Quandoque sola voluntas. xxvij. q. j. c. nuptiarũ bo- 6
num. † Quandoq; sola expectatio punitur. xiiij. q. iij. c. si fœne- 7
raueris. † Quandoque sola intentio. de pœni. distinct. j. c. si quis 8
cum telo. † Quandoque sola aggressio. cap. si quis necandi. eo- 9
dem titu. & distinctio. † Quandoque solus ausus. cap. si quis pul 10
satus. de pœnit. distinct. prima. † Quandoque sola solicitatio. 11
eadem distinct. cap. solicitatores. facit pro conclusione supradicta tex. in clem. pastoralis. in verbo tracta. de re iudi. Hanc conclusionem tenuit etiam Matth. de Afflict. in c. j. §. & bona committentium. colum. ij. nume. 23. in viij. speciali, in tit. quæ sint regal. in vsibus feud. & habetur in c. j. §. si voluerit in tit. de cap. qui cur. vendidit. Et ratio huius decisionis assignari potest:
quia † voluntas est deliberatio animi intelligentis & acce- 12
ptantis id quod vult, secundum Bald. in l. in emptis. colum. iij.

versic. modo venio ad quæstiones. C. de contrahenda emptio. & præsumitur durare nisi mutata probetur. l. fideicommissa. §. si rem. ff. de leg. iij. & ibi Barto. & Bald. in l. eum qui. ff. de proba. Corn. consil. 50. in ij. volum.

13 Idem dicendum est † de sola cogitatione committendi crimen prædictum, cum qua tamen cogitatione voluntas concurrit, vt probatur in dict. l. quisquis. in princip. ibi, cogitauerit. ad idem pondero tex. in d. l. quisquis. in §. emancipationes. in fin. ibi, quo primum memorati de ineunda factione & societate cogitarunt. faciunt not. in §. j. in gloss. in verbo, moliri. instit. de public. iudic. & in cap. sed pensandum vj. distin. & ita tenet Sigismundus Lofredus in consi. xxij. incipiente. Quando Lucas. col. iiij. prope medium. nume. 8. & Iacobus de Arena in l. si quis non dicam rapere. C. de episcop. & cleric.

SVMMARIVM.

1 *Carenti dolo an imputari possit crimen læsæ maiestatis, & Dux Grauinæ, qui ab inimicis Cæsareæ maiestatis coactus fuit arma sumere contra terras Imperij, à quo imperio feudum recognoscebat, & personaliter aggredi illas sub pœna priuationis feudi prædicti & sui status, non propterea crimen læsæ maiestatis incursit.*

2 *Preceptum pœnale inducit iustum metum.*

3 *Soluens ad preceptum tyranni sponte soluere non dicitur.*

4 *Voluntas non exitus in maleficijs spectatur.*

5 *Adulterans vxorem eius cum quo facta fuit pax, vel illi furtum faciens, pacem fregisse non dicitur, nec in pacis ruptæ pœnam incidisse dicitur.*

QVAESTIO LXVII.

EXAGESIMOSEPTIMO quæro: an crimen læsæ maiestatis imputari possit carenti dolo? Breuiter dicas quòd non l. j. ibi dolo malo. ff. ad leg. iul. maiest. ad idem tex. in extranagan. ad reprimendum in princi. ibi, hostili animo. Ita tenet Andræas de Iser. in cap. j §. item si fidelis. quibus modis feud. amittat. Grammat. in consil. xxj. numero 39. faciunt quæ late scribit solemnis doct. D. Carolus Ruin. præceptor meus in consil. xxiij. viso Themate. col. ij. vsque ad fin. vbi
1 consuluit, quòd † Dux Grauinæ, qui ab inimicis Cæsareæ maiestatis

iestatis coactus fuit arma sumere contra terras imperij, à quo imperio feudum recognoscebat, & personaliter aggredi illas sub pœna priuationis feudi prædicti, & sui status, crimen læsæ maiestatis non propterea incursit, ex quo † præceptum 2
pœnale inducit iustum metum, vt habetur ex not. per Bart. in l. creditor. de solut. cum aliis ibidem per eum adductis: & maxime tex. in l. fin. §. j. & ij. ff. quod metus caus. & l. j. §. qui exonerandæ. ff. quarum rerum act. non datur. & facit tex. in l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex quibus caus. in possess. eat. facit quod voluit Abb. in consil. lx. in j. volu. col. penulti. vbi dixit,
† quòd ille, qui soluit ad præceptum tyranni, sponte soluere 3
non dicitur. Et ad hoc plura adducitur Ruinus in præallegato consil. col. iij. facit tex. iuncta gloss. ibi, in extrauagan. qui sint rebel. in versi. machinatur. † voluntas enim non exitus in ma- 4
leficiis spectatur. l. diuus. ff. ad legem Cornel. de sicar. faciunt etiam ad hoc ea quæ voluit idem Ruinus in consil. ij. primo quæritur. col. ij. nume. 4. in v. volu. vbi dixit, quòd crimen læsæ maiestatis non incurrit quis, nisi quando dolo malo contra prosperitatem & securitatem principis, vt illum offendat, aliquid attentat. facit † quod dixit Bart. in d. l. diuus. ff. ad legem 5
Cornel. de sicar. vbi voluit, quòd facta pace cum aliquo adulterans eius vxorem, cum quo pacem fecit, vel illi furtum faciens, pacem fregisse non dicatur, nec in pacis ruptæ pœnam incidit: quia hoc non fecit animo iniuriandi, sed principaliter causa luxuriæ vel lucri. ad idem faciunt adducta per Aymon. Crauett. in consilio vj. col. xviij. versic. vij. arguitur. in j. volu. vbi plura adducit ad probandum, quòd is, qui coacte aliquid fecit, rebellis dici non potest.

SVMMARIVM.

1 *An non subditus machinans aliquid contra Principem crimen læsæ maiestatis incurrat? Qui Imperio non subest, licet aliquod feudum ab Imperatore recognoscat, si aliquid contra Imperatorem machinat, crimen læsæ maiestatis non committit.*

2 *Feudum non dat Imperium Domino feudi in feudatarium.*

3 *Licet ratione delicti vel contractus quis sortiatur forum illius Principis sub quo deliquit vel contraxit, non propterea efficitur ex hoc eius subditus.*

4 *Licet quis secundum leges ratione feudi sortiatur forum coram Domino feudi, tamen proprie non est subditus Domini feudi si sub eius Dominio non habet Domicilium.*

5 *Clericum recognoscētem feudum à Principe seculari, coram quo forum sortitur ratione feudi secundum leges, nullus dixerit esse illius subditum si in Dominio ipsius Domicilium non habet.*
6 *Non subditus subditos Imperatoris vel alterius Principis sollicitans, vt à suo Principe rebellarent, tenetur crimine læsæ maiest.*
7 *Licet ratione Delicti nō subditus efficiatur subditus, non tamen adeo subditus efficitur, vt dicatur cōmittere crimē læsæ maiest.*
8 *In crimen læsæ maiestatis agitur de publico interesse.*
9 *Subditus naturali iure tenetur ad obedientiam Principi suo.*
10 *Licet subditus Papæ offendendo Imperatorem non committat crimen læsæ maiestatis quo ad Imperatorem, attamen dictum crimen incurrit respectu Papæ.*
11 *Feudū tenens ab Ecclesia offendens Impe. qui est confœd. Papæ, feudo illo priuari debet ab Ecclesia à qua illud recognoscebat.*

QVAESTIO LXVIII.

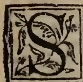

EXAGESIMOOCTAVO quæro: an non subditus aliquid machinans contra principem, cui subditus non est, crimen læsæ maiest. incurrat? Dicas quòd non. Ista conclusio probatur per tex. in clem. pastoral. de re iudic. & ibi doct. vbi dicitur, quòd licet Robertus Sicilię Rex teneret quoddam feudum ab Imperatore, non propterea ex eo, quòd contra Imperatorem machinatus fuerit, potuit ab ipso Imperatore damnari de crimine læsę maiest. cum ipse esset subditus Ecclesiæ. Hanc conclusionē tenuit Bal. in l. ij. C. de fals. mone. Oldr. in consil. xliij. quæritur vtrū citatio. col. ij. versic. circa sextam.
1 vbi concludit, † quòd is, qui Imperio non subest, licet aliquod feudum ab Imperatore recognoscat, si aliquid contra Imperatorem machinatur, crimen læsæ maiest. cōmittere non dicitur:
2 quia † feudum nō dat Imperiū domino feudi in feudatarium. concessio enim feudi est quidam contractus, in quo quis alteri obligatur, non autem Imperium concedit: alleg. not. per Innocent. in cap. postulasti. de foro compet. ad hoc facit tex. in d. clementina pastoralis. de re iudic. per quem tex. dixit præpos. in cap. imprimis. in §. de persona: quòd licet in aliquo particulari iure, vt puta feudi, vel delicti, quis efficiatur de foro alicuius principis: tamen si ratione domicilij vel originis non sit subditus dicti principis crimen læsę maiestatis committere non dicitur offendendo principem ipsum: & communiter

doct.

doct.sentire testantur in d. clementina pastoralis. & rationem assignant: quia, † licet ratione delicti vel contractus quis forum sortiatur illius principis sub quo deliquit vel contraxit, non propterea efficitur ex hoc eius subditus.gloss.est communiter approbata in clemẽtina vnica.in verbo, subditos.de foro competen.& per Decium in cap. Ad nostram. col.j. versic.quis autem dicatur. de appella. Sic de feudo dicemus, quòd † licet quis secundum leges ratione feudi forum sortiatur coram domino feudi, tamen proprie non est subditus domini feudi, si sub eius dominio non habet domicilium: vt probatur in cap. transmissa.& in cap.verum.de foro competenti. † patet etiam in clerico recognoscente feudum à principe seculari, coram quo forum sortitur ratione feudi,vt in illius curia iuxta leges feudorum iudicetur, & tamen nemo diceret clericum esse illius subditum,si in dominio illius principis,à quo feudum tenet,domicilium non habet,siue originem.

Et quòd non subditus non dicatur committere crimen læsæ maiestatis tenuit etiam Bald.in consil.cxxxix.in j. volu. idem in l.nihil.C.de manum.vindict.& in l.si omnes.§.si verò.C.dẽ episc.& cleri.& in l.data opera.col.penul.C.qui accus.non poss. Grammat.voto.x.num.31. Imol.in d.clemen. pastoralis.col.ij. nu.28.versi.Nota tertio.idem tenuit D.Hippolyt.Marsil.præceptor meus in l.de minore.in princi.col.ij.versi. Adde in hoc crimine.ff.de quæst. idem tenuit D.Carol.Ruinus & ipse præceptor meus in consil.xxiij.viso Themate col.ij.versic.sed istis non obstantibus.nume.6. in j. volu.idem tenuit Nicol. Boer. in tract.suo de seditios.in §.præsuppono etiam.num.2.& And. Barba.in consil.lxx.vbi Christus.col.iij. versic. & si ista.in iiij. volu.Cæpol.in consil. xvij.col.v. versic. sed in contrarium. Et hoc etiam tenui in cap.ad nostram in j. col.in addit. ad lecturam Decij de appella.Lucas de pen.C.de conduct. & procurat. seu exact. prædior.fiscal.col.ij. versic. An scilicet crimen læsæ maiestatis. lib.x. ad idem Ioan. Igneus in l. necessarios.§.non alias.num.417.ff. ad Syllan.ad idem Mart.de laude,in trac.de crim.læsæ maiest.q.xxij.Limita tamen hanc cõclusionem non procedere, quando non † subditus subditos Imperatoris, vel alicuius principis,ad defectionẽ contra suum principem solicitauerit,vt à suo deficerẽt principe,rebellarẽtque:nam eo casu tenebitur crimine læsæ maiestatis talis,ita limitat idem Ioan. Igneus.in d.§.non alias.nu.417.supra allegat. pro qua limita-

tione adducit in argum.tex.in l.vtrum. ff.ad legem Pompe.de parricid.ibi,proinde conſcij & extranei eadem pœna.& tex.in §.alia.instit.de public.iudic.ibi,vel conſcius criminis exiſtens. & ibi not. Ioan. faber. Iſta limitatio iudicio meo de iure non procedit: quia ea ratione non ſubditus crimen læſæ maieſtatis non committit,quia illi principi,contra quem eſt machinatus, ratione domicilij vel originis fidelitatem non debet; & propterea,cum illius maieſtati non ſit ſubditus, tale crimen non incurrit. Nec iura allegata per Ignęum probant dictam limitationē.nam tex. in l.vtrum. ff.ad leg.Pomp.de parricid.dicit, quòd conſcius parricidij eadem pœna punitur etiā ſi ſit extraneus.& eſt ratio quā ponit ibi glo.in verbo afficiendi.videlicet, quia etiam extranei ſi occidāt, pœna legis Corneliæ tenentur; & agentes & conſentientes pari pœna puniuntur. Sortitur enim ibi forum extraneus cōſentiens parricidio ratione deli-
7 cti. Sed † licet ratione delicti non ſubditus efficiatur ſubditus l.j.C.vbi de crimi. agi. opor. non tamen adeo ſubditus efficitur, vt dicatur committere crimen læſæ maieſtatis, vt dixit Matt.de laud.in tract.de crim.læſæ maieſt. q. xxij. Alia etiam
8 ratio reddi poteſt, † quia in crimine læſæ maieſtatis agitur de publico intereſſe: ex morte enim & læſione principis totus ſtatus patriæ concutitur, vt dixit Deci.conſil.ccccx. col.fin.nu. 29.in iij.vol.in caſu vero l.vtrum ad legem Pomp. de parricid. agitur de intereſſe priuato, hoc eſt de iniuria priuato facta.
9 Præterea † ſubditus naturali iure tenetur ad obedientiā principi ſuo. Paul.ad Roma.cap.xij.non ſic non ſubditus, qui eam maieſtatem reuereri non tenetur cui ſubditus nō eſt,vt inquit Bart.in extrauag.ad reprimen.in verbo,Rebellando.in verſic. quid ſi aliquis homo de terris eccleſiæ. dum reddit rationem, quare Rex Robertus non potuerit condemnari ab Imperatore de delicto contra eum commiſſo pro crim. læſæ maieſta. Ad tex.in §.alia.inſtitut.de public.iudic.qui idem dicit, reſponde
10 modo præmiſſo. Dicas tamen † quòd licet ſubditus Papæ offendendo Imperatorem non committat crimen læſæ maieſta. quo ad Imperatorem, vt in d.clementi.paſtoralis. de re iudic. attamen dictum crimen incurrit reſpectu Papę:nam cum Imperator ſit fidelis,& confidatus Papæ, & ab eo coronatus,tanquam confidatum principem Papæ offendens crim. læſæ maieſta.committit,non tamen de dicto crimine tunc Imperator, ſed Papa ſeu eius iudex cognoſcet,ita voluit Bar. in d.extrauaganti

ganti ad reprim. in verbo rebellando. in dicto versi. quòd si aliquis homo de terris ecclesię facit, quod† voluit Bal. in l. j. versi. 11
quadragesimo secũdo quæro. ff. de rerum diuis. vbi dixit, quod tenens feudum ab ecclesia offendens Imperatorem, qui est confœderatus papæ, feudo illo priuari debet ab ecclesia, à qua illud recognoscebat. Idem voluit Sigismun. Lofred. in cõsil. v. Omissa facti serie. colum. viij. circa princ. nume. 33. & nume. 34. adde etiam quæ dixi supra quæst. viij. sub hac eadem rubr.

Quis de crimine læsæ maiestatis cognoscere possit.

SVMMARIVM.

1 *Principi soli reseruata est cognitio criminis læsæ maiestatis.*

2 *In Regno Franciæ solus Rex cognoscit de crimine læsæ maiestatis.*

3 *Principes si concedant ad tempus alicui Baroni siue Capitaneo merum & mistum Imperium in aliqua Ciuitate, Terra, vel Castro cum omnibus prouentibus, in tali generali concessione cognitio criminis læsæ maiestatis non venit.*

4 *In generali concessione meri & misti Imperij, nunquam censetur concessa punitio criminis læsæ maiestatis, falsæ monetæ, & hæresis.*

5 *Reseruari consueta censentur reseruata etiam si non sit expressum.*

6 *In generali concessione facta alicui per Regem de omnibus Regalijs, non venit cognitio criminis læsæ maiestatis contra ipsum Regem.*

7 *Nec minus ea quæ ipsi Regi in Priuilegium Regiæ Coronæ reseruantur.*

8 *Si castrum alicui imperpetuum per Regem concederetur, videtur concessum merum Imperium & omnia quæ penes Regem concedentem erant, quæ talia erant quæ per subditum possideri possunt.*

9 *In Ciuitate Venetiarum cognitio criminis læsæ maiestatis, falsæ monetæ, & sodomiæ, spectat Illustrissimo Decemuirali Consilio solo.*

10 *In Regno Neapolitano sola magna Curia Vicariæ cognitionem habet de crimine læsæ maiestatis.*

11 *An Imperator vel habens authoritatem ab eo possit procedere contra sibi non subditum, ex eo quòd machinatus fuerit contra se vel eius Imperium.*
12 *An si clericus committat crimen læsæ maiestatis in Principem secularem Iudex laicus procedere possit contra eum.*
13 *Clericos deprehensos in quibuscunque criminibus etiam Atrocissimis, non licet alicui Principi seculari Iudicare.*
14 *Clericatus est de iure diuino.*
15 *Clerici de iure diuino ab Imperatore exempti sunt.*
16 *Princeps secularis etiam in crimine læsæ maiestatis non potest procedere contra Clericum. Nisi ratione feudi quod ab eo teneret.*
17 *Imperator Henricus, qui fecit Extrauagantē ad Reprimendū quosdam Episcopos propter Rebellionem suis feudis priuauit.*
18 *Tex. in l. quisquis. in §. filij vero. C. ad legem Iul. maiestat. non comprehendit filios clericos.*
19 *Reprobatur Consuetudo Anglicana, quòd Rex possit cognoscere & Iurisdictionem habere in clericos solutos in actionibus ciuilibus etiam mere personalibus vel criminalibus vbi agitur ciuiliter.*
20 *Domini Veneti ex indulto eis concesso à diuersis Romanis Pontificibus in Atrocioribus procedere possunt contra quoscunq; clericos in sacris ordinibus constitutos, tam seculares quàm regulares etiam ordinum mendicantium.*
21 *An clerici qui pensionem habent super fructibus alicuius beneficij Ecclesiastici dicantur beneficiati. remissiue.*
22 *Iudices ordinarij Clericorum in crimine læsæ maiestatis erunt hi quibus id oneris iniunctum erit à Pontifice.*
23 *Concilium generale de crimine læsæ maiestatis ab episcopo commisso iudicare poterit.*

IDIMVS supra qualiter & à quibus crimen læsæ maiestatis committatur: Nunc operepretium est videre, cui spectet huius criminis
1 perscrutatio, cognitio, & punitio: † Et dicendum est quòd soli principi, quia id est de reseruatis sibi, vt habetur per Matthæum de Afflictis in capit. primo. in §. & bona committentium. columna secunda. numero 18. in titul. quæ sint regalia. in vsibus feudorum. & habetur etiam in tractatu, de potestat. secular. & Ecclesia. incerti authoris, quem

quem Somnium viridarij nuncupant.capit. clxxxix, in verbo, miles.nu. 3. † Et in regno Franciæ solus Rex cognoscit de hu- 2
iusmodi crimine,scribit Nicol.Boër.in tract. de seditios.in vj. præsuppositio.nu.20.& 21.Hinc est,quòd si † princeps concedat 3
ad tempus alicui Baroni, siue Capitaneo, merū & mistum imperium in aliqua Ciuitate,Terra, vel Castro, cū omnibus prouentibus, in tali generali concessione cognitio criminis læsæ maiestatis non venit. ita scribit Matth. de Afflict. loco præallegat.versic.xx.vbi dixit, † quòd semper in huiusmodi conces- 4
sione censentur reseruata principi concedenti punitionē criminis læsæ maiest. falsæ monetæ, & hæresis, dato quòd in generali concessione non fuisset exceptū de eis,per text.in cap.cum M.Ferrariensis. de const. quem text. dixit ibi Bald.esse ad hoc meliorem quàm sit in iure ad probandum,quòd † consueta re- 5
seruari,censeātur reseruata etiam si non sit expressum.ad idem Luc.de pen.in l.j.C.de priuil.scholar.lib.xj.secus tamen quando non ad tempus, sed perpetuo essent concessa aliqua regalia in territorio,nam tunc veniūt regalia de quibus in tit.quæ sint regal.in vsibus feud.vt voluit Pau.de Cast.in consil.ccxxvij.ad primum.circa fin.refert & sequitur Felin.in dicto capit.quæ in ecclesiarum.de constit.† Dicas tamen, quòd etiā isto casu non 6
veniret cognitio criminis læsæ maiestatis cōmissi cōtra ipsum regem concedentē omnia regalia,† Nec minus cōprehenderet 7
talis concessio ea quæ ipsi regi in priuilegiū regiæ coronæ reseruantur,vt voluit Luc.de pen.in dicta l.j.C.de priuil.scholar. lib.xj.quem sequitur Matth.de Afflict.loco præallega.Si verò † Castrum alicui in perpetuum concederetur, videtur conces- 8
sum merum imperium & omnia quæ penes Regem concedentem erant;quæ talia erāt, quæ per subditum possideri possunt, alia vero quæ principis personæ cohærēt. vt cudere monetam, condere leges,cognoscere de crimine læsæ maiestatis, & similia,concessa nō videntur, vt tradit idem Lucas de Pen. in dicta l.j.C.de priuil.scholar.& in l.j.C.de vetera.lib. xij. & habetur per Sigismun. Lofredi.in consil.xxiiij.vertitur in Regia.col.ij. versi.& per hoc vltra. Hinc est quòd in alma † Ciuitate Vene- 9
tiarum cognitio criminis læsæ maiestatis spectat Illustrissimo Decemuirali Consilio, quod Consilium vti supremum de tali delicto, ac etiam falsæ monetæ, & nefando crimine sodomiæ, solus cognoscit. In regno † autem Neapolitano sola magna curia Vicariæ de hoc crimine cognitionem habet, vt testatur 10
Matth.

Matth.de Afflict.in capit. j. in §.& bona committentium.numero 46.in titul.quæ sint regal.in vsibus feudor.

11 Sed quæro:an † Imperator, vel habens authoritatem ab eo, procedere possit contra sibi non subditum ex eo, quòd machinatus fuerit contra se, vel eius imperium? Distingue, aut talis delinquens fuit deprehensus vel ad eum remissus, & isto casu Imperator vel habens authoritatem ab eo procedere poterit contra alienũ subditum, vt puta Ecclesiæ ratione delicti commissi. Aut reus talis criminis erat absens, & tunc Imperator siue habens authoritatem ab eo contra talem absentem procedere non poterit, vt probatur per text. in Clement. pastoralis. de re iudic.ita voluit Bartol.in extrauag. qui sint rebel.in verbo,rebellando.in versic.sed an contra hominem.nume.10.

12 Sed quid erit dicendum, si † clericus crimen læsæ maiestatis committat contra principem secularem, vtrum iudex laicus procedere possit contra eum? Dicendum quòd non, iudicibus enim secularibus in clericos nulla est attributa iurisdictio, siue potestas.cap.Nullus iudicum.cap. at si clerici. & cap. cum non ab homine. de iudic. facit quòd dixit Deci. post alios. in dicto
13 cap.at si clerici.in fin.princip.vbi voluit,† quòd non liceat regi nec alicui principi seculari iudicare clericos, siue in furto, siue in homicidio, vel periurio, seu in quibuscunque aliis criminibus deprehensi fuerint: & hoc dicit locum habere in quolibet delicto etiam atrocissimo. Et ideo doct.maximè Ioan. Andræ. in cap.vergentis.in versic.conseruata.de hæretic.dicunt, quòd clerici exempti sunt à iurisdictione Imperatoris. ad idem facit
14 text. in cap.Bonæ.ix. distinct. † Est enim clericatus de iure diuino, vt per Abb.in cap.solitæ benignitatis.in versic. Nota ibi
15 pontifex.de maior.& obedien. vbi Abbas dicit, † quòd clerici de iure diuino ab Imperatore exempti sunt:nam eo ipso quòd quis ordinatur in clericum efficitur res sacra, & in sortem domini transfertur.xij.quæst.j.cap. cui portio. & quòd clericatus sit de iure diuino not.etiam gl. in cap.si Imperat.xcvj.distinct. & habetur per præpos.in capit.imprimis. §. de persona.col.ij. nume. 6. ij. quæstio. j. Erit ergo ex præmissis conclusio, quòd
16 † etiam in crimine læsæ maiestatis princeps secularis contra clericum procedere non poterit. Hanc opinionem tenuit Bart. in extrauagan.ad reprimen.in versic.conditionibus.vbi dixit, quòd iudex laicus in dicto crimine non potest procedere contra clericum, Nisi ratione feudi quod ab eo teneret, per text.
in

In cap.verum.de foro competen. & text. in auth. statuimus.C. de episcop. & cleric. Dicens, † quòd Imperator Henricus, qui 17
fecit illam extrauagantem, quosdam episcopos propter rebellionem suis feudis priuauit. & ita tenuit etiam Signorol. de Homodeis.in consil.xxj.statuto ciuitatis.colum.ij.Restaur. in tract.de Imperat.quæst.cj.col.fin. nume. 10. facit pro ista conclusione † quod dicunt doct.in l.quisquis.C.ad legem iul. ma- 18
iesta.vbi volunt, quòd text. in §.filij vero. non comprehendat filios clericos. quod etiã tenuit Archid. in cap.si quis.vj.quæst. j.de quo dicam infra in titu.de pœn. quas fil. incur. patr.committente crim.læsæ maiesta.quæst.xj.facit decisio Rot.nu.839. incipit, vtrum valeat.in antiq.secundum vero modernam impressionem est decisio x.in rubrica de cõsuetudine.vbi per plura fundamenta † reprobatur consuetudo Anglicana quòd Rex 19
possit cognoscere & iurisdictionem habere in clericos solutos in actionibus ciuilibus etiam mere personalibus, vel criminalibus vbi agitur ciuiliter.

Fallit prædicta conclusio,† quando princeps secularis habe- 20
ret priuilegium à sede Apostolica,quòd in dicto crimine posset etiam contra clericos procedere, vt habent Domini Veneti à diuersis Romanis Pontificibus, quorum priuilegia pluries vidi,& legi. Est namque ipsis indultum,quòd in Atrocioribus, vt puta in crimine læsæ maiestatis, falsæ monetæ, ac in nefando crimine sodomiæ, procedere possint contra quoscunque clericos in sacris ordinibus cõstitutos tam seculares quàm regulares etiã ordinum mendicantium.In cæteris vero criminibus ex indulto Clementis.vij.procedere possunt cõtra clericos, dummodo non sint in sacris ordinibus constituti, vel beneficiati. † An autem clerici, qui pensionem habent super fructibus ali- 21
cuius beneficij ecclesiastici, dicantur beneficiati, dixi in tract. meo de pension. Ecclesiast. quæst. xciiij. ibi videre poteris. Et idem esse in regno Neapolitano testatur Matth. de Afflict. in sua gl.super constit. Regni.lib.j.in tit. vbi clericus pro malefi. debeat conueniri, vbi dixit, quòd vigore dictæ constitutionis clericus pro crimine læsæ maiestatis poterit à iudice laico puniri. Ordinarij † ergo iudices clericorũ in tali delicto punien- 22
do erunt hi, quibus id oneris iniunctum erit à Pontifice. † Et 23
etiam generale Concilium de tali crimine ab episcopo commisso iudicare poterit,vt factum fuit in synodo Toletana xvj. celebrata de anno 693. sub Rege Flauio Egica, à quo synodo

Sisbert

Sisbertus Toletanæ ſedis epiſcopus loco, & honore ac omnibus ſuis bonis priuatus, & regi prædicto applicatis, in exiliúmque perpetuum miſſus fuit ex eo, quòd præfatum regem non ſolum regno priuare, ſed ſimul cum aliis complicibus interimere propoſuerat: quod referunt moderni Hiſpani in eorum practica criminali canonica in cap. cx. in verbo læſæ maieſtatis Rei.

Qualiter in crimine læſæ maieſtatis procedatur.

SVMMARIVM.

Quibus modis procedatur in crimine læſæ maieſtatis?

1 *In criminibus Tripliciter procedi poteſt, per viam Accuſationis, Denuntiationis, & Inquiſitionis.*

2 *Regulariter ad Accuſationem criminis deuenitur, cum illud ad actum deducitur.*

3 *Accuſatio in Crimine læſæ maieſtatis, etiam Delicto non conſumato, neque ad actum deducto, admittitur.*

4 *Accuſatio quid ſit?*

5 *Inſcriptio ad pœnam talionis in criminis læſæ maieſtatis accuſatione non eſt neceſſaria.*

6 *Hodie de Conſuetudine inſcriptio ad pœnam Talionis receſſit ab Aula.*

7 *Inſcriptio hodie nō eſt in vſu de iure ciuili, ſecus de iure canonico.*

8 *In curia Romana, vbi quis impetrat beneficium per priuationem alterius ex aliquo crimine non datur ſibi ſignatura quo ad priuationem, niſi vt ſe inſcribat ad pœnam talionis.*

QVAESTIO I.

RIMO quæro; quibus modis procedi poſſit contra inculpatum de crimine læſæ maieſtatis? Dicas procedi poſſe tripliciter: videlicet per viam accuſationis: inquiſitionis: & denunciationis: vt eſt de hoc text. in extrauag. ad reprimen. poſt principium vbi Bar. & tradit Andr. de Iſern. in capit. j. §. & bona committentium. in titu. quæ ſint regal. in vſibus feudor. & ibidem Matth. de Afflict. col. ij. nume. 26. in fin. Nec id ſpeciale eſt in crim

crimine læsæ maiestatis,†quia & in aliis criminibus similiter 1
procedi potest via accusationis, denunciationis, & inquisitionis,vt per Specul.in titu. de accusa.in princ. per accusationem scilicet,vt in l.cum suppositi. C.ad legem Cornel. de fals. & l. iij.C.ad legem Fla.de plagi.per denunciationem l.ea quidem. C.de accus.per inquisitionem,vt in l.congruit. ff.de offi. præsi.
Et † licet regulariter ad accusationē criminis deueniatur cum 2
illud ad actum deducitur,alioquin cogitationis nemo pœnam mereatur,nec ex eo accusatio procedat, vt de pœnit.distin.j.c. cogitationis.& l.cogitationis. ff. de pœn.vt tradit Specul.loco præalleg. † Attamen in crimine læsæ maiestatis accusatio ad- 3
mittitur de dicto crimine etiam non consummato, neque ad actum deducto,vt probat tex.in l.quisquis.in prin.C.ad legem Iul.maiesta.& dixi suprà q.lxvj. sub titu. qualiter & à quibus crimen læsæ maiest.commit.† Quid autem sit accusatio? Dicas 4
quòd nihil aliud est, quàm ius prosequendi vindictam publicam,Instit.de publi.iudi.in princ.vel dic,quòd accusatio est delatio alicuius criminis ad vindictam publicam in iudicio legitima interueniente descriptione: ita communiter diffiniunt accusationem Doct.vt testatur Feli.in Rubri.de accusa.versicu. quæro quid sit accusatio.& accusare secundū Azonem in summa,in titu.C.de his qui accus.non possunt.nihil aliud est,quàm reum criminis per libellum deferre.Ad idem Hosti.in summa in titu.de accus.extra.in princ. vbi dixit,accusationem esse criminis alicuius hominis apud iudicem competentem legitimè facta delatio. addit inscriptione interueniente.† Hanc tamen 5
inscriptionem ad pœnam talionis: dicas necessariam non esse in accusatione criminæ læsæ maiestatis: Imò dicas, †quòd ho- 6
die de consuetudine inscriptio ad pœnam talionis recessit (vt aiunt) ab Aula. Ita dixit Angel. & post eum Salic.in l.qui crimen.C.qui accus.non possunt.& idem Sali.in authen.sed nouo iure.per illum tex.C.de adulter.Barto.in l.si cui.in princ. ff.de accus.& Præposi.in cap.j.ij.quæst.viij.col.iiij.in versicu. etiam si accusatio.vbi ponit, quid sit de iure canonico,& de stylo curiæ.& idem Præposi.in cap.per scripta. in §.libellorum. col.fi. in versicu. glossa super verbo.vbi dixit,† quòd inscriptio hodie 7
non est in vsu de iure ciuili. Allegat Angel. in tractatu de malefic.in verbo,necnon ad querelam. in princip.secus tamen de iure canonico: subdens, † quòd vbi quis impetrat benefi- 8
cium per priuationem alterius ex aliquo crimine, non datur

sibi signatura quo ad priuationem, nisi vt se inscribat ad pœnam talionis,& ita quotidie seruari in curia Romana testatur.

SVMMARIVM.

An quando proceditur per viam accusationis sit necessarius libellus accusatorius?

1 *Accusare quid sit.*

2 *Tam in criminibus publicis quàm priuatis requiritur libellus accusatorius in scriptis.*

QVAESTIO II.

SECVNDO quæro, an quando proceditur per viam accusationis, sit necessarius libellus accusatorius? videtur dicendum quòd non, per text.in dicta extrauag.ad reprimen.vbi dicitur, quòd in hoc crimine procedi debet summariè, & de plano, sine strepitu,& figura iudicij. Contrarium tamen dicas verius esse, quòd imò libellus accusatorius requiratur. ita tenuit Bart.in dicta extrauag.in sua glos.in d.verbo; summariè.quod verbum exponit summariè, id est breuiter, non diminutiuè. Vnde dicit, quòd requiritur libellus accusatorius, & ita plenè formatus sicuti quando ordinariè proceditur: quia in tali casu in procedendo nil de substantialibus omitti debet. Idē tenuit Lucas de Pen. in l. quisquis. col.j.in fi. in versicu. quid si quis accusat.C.de petit.bonor.subla.lib.x.allegatur tex. in l.si quis in hac.in fi.C.de episcop.& cleric.& tex.in l.iij. C.ad leg. Iul.maiestatis.ibi, accusationem suam.& l.fin.eod.titu. in fin. ibi, arguatur.vbi glos.exponit, id est, argutè accusetur. & l.eorum.C.de iure fisci.lib.x.
1 †Accusare enim nihil aliud est quàm per libellū aliquē de crimine corā iudice deferre, vt dixit Azo loco suprà allega.ad idem vide latè Præposi. in c.j.col.iiij.in versicu. ponitur in diffinitione accusationis. ij.q.viij. & idem
2 ibidem col.vj.in versic.Et dum subiicit.nu.18.vbi dixit,†quòd siue simus in criminibus publicis, siue priuatis, requiritur libellus accusatorius in scriptis l.penult.& l.fina.C.de accusa.

SVMMARIVM.

1 *Forma libelli in crimine lesæ maiestatis.*

2 *Dies commißi delicti an sit necesse quòd exprimatur in libello accusationis.*
3 *Iudex quãdo cogere poßit accusatorem ad exprimendum diem commißi delicti.*
4 *Iudex aduertere debet ne expreßio diei calumniosè petatur.*
5 *Dies institutæ accusationis notandus est in porrectione libelli accusatorij.*
6 *Processus non valeret si non appareret de die productæ accusationis.*
7 *Inquisitio valet etiam quòd non appareat de die qua porrecta fuit.*
8 *Procedere sine solennitate, & repentine, est Regum & Principum.*
9 *Ordinarie procedere in crimine læsæ maiestatis quando dicatur.*
10 *Quomodo sit procedendum quando mandatur in causa procedi de plano.*

QVAESTIO III.

ERTIO quęro, qualiter formabitur dictus libellus in crimine læsæ maiestatis? Specul. in titu. de hæret. in versicu. Cæterùm. cum crimen læsæ maiestatis dicit, huiusmodi libellum formari debere hoc modo, videlicet, †Propono 1 ego N. contra B. quòd ipse hoc anno, mense tali, imperante tali Imperatore semper Augusto, cum talibus scelestem iniuit factionem de nece ipsius Imperatoris in tali vrbe, in domo sua propria, in prima camera ipsius domus, super quo eum vobis accuso & peto ipsum lege Iulia maiestatis puniri, & ad pœnam ipsam sententialiter condemnari. Ista forma traditur in c. per scripta. in §. libellorum. ij. q. viij. & latè ibi ponunt Doct. maximè Præposi. ad idem text. in l. libellorum. ff. de accusatio. & ibi latè Bartol. † Dies autem commissi criminis non est ne- 2 cesse quòd exprimatur in accusationis libello, vt dicunt Doct. in dicto §. libellorum. vbi Præposi. col. j. in versicu. nota quòd sufficit. Hoc tamen intellige, nisi essemus in casu in quo certa dies faceret aliquid commissum. tali die esse delictum quod aliàs non esset, vt dixit Bart. in l. non solùm. §. sed vt reprobari. ff. de noui oper. nuncia. Ant. & Abb. in c. ij. per illum text. de

resti.spol.quos sequitur Prępositus.in dicto §.libellorum.col.j.in
3 præallegato versicu.nota quòd sufficit. vbi etiam dixit, † quòd iudex cogere potest accusatorem ad exprimendum diem commissi delicti, quando id accusatus peteret, quia vellet reprobare testes accusatoris, per ea quæ habentur in capit.ex tenore. de testibus.vel vellet probare, quòd ad sui defensionem fecit, vel aliter delictum vellet excusare: nam in omnibus prædictis casibus iudex posset accusatorem cogere ad declarandum diem, quo delictum, de quo accusat, commissum fuit.allegat Bartol. in l.is qui reus. ff.de public.iudic.& in l. ij in §.quod si Ephesi.ff.de eo quod cert. loco. & quæ not.Bal.
4 in l.j.in §.editiones.ff.de eden.subdit tamen, † quòd iudex aduertere debet, ne expresio diei calumniosè petatur, vt per Bald.in d.§.editiones. & declarat notabiliter Bald. Institu.de
5 publi.iudic.in princ.in ij.col. Vnum tamen non omittam, † quod licet diem commissi criminis quis non teneatur exprimere in libello accusatorio, attamen dies institutæ accusationis annotandus est in porrectione libelli accusatorij. Ita dixit Bart. in
6 extrauag. ad reprimen. in versic. per inquisitionem. † Nam si non appareret de die productæ accusationis non valeret pro-
7 cessus superinde formatus: † secus dicit esse in inquisitione quæ valet licet non appareat de die qua porrecta fuit. & Bart.sequitur Præposi.in dicto c.præscripta.in §.libellorũ.col.j.in versic. nota quòd sufficit accusatorum. Nec obstat quod dicatur in dicta extrauagan.ad reprimen. quòd in hoc crimine de plano proceditur: quia Bart.ibidem in dicto verbo, de plano.circa intelligentiã dicti verbi distinguit, inter causas minores,& causas graues: at quo ad casum nostrum illud verbum, de plano,
8 dicit intelligendũ non sine solennitate & repentine: quia † procedere sine solennitate & repentine, id est stylus nimis altus,
9 & solùm Reges, & Principes hoc faciunt: † sed ordinariè procedendo in hoc crimine est procedere de plano quando tem-
10 peratè proceditur, non frequenter nec stylo alto. adde † quòd quando in causa mandatur procedi de plano regulariter censetur remota necesitas dandi siue offerendi libellum, ac necessitas obseruãdi dies feriatos ob hominũ necessitates introductos, ac necessitas cognoscendi pro tribunali, vel sententiandi, ac litis contestandæ necesitas: non autem censetur remota necesitas iustitiam, aut veritatem, non lædendi, aut de causa plenè cognoscendi, nisi causę de qua ageretur, natura aliud
expos

exposceret, vt in auth. Nisi C. de sent. ex peric. recitand. ita dixit Bonifa. in d. clem. sæpè. col. ij. in fi. in versi. ex quibus infero. de verb. signific.

SVMMARIVM.

1 *In causis beneficialibus & matrimonialibus proceditur sine strepitu & figura iudicij.*
2 *Verba sine strepitu & figura iudicij quid importent.*
3 *Patroni causarum aliqui in clamore victoriæ spem ponunt.*
4 *Alij in arrogantia spem ponunt.*
5 *Aduocatis de iure prohibitum est vti procacibus & improbis verbis.*
6 *Aduocati officium laudabile est & homini vitæ maxime necessarium.*
7 *Aduocati officium est de iure diuino.*
8 *Dilatio ad inueniendum aduocatum in crimine lesæ maiestatis non datur, secus in alijs.*
9 *Ante extrauagantem ad reprimendum aduocati in crimine læse maiestatis interueniebant.*
10 *Papa si mandet procedi in causa sine strepitu & figura iudicij quid agendum sit.*
11 *Remotio strepitus parum aut nihil prodest.*

QVAESTIO IIII.

QVARTO quæro: dicitur in d. extrauag. ad reprimen. quòd in crimine læsæ maiestatis procedi debet sine strepitu & figura iudicij, † qui modus procedendi est etiã statutus in causis beneficialibus & matrimonialibus ac aliis, vt in clem. 1
Dispendiosam de iudic. iuncta clem. sæpe de verb. signific. & in c. olim. de accusat. & in c. ea quæ de stat. monachor. † Ideo videamus quid importent illa verba, sine strepitu? Bart. in d. extrauag. in d. verbo sine strepitu, dixit, quòd sicuti per illud verbum de plano remouetur altitudo loci & styli, ita per hoc verbum, sine strepitu remouetur altitudo vocum, & declamationum, cum vt plurimum clament & vocem attollant aduocati in defensionibus causarum præsertim criminalium, & sic strepitum faciunt, ideo rauci sæpius fiunt, de quibus Martialis, in ij. Epigrammatum libro sic inquit. 2

Prima salutantes atque altera, continet horas.
Exercet Raucos tertia causidicos.

Hinc est quòd etiam quandoque dicitur sine aduocatorum strepitu, vt est text. in c. fin. in princ. ibi, simpliciter, & de plano sine aduocatorum, & iudiciorum strepitu, & figura, de hæret. in
3 vj. † namque aliqui causarum patroni, qui in clamore spem victoriæ ponunt; de quibus Bernard. ad Eugenium papam lib. j. cap. ix. sic inquit, Ranæ significant clamosas aduocatorum allegationes, quæ inani, & inflata modulatione velut Ranarum sonis & cantibus mundo deceptionis fabulas intulerunt: ad nihil enim aliud vtiles sunt, nisi quòd sonum vocis improbis & im-
4 portunis clamoribus reddunt. Sunt † & plerique aduocatorum qui eorum spem in arrogantia ponunt, de quibus August. in epistola ad Macedonium sic loquitur, nihil impudentius arrogantia aduocatorum qui garrulitatem authoritatem putant, &
5 parati ad lites in subiectos tumide intonant. Hinc est, † quòd in iure procacibus & improbis verbis vti aduocatis prohibitum est l. fin. §. in refutatoriis. C. de appel. ad idem tex. in l. quisquis. in §. ante omnia. C. de postulan. vbi Imperator de aduocato loquens sic ait, vt non vltra quàm litium exposcit vtilitas in licentiam conuitiandi & maledicendi temeritatem prorum-
6 pant. Inique profecto agunt aduocati sic facientes: † cogitare etenim deberent, laudabile esse & hominum vitæ maximæ necessarium officium aduocati. l. aduocati. C. de aduoc. diuers. iudici. de quibus Salustius loquens sic dixit, ea enim officia apud omnes sunt honestiora, quæ ingenio, quæ intellectu, quæ denique, eloquentia, ac dicendi suadendique artificio constant, vt sunt officia aduocatorum, qui non minus humano generi prouident, quàm si præliis atque vulneribus patriam parentésque saluarent, vt inquit tex. in d. l. aduocati. Quinimmo meminisse
7 eos oporteret † aduocationis officium de iure diuino esse, & Christum Saluatorem nostrum quandoque pro salute humani generis, & multorum aduocati subiisse munus: quod eleganter pluribus comprobat Ioan. Bapti. Caccialup. in tract. suo de ad-
8 uoc. q. j. Et declarando † dictum verbum sine strepitu, positum in extrauagan. ad reprimen. dicit ibi Bart. quòd licet alias detur parti dilatio ad inueniendum aduocatum, vt in l. ab hostibus. in fin. & in l. ait prætor. ff. ex quibus cauf. maior. Tamen quòd in isto crimine huiusmodi dilatio danda non erit, cum in eius iudicio sit remotus strepitus aduocatorum, per dictam ex-

tram

trauagan.dicas tu,quòd † ante dictam constitu. Henrici Imperatoris statutum erat,quòd in crimine læsæ maiestatis,aduocati interuenire non deberent,de quo extat decretum Honorij & Arcadij Imperatorum in l.quisquis. in §. denique iubemus. C. ad leg.iuli.maiesta. Ergo non est verum,quòd virtute illorum verborum sine strepitu , aduocati in hoc crimine excludantur. quod etiam ex alio comprobo,nam text.in d.clem. dispendiosam dicit,quòd in causis beneficialibus,vsurarum,& matrimonij,ac aliis ibi expressis,procedatur,simpliciter, & de plano sine strepitu, & figura iudicij:quorum verborum declaratio ponitur in clemen.sæpe.de verbor.oblig.vbi dicit.aduocatorum, & procuratorum contentiones , & iurgia testiumque superfluam multitudinem refrænando, & sic non prohibet in causis contentis in d.clemen.dispendiosam. posse aduocatos interuenire,sed tantum statuit quòd aduocatorum iurgia refrænentur, pariter & contentiones. Erit ergo vera conclusio Bart. in d. extrauag.in verbo strepitu,quòd in causa criminis læsæ maiestatis interuenire non possint aduocati non ex suo fundamento, sed ex eo quòd ita specialiter de iure ante dictam extrauagantem statutum erat,per text.in d.l.quisquis.in §. Denique iubemus. Adde prædictis, † quòd si Papa mandet vt procedatur sine 10 strepitu iudicij,non censetur per hoc obseruantiam ordinis iudiciarij remouisse , sed solum clamorem strepitosum aduocatorum,& procuratorum,multitudinémque ipsorum inutilem, ita dixit Bonifac.in d.clemen.sæpe,col.iij.circa prin.in versi.ex quibus infero. subdens, † quòd secundum hoc parum aut nihil 11 prodesset remotio huiusmodi strepitus cum iudex ex officio suo possit refrænare vbique multitudinem inutilem aduocatorum & procuratorum sicut & testium,vt in l.j.in fin.ff.de testibus iuncta l. Nec quicquam. §. aduocatos. ff. de officio procon sul.& legat.& not.in c.statuta.de hæretic.in vj.nisi dicatur, quòd in hoc casu multo magis hoc facere potest.

SVMMARIVM.

1 *Verbum sine figura iudicij , quid importet quando mandatur in causa procedi sine figura iudicij.*
2 *Figura est eius quòd figuratur similitudo.*
3 *Nemo inferior Papa vel principe , etiam si sit camerarius Papæ siue legatus cardinalis de latere , potest per se cognoscere nec alij*

committere, quòd in causa procedatur iuris ordine non seruato.

4 *Qualiter sit procedendum, quando committitur causa in palatio apostolico, vt terminis non seruatis sola facti veritate inspecta procedatur. remissiue.*

QVAESTIO V.

VINTO quæro, quid importet illud verbum, sine figura iudicij, positum in d. extrauag. ad reprimen. Bart. ibi, in sua glos. super dicto verbo, & figura, dicit, quòd per dictum verbum tolluntur substantialia iudicij inducta à iure ciuili, non autem ea quæ sunt de iure naturali seu gentium inducta naturali ratione. & ideo dicit, quòd iudex per illa verba releuatur ab omni forma & figura iudicij à iure ciuili introducta, & obseruare tenetur omnem figuram, & formam iudicij, de iure naturali vel gentium, naturali ratione introductam. Qualiter
1 autem hoc † verbum, sine figura, intelligi debeat quando mandatur in causa procedi, sine figura iudicij ponunt doct. in clem. sæpe, de verbo. signific. vbi Bonifac. colum. iij. in versicu. Quartum postremo, dixit, quòd hoc verbum, figura iudicij, interdum sumitur pro similitudine iudicij, ad denotandum quòd
2 non est iudicium sed quasi iudicium: sicuti † figura est eius quod figuratur similitudo. l. vna. §. similique modo. C. de latin. liber. tollend. & l. non figura. ff. de actio. & obligat. & ibi not. interdum sumitur pro forma iudicij, vt in c. indemnitatibus. §. si vero. de elect. in vj. ad idem glos. in verbo, nonne. C. quorum bonorum. Et ex his infert, quòd quando mandatur procedi sine figura iudicij, censetur remota hodie litis aliqualis forma: sed
3 non totalis ordinis iudiciarij. Et menti tenebis, quòd † quisque Papa inferior, etiam camerarius papæ siue etiam legatus Cardinalis de latere, & multo magis alius principe inferior, non potest per se cognoscere nec alij committere quòd in causa procedatur iuris ordine non seruato: ita dixit Bonifac. in d. clemen. sæpe. col. ij. in princ. in versi. ex istis infertur. nu. 13. de ver.
4 bo. signifi. Quando autem † causa committitur in Palatio apostolico, vt terminis non seruatis sola facta veritate inspecta procedatur, qualiter sit procedendum, vide decis. ij. Rotæ in nouis. in titu. de rescrip.

SVMMARIVM.

Citatio an requiratur in crimine læsæ maiestatis.

1 *Citatio est de iure diuino & naturali.*

2 *Etiam, si Papa vel Imperator causam alicui committeret cum facultate procedendi vt voluerit, sine citatione procedi non posset.*

3 *Citatio est adeo substantialis quòd princeps eam tollere non potest.*

4 *Defectus iudicij procedens ex citatione omissa siue nullitas processus, nunquam sanatur quando citatio omissa vel non legitime facta fuit.*

5 *Curia Romana, cum petitur sanatio nullitatum factarum in processu causæ, omnes alias nullitates sanat præterquam prouenientes ex defectu citationis, iurisdictionis, vel mandati procuratorij.*

6 *Etiam sententia principis in his quæ notorie non sunt, sine citatione lata non tenet.*

7 *Citatio non requiritur quando papa non procedit contra committentem crimen læsæ maiestatis retinendo terras ecclesiæ vel imperij violenter.*

8 *Vrbanus contra Spoletanos, qui de facto terram ecclesiæ occuparant, processit sine citatione.*

9 *Citatio, quibus, & quot modis fieri possit, & debeat remissiue.*

QVAESTIO VI.

SEXTO quæro: an citatio requiratur in crimine læsæ maiestatis? Dicas breuiter quòd sic, vt in terminis dixit text. in d. extrauag. ad reprimen. ibi, per nuntium vel literas seu etiam per edictum. & ibidem Barto. in verbo & figura. in versicu. quæro igitur vtrum. Est † enim citatio de iure diuino & 1
naturali: Nam Deus Adam citauit antequam eum damnaret, dicens, Adam Adam vbi es? vt habetur Genesi c. 3. & habetur in clementina pastoralis. de re iudi. vbi per Papam incisa fuit sententia Henrici Imperatoris authoris prædictæ extrauagantis ad reprimen. ex eo quòd Robertum Siciliæ Regem vti reum criminis læsæ maiestatis sine legitima citatione condemnauerat. Quinimmo † etiam si papa vel Imperator causam alicui 2
committeret cum facultate procedendi vt voluerit, sine citatione procedi non posset, vt dixit Roma. in consilio cxlvij. & adeo † est substantialis citatio, quòd princeps eam tollere non po- 3

test. Abb. in cap. cum olim. in versic. ad idem text. colum. penul. nume. 25. de senten. & re iudic. subdens, quòd ipse Deus citationem induxisse videtur, pariter & causæ cognitionem: vt colligitur ex text. in capit. Deus omnipotens ij. q. j. vbi dicitur, quòd Deus peccata Sodomæ punire noluit nisi prius descenderet, &
4 videret. Immo † defectus iudicij procedens ex citatione omissa, siue nullitas processus nunquam sanatur quando citatio omis-
5 sa vel non legitime facta fuit. Ideo † curia Romana, cum petitur sanatio nullitatum factarum in processu causæ, omnes alias nullitates sanat, præterquam prouenientes ex defectu citationis iurisdictionis, vel mandati procuratorij. Rationem esse dicas, quia vbi alterum istorum deficit; videlicet iurisdictio in iudicante, seu mandatum procuratorium agentis vel defendentis, seu citatio fit omissa vel non legitime facta, iudicium consistere non potest: cum id ex actore, iudice, & reo consistat. l. ij. C. de assertio. tollend. cap. forus. de verbor. significat.
6 Quinimmo † etiam sententia principis, in his quæ notoria non sunt, sine citatione lata non tenet; vt voluit Abb. in dicto capit. cum olim. in versiculo. Nam mihi plus placet numero 24. de sentent. & re iudic. Ad idem Marianus Socinus iunior in consilio cxxij. numero 38. in ij. volumine. & l. finali. in principio. cum glos. ij. C. de legibus. & ibi Bald. notat Alexand. consilio xj. Alias consului. colum. j. in vij. volumi. Marianus Socin. senior in tractatu, de citatione. in septimo articulo principali. in principio. in versiculo. & hæc procedunt.
7 Limita prædictam conclusionem † non procedere, quando Papa procederet contra committentem crimen læsæ maiestatis retinendo terras ecclesiæ vel imperij violenter: talis enim condemnari posset sine citatione: dictum fuit singulare Ioannis Andræ. In dicto capit. cum olim. de sentent. & re iudi. per illum text. quem sequitur Math. de Afflict. in c. j. §. & bona committentium. columna iiij. versicul. vigesimum nonum speciale: in titulo. quæ sint regal. in vsibus feudor. idem dixit Felyn. in dicto c. cum olim in versic. vltimo nota dictum Hostien. referens
8 † quod Vrbanus ita fecit cõtra Spoletanos qui de facto terram Ecclesiæ occuparant. allegat ad hoc Bald. in procem. feudorum. columna xij. & Roman. in singular. numero 678. & in l. j. C. de hæredi. instit. Marian. Socin. in rubr. de dilatio. hoc idem voluit summus criminalista D. Hippolytus de Marsiliis præceptor meus. in l. de vno quoque. colum. ij. versicu. Nec habet obsta

obſtare.ff.de re iudic.& Iaſ.in l.j.col.ij.ff.de conſtit.princ.& in l.ne quicquam.col.vj.in verſi.quarto limita.ff.de officio proconſul. Quibus † autem,& quot modis fieri poſsit & debeat 9
dicta citatio,per nuntiū,literas,vel edicta:vide plene per doct. in clement.paſtoralis.de re iudic.& per Bart.in d.extrauagan. ad reprimen.

SVMMARIVM.

Libellus accuſatorius in crimine læſæ maieſtatis inepte formatus an valeat.

1 *Accuſatio non rite facta non eſt accuſatio,& per eam delictum in iudicio non deducitur.*

2 *Libellus accuſationis vel inquiſitionis ineptus reÿci debet.*

3 *Libellus dicitur ineptus quando ex narratis in eo actio non reſultat.*

4 *Reo confitente delictum non attenditur ineptitudo accuſatorÿ libelli & proceſſus.*

QVAESTIO VII.

EPTIMO quæro: vidimus ſupra q.ij.proxima præcedente, an quando in hoc crimine læſæ maieſtatis proceditur per viam accuſationis ſit neceſſarius libellus, & diximus quòd ſic:Modo videndum eſt,an ſi libellus accuſatorius inepte formetur valeat? videtur prima facie dicendum quòd ſic, quia in iſto crimine proceditur ſummariè, & de plano ſine ſtrepitu,& figura iudicij:vt habetur in extrauagan.ad reprimen.Dicas quòd Bar.in hac q.in d.extrauag.in ſua gl.in ver.per accuſationem.voluit,quòd in hoc crimine quando per viam accuſationis proceditur,libellus accuſatorius debeat eſſe rite formatus.l.non putauit.§.non quæuis.ff.de contra tabul.accuſatio † enim non rite facta non eſt accuſatio, & per eam delictū 1
in iudicium non deducitur.l.accuſatorius. ff.de adulter.& l.j. §.accuſatio.ff.ad turpil.ibi nulla erit.& licet text.ibi contrarium probare videatur,cum ibi ſit neceſſaria abſolutio,& l.libellorū in §.quòd ſi libelli.ff.de accuſatio.ex quo videtur inferri poſſe,quòd aliqua ſit accuſatio:attamen Bart.in d.extrauagan.loco proximè allegato,ad hoc reſpondens dixit, quòd licet ibi accuſatio ſit nulla:tamen de facto ſaltim eſt qualiſqualis,ideo eſt neceſſaria abſolutio in illo caſu:ſed in caſu noſtro

ſtro requiritur quòd accuſatio ſit ritè & rectè facta in forma, vt ſuper ipſa procedi poſsit, ſecundum formam dictæ extrauagantis. Dicas tu, quòd iſta concluſio probatur expreſſe.in d. §. quod ſi libelli. vbi dicitur, quòd ſi libelli legitime ordinati non fuerint Rei nomen aboletur. & gl. ibi, in verbo, Aboletur, exponit, id eſt, cancelletur accuſatio reo petente. ad idem vide præpoſit. in c. per ſcripta. in §. libellorum. col. j. in verſic. Nota quòd vbi libellus. ij. q. viij. ad idem Ioan. Fran. Purpuratus in

2 repet. l. ædita. nu. 111. ff. de edend. vbi dixit, † libellum accuſationis vel inquiſitionis ineptum [illegible] debere, allegat Ange. in conſil. clxxviij. viſis actis. & in [illegible] ſil. ccxcvij. pro prædictis. &

3 † ineptus dicitur libellus quando ex narratis in eo actio nō reſultat, vt patet ex gl. in l. ij. in §. circa. ff. de excuſ. dot. Abb. in c. ex parte. col. iiij. de iudic. Corn. in conſil. cxxj. quanquam circa finem in j. volumi. & tradit Purpurat. loco proximè allegato.

4 † Vnum tamen notabili dignum non omitto, quòd ineptitudo accuſatorij libelli & proceſſus non attenditur quando reus delictum confitetur: ita voluit Angel. in l. ea quidem. col. vj. C. de accuſatio. & idem in l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtichū. ff. de verb. oblig. Bal. in l. edita col. antepenult. C. de edend. Ang. in l. j. C. de confeſ. & Bald. in cap. j. §. iniuria. de pace iuram. firman. ita refert & ſequitur Alex. in conſi. cxxv. viſa inquiſitione. col. ij. in principio. in iiij. vol. facit illud Ouidij.

Non eſt confeſſi cauſa tuenda Rei.

SVMMARIVM.

Inquiſitio an eſſe debeat in eadem forma in qua eſt forma accuſationis.

1 *In crimine Hæreſis procedi poteſt per inquiſitionem.*

2 *Inquiſitio duplex.*

3 *Inquiſitio ſpecialis quid ſit.*

4 *Inquiſitio in crimine læſæ maieſtatis an debeat eſſe in eadem forma, in qua eſt forma accuſationis.*

5 *In inquiſitione cum non offeratur iudici ſed ipſe inquirat, non eſt neceſſe quòd prius inquiſitio in ſcriptis formetur & poſtea in actis cauſæ redigatur.*

6 *Iudex ſumptis iuſtificationibus inquiſitionem in ſcriptis formabit.*

7 *Inquiſitio ab accuſatione in quo diſcrepet.*

Inqui

8 *Inquisitio formata in crimine læsæ maiestatis, an debeat habere conclusionem.*

9 *Quomodo concludatur de consuetudine in accusatione, & in inquisitione.*

QVAESTIO VIII.

CTAVO quæro: Dicitur in dicta extrauagan. ad reprimen. quòd in isto crimine læsæ maiestatis procedi potest per inquisitionem, de quo etiam habetur per Specul. in tit. de inquisit. in §. quando autem. versi. tertio decimo. adducit tex. in l. ij. & iij. C. ad leg. Iul. maiest. idẽ dixit per dicta iura Ange. in tract. de malefi. in verbo, hæc est quędam inquisitio. in versi. secundo principaliter. col. j. nu. 21. vbi dicit. quòd inquisitio in crimine læsæ maiestatis formari potest. allegat d. l. ij. & iij. ad leg. Iul. maiest. & † idem dicit in crimine hæresis. l. apostata. 1
C. de apostat. & plures alios casus exprimit in quibus formari potest inquisitio, quos videre poteris. idem voluit Albert. de Gandi. in suo tract. malefici. in princ. in titu. quid sit accusatio. col. j. versi. quartus decimus casus, vbi enumerat omnes casus in quibus per inquisitionem procedi potest. Sed an inquisitio in isto crimine esse debeat in eadem forma, in qua est forma accusationis de qua supra vidimus? antequam deueniam ad decisionem istius quæstionis, Videndum est † quid sit inquisitio? 2
Ang. in dicto tract. de malefi. loco præallegato dicit, duplicem esse inquisitionem: vnam videlicet generalem, & alteram specialem: generalem autem diuidit, in quatuor species quas ibi enumerat, & eas, quia de his impræsentiarum non tractatur, videre ibi poteris per eum. Sed † inquisitio specialis, quæ ea est 3
de qua loquimur, tam quo ad delicta, quàm quo ad personas. Angel. loco præallegato in versicul. Et pro expeditione istius materiæ. nume. 8. sic diffinit, quòd est quodam ius per officium procedendi ad condemnationem & punitionem contra aliquos nominatim inquisitos de certis delictis diffamatos: & hoc dicit esse de mente Bart. in l. ij. §. si publico. ff. de adulter. Angel. in l. si vacantia. in verbo, fumus expediti. C. de bon. vacant. libro x. Hostiens. autem in sua summa. in titul. de inquisitione. §. j. dicit, quòd inquisitio est alicuius criminis manifesti ex bono, & æquo iudicis competentis Canonice facta inuestigatio.

gatio. Augustinus de Arimino.in additio.ad tract. Ang.de male-
lefic.in dicto verbo,hæc est quædam inquisitio.in Additio.In-
cipiente,tu autem in hac materia. adde quòd licet Bart.nu.11.
dicit hanc diffinitionem morderi posse: quia inuestigatio so-
nat in factum,sed inquisitio est quoddam ius, vt Bartol.diffi-
nit.in d.§.si ex publico:ideo dicit quòd sibi plus placet diffini-
tio Bartol.quòd inquisitio sit quoddam ius, non factum alle-
gat Bald.in l.ea quidem.C.de accusat.dicas quòd non meretur
morderi diffinitio Hostiens. ex eo quòd licet inquisitio sit ius
quoddam:attamen ius ex facto oritur, ideo facti inuestigatio
accessoria est,videlicet vtrum delictum de quo inquiritur sit
commissum vel non ab eo contra quem inquiritur.Hanc re-
prehensionem August.de Arimin.non procedere contra diffi-
nitionem Hostiens.comprobo esse ex diffinitione inquisitio-
nis generalis quo ad personas,& specialis quo ad delicta, quã
ponit præposit.in c.j.col. xiij.in versic.inquisitio generalis.ij.
q.viij.vbi dixit,quod inquisitio est ius procedendi per officium
vel inuestigandi personam quæ maleficium commiserit, vbi
etiam ponit de multiplici specie inquisitionis.Felyn.etiam in
rubric.de accusatio.extra.inquisitionem sic diffinit, videlicet,
quòd est alicuius criminis manifesti ex bono & æquo à iudice
competenti canonicè facta inuestigatio.& sic tam præposi.
quàm Felyn.in sua diffinitione ponunt dictum verbum, inue-
stigatio,prout etiam est in præallegata diffinitione Hostien.
4 Redeundo ad principalem quæstionem,videlicet † an inquisi-
tio quæ formatur in isto crimine debeat esse in eadem forma,
in qua esse debet forma accusationis,de qua dixi supra quæst.
iij.proxima præcedente:Bart.in d.extrauagan.ad reprimen.in
verbo inquisitionem.mouet hanc quæstionem,& adducit glo.
instit.de publi.iudic.quæ generaliter loquendo dicit,quòd nõ,
& idem dicit Innocent.in c.fin.extra.de purgat.canonic.Iaco.
vero de Beluis.instítu.de actio.in princip. contrariam tenuit
opinionem dicens,quòd eadem solennitas requiritur in inqui-
sitione quæ in accusatione:cuius opinionem amplectitur Bart.
loco præallegat.quantum ad hoc,quòd in inquisitione infera-
tur locus & tempus eodem modo quo in accusatione,cum non
conueniat in tanto crimine vagari,allegat tex.in l.prætor edi-
xit.in princip.ff.de iniur.& in l.idem exigit.ff.de dolo.idem
voluit Bartol.in l.ij.§.si publico versicul.quæro vtrum inqui-
sitio.ff.ad leg.Iuliã de adulter.subdens, quòd licet accusatio
debeat

debeat in scriptis offerri, vt l. libellorum. ff. de accusat. & auth. offeratur. C. de lit. contest. & in c. per scripta. §. libellorum. ij. q. viij. attamen, † cũ inquisitio nõ offeratur iudici, sed ipse inquirat, non est necesse quòd prius inquisitio in scriptis formetur, & postea in actis causæ redigatur. Dicas tamen, † quòd iudex sumptis iustificationibus inquisitionem in scriptis formabit, ita dixit Angel. in d. l. si vacantia. in versicul. Item quæro quando fieri debeat inquisitio. Et fuit originale dictum Azon. in auth. de exhiben. Reis in §. scimus. in fine glo. magnæ: quod refert & sequitur Angel. in. suo tract. malefic. in verbo, hæc est quædam inquisitio. in versicul. quarto principaliter. col. j. in fi. in versicul. Item requiritur quòd inquisitio. Et † inquisitio ab accusatione in hoc discrepat: quia si non apparet quando fuit exhibita accusatio non valet; cum sit de substantialibus dies in quo producitur, vt in d. l. libellorum. & not. in l. in causis. C. de accusatio. sed secus est in inquisitione, in qua si non appareret de die, dicit Bartol. quòd forte non vitiaretur processus: nam dies, quo quis super ipsa inquisitione citabitur, vel dies in quo inquisitus respondet inquisitioni, ille poterit dici dies formatæ inquisitionis. idem tenuit intrepide præpos. in d. c. per scripta. in §. libellorum. col. j. in versic. Nota quòd sufficit. ij. q. viij. & dixi supra. q. iij. sub isto titul. 5 6 7

An autem † inquisitio, quæ formabitur in hoc casu, conclusionem habere debeat? Bartol. in dicta l. ij §. si publico versic. tertio quæro nume. 13. dicit quòd non: quemadmodum conclusio non est necessaria in libello accusatorio d. l. libellorum. & habetur per præpos. in dicto cap. per scripta. §. libellorum. subdit tamen Bartol. in d. §. si publico. † quod de consuetudine & in accusatione, & in inquisitione concluditur sic: super quibus omnibus & singulis intendit procedere, & punire culpabiles secundum formam iuris & statutorum. idem dicit Angel. in tractat. malefic. in verbo, hæc est quædam inquisitio. in versicul. quarto principaliter. versicul. & subdit. D. Angel. numero 53. ad idem Roman. in consil. xv. Bartholom. Cæpol. in consil. xiiij. colum. iij. versicul. Nec obstat. & Angel. in d. l. si vacantia. 8 9

SVMMARIVM.

Inquisitio an fieri possit non præcedente fama.

Regula

1 *Regulariter inquisitio non valet fama non praecedente.*
2 *Si diffamatio non procedit nec inquisitio procedit.*
3 *Testes examinati in processu inquisitionis formatae non praecedente diffamatione non probant.*
4 *In crimine laesae maiestatis valet inquisitio non praecedente diffamatione.*
5 *Crimen laesae maiestatis est enorme delictum.*
6 *In enormibus delictis inquisitio formari poterit etiam fama & indicijs non praecedentibus.*
7 *In enormibus iuris solennitas non seruatur.*
8 *Rescriptum Papae vel Imperatoris mandantis contra aliquem inquiri etiam non praecedente facta subreptitiũ videtur, & debet expectari secunda iussio.*
9 *Papa vel Imperator rescribẽs motu proprio praesumitur vti absoluta potestate.*
10 *Motus proprius excludit subreptionem.*
11 *Rescripta contra ius, licet in dubio concessa censeantur per importunitatem, tamen in rescriptis motu proprio concessis secus est.*
12 *Rescriptum motu proprio emanatum habet vim eandem quam habet secunda iussio.*

QVAESTIO IX.

NONO quæro, an inquisitio fieri posit non præcedente fama in crimine læsæ maiestatis?
1 Dicas, † quòd regulariter inquisitio non valet fama non præcedente. c.qualiter & quando. de accusa.c.licet Heli.de simo. & latè per Specula. in titu.de inquisitio.in Rubr.qualiter in inquisitione sit procedendum.per totum. maximè col.iij.& Hostiens. in titu.de inquisitione.col.ij.versi.quomodo procedatur.& latè Præposi.in c.j.ij.q.viij.& per Ange. in tracta.suo malefi.in verbo, hæc est quædam inquisitio.in versicu. quarto principaliter. vbi dixit, quòd requiritur quòd fama publica à fidedignis præcedat, & non semel sed sæpius,& quòd sit tanta quòd scandalum generet,& sine periculo tollerari non posit. cap. ad petitionem. & capit.qualiter & quando. præalleg.& cap.cùm oporteat.extra de accusationibus.& ita dixit Angel.in l.si vacantia. C. de bo. vacan.

vacant.libro decimo dicens idem Angel. † quòd si ista diffama 2
tio non præcedit,nec inquisitio procedit: Imo corruit inquisitio formata non præcedente diffamatione. & † testes exami- 3
nati in processu dictæ inquisitionis formatæ non præcedente diffamatione non probant: Specul. in titu. de inquisit.§.Nunc videndum.colum.iij.in princip. quem sequitur ibi Bald.in additio.& idem Specul.eodem titul.§.nunc tractemus. colum.xj. versicu.Nam si aliqua.& sequitur Grammati.in consil.xxxviij. colum.iij.in fin.numero 23. idem voluit Grammat. in suis votis, voto ij. numero 31.& 32. Dicas tamen † secus esse in cri 4
mine læsæ maiestatis;quia tunc quando proceditur contra imputatum pro crimine læsæ maiestatis valet inquisitio non præcedente diffamatione, vt voluit Angel.in tracta.de malefic. in verbo,hæc est quædam inquisitio.in versicul.quarto principaliter. Etiam Bartol.in dict.extrauag.ad reprimen. in verbo, inquisitionem.numero 29.& præposit.in cap j.colum. xxvij.versic.in crimine tamen.numero 64.ij.quæst.viij.vbi dixit, quòd in crimine læsæ maiestatis,etiam si fama non præcedat,sed occulte dicatur iudici, iudex inquirere poterit.† Et est ratio:quia 5
delictum hoc est enorme: † in enormibus autem inquisitio 6
formari poterit, etiam fama & iudicis non præcedentibus. facit text.in l.si quis in hoc genus.C.de episcop.& cleric.l.j.C.de fals.monet.in † huiusmodi enim delictis iuris solennitates non 7
seruantur, secundum Innocen.in cap.cum omnes de constitut. Bald.in l.quid ergo.§.pœna grauior. columna iiij.ff.de his qui not.infam.& in crimine læsæ maiestatis.idem scribit Alciat.in cap.perniciosa. nume. 46.47.48. de offic.ordina.Vnum tamen notatu dignum scias,† quòd si Papa,vel imperator mandat con 8
tra aliquem inquiri,non obstante,quòd fama non præcedat,rescriptum huiusmodi subreptitium videtur, & debet expectari secunda iussio: vt voluit Hostien.in cap.qualiter & quando, el primo.de accusat.& præposit.in d.cap.j.nume.60,ij.quæst.viij. Hoc † tamen limita non procedere, quando rescriptum huius- 9
modi esset factum motu proprio: quia tunc Papa vel imperator præsumitur vti absoluta potestate, secundum Anton.de Butr.in capit.constitutus.in iij.colum. de rescript. quem refert & sequitur Felin.in cap.causámque.el secundo.colum.iij,versi. tertio nota quòd licet Papa, de testi. facit etiam,quia † motus 10
proprius excludit subreptionem.glo.in clemen.si Romanus.in verb.validam.de præben.Felin.in c.causámque el ij.colum.j.in

versic.in glosa placet.nume.3.de testibus. c. si motu proprio de
11 præben.in vj.ad idem facit, quia † licet rescripta contra ius in dubio censeantur concessa per importunitatem,vt per gloss. in cap.j.in verbo,nascatur.de constit.in vj.tamen in rescriptis concessis motu proprio secus est dicendum, vt not. Bald.in l. quod fauore.colum.iij.C.de legibus.& Abb.in cap.accedens de præscript.& Felin.in d.cap.causámque.colum.penult.in fin.in ver-
12 sic.decimo tertio not.nume.16.de test.ad idem facit,quia † Rescriptum motu proprio emanatum habet vim eandem, quam habet secunda iussio,vt not.Bald.in l.nec damnosa.C.de precibus Imperat.offerend.& Decius in capit.si quando.columna j. in fin.de rescript.& vide quæ dicam infra quæst.xv.circa finem sub hac eadem rubrica.

SVMMARIVM.

Citatio an sit necessaria quando proceditur per viam inquisitionis in crimine læsæ maiestatis.

1 *Inquisitio succedit loco accusationis, & est eiusdem naturæ cuius est accusatio.*

2 *An in citatione inseri debeat copia inquisitionis.*

QVAESTIO X.

DECIMO quæro: an,sicuti quando proceditur in crimine læsæ maiestatis via accusationis citatio necessaria est,vt vidimus supra quæst.vj. proxima præcedente,ita sit quando per viam inquisitionis proceditur: circa hoc dicas,quòd † inqui-
1 sitio succedit loco accusationis,vt per Bart. in l.infamem.ff. de publi.iudic.Paul.de Castr.in consil.lix.Ideo dicendum quòd sit eiusdem naturæ cuius est accusatio.l.j.§.hæc actio. ff.si quis testamen.lib.esse iuss. fuerit,ita cum specialis inquisitio fit contra certam personam illa citanda erit,vt dixit Bald. in l.iiij.§.j.ff. de condit.ob turp.causam.facit tex.in c. inquisitus de electione. & in clement.pastoralis.de re iudic.& per Alberi.in tracta.suo. de test.in iij.part.in versicu.consequenter,numero 14.idem voluit Angel.in l.si vacantia.C.de bonis vacan.lib.x.ad idem tex. in extrauagan.ad reprimen. & habetur per Præposi. in capit.j. colum.xxxij.versic.imprimis.nume.81.ij.q.viij.allegat text.in capit. nos in quemquam. &c.deus omnipotens.&c. vnus ij.q.j.
2 An autem † in tali citatione inseri debeat copia inquisitionis? glo

glo.in cap.præterea de dilatio.dicit quòd sic:attamen dicas sufficere reum citari ad respondendum super tali delicto sine alia expressione circunstantiarum, loci, temporis, seu indiciorum, quæ sibi postea exprimentur in articulis.l.j. C.de exhiben.reis. Barto.in extrauagan.ad reprimen.in verb. super dicto crimine, idem in l.inter accusatorem.ff.de publi.iudic.& Salicet.in l.absentem.C.de accusatio.quos sequitur Præposit.in d.c.j.& versi. in primis,supra allegato. Et quia de materia citationis fiendæ cum per inquisitionem vel accusationem proceditur in hoc crimine,late tradit Bartol.in d.extrauag.ad reprimen.in verb. super.in verb.per nuntium. in verb. per edictum. & in verb. per literas. Ideo ibi videre poteris: & per Docto. in clemen.pastoralis.de re iudic.& per Præposit.in d.cap.j.loco præallegato, in quibus locis ad saturitatem de istis citationibus fiendis scriptum inuenies.

SVMMARIVM.

Inquisitio an cesset si ea pendente superueniat accusatio.

1 *Pendente iudicio super inquisitione,si superueniat accusatio, cessat iudicium inquisitionis regulariter.*

2 *In crimine læsæ maiestatis superueniente accusatione non cessat inquisitio.*

3 *In crimine læsæ maiestatis & hæresis potest simul & semel procedi super vtraque,& sententia ferretur super inquisitione, vel super accusatione, prout melius in vno processu quàm in alio probatum fuerit.*

QVAESTIO XI.

NDECIMO quæro: si pendente iudicio super inquisitione superueniat accusatio, an cesset iudicium inquisitionis? & regulariter videtur dicendum quòd sic,vt per Bartol.in l.iij. in fine. ff.ad leg.iul.de adulte.de hoc tamen vide latissime scripta per D.Prepo.in c.j.col.xlj.xlij.ij.q.viij.Et per Ang. in tract.suo malefic.in verb.hæc est quædam inquisitio.in versic.Quæro an inquisitus: & ibi per August. de Arim.in sua additione, quæ incipit, tu autem in hac materia adde Bartol. At † in crimine læsæ maiestatis dicas superueniente accusatore non cessare inquisitionẽ: ita tenuit Mart.de Laude in tract.suo 1 2

de crimine læſæ maieſt.q.xlij.allegat Angel.in l.ea quidem.ff. de accuſatio.& Bart.in d.l.iij.ff.de adult.adde tu Bart.in extrauag.ad reprimen.in ver.Denunciationem. idem tenuit Præpoſit.in c.j.col.xlij.in verſi.Nam accuſatio ſuperueniens. nu.108. ij.quæſt.viij.allegat Innoc.in c.ex parte.de verb.ſignific.Anto, de Butr,in cap.qualiter & quando el ij.in §.debet igitur.de accuſat.& Bart, in d.l.ſi maritus.§.j.ff. de adulter. & Angel.in l.ſi vacãtia,col.xxxv.C.de bon.vacan.lib.x. idem voluit idem Præ-
3 poſit.in d,c.j.col.xliij.vbi dixit,† quòd in crimine læſæ maieſt. & Hæreſis poterit ſimul & ſemel procedi ſuper inquiſitione & ſuper accuſatione, & ſententia ferretur vel ſuper inquiſitione, vel ſuper accuſatione prout melius in vno proceſſu quàm in alio probatum fuerit:allegat tex.in c.per hoc.de hæret.in vj.

SVMMARIVM.

Si iudex procedens in crimen læſæ maieſtatis ſit inimicus illius contra quem procedit,an iudicare poterit.

1 *Regulariter omnis exceptio,quæ contra accuſatorem opponi poteſt,contra iudicem opponi poterit, excepto eo quòd concerneret quia eſt magiſtratus.*

2 *Inimicus repellitur ab accuſatione in crimine læſæ maieſtatis.*

3 *Omnes exceptiones quæ opponi poſſunt contra iudicem inquirentem remiſſiue.*

QVAESTIO XII.

DVODECIMO quæro: quid dicendum eſt quando iudex inquirens ſit inimicus illius, contra quem inquirit de crimine læſæ maieſtatis? Dicas quòd iudex contra quem opponitur inimicitia capitalis non poterit eſſe iudex. c. qualiter & quando el ij.iuncta glo.ibi in ver.ad inquirendum. de accuſatio.ad idem facit,quod dixit Bartol.in l.ij.§.ſi ex publico. in verſicu. item quæritur vtrum contra iudicem.ff.de adulter. vbi
1 dixit, † quòd regulariter omnis exceptio, quæ contra accuſatorem opponi poteſt, contra iudicem opponi poterit: excepto eo quod concerneret,quia eſt magiſtratus. & hoc ſequitur Angel.in tracta.de malefic.in verb.Hæc eſt quædam inquiſitio.in verſic. quinto principaliter quæritur. in verſicu.ſecundo poteſt
2 opponere. Inimicus † autem repellitur ab accuſatione in iſto crimi

crimine, vt dicam infra in titu.qui accusar.possunt.quæst.vj.ad idem Salicet.in l.ea quidem.versic.quinto.C.de except. Angel. in l.si vacantia.C.de bon.vacant.lib.x.ad idem Alexan.in cons. lxiiij.& in consil.lxxiij.& in consil clxxvj.in ij.vol. & Cuman. in consil.xxvij.& vide ad prædicta Præpo.in c.j.colum.xl.in fi. in versic.Nam iudex inquirens.ij.quæst. viij.† vbi etiam ponit 3
omnes exceptiones,quę opponi possunt contra iudicem inquirentem.vide etiam Speculat.in tit.de inquisit.§.j.

SVMMARIVM.

Inquisitio in crimine læsæ maiestatis an fieri possit contra diffamatum à suis inimicis.

1 *In crimine læsæ maiestatis etiam infames admittuntur ad accusandum,& testificandum.*

2 *In crimine læsæ maiestatis inimicus repellitur à iudicando,& à testimonio,& etiam ab accusando.*

QVAESTIO XIII.

DECIMOTERTIO quæro : an inquisitio super crimine læsæ maiestatis fieri posit contra diffamatũ à suis inimicis,& maliuolis?videbatur dicendum quòd sic:† quia etiã infames admittũ- 1
tur ad accusandum , & testificandum in tali crimine.l.famosi.& ibi Doct. ff.ad leg.iul.de adulter.Contrarium tamen dicas : † quia inimicus repellitur à iu- 2
dicando in huiusmodi crimine,vt in proxima præcedenti quæstio.Item repellitur à testimonio, vt dicã infra in rubrica quomodo crimi.lęsæ maiestatis probetur.quæstione secunda.Item repellitur ab accusando , vt dicam infra in rubrica qui accus. poss.quæst.vj.facit pro ista conclusione text.in capi. qualiter & quando el ij.de accusat.& ea quæ voluit Angel.in l.si vacantia.C.de bonis vacanti. libro x. Istam conclusionem tenet etiam Cataldi.de Boncomp. in suo tractat.de sindic. in versicu.adde quod licet iudex.numero 142.& Abb. in dicto capit.qualiter & quando.el secundo. in versicu.quo ad primum. numero 29. & ibidem Ioann.de Ana. colum.fin.

SVMMARIVM.

Vsque ad quartum tempus inquiri poßit de maleficio.
1 *In crimine suppositi partus perpetuo agi poteſt.*
2 *In crimine parricidij idem eſt.*
3 *Idem in crimine læsæ maieſtatis, & apoſtatus.*

QVAESTIO XIIII.

DECIMOQVARTO quæro: vſque ad quartum tempus inquiri poſsit de maleficio? Dicas, quòd à die commiſsi criminis vſque ad annos viginti & non vltra, vt in l. ait prætor. ff. ad leg. Aquil. l. querela. §. falſi. C. de falſ. ita dixit Bonifac. de Vitelli. in tract. ſuo malefi. in rub. de inquiſitio. & earum form. colum. fin. in verſic. ſed vſque ad quod tempus. idem tenuit Ioan. Fran. Bald. in tracta. ſuo de præſcript. in ij. part. iiij. partis principal. fol. 94. in verſic. ſecundo quæro. verſic. Amplia iſtam, & iſte tracta. habetur in volu. tracta. ſecundum Venetam impreſsionem Tomo xvj. Iſtam concluſionem quòd officium iudicis inquirendi ſuper maleficio commiſſo duret annis xx. tenent Bartol. Angel. & Salicet. in d. l. querela. C. de falſ. & ibi commun. Doctor. habetur etiam per Nicol. Boer. in ſuis Deciſ. in prima parte Deciſio. xxvj. vbi iſtam concluſionem late examinat. Hoc tamen ſane intellige, niſi per ſtatutum ciuitatis breuius tempus ad inquirendum de delicto ſtatutum foret, vt
1 eſt in ciuitate Brixiæ, & Vincentiæ. Fallit † hoc in crimine ſuppoſiti partus in quo perpetuo agi poteſt. l. qui falſam. §. primo.
2 ff. ad leg. Cornel. de falſ. Item fallit † in crimine parricidij. l. fi. ff. de parricid. l. in cognitione. ff. ad Sylleni. & ſequitur Bonifa. loco præallegat. & habetur per Balbum, in d. ſuo tracta. de præ-
3 ſcript. loco proxime allegato. Idem dicendum † puto in crimine læſæ maieſtatis viuente reo, nam contra ipſum agi poterit & inquiri donec vixerit, ſecus eo mortuo: tali namque caſu cum tractetur ſolum de damnanda ipſius memoria ius accuſandi & inquirendi ſolum quinquennio durabit, vt ſcripſi infra quæſtione xxiij. idem in crimine apoſtatus, in quo agitur perpetuo reo viuente: eo autem mortuo ſolum quinquennio durat actio, vt eſt gloſſ. in l. querelam. in verbo, ſicut cætera. C. ad leg. Cornel. de falſis. vide ea quæ ſcripſi infra quæſtione xxix.

SVMMARIVM.

1 *In crimine læsæ maiestatis an possit per denuntiationem procedi, & Denuntiatio quid sit.*
2 *Denuntiare quid sit.*
3 *Quot sint species denuntiationis.*
4 *Per viam denuntiationis procedi potest denuntiante non nominato.*
5 *Denuntianti non potest opponi quòd sit infamis.*
6 *Denuntians vim habet cuiusdam instigatoris, ideo desistendo incidit in turpilianum.*
7 *Quilibet, qui admittitur ad accusandum, admittitur etiam ad denuntiandũ, et qui prohibetur accusare, prohibetur denuntiare.*

QVAESTIO XV.

ECIMOQVINTO quæro: an procedi posit in hoc crimine læsæ maiestatis per denuntiationem? Dicas quòd sic: tex. est in extrauagan. ad reprimen. quæ in hoc inducit quid nouum in hoc crimine. Nam de iure antiquo denuntiatio nõ admittebatur nisi per officialem, vt l. diuus. ff. de custodia reor. & l. ea quidem. C. de accusatio. ita dixit Bart. in d. extrauagan. in verbo denuntiationem. † Sed quæro, quid 1 sit denuntiatio, doct. commu. in rubric. de acusatio. (vt testatur ibidem Felin. in versic. quæro quid sit accusatio.) sic eam diffiniunt, Denuntiatio est ius deferendi criminis alicuius hominis doli capacis ad pœnitentiam vel correctionem, legitima monitione præcedente. Hostiens. vero sic eam diffinit: Denuntiatio est criminis alicuius apud iudicem sine inscriptione legitime facta delatio ad pœnitentiam peragendam, vel aliam legitimam pœnam imponendam, vel etiam ad vtrunque. & ista descriptio comprehendit omnem speciem denuntiationis: quam sequitur Præposit. in cap. j. in versic. Circa denuntiationem. nume. 145. ij. q. viij. Denuntiare † autem secundum Sali- 2 cet. in l. ea quidem. C. de accusatio. est crimen alicuius deferre apud competentem iudicem sine inscriptione legitima ad pœnitentiam peragendam, vel aliam legitimam pœnam subeundam. Quot † autem sint species denuntiationis: Salicet. 3 loco prꝏallegato: & Bartol. in dicta extrauagan. ad reprimen. in ver. per denuntiationem: & Angel. in tract. de malefic. in

ver. Nec non ad denuntiationem. dicunt, quòd denuntiationis plures sunt species: nam alia est Euangelica: alia Canonica: alia regularis: alia iudiciaria. & habetur per doct. in cap. nouit. de iudic. Attamen solum de iudiciali nunc tractamus,
4 † & per viam denuntiationis procedi potest denuntiante non nominato, & si pendente iudicio super denuntiatione superueniat accusator non sopitur propterea iudicium super denuntiatione, vt dixit Bart. in d. extrauagan. loco supra allegato. fa-
5 ciunt dicta supra q. x. proxima præcedenti. † Nec denuntianti opponi posset quòd sit infamis, vt dicit Bart. in d. extrauagan.
6 in ver. & contra personas. Vnum tamen non omitto † quòd denuntians vim habet cuiusdam instigatoris, ideo desistendo incidit in turpilianum. l. ab accusatore. §. Denuntiationis. & l. j. §. incidit. ff. ad turpil. & habetur per Barto. in d. extrauagan. in
7 verbo, denuntiationem in princi. Et scias † quòd quilibet, qui admittitur ad accusandum, admittitur ad denuntiandum: & omnis qui prohibetur accusare prohibetur denuntiare, iuxta l. qui accusare. cum l. sequent. ff. de accusat. & cap. cum omni. extra. de accusatio. ita dixit Salicet. in d. l. ea quidem. versic. iij. ratione materiæ. vide tamen ad prædicta Angel. in tract. malefic. in d. verbo, nec non ad denuntiationem. in versic. secundo principaliter quæritur: & ibidem August. in sua additio. quæ incipit, tu autem in hac materia adde. & late ponit Præposit. in cap. primo. col. lx. in versic. An prohibitus accusare. vbi in hoc articulo notabilem facit distinctionem, & plene tractat materiam denuntiationis. ij. q. viij. de qua etiam Angel. in dict. tractatu de maleficiis. in dict. verbo. Nec non ad denuntiationem. per totum.

SVMMARIVM.

In crimine læsæ maiestatis siue procedatur per accusationem, siue per inquisitionem seu denuntiationē quid sit officium iudicis.

1 *Iudex quocunque modo procedat in crimine læsæ maiestatis semper veritatem inquirere debet.*

2 *De crimine læsæ maiestatis quandoque quis falsæ accusatur, & ponitur pulchrum exemplum quod accidit in personas Nob. Veronens. Comi. de Pompeis.*

3 *Si iudici post sententiam condemnatoriam appareret de innocentia rei id principi scribere debet, nec executioni mandare sententiam.*

Si prin

4 *Si princeps mandaret contra aliquem fieri executionem alicuius sententiæ capitalis, non erit illico parendum quando appareret de innocentia rei post sententiam, sed expectanda esset secunda iußio, & principi rescribendum.*

5 *Iudex si mandatum habet à principe quod aliquem etiam sine causæ cognitione morti tradat, illum mori faciendo iuste facit, & exequitur sine peccato.*

6 *Princeps est lex animata in terris.*

7 *Acta principis præsumuntur legitimè facta.*

8 *Non est qui principi dicat, cur ita facis.*

9 *Principis error ius facit.*

10 *Antiochus tertius Asiæ rex omnibus regni sui vrbibus scripsit, quòd si aliquid in literis, quæ eius nomine scriberentur; esset quod legibus aduersari videretur, crederet eas se ignaro scriptas fuisse, & propterea eis non parerent.*

11 *Sanum consilium est cum aliquid à principe contra ius mandatur super scelere, & rescribere expectando secundam iussionem.*

12 *Vbi maius est periculum ibi cautius est agendum.*

13 *Licet iudex, qui habet causæ cognitionem, debeat supersedere, & rescribere cum aliquid ei à principe contra ius mandatur, secus tamen est in executore, qui sententiam superioris etiam iniustam exequi debet.*

14 *Iudex si ei mandetur à principe vt exequatur sententiam criminalem & corporis afflictiuam iniustam debet supersedere & rescribere, maxime quando constat de innocentia eius contra quem scribitur.*

15 *Si princeps motu proprio scribat vt aliquis morti tradatur non est expectanda secunda iußio.*

16 *Secunda iußio & motus proprius æquiparantur.*

QVAESTIO XVI.

ECIMOSEXTO quæro: siue procedatur per accusationem, siue per inquisitionem seu denuntiationem, quid sit iudicis officium? In quo articulo dicas, † quòd quocunque modo iudex procedat in dicto crimine semper veritatem 1
inquirere debet pro vtraque parte. facit tex. in auth. qui semel. C. quomodo & quando iudex. ibi perquisita veritate. ita dixit Bartol. in extrauagan. ad reprimend. in verbo, receptionem. ad

idem tex.in l.famosi.ff.ad legem iul.de adulter. & istud procedit etiam in quocunque alio delicto. facit tex. in capit. Deus omnipotens.ij. quæstio.j. & capit.j. semper eadem causa,& q. Et in crimine læsæ maiestatis, quòd veritas inquirenda sit per iudicem,est optimus tex.in l.famosi, ibi, sed in veritate. ff.ad legem iul.maiesta.imò cum dictum crimen sit atrocissimum,
2 † & sæpe aliquibus ab eorum æmulis & inimicis falsè impingatur,vt fieri quandoque vidi, præsertim de anno 1551. contigit in ciuitate Venetiarum,quòd quidam scelestissimus presbyter Veronensis capitali odio prosequens magnificum Comitem Ioannem Paulum de Pompeis & fratres nobiles Veronenses, quorum progenitores & ipsi semper de inclita Venetorum Republica optime meriti fuere,confictis quibusdam falsis literis, quæ videbantur scriptæ manu ipsius Comitis Ioannis Pauli, eundem apud Illustrissimos Præsides Decemuiralis Consilij, quòd machinatus fuerit ciuitatem Veronæ alieno Dominio supponere, accusauit. Tandem huiusmodi accusationis falsitate comperta accusatorem ipsum vidi ego ad geminas columnas laqueo suspensum : & sic tanti facinoris pœnas luit.Præfatus vero Magnificus Comes Ioannes Paulus cum cæteris eius fratribus non solum absoluti fuere, verum etiam à præfato excelso Decemuirali Consilio muneribus ob sinceram eorum progenitorúmque suorum erga Illustrissimum Dominium Venetum fidem donati. Ideo iudices, cum aliquis de dicto delicto accusatur, solliciti & diligentissimi esse debent ad inquirendam veritatem, iuxta tex.in dict.
3 l.famosi. † Quinimò si iudici post sententiam condemnatoriam appareret de Innocentia Rei id Principi scribere debet, nec executioni mandare sententiam l. prima. §. si quis vltro. ff.de quæstio.Ita voluit Bartol.loco proxime allegat, quod reassummit Ioan. Igneus in sua disputa. An Rex Franciæ recognoscat Imperatorem. numero 124. & numero 125. adducens
4 tex.in l. diuus. ff.de re iudic. Quinimò † si princeps mandaret contra aliquem fieri executionem alicuius sententiæ capitalis non erit illico parendum quando appareret de innocentia rei post sententiam, sed expectanda esset secunda iussio & principi rescribendum.facit tex.in capit.si quando de rescript.& in terminis tex.in l.si vendicati.C.de pœn.cap.cum apud vj.q.iij. & habetur per moder.in l.j.C.de summa trinit.& fide cathol. ad idem facit tex.cum gloss. in §. deinde. in authen.de mand.
princip.

princip.vbi glo.inuehit contra eos, qui non audent reclamare contra literas Imperatoris vel Papæ iniustas. ad idem gloss.in §.fin.in auth.vt determi.sit nume. clericorum. in verbo, contradicere.& late per Igneum.in d.sua disputatione.nume.125. & 126.vbi videtur impugnare dictum Cyni in l. rescripta. C. de precibus Imperat. offerend. approbatum per Abbat.in cap. quanto.de iureiuran. Nam dixit Cyn. in d.l. rescripta. † quòd 5
iudex si mandatum habet à principe,quòd aliquem etiam sine causæ cognitione morti tradat, illum mori faciendo, id iuste facit,& exequitur sine peccato: mouetur Cyn. duplici ratione. Prima quia † princeps est lex animata in terris. §. fin.in auth. 6
de consul. colla. iiij. Secunda ratio est, quia † acta principis 7
præsumuntur legitimè facta. Tertiam rationem dicas esse, quia † non est qui principi dicat,cur ita facis cap. quamuis. de 8
pœniten. distinct. iij. Quarta ratio erit, quia † principis error 9
ius facit.l.iij.§.fin.ff.de adimendis legat.facit text. in §. sed & quòd principi. institut. de iure naturali, gent. & ciuil. subdit tamen idem Igneus, quòd tutius erit iudici expectare secundam iussionem, per textum in capit. apud thessalonicam xj. q.iij.& dict.cap.si quando.de rescript. Nec iusto principi molestum erit, quòd eius iussa, quæ iudici, cui iniunguntur, non iusta videntur, executioni missa non fuerint. facit, quòd † de Antiocho tertio Asiæ rege scribitur. Is enim omnibus re- 10
gni sui vrbibus scripsisse traditur, quòd si quid in literis, quæ eius nomine scriberentur, esset quod legibus aduersari videretur, crederent ignaro se eiusmodi literas scriptas fuisse, & propterea eis non parerent.facit tex.in l.digna vox. C.de legi. sanum † igitur erit consilium iudicis,cui aliquid simile,à prin 11
cipe demandatur, supersedere & rescribere expectando secundam iusionem,tum quia,(vt inquit Iuuenalis) nulla vnquam de morte hominis cunctatio sera est. Tum quia, † vbi maius 12
est periculum ibi cautius est agendum cap. vbi periculum. de electionib.in vj.& præsertim quia hoc consilium rescribendi, quando mandatur quod iniustum nobis videtur,est introductum à sacris canonibus,vt in dict.capit. si quando.de rescript. † & licet ista conclusio quòd iudex in casu præmisso superse- 13
dere debeat,procedat quando scribitur iudici qui habet causæ cognitionem : secus dicendum videtur in executore, qui sententiam superioris etiam iniustam exequi debet. c. pastoralis. §.quia vero.ff.de offic.legat.& cap. si quando eod. tit.attamen
id sane

14 id sane intelligendum est, † nisi essemus in sententia criminali & corporis afflictiua, vt not. Abb. post Innocent. in dicto §. quia vero. & maxime hoc procedit quando constaret de innocentia eius contra quem scribitur: nam tunc omnino esset supersedendum, vt not. Bald. in l. additos circa finem versi. dicit etiam
15 Innoc. C. de episcop. audien. vnum tamen scias, † quod quando literę principis alicui scriptæ, vt aliquem morti traderet, essent scriptæ motu proprio, eo casu secunda iussio non esset expe-
16 ctanda: † quia secunda iussio, & motus proprius æquiparantur, vt not. Bald. in l. nec damnosa. C. de precibus Imper. offer. quod dictum pro singulari notat Roma. in l. si vero. in §. de viro. ff. solut. matrim. in xxxj. fallent. Alexand. in l. j. in princ. ff. quod quisque iur. refert & sequitur Deci. in dicto capitulo, si quando colum. j. in fin. de rescript.

SVMMARIVM.

Accusator in crimine læsæ maiestatis an cogatur prosequi suam accusationem.

1 *Nemo inuitus accusare compellitur.*
2 *Accusator suæ accusationi renuntiare potest.*
3 *Accusator an & quando possit desistere à sua accusatione impune.*
4 *In crimine læsæ maiestatis iudex cogit accusatorem ad prosequendam suam accusationem.*

QVAESTIO XVII.

DECIMOSEPTIMO quæro: an accusator in crimine læsæ maiestatis cogatur prosequi suam accusationē? videtur dicendum quòd non:
1 quia † nemo inuitus agere vel accusare compellitur. l. vnica. C. vt nem. inuit. ager. vel accusar.
2 cogat. † Et accusator suæ accusationi renunciare potest. Bartol. in l. maritus. §. si negauerit. ff. de adulter. Salice. in l. si ea. C. qui accusar. nō possunt. Bald. in l. transigere. C. de transact. & Alex.
3 in dicto §. si negauerit. Et † an & quando accusator impune possit desistere à sua accusatione, late scribit Præposit. in cap. j. col. ix. ij. quæst. viij. vbi dixit, quòd si citato reo ad respondendum accusationi contra eum propositæ, ipse non compareat, vel

vel si reus nondum erat citatus, eo casu potest accusator impune desistere ab accusatione.l.quæsitum.& ibi Bartol.l.in senatus.§.qui post.ff.ad Turpil.l.Miles.§.socer. ff. de adulter. not. in cap. licet. & in capit.qualiter & quando, el ij.de accusatio. prædicta tamen regulariter procedunt, † sed in crimine læsæ 4
maiestatis secus est, nam in eo speciale est, quòd iudex cogat accusatorem ad prosequendam suam accusationem, vt voluit Angel. in l.accusationis.C. de accusatio. idem voluit Mart.de Laude in tract.suo.de crim.læsæ maiest.quæst.xliiij.Et pro ista conclusione est text. ad literam in l. fallaciter. in §. fin. C. de abolitio. ibi, vt inuiolata maiestate, aperte enim ibi dicitur, abolitio criminis:non datur in crimine violatæ maiestatis,aut patriæ oppugnatæ,vel proditæ.

SVMMARIVM.

Accusatus, inquisitus, vel denuntiatus de crimine læsæ maiestatis citatus quòd veniat ad se defendendum, si non compareat in termino ei in citatorio assignato, an damnari debeat.

1 *Ex sola contumacia de iure communi quis non habetur pro confesso.*

2 *Reus per legitimas probationes conuinci debet, vel per confessionem.*

3 *Si iudici constet citationem non peruenisse ad notitiam citati, vel citatum fuisse legitime impeditum quominus venire potuerit, an possit tunc procedere contra talem citatum non valentem comparere, Et dicitur quòd non, imò processus est ipso iure nullus.nume.6.*

4 *Legitime impeditus quominus comparere possit contumax dici non potest.*

5 *Ad hoc vt quis dicatur neglexisse comparere requiritur scientia citationis, & quòd non fuerit legitime impeditus.*

6 *Si in termino citationis aliquis compareat ad excusandum citatum, & dicat illum esse in longinquis partibus adeo quod impossibile esset comparere infra terminum citationis, vel dicat citatum legitime impeditum comparere non posse & offerat se probaturum, iudex debet dare citato alium terminum habilem ad comparendum.*

7 *Iudex, qui terminũ habilem ad comparendum absenti vel legitime impedito assignare neglexerit, facit vt processus sit nullus.*

QVAEST

QVAESTIO XVIII.

ECIMOOCTAVO quæro: accusatus, inquisitus, vel denunciatus, de crimine læsæ maiestatis, citatus per nuntium, siue literas, vel per edictum, (iuxta text. in extrauag. ad reprimen.) quòd veniat ad se defendendum, si non compareat in termino ei in citatorio assignato, an damnari debeat? text. in dicta extrauagan. dicit quòd sic: Hoc terribile esse dixit Ioan. Igneus, in sua copiosa disputatione, an Rex Franciæ re-
1 cognoscat Imperatorem. nume. 123. & 124. † cum ex sola contumacia de iure communi quis non habeatur pro confesso, vt per Bartol. in l. lex Cornelia. §. fin. ff. ad Syllen. & idem Bartol.
2 in dicta extrauag. in versicu. receptionem. Reus † enim per legitimas probationes conuinci debet l. fin. C. de probatio. cap. Nos in quenquam. ij. quæst. j. siue per confessionem dicta l. lex Cornelia. ff. ad Syllen. & l. qui sententiam. in fin. C. de pœn. l.
3 inde Neratius. §. si. cum l. sequenti. ff. ad leg. Aquil. † Sed quid erit dicendum si iudici constet quòd citatio non peruenerit ad notitiam citati, vel quòd citatus fuerit legitime impeditus quominus venire potuerit, vt puta quia citatus tempore citationis erat alibi detentus in carceribus pro debito siue delicto,
4 & sic non fuit in eius potestate posse comparere: † Iste enim contumax dici non poterit. l. contumacia. §. contumaciæ. ff. de re iudic. l. de vnoquoque. §. j. eod. titu. Bartol. in consil. ccxxviij. Catherina accusauit, in versic. Quinto quòd ipsa publicatio, an tunc iudex procedere posit contra talem citatum non valentem comparere? Et dicas quòd non per text. in dicta extrauag. ad reprimen. ibi, citatū neglexerit in termino personaliter. &c.
5 nam † ad hoc vt quis dicatur neglexisse comparere requiritur scientia citationis, & quòd non fuerit legitime impeditus. Quinimò, si tali casu iudex procederet, processus esset ipso iure nullus, tali namque casu citatus nec vere nec ficte negligit comparere, ita tenuit Bartol. in prædicta extrauagan. ad reprimen. in versicu. neglexerit allegat not. per glos. in l. quæ-
6 situm. ff. de re iudic. verum, † si in termino citationis aliquis comparens, excusando citatum, dicat illum esse in longinquis partibus, adeo quòd impossibile esset comparere infra terminum in citatione contentum, puta octo dierum, quia intra dictum terminum notitiam dictæ citationis citatus habere non poterit,

poterit, vel dicat citatum esse legitime impeditum & comparere non posse, quod excusator offerat se probaturum: eo casu citato dari deberet alius terminus habilis ad comparendum: quòd multoties seruari vidi in alma ciuitate Venetiarum, vbi æquitas quàm maxime consideratur. Sin autem † terminum 7
habilem iudex assignare contempserit: eo casu processus contra talem agitatus erit nullus, vt dixit Bartol. in dicta extrauagan. in versicu. neglexerit.

SVMMARIVM.

An in crimine læsæ maiestatis processus contra reum formatus publicari debeat.

1 *Quod testium examinatio in criminalibus fiat in secreto est de iure naturali seu diuino.*

2 *Illa constitutio regni si quis per inquisitionem, quomodo procedat.*

3 *Reo accusato inquisito vel denunciato de crimine læsæ maiestatis processus publicari debet, vt suas possit facere defensiones.*

4 *In crimine Hæresis testes publicantur.*

5 *Quid obseruetur in Ciuitate Venetiarum in causis criminalibus, circa publicationem processus.*

QVAESTIO XIX.

ECIMONONO quæro: an in crimine læsæ maiestatis processus cõtra reum formatus publicari debeat? Bartol. in extrauagan. ad reprimen. in versicu. figura iudicij. in versic. circa vero dicta testium. dicit, quòd glos. in l. si quãdo. C. de testi. dicit, † quòd per Danielem inductum fuit, quòd testium examinatio in criminalibus fieret in secreto, vt legitur Danielis capit. 1
xiiij. & sic hoc est de iure naturali seu diuino: Ideo dicit Bartol. quòd ex hoc sequitur, quòd publicatio testium fieri debeat: nam si secus fieret auferretur reo defensio: cum processu non publicato opponere non posset contra testes & eorum dicta, quod iuri naturali repugnaret. Idem † tenuit Mat- 2
thæ. de Afflict. in capit. j. in §. & bona committentium. colum. j. numero 9. in titu. quæ sint regal. in vsibus feudor. vbi dixit, quòd constitutio regni, quæ incipit, si quis per inquisitionem; quæ vult, quòd in crimine læsæ maiestatis non detur

copia

copia testium parti inquisitæ nisi facta cõsultatione cum rege, & si rex rescripserit dandam dari debere, alias non:locum habet quando crimen læsæ maiestatis est commissum contra regem, videlicet contra ipsius regis personam:secus si esset commissum contra illius collaterales. Erit ergo conclusio, † quòd
3 processus publicari debet reo accusato, inquisito, vel denunciato de tali crimine: ad hoc vt suas posit facere defensiones. pro qua conclusione faciunt quæ scribit Præposi. in capit. nominationis. in §. sententia. in versic. publicatio autem. vbi dixit, quòd publicatio processus fit ne ius partis lædatur ij. quæst. vj. facit etiam pro dicta conclusione text. iuncta glos. in cap. fin. de hæretic. in vj. vbi habetur, † quòd in crimine hæresis testes publi-
4 cantur. ad idem est text. in capit. quoniam frequenter. in §. sunt & alij. extra. vt lit. non contest. vbi expresse dicitur, quòd in causa inquisitionis testes publicari debent. Et de ista materia publicationis testium in causa criminali, vide etiã per Angel. in tract. suo malefi. in verbo. quia iudex dictum processum pu-
5 blicauit. & ibi August. de Arim. in sua addit. attamen † in alma Ciuitate Venetiarum secus seruatur: nam in criminalibus causis, neque reis datur copia indiciorum, neque ei publicantur attestationes, neque testium nomina, vt posint suas facere defensiones. Bene possunt ipsi rei in eorũ constitutis dum examinantur dicere, si forte contra me examinati essent talis & talis, eis sic & sic oppono, quod probare intendo per tales & tales testes, eos nominando, & testes per ipsos reos nominati examinari debent demum. Sed formato toto processu tam ad offensam quàm ad defensam publicatur reis processus, & facta publicatione non admittitur aliter reus ad opponendum contra personas testium: nisi ad producendum scripturas publicas, ex quibus appareret quòd testes examinati contra ipsum essent condemnati vel banniti, siue infames effecti qui stylus, licet videatur aliquantulum durus, tamen seruandus est l. prospexit. ff. qui & à quibus.

SVMMARIVM.

An crimen læsæ maiestatis simul cum pœna morte rei extinguatur.

1 *Generalitèr quæcunque crimina simul cum pœna morte extinguuntur, quod procedit etiam si post latam sententiam contra*

eum

eum appellatione pendente reus mortuus fuerit.

2 *Si reus ante sententiam mortuus fuerit, siue ipse mandauerit delictū fieri, siue ipse fecerit, eius bona suis reseruantur hæredibus.*

3 *Bona rei qui viuens condemnatus fuit suis non reseruantur.*

4 *In crimine læsæ maiestatis proceditur, dato quòd reus pendente iudicio vel eo nondum cœpto mortuus fuerit.*

5 *Quomodo formari debeat libellus & contra quem, quando de crimine læsæ maiestatis post obitum rei proceditur.*

6 *Forma inquisitionis contra memoriam alicuius proditoris.*

QVAESTIO XX.

VIGESIMO quæro, clarum est in iure, † 1
generaliter quæcunque crimina simul cum pœna morte extinguuntur. l.j. & ij. C. si reus vel accusa. mort. fuer. xxiiij. q. ij. c. in summa. quod etiam procedit si reus post latam cōtra eum sententiam pendente appellatione mortuus fuerit. l. fina. C. si reus vel accusa. mort. fuerit. l. ij. C. si pendente appella. reus mortuus fuer. † Et in istis casibus, siue reus mandauerit delictum fieri, 2
siue ipse fecerit, eius bona eo mortuo suis reseruantur hæredibus. l. defunctis. C. si reus vel accusa. mort. fuerit. fallit tamen † hoc quando quis condemnatus fuisset, vt l. eorum. & ibi not. 3
Bart. C. de iure fisci. Quid dicemus in crimine læsæ maiestatis? Dicas in eo secus esse, propter immanitatem ipsius criminis. Nam † in eo etiam post obitum imputari de tali crimine 4
si mortuus quis fuerit pendente iudicio, siue eo nondū cœpto procedi super eo potest. l. penul. & vlti. C. ad leg. Iul. maiest. l. fin. ff. ad leg. Iul. maiest. §. publica. Insti. de publi. iudic. ad idem est bonus tex, & ibi glos. in verbo, maiestatis, in l. ex iudiciorum. ff. de accus. & est bona glo. in c. in summa. xxiiij. q. ij. quæ enumerat omnes casus in quibus proceditur post obitū alicuius. ad idem glos. in c. accusatus. de hæret. in vj. iuncto ibi text. in verbo, post mortem. & not. in §. interdum. instit. de hæred. quę ab intest. defe. Et isto casu nō damnatur defunctus, sed eius memoria, vt in d. §. per contrarium. Inst. eod. titu. & l. ij. in fin. C. de testam. manum. & in d. l. fi. C. ad leg. Iul. maiest. Roman. singul. cccxxxij. incipit, de crimine læsæ maiestatis. & singul. dcclxxviij. incipiente, tu scis quòd in casibus in quibus. & habetur per Barthol. Cæpol. in consi. xvij. visa commissione. col.

iij.nume.3 .idem tenuit Henric. Boich.in c. si quis Episcopus. col.j.versic.super eo. extra. de hæret. quod tamen dicit procedere in crimine perduellionis, idest, illius, qui hostili animo aduersus Rempublicam vel Principem animatus fuit l. fin. ff. ad leg. Iul. maiesta. & ibidem connumerat alios casus in quibus post obitum proceditur.

5 Sed videamus † qualiter formari debeat libellus, quando post obitum imputati de crimine læsæ maiestatis proceditur, & contra quem fieri debeat processus. ¿Dicas quòd processus & inquisitio non formabitur contra ipsum mortuum, sed contra eius memoriam, quæ damnanda venit per confiscationem bonorum: ita dixit Ang. Are. in d. § .interdum. inst. de hæred. quæ ab intest. defer. vbi bona glos. in ver. memoria, dicit, quòd defunctus non est damnandus cum iam sit mortuus, nec contra eum formandus est processus, cum mortuus citari non possit l. de qua re §. j. ff. de iudic. Sed hoc modo formanda erit inqui-
6 sitio videlicet † Hæc est quædam inquisitio, &c. quæ fit contra memoriam talis proditoris, &c. in eo, de eo, & super eo, &c. Idem dixit Angel. in tract. malefi. in ver. *che hai tradito la tua patria.* in versi. & bene aduertas. & idem Angel. in d. tract. in verb. qui iudex videns, & cognoscens. in versi. & prædicta procedunt. Vbi dixit, quòd in inquisitione quæ fit in tali casu debet peti eius memoriam damnari, & pronunciari eum contra Principem vel Rempublicam fecisse: & propter hoc eius bona in fiscum inferri.

SVMMARIVM.

An aliqui sint citandi cum proceditur contra defuncti memoriam in crimine læsæ maiestatis.

1 *Citandi sunt filij, cognati, & successores defuncti vt veniant ad contradicendum ne memoria defuncti damnetur.*

2 *Citandi sunt filij, cognati, & successores non solùm quando post mortem cæptum fuit iudicium, sed etiam quando in vita fuit accusatus, & pendente appellatione decessit.*

3 *Reus quis non dicitur nisi porrecta accusatione contra eum & sequuta litis contestatione.*

4 *Litis contestatio fit per porrectionem libelli, & subsequutam responsionem.*

5 *Reus in criminalibus propriè quis dicitur quando processus contra eum fuit formatus & citatus vt veniat ad se defendendũ.*

6 *Hæretici memoria post obitum damnatur.*

QVAE

QVAESTIO XXI.

IGESIMOPRIMO quæro: an aliqui citandi sint cum proceditur contra defuncti memoriam in hoc crimine læsæ maiestatis? Dicas, q † citãdi sunt filij, & alij agnati, cogna- 1
ti, & successores defuncti, quòd veniant ad contradicendum quicquid volunt & possunt, ne memoria, puta Titij, damnetur, virtute & occasione cuiusdam inquisitionis formatæ contra memoriam dicti Titij, ex eo, quòd viuens crimen læsæ maiestatis contra principem commiserit. Ita voluit Ang. Aret. in §. interdum. col. ij. in versi. in glos. in verbo dãmnato. inst. de hæred. quæ ab intest. defer. vbi dicit, quòd non est mirum quòd prædicti citari debeant. quia eorum interest l. i. ij. & iij. ff. de liberal. causa. & l. lege Cornelia in princ. ff. de iniur. ac etiam sua interest propter bona. vt l. j. & per totum. C. si reus vel accusat. mor. fuer. ad idem Ange. in tract. de malefi. in verb. *che hai tradito la tua patria*, in versic. Et bene aduertas, idem voluit Angel. in l. fin. C. ad leg. Iul. maiesta. & Ange. in §. publica. instit. de public. iudic. Bal. in consi. lxiij. in iiij. volum. Ioan. Igneus in l. j. versic. si sibi manus. nu. 202. ff. ad Sylleni. Et † citandi sunt filij, & agnati defuncti, tam quãdo contra de- 2
functi memoriam tale iudicium cœpit eo iam mortuo, quàm quando defunctus fuit in vita accusatus & pendente accusatione decessit: pro primo casu est tex. in d. l. pen. & fin. C. ad leg. Iul. maiest. pro secundo casu est tex. in l. fin. ff. eod. tit. nam tex. in prædicta l. fin. loquitur de reo maiestatis: † reus autem quis 3
non dicitur, nisi porrecta accusatione contra eum, & sequuta litis contestatione. l. Adulteram. C. de adulter. litis † autem con 4
testatio fit per porrectionem libelli, & subsequutam responsionem l. j. in princ. C. de lit. contest. vel dicas rectius loquendo † in criminalibus proprie reum dici aliquem formato proces- 5
su contra eum super crimine, & eo citato ad se defendendum, vt per Pari. de Put. in tract. suo de re mili. in §. cum plerunque num. 1. & dicam infrà q. xxvij. proxime sequent. in versicul. in ista quæstione. & text. in d. l. fina. in iam accusato mortuo intelligunt doct. ibidem. & Lucas de Penna in l. quisquis. col. ij. in principio. C. de petitio. bono. subla. libro x. idem sentit Ang. in tract. suo malefic. in verbo, qui dominus iudex videns, versiculo, & prædicta procedunt. numer. 41. Et idem † est in 6
hæretico, cuius memoria post obitum damnatur c. accusatus,

§.in eo vero.de hæret.in vj. & Specul.in titu.de accusatore.§.j. in versic.Item quòd reus est mortuus.

SVMMARIVM.

1 *Quando proceditur contra reum criminis læsæ maiestatis iam mortuum qualiter pronuncietur.*

2 *Fiscus porrigere debet accusationem contra reum criminis læsæ maiestatis, & declarari facere defunctum commisisse crimen læsæ maiestatis, cúmque talis declaratio in rem transiuerit iudicatam fiscus bona ipsius defuncti apprehendet.*

3 *Sententia in crimine læsæ maiestatis non debet ferri contra defunctum, quia neque accusatio cõtra defunctum datur, sed contra defuncti memoriam.*

QVAESTIO XXII.

1 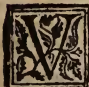IGESIMOSECVNDO quæro: qualis erit forma condemnationis fiendæ in tali casu? glos. not. ad hoc in §. per contrarium. instit. de hæred. quæ ab intest.defer. in verb. damnatam. sic pronunciandum esse dicit. Pronuncio contra Imperium Lucium Titium fecisse, & ideo eius bona in fiscum inferri. Nam per hoc defuncti memoria dãnatur, & infamia quadam defunctus afficitur. quam glos.sequitur ibi Angel.& idem Angel.in tract.suo de malefi.in verb.qui dominus iudex videns.in versi, Et prædicta procedunt. ad idem Cæpol. in consi.xlij.visa commissione.in versic.quantum vero ad condemnationem.Et Bart.in l. qui à latronibus.§. fi.ff. de test.Ioannes de Plat.in l.eorum patrimonia.col.fin. circa princ.C.de
2 iure fisci. libr.x.qui dixit, quòd oportet quòd † fiscus porrigat accusationem, & declarare faciat defunctum commisisse crimen læsæ maiestatis: quo facto, postquam talis declaratio in rem transiuerit iudicatam, fiscus bona eiusdem defuncti appre
3 hendet.Et notandum,quòd tali casu sententia † non fertur contra defunctum: quia neque accusatio contra defunctum datur, nam nulliter ageretur, vt dixit glo. in l. si seruus. in fine.ff. de bonis auth.iudic.possiden.sed processus formabitur contra defuncti memoriam, & illa damnari petitur, vt habetur vltra alios per Gulielmum Maynerium in l.sicuti pœna. num.16.ff. de regul. iur.

SVMMARIVM.

Quanto tempore duret ius accusandi memoriam defuncti post rei obitum.

1 *Ius accusandi defuncti memoriam durat solùm annis quinque.*
2 *Querela inofficiosi testamenti intentari potest solùm infra quinquennium.*
3 *Accusatio adulterij durat quinquennio.*
4 *Accusatio apostatatus durat quinquẽnio post obitum apostatæ.*
5 *Accusatio de crimine peculatus durat quinquennio.*

QVAESTIO XXIII.

IGESIMOTERTIO quæro quanto tempore duret huiusmodi ius accusandi memoriam defuncti post rei obitum? & videtur dicendum quòd vsque ad annos xxx. superinde fieri possit accusatio, per tex. in l. omnes. C. de præscript. xxx. vel xl. annorum. vel saltim annis xx. faciunt dicta suprà q. xiiij. proxima præcedenti, vbi diximus quòd infra xx. annos inquiri potest de delicto, vt in l. ait pretor. ff. ad leg. Aquil. † Dicas tamen quòd istud ius accusandi defuncti memoriam durat solum annis quinque, vt habetur in l. ij. C. de apost. & de hoc est glos. singularis, in l. Manicheos. C. de hæret. & habetur per glos. xxiiij. q. ij. in summa, & per Roma. in singul. ccccxxxj. Incipiente, de crimine læsæ maiestatis. idem voluit Angel. in tract. de malefi. in verb. & *hai tradito la tua patria.* in versi. & bene aduertas, in fin. vbi dixit, quòd tali iuri damnandi memoriam defuncti delinquentis quinquẽnio præscribitur, argumento l. ij. C. de apost. idem voluit Angel. in §. interdum, col. ij. in versi. in glos. damnato in fin. inst. de hæred. quæ ab intest. defer. idem voluit Alberic. in l. fina. in finalibus verbis. ff. ad leg. Iul. maiest. & Alexand. in apostil. ad Bart. in d. l. fin. & ista est commu. opi. Glossa tamen in c. accusatus. de hæreti. in vj. videtur tenere, quòd istud ius duret annis xl. quam menti tenendam & singularem dicit August. de Ari. in addi. ad Angel. in tracta. de malefic. in verb. & *hai tradito la tua patria.* numero 17. dicens, quòd licet illa glos. loquatur in hæretico, tamen locum habet in crimine læsæ maiestatis. & ita illam glos. intelligit Ioan. Andr. ibi in nouel. & ibidem Gemin. communis tamen opinio (vt dixi) est de quinquennio.

2 Et †eodem temporis ſpatio durat etiam querela inofficioſi teſtamenti, quæ ſolum intentari poteſt intra quinquennium. l. ſi
3 quis filium in fin. C. de inoffi. teſt. idem †in accuſatione adulte-
4 rij. l. adulter. C. ad leg. iul. de adulte. idem †in accuſatione apoſtatatus poſt obitum apoſtatæ. l. ij. C. de apoſtat. & l. apoſtata-
5 rum. eod. tit. idem †in crimine peculatus. l. peculatus. ff. ad leg. iul. pecul. & in quibuſdam aliis criminibus, de quibus vide glo. not. in l. querela in verb. ſicut cætera. & ibi doct. C. ad leg. Cornel. de falſ. & ibi Odofred. in verſicu. *Or ſignori.*

SVMMARIVM.

An in omni caſu criminis læſæ maieſtatis damnetur defuncti memoria poſt eius obitum.

1 *Bona defuncti auferuntur hæredibus, in duobus tantum caſibus, videlicet quando defunctus molitus eſt contra Imperatorem, & contra rempublicam.*

2 *Commiſſo crimine læſæ maieſtatis contra principem inferiorem, non habet locum damnatio memoriæ defuncti, nec pœna l. quiſquis. C. ad l. iul. maie. quo ad filios.*

3 *Cum dicitur de republica, intelligitur Romanorum.*

4 *L. fin. ff. ad l. Iul. maieſt. dum de principe loquitur, intelligitur de ſummo principe Romanorum.*

5 *Diſpoſitio d. l. fin. ff. ad l. Iul. maieſt. & l. penul. & fin. C. eod. tit. locum non habent in Duce Mediolani qui ab Imperatore maieſtatem habet.*

QVAESTIO XXIIII.

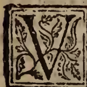

IGESIMOQVARTO quæro: an in omni caſu criminis læſæ maieſtatis damnabitur defuncti memoria poſt eius obitum? gl. in l. penul. C. ad leg. iul. maieſt. in verb. meminiſſe. dicit, quòd non: ſed ſolum id fiet contra illius memoriam, qui contra Imperatorem vel Rempublicam eſt molitus. ad idem eſt text. in l. fin. ff. ad leg. iul. maieſt. vbi Vulpianus iureconſultus expreſſe dixit, quòd non omnis, qui læſæ maieſtatis reus eſt, in eadem conditione eſt, vt contra eum poſt mortem procedi poſſit: ſed tantum is, qui perduellionis reus eſt hoſtili animo aduerſus Rempublicam vel principem animatus. cæterum ſi quis ex alia cauſa legis Iuliæ maieſtatis reus ſit

per

per mortem à pœna criminis liberabitur. ista sunt verba Vulpiani in d.l.fin.ff.ad leg.iul.maiest. Erit†ergo in dictis duobus 1 casibus speciale, quòd bona defuncti ab eius hæredibus auferantur, ita voluit etiam Azo in summa.in titu.de cri.læsæ maiesta.C.in §.sunt autem.per text.in d.l.fina.Odofre.in l.eorum patrimonia col.iij.versi.secundo modo.num.15.C.de iure fisci. lib.x.& Bal.in consi.lxiij.si quis commisit.in iiij.vol. idem voluit Alexan.in consi.xiij.Consideratis his quæ in themate. col. ij.in vj.volu.vbi dixit, quòd † quando tale crimen est commis- 2 sum contra principem inferiorem, non habet locum damnatio memoriæ defuncti, nec pœna.l.quisquis.C.ad leg.iul. maiesta. quo ad filios. hoc etiam tenuit Ioan. Igneus in sua disput. An Rex Franciæ subsit Impera.nu. 108. idem voluit etiam Math. de Afflic.in c.j.in §.& bona committentium, col.ij.nu.15.in titul.quæ sint regal.in vsibus feud.& tradit post alios Franc. Lucanus in tract.suo de priuileg.fisci, in j.parte.nu.11.& Angel.in consi.ccxxiij.col.j.in versi.Contrarium est verum.& est text.in §.publicorum versic.publica autem.inst.de public.iudi.glos.in §.per contrarium in verbo, post mortem.instit. de hæred. quæ ab intest.defer.& in d.§.publicorum in versicu.publica autem. in glo.in verb.memor.institu.de public.iudic. Et, dum dicitur †de Republica, intelligitur Romanorum: Deci.in consi.ccccx. 3 in causa mota.colum.penul.versi.Et ita ex omnibus.in iij.vol. vbi dixit, quòd non esset idem, si tale delictum committeretur contra Rempubli.Florentinorum: tunc enim defuncti memoria damnari non posset.adducit ad hoc Ang.in l.j.C. ne ex delict.defunct.col.j.in versic.glos.ibi ex duobus. & sequitur Cæpol.in consi.xvij.visa commissione.colum.v.nu.12.& nu.13. Et †d.l.fina.ff.ad leg.iul.maiest.dum de principe loquitur, intelli- 4 gitur de summo principe Romanorum: vnde Deci. in d. consi. consuluit, quod †dispositio d.l.fin.ff.ac leg.iul.maiesta.& l.pe- 5 nulti.& fin.C.eod.titul.locum non habeant in Duce Mediolani, qui ab Imperatore maiestatem habet, quem recognoscit: quod probari dicit ex verbis d.l.fin.ff.ad leg.iul.maiesta. dum ibi dicitur, plane non quisquis maiestatis reus est, in eadem conditione est, vt eius memoria damnari debeat: Sed solum &c. Et prædictam conclusionem, quòd quando quis commisit crimen læsæ maiestatis contra principes inferiores eius memoria post eius obitum damnari non possit, tenuit etiam D. Carolus Ruin.præceptor meus in consil.iij.col.v.num.12.in v.

vol.& ibidem concludit, quòd cuiusdam, qui crimen læsæ maiestatis contra Ducem Mediolani commisit, damnari non potuerit memoria: vt per eum in d.col.vj. Et istam esse communem opinionem, & veram attestatur Nicolaus Boerius in tract.de seditios.in vj.præsupposito.nume.20.quam procedere dixit etiam in non recognoscentibus superiorem de facto ex priuilegio vel consuetudine præscripta: Allegat Socinum in consilio ccclxxv.in causa fratris Andr.in secundo volumi.& ita seruari dicit in Regno Franciæ. In dominis & principibus ab ipso Rege inferioribus, & ipsum Regem recognoscentibus.

SVMMARIVM.

Si fiat statutum in ciuitate quòd in crimine læsæ maiestatis vel oppugnatæ patriæ damnari possit defuncti memoria & eius bona confiscari post rei obitum in his casibus in quibus cessante dicto statuto id de iure alias fieri non posset, an dictum statutum valeat.

1 *Sententia confiscationis bonorum lata contra mortui memoriam non ex eo quòd mortuus machinatus esset contra Cæsarem aut Rempublicam, sed in alijs capitibus d.l.Iuliæ, est ipso iure nulla.*

2 *Sententia lata contra iuris dispositionem expressam est nulla.*

3 *Sententia lata contra rationem legis etiam loquentis in alijs terminis est nulla.*

4 *Sententia lata contra statutum est nulla.*

5 *Sententia lata contra consuetudinem notoriam est nulla.*

QVAESTIO XXV.

IGESIMOQVINTO quæro: si fiat statutum in ciuitate, quæ ius statuendi habeat: quòd in crimine læsæ maiestatis vel oppugnatæ patriæ, damnari posit defuncti memoria, & eius bona confiscari post rei obitum: in iis casibus, in quibus cessante dicto statuto id de iure alias fieri non posset, an dictum statutum valebit? Angel.in consil.ccxxiij. pro decisione consultationis.col.j.versi. Concludo igitur dicit, quòd di-
1 ctum statutum valebit: Cessante verò dicto statuto, si esset † lata sententia, contra mortui memoriam confiscationis bonorum propter crimen læsæ maiestatis, non ex eo quòd mortuus machinatus esset contra Cæsarem aut Rempublicam romano-

rum

rum, sed in aliis capitibus dictæ legis iuliæ, de quibus late dixi supra in Rubri. qualiter & à quibus crimen læsæ maiesta. committa. talis sententia esset ipso iure nulla, nisi virtute alicuius statuti ciuitatis fieri potuerit, vt decidit Ang. in d. consi. ccxxiij. in j. col. versi. conclude igitur. & erit ratio: quia dicta sententia, cessante statuto, esset contra casum legis, quia decisum est per legem, quod in aliis capitibus legis iuliæ maiestatis, præterquam in duobus supra specificatis, post rei obitum procedi non posit. d. l. fin. ff. ad leg. iul. maiest. Sententia † autem lata contra 2
expressam iuris dispositionem nulla est. cap. j. vbi late ponunt doct. & maxime post alios Fely. de re iudi. † quòd etiam locum 3
habet, quando sententia est lata contra rationem legis etiam loquentis in aliis terminis, vt per Anto. de But. & Abb. in d. c. j. & ibidem Felyn. in princip. † idem est, quando sententia fertur 4
contra legem municipalem, Bar. & Angel. in l. cum prolatis. ff. de re iudic. & Angel. in l. j. ff. de appel. idem erit, quando † sen- 5
tentia lata esset contra consuetudinem notoriam, Fely. in d. c. j. col. ij. versic. amplia secundo. Quinimmo dicas, quòd fuit dubitatum apud veteres: an iudex, qui pronunciasset contra Imperatoris constitutionem, de crimine læsæ maiestatis accusari posset? & Imperator Alex. statuit, quòd non, vt est text. in l. j. C. ad leg. iul. maiest.

SVMMARIVM.

Si offendatur maiestas Reipublicæ Venetæ an damnabitur defuncti memoria.

1 *Respublica Veneta superiorem non recognoscit & vim Imperatoris obtinet in toto suo dominio.*

2 *Respublica Romanorum extincta & eius loco successit Respublica Venetorum.*

QVAESTIO XXVI.

IGESIMOSEXTO quæro: vidimus in proxima præcedenti quæstio. quòd in aliis casibus præterquam in duobus expresßis in l. fin. ff. ad leg. iul. maiest. & in l. penult. & fin. C. eod. titul. videlicet quando offenditur persona Imperatoris, vel Respublica Romana non damnatur defuncti memoria: quid dicendum erit, si offendatur Maiestas Reipublicæ Venetæ? proculdubio

1 dicendum erit idem esse. † cum illa superiorem non recognoscat,& vim Imperatoris obtineat in toto suo Dominio, vt late dixi supra in princ.præsentis tract.in rubric. quotuplex sit ma-
2 iestas.Quinimmo,†cum iamdiu Romanorum Respublica extincta sit, eius loco successit Respublica Venetorum, vt dixit Raphael Fulgos.in consi.lxij.colum. ij. vbi inquit, nouiorem autem Romam intelligo Rempublicam Venetorum, quæ in sui ditione suppositos nouioris Romæ prærogatiua lætatur. faciunt ad prædicta ea quæ supra dixi.q.xj.in titu.qualiter crimen læsæ maiest.contra Imperat.comit.

SVMMARIVM.

Quis teneatur probare an accusator vel fiscus crimen læsæ maiestatis fuisse ab eo commissum cuius memoria vult damnari, an hæredibus onus probandi innocentiam defuncti.

1 *Accusator vel fiscus tenetur probare defunctum commisisse crimen læsæ maiestatis antequam bona ab hæredibus auferantur.*

2 *Hæres tenetur defuncti innocentiam defendere.sed fiscus probare debet,& nisi probet eo ipso hæres dicitur probasse innocentiam. Et nu.4.*

3 *Iura iuribus declarantur.*

5 *Reus quis dicatur? & nu.6.*

7 *L.fina.ff.ad leg Iul. maiestatis. loquitur in reo delato ante eius mortem.*

8 *Hæres defuncto reo, & citato, tenetur purgare indicia contra defunctum facientia.*

9 *Verbum,instaurari,quid significet.*

QVAESTIO XXVII.

IGESIMOSEPTIMO quæro: dictum fuit supra q.xx.& aliis sequentibus sub hoc eod. titu.quòd mortuo imputato vel accusato de crimine læsæ maiestatis post eius obitum damnatur eius memoria, & omnia eius bona fisco applicantur,& auferuntur hæredibus illius,per tex.in l.penul. &
1 fi.C.ad leg.iul.maie.& l.fin.ff.eo.tit. †Quis teneatur probare, an accusator,vel fiscus delictum esse ab eo commissum qui defunctus est, an hæredibus onus probandi innocentiam defuncti?

functi? Odofred. hanc quæstio. examinat in l. eorum patrimonia. C. de iure fisci. lib. x. vbi casum ponit, quòd si is qui dicitur commisisse crimen læsæ maiestatis antequam de hoc accusaretur mortuus fuerit, & fiscus ex tali imputatione velit illius bona apprehendere tanquam rei criminisq; prædicti, negantibus hęredibus defunctum tale crimen commisisse, an fiscus dicta de negatione non obstante bona defuncti apprehendere posit? & dicit quòd non: nam defunctus debet de hoc accusari, vel inquiri, & conuinci, ita quòd constet ipsum huiusmodi delictum commisisse. allegat text. in l. quisquis cum l. sequent. C. ad leg. Iul. maiesta. & l. res quæ in controuersia. ff. eod. Ista conclusio aperte probatur per text. in l. fi. C. eo. tit. ibi, conuicto mortuo memoria eius damnetur. Ergo patet † quòd necesse 2
est quòd accusator vel fiscus probet defunctum tale crimen cõmisisse antequam bona ab hæredibus auferantur. Huic tamen conclusioni duo iura obstare videntur: videlicet text. in l. fin. ff. ad leg. Iul. maiest. ibi, nam nisi hoc crimen à successoribus purgetur hæreditas fisco vendicatur. Et tex. in d. l. res quæ. ff. de iure fisci ibi, & defuncto maiestatis reo parato hærede purgare Innocentiam mortui &c. per quæ duo iura videtur, quòd onus probandi Innocentiam defuncti incumbat hæredi. quibus iuribus Odof. in d. l. eorum patrimonia, respondet dicendo, quòd verbum, purgent, in dictis iuribus positum intelligitur hoc est defendant: † tenetur enim hæres defuncti Innocentiam defen- 3
derę: Sed fiscus probare debet, & nisi probet, eo ipso hæredes dicuntur probasse Innocentiam defuncti. arg. text. in l. fi. ff. de bon. eorum qui ante sent. & l. conuictos C. qui test. facer. poss. & facit text. in d. l. eorum patrimonia. & indubitate leges prædictæ præsupponunt delictum esse probatum, vel saltim vehementer esse indiciatum: quia alias purgatio non requireretur, & ipsa duo iura ita intelligi debent, quia † iura iuribus decla- 4
rantur. text. enim in d. l. fin. C. ad leg. Iul. maiest. requirit, quòd mortuus sit conuictus ad hoc vt eius memoria damnari posit. Defunctus enim nisi contrarium probetur Innocens præsumitur: nam dolum allegans illum probare debet, ideo fiscus probare tenetur. l. fina. ff. de bon. eorum. Et ad text. in d. l. ij. C. qui test. facer. poss. respondet Odofr. in d. l. eorum patrimonia col. fin. nu. 27. quòd eo ipso hæres probat Innocentiam quando delictum non probatur. & istam opinionem sentit etiam Alberi. in d. l. fi. ff. ad leg. Iul. maiest.

In ista

In ista quæstione distinguendum esse sentio: quòd aut quis in vita non fuit de isto crim. læsæ maiest. accusatus, inquisitus, vel denunciatus, & contra ipsum processum nõ fuit: & isto casu locum habeat quod dicitur in l. fi. C. ad leg. Iul. maiest. oportet enim tunc quòd defunctus de crimine conuincatur vt bona ab eius hæredibus auferantur, & fisco applicentur, vt ibi dicit tex. Aut quis in vita accusatus, inquisitus, vel denunciatus fuit de tali crimine, & formato processu probatum contra eum fuerit, vel taliter indicatum quòd cõtra defunctum, si viueret ad torturam procedi potuisset: & isto casu locum habeant text. in d. l. fi. ff. ad leg. Iul. maiesta. & text. in d. l. res quæ. ff. de iure fisci. quod manifeste patet: nam text. in d. l. res quæ. dicit, defuncto maiestatis reo parato hærede purgare &c. & sic loquitur de eo
5 qui reus erat. Reus † autẽ quis nõ dicitur nisi formato processu contra eum, & postquam fuit citatus ad se defendendum, vt per Paridem de Put. in tract. de re milit. in § cum plerunque. nu. 5.
6 Ant. de Butr. in c. cũ inter. de excep. nam † quando quis est citatus eius nomen dicitur inter reos receptũ, vt per Ang. in tract. malefi. in verb. ad querelam Titij. versi. & adde quòd postquã:
7 Bar. in l. is qui reus. ff. de publi. iudic. † tex. vero in d. l. fin. ff. ad leg. Iul. maiest. similiter loquitur in eo, qui erat reus huius criminis. patet ibi, is qui in reatu &c. Et quia reus si viueret deberet purgare indicia contra eum laborantia, vel ex probationibus fiendis, vel medio torturæ, ideo nõ mirum si hoc onus purgationis eo defuncto in hæredes transfertur, si defuncti bona non ad fiscum pertinere prætendunt sed eis remanere debere. Et ista est vera intelligentia illorum iurium. Nec placet quod dicitur, quòd hæres ex sola susceptione defensionis dicatur purgare innocentiam defuncti si non est probatum, quia istud procederet quando post obitum eius cui tale crimen imputatur contra eius memoriam inchoatur processus, vt loquitur
8 text. in d. l. fi. C. ad leg. Iul. maiest. sed † quando post formationem processus reus citatus moreretur, tunc necessaria erit purgatio hæredis, vt d. l. fi. ff. eo. tit. & d. l. res quæ. in princ. ff. de iure fisci. & in l. penult. C. ad leg. Iul. maiest. ibi, nã post rei mortem crimẽ instaurari solere. loquitur enim de eo qui ante erat factus reus huiusmodi criminis per processum formatum contra eum: verbum nanque instaurari, ibi positum id indicat.
9 † Instaurare enim nil aliud est, quàm iam cœptum denuo prosequi. facit illud Vergilij in vij. AEneid. Certatim instau-

rant

rant epulas, id est, denuo ponunt. & alibi idem dicit, Instaurati animi Regis succurrire tectis.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus an interuenire possit quando agitur de damnanda defuncti memoria.*

2 *Hæredes post obitum defuncti, de cuius memoria damnanda agitur, possunt instare quòd procedatur ad sententiam super defuncti Innocentia, quoniam eorum interest.*

QVAESTIO. XXVIII.

IGESIMOOCTAVO quæro: an quãdo agitur de damnanda defuncti memoria imputati de crimine læsæ maiestatis interuenire posit Aduocatus ad defendendam rei memoriam? Et videbatur dicendum quòd non: quia pro reo criminis læsæ maiestatis Aduocati interuenire non possunt, vt vidimus supra quæst. iiij. Hanc quæstionem examinat Præposit. in c. si quando. col. iij. versic. & per prædicta ij. q. vj. & ibi dixit, quòd in hoc casu, ex quo non agitur de imponenda pœna ordinaria pro crimine isto, nec locum habeant rationes per quas alias in criminalibus defensor interuenire non possit, poterit defensor accedere pro defuncto qui se personaliter tueri non potest. adducit Bal. in l. reos. in fi. C. de accusatio. & Alber. in l. seruum. §. publicè. ff. de procurator. & in rubr. C. de hæret. qui attestatur, quòd ita seruatum fuit tempore Clementis Papæ V. quando Philippus Rex Franciæ volebat, quòd damnaretur memoria Bonifacij viij. Pont. Maxi. tanquam hæretici. facit text. in l. iiij. §. fi. cum seq. ff. de liberal. causa. & l. non tantum. de appella. Et plura ad hoc adducit Præposi. loco præallegato quæ videre poteris, quia eius dicta transcribere potius esset laboriosum quàm subtile. Confirmatur conclusio prędicta: quia cũ tractetur post obitum defuncti solum de auferendis defuncti bonis ab eius hæredibus, illi citandi sunt, vt vidimus supra quæst. xx. proxima præcedent. Ideo absurdum esset dicere quòd tali casu defensor interuenire non posset pro eis, cum nullo iure id prohibitum inueniatur: sicuti statutũ est quando ad pœnam ordinariam contra viuentem pro hoc crimine proceditur, Sed quæro: † an hæ- 2

redes

redes post obitum defuncti, de cuius memoria damnanda agitur, instare possint, pro eorum interesse, pro purganda innocentia ipsius defuncti, quòd procedatur ad sententiam super rei Innocentia iam defuncti: & dicas, quòd sic, ita voluit Ioan. de Plat. in l. eorum patrimonia col. j. nu. 3. C. de iure fisc. libr. x. pro quo dicit esse casum singularem in l. filio. §. Seia. ff. de adimen. legat. facit text. in l. fin. ibi, nam nisi hoc crimen à successoribus purgetur &c. ff. ad leg. Iul. maiesta. Interest enim hæredum defuncti, quòd ex quo accusata est defuncti memoria fiat absolutio.

SVMMARIVM.

Quanto tempore duret ius accusandi in crimine læsæ maiestatis?

1 *Ius accusandi in criminalibus durat annis xx.*

2 *Accusatio in crimine apostatatus durat perpetuo dum viuit apostata, & post eius obitum durat quinquennio.*

3 *In crimine suppositi partus perpetuo agi potest. Idem in crimine parricidij, nu. 4. Et in crimine læsæ maiestatis, nu. 5.*

6 *Accusatio peculatus quinquennio tollitur.*

7 *Accusatio iniuriarum anno tollitur.*

8 *Si per statutum assignetur certum tempus ad accusandum, vltra illud tempus inquiri non potest.*

QVAESTIO XXIX.

VIGESIMONONO quæro, vidimus supra l. xiiij. hoc eo. tit. quanto tempore duret ius inquirendi de crimine, & fuit conclusum quòd annis xx. per text. in l. querela. §. falsi. C. de fal. & supra q. xxiij. tractauimus quanto tẽpore duret ius accusandi memoriam defuncti, pro crimine læsæ maiestatis, & dictum fuit quòd durat quinquennio, restat videre quanto tempore duret ius accusandi in hoc crimine. Breuiter dicas,
1 †quòd ius accusandi in criminalibus durat annis xx. hoc enim temporis spatio regulariter criminales actiones tolluntur. tex. est in d. l. querela: & in l. ait prætor. ff. ad leg. Aquil. Ita cõmuniter tenent doct. in d. l. querela, vbi Bart. Ang. & Salic. & habetur per Ioannem Franciscum Balb. in tract. suo de præscrip. in secunda parte iiij. part. princip. in versicul. secundo quæro, versicul. amplia istam. idem voluit in dicta l. querela Cynus & Odofre

Odofredus ibidem in verficul. *Or fignori.* Fallit ifta conclufio † in crimine apoftatatus, quia dum viuit apoftata accufatio perpetuo durat. l.iij.& l.apoftatarum. C.de apoftata.poft obitum vero apoftatę durat quinquennio, tantum. Item fallit, † in crimine fuppofiti partus, de quo perpetuo agi poteft l.qui falfam.§.j.ff.ad leg.Cornel.de falf. Item fallit, † in crimine parricidij l.fi.ff.de parricid: Et habetur per Bonif.de Vitellin. in tract.fuo malefic.in rubric.de inquifitio,& earum form.col. fin.idem puto dicendum † in crimine læfæ maieftatis, quòd fcilicet durante vita eius qui dictum crimen commifit etiam vltra annos xx.accufatio fieri pofsit propter criminis atrocitatem.faciunt dicta fupra quæft.xiiij.nec obftat text.in d.l.querela ibi.ficut cætera quoque fere crimina:quia crimen læfæ maieftatis de fe requirit fpecialem mentionem.facit,quia ftatutum concedens generalem abolitionem criminum.nō comprehendit crimen læfæ maieftatis,de quo vide ea quæ fcripfi infra quæft.viij.in rubric.de pluribus quæftionibus. Accufatio † vero peculatus quinquennio tollitur,vt not.in l.fi.ff.de crim. 2 3 4 5 6
pecul. Et † accufatio iniuriarum anno tollitur. Inftit.de iniur. 7
in fin.& habetur per Odofr.in d.l.querela. in fin. Alex.in l.ita demum.ff.de procurat.& Petr.de Anchar.in confi.cxc. Et fcias † quòd fi per ftatutum afsignetur certum tempus ad 8
accufandum, vltra illud tempus inquiri non poterit de delicto. Bartol.in d.l. querelam.

FINIS LIBRI PRIMI.

HIERONYMI GIGANTIS IVRISCONSVLTI FOROSEMPRONIENSIS DE CRIMINE LAESAE MAIESTATIS

LIBER SECVNDVS.

Qui accusare possint in crimine læsæ maiestatis.

SVMMARIVM.

An forensis admittatur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis.

1 *Forensis in crimine publico non admittitur ad accusandum.*

2 *Stante statuto quòd quilibet accusare possit, non admittetur forensis ad accusandum.*

3 *Si iniuria fiat sacerdoti quilibet talem accusare poterit.*

4 *Forensis in crimine læsæ maiestatis admittitur ad accusandum.*

QVAESTIO I.

RIMO quæro: an forensis admittatur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis? videtur dicendum quòd non, quia crimen læsæ maiest. est crimen publicum. l. j. ff. de pub. iudic. facit text. in c. ius publicum iuncta glo. j. distin. §. publica autem. instit. de public. iudic. forensis † autem in
1 crimine publico non admittitur ad accusandum, vt tenet glos. in l. is qui reus. ff. de pub. iudic. & Angel. in rubri. ff. de publi. iudic. quia, cum sit forensis, sua non interest etiam ratione patriæ. facit pro ista opini. tex. in l. in prouincia. li. in §. fin. ff. de oper. nou. nunciat. vbi Paul. de Castr. per illum text. dixit, † quòd stante statuto, quòd quilibet accusare possit,
2 quòd forensis non admittetur ad accusandum. & Ias. ibi ad hoc

alle

allegauit Bald. qui hãc opinionem tenuit in c.ex parte Adæ de teſtibus.col.ij.verſic.dicit Bartol.ad idem facit, † quod voluit 3 Bald.& Paul.de Caſt.in l.j.§.huius ſtudij.ff.de iuſti.& iure.vbi dixerũt, quòd ſi iniuria fiat ſacerdoti quilibet de populo talem accuſare poterit, dũmodo ſit de populo illius loci. quod ſequitur etiam Præpoſit.in ſumma ij.q.viij. Contrarium tamen dicas tenuiſſe Imol.in l.j.ff.de public. iudic. Imo & Angel.in l.ſi quis.ff.de priuat. delict. vbi in indiuiduo tenet, quòd forenſis accuſare poterit,& idem tenuit Angel.in tracta,maleſi.in verb. ad querelam Titij,in verſicu.in crimine autem publico.de quo tamen late tradit idem Angel.in tracta. maleſi. in verb.*che hai tradito la tua patria*, in verſic.in crimine autem publico: & ibi in addit.Sed † quicquid dicant in hoc Doct.in crimine lęſæ ma 4 ieſtatis forenſem admitti ad accuſandum cenſeo; nam in iſto crimine omnes admittuntur ad accuſandum etiam alias prohibiti,vt per Angel.in d.ſuo tract.de maleſi. in d,verb. *che hai tradito la tua patria*, in verſic,quæro quis poſsit accuſare. facit tex.in l.famoſi.ff.ad leg.iul.maieſta. Quinimò,ex quo hoc crimen publicum eſt, non ſolum ciuis,ſed etiam forenſis ad accuſandum admitti debet.Barto,in dicta l.is qui reus:& ibi Imol. ſuper glo.fin.& Angel,in d.tract.in verb. ad querelam Titij.in d.verſic.in crimine autem publico.

SVMMARIVM.

An mulier admittatur ad accuſandum in crimine læſæ maieſtatis.

1 *Mulier ad accuſandum non admittitur niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur regulariter.*

2 *Mulier admittitur ad accuſandum in crimine læſæ maieſtatis.*

3 *Fuluia mulier coniurationem Catilinæ detexit.*

4 *Mulier admittitur ad accuſandum in lege Iulia de annona.*

5 *Mulier admittitur ad accuſandum ſuſpectum tutorem.*

6 *Mulier admittitur ad accuſandum eum, qui falſum commiſit circa teſtamentum licet ad eam vel ad alios ſuos non pertineat.*

7 *Mulier admittitur ad accuſandum in crimine hæreſis.*

8 *Mulier accuſat ſacrilegum.*

9 *Mulier admittitur ad accuſandum in crimine ſimoniæ.*

10 *Mulier admittitur ad accuſandum paſtorem bona eccleſiæ dilapidantem.*

11 *Commater accuſare poteſt occiſorem compatris ſui.*

12 *Mulier in casibus, in quibus potest accusare, tenetur de iure ciuili inscribere se ad pœnam talionis; secus hodie.*

QVAESTIO. II.

ECVNDO quæro: an mulier admittatur ad accusandum in hoc crimine læsæ maiestatis? videtur prima facie dicendum quòd non, ratione fragilitatis sexus.l.de crimine.C.qui ac-
1 cusar.non poss.† vbi,mulier ad accusandum non admittitur,nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur. l.ij. ff. de accusatio.& habetur per Angel.in tracta.suo malefic.in verbo,ad querelam Titij.in vers. Et licet in supradictis.& per Præposit.in capit.prohibentur in princip.ij.quest.j.& ibidem Ioan. de Turre Cremat.colum.j in versic.prohibentur, ad idem text. in l.senatus.C.qui accusar.non poss.l.j.& ibi Angel. ff.de accu-
2 satio. prædicta tamen regulariter procedunt. Attamen † secus est in crimine læsæ maiestatis, in quo mulier admittitur ad accusandum,Specul.in titu.de accusatio.§.j. versic. item quòd est mulier. Hippolyt. Marsil. præceptor meus. in l. de minore,in princip.colum.ij.versicu. & subdit etiam. ff. de quæstio.probatur ista conclusio in l.in quæstionibus.ff.de accusationib. & vj. quæst.prima.capit.nullus,& hoc tenuit etiam glo. in verb.prosequatur, in dicta l. de crimine, & ibi Bartol. vbi gloss. dixit,
3 † quòd Fuluia mulier coniurationem Catilinæ detexit, facit text.in l.in quæstionibus.ff.de leg.iul.maiesta.ad idem gloss.in l.ij.in verbo,testamentaria.ff. de accusatio.& text.in cap. certis de causis.§.in digestis.xv.quæst.iij.vbi text.in versicul. in quæstionibus,dixit, quòd Iulia mulier coniurationem Sergij Catilinæ detexit,& Marcum Tullium Consulem in iudicium eius instruxit, idem dicitur in dicta l.in quæstionibus, vbi dicitur, Fuluia non Iulia.& Petr.Andræ. Gammarus in sua gloss. supra Constitut.Iulij ij.Pont.Maxim.de simoniaca Electio.Papæ,di-
4 cit illam fuisse Iuliam non Fuluiam. Secundo † fallit supradicta conclusio,quòd mulier non admittatur ad accusandum in l. Iulia de annona,in qua mulier ad accusandum admittitur.l.fi.
5 in fin.ff. ad leg.iul.de Annon.Tertio † fallit in accusatione suspecti tutoris: nam ibi mulier admittitur.§.consequens.Instit.de suspect.tutor.l.j.§.consequens.ff.de suspect.tutor. Quar-
6 to † fallit quando mulier accusat eum qui falsum commiserit

circa testamẽtum, licet ad eã vel ad alios suos non pertineat: id enim speciale est propter criminis immanitatẽ, vt dixit gl. in *d.* l. ij. in verb. testamẽtaria. ff. de accus. Quinto † fallit in crimine hæresis. l. Manichæos. C. de hæret. c. vergentis, de hæreti. Sexto 7
† fallit in crimine sacrilegij. l. si quis in hoc genus. C. de episc. 8
& cleric. & ij. quæst. j. capit. in primis. Septimo † fallit in crimi- 9
ne simoniæ. l. si quemquam. C. de episco. & cleric. Octauo † fal- 10
lit quando Pastor Ecclesiæ bona Ecclesiæ dilapidat. capit. licet Heli, de simon. hos omnes casus enumerat Specul. in tit. de accusatio. in fin. & Salice. in dicta l. de crimine. C. qui accusar. non possunt. Nono † fallit in Commatre, quæ accusare potest occi- 11
sorem Compatris sui, de quo Andr. Barba. in cap. coram. col. vj. versic. Ego adduco. de offic. delegat. vbi approbat dictum Bal. hoc tenentis in l. j. C. qui accusa. non possunt. Et circa prædictos casus, quòd mulier possit accusare, idem dixit Præposi. in capit. prohibetur. ij. quæst. j. colum. ij. versic. vltim. quæro. & Angel. in tracta. malefic. in verbo, ad querelam Titij. versic. & licet in supradictis, vbi August. & Hierony. in additio. Mulier † tamen 12
in casibus, in quibus ad accusandum admittitur, inscribere se debet de iure ciuili ad pœnam talionis, alias non admitteretur. d. l. de crimine. C. qui accusa. non possunt. Angel. in dict. tracta. de malefic. in prædicto verbo, ad querelam Titij. in versicul. & licet in supradictis. Secus autem est de iure canonico, de quo habes gloss. xv. quæstione tertia. in cap. de crimine. & ij. quæst. j. capit. mulierem. idem tenuit gloss. ij. quæst. viij. & glo. in capit. super his. de accusatio. & Alberi. in d. l. de crimine. Sed (vt alias dixi) hodie pœna talionis recessit ab Aula, nec seruatur de consuetudine.

SVMMARIVM.

An frater in crimine læsæ maiestatis admittatur ad accusandum fratrem?

1 *Regulariter fratri fratrem non permittitur accusare.*
2 *Frater dicitur quasi fere alter.*
3 *Frater naturalis tantum, non admittitur ad accusandum fratrem.*
4 *Frater, qui suam vel suorum iniuriam prosequitur, admittitur ad accusandum fratrem etiam in crimine capitali.*
5 *Frater in crimine læsæ maiestatis fratrem accusat.*

QVAESTIO III.

1 ERTIO quæro: an frater in hoc crimine læsæ maiestatis admittatur ad accusandũ fratrem? Dicas, † quòd regulariter fratri fratrem nõ permittitur accusare.l. magnum. C. qui accus. non poss.& est ratio sanguinis coniunctio, quæ im-
2 mutabilis est.l.ius sanguinis,ff.de reg.iur.† dicitur enim frater quasi fere alter,idem habetur per Ioan.de Anan. in c.accusasti. in versicul.nunquid autem frater,de accusat.hoc tamen videtur locum habere in magnis delictis,secus in leuibus,l.sororem.C.
3 qui accus.non poss.† idem dicendum erit in fratre naturali tantũm: vt not. Salic.in d.l.magnum.& ita voluit Angel.in tract.
4 malefi.in verb.ad querelam.versi. quinto repellitur.Fallit † tamen in fratre, qui suam vel suorum iniuriam prosequitur:tunc enim frater ad accusandum fratrem admittitur etiam in crimine capitali, sicuti de matre dicitur in l.propter, & in l.si sororem.C.qui accus.non poss.Specul.in titu.de accusatore.§.j.versic.Item quòd est frater.August.de Arim.in addit. ad tract. Angel. de malefic. in additione super d.versicu.quinto repellitur. Corroboratur dicta conclusio, quòd frater non admittatur ad accusandum fratrem in crimine capitali; nam vt supra diximus secundum Aulum Gel.lib.xiij.noct.atticarum. frater dicitur quasi fere alter. Et Salustius in Iugurta sic inquit, quis autem amicior quàm frater fratri: aut quem alienum fidum inuenies:si tuis hostis fueris? facit illud Pauli ad Hæbreos cap.13.
5 Charitas fraternitatis in vobis maneat, Dicas† tamen secus esse in crimine læsæ maiestatis:nam in isto crimine frater fratrem accusat,vt voluit Specul.in d.tit.de accusat.§.j.in d.versic. Item quòd est frater:allegat tex.in l.penult.C.de accusat.idem tenuit magnus criminalista D.Hippolyt.præceptor meus in l.de minore.in princi.col.j.nume.3.ff.de quæst.& Placent. in tract.suo de accus.publi.iudi.titu.ij.nume.7.

SVMMARIVM.

An infamis admittatur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis.

1 *Infamis regulariter ab accusando repellitur.*

2 *Infamis admittitur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis, etiam quòd sit damnatus de crimine publico.*

Infamis

§ *Infamis non potest accusare inimicum suum, etiam in crimine laesae maiestatis.*

QVAESTIO IIII.

VARTO quæro: quid dicendum de infami, an ad accusandum in hoc crimine admittatur? Dicas † infamem regulariter ab accusando repelli.l.qui criminis. C. qui accus.non poss. Et ratio dicitur esse propter præsumptam calumniam. Regula.semel malus.de regu.iuris.in vj.l.Caßius. ff.de senat. Cin.in d.l.qui criminis, aliam addit rationem: quia si is qui accusat non probat, perdit famam.l.fi.C.de accusat, sed infamis, cum iam famam amiserit, eam amplius perdere non potest.l. cognitionum.§.j.ff. de var. & extraordi. crimin.l.ij.C.vt infra cert.temp.Idem dicit Ioan.de Turre Crema.in c.in primis.col. iij.versic.nam infames.ij.quæst.j.Fallit † tamen ista regula in crimine læsæ maiestatis, in quo infamis admittitur ad accusandum. Angel.in tract.de malefi.in verbo, & ad querelam. versic. sexto ab hac accusatione.& tex.de hoc clarus.in l.famosi, & ibi Bart.& omnes.ff.ad leg.iul.maiestá.idem Bart.in l.in quæstionibus.ff.ad leg.iul. maiest. Et hoc procedit etiam in damnato de crimine publico.Angel.in prædicto tract.in verb.*che hai tradito la tua patria*.in versic.quæro quis posit accusare.idem voluit Angel.in l.qui iudicio.ff.de accusat.& vide August.de Arimino in addit.ad Angel.in dict.tracta.super dict. versic. quæro quis poßit accusare.Erit ergo firma conclusio quòd in hoc crimine læsæ maiestatis infamis admittitur ad accusandum.Istam †conclusionẽ limita tamen non procedere, quãdo infamis esset inimicus illius quem accusat: nam tunc non admitteretur ad accusandum, etiam in hoc crimine.ita voluit Angel.in dicta l. famosi.in princip.in versic.in textu ibi.ff.ad leg.iul.maiest.inimicus enim repellitur ab accusando in isto crimine, vt infra quæst.vj.proxime sequent.

(Margin numbers: 1, 2, 3)

SVMMARIVM.

An socius criminis admittatur ad accusandum in crimine laesae maiestatis.

1 *Socius criminis non admittitur ad accusandum regulariter.*

2 *Socius criminis admittitur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis, in crimine simoniæ. numero 3. & in crimine hæresis. numero 4.*

5 *Socius criminis effectus inimicus non admittitur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO V.

1 QVINTO quæro: iure cautum est, quòd † socius criminis non admittatur ad accusandum. l. si filium. C. de liberali causa. xv. q. iij. cap. nemini, Gandi. in tract. suo de malefic. in rub. qui poss. accusar. in vers. item quòd est socius. Speculat. in tit. de accusat. §. j. versic. item repellitur qui fuit socius. Bald. in rubric. C. qui accus. Angel. in tract. malefic. & ibi Augusti. in addit. in versic. ad querelam Titij. versic. Decimonono repellitur, Alex. in consi. cxxvij. in iiij. volu. Ista conclusio regulariter
2 procedit: Fallit † tamen in crimine læsæ maiestatis, vt voluit Ioan. de Turr. Cremat. in capit. si quis. ij. col. versic. respondeo. distinct. lxxix. ad idem est tex. in cap. veniens, el primo, & ibi gloss. de test. & not. in l. fin. C. de accusat. Alberic. in l. famosi. ff. ad leg. iul. maiestat. & ibi Angel. tex. in cap. quæro ergo. §. verum. vj. q. j. & in cap. primo. de confes. & capit. si quis Papa. & ibi gloss. lxxix. Distinct. idem voluit Augusti. in tract. malefic. Angel. in sua addit. versic. prædicti. Decimonono. idem tenuit etiam Ioan. Ignæus in sua disputatione, an Rex Franciæ re-
3 cogn. Imper. nume. 120. Secundo † fallit in crimine simoniæ, vt voluit Turr. Cremat. in dicto cap. si quis, & est expressum in
4 Constitut. Iulij ij. de simoniac. Elect. Pontific. Tertio † fallit prædicta conclusio in crimine hæresis, vt dixit idem Turris
5 Cremat. loco præallegato. Istam conclusionem † limitarem non procedere, quando socius criminis esset effectus inimicus accusati, per ea quæ dixi suprà quæstio. iiij. proxi. præcedenti in fin. & quæ dicuntur in q. vj. proxi. sequen.

SVMMARIVM.

An inimicus admittatur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis.

1 *Inimicus regulariter ad accusandum non admittitur.*

2 *Crimina per testes non per accusatorem probantur.*

3 *Inimicus in crimine læsæ maiestatis repellitur ab accusando.*

4 *Idem in criminibus exceptuatis, ac in notorijs. nume. 6.*

Inimicus

5 *Inimicus repellitur ab obijciendo crimen per viam exceptionis.*
6 *Inimicus qui prohibetur accusare, an denuntiare possit.*
7 *Inimicitia ad repellendum accusatorem qualis esse debeat.*
8 *Vbi agitur de repellendo, à præmio sufficit qualibet odiositas qualitercunque concepta.*
9 *Inimicitia capitalis, quot, & quibus modis dicatur.*
10 *Inimici amicus, repellitur ab accusando: & quomodo intelligatur.*
11 *Complices dicuntur qui sunt consocij ad malum non ad bonum.*
12 *Inimicus admittitur ad accusandum de hæresi, stricto modo sumpta.*
13 *Quod committitur in diuinam religionem in omnium infertur iniuriam.*

QVAESTIO VI.

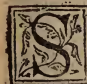

EXTO quæro: an inimicus accusare possit? Dicas, quòd videtur dicendum prima faciè quòd sic: quia admittitur Infamis, qui alias repellitur, vt dixi supra q. iiij. proxima præcedente. Item admittitur ad accusandum in hoc crimine socius criminis, vt vidimus in proxima præcedenti q. contrarium dicas: † quia inimicus regulariter ad accusandum non admittitur cap. per tuas. de simo. §. si vero quis odiosus. In authen. de test. Instit. de excusat. tuto. §. inimicitiæ. iij. q. v. cap. accusatores. Ioan. de Turre Cremat. in cap. in primis. colum. iij. num. 8. ij. q. j. Abb. tamen in cap. licet Heli. col. ij. versi. vlti. collige. de simon. dixit, in iure ciuili non reperiri inimicum accusare non posse. & videtur tenere, quòd inimicus accusare possit, & rationem assignat, quia † crimina per testes non per accusatorem probantur, ideo facilius admittitur accusator quàm testis. Idem tenuit Abb. in cap. j. in versic. circa tertiam & vltimam. de accusatio. Imol. in l. is qui reus. ff. de public. iudic. tenet opinionem Abbatis de iure ciuili, secus dicit esse de iure canonico. idem dixit Felin. in capit. primo. columna secunda. versic. vtrum inimicus. de accusatio. allegat cap. meminimus. & capit. cum oporteat. eodem titul. ad idem est tex. in cap. accusatores, el primo. iij. quæstio. v. ad idem tex. in capit. cum P. Manconella. de accusatio. Bald. tamen & Angel. in dicta l. is qui reus, tenent inimicum repelli ab accusatione. Et idem tenuit Angel. in tractatu malefic. in verb. ad querelam 1 2

Titij.versic.vigesimo repellitur, & ibi Augustin.in addit. Di-
3 cas † quòd in crimine læsæ maiestatis non est dubium inimicum ab accusando repelli, ita tenuit Speculat. in tit. de accusatio.in primo §. versic. fin. in fine per text. in capit. per tuas. de simon.idem in tit.de accusatio.in tertia parte.in §.secundo. in versic.primo. Angel.in l.qui accusare.ff.de accusat. inimicus enim capitalis non accusat. Præposit.in cap.episcopis.in versic. in ea gloss.ibi.iij.q.j.& idem in cap.in primis.§.quia ego,col. j.in versic.Nota quòd inimicus.ij.q.j.ad idem facit tex.in cap. accusatores. el j. iij. q.v. Et quòd inimicus non admittatur ad accusandum in hoc crimine tenuit etiam Alberic. in l. famosi, in versic.conspiratores tamen.ff.ad legē iul.de adul. & ibidem
4 Angel.in princip.vbi dixit, quòd † in criminibus exceptuatis inimici ad accusandum non admittuntur, per tex.in cap.per tuas,extrà de simon. idem tenuit Augustin. de Arim. in addit. suis ad tract. Angel.de malefic.in verbo, ad querelam Titij.in addit.quæ incipit,tu autem in hac materia: versic.tene tamen
5 menti. Quinimo † inimicus repellitur etiam ab obiiciendo crimen per viam exceptionis, vt est tex.in dicto cap. meminimus.de accusatio.Talis enim volūtaria obiectio accusationem sapit, vt not.in cap. exhibitâ.de iudic.& per Innocent.in cap. Dudum.de electio.ita dixit Prępo.in cap.accusatorib.in.j.not. ij.q.v.idem voluit Archid.in dicto cap.accusatores.el j.iij.q.v.
6 & Specul.in tit.de accusatio.in versi.item cum inimico.† Amplia prædictam conclusionem, quòd inimicus ab accusando repellatur, vt procedat etiam in notoriis, secundum Roman. in consil.cccxxiiij.in præposita consultatione,& Alex.in consi. cxxv.visa inquisitione formata,col.fin.in fi.in iiij. vol.ad idem
7 est tex.in cap.nulli episcoporum iij.q.v.Sed † quid dicemus de inimico qui accusare prohibetur,an saltim poterit denuntiare? Decisio huius dubij pendet ab illa quæstione, vtrum prohibitus accusare possit denuntiare: in qua Ioan.Andræ.& Archid. in cap.indemnitatibus. §.j.de electio. in vj. dixerunt quòd sic. & idem voluit Bal.in l.j. C.si tut.non gesser. per illum tex. ad quod facit quod tradit Angel.in l.quæsitum.ff.de in ius vocan. istum articulum examinat seriose Præposit. in cap. j. ij. q. viij. col.52.in versi.an prohibitus accusare.nume.149.vbi facit lon-
8 gam distinctionem, vide ibi per eum. Qualis † autem debeat esse inimicitia ad repellendum accusatorem tradunt doct. in dict.cap.accusatores.& vide per Angel. in tract.de malefic. in d.verbo

d.verbo ad querelam. In versic. vigesimo repellitur inimicus, & ibi Augusti.in addit.in quibus locis concludunt, ex inimicitia capitali repelli quem ab accusando : allegat Angel.loco præalleg.not. in l. Labeo.ff.de arbitr. & in l. inimicitiæ. ff.de his quib.vt indign.& l.iij.§.fin.& ibi Bart.ff.de adimen.legat. idem voluit Ioan.de Ana.in cap.repellatur, versic. Vtrum autem quælibet inimicitia, de accusatio.vbi refert opin.Vincentij, quòd sola capitalis inimicitia repellat accusantem : quod dicit verum esse vbi agitur de repellendo inimicum, à iure communi, vt in l. licet ff. de arbitr. sed † vbi agitur de repellendo à præmio, sufficit quælibet odiositas qualitercunque 9 concepta, allegat tex.in l.testamento Centurio.ff.de manu. testam.& l.Lucius.ff.de leg.ij. Quot † autem, & quibus modis 10 dicatur capitalis inimicitia : vide Felin. in capit.cum oporteat col.iiij.de accusat. vbi etiam ponit quid dicendum de inimico reconciliato, de quo etiam habetur per doct. in capit. accusatóribus.tertia quæstio.v.

Et non solum inimicus repellitur ab accusando, sed † etiam 11 amicus inimici : ita dixit Ioan.de Ana.in d.cap.repellantur in princip.allegat quod habetur in capit.accedens, el ij.vt lit.non contest. vbi probatur, quod inimicitia extenditur ad tertiam personam, subdens quòd regulariter ista materia non est multum extendenda, vt not.Innocen.in capit.insinuante, de offic. deleg.& istud quod dictum est de amico inimici, intellige de cohabitante cum inimico cohabitatione cõtinua : secus si modico tempore, per id quod habetur in l.licet. §.in factum actio. ff.Naut.caup.stabul.ita dixit Ioan.de Ana.loco proxime allegato, vide Præposit.in d.cap. accusatores. in fin. iij. q.v. Felin. autem in cap.cum oporteat col.iiij.in versi. Nota sexto.dicit, quòd eo ipso quòd quis conuersatur cum inimico meo, inimicus meus præsumitur: ideo dicit, quòd non solum cohabitantes cum inimico meo, vt in d.cap.repellantur, admitti non debent ad accusandum, sed etiam conuersantes, & etiam complices. Subdens, quòd † complices dicuntur qui sunt consocij ad ma- 12 lum, & non ad bonum. Conclusionem † supradictam, quòd 13 inimicus ab accusando repellatur, limita non procedere in heresi stricto modo sumpta : quia tunc dicitur prosequi suam vel suorum iniuriam † quod enim committitur in diuinam reli- 14 gionem in omnium infertur iniuriã l.Manichæos.C.de hære. ita voluit Frãcisc.Episcopus Squillacens. in trac.de fid.cat.c.lj.

SVMMARIVM.

An pupillus admittatur ad accusandum in crimine læsæ maiest.

1 *Pupillus regulariter non admittitur ad accusandum.*

2 *Pupillus cum authoritate tutoris admittitur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis.*

3 *In crimine læsæ maiestatis omnes admittuntur ad accusandum, qui alias accusare prohibentur.*

QVAESTIO VII.

EPTIMO quæro: an pupillus accusare poterit? 1 Dicas, quòd † regulariter non admittitur ad accusandum. l. j. & ij. ff. de accusa. c. prohibetur. ij. q. j. l. j. C. de fals. monet. iiij. q. iij. cap. inuiti. & per Barto. d. l. ij. §. pupillus. ff. de accusat. Angel. in tract malefic. in verb. & ad querelam Titij. in versic. Duodecimo prohibetur Pupillus, idem voluit Ioan. de Turre Cremat. in cap. prohibetur. col. j. in versic. prohibentur. ij. q. j. & est ratio propter fragilitatem ætatis, & carentiam intellectus, vt dixit Angel. in d. tract. malefi. in præalleg. vers. in princip. 2 Dicas, † quòd in crim. læsæ maiestat. pupillus ad accusandum admittitur cum authoritate tutoris: ita voluit Speculat. in tit. de accusat. §. j. in vers. item excipitur, quòd est Pupillus, allegat tex. in l. clarum. C. de author. præstan. idem dixit Gandi. in suo tract. malefi. in rub. qui accusare possunt. col. j. in vers. 3 item in crimine læsæ maiestatis, facit, quia † in isto crimine omnes admittuntur ad accusandum, qui alias accusare prohibiti sunt, vt voluit Angel. in dict. tracta. de malefic. in verbo, *che hai tradito la tua patria.* in versic. quæro quis possit accusare, in princip. ad idem facit tex. in l. famosi. ff. ad legem iul. maiestat. vbi Angel. in princip. dixit, quòd etiam prohibiti accusare de crimine publico admittuntur ad accusandum in crimine læsæ maiestatis.

SVMMARIVM.

An filius admittatur ad accusandum patrem in crimine læsæ maiestatis.

1 *Pater à filio accusari non potest.*

2 *Filios castigatores esse parentum suorum lex erubescit.*

3 *Filius admittitur ad accusandum patrem in crimine læsæ maiestatis propter criminis immanitatem.*

Filius

4 *Filius tenetur indicare patrem contra imperium vel Rempublicam machinantem.*
5 *Castrorum disciplina est antiquior quàm liberorum charitas.*
6 *Pro patria pater in filium, & filius in patrem, insurgere debet.*
7 *Filius accusans patrem de crimine læsæ maiestatis (si cum veritate procedat accusatio) ingratus non dicitur.*
8 *Vasallus sciens patrẽ suum velle grauiter delinquere contra dominum suum, contra quem non committitur crimen læsæ maiestatis, & non reuelans eum non perdit feudum: secus si alius præter patrem.*
9 *Maior est fidelitas quam filius præstare domino feudi tenetur, quàm patri.*
10 *Obligatio filij erga patrem est de iure naturali & diuino.*
11 *Obligatio feudatarij erga dominum feudi est de uire ciuili.*

QVAESTIO VIII.

OCTAVO quęro: an filius admittatur ad accusandum patrem in hoc crimine lęsæ maiestatis? Et dicendum videtur quòd non: quia † pater à filio accusari non potest. l. iniquum. C. qui accusare non possunt. l. qui accusare. ff. de accusatio. 1
† Erubescit enim lex filios castigatores esse parentum suorum. 2
§. sed quod sancitum in auth. de nupt. colum. iiij. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber. præsertim ne videantur filij sanguinem suum tradere, quem excusare tenentur. l. j. ff. de bon. eorum qui ante sent. mort. sibi consciuer. & l. fin. ff. de popul. actio. facit text. in capit. xviij. Leuit. vbi dicitur, turpitudinem patris tui & matris tuæ non discooperies. Dicas tamen, † quòd 3
tantæ immunitatis est hoc læsæ maiestatis crimen, quòd filius ad accusandum patrem admittitur. Ita tenuit Ioan. Igneus in sua disputatione, an Rex Franciæ recognoscat Imperatorem: allegat text. in l. famosi. ff. ad legem iul. maiest. & l. hi quos. ff. de accusatio. l. vix certis. ff. de iudic. l. fin. C. ad leg. iul. maiesta. & hanc suam cõclusionem comprobat hac etiam ratione: quia si hoc casu licitum est filio patrem occidere, (de quo inferius loco suo dicam) à fortiori licebit filio patrem accusare, & sic via iuris cõtra eum vti. facit pro ista opinione id † quod voluit 4
Andr. de Iser. in cap. j. §. præterea in princ. in tit. quæ fuit prima caus. benefic. amittend. in vsibus feudor. vbi dixit, quòd filius tenetur

tenetur indicare patrem contra Imperium vel Rempublicam machinantem, allegat Tulium lib.iij.de offic.vbi dixit,quòd
5 † castrorum disciplina est antiquior quàm liberorum charitas l.postliminium.§.filius.ff.de capt. & postlim. reuers. ad idem dicas facere, quòd rursus dicit idem Cicero in eodem lib. iij. officiorum. cuius hæc sunt verba: Quid si Tyrannidem occupare, si patriam prodere conabitur pater, silebit ne filius?Imò verò obsecrabit patrem ne id faciat: si nil proficiet, accusabit: minabitur etiam ad extremum:si ad pernitiem patriæ res spectabit,patriæ salutem anteponet saluti patris.facit ad hoc glos. in capit.j.in verb.& Christiani.de conuers. infideli. quæ dixit,
6 † quòd pro patria pater in filium & filius in patrem insurgere
7 debet. † Nec propterea filius de hoc crimine patrem accusans ingratus dicetur, si cum veritate procedat accusatio, ita dixit notanter Matthæ.de Afflict. in capit. j. in §. & bona committentium colum.iiij. versicu. & sciàs quòd tanta. nume. 41. in titu. quæ sint regal. in vsibus feudor. de quo dicit esse glos. in consti.regni.quæ incipit Inconsutilem. de hæret.in verb.flam-
8 marum. Vnum tamen not. dignum non omittam, † quòd si vasallus sciuit patrem suum velle grauiter delinquere contra dominum suum, contra quem non committitur crimen læsæ maiestatis,si hoc nõ reuellet domino feudi non debet propterea feudum perdere: sed si alius præter patrem volebat dominum suum interficere, vel contra eum grauiter delinquere, tenetur id domino suo reuelare: & ita intelligi debet text. in capit. j.§. præterea si vasallus. in titul. quæ fuit prima caus. benefic. amittend. In hoc tamen videtur dissentire Matthæ. de
9 Afflict. in dicto §. præterea. Ea ratione: quòd † maior sit fidelitas quam filius præstare domino feudi tenetur, quàm patri: dicit tamen cogitandum. At dixerim ego secus esse. nam
10 † obligatio, quam filius erga patrem habet, est nedum de iure naturali sed etiam diuino: præcepit enim Deus parentes honorari. Deuteronom.cap.5.Matth.cap.15. Exod. cap. 20. Leuit-
11 tic. cap. 20. Prouerb.cap.20.Obligatio † vero feudatarij erga dominum feudi est de iure ciuili. Ciuilis autem ratio naturalia iura perimere non potest. l. iura sanguinis. ff. de regul. iur. & in §.minus.institu.de hæred. quæ ab intestа. defer.

SVMM

SVMMARIVM.

An pater filium de crimine læsæ maiestatis accusare poterit?

1 *Carnem suam nemo odio habere tenetur.*

2 *Pater longe plus filium amat, quàm filius patrem.*

3 *Pater sciens filium contra regem machinare, non tenetur illum regi reuellare.*

4 *Pater filium in crimine læsæ maiestatis accusat.*

5 *Pater in filium, & filius in patrem, pro patria insurgere debet.*

6 *Romani filios contra patriam machinantes non solum denunciabant, sed ipsimet puniebant.*

7 *Exempla de Lucio Bruto primo Consule: & de Cassio. nume. 8.*

8 *Si filius patrem, vel pater filium accusat, vel denuntiat, mitius accusatus puniri debet.*

QVAESTIO IX.

ONO quæro: an pater filium de crimine læsæ maiestatis accusare poterit? videtur prima facie dicendum quòd non: quia † nemo carnem suam 1 odio habere tenetur capit. dilecto. de præbend. xxiij. quæst. ij. capit. cum extimemus. Et licet filius patrem accuset in hoc crimine, vt vidimus supra proxima præcedent. quæstion. Tamen † pater longe plus filium amat, 2 quàm filius patrem: vt testatur Aristot. lib. viij. Ethicorum, facit † quia si pater sciuit filium machinare contra regem, non 3 tenetur illum regi reuellare, per text. in l. milites agrum. §. desertorem. ff. de re milit. ita dixit Ioan. de Ana. in cap. fin. de his qui fil. occid. idem tenet Feli. in cap. j. col. ij. versicu. limita non habere locum in patre. de offic. deleg. vbi per tex. in dicta l. milites agrum. & text. in l. vtrum. ff. de parricid. dixit, quòd pater filium quem scit contra principem machinari denuntiare non tenetur. Dicas tamen † contrariam partem veriorem esse, quòd 4 imò pater filiũ accusat in hoc crimine. Ita tenuit Ioan. Igneus in sua disput. an Rex Franciæ recognosc. Imper. vbi dixit, quod imò pater filium contra Imperatorem machinantem tenetur illi offerre: allegat text. in l. qui cum vno. §. qui filium. ff. de re milit. ibi, vel à patre postea exhibitus. quem tex. Barth. Cæpol. Veronen. ad hoc notat in prima sua Cautela, facit glos. in cap. j. de cõuers. infideli. in verb. Christiani. quæ dixit, † quòd pater 5 in filiũ, & filius in patrem pro patria insurgere debet. ad idem facit

facit quod voluit Matthæ. de Afflict. in capit. j. in §.præterea si vasallus.colum.iij.versicu.sed iuxta hoc quæro, nume. 20. in titu.quæ sit prima caus.benefic. amitten. vbi reprobat opinionem Ioan.de Ana.supra relatam. Et,quòd pater filium denunciare teneatur in crimine læsæ maiestatis, late tradit Matthæ. de Afflict.in capit.Imperialē.§.insuper.de prohibit.feud.alien. per Federi.& habetur per eundem in sua glo.super Consti. Re-
6 gni,in tit.ne filius pro patre.in princ.Quinimò † Antiqui Romani filios contra patriam machinantes non solum denunciabant,sed ipsimet puniebant:de quo possent plura adduci exem-
7 pla,sed duobus tantum contentus ero. † Lucius Brutus , filios suos Tarquinij dominationem à se expulsam reducentes,summum Imperium Romæ obtinens, comprehensos , próque tribunali virgis cæsos,& ad Palum religatos securi percuti iussit. exuit namque patrem vt cõsulem ageret, orbúsq; viuere quàm publicæ vindictæ deesse maluit:vt testatur Valerius Maxi.lib. v.capit.viij.in titu.de parentum seueritate aduersus liberos , in
8 primo exemplo.† Lucio Bruto Aemulatus Cassius, filium,qui dum Tribunus Plebis esset Agrariam legem primus tulerat,ac multis aliis rebus populariter hominũ animos amore sui deuictos tenebat , postquam potestatem illam filius deposuit, Cassius propinquorum & amicorum adhibito Consilio Affectati Regni crimine domi damnauit , ac verberibus affectum necari iussit, illiúsq; Peculium Cereri consecrauit:Teste Vale.
9 Maxi. eodem loco , in secundo exemplo. Scias tamen,† quòd quando filius patrem , vel pater filium accusat , vel denunciat, mitius accusatus puniri debet dicta l. milites agrum. in fin. ff. de re milit. de quo vide Barthol. Cæpol. in dicta prima sua cautela : & infra latius dicam,quæst. vj. in titu,de variis quæstionibus.

SVMMARIVM.

An miles in crimine læsæ maiestatis accusare poterit?

1 *Miles prohibetur accusare: & quæ sit ratio nume.2. & quomodo intelligatur nume.6.*

3 *Miles in crimine læsæ maiestatis admittitur ad accusandum.*

4 *Miles qui suam vel suorum iniuriã prosequitur potest accusare.*

5 *Item pro annona fraudanda.*

7 *Milites hodie,cum non subijciãt se sacramẽto,accusare poterunt.*

QVAEST

QVAESTIO X.

ECIMO quæro: certũ est, quòd † miles prohibetur accusare.cap.prohiberi ij.quæst. j. l.qui accusare. ff. de accusatio. l. non prohibentur, C. qui accusar. non poss. & ratio est, quia militaribus exercitiis operam dare debent, vt l.milites. C.de procurat.idem tenuit Angel.in tract.malefic.in verbo,ad querelam Titij.in versicu. vndecimo prohibetur. Et Gandi. in suo tract.malefic.in rubric.qui accus.poss. in versic. Item milites prohibentur accusare.idem dixit Bald. in rubr.C.qui accusar.non poss.in j.colum.vbi dicit, † quòd milites ideo accusare prohibentur,quia debent suos ciues defendere, & in castris insistere,& non versari circa lites,nec inferioribus esse terribiles. Quod miles accusare non posit,voluit etiam Specul.in tit.de accusa.in versic.item excipitur quòd est miles. vbi dicit, quòd miles propter sacramentum accusare non potest.ij.quæst.j.cap. prohiberi.Quid dicendum in crimine læsæ maiestatis? Dicas, † quòd fallit prędicta conclusio in dicto crimine,in quo miles admittitur ad accusandum: ita dixit Spec. in præallegato versicu.item quòd est miles:per text.in l.nullus. C. ad legem iul. maiestat.idem voluit D.Hippolyt. de Massil. præceptor meus in l.de minore in princ.col.ij.versi. & subdit etiam.ff.de quæstio.idem tenuerũt Cyn.Odofr.& alij in dicta l.nullus. Secundo † fallit prædicta conclusio in milite, qui suam vel suorũ iniuriam prosequitur,nam tunc accusare potest.l.non prohibentur,& ibi Ange.& alij.C.qui accus.non pos. & l.si crimen.eod. titu.ita dixit etiam Specul.in prædicto versi.item quòd est miles,in titu.de accusat.& Gandi. in tract. malefic. in dicta rubr. qui accusa.poss.præallegat, versicu. item milites prohibentur, idẽ voluit Marti.de Laude in tract. de milit.quæst.xlij.Tertio † fallit pro Annona fraudanda l. mulierem. ff. de accusatio. & hoc ideo est:ne,à susceptis signis auocetur, arg.C.locat.l.fin.& l.milites.& xvj.quæst.j.cap.generaliter,ita voluit Spec.in præalleg.versi.item quòd est miles.vbi dixit,† quòd prædicta procedunt in milite qui iurat se mortem nõ euitaturum pro republica.ff.ex quibus caus.maior.l.penult. & ff. de his qui not.infam.l.ij.non autẽ procedũt prędicta in milite qui stat in domo propria, qui modo prædicto non iurat nec stipendium meretur.l.qui stipendia.C.de procurat. & in dicta l.qui accus. idem dixit

1 2 3 4 5 6

dixit August.de Arim.in addi.ad Angel.in tract. de malefic.in dicto verbo, & ad querelam Titij.in additio. super versicu.vn-
7 decimo prohibetur. vbi dixit, † quòd cum hodie milites non subiiciant se sacramento prædicto quòd accusare poterunt. alleg.text.iuncta glos.mag.in dicta l. qui accusare. ff. de accusatio. Et quòd milites nostri temporis accusare non prohibeantur tenuit etiam Salic. in dicta l. non prohibentur.C.qui accusar.non poss.idem tenuit Angel. in tracta. de malefic. in dicto verbo, ad querelam Titij. præalleg, versicu. vndecimo prohibetur.

SVMMARIVM.

An seruus dominum accusare poterit in crimine læsæ maiestatis?

1 *Seruus dominum non accusat regulariter.*

2 *Seruus in crimine læsæ maiestatis admittitur ad accusandum dominum.*

3 *Serui in occultis regulariter, maxime quando per alios melius deligi non potest quòd Domi sit admittuntur ad accusandum,*

4 *Et in lege Iulia de Ambitu.*

5 *Item in lege Iulia de Annona.*

6 *Seruus accusat illum qui tabulas testamenti subtraxit, in quo sibi libertas relicta erat.*

7 *Seruus admittitur ad accusandum de nece domini.*

8 *Seruitus quo tempore cœperit, & nume, 9.*

QVAESTIO XI,

1 VNDECIMO quero:† regulariter seruus dominum non accusat l. qui accusare.ff.de accusatio l.seruus.C.de iudic. & per Gandin, in tract. de malefic. sub rubri, qui accus. pos, vel non in princ, vbi dixit, quòd serui accusare prohibentur:quia quantum attinet ad ius ciuile serui pro nihilo habentur.l.quod attinet.& l.seruitutem.ff.de regu, iur. Quid dicen-
2 dum in crimine læsæ maiest, Dicas † quòd admittitur ad accusandum l. meminisse. C.ad legem Iuliam maiest. l, vix certis de iudic. l. famosi, ff.ad legem Iuliam maiest, l, penult. C. qui accus.non poss.Bartol, in l.j.C.de preci. imperat, offerend. rationem dicit esse Ioan. Igneus in sua disput. an Rex Franciæ recognoscat Imper. nume. 118.quia huiusmodi crimen occulte
3 fit, & nemini panditur:& ideo † in istis occultis etiam in aliis crim

criminibus regulariter serui admittuntur in defectum, & maxime quando per alios melius detegi non potest quid domi fit l.consensu.§.super plagis C. de repud. l. fina.§. licentia C. de iur. delib.§.si vero absunt, in authen. de hæred. & falcid.§.distrahitur in authen. de nupt.& not.in auth.si dicatur C.de test.

Secundò † fallit supradicta conclusio, quòd seruus non admittatur, ad accusandum in l. Iulia de ambitu, vbi admittitur 4
seruus, Tertiò † fallit, in l. Iulia de Annona l.j. ff. ad leg.Iul. 5
de Anno. Quartò † fallit, quia seruus quandoque accusat illum 6
qui tabulas testamenti subtraxit, in quo sibi libertas relicta erat l.nullos, ff. ad leg.Corn.de fals. Istas fallentias ponit Gandi.in d.tract.de malefic.sub.rubr. qui accusar. possunt in princ. adde tu † Quintam fallentiam, quòd seruus admittitur ad ac- 7
cusandum de nece domini, vt per Bart.in l.j. num.1. & 3.C. de precibus Impera. offerend. de quo est text. expressus in dicta l.prima. Non erit fortasse inutile scire † quo tempore cœpe- 8
rit seruitus, dicas, quòd seruitus cœpit sub Rege Pharaone in Aegypto quando fames totam terram oppresserat annis septem: nam tūc homines, ne fame perirent, se ipsos in seruitutem regiam dabant, vt habetur Genes. c. lvij. & † ex ebrietate 9
videtur ortum habuisse seruitutem. manebat autem, antequam vinum inueniretur, omnibus inconcussa libertas, nec esset hodie seruitus si ebrietas non fuisset, dicit text. in c. sexto die, in §. manebat autem xxxv. distinct. glos. in c. ius gentium in verb. seruitutes, Distinct. j.

SVMMARIVM.

An vasallus accusare poterit dominum de crimine læsæ maiestatis?

1 *Vasallus delator vel accusator domini sui feudum perdit.*

2 *Vasallus dominum accusat in crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XII.

DVODECIMO quæro: an vasallus accusare poterit dominum de crimine læsæ maiestatis? videtur prima facie dicendum quòd non. † Nam vasallus, qui fuit delator vel accusator 1
domini sui, feudum perdit, vt habetur in c j.§. item si delator, & ibi glos. in verb. perdit in tit. quæ fuit j. cau. benefi. amittend. in vsibus feudor. Dicas tamen † quòd vasallus 2
dominum accusat in crimine læsæ maiestatis, vt voluit glossa

in d. §. item si delator. & ibidem Matth. de Afflict. nume. 31 idem voluit Specul. in titu. de accusa. §. j. in versi. item quod est libertus. allegat tex. in l. penul. C. ad legem Iul. maiest. faciunt ad hoc quæ dixi suprà in Rub. qualiter & per quos crimen læsę maiestatis committatur. q. xxv.

SVMMARIVM.

An libertus dominum accusarę possit de crimine læsæ maiestatis?

1 *Libertus regulariter dominum suum accusare non potest.*

2 *Libertus dominum alere tenetur, & si non alit potest in seruitutem reuocari. nu. 3.*

4 *Liberti, & eorum filij, & familiares prohibentur accusare patronos propter reuerentiam, nisi suam vel suorum iniuriam prosequantur.*

5 *Libertus in crimine læsæ maiestatis dominum accusat.*

6 *Libertus nō admittitur contra dominum in accusatione famosa.*

7 *Libertus in crimine Annonæ admittitur ad accusandum dominum.*

8 *Item in crimine falsæ monetæ.*

QVAESTIO XIII.

1 TERTIODECIMO videamus de liberto, an dominum suum accusare posßit? & regulariter dicendum est quòd non, vt per Specu. in tit. de accus. §. j. versic. item quòd est libertus. vbi dixit, quòd libertus dominum accusare non
2 potest, sicuti nec seruus, facit † quia libertus dominum alere tenetur. glos. in l. j. C. de oper. liber. not. in l. si quis à libertis. §. si
3 quis libertis. ff. de liber. agnoscend. quinimò † si libertus dominum non alit, potest in seruitutem reuocari. Specul. in titu. qui fil. sint legi. versic. & nota. vide ad hoc, quòd libertus teneatur patronum alere qui non habet vnde se alat, quæ scribit Paul. de Citad. in tract. suo de iure patro. in v. parte, in vj. artic. col. ij. in versicu. quinto alitur à liberto patronus. idem dixit Gandi. in tracta. de malefic. in Rub. qui accus. possunt vel non. col. j. in
4 fin. in versicu. item prohibentur liberti. vbi dixit † quòd liberti & eorum filij & familiares prohibentur accusare patronos propter reuerentiam, quam eis debent: nisi suam vel suorum iniuriam prosequantur. l. qui accusare. ff. de accusatio. l. hi tamen.

men.§.j.C.qui accuſ.non poſ.l.iniquum.& l.ſi quis ex familia. & l.ſimilem.C.eod. titu. Dicas tamen † quòd in crimine læſæ 5 maieſtatis libertus dominum accuſat, vt dixit Specul. in dicto tit.de accuſatore.§.j.in dicto verſ. item quòd eſt libertus. circa finem per tex.in l.penult.C.ad legem Iul.maieſt.faciunt dicta ſuprà q.viij.vbi vidimus,quòd filius patrem accuſat in hoc crimine,& etiam ſeruus dominum, vt in q.xj.proxi.præceden.& †quòd libertus non admittatur contra dominum in accuſatio- 6 ne famoſa,habetur in l.adoptiui. §.patronum. ff.de in ius voc. cum ſequent.& in l.honori. & in l.liberto. de obſeq. à libert. præſtan.præterquam in crimine læſæ maieſtatis. tenuit etiam Paul.de Citadi.in ſuo tract.de iure patro.in v.parte,in vj.artic. in verſic.ſecundo debetur honor. Erit ergo ex prædictis concluſio, quòd libertus patronum non accuſat. fallit pluribus modis. Primò, quando libertus ſuam vel ſuorum iniuriam proſequitur vt dictum fuit ſuprà.Secundò fallit in crimine læ. maieſtatis,de quo dictum fuit ſuprà. Tertiò†fallit, in crimine 7 annonæ in quo admittuntur perſonæ aliàs prohibitæ ad accuſandum. l. mulier.ff.de accuſatio. Quartò † fallit in crimine 8 falſæ monetæ.l.ij.C.quib. ex cauſ.ſerui pro præmio lib.& prædictos caſus ponit Paul.de Citadi.loco ſuprà alleg. verſicu.ſecundò debetur. in j.col.

SVMMARIVM.

An alimentatus alimentatorem ſuum accuſare poßit de crimine læſæ maieſtatis.

1 *Alimentatus in domo alicuius regulariter alimentatorem ſuum accuſare non poterit.*

2 *Alimentatus in crimine læſæ maieſtatis admittetur ad accuſandum alimentatorem ſuum.*

3 *Familiaris regulariter non admittitur ad accuſandum dominum ſuum:fallit in crimine læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XIIII.

QVARTODECIMO quęro, quid dicendũ de eo,qui à tenera ætate eſt alimentatus in domo alicuius, an alimentatorẽ ſuũ accuſare poterit? Dicas ꝙ non:poteſt tamen contra eum agere ciuiliter,vt eſt text.in l.iniquum.C.de his qui accuſ.nõ poſ.Spec.in tit.de accuſato.§.j.in verſi. item quòd 1

2 est libertus.ista regulariter procedunt: † in crimine autẽ læsæ maiestatis admittetur, vt voluit idem Specul. loco præalleg. in
3 fin. dicti versiculi. Idem † dicendum erit de familiari, qui aliàs accusare prohibetur dominum suum, nam admittetur ad accusandum eum in hoc crimine. text. est apertus in l. si quis ex familiaribus. C. qui accusar. non poss. & habetur per Specul. in d. versi. item quòd est libertus. in fin. & Gandi. in tracta. malefi. in tit. qui accus. poss. in versi. item prohibentur liberti.

SVMMARIVM.

An maritus, & vxor inuicem se accusare poßint de crimine læsæ maiestatis?

1 *Qui non potest esse testis contra aliquem, non potest eundem accusare.*
2 *Vxor non potest esse testis contra maritum cui reuerentiã debet.*
3 *Pater pro patria in filium, & filius in patrem, & maritus in vxorem insurgere debent.*
4 *Vir licitè dimittere potest vxorem suam machinantem contra imperium: & econtra vxor virum.*
5 *Omnis potest accusare de crimine læsæ maiestatis, etiam ille qui aliàs est prohibitus.*
6 *Vxor non tenetur denũtiare seu accusare uirum de crimine læsæ maiestatis.*
7 *Non est amor, qui coniugalem vincat.*
8 *Vxor sciens virum velle committere crimen læsæ maiestatis, licet illum accusare non debeat, debet tamen illum dissuadere.*
9 *Vxoris obligatio erga maritum maior est quàm filij erga patrem, & econtra.*
10 *Matrimonium est de iure diuino: & fuit à Deo institutum in Paradiso Terrestri. num. 11. & est sacramentum. num. 12.*
13 *Vxor si accusaret virum proditionem committeret, & fidem coniugalem frangeret.*

QVAESTIO XV.

VINTODECIMO quæro: quid dicendum de marito & vxore, an alter alterum accusare poßit in crimine læsæ maiestatis? & videtur dicendum quòd non: nam scriptum est, & erunt duo in carne vna. Matth. cap. xix. Pauli ad Ephes. cap.

cap.5.Marc.10.Genes.cap.2.facit quia,†qui non potest esse te- 1
stis,non potest accusare,vt per Specu. in titu. de accusator. §.j. versic. item quia non potest esse testis. † vxor autem testis esse 2
non potest contra maritum, cui subiecta est & reuerentiam debet,vt voluit Cyn.in l.ij.C.de testibus.Abb.in c.literis.in fi. extra de testibus.imò etiam,marito volente, vxor cõtra ipsum testificare non potest.ita notanter dixit Ioan. Andræ. in addit. Specul.in titu.de teste.§.j.versic.sed quid de vxore. in addi.quę incipit,vbi subest sola ratio.& habetur per D. Hippol. Marsil. præceptorem meum in consi.xxij. gratia Domini non me deserat.col.ij.nu.5.vol.j. Pro contraria parte, quòd maritus vxorem,& vxor maritum accusare possit in crimine lęsæ maiestatis,facit glos.in c.j. in verb. & Christiani. de conuers. infidel. quæ dicit,†quòd pro patria pater in filium,& filius in patrem, 3
& maritus in vxorem insurgere debet.ad idem facit,quia † vir 4
licitè dimittere potest vxorem suam machinantem contra Imperium,& econtra vxor virum. text. est in l.ex consensu. in princip.& in §.vir quoque.C.de repud. comprobatur prædicta conclusio†ex doctrina Angeli in tract.de malefic. in verbo,*che* 5
hai tradito la tua patria. in versicu.quæro quis possit accusa. in princ.vbi dixit, quòd omnis potest accusare de crimine læsæ maiestatis etiam ille qui aliàs est prohibitus. facit text.in l.famosi.& ibi not.Doct.& in l.quæstionibus. ff.ad legem Iuliam maiest.Nec obstat quòd regulariter vxor testis esse non possit contrà maritum, quia filius contra patrem testimonium non dicit;& tamen admittitur in criminæ læsæ maiestatis ad accusandum patrem,vt vidimus suprà q.viij. proxima præcedente. Hanc quæstionem tangit Matth. de Afflict. in c.j.§. prætereà. col.iij.in fin.versic.sed iterum quæritur.in titu.quæ fuit prima caussa benefi.amitten.nume.22. Et idem in titu. de pace tenen. & eius violat.in c.j.§.si quis hominem.in versic.vndecimo nota.col.iij.nu.26.& vtrobique se remittit ad ea quæ circa hoc dixit Andr.de Iser.in constitutione incipiente, pœnam.in titu.de vxoribus foriudicatorum, & parentibus. in constit. Regni.vbi Andræas tenet, † quòd vxor non teneatur denunciare seu ac 6
cusare virum de tali delicto,dicens,quòd in iure non inuenitur quòd coniunx maritus denunciare teneatur, vt dicitur de patre & filio. Nam licet dicatur quòd nullus amor vincat paternum.l.si pater.C.de sponsalibus.& in l.isti quidem.ff.quod metus causa. Attamẽ Christus dicit,† ꝙ non est amor qui con- 7

tenetur indicare patrem contra Imperium vel Rempublicam machinantem, allegat Tulium libr.iij.de offic.vbi dixit,quòd
5 † castrorum disciplina est antiquior quàm liberorum charitas l.postliminium.§.filius.ff.de capt. & postlim. reuers. ad idem dicas facere, quòd rursus dicit idem Cicero in eodem libr. iij. officiorum. cuius hæc sunt verba: Quid si Tyrannidem occupare, si patriam prodere conabitur pater, silebit ne filius?Imò verò obsecrabit patrem ne id faciat: si nil proficiet, accusabit: minabitur etiam ad extremum:si ad pernitiem patriæ res spectabit,patriæ salutem anteponet saluti patris.facit ad hoc glos. in capit.j.in verb.& Christiani.de conuers. infideli. quæ dixit,
6 † quòd pro patria pater in filium & filius in patrem insurgere
7 debet. † Nec propterea filius de hoc crimine patrem accusans ingratus dicetur, si cum veritate procedat accusatio, ita dixit notanter Matthæ.de Afflict. in capit. j. in §. & bona committentium colum. iiij. versicu. & scias quòd tanta. nume. 41. in titu. quæ sint regal. in vsibus feudor. de quo dicit esse glos. in consti.regni.quæ incipit Inconsutilem. de hæret.in verb.flam-
8 marum. Vnum tamen not. dignum non omittam, † quòd si vasallus sciuit patrem suum velle grauiter delinquere contra dominum suum, contra quem non committitur crimen læsæ maiestatis,si hoc nō reuellet domino feudi non debet propterea feudum perdere: sed si alius præter patrem volebat dominum suum interficere, vel contra eum grauiter delinquere, tenetur id domino suo reuelare: & ita intelligi debet text. in capit. j.§. præterea si vasallus. in titul. quæ fuit prima caus. benefic. amittend. In hoc tamen videtur dissentire Matthæ. de
9 Afflict. in dicto §. præterea. Ea ratione: quòd † maior sit fidelitas quam filius præstare domino feudi tenetur, quàm patri: dicit tamen cogitandum. At dixerim ego secus esse. nam
10 † obligatio, quam filius erga patrem habet, est nedum de iure naturali sed etiam diuino: præcepit enim Deus parentes honorari. Deuteronom.cap.5.Matth.cap.15. Exod. cap. 20. Leuit-
11 tic. cap. 20. Prouerb.cap.20.Obligatio † vero feudatarij erga dominum feudi est de iure ciuili. Ciuilis autem ratio naturalia iura perimere non potest. l. iura sanguinis. ff. de regul. iur. & in §.minus.institu.de hæred. quæ ab intesta. defer.

SVMM

SVMMARIVM.

An pater filium de crimine læsæ maiestatis accusare poterit?
1 *Carnem suam nemo odio habere tenetur.*
2 *Pater longe plus filium amat, quàm filius patrem.*
3 *Pater sciens filium contra regem machinare, non tenetur illum regi reuellare.*
4 *Pater filium in crimine læsæ maiestatis accusat.*
5 *Pater in filium, & filius in patrem, pro patria insurgere debet.*
6 *Romani filios contra patriam machinantes non solum denunciabant, sed ipsimet puniebant.*
7 *Exempla de Lucio Bruto primo Consule: & de Caßio. nume. 8.*
8 *Si filius patrem, vel pater filium accusat, vel denuntiat, mitius accusatus puniri debet.*

QVAESTIO IX.

ONO quæro: an pater filium de crimine læsæ maiestatis accusare poterit? videtur prima facie dicendum quòd non: quia † nemo carnem suam 1
odio habere tenetur capit. dilecto. de præbend. xxiij. quæst. ij. capit. cum extimemus. Et licet filius patrem accuset in hoc crimine, vt vidimus supra proxima præcedent. quæstion. Tamen † pater longe plus filium amat, 2
quàm filius patrem: vt testatur Aristot. lib. viij. Ethicorum, facit † quia si pater sciuit filium machinare contra regem, non 3
tenetur illum regi reuellare, per text. in l. milites agrum. §. desertorem. ff. de re milit. ita dixit Ioan. de Ana. in cap. fin. de his qui fil. occid. idem tenet Feli. in cap. j. col. ij. versicu. limita non habere locum in patre. de offic. deleg. vbi per tex. in dicta l. milites agrum. & text. in l. vtrum. ff. de parricid. dixit, quòd pater filium quem scit contra principem machinari denuntiare non tenetur. Dicas tamen † contrariam partem veriorem esse, quòd 4
imò pater filiũ accusat in hoc crimine. Ita tenuit Ioan. Igneus in sua disput. an Rex Franciæ recognosc. Imper. vbi dixit, quod imò pater filium contra Imperatorem machinantem tenetur illi offerre: allegat text. in l. qui cum vno. §. qui filium. ff. de re milit. ibi, vel à patre postea exhibitus. quem tex. Barth. Cæpol. Veronen. ad hoc notat in prima sua Cautela, facit glos. in cap. j. de cõuers. infideli. in verb. Christiani. quæ dixit, † quòd pater 5
in filiũ, & filius in patrem pro patria insurgere debet. ad idem facit

facit quod voluit Matthæ. de Afflict. in capit. j. in §.præterea si vasallus.colum.iij.versicu.sed iuxta hoc quæro, nume. 20. in titu.quæ sit prima caus.benefic. amitten. vbi reprobat opinionem Ioan.de Ana.supra relatam. Et,quòd pater filium denunciare teneatur in crimine læsæ maiestatis, late tradit Matthæ. de Afflict.in capit.Imperialē.§.insuper.de prohibit.feud.alien. per Federi.& habetur per eundem in sua glo.super Consti. Re-
6 gni,in tit.ne filius pro patre.in princ.Quinimò † Antiqui Romani filios contra patriam machinantes non solum denunciabant,sed ipsimet puniebant:de quo possent plura adduci exem-
7 pla,sed duobus tantum contentus ero. † Lucius Brutus, filios suos Tarquinij dominationem à se expulsam reducentes,summum Imperium Romæ obtinens, comprehensos, próque tribunali virgis cæsos,& ad Palum religatos securi percuti iussit. exuit namque patrem vt cōsulem ageret, orbúsq; viuere quàm publicæ vindictæ deesse maluit:vt testatur Valerius Maxi.lib. v.capit.viij.in titu.de parentum seueritate aduersus liberos, in
8 primo exemplo.† Lucio Bruto Aemulatus Casius, filium,qui dum Tribunus Plebis esset Agrariam legem primus tulerat,ac multis aliis rebus populariter hominū animos amore sui deuictos tenebat, postquam potestatem illam filius deposuit, Casius propinquorum & amicorum adhibito Consilio Affectati Regni crimine domi damnauit, ac verberibus affectum necari iussit, illiúsq; Peculium Cereri consecrauit:Teste Vale.
9 Maxi. eodem loco, in secundo exemplo. Scias tamen,† quòd quando filius patrem, vel pater filium accusat, vel denunciat, mitius accusatus puniri debet dicta l. milites agrum. in fin. ff. de re milit. de quo vide Barthol. Cæpol. in dicta prima sua cautela: & infra latius dicam,quæst. vj. in titu,de variis quæstionibus.

SVMMARIVM.

An miles in crimine læsæ maiestatis accusare poterit?

1 *Miles prohibetur accusare: & quæ sit ratio nume.2. & quomodo intelligatur nume.6.*

3 *Miles in crimine læsæ maiestatis admittitur ad accusandum.*

4 *Miles qui suam vel suorum iniuriā prosequitur potest accusare.*

5 *Item pro annona fraudanda.*

7 *Milites hodie,cum non subijciāt se sacramēto,accusare poterunt.*

QVAEST

QVAESTIO X.

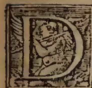
ECIMO quæro: certũ eſt, quòd † miles pro- 1
hibetur accuſare.cap.prohiberi ij.quæſt. j. l. qui accuſare. ff. de accuſatio. l. non prohibentur.C. qui accuſar. non poſſ. & ratio eſt, quia militaribus exercitiis operam dare debent, vt l.milites. C.de procurat.idem tenuit Angel.in tract.malefic.in verbo,ad querelam Titij.in verſicu. vndecimo prohibetur. Et Gandi. in ſuo tract.malefic.in rubric.qui accuſ.poſſ. in verſic. Item milites prohibentur accuſare.idem dixit Bald. in rubr.C.qui accuſar.non poſſ.in j.colum.vbi dicit, † quòd milites ideo accuſare 2
prohibentur,quia debent ſuos ciues defendere, & in caſtris inſiſtere,& non verſari circa lites,nec inferioribus eſſe terribiles. Quod miles accuſare non poſsit,voluit etiam Specul.in tit.de accuſa.in verſic.item excipitur quòd eſt miles. vbi dicit, quòd miles propter ſacramentum accuſare non poteſt.ij.quæſt.j.cap. prohiberi.Quid dicendum in crimine læſæ maieſtatis? Dicas,
† quòd fallit prædicta concluſio in dicto crimine,in quo miles 3
admittitur ad accuſandum: ita dixit Spec. in præallegato verſicu.item quòd eſt miles:per text.in l.nullus. C. ad legem iul. maieſtat.idem voluit D.Hippolyt. de Marſil. præceptor meus in l.de minore in princ.col.ij.verſi. & ſubdit etiam.ff.de quæſtio.idem tenuerũt Cyn.Odofr.& alij in dicta l.nullus. Secun-
do † fallit prædicta concluſio in milite, qui ſuam vel ſuorũ in- 4
iuriam proſequitur,nam tunc accuſare poteſt.l.non prohibentur,& ibi Ange.& alij.C.qui accuſ.non poſ. & l.ſi crimen.eod. titu.ita dixit etiam Specul.in prædicto verſi.item quòd eſt miles,in titu.de accuſat.& Gandi. in tract. malefic. in dicta rubr. qui accuſa.poſſ.præallegat. verſicu. item milites prohibentur, idẽ voluit Marti.de Laude in tract. de milit.quæſt.xlij.Tertio
† fallit pro Annona fraudanda l. mulierem. ff. de accuſatio. & 5
hoc ideo eſt:ne,à ſuſceptis ſignis auocetur, arg. C.locat.l.fin.& l.milites.& xvj.quæſt.j.cap.generaliter,ita voluit Spec.in præ.
alleg.verſi.item quòd eſt miles.vbi dixit,† quòd prædicta pro- 6
cedunt in milite qui iurat ſe mortem nõ euitaturum pro republica.ff.ex quibus cauſ.maior.l.penult. & ff. de his.qui not.infam.l.ij.non autẽ procedũt prædicta in milite qui ſtat in domo propria, qui modo prædicto non iurat nec ſtipendium meretur.l.qui ſtipendia.C.de procurat. & in dicta l.qui accuſ. idem

dixit August. de Arim. in addi. ad Angel. in tract. de malefic. in dicto verbo, & ad querelam Titij. in additio. super versicu. vn-
7 decimo prohibetur. vbi dixit, † quòd cum hodie milites non subiiciant se sacramento prædicto quòd accusare poterunt. alleg. text. iuncta glos. mag. in dicta l. qui accusare. ff. de accusatio. Et quòd milites nostri temporis accusare non prohibeantur tenuit etiam Salic. in dicta l. non prohibentur. C. qui accusar. non poss. idem tenuit Angel. in tracta. de malefic. in dicto verbo, ad querelam Titij. præalleg. versicu. vndecimo prohibetur.

SVMMARIVM.

An seruus dominum accusare poterit in crimine læsæ maiestatis?

1 *Seruus dominum non accusat regulariter.*

2 *Seruus in crimine læsæ maiestatis admittitur ad accusandum dominum.*

3 *Serui in occultis regulariter, maxime quando per alios melius deligi non potest quòd Domi sit admittuntur ad accusandum.*

4 *Et in lege Iulia de Ambitu.*

5 *Item in lege Iulia de Annona.*

6 *Seruus accusat illum qui tabulas testamenti subtraxit, in quo sibi libertas relicta erat.*

7 *Seruus admittitur ad accusandum de nece domini.*

8 *Seruitus quo tempore cœperit, & nume. 9.*

QVAESTIO XI.

1 VNDECIMO quero: † regulariter seruus dominum non accusat l. qui accusare. ff. de accusatio l. seruus. C. de iudic. & per Gandin. in tract. de malefic. sub rubri. qui accus. pos. vel non in princ. vbi dixit, quòd serui accusare prohibentur: quia quantum attinet ad ius ciuile serui pro nihilo habentur. l. quod attinet. & l. seruitutem. ff. de regu. iur. Quid dicen-
2 dum in crimine læsæ maiest. Dicas † quòd admittitur ad accusandum l. meminisse. C. ad legem Iuliam maiest. l. vix certis de iudic. l. famosi. ff. ad legem Iuliam maiest. l. penult. C. qui accus. non poss. Bartol. in l. j. C. de preci. imperat. offerend. rationem dicit esse Ioan. Igneus in sua disput. an Rex Franciæ recognoscat Imper. nume. 118. quia huiusmodi crimen occulte
3 fit, & nemini panditur: & ideo † in istis occultis etiam in aliis crim

criminibus regulariter serui admittuntur in defectum, & maxime quando per alios melius detegi non potest quid domi fit l. consensu. §. super plagis C. de repud. l. fina. §. licentia C. de iur. delib. §. si vero absunt, in authen. de hæred. & falcid. §. distrahitur in authen. de nupt. & not. in auth. si dicatur C. de test.

Secundò † fallit supradicta conclusio, quòd seruus non admittatur, ad accusandum in l. Iulia de ambitu, vbi admittitur seruus, Tertiò † fallit, in l. Iulia de Annona l. j. ff. ad leg. Iul. de Anno. Quartò † fallit, quia seruus quandoque accusat illum qui tabulas testamenti subtraxit, in quo sibi libertas relicta erat l. nullos, ff. ad leg. Corn. de fals. Istas fallentias ponit Gandi. in d. tract. de malefic. sub rubr. qui accusar. possunt in princ. adde tu † Quintam fallentiam, quòd seruus admittitur ad accusandum de nece domini, vt per Bart. in l. j. num. 1. & 3. C. de precibus Impera. offerend. de quo est text. expressus in dicta l. prima. Non erit fortasse inutile scire † quo tempore cœperit seruitus, dicas, quòd seruitus cœpit sub Rege Pharaone in Aegypto quando fames totam terram oppresserat annis septem: nam tūc homines, ne fame perirent, se ipsos in seruitutem regiam dabant, vt habetur Genes. c. lvij. & † ex ebrietate videtur ortum habuisse seruitutem. manebat autem, antequam vinum inueniretur, omnibus inconcussa libertas, nec esset hodie seruitus si ebrietas non fuisset, dicit text. in c. sexto die, in §. manebat autem xxxv. distinct. glos. in c. ius gentium in verb. seruitutes, Distinct. j.

4
5
6
7
8
9

SVMMARIVM.

An vasallus accusare poterit dominum de crimine læsæ maiestatis?

1 *Vasallus delator vel accusator domini sui feudum perdit.*

2 *Vasallus dominum accusat in crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XII.

DVODECIMO quæro: an vasallus accusare poterit dominum de crimine læsæ maiestatis? videtur prima facie dicendum quòd non. † Nam vasallus, qui fuit delator vel accusator domini sui, feudum perdit, vt habetur in c j. §. item si delator, & ibi glos. in verb. perdit in tit. quæ fuit j. cau. benefi. amittend. in vsibus feudor. Dicas tamen † quòd vasallus dominum accusat in crimine læsæ maiestatis, vt voluit glossa 1 2

in d. §. item si delator. & ibidem Matth. de Afflict. nume. 31. idem voluit Specul. in titu. de accusa. §. j. in versi. item quod est libertus. allegat tex. in l. penul. C. ad legem Iul. maiest. faciunt ad hoc quæ dixi suprà in Rub. qualiter & per quos crimen læsę maiestatis committatur. q. xxv.

SVMMARIVM.

An libertus dominum accusare posit de crimine læsæ maiestatis.

1 *Libertus regulariter dominum suum accusare non potest.*

2 *Libertus dominum alere tenetur, & si non alit potest in seruitutem reuocari. nu. 3.*

4 *Liberti, & eorum filij, & familiares prohibentur accusare patronos propter reuerentiam, nisi suam vel suorum iniuriam prosequantur.*

5 *Libertus in crimine læsę maiestatis dominum accusat.*

6 *Libertus nō admittitur contra dominum in accusatione famosa.*

7 *Libertus in crimine Annonæ admittitur ad accusandum dominum.*

8 *Item in crimine falsæ monetæ.*

QVAESTIO XIII.

1 TERTIODECIMO videamus de liberto, an dominum suum accusare posit?& regulariter dicendum est quòd non, vt per Specu. in tit. de accus. §. j. versic. item quòd est libertus. vbi dixit, quòd libertus dominum açcusare non
2 potest, sicuti nec seruus, facit † quia libertus dominum alere tenetur. glos. in l. j. C. de oper. liber. not. in l. si quis à libertis. §. si
3 quis libertis. ff. de liber. agnoscend. quinimò † si libertus dominum non alit, potest in seruitutem reuocari. Specul. in titu. qui fil. sint legi. versic. & nota. vide ad hoc, quòd libertus teneatur patronum alere qui non habet vnde se alat, quæ scribit Paul. de Citad. in tract. suo de iure patro. in v. parte, in vj. artic. col. ij. in versicu. quinto alitur à liberto patronus. idem dixit Gandi. in tracta. de malefic. in Rub. qui accus. possunt vel non. col. j. in
4 fin. in versicu. item prohibentur liberti. vbi dixit † quòd liberti & eorum filij & familiares prohibentur accusare patronos propter reuerentiam, quam eis debent: nisi suam vel suorum iniuriam prosequantur. l. qui accusare. ff. de accusatio. l. hi tamen.

men.§.j.C.qui accuſ.non poſ.l.iniquum.& l.ſi quis ex familia. & l.ſimilem.C.eod. titu. Dicas tamen † quòd in crimine læſæ 5 maieſtatis libertus dominum accuſat, vt dixit Specul. in dicto tit.de accuſatore.§.j.in dicto verſ. item quòd eſt libertus. circa finem per tex.in l.penult.C.ad legem Iul.maieſt.faciunt dicta ſuprà q.viij.vbi vidimus,quòd filius patrem accuſat in hoc crimine,& etiam ſeruus dominum, vt in q.xj.proxi.præceden.& †quòd libertus non admittatur contra dominum in accuſatio- 6 ne famoſa,habetur in l.adoptiui. §.patronum. ff.de in ius voc. cum ſequent.& in l.honori. & in l.liberto. de obſeq. à libert. præſtan.præterquam in crimine læſæ maieſtatis. tenuit etiam Paul.de Citadi.in ſuo tract.de iure patro.in v.parte,in vj.artic. in verſic.ſecundo debetur honor. Erit ergo ex prædictis concluſio, quòd libertus patronum non accuſat. fallit pluribus modis. Primò, quando libertus ſuam vel ſuorum iniuriam proſequitur vt dictum fuit ſuprà.Secundò fallit in crimine læ. maieſtatis,de quo dictum fuit ſuprà. Tertiò†fallit, in crimine 7 annonæ in quo admittuntur perſonæ aliàs prohibitæ ad accuſandum. l. mulier.ff.de accuſatio. Quartò † fallit in crimine 8 falſæ monetæ.l.ij.C.quib. ex cauſ.ſerui pro præmio lib.& prædictos caſus ponit Paul.de Citadi.loco ſuprà alleg. verſicu.ſecundò debetur. in j.col.

SVMMARIVM.

An alimentatus alimentatorem ſuum accuſare poßit de crimine læſæ maieſtatis.

1 *Alimentatus in domo alicuius regulariter alimentatorem ſuum accuſare non poterit.*

2 *Alimentatus in crimine læſæ maieſtatis admittetur ad accuſandum alimentatorem ſuum.*

3 *Familiaris regulariter non admittitur ad accuſandum dominum ſuum:fallit in crimine læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XIIII.

QVARTODECIMO quęro, quid dicendũ de eo,qui à tenera ætate eſt alimentatus 1 in domo alicuius, an alimentatorẽ ſuũ accuſare poterit? Dicas ꝙ non:poteſt tamen contra eum agere ciuiliter,vt eſt text.in l.iniquum.C.de his qui accuſ.nõ poſ.Spec.in tit.de accuſato.§.j.in verſi. item quòd

2 est libertus.ista regulariter procedunt: † in crimine autē læsæ maiestatis admittetur, vt voluit idem Specul.loco præalleg.in
3 fin. dicti versiculi.Idem † dicendum erit de familiari,qui aliàs accusare prohibetur dominum suum, nam admittetur ad accusandum eum in hoc crimine.text. est apertus in l. si quis ex familiaribus.C. qui accusar. non poss. & habetur per Specul. in d.versi.item quòd est libertus.in fin.& Gandi. in tracta.malefi. in tit.qui accus. poss. in versi.item prohibentur liberti.

SVMMARIVM.

An maritus,& vxor inuicem se accusare possint de crimine læsæ maiestatis?

1 *Qui non potest esse testis contra aliquem, non potest eundem accusare.*

2 *Vxor non potest esse testis contra maritum cui reuerentiā debet.*

3 *Pater pro patria in filium, & filius in patrem, & maritus in vxorem insurgere debent.*

4 *Vir licite dimittere potest vxorem suam machinantem contra imperium: & econtra vxor virum.*

5 *Omnis potest accusare de crimine læsæ maiestatis, etiam ille qui aliàs est prohibitus.*

6 *Vxor non tenetur denūtiare seu accusare uirum de crimine læsæ maiestatis.*

7 *Non est amor, qui coniugalem vincat.*

8 *Vxor sciens virum velle committere crimen læsæ maiestatis,licet illum accusare non debeat, debet tamen illum dissuadere.*

9 *Vxoris obligatio erga maritum maior est quàm filij erga patrem, & econtra.*

10 *Matrimonium est de iure diuino: & fuit à Deo institutum in Paradiso Terrestri.num.11.& est sacramentum.num.12.*

13 *Vxor si accusaret virum proditionem committeret,& fidem coniugalem frangeret.*

QVAESTIO XV.

VINTODECIMO quæro:quid dicendum de marito & vxore, an alter alterum accusare posit in crimine læsæ maiestatis? & videtur dicendum quòd non: nam scriptum est, & erunt duo in carne vna. Matth.cap.xix.Pauli ad Ephes. cap.

cap.5.Marc.10.Genes.cap.2.facit quia,†qui non potest esse te- 1
stis,non potest accusare,vt per Specu. in titu. de accusator. §.j.
versic. item quia non potest esse testis. † vxor autem testis esse 2
non potest contra maritum, cui subiecta est & reuerentiam
debet,vt voluit Cyn.in l.ij.C.de testibus.Abb.in c.literis.in fi.
extra de testibus.imò etiam,marito volente, vxor cõtra ipsum
testificare non potest.ita notanter dixit Ioan. Andræ. in addit.
Specul.in titu.de teste.§.j.versic.sed quid de vxore. in addi.quę
incipit,vbi subest sola ratio.& habetur per D. Hippol. Marsil.
præceptorem meum in consi.xxij. gratia Domini non me de-
serat.col.ij.nu.5.vol.j. Pro contraria parte, quòd maritus vxo-
rem,& vxor maritum accusare possit in crimine læsæ maiesta-
tis,facit glos.in c.j. in verb. & Christiani. de conuers. infidel.
quæ dicit,†quòd pro patria pater in filium,& filius in patrem, 3
& maritus in vxorem insurgere debet.ad idem facit,quia † vir 4
licitè dimittere potest vxorem suam machinantem contra
Imperium,& econtra vxor virum. text. est in l.ex consensu. in
princip.& in §.vir quoque.C.de repud. comprobatur prædicta
conclusio†ex doctrina Angeli in tract.de malefic. in verbo,*che* 5
hai tradito la tua patria. in versicu.quæro quis possit accusa. in
princ.vbi dixit, quòd omnis potest accusare de crimine læsæ
maiestatis etiam ille qui aliàs est prohibitus. facit text.in l.fa-
mosi.& ibi not.Doct.& in l.quæstionibus. ff.ad legem Iuliam
maiest.Nec obstat quòd regulariter vxor testis esse non possit
contra maritum; quia filius contra patrem testimonium non
dicit,& tamen admittitur in criminæ læsæ maiestatis ad accu-
sandum patrem,vt vidimus suprà q.viij. proxima præcedente.
Hanc quæstionem tangit Matth. de Afflict. in c.j.§. prætereà.
col.iij.in fin.versic.sed iterum quæritur.in titu.quæ fuit prima
causa benefi.amitten.nume.22. Et idem in titu. de pace tenen.
& eius violat.in c.j.§.si quis hominem.in versic.vndecimo no-
ta.col.iij.nu.26.& vtrobique se remittit ad ea quæ circa hoc di-
xit Andr.de Iser.in constitutione incipiente, pœnam.in titu.de
vxoribus foriudicatorum, & parentibus. in constit.Regni.vbi
Andræas tenet, † quòd vxor non teneatur denunciare seu ac 6
cusare virum de tali delicto,dicens,quòd in iure non inuenitur
quòd coniunx maritus denunciare teneatur, vt dicitur de pa-
tre & filio. Nam licet dicatur quòd nullus amor vincat pa-
ternum.l.si pater.C.de sponsalibus.& in l.isti quidem.ff.quod
metus causa. Attamē Christus dicit,† ꝙ non est amor qui con- 7

iugalem vincat:quia scriptum est Marci.c.10. & Genes. 2. Dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori, & erunt duo in carne vna,facit.c.debitum.de bigam.cap.gaudemus. de diuor.& Matth.cap.19.& Pau.ad Ephes.5.& dicit idem Iser. lo-
8 co præallegato, † quòd vxor sciens virum velle committere crimen læsæ maiestatis,licet illum denunciare non debeat,tamen illum in quantum potest dissuadere & retrahere debet ne id crimen perpetret. Et tenendo istam opinionem non obstat quod dictum est de filio qui patrem accusat, & econtra: quia
9 †maior est obligatio vxoris erga maritum,quàm filij erga patrem,& econtra,vt supra dictum fuit:quia vir relinquere debet patrem & matrem & vxori adhærere. Nec obstat istud quod dicitur, quòd vir licite dimittit vxorem suam machinantem contra imperium & econtra,per tex.in d.l.consensu in princ.& in §.vir quoque.C. de repud.quia dispositio illa procedit de iure ciuili quòd locum non habet in matrimonio, sed in eo seruatur ius canonicum, secundum quod statutum est, quòd quos Deus coniunxit,homo non separet.præterea excepta causa fornicationis ex nullo crimine vxorem dimittere quis potest.c. in coniugio.xxxij.q.j.c.omnes accusationes,ead.caus. q. vij. con-
10 firmatur prædicta conclusio, quia † matrimonium est de iure diuino.c.j.de voto,in vj.cap.sunt qui dicunt.xxvij. q. ij. & not. Abb.in c.cum ad monasterium,in final.col.extra, de stat. mo-
11 nach. † fuit enim in Terrestri Paradiso,à Deo institutum. Genes.cap.1.& habetur per Corne.in consi.viij.col.fi.nu.4.in iiij.
12 vol. Et†matrimonium est sacramentum.cap.gaudemus.de diuor.in princ.c.omne.xxvij.q.ij. & fides vnum est ex bonis matrimonij, vt dicit ille text. Ergo concluditur, quòd obligatio, quam vxor habet erga virum, & econtra est de iure diuino: & sic longe anterior obligationi quam quis erga patriam vel
13 Imperatorem habet. † Et propterea dicendum non est vxorem posse aut debere accusare virum de crimine læsæ maiestatis:Id enim si faceret proditionem committeret, vt dixit Andr.de Iser.in d. constit. pœna carere,col.ij.de vxorib. for. iudicat. & fidem coniugalem frangeret, quæ etiam hosti seruanda est.xxiij.q.j.c. noli. & cum ista opi. vti de iure veriorem transeo.

Summa

SVMMARIVM.

1 *An ille, qui erat in coniuratione contra principem vel Rempublicam, si reuellet coniurationem impunitatem mereatur?*
2 *Reuelans tractatum de morte Papæ liberari, & præmiari debet.*
3 *Premium, quod datur reuelantibus, licet non detur participi reuelanti, tamen secus est in crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XVI.

DECIMOSEXTO quæro: quid dicendum de eo, qui erat in coniuratione contra principem vel Rempublicam? Dicas, † quod si à principio coniurationem reuelauit, non solum impunitatem, sed etiam præmium meretur. Si vero non à principio sed post aliquod tempus antequam delictum fiat id reuelet, nulla tamen prius de eo habita notitia per principem, tunc impunitatem tantum non autem præmium consequitur: text. est ad hoc notab. in l. quisquis. §. sane si quis. C. ad leg. iul. maiest. c. si quis. & ibi Præposit. vj. quæst. j. † Idem dicas in reuelante tractatum, qui fieret de morte pontificis: quia, etiam si particeps esset, liberatur & præmiari debet. c. si quis Papa in fi. lxxviij. Distinct. & ex hoc limita doctrinam Bart. in l. iij. ff de condit. ob turp. causam. vbi dixit, † quòd præmium quod datur reuelantibus non datur participi reuelanti: vt eius doctrina non procedat in reuelante crimen læsæ maiestatis modo prædicto: quia reuelans dictum crimen, à principio præmium consequitur, iuribus prædictis. 1 2 3

SVMMARIVM.

An laicus clericum accusare possit de crimine læsæ maiestatis?
1 *Laici non admittuntur ad accusandum clericos vel episcopos.*
2 *Laici clericos in crimine læsæ maiestatis accusant.*
3 *Laici suam vel suorum iniuriam prosequentes clericos accusant.*
4 *Laici clericos accusant in crimine hæresis.*
5 *Item in crimine simoniæ.*
6 *Item in crimine sacrilegij.*
7 *Item in crimine dilapidationis.*
8 *Laicus accusans clericum bonæ vitæ, & ipse debet esse bonæ vitæ.*
9 *Laici ignoti, vel suspecti de falsitate, seu inimici, non admittuntur ad accusandum clericos in casibus suprascriptis.*

QVAESTIO XVII.

ECIMOSEPTIMO quæro: an laicus clericum accuſare poſsit in crimine læſæ maieſta-
1 tis? & videtur dicendum quòd non, quia † laici non admittuntur ad accuſandum clericos vel epiſcopos: text. eſt in c. j. ij. q. vij. & in c. nullus. & in c. laico. ead. cauſ. & q. c. clericum cuiuslibet. xj. q. j. c. cum P. de accuſatio. & habetur per Ioan. de Turr. Cremat. in d. c. j. col.
2 j. Iſta concluſio fallit † primo in crimine læſæ maieſtatis. c. ſane. xv. q. iij. idem voluit gloſ. in verſ. quod vero. ij. q. vij. in ſumma. & ibidem Præpoſi. & Archid. & Egid. Bellemera, ita tenuit etiam Turr. Cremat. in d. c. j. col. j. verſic. ſecundus caſus. Secun-
3 do fallit, † quando laicus ſuam vel ſuorum iniuriam proſequitur. iiij. q. vj. c. omnibus. cap. de cætero. de teſti. gloſ. in d. verbo, quod vero. ij. q. vij. & ibi Præpoſit. Archid. tamen dicit hoc ſolum procedere, quando ciuiliter agitur. ſed Hoſtien. in d. c. de cætero de teſtib. contrarium tenuit: quòd immo quando ſuam vel ſuorum iniuriam proſequitur etiam laicus clericum criminaliter accuſat. pro cuius opi. Præp. in c. quod vero. ij. q. vij. col. j. in princ. allegat text. in c. Maximianus. lxxxj. diſtinct. Tertio
4 fallit † in crimine hæreſis. c. ſacerdotes. c. oues. ij. q. vij. Quarto
5 fallit † in crimine ſimoniæ. c. tanta. de ſimon. Quinto fallit † in
6 crimine ſacrilegij. xvij. q. iiij. §. qui autem. Sexto fallit † in cri-
7 mine dilapidationis. vij. q. ij. c. non liceat. prædictas fallentias ponit etiam gloſ. præalleg. in d. ver. quod vero. ij. q. vij. Dicit tamen Io. de Turr. Cremat. loco præalle. quòd in his criminibus admittitur laicus ad accuſandum clericum duobus concurrentibus. Primo, quòd laicus bono zelo denunciet crimen. extra de ſimon. c. licet Heli. Secundo, quòd clericus accuſatus talis vitæ
8 fuerit ſuſpectus, vt in c. in primis. ij. q. j. ſi autem † clericus eſſet bonæ vitæ admitteretur tantum laicus bonæ vitæ. c. per tuas. de ſimoni. idem dixit gloſ. præalleg. in ſumma. in d. verſi. quòd vero. quæ voluit, quòd ſi clericus qui accuſatur ſit malæ vitæ, admittetur ad accuſandum eum in caſibus prædictis etiam laicus malæ vitæ: per text. in d. c. per tuas. de ſimon. Vnum ta-
9 men non omitto: † quòd in caſibus in quibus laici admittuntur ad accuſandum clericos, ignoti vel ſuſpecti de falſitate ſeu inimici non admittuntur. iiij. q. v. c. accuſatoribus. & c. canonica. & c. accuſatores. niſi prius inquiratur de vita, & fide, & intentione eius. ij. q. vij. c. ſi qui. & c. quærendum. vel niſi habeat ali-

quas literas testimoniales de persona sua: vel saltim testimonium populi.ij.q.vij.c.terminationes. ita per iura prædicta dixit Egid.Bellem.in d.c.de cætero.col.fina.prope finem.de test. alleg.Ioan.Andr.& Archid.in d.c.quærendum. & Innoc. in c. cum P.de accusat.in glo.j.in fin.prædicta sanè intellige, quando agitur de crimine criminaliter:alias secus secundum opin. Collectarij recitatam per Bellemeram in d.c.de cætero. in fin.

SVMMARIVM.

An sacerdos teneatur reuelare si audiuit aliquem in confessione, qui ei dixit quòd crimen læsæ maiestatis contra principem committere volebat?

1 *Confessio sacramentalis est de iure diuino:& ita eius celatio.*

2 *Confessionis sacramentalis reuelator est violator sacramenti.*

3 *Confessio sacramentalis ad impediendum malum non debet reuelari.*

4 *Sacerdos licite iurat se nihil scire,licet quid sciat in confessione.*

5 *Sacerdos non potest confessionem sacramentalem reuelare, etiam ex licentia & præcepto superioris,etiam si Papa id mandaret sub pœna excommunicationis.& nu.7.*

6 *Sacerdos in actu confessionis vices veri Dei gerit.*

8 *Sacerdos an possit de licentia confitentis reuelare confessionem sacramentalem.*

9 *Confessio sacramentalis est de peccato commisso non committendo.*

10 *Confitens quòd vult delictum aliquòd committere, & quòd abstinere non potest, sacerdos debet quanto cautius potest reuelare vt peccatum impediatur, non tamen propalando quoquo modo. num.12.*

11 *Peccatum commissum dicitur detegi in pœnitentia; non committendum.*

QVAESTIO XVIII.

ECIMOOCTAVO quæro: vtrum sacerdos, qui aliquem in confessione audiuit, à quo intellexit quòd volebat crimen læsæ maiestatis committere in principem vel Rempublicam, siue quòd tale crimen commisit, an hoc reuelare teneatur? Hæc est ardua quæstio: circa quam Angel. in tracta-

suo de malefi.in verb.*Che hai tradito la tua patria*.in versi.quæro an sacerdos. dicit, quòd salua opinione Canonistarum & Theologorum cui se submittit, ipse tenet quòd talis sacerdos non teneatur reuelare huiusmodi confessionem, per text. in c. omnis vtriusque sexus.in versi.Caueant autem.de pœnit.& remissio.& ibi not.per Innoc.& Ant.de Butr.Demum idem Angel. sic distinguit: quòd aut aliquis confessus est sacerdoti crimen læsæ maiestatis iam commissum, vt puta confessus est quòd ipse interuenit in tract.facto contra principem vel Rempublicam, & tunc huiusmodi crimen per sacerdotem propalari non potest: quia eo ipso quòd illi pœnitentiam iniunxit & peccatum iam commissum est & perfectum, princeps vel respublica lædi non potest ex illius non propallatione, ideò sacerdos id reuelare non debet.c.sacerdos.c.nemo.c. significasti. de pœnit.& remissio. Et idem dicit esse, quando quis confessus est quòd est in tractatu contra principem, & eum pœnitet, & præteritæ voluntatis sibi pœnitentiam iniungi petit, quæ sibi iniuncta fuit: Nam etiam hoc casu id sacerdos propallare non debet.c.cum quidam.de pœnit.& remissio. Quando vero quis confiteretur sacerdoti, & ei diceret, quòd habuit habétque tractatum, & quotidie illum exercet contra principem vel rempublicam, & quod huiusmodi tentationi non potest resistere, & quod omnia exequetur cum aliis, hoc casu dicit Angel. se credere, quòd si sacerdos manifestet illis quibus prodesse non obesse potest non accusando personam, & illis dicendo caueatis, quia tali die & tali loco tumultus fieri debet, vel aliud scandalum in populo: id iuste faceret. cap. hoc videtur. xxx. distinct. quod tamen verum esse dicit si confitens tantummodo de se dixit: Si vero nominasset socios in specie, vel dixerit quòd sunt plures alij, & isto casu siue etiam illum pœnituerit de suo malo proposito, & pœnitentiam petat, dicit se credere, quòd sacerdos non male faceret notificare illis quibus obesse & non prodesse posset, quod est tractatus in ciuitate contra principem vel rempublicam ipsum confitentem, aliter nec etiam alios nominando qui confessi non sunt; sed sibi à confitente nominati.c.nemo. de simon. subdens Angel. hæc dicta per se corrigenda, vt iuris est. Tu autem in hac materia considera, †quòd
2 sicuti confessio sacramentalis est de iure diuino, ita pariter dicendum est de eius celatione, quæ pariter de iure diuino censenda est: vt dixit Ioan. de Turr. Cremat. Cardinal. in cap. sacerdos.

dos.col.ij.versi.Tertio ratione necessitatis:de pœnit.distinct. vj.& rationem assignat quare sacerdos teneatur confessionem celare:quia in sacramentis id quod exterius geritur signum est eius quod geritur interius,ideo sicut Deus homini confitenti tegit peccatum interius,ita & sacerdos exterius celare debet,& hinc est,† quòd tanquam violator sacramenti est reuelator cō- 2
fessionis,& multas alias rationes adducit in d.c.sacerdos.quas breuitatis causa non refero : eum videre poteris.conferunt ad prædicta ea quæ scribit Archiepiscopus Florentinus in iij.parte suæ summæ.in titu.xvij.c.xxij.in princ.vbi dixit,† quòd ad 3
impediendum malum non debet reuelari confessio,vt puta ad proditionem detegendam :subdens, quòd tenentes contrarium falsum dicunt.subiungit tamen quod cōfessor debet monere cōfitentes vt desistant,& principi vel prælato dicere quòd vigilet circa suum gregem sine alia reuelatione.adducit Thomam in iiij.sent.distin.xxj.Quinimo † si iudex deferret iura- 4
mentum sacerdoti de veritate dicenda,tali casu sacerdos licite iurat se nihil scire:quia quod scit nō scit vt homo,sed vt Deus. ita dixit Guliel.quem refert,& sequitur præfatus Archiepiscopus Florentinus loco prælleg.Nec † etiam per licentiam aut 5
superioris prçceptum,etiam si Papa id mandaret sub pœna excommunicationis, tenetur, nec posset sacerdos confessionem reuelare:quia sigillum confessionis(vt dictum est supra)est de iure diuino,& de necessitate sacramenti,secundum Petrum de Pallude in iiij.distinct.xxj. Demum dicas † quòd sacerdos in 6
actu confessionis vices veri Dei gerit,vt est text.iuncta gl.in c. dilectus.de excess.prçlat.& habetur in c.sacerd.de off.ord.& in hoc est maior Papa,qui vices puri & veri Dei,haud hominis, repræsentat.c.quanto.de translat.episcopi.hinc est,quòd non potest compelli à Papa tanquam † ab inferiore in illo actu,& 7
minus à quocunque alio ordinario , vt confessionem reuelet, seu ea quæ à confitente habuit in actu confessionis.ita dixit solennis Doctor præceptor & promotor meus ad gradum iuris canonici in almo Bononiensi Gymnasio D.August.Berous in suis quæstio.familiar.quæstio.xij.nume.2.3.An † autem de 8
licentia confitentis reuelatio fieri possit?vide eundem Archiepiscopum loco supra allegato.& Ioan.de Turre Cremat.in d. c.sacerdos.& late per doct.in d.cap.omnis vtriusque sexus.de pœniten.& remiss.Egid.Bellem.in d.c.sacerdos. de pœnit.distinct.vj.dixit,quòd quando quis dicit suo cōfessori,quòd vult aliquem

aliquem interficere, & quòd non potest tentationi huiusmodi resistere, vel quid simile, quòd ista non est propriè confessio:
9 quia † confessio est de peccato commisso non committendo: & propterea quòd tali casu sacerdos non tenetur omnino celare, sed id tali personæ reuelare posset cui posset prodesse & nõ obesse. xxij. q. v. c. hoc videtur, nõ tamen propalando confitentem. Idem videtur tenere Iac. Zocchus Ferrarien. qui fuit præceptor Felyn. in d. c. omnis vtriusque sexus. in versi. in ordine sequitur xx. quæstio. de pœnit. & remissio. dum recitat opinionem Ioan. And. ibi, qui dixit se credere quòd sacerdos quicquid poterit circa hoc facere vt peccatum impediatur, quando aliquis est confessus se velle homicidium committere, facere debet, vt occurratur delicto sine proditione personæ. hoc idem
10 voluit Innoc. in d. c. omnis vtriusque sexus. dicens, † quòd quãdo aliquis dicit confessori quòd vult delictum committere & quòd abstinere non potest, hoc peccatum nõ dicitur confessori detectum in pœnitentia: ideo sacerdos debet quãto cautius potest reuelare vt peccatum impediatur. subdens tenendum sem-
11 per menti, † quòd peccatum commissum non committendum dicitur detegi in pœnitẽtia. & hoc sequitur. Abb. in d. c. omnis vtriusque sexus col. fin. circa medium, vbi dixit, hoc procedere quando peccator dicit se omnino facturum delictum: secus si eum pœniteret de prædicta voluntate: nam tunc esset peccatum commissum saltim respectu voluntatis. idem voluit Cardina. Zabarel. in d. cap. omnis vtriusque sexus col. vlti. in versi. in §. Caueant. & ibidem Anto. de Butr. col. viij. versic. secundo quæro. Est igitur commun. opin. canonistarum, quòd quando quis confitetur, si dicat confessori, quòd vult committere homicidium in personam talis & quòd non potest resistere huic tentationi, quòd eo casu pro obuiando ne tale delictum sequatur, sacerdos eo cautius modo quo facere poterit id reuelet ei cui prodesse non obesse potest, non tamen nominando aut propalando personam quoquo modo: aliàs ei denegatur quantumcunque malum exinde sequi posset. Et vide post alios Adrianum Florentinum, qui postmodum fuit Papa, & eius nominis sextus: in suo libro in iiij. sentent. in titul. de confessione. in §. circa materiam confessionis. colum. xij. & xiij. folio 141.

SVM

SVMMARIVM.

An socius criminis læsæ maiestatis si socium accuset, & non probet, saltim excusetur à crimine præsumptæ calumniæ?

1 *Calumniator præsumitur qui non probat quod impinxit.*

2 *Conscius criminis læsæ maiestatis si accusat socium & non probet, excusatur à pœna præsumptæ calumniæ.*

3 *Accusator in crimine falsæ monetæ, si non probet, non punitur de calumnia.*

4 *Falsans monetam Principis incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO. XIX.

DECIMONONO quæro: vidimus supra q. xv. proxima precedente de eo qui erat in coniuratione criminis læsæ maiestatis qualiter reuelando modo præmiũ modo impunitatem consequatur: Quid dicendũ de socio criminis prædicti qui socium accusat & non probat, an saltem excusetur, à pœna præsumptæ calumniæ, & dicendum videtur quòd non: sed puniri debeat, per not. per Doctor. & ibidem Cyn. in l. qui crimen. C. qui accusare non possunt l. vlti. C. de accusatio. l. j. ff. ad Turpillia. † præsumitur enim calumniator eo ipso quod 1
non probat quod impinxit. not. in c. j. de elect. in vi. c. ij. de calum. l. non ignorat. C. de fruct. & lit. expens. & istam opin. cõmuniter teneri testatur Io. de Fantu. in c. qui non probauerit. ij. q. iij. & hanc opin. tenuit Host. in rubr. de Dolo, & contum. in summa in c. quæ pœna. §. sed si petatur, in versi. alij vero dicunt, & istam partem tenet etiam Præpos. in d. c. qui non probauerit & in c. quemquam. col. j. in fi. versi. in ea Gloss. ibi iustus dolor. d. ij. q. iij. Dicas sanè, quòd prædicta regulariter procedunt. Attamen † in crimine læsæ maiestatis secus est in quo conscius 2
criminis læsæ maiestatis si accusat, si nõ probet excusatur à pœna præsumptæ calumniæ: ita dixit Io. Igneus, in sua disput. An Rex Franciæ recognosc. Imper. nu. 121. Allegat Cyn. post Petr. in l. j. C. de fals. monet. Cyn. tamẽ ibi nil dicit de crimine læsæ maiestatis, sed ibidem in versi. secũdo oppono. dicit, quòd † accusator in crimine falsæ monetæ si non probet non punitur de 3
calumnia: quod speciale esse dicit in eo crimine. Adducit similiter Igneus ad probandam prædictam conclusionem Spec. in tit. de libel. concept. in §. nunc autem dicendum. versic. xvj. vbi

Spec.

Spec.dicit,quòd in accusatione falsæ monetæ accusator habet immunitatem pœnæ,per text.in l.j.C.de fals.monet.& ibi gl. in verbo immunitatem.licet non probet,dicens d.glo.quòd si sunt socij non puniuntur.allegat text.in l.quisquis in fin.C.ad leg.Iul.maiest.& sic allegata per Igneum,cum non loquantur in crimine læsæ maiestatis,non videntur probare supradictam
4 conclusionem, dicas saluando Igneum,† quòd falsans monetam Principis incidit in crimine læsæ maiestatis.l.ij.vbi de hoc est text.expressus.C.de fals.monet.& dixi supra latè.q.Ij. sub rub.qualiter,& à quibus crimen læsæ maiestatis committatur.Ergo quæ dicta sunt de accusatore non probante in crimine falsæ monetæ procedunt in accusante in crimine læsæ maiestatis,per prædicta.

SVMMARIVM.

An quilibet Principis proditorem manifestare teneatur?

1 *Malefactorem quis indicare non tenetur regulariter de iure ciuili,secus de iure canonico.*

2 *Proditorem Principi manifestare quilibet tenetur : dummodo sit subditus.nu.3.*

4 *Vxor non tenetur manifestare maritum in crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XX.

IGESIMO quæro,an quilibet Principis proditorem manifestare teneatur?dicendũ quòd
1 † regulariter de iure ciuili quis malefactorem indicare nõ tenetur.l.ciuile.C.de furt.de iure autem canonico secus est.c.qui eum furem. extr.de
2 furt.Attamen dicas,† quòd sic per text.in l.Methodorum.ff.de pœn.& ita dixit Marti.de laud.in tract.de crim.læsæ maiest.q. liij.& idem in tract.de Princip.q.cccclviij.And.de Iser.in c.j. §.preterea,in princ.in versi.quamuis regulariter in tit.quæ fuit
3 prima cau.benefi.amitt.Prædicta tamen conclusio † procedit in subdito.Ang.in l.ij.C.de Parricid.gl.in Clem.pastoralis,in verbo nõ sufficit,de re iudic.quæ dixit,quòd crimen læsæ maiestatis non committitur per non subditũ,quod exclamat Bal. in l.nihil.C.de manumiss.Oldrad.in consi.xliiij.Felyn.in c.j. col.ij.versi.fallit tertio.& versi.confirma hoc.de offic.delegat.

de quo

de quo latè dixi supra q.lviij.sub rubr.qualit.& à quib.crim. læsæ maiest.committ.Secundo fallit † in vxore quæ non tenetur accusare, nec manifestare virum suum in crimine læsæ maiestatis, vt diximus supra q.xv.prox.præced. 4

Quomodo & per quos crimen læsæ maiestatis probetur.

SVMMARIVM.

An ex confeßione rei probetur crimen?

1 *Confeßio dicitur legitima probatio.*

2 *Nulla est maior probatio quàm oris proprij confeßio, dum modo spontanea & iudicialis sit.nu.3.Et de Delicto contest.nu.5.*

4 *Reus confessus sine alia probatione est damnandus.*

6 *Confeßio spontanea Rei est tantæ potentiæ, quòd licet alias iudex inordinate processerit contra Reum attamen confessus non poterit dicere de nullitate processus.*

7 *Confeßio ficta scilicet quando ex forma statuti quis habetur pro confesso, est alterius naturæ.*

8 *Ex confeßione vera licet quis ex inordinato processu condemnari poßit: tamen secus est in ficta.*

9 *Si reus ficte confessus condemnatur ex inordinato processu sententia est ipso iure nulla.*

10 *Confeßio ficta vere delictum non probat.*

11 *Notarius ex vera confeßione, vel quia conuictus, condemnatus de falso, nunquam vlterius instrumenta conficere poterit. Secus si esset damnatus ex ficta confeßione propter contumaciam.*

12 *Sententia lata contra sponte & vere confessum vel conuictum facit illum infamem quo ad omnes.*

13 *Secus si ex ficta confeßione quia non est inhabilitatus nisi quo ad illam personam tantum ad cuius instantiam fuit condemnatus.*

14 *Quæ poßint opponi contra confeßionem sponte per reum in iudicio factam.*

15 *Confeßio rei in crimine notorio post tempus datum & limitatum per statutum ad accusandum non valet nec ei nocet.*

16 *Confeßio rei facta extra iudicium non inducit probationem delicti sed solum indicium ad torturam.*

Confes-

17 *Confeßio rei facta in tormentis an probet delictum. & numero 18. & 19.*

20 *Reus quando dicatur perseuerare in confeßione.*

21 *Confessus in tormentis sub promißione gratiæ à iudice sibi promiſſa si perseueret in sua confeßione illa sibi non nocet.*

22 *Confessus in tormentis non præcedentibus indicijs, si perseueret in sua confeßione illa sibi non præiudicat.*

23 *Iudex à tormentis incipere non debet.*

24 *Tortura data reo sine indicijs tanquam contra leges factum non valet.*

25 *Confeßio torti sine indicijs, etiam si milies sit ratificata ad banchum iuris, nulla est: Nisi primo extra iudicium reus sponte fecisset illámmet confeßionem. nu. 29.*

26 *Citatio illegitime facta facit vt processus, sententia, & omnia inde sequuta sint nulla.*

27 *In crimine læsæ maiestatis quis non potest torqueri non præcedentibus indicijs.*

28 *Confeßio facta in crimine læsæ maiestatis non præcedentibus indicijs non valet.*

30 *Confeßio indicijs non præcedentibus facta in tormentis, etiamsi superueniant indicia, non valet.*

31 *Confeßio indicijs non præcedentibus, etiam ratificata cum iuramento non valet.*

32 *Idem si confessus fuerit in tormentis repetitis quæ repeti non poterant, ex tali confeßione non poterit condemnari.*

33 *Et quicquid ex ea sequitur non valet.*

QVAESTIO I.

RIMO quæro, an ex confeſsione rei probetur crimen? & dicendum quòd ſic: † quia con-
1 feſsio dicitur legitima probatio. Gloſ. in cap. ad abolendam. in verb. deprehenſi. extra de hæreti. & habetur per D. Hippol. Marſil. magnum criminaliſtam præceptorem & promotorem meũ in repe. Rubr.
2 C. de prob. nu. 70. † Nulla enim eſt maior probatio, quàm oris proprij confeſsio. l. j. C. de cõfeſ. l. proinde. §. notandũ. ff. ad leg. Aquil. c. Piſanis. de reſti. ſpol. Bart. in l. ſi cõfeſſus. ff. de cuſt. reo Alex. in conſ. cxxv. viſa inquiſ. col. j. in fi. in iiij. vol. Id ſanè in-
3 tellige, † in cõfeſsione ſpõtanea iudiciali. † Et ideò reus cõfeſſus
4 ſine alia probatione eſt damnandus, vt cõmuniter concludunt Doct.

Doct.quod testatur Bonifa.de Vitel.in tract. suo malefi.in rub. de cōfes.in princ.facit tex.in l,cum reis,ff.de pœn. l.si cōfessus. ff.de cust,reorū.in confessum enim nullę sunt partes iudicis nisi in condemnādo.l,proinde.ff.ad leg.Aquil.facit illud Ouidij.

Non est confeßi causa tuenda rei.

Prædicto,quòd confesio rei plene probet,procedunt† quando de delicto constat:alias confessus puniri non posset ex sua sola confesione.Angel.in l.certum in princip. ff.de confes.adde Bald.in authen.sed nouo iure,columna ij.in versic.sed pone quòd quis confitetur.C.de seruis fugit.& per D.Hippo.Marsil. dominum meum in sua practic.crimi.in §.principium.num.6. Nam si secus diceremus quis membrorum suorum dominus efficeretur,contra legis dispositionem. l.liber homo. ff.ad leg. Aquil.& plura ad hoc adducit Aimon. Crauet. in consil.cclxij. Protestor nolle.col.ij.nume.3.& 4.in ij.volu. 5

Et scias,† quòd est tantæ potentiæ spontanea rei confesio, quòd licet alias iudex inordinatè processerit contra reum,attamen confessus non poterit dicere de nullitate processus: vt per Angel.in tracta,de malefic.in verb.qui dominus iudex videns. in versic.quæritur tamen.versicul.sit igitur multum cautus,vbi dixit, quòd iudex secure potest condemnare reum confessum sponte ex inordinato processu.quod not.Bar.in d.l.si confessus. ff.de custo,reorum,idem voluit idem Angel,in d.tract.in verb. comparent dicti inquisiti & confitentur.in versic.quæro an con fessus.de hoc vide text.in c.j. de accusatio.in vj,Alex. in consil. xxxiiij.in iij.volum,Abb.in consil.xxiiij.Paul.de Castr.in consil.xvij.Potestas & late per August.de Arim.in addit.ad tracta. Angel.de malefi.in verb.comparent dicti inquisiti, præallegato, in addit. quæ incipit, tu autem in hac materia adde ea quæ dicit Roma.ad idem vide Thomam Grammati.in consil.xl. in causa Magnifici Tristani.columna fin.sub numero 29.allegat, vltra alios, Abbatem antiquum, in capit. Pisanis.de restitutio. spoliat. Prædicta † locum non sibi vendicant in ficta & non vera confesione, vt puta quando ex forma statuti contumax habetur pro confesso; ista enim confesio ficta est alterius Naturæ,vt per Angel.in præallegat,tracta, de malefic.in versicul. qui dominus iudex videns. versiculo,quæritur tamen. ad idem Iacob.de Arena in l.fina.C.de iura.calum.vbi dixit, quòd confesio resultans ex contumacia non est vera sed ficta confesio. ad idem Bald.in l.ita demum.C.de procurato.Bartol. in l.eius 6 7

qui delatorem.ff.de iur.fisc.D.Hippol.Marsil.pręceptor meus, in consil.x.casus dubitationis.colum. iiij.num.11.in primo vo-
8 lum.idem consil.lxxiij.nume.72.in j.volum.Et † multum differt ista ficta confessio à vera: primo quia ex vera confessione quis condemnari potest ex inordinato processu,vt per Barto.in d.l.si confessus.ff.de cust.reorum. & dixi supra proxime. Attamen secus ex ficta confessione: nam eius vigore nunquam aliquis damnari potest nisi processus fuerit rite & recte formatus, vt dicit Angel. in dict. tracta. de malefic. in dicto verbo, qui dominus iudex videns.versic.sis igitur multum cautus,ad idem
9 Petr.de Anchar.consil.ccccix.& Abb.consil.xxiiij.imo † si reus ficte confessus condemnaretur ex inordinato processu sententia esset ipso iure nulla,vt singulariter dixit Bald.in addit.Specul.in tit.de accusat.in §.& nota quòd accusatio. versic. & nota quòd vbi libellus. & sequitur Angel. in d.tracta. loco prællegato.Secundo differt vera confessio à ficta: quia vera vere delictum probat.dicta l.si confessus & l.j. & l.iij. ff. de confes. & l.
10 inde Neratius. ff. ad leg. Aquil. attamen † ficta confessio vere
11 delictum non probat. hinc est,quòd † si Notarius ex vera confessione,vel quia sit conuictus,condemnatus sit de falso, nunquam vlterius instrumenta conficere poterit.§.fin.in authen.de tabellion.Bartol.in l.eadem.§.primo.ff.ad leg.iul. repetundar. Damnatus vero ex ficta confessione propter contumaciam, instrumentorum confectionem non perdit,vt notat Bartol.in dicta l.ideo in princip.ff.de euict.& Bal. in l.transigere circa medium.C.de transactio.Paul.de Castren.in consilio cxcviij. Bar. in consil.xj. Eo enim casu magis ob suam absentiam & contumaciam sententia lata esse dicitur, quàm quòd maleficium commiserit. l. qui repudiantis. in fin. ff. de inoffic. testa. & ad hoc vide Bartol.in l.Papianus.§.meminisse.ff.eodem titu.& in l.j.in fi.ff.si quis ius dicenti non obtemperaue. & in l.omne.§.
12 j.ff.de re milita.Tertius effectus est, † nam sententia lata contra vere & sponte confessum, vel conuictum de delicto facit illum infamem quo ad omnes,vt in dicta l,si confessus.ff.de cust,
13 reorum.& l.quoniam.ff.de infam. Attamen † sententia lata in contumaciam, & sic ex ficta confessione, non inhabilitat condemnatum nisi quo ad illam personã ad cuius instantiam fuit condemnatus: ita singulariter dicit Bar. in l. eius qui delatorem in fin.ff.de iure fisci.per text.in l.ij.§. fin.ff. eodem titulo. & prædicta sequitur Angel.in d.tract.de malefic.in prealleg.

verb.

verb. qui dominus iudex videns. columna secunda.& Roma. in consil.liiij. & Bartol. in consil. cxvj.statuto Perusinæ ciuitatis. & Abb. in consil. lxvj. Scias tamen, † quòd plura opponi pos- 14
sunt contra confessionem sponte per reum in iudicio factam, de quibus per Bonifac.de Vitel.in tracta.suo de malefic.in rub. de confes. & contra eam quid sit faciendum: vbi ad saturitatem videre poteris.Vnum tamen silentio non prætereo,† quòd 15
si confessio criminis facta fuerit per reum in crimine notorio post tempus datum & limitatum per statutum ad accusandum talis confessio non valet nec illi nocet: ita dixit Bald. notanter in capit.fin.columna penultima. de offic.delegat. in versic. pone quòd maleficium.idem refert & sequitur præceptor meus Dominus Hippolitus Marsilianus in l. fin. ff. de iurisdictione omnium iudicum,columna prima,numero 1.& 2.Socin.consil. cviij.præsupposito statuto.columna penulti.post med.in iiij. volumi.pro quo dicto plura allegat præceptor meus loco præallegato,quem videre poteris.Quid autem dicendum erit † de con 16
fessione rei facta extra iudicium: an ex ea inducatur probatio delicti? Dicas quòd non:sed solum indicium facit ad torturam. l.capite quinto.ff.de adulter. & ibi not. per gloss. & Bartol. ad idem Angelus in tracta.malefic.in verbo, comparent dicti inquisiti,in princip.numero 4.Marsilia.Præceptor meus in l.eos. columna iij.numero 20.in versic.alio etiam casu.ff.ad leg. Cornel.de fals.Petr.de Anchar.consil. cclxxxvj. ex prædict. Roma. consil.vij.visis necessariis, post princip. & consil.clxvij. Anton. accusatus circa medium.Felin in cap.ad hoc.de simon. Marsil. in l.de minore,columna septima.numero 29.ff.de quæstio.vbi multas cotas ad hoc congerit.Sed † quid dicemus de confessio- 17
ne rei facta in tormentis: an ex ea delictum probetur? Regulariter dicendum erit, quòd si reus in ea perseueret, habebitur pro confesso,vt l.prima.§.Diuus.ff.de quæstion. & C. quorum appella.non recipian.l.ij.Hoc sane intellige quando talis confessio naturæ conuenit: aliàs secus.l.confessionibus.§.j. ff. de interroga.actio.Præceptor meus in rub.C.de proba.nu.106. Secundo intellige,† si talis confessio sit possibilis: nam si alias 18
esset impossibilis reo confitenti non nocet,argu.l.fi.ff.quæ sen ten.sine appel.rescind.& ff.de reg.iur.l.impossibilium. Ita voluit Bonifac.in tracta. de malefic. in rubr.quæ indi. præceder. debe.tortu.in versic.sed si confiteatur in tormentis, ad idē præceptor meus in l.j.§.præterea.nu.33.& nu.35.ff.ad leg. Cornel.

de ficar.& in l.j.in princ.num.33.ff.de quæstio. Tertio procedit
19 † supradicta conclusio, quando confessio est verisimilis: nam alias confitenti non nocet, vt habetur per d.Dominum meum, in l.j.in princip.nu,35.ff.de quæstio. & idem in l.de minore in princ.nu.30.eod.tit,& per Grammat,in conf.xvj.incomprehensibilis.col.j. nu.2.Anchar,consil.xxiij.visa inquisitione.& idem
20 consi.ccxlvij.Extra ordinem.Quando† autem reus dicatur perseuerare in confessione,vide Gandi.in tract.prædicto de malefic.in rubr. de perseueratione.post tormen,in princip. vbi inter cætera dixit,quòd talis perseuerantia fieri debet in loco vbi ius redditur,allegat in argumentum l.penul.ff.de iusti.& iur.& l.si locus.ff.de iudic.vel in alio loco publico & honesto.l.voluit.ff. de interrog.action. cum l.sequent.& l.iij. C. de custo.reorum,
21 vbi publico testimonio,cōclusionem supradictam,† quòd confessus in tormentis si perseueret in sua confessione, illa sibi noceat,limita non procedere in eo qui non confessus sub promissione gratiæ vel indulgentiæ sibi à iudice promissæ si delictum fateretur,quod etiam procedit in confessione iudiciaria rei facta sine tormentis sub dicta promissine. Ita singulariter dixit Ioan.de Imol,in consil.cix.visa inquisitione.quem refert & sequitur dominus meus Hipp.de Marsil.in l.j.§.quęstioni.col,fi. versicu.modo redeundo.nume.12.ff.de quæstio.& ibi plura pro hoc dicto allegat idem in l,si quis obrepserit.num.10.ff.ad.leg. Cornel.de fals.& idem in rubr.C.de probatio,nu.115.& in consil.xiiij.nu.29.& consil.xxxij.nu.22.in j.volumi.Secundo limi-
22 ta † in confessione illius,qui indiciis non pręcedentibus tortus fuit,nam si vigore tormentorum confiteatur, & in sua perseueret confessione,non valet dicta confessio, nec sibi præiudicat.l. diuus.§,ex quibus.ff.de quæstion. ita notanter dixit Bonifa.in tract.suo de malefic.in rubr.quæ indic. debeant præced. tortu.
23 colum.fin.in fin.& rationem dicit esse;quia † iudex tormentis incipere non debet, nisi indicia præcedant legitima vel porbationes.l.milites.ff.de quæstio.l.vnus.§.in ea. & l. maritus.& l. fin.C.de fals.l.sicut.Hippol.in rubri.de probatio.numero 160.
24 Ideo† si quis torqueatur sine indiciis,id tanquā contra leges factum non valet.l.non dubium. C. de legi.idem voluit Ioan.de Anania in consil.xvij.visa relatione.colum.j.versic.Tertio præmitto.& Ias.in consil.clxxxviij.Spectabilis Dominus.colum.j. nume.2.in ij.volum.& Floria.in l.emptorem,in princip.in versicu.ea ibi.de probatio.& præsumptio. ff. idem tenuit Hippol.
præceptor

præceptor meus in l.j.colum.v.versic.primo enim.nume.14.ff. de quæstio.vbi dixit, † quòd si tortus sine indiciis cõfitetur de- 25
lictum,etiam si milies ratificet suam confessionem ad bãchum iuris,confessio nulla est. glo.not.in l.quæstionis. & ibi Bart.ff. de quæstio.& commun.ita tenent Doct. Angel.in l.j.C.de conf.Petr.de Anch.in clemen.j.de homic.& Salice.in l.ij.col.fin. C.de cust. reorum. & plures alios hoc tenentes allegat Dominus meus loco præalleg.adde quòd idem tenuit Thom.Grammat.in consil.xv.conditoris machinæ.col.fin.num.10.idem Dominus meus in consi.viij.in causa magistri Ioannis.col.iiij.versic.nam confessio facta.nu.13.in j.vol.& in consil.xx. Digneris quæso.col.j.nu.2.& 3.& in j.volu.vbi dixit,quòd ratificatio, & omnia indè sequuta sunt nulla,arg.eorum quæ voluit glo.in l. accusatoribus in glos.fi.C.de accusatio. quæ dixit, † quòd si ci- 26
tatio non est legitime facta,processus,sententia,& omnia inde sequuta sunt nulla:& idem in cons.xxix.solamen omnium.col. v.in fin.nu.28.in j.vol.& in consil.xlv.licet allegationes. col.j. circa principium.nu.1.in j.vol.Grammat.in consil.37. viso processu.nume.6.& nume.8.Et † prædicta procedunt etiam in reo 27
criminis læsæ maiestatis , qui torqueri non potest non præcedentibus indiciis.text.est notab.& ibi glo.Cin. Bal. & Salicet. in l.si quis alicui.C.ad leg.iul.maiest.Angel.in tracta. malefic. in verb.*che hai tradito la tua patria.* in primis verbis Dominus meus de Marsil.in l.de minore.nume. 9.ff. de quæstio. & in l.j. colum.vij.versic.modo redeundo.eodem titu. Ideo † etiam hoc 28
casu,videlicet in crimine læsæ maiestatis,talis confessio non valet,vt habetur per eundem dominum meũ in consil.46. Omnipotens sempiterne Deus.colum.iij.in fin.versic. & prædicta iura.in j.volum. Fallit prædicta conclusio, † quando reus primo 29
extra iudicium fecisset illámmet confessionem sponte , vt voluit gloss.in l.capite quinto.ff. de adulter.idem voluit Ioan. de Imol.in cap.at si clerici,de iudic.Felin. in c. olim. columna v. versic.fallit octauo.de rescript.& in c.significasti,el j.circa medium vers.si ex coniecturis.de homic.Marsil.dominus meus in l.quæstionis habendæ.versic.vlterius semper teneas menti.ff.de quæstio.idem sequitur Thom.Grammat. in consil.xl. in causa Magnifici Tristani.colum.iij.nume.19.

Amplia prædictam conclusionem, † quòd confessio torti si- 30
ne indiciis non valeat,vt procedat etiam si antequã confessus in tortura ponatur in pristina libertate,superueniant indicia,nam

non propterea validatur dicta confesio nulla. ita dixit Angel. in tract. malefic. in verb. Fama publica, in versic. quinto quæro iudex torsit, & ibi Augusti. in addit. Bar. in l. maritus. col. j. versic. item soluit gloss. ff. de quæstio. Bald. in l. fin. post gloss. ibi. C. de accusatio. col. j. versic. in gloss. fallit. Præceptor meus in l. quæstionis habendæ. col. ij. in versic. modo redeundo ad tex. nume. 10. & ibi dixit, quòd hoc fundamento duos à morte liberauit quos etiam nominat. & in v. col. numero 28. versicu. visis modo dictis. ff. de quæstio. vbi multa adducit ad hoc. & Grammat. in consil. xxj. col. iiij. nume. 20. & in consil. xxxvij. viso processu mihi transmisso. col. ij. nume. 6.

31 Secundo amplia † vt procedat etiam si reus tortus sine indiciis ratificasset suam confessionem ad banchum iuris etiam cum iuramento, ita tenuit idem Dominus meus qui latissime examinat hunc articulum ad partes arguendo in d. l. quæstionis habendæ. columna viij. versicu. quæro vlterius. ff. de quæstionibus. columna xj. & penultim. in versicu. ex istis omnibus. vbi concludit, quòd talis inualida confessio iuramento rei non validatur. & idem dixit in consil. xx. Digneris quæso. col. fina. nume. 63. in primo volumi.

32 Tertio amplia † vt non solum procedat in torto sine indiciis, sed etiam in reo qui confessus est post tormenta repetita quæ repeti non poterant. ex tali enim confessione non poterit condemnari, per tex. in l. repeti. ff. de quæstio. iuncta gloss. ibi: ita dixit Paris de Puteo, in tractatu de sindicat. fol. 100. columna tertia. versic. & ideo reus. quod sequitur præfatus Dominus meus in dicta l. quæstionis habendæ. columna quarta. versic. & scias etiam. nume. 24. ff. de quæstio.

33 Quarto amplia prædictam conclusionem, † quòd sicuti non valet confessio rei facta in tormentis sibi illatis, indiciis non præcedentibus, ita pariter ipso iure non valet quicquid postea sequitur ex ea. Paris de Puteo in dict. tract. de sindic. fol. 102. colum. iij. versic. confessio refertur. sequitur idem Dominus meus in l. de vno quoque. nume. 37. ff. de re iudic. & idem in dict. l. quæstionis habendæ. colum. iiij. versic. vlterius amplia. nume. 25. ff. de quæstionibus.

SVMMARIVM.

An inimicus in crimine læsæ maiestatis admittatur ad testificandum.

1 *Conspirantes & inimici non admittuntur in testes in crimine*

læsæ

læsæ maiestatis.

2 *Crimen læsæ maiestatis est crimen exceptum.*

3 *Inimicus etiam constitutus in articulo mortis, & recipiens corpus domini, si deponeret contra suum inimicum in crimine læsæ maiestatis ei non esset credendum.*

4 *Idem si inimicus esset examinatus cum tormentis.*

5 *Dictum capitalis inimici indicium non facit ad torturam.*

6 *Inimicus si post examen reconciliatus fuerit, ei contra quem deposuit, eius dictum propterea non reualidatur.*

7 *Capitalis inimicitia ex quibus causis oriatur.*

8 *Capitalis inimicitia oritur ex solis minis de occidendo, si ille minans erat consuetus eius minas executioni mandare, vel si erat potens ad illud faciendum.*

9 *Capitalis inimicitia oritur ex sola prolatione iniuriarum ad inuicem.*

10 *Capitalis inimicitia oritur ex accusatione capitali.*

11 *Capitalis inimicitia oritur ex tortura illata, & etiam ex sola carceratione, & semper durare præsumitur nisi contrarium probetur.*

12 *Capitalis inimicitia oritur contra testem, qui in causa capitali contra aliquem deposuit.*

13 *Capitalis inimicitia oritur cõtra eum qui occidit consanguineum vel affinem meum.*

14 *Capitalis inimicitia oritur vbi mouetur quæstio status, vel de bonis omnibus, aut de maiori parte eorum.*

15 *Capitalis inimicus dicitur qui alterius vxorem seu eius terram tenet.*

16 *Capitalis inimicus is dicitur qui aliquem offendit in persona, aut rebus.*

17 *Capitalis inimicitia oritur ex facto inhonesto.*

18 *Capitalis inimicitia quandoque oritur ex spoliatione vnius rei.*

19 *Capitalis inimicitia oritur quando est quæstio de magna quantitate pecuniarum.*

20 *Bona temporalia sunt vita hominis.*

21 *Capitalis inimicus dicitur qui aliquem vulnerauit in facie.*

22 *Capitalis inimicitia quæ dicatur vltra casus expressos relinquitur arbitrio iudicis.*

23 *Inimicus repellitur à testimonio ferendo, etiam si inimicitia sit causata culpa eius contra quem testis producitur.*

24 *Nisi talis inimicitia esset in fraudem procurata.*

25 *Testis esse non poterit qui dudum fuerat inimicus & de recenti reconciliatus fuit.*

26 *Iudæus de proximo effectus christianus testis esse nō poterit contra Christianum.*

27 *Commorans vel habitans cum capitali inimico meo inimicus meus præsumitur, & à testimonio, & ab accusando repellitur.*

28 *Idem in amico inimici mei capitalis ei magna amicitia iuncto.*

29 *Idem in eo qui ligam vel parentelam fecit cum inimico meo capitali.*

30 *Omnis inimicitia, quæ concludit testem non diligere illum contra quem testificatur, illum repellere dicitur à testimonio.*

31 *Si quis non demonstraret odium concepisse contra eum à quo est offensus, si apparet præcessisse verisimilem causam magni odij, talis à testimonio repelli debet & etiam ab accusatione, tanquam inimicus.*

32 *In testibus recipiendis idem iudicatur de inimico præsumpto quod de verò.*

33 *Quando subest causa inimicitiæ inter testem & partem semper testis repellitur, licet aliâs de inimicitia non appareat, etiam si testes ipsi attestentur nullam habere inimicitiam.*

34 *Inimicus etiam is dicitur, qui alicui non loquitur, cui per antea erat solitus loqui.*

35 *Inimicus etiam dicitur non solum qui nocet, sed etiam is qui noceret si posset.*

36 *Inimicus etiam dicitur, qui parentelam seu confœderationem fecit cum inimico meo.*

37 *Quæ differentia sit inter inimicum capitalem, & non capitalem in testificando.*

38 *Inimicus qui examinari non poterat si examinetur non facit indicium, nec aliquid probat.*

QVAESTIO II.

ECVNDO quæro: an inimicus in crimine læsæ maiestatis admittatur ad testificandum? Breuiter dicas quòd non, ita voluit Bartol. in l. in quæstionibus. ff. ad legem iul. maiestatis.
1 Alberic. in l. famosi. ff. eodem vbi dixit, † quòd conspirantes & inimici non admittuntur in testes in tali crimine: allegat tex. in capit. per tuas. extra de Simonia, vbi not. idem tenuit dominus meus Hippolit. de Marsil. in l. de minore,

re,in princip.columna ij.numero 8. ff.de quæstio. & licet tex. d.cap.per tuas, loquatur in simonia & sic in crimine excepto, idem etiam erit † in crimine læsæ maiestatis, quod pariter 2
crimen exceptum est,vt habetur in cap. si quis cum militibus. vj.q.j.Specu.in tit.de accusat.col.fin.circa medium. Et gloss.in c.j.in vlt.glo.de test.in vj. Et quòd inimicus non admittatur in testem in isto crimine læsæ maiest. tenuit etiam idem Spec.in præalleg.tit.de accusat.§.j.in vltimis verbis.& Abb.in cap.inquisitionis,in §.tertiæ,de accusatio.Roma.in l.si verò.§.de viro.col.xxij.versi.quintadecima.ff.sol.matr. Bal.in l.in his.§.j. in fin.ff.eo.tit.idem tenuit Thom.Gram.in consi.xlvj.in causa mag.Tristani,nume.8.& 9.idem Gram.in suis votis, voto iij. col.v.in fin.& col.vj.in prin.& voto xj.col.ij.nume.17.& Alex. in consi.cxxvj.in fin.in iiij.vol.& tex.in cap.cũ P. manconella, & ibi Abb.de accusat.Angel.in l.qui accusare. ff.de accusa.Bal. in l.præscriptione col.xj.vers.tertiũ exemplum C. si contra ius vel vtil.public.Matth.de Afflict.in c.j. §. & bona committentium,col.j.nume.9.in tit.quæ sint regal.in vsibus feud. Et prædicta conclusio† procedit etiam si inimicus esset constitutus in 3
articulo mortis, & recipiens corpus domini deponeret contra suum inimicum, ei non esset credendum,vt notan. dixit Bal. in tit.de Pace Constant.in versi. vasalli.refert & sequitur Tho. Gramma. in consil. xlvj. nume.7. idem voluit dominus meus Marsil.in l.j.§.præterea.col.ij.nume.7.ff.de quęstio.item procedit † etiam si inimicus esset examinatus cum tormentis,ita 4
dixit notan. Præposit. in cap.illi qui,in j. colum. versic.glossa secunda. v.q.v. Nec † dictum capitalis inimici indicium facit 5
ad torturam,vt notab.dixit Bal.in consil.cccxvj. præsupposito statuto.col.prima,in quarto volum. item † amplia prædictam 6
conclusionem, vt procedat etiam si inimicus fuisset de facto examinatus, & post examen reconciliatus ei contra quem deposuit,nam eius dictum propterea non reualidatur, vt voluit Ioan.Andr.in addit.Specul.in tit. de teste, in princip. Felin.in capit.quoties. colum.ij. de test.dominus meus Marsil. in l.j.§. præterea.nume.10.ff.de quæstio.

Modo videamus, † ex quibus causis oriatur capitalis inimicitia ad hoc vt sciamus quando quis ratione inimicitiæ repel- 7
latur à testimonio.† Primo capitalis inimicitia oritur ex solis 8
minis de occidendo,vt dixit gloss.in l.licet.ff.de arbitr.Angel. in consil.cclxj. ponderandum. Alex.in consil. xiiij. in iij.volu.

Abb.in cap.repellantur.nume.4.de accusatio.Cardin.in c.cum non oporteat,de accusat.& ibi Ioan.de Ana.in iij.col.qui dicit hoc limitandum fore(secundum Bal.in l.metum.C.quòd met. cau.)si ille minans erat consuetus eius minas executioni mandare,per not.per doct.in simili in l.j. C.vnde vi. & in l.vt vim. ff.de Iust.& iure.vel si minans erat potens ad illud faciendum, ita refert & sequitur idem Marsil.in d.l.j.§.præterea. col.vj.ff.
9 de quæstio.Secundo † inimicitia capitalis oritur ex sola prolatione iniuriarum ad inuicem,vt dixit Bald. in c.veniens in fin. per illum tex.de iureiuran. quem sequitur Ias.in l. procuratoribus.C.de procurator.& Marsil.in d.§.præterea.col.vj. in fin. vers.item oritur etiã capitalis inimicitia , & ibi dicit,quòd ita fuit iudicatũ.idem in consi.iij.col.ij.vers.itẽ oritur. Gramma.
10 in consi.lvij.in causa mihi transmissa col.j.nu.70. Tertio† inimicitia capitalis oritur ex accusatione capitali, Bar.in l.iiij.§. si.ff.de adim.leg.glo.in l.iij.ff.de arbit. Abb.in c.accedẽs vt lit. non cõtest.glo.in §.item si propter.Inst.de excusat. tut. Grammat.in consi.xlvj.colum.ij.in princ.nume. 34. Dominus meus Marsil.in l.j.§.præterea col.vij.in princip.ff.de quæstio. Bart. in l.j.de his quibus vt indign.& l.iij.in princip.ff.de test.& per
11 doct.in l.liberi.C.de inoffi.testa.Quarto† inimicitia capitalis oritur ex tortura illata,imò etiam ex sola carceratione:& semper durare pręsumitur,nisi contrarium probetur,Bal.in l.ignorat in fin.C.ad exhibend.& in l.seruus. C.famil. hersciscundæ. & in auth.si dicatur.C.de test.Felin.in cap.cum oporteat in vj. col.de accusatio. Grammat.in consil.xlvj.in causa mag.Trista-
12 ni col.j.nume.1.& 2.Quinto † capitalis inimicitia oritur contra testem, qui in causa capitali contra aliquem deposuit Abb. in cap.cum P.in fin.de accusat.Alexand.in l.testibus.ff.de test. Bart.in d.auth.si dicatur.C.de test.Specul.in titu.de test.§.j.in. princip.glo.& Bart.in l.iij.ff.eodem. Innocent. & doct.in d.c. cum oporteat & in c.cum P.Manconella eodem titu.Gram.in consi.xlvj.col.ij.nume.4.& v.Ioan.de Ana. in d.c.cum P.col.j. versi.Nota quòd testis,vbi dixit,quòd repellitur etiam ab accu
13 sando. Sexto † capitalis inimicitia oritur contra eum qui occidit consanguineum vel affinem meum,Bart.in l.iiij.§. si.ff.de adim.leg.ad quod allegat tex.in l.lex Cornelia.ff.de iniur.Dominus meus Marsil.in l.j.§.pręterea col.vj.parum ante finem.
14 ff.de excusatio.tutor. Septimo † capitalis inimicitia oritur vbi mouetur quæstio status, vel de bonis omnibus, aut de eorum maiori

maiori parte: vt probatur in cap. frequens. de restit. spolia. glos. in authent. de teste, in §. si quis vero. in verb. quæstiones. & in versic. inimicus in dicto cap. cum oporteat. & ita dixit Bald. in l. athletæ. §. dant remissionē. ff. de excusat. tutor. & Abb. in cap. j. nume. 3. ext. de iudic. Octauo † dicitur capitalis inimicus qui 15
vxorem alterius seu eius terram tenet, vt voluit Bald. per illum text. in cap. accedens. el ij. ext. vt lit. non cōtest. quem sequitur Marsil. Dominus meus in dicta l. j. §. præterea. col. vj. nu. 23. ff. de quæstio. Idem dixit Anton. de Butr. in dicto capit. accedens. Nono † inimicus capitalis is dicitur, qui aliquem offendit in 16
persona, aut rebus, vt voluit Bald. in l. in his. §. j. ff. sol. matrim. quem sequitur præallegat. Dominus meus in dicta l. j. §. præterea. col. vj. in fin. Decimo † inimicitia capitalis oritur ex fa- 17
cto inhonesto, vt in l. j. cum ibi not. ff. de his quibus vt indign. glos. in l. sororem. C. eod. tit. vt de herede vel legatario qui stuprauit vxorem defuncti, pro hoc allegat Abb. text. in cap. non est crudelis. xxiij. quæst. v. ita voluit Ioan. de Ana. in dicto cap. cum oporteat. col. iij. sub nu. 60. Vndecimo † capitalis inimici- 18
tia quandoque oritur ex spoliatione vnius rei, vt in capit. item cum quis. de restitut. spol. facit text. in cap. accedens: vt lit. non contest. ita tenuit Ioan. de Anan. in dicto cap. cum oporteat col. iij. nume. 7. de accusat. Duodecimo † inimicitia capitalis oritur 19
quando est quæstio de magna quantitate pecuniarum, vt voluit Bart. in l. iij. de test. facit quod voluit Bald. in l. parentes. C. de test. vbi causam ciuilem magnam æquiparat causæ criminali. idem voluit Pet. de Anchar. in consil. xxvij. rationes inductæ circa finē. & in consil. lxiij. in causa quæ vertitur col. ij. & Dominus meus Marsil. in l. j. §. præterea. col. vj. nu. 23. ff. de quæstio. Nec est mirum, quia † bona temporalia sunt vita homi- 20
nis, vt in l. aduocati. C. de aduoc. diuers. iudic. Tertio decimo
† dicitur capitalis inimicus qui aliquem vulnerauit in facie, vt 21
voluit Alexand. in consil. xcix. in causa inquisitionis. col. j. in j. volumi. vbi plura allegat. ad hoc refert & sequitur Marsil. Dominus meus in d. l. j. §. præterea. col. vij. circa princ. ff. de quæstio. Quartodecimo scias, † quòd capitalis inimicitia quæ di- 22
catur, vltra casus expressos, arbitrio iudicis relinquitur, vt voluit gl. in cap. ij. iiij. q. iij. Gemin. in cap. quāuis de procurat. in vj. Fel. in cap. cum oporteat. de accusat. Quintodecimo † prędi- 23
cta quæ dixi de inimico, qui repellitur à testimonio ferendo, locum habent etiā si inimicitia esset causata culpa eius contra

quem

quem testis producitur: ita dicunt doct. in c. repellantur, de accusat. & Innocen. in c. cum I. & A. de re iudic. Hoc tamen sane
24 intellige, † nisi culpa esset artificiose adhibita ad causandam inimicitiam ne ille posset esse testis contra se: vt faciunt aliqui scientes quòd aliquis poterit testificari contra eos vt illum repellant antequã ille in testem producatur dant ei alapam vel aliter verberãt, quod vt fiat sæpe aduocati cautellosi qui Deum non timent consulunt: Nam talis inimicitia in fraudem procurata non obstaret. Bart. in l. j. §. si seruus, & in §. cum quis. ff. de quæstio. refert & sequitur Præposit. in c. accusatores. in versi.
25 & ex his dictis. iij. q. v. Sextodecimo † testis esse non poterit qui dudum fuerat inimicus, & de recenti reconciliatus fuit. c. accusatores, el j. & ibi not. doct. max. Præposit. & Ioan. de Turre Cremat. iij. q. v. idem tenet Felin. in c. eam te. in vers. infidelitas, ibi limita secundo de rescript. Alex. in consi. xcix. in causa inquisitionis col. j. in j. vol. Ioan. Crottus Præceptor meus insignis doctor in tract. suo de test. fol. 6. col. iij. in fin. ibi decimo extenditur. & prædictos sequitur consulendo Dominus Maria. Sozin. Nepos, in consi. lxvij. num. 42. in j. vol. idem tenet Hippol. Marsil. D. meus in d. l. j. §. præterea col. j. in versic. amplia etiam hunc tex. ff. de quæstio. allegat vltra alios Roma. in singul. xx. Innocen. in c. cum I. & A. & gloss. in c. constituit. xvij. q.
26 iiij. quæ dixit, † quòd Iudæus de proximo effectus christianus testis esse non poterit contra christianum. Decimoseptimo
27 † commorans vel habitãs cum capitali inimico meo, inimicus meus præsumitur, & à testimonio & ab accusando repellitur. cap. accusatoribus, & ibi Præposit. in ij. not. c. repellantur, & c.
28 cum oporteat. de accusat. Decimooctauo † amicus inimici mei capitalis nõ admittetur ad accusandũ me neq; ad testimonium ferendũ contra me, si inimico meo sit magna amicitia iunctus;
29 vt dixit Præposit. in d. c. accusatoribus, per illũ tex. iij. q. v. † Et idem erit de eo qui ligã vel parentelam fecit cũ inimico meo capitali. Bal. in l. liberi. C. de inoffic. testam. & idem tenet in d. c. accusatoribus Præposit. in ij. not. in fin. Decimonono scias,
30 † quòd omnis inimicitia, quæ concludit testem non diligere illum contra quem testificatur, illum repellere dicitur à testimonio, vt est tex. not. in c. inquisitionis. extra de accusat. & iij. q. v. c. accusatores. & cap. testes. per quæ iura ita dixit Præposit. in cap. quod vero. col. fi. in princ. ead. cau. & q. vbi dixit fortius,
31 † quòd si quis non demonstraret odium concepisse contra eum
à quo

à quo est offensus, si apparet præcessisse verisimilem causam magni odij, talis à testimonio repelli debet, & etiã ab accusatione tanquam inimicus, allegat Bald. in l. præscriptione. col. xvj. C. si contr. ius vel vtil. publi. Roman. in rubr. ff. de arbitr. col. xj. & Ant. de Butr. in dicto cap. cum oporteat. de accusatio. & glos. in dicto cap. accusatores. iij. quæst. v. facit ad prædicta, † quia idem 32
iudicatur de inimico præsumpto, quod de vero in testibus recipiendis, secundum Innoc. in cap. cum I. & A. de re iudic. & Bar. in l. j. in fin. C. de his quibus vt indign. Bald. in authent. si vero dicatur. C. de testi. & sequitur Thomas Grammat. in cõsil. lviij. in causa Ioannis Dominici Melæ. col. ij. nume. 10. Hippol. de Marsil. Dominus meus in l. j. §. præterea. col. j. versicu. Amplia etiam vbi plures idem tenentes allegat. ff. de quæstio. Ad idem facit † quòd quãdo subest causa inimicitiæ inter testem & par- 33
tem, cõtra quam producitur, semper testis repellitur, licet alias de inimicitia non appareat, etiam si testes ipsi attestentur nullam habere inimicitiam: vt dixit Innoc. in dicto cap. cum I. & A. in fin. de re iudic. & Bald. in l. præscriptione. col. antepenult. C. si contra ius vel vtil. public. & in authent. si dicatur. C. de testib. Abb. in cap. repellantur. & in cap. cum oporteat. de accusat. Bald. in consil. cccxvj. præsupposito. in iiij. vol. Alexand. in consil. clxiiij. visa inquisitione. in j. volum. & consil. xcix. eod. volu. Thom. Grammat. in consil. xlvj. col. iij. nu. 16. Marsil. Dominus meus in l. j. §. præterea, col. j. in versicu. Amplia etiam in fin. ff. de quæstio. & latissime, in singulari suo nu. 178. Scias etiam,
† quòd inimicus is dicitur, qui alicui non loquitur. gl. in cap. 34
cum Adrianus. lxiij. distinct. quam Barbat. in dicto capit. repellantur. ad hoc singularem esse dicit. hoc tamẽ sane intellige de eo qui per antea erat solitus cum eo loqui: Ita dixit post alios Barbat. loco præallega. & Dominus meus in dicta l. j. §. præterea. col. ij. nu. 8. Item † inimicus etiam dicitur nõ solum qui 35
nocet, sed etiam is qui noceret si posset. Bald. in authent. si dicatur. C. de test. & idem in l. j. circa fin. C. si quacunque prædit. potest. Idem dixit Ioan. de Anan. in dicto cap. cum oporteat. ij. col. de accusat. & Marsil. in præallegat. §. præterea. Dicitur etiã
† inimicus, qui parentelam seu confœderationẽ fecit cum ini- 36
mico meo: vt volunt doct. in dicto cap. repellãtur. Bald. in l. liberi. C. de inoffic. testam. Sed † quæ erit differẽtia inter inimi- 37
cum capitalem, & inimicũ non capitalem in testificando? Responde, quòd inimicus capitalis omnino à testimonio repellitur,

tur, vt supra dictum fuit. sed inimicus non capitalis admittitur ad testificandum licet sibi diminuatur fides, vt voluit Innocen. in dict. cap. cum oporteat. & doct. in preallegata authent. si dicatur. & rationem allegat Salic. in dicta authent. quia pro leui inimicitia de facili quis non ita præsumitur mentiri, sicuti pro graui, vt notat. in authent. de teste. in §. si vero quis dicatur. & in l. licet. ff. de arbitr. & habetur per Marsil. Do. meum in præallegata l. j. §. præterea. col. ij. versicu. Amplia etiam hunc text.
38 nume. 7. in fin. Vnum non omitto, † quòd testis inimicus, qui examinari non poterat, si examinetur non facit indicium, nec probat aliquid. Barr. in l. j. §. si cum quis. ff. de quæstio. Bal. in l. Imperator. ff. de stat. homin. Angel. in l. inter stipulantem in §. Stichum. ff. de verb. oblig. Roma. in consil. cclix. Alexand. in consil. cxxvj. in iiij. volu. Floria. in l. licet. §. lex iulia. ff. de testi. Thom. Grammat. in consil. xlij. sunt iam anni. col. ij. nu. 4. & 5. idem consil. xxxviij. formata inquisitione. nume. 14.

SVMMARIVM.

An infamis in crimine læsæ maiestatis in testem admittatur?

1 *Infamis regulariter tam in causa ciuili ardua, quàm in criminali non admittitur ad testificandum.*

2 *Infamis in crimine læsæ maiestatis ad testificandũ admittitur.*

3 *Non tamen dicitur integer testis. Et vnus testis infamis non sufficeret ad inferendam torturam. vide tamen nume. 5.*

4 *Infames in casibus in quibus specialiter recipiũtur ad testificandum non debent recipi sine tormentis.*

6 *Testes infames, alijs non concurrentibus adminiculis, solam præsumptionem faciunt.*

7 *Infames in crimine simoniæ non admittuntur ad testificandum.*

8 *Infamis qui etiam sit inimicus non admittitur ad testificandum in crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO III.

ERTIO quæro: an infamis in crimine læsæ
1 maiestatis in testẽ admittatur? Dicas, quòd † licet infamis regulariter tam in causa ciuili ardua quàm in causa criminali non admittatur ad testimonium, vt per Bald. in cap. ad nostram. in princ. de probatio. Alex. in consil. xl. circa primum dubium. in j. volumi. & in consil. clxxix. in causa Anglorum. & consil. iiij.

anim

animaduerſis.in ij.volu.Decius in cõſil.clxiij.in cauſa. col.viij. in j.volu.& Thom.Grammat.in cõſil.xxxviij.col.ij.nume.10. Marſil. Dominus meus,in ſingul.ſuo.cix.incipit, infamis.vbi dixit, quòd infamis infamia facti in totũ repellitur à teſtimonio in cauſa ciuili ardua:ad quod plura allegat. Attamen † in 2
crimine læſæ maieſtatis infamis ad teſtimonium admittitur: per text.in l.famoſi.ff.ad leg.iul.maieſt.& ibi not.doct. maxime Bartol.& l.in quæſtione.ff.eod. titu. vbi eſt text. clarus ad hoc.vide text.in cap.per tuas.ext.de ſimon. not. Ioan.Andr.& Abb.in cap.fin.de teſt.Specul.in tit.de excuſat.tutorum.in §.j. in fin.& D.Ioan.Crotus præceptor meus in tract. de teſti. col. ix.nume.43.Dicas tamen, † quòd licet infames in crimine læ- 3
ſæ maieſt.& ſimoniæ admittantur in teſtes, non propterea dicuntur integri teſtes,vt in dicto cap.per tuas.de ſimoni.Et ideo vnus teſtis infamis non ſufficeret ad inferendam torturam,per ea quæ habentur in l.j.§.Item lex Cornelia,& ibi Bartol.ff.ad leg.Cornel.de falſ.& ita dixit Alexand. in conſil.xj.nume.9.in j.volu.& ibidem nume.10.vbi dixit, † quòd in caſibus, in qui- 4
bus ſpeciali iure inductum eſt,quòd teſtes infames recipiantur contra accuſatum,vel inquiſitum, huiuſmodi teſtes nõ debent recipi ſine tormentis.alleg.not.per gloſ.Innoc.& alios,in cap. cum P.de accuſat.& gl.in dicto cap.per tuas. idem voluit Fulgoſ.in cõſil.clxxiij.in cauſa inquiſitionis.in j.col,Alex. in dicto conſil.xj.circa princ.in ij.col.j.volu.Marſil. Dominus meus in conſil.cix.col.antepenul.nu.14.in j. volu. Grammat. in conſil. lxx,& vlt.in fin,Alberic.in tract.de teſti.col.xxv.& idem Marſil.in cõſil.lxxviij.ſalus omniũ.in iij.col.in ij.vol.Scias tamen, † quod in eo,quòd dictum eſt quod vnus teſtis infamis non fa- 5
cit indicium ad torturam,contrarium tenuit Bald.in l.j.col.vj. C.de ſum.trinit.& fide cathol.refert Dominus meus in ſingul. cccclvij.incip.teſtimoniũ infamis, qui tamẽ non audet dictum Bald.approbare.Et † prædicti teſtes infames ſolã præſumptio 6
nem faciunt aliis non concurrentibus adminiculis. text. eſt in dicto cap.per tuas.in §.nos vero.vbi Abb.in iiij not. de ſimon. gl.in cap.j.in verb.ad teſtimoniũ.de teſt.in vj.& Alex.in dicto conſil.xj.Et, † quòd indiſtincte teſtes infames nõ admittantur 7
in crimine ſimoniæ,voluit etiã D.Ioã.Coraſius mihi vti frater honorandus in ſuis Miſcellaneis cap.xx.lib. v. Et ſcias,† quòd 8
licet teſtis infamis admittatur,vt prædixi in hoc crim.læſ.maieſt.Attamen ſecus eſſet quãdo eſſet inimicus eius cõtra quem

in

in testem produceretur, per ea quæ dixi in proxima præcedenti quæstione. Et ita dixit Angel. in dicta l. famosi, in versicu. in textu ibi ff. ad legem iul. maiest. Si cupis ad saturitatem videre materiam istam de teste infame, vide Dominũ meum D. Ioan. Crotũm in præallegato tract. suo, de testi. colum. viij. versi. circa tertium. nume. 30. cum sequentibus, vsque ad nume. 54. & Felin. in cap. testimonium. de testibus.

SVMMARIVM.

An accusati de crimine pendente iudicio poßint esse testes in crimine læsæ maiestatis?

1 *Accusatus criminaliter, pendente accusatione contra eum, regulariter testis esse non potest.*

2 *Secus est in crimine læsæ maiestatis, hæresis, & simoniæ.*

QVAESTIO IIII.

VARTO quæro: an accusati de crimine pendente iudicio poterunt esse testes in crimine læsæ maiestatis? Dicas, † quòd regulariter pen-
1 dente accusatione de crimine contra aliquem talis testis esse non poterit, vt probat text. in cap. non debet. & ibi doct. maxime Abb. in j. not. extr. de testi, vbi dixit, quòd expendentia causæ criminalis contra aliquem grauatur eius opinio, vt interim non dicatur integri status. Et hinc est, quod accusatus criminaliter pendente accusatione repellitur ab ordine, subiungens idem Abb. quòd in omni actu in quo
2 requiritur integritas status, talis repellitur: Attamen † secus est in crimine læsæ maiestatis, in quo admittuntur in testem, & idem est in crimine hæresis, & simoniæ. cap. non debet. ext. de testib. & ita voluit Alberi. in l. famosi. ff. ad leg. iul. maiestat. idem tenuit D. Anto. de Butr. in cap. fin. de testi, per tex. in cap. in fidei fauorem. de hæret. in vj. hoc etiam voluit Crotus Dominus meus in tract. de testi. nume. 102. in versic, limitatur tamen. Nec obstant supra allegata: quia procedunt regulariter: in crimine autem læsæ maiestatis propter criminis atrocitatem multa conceduntur, quæ alias denegarentur, vt in quæst. ij. & iij. supra proximis præcedentibus.

SVMMARIVM.

An infames admittantur ad probandum adminicula criminis læsæ maiestatis?

1 *In crimine læsæ maiestatis stricta interpretatio fieri debet.*
2 *Qui vult consequens vult etiam necessarium antecedens.*
3 *Authoritas rectoris successoris testibus etiam legalibus, non est probanda sed scriptura.*
4 *Legato Cardinali non creditur de sua iurisdictione, vbi agitur de alterius præiudicio.*
5 *Stante statuto quòd adulterium probari possit per testes infames, non tamen idem erit in probando matrimonio.*
6 *Matrimonium probandum non est in crimine adulterij quando est notorium, nisi negaretur. Et ad probãdum eum requiruntur testes omni exceptione maiores.*
7 *Causa matrimonij dicitur grauis & ardua.*
8 *Infames in causis ciuilibus arduis non admittuntur in testes.*

QVAESTIO V.

VINTO quæro, suprà q.iij.vidimus, quòd infames admittuntur ad probandum crimen læsæ maiestatis, an admittantur ad probandum adminicula talis delicti? Et videtur dicendum quòd non: quia † in isto crimine stricta interpretatio 1 fieri debet, vt dixit Thomas Grammaticus in consi.xxxj. Tremendi Dei.nu.41.allegat And.de Iser.& Preposi.in c.j.§.item si fidelis.versic.turpiter luserit.in titu. quib. mod. feud. amit. in vsib. feud.& Andr.de Iser. c.j.§.& bona committentium. col.xiij in titu.quæ sint regal.not.Bart.in l. in quæstionibus. ff.ad legem Iuliam maiesta. Et ibi dixit, quòd testes infames licet admittantur ad probandum crimen læsæ maiestatis, attamen non admittentur ad probandum adminicula talis delicti. Et exemplificat Bart.in dicta l.in quæstionibus. in versi. item dicitur in eo qui dum esset rector Prouinciæ successorem non admisit. nam si volo hoc probare, id probare potero per testes infames: quia qui successorem sibi in offic. à superiore missum non admittit, crimen læsæ maiestatis incurrit, vt vidimus suprà sub Rub. qualiter & à quib.crimen læsæ maiest. commit.q.xxxij.sed ad probandum adminicula, scilicet, quòd ille erat legitimus successor, infames non admittentur, cùm solùm admittantur ad probandum delictum, non autem adminicula delicti, vt dicit text.in dicto c.per tuas.de simon.& hoc dicit Bart.esse perpetuò menti tenendum.opi.Bart.sequitur Ioan.de Ana.in c.per tuas.col.ij.in versic. nunquid autem

tales criminosi.de accusa.Idem voluit Matth. de Afflict. in d. c.j.§.& bona committentium.nu.7.& 9.in tit. quæ sint regal. in vsibus feudo.Et pro doctrina Bart.facit, quod voluit Bal.in authen.si dicatur.col.vlti.C.de testibus. vbi dixit, quòd si statuto cauetur,quòd infamis posſit adulterium probare, quòd licet adulterium non posſit esse sine matrimonio, quòd non poterunt testes infames matrimonium probare. Ego autem de dicta doctrina Bart.semper dubitaui: quia eadem ratione qua testis infamis admittitur ad probandum crimen lęsæ maiestatis,admitti deberet ad probãdum adminiculum sine quo dictum crimen non staret: nam cùm alicui aliquid conceditur,eidem omnia cõcessa intelliguntur, per quæ ad illud peruenitur.l.ij.ff.de iurisdict.om.iudic. vbi illi, cui mandata est iurisdictio,omnia concessa intelliguntur, sine quibus iurisdictio exerceri non potest.& cõtra doctrinam Bart. tenuit Ang. in dicta l.famosi.vbi dixit,quòd non credit esse verum dictum Bart.nisi quando adminicula non respicerent substantiam delicti:secus quãdo adminicula essent de substantia, vt in exemplo Bar.alleg. in arg.tex.in l.ad rem mobilẽ.& l. ad legatum. ff.de procurat.& tex.in d.l.ij.ff.de iurisdict.om. iudic. & certè antequàm vidissem Angel. dubitaui de dicto Bart. quia text. per ipsum alleg.in dicto c.per tuas.pro eius dicto id non probat,adeo quòd eius dictum consistit in sola eius authoritate, quæ magna est,sed non necessaria,quanuis probabilis. Distinguendum igitur esse arbitror pro concordia contrarietatis quæ est inter Bart, & Ang.in hoc articulo: quòd aut adminicula,ad quæ probandum inducitur infamis, erant de substantia criminis læsæ maiestatis, adeo quòd illis nõ probatis non erat probatum crimen læsæ maiestatis, & hoc casu locum habeat quod dixit Angel. qui voluit testes infames admitti ad probandum dicta adminicula: ex quo ad probandum ipsum crimen admittuntur, quod ratione cõprobo sumendo exemplum Bart. de eo qui non admisit successorem suũ in officio: Nam ad hoc vt crimen læsæ maiestatis committatur, requiritur quòd probetur nõ admissum esse legitimum successorem. ergo ista qualitas est pars substantialis dicti criminis, ex qua ipsum crimen resultat, ergo infamis, qui admittitur ad probandum crimen læsæ maiestatis,dicta l.famosi.& ibi Doct.ff. ad legem Iuliam maiest.admittetur ad hoc probandum:quia idem iuris est de parte quod de toto. l.quæ de tota. ff. de rei

vendic,

vendic.facit,†quia qui vult cõsequens vult etiam necessarium 2
antecedens. Aliàs si secus diceremus, esset darę casum in quo infamis non admitteretur ad probandum crimen læsæ maiestatis, quod esset contra text. in dicta l.famosi. & ea quæ dixi suprà q.iiij.proximè præcedente. Aut loquimur de adminiculis non substantialibus ad dictum crimen, & eo casu procederet opi. Bart. cum quo in hoc casu concordat etiam Ang. in dicta l.famosi. Nisi diceremus, quòd in prædicto exemplo Bart. verum esse diceret, quòd testes infames nõ admitterentur ad probandum illum esse legitimum successorem, alia ratione,
videlicet,†quia dicto casu authoritas successoris non est pro- 3
banda testibus, etiam legalibus sed scriptura: ei enim non creditur asserenti se missum ad gubernandum illam Prouinciam siue ciuitatem à Principe, nisi ostendat literas suæ deputationis, per text. in c.nobilissimus. xcvij. distinct. l. prohibiturus.
C.de iure fisci. l.vnica. C.de mand. Princip. Imò,†vbi agitur de 4
alterius præiudicio etiam Legato Cardinali non creditur de sua iurisdictione. glos. in c.sicut. de sent. excõm. & habetur per Gondisaluum Villadiego, in tracta. suo de lega. q.vj. col.ij. nu. 18. qui habetur Tomo ij. tractat secundum impressionem Venetam. Ad illud, quod dixit Bald. in authen. si dicatur. col. vlti.
C.de test. quòd †si statutum dicat, quòd adulterium possit pro- 5
bari per testes infames, quòd licet adulterium non possit esse sine matrimonio, non propterea poterit matrimonium probari per testes infames. Dicas id ideo esse, quia testis infamis ideo habilitatur à statuto ad probandũ adulteriũ, quia personæ infames vt sunt lenæ & lenones, sunt ministri huiusmodi
criminis. Nec † semper probandũ est matrimoniũ in crimine 6
adulterij, quãdo maximè est notorium, nisi id negaretur, quo casu ad id probandũ infames nõ admittũtur: quia in eo requiruntur testes omni exceptione maiores. c.j. extra de consang.
& affin. Et†causa matrimonij dicitur causa grauis & ardua, vt 7
per Doct. in l.admonendi. ff. de iureiuran. & † infames in cau- 8
sis ciuilibus arduis non admittuntur ad testimonium: quia causa ciuilis ardua æquiparatur criminali. l. propter litem. ff. de excusatio. tuto. Abb. in cap. testimonium. de testibus. & ibi Felyn. colum. iij. versicu. Est alia infamia facti. nume. 10. & dominus Ioannes Crotus dominus meus in tract. suo de test. nu. 47. in versic, secundò ampliatur.

SVMMARIVM.

An mulier possit esse testis in crimine læsæ maiestatis?

1 *Mulier de iure canonico in criminalibus non admittitur in testem.*

2 *Fallit tamen quando crimen probari non posset per masculos.*

3 *Mulier de iure ciuili in criminalibus potest esse testis.*

4 *Mulier quare repellatur à testimonio in causa testamenti. remißiuè.*

5 *Mulier in crimine læsæ maiestatis admittitur ad testificandũ.*

6 *Etiam si sit infamis.*

QVAESTIO VI.

1 SEXTO quæro, an mulier testis esse poterit in causa criminis læsæ maiestatis? Dicas,† quòd de iure canonico mulier in criminalibus testis esse non potest, vt est glos. in c. ex eo. xv. q. iij. & tradunt Doct. in c. iij. vbi Abb. Anto. de Butr. & alij, extra de test. & ibi Fely. gl. in c. forus. in fi. de verb. signifi. Archid. in c. ij. de iudic. in vj. Dominus meus Io. Crot. in tract.
2 de test. nu. 55. Fallit tamen,† quando crimen probari non posset per testes masculos, vt per Alex. consil. lxiiij. viso themate. in princ. in j. volu. Iason in l. fin. in fi. C. de his quibus vt indig. Ioan. Andr. in titu. de teste. in §. j. in versic. item excipitur quod est mulier. in addit. Specul. Alex. consil. xxiiij. animaduersio. in ij. vol. Marsil. dominus meus in l. Diuus. in ij. col. ff. de quęstio.
3 De† iure verò ciuili mulier in causa criminali poterit esse testis, vt voluit Specul. in titu. de teste. §. j. in versic. item quòd est mulier. Abb. in c. quoniam. extra de test. vbi per Fely. latè per totum. & est glos. in c. forus. de verb. signific. & in c. ex eo. xv. q. iij. & ita communiter tenent Doct. vt dicit Felyn. in dicto cap. quoniam. & dominus Ioan. Crot. præceptor meus in tract. suo, de teste. nu. 57. & pro ista communi opinione est tex. in l. iij. §. lege Iulia. ff. de test. vbi mulier in accusatione legis Iuliæ de vi repellitur: quia sui corporis quæstum fecit. Ergo à contrario si mulier nõ laborasset tali vitio admitteretur in similibus caussis. ad idem facit text. à contrario sensu in l. ex eo. ff. de testib.
4 Quare,† autem mulier repellatur in causa testamenti à testimonio, rationẽ assignat præfatus dominus meus in præalleg.
5 tracta. de test. nu. 57. & Fely. in d. c. quoniam. ij. col. In† crimine

verò

verò maiestatis non erit dubium quòd mulier in testem ad. mittatur:quia si de iure ciuili admittitur regulariter in criminalibus,vt proximè dictum fuit, à fortiori admittetur in crimine læsæ maiestatis, in quo infames etiam, & criminosi admittuntur,qui in alijs criminibus repelluntur, vt in l.famosi. ff.ad legem Iul.maiesta. & dixi suprà q.iij. & q. iiij. proximè præcedentibus. Quinimò,†in crimine læsæ maiestatis admittitur mulier etiam si sit infamis. & hoc est quod probat tex. in l.in quæstionibus.in verb.etiam.ff.ad leg. Iul.maiesta. qui loquitur de muliere infami,vt patet per exemplum quod ponit: & ita sentit ibi Bart.& ita illum tex.intelligit Fely.in dicto c. quoniam.col.ij.de testib. & sequitur Crot. dominus meus in dicto tract.de test.nume.57.vbi dixit, quòd Iulia (de qua in d. l.in quæstionibus) quæ coniurationem Catilinæ detexit, fuit meretrix. Ex quo notabis, quòd tenentes quòd speciale sit in criminæ læsæ maiestatis, quòd mulier in testem admittatur per illum tex.videntur non rectè loqui:sed bene ex eo probatur,quòd mulier etiam infamis admittitur in dicto crimine, & hoc speciale est. Et quòd mulier admittatur in testem in crimine læsæ maiestatis, tenuit etiam Alberic. in dicta l.famosi.& Marti.de Laud. in tracta. suo de crimine læsæ maiestatis.quæst.xxvij. 6

SVMMARIVM.

An socius criminis admittatur ad testificandum in crimine læsæ maiestatis?

1 *Socius criminis regulariter non admittitur contra socium.*

2 *Socius criminis contra socium admittitur in testem in crimine læsæ maiestatis.*

3 *Etiã si iurasset nõ reuelare, ac etiam si pretiũ pro hoc accepisset.*

4 *Dummodo ex qualitate testificantis, & personæ contra quem deponit verisimile sit eum non mentiri.*

5 *Sola depositio socij criminis ad torturam non sufficit, nisi cum ea sit alia præsumptio vel aliud indicium.*

6 *Socius criminis etiam in crimine læsæ maiestatis, non admittitur ad testificandum si est inimicus.*

7 *Et etiam si aliàs esset criminosus vel infamis ex alio delicto.*

8 *Statutum quod accusatori credatur de damno dato, vel alio crimine non comprehendit infamem, infamia facti.*

9 *Statutum quòd libris mercatorum plena fides adhibeatur*

proscribente, non comprehēdit mercatorem infamem vel suspecta vita.

10 *Duo specialia circa idem concurrere non possunt.*

11 *Instrumentum quod sit de nouo repertum statur iuramento producentis.*

12 *Nisi producens esset alias periurus.*

13 *In quibus casibus socius criminis admittatur in testem, vel de socijs interrogari possit remissiue.*

QVAESTIO VII.

EPTIMO quæro: quid sit dicendum de socio criminis: an admittatur ad testificandum in crimine læsæ maiestatis? Dicas, † quòd regulariter
1 non admittitur contra socium. l. fi. C. de accusat. c. j. extra de confes. l. quoniam. C. de testib. c. ve-
2 niens. & c. personas. de test. Dicas tamen, † secus esse in crimine læsæ maiesta. in quo socius criminis contra socium in testem admittitur: vt voluit Alberic. in l. famosi. ff. ad leg. Iul. maiest. doct. & max. Saly. in d. l. quoniam. C. de testibus. Mart. de laud. in tract. de crim. læsæ maiest. allegat Bald. in l. quoniam liberi. C. de testib. idem voluit Dominus Hippoly. Marsil. Dominus meus, in l. de minore. in princ. col. j. nume. 3. ff. de quæstio. idem probat tex. in c. quæro ergo. §. verum. vj. q. j. lxxix. Distinct. c. si quis Papa. & ibi glos. Alex. in cons. xiij. col. iij. vers. octauo præ-
3 suppono. in vj. volu. vbi dixit, † quòd ad probandam conspirationem factam contra Principem admitti possunt testes etiam participes criminis, & qui iurassent non reuelare, etiam quando pretium pro hoc accepissent allegat text. in c. fin. de test. cogend. & glos. in c. veniens. el. j. de test. ad idem Marsil. in cons. j. in j. volu. nu. 32. & in cons. cix. nu. 11. in ij. volu. & Ioan. Crottus, Dominus meus, in tract. de test. num. 92. Prædictam conclusionem sane intellige secundum Areti. in cap. cum P. manconella
4 colum. vij. de accusat. quòd † ad hoc vt socio criminis credatur etiam in criminibus exceptis, vltra alia adminicula & coniecturas requiritur, quòd ex numero testium, vel ex qualitate deponentium, vel eorum personis contra quos deponit verisimile sit eos non mentiri. allegat ad hoc tex. in c. in fidei. §. fina. de hæret. in vj. idem voluit Marsi. Dominus meus in cons. lxxiiij. num. 13. in j. volu. Math. de Afflict. in c. j. in §. & bona committentium.

tentium.col.iij.nu.27.in tit.quæ sint regal.in vsibus feudo.vbi dixit,†quòd sola depositio socij criminis ad torturam,non suf- 5
ficeret, nisi cum ea esset alia præsumptio, vel aliud indicium: allegat Alex.consil.lxxxix.in iij.vol.Abb.in cap.j.de confes.& Franc.Brun.in tract.de quæstio.q.v.ad idem Grammat.consil. xxxv in causa Magnifici Antonij.in fin.nume. 49. Prædictam conclusionem,†quòd socius criminis admittatur ad testifican- 6
dum in crimine læsæ maiestatis,limita non procedere quando esset inimicus eius contra quem deponit, tunc enim nullatenus esset admittendus.ita voluit Alex.in consi.cxxvj.est tamen consilium D. Vincentij Paleoti,doctoris Bononien. quem refert & sequitur Thom.Grammat.in consil.xxxviij.formata inquisitione,col.iij.in princ.nu.3. faciunt dicta supra q. ij. proxima præced. vbi vidimus, quòd inimicus in testem non admittitur in hoc crimine læsæ maiestatis. Limita † secundo prædi- 7
ctam conclusionem vt procedat, nisi alias socius criminis esset criminosus vel infamis ex alio delicto. ita dixit idem Grammat.in consil.xxxv.in causa Magnifici Antonij Berna.col.iiij. num. 27.alleg.Angel.in l.qui in iudicio.ff.de accusat.vbi dixit quòd † si ex forma statuti accusatori est credendum de damno 8
dato vel alio crimine,ei non crederetur si esset infamis infamia facti.idem voluit Dominus meus Marsil.in consil. lxxiiij. col.iij.in j.volu.Corset.singu.suo in verb.integer.& hanc opi. corroborat Grammat.in d.consil.ex eo quod dixit Bald. in sua repet.l.cunctos populos.col.xv.versi.Quintum exemplum. C. de sum.trini.& fide catho.vbi dixit, †quòd stante statuto,quòd 9
libris mercatorum plena fides adhibeatur pro scribente, id sane intelligi debet, nisi aliàs mercator esset infamis vel suspectæ vitæ.idem voluit Ias.in l.admonendi.ff.de iur.iuran.tu adde aliam rationem,quare socius criminis aliàs infamis non sit admittendus in testem in crimine læsæ maiestatis: quia,quòd socius criminis admittatur in crimine læsæ maiestatis, hoc est speciale in d. crimine, quia regulariter non admittitur in aliis criminibus,vt dixit Math. de Afflict. in d. §. & bona committentium, loco præallegat. quando autem socius criminis esset infamis concurrerent duæ specialitates,vna quòd tanquam socius criminis admitteretur, alia quòd tanquam infamis, quod esse non debet, † quia duo specialia circa idem concurrere non 10
possunt.l.j.vbi glo.Bar.& doct.C.de dot.promisio.Oldrad.in consil. lxxix. facit etiam illud, quòd duo vincula magis strin-

gunt quàm vnum.§.affinitatis.inst.de nupt. auth. itaque. & ibi
11 Bar.C.commu.de succesio.facit etiam,quia† quòd instrumentum sit de nouo repertum statur iuramento producentis. Bart. & doct.in l.admonendi.ff.de iure iuran. habetur in c. pastora-
12 lis. de except. Hoc † tamen non procedit, si producens instrumentum de nouo repertum esset aliàs periurus, vt dixit Ro-
13 ma.in d.l.admonendi.† Et in quibus aliis casibus socius criminis in testem admittatur, vel de sociis interrogari posit, vide quæ magistraliter & copiose ponit D. Io. Crottus Dominus meus in præalleg.tract.suo.de test. in versic. Octauo principaliter.nume.91.

SVMMARIVM.

An testes singulares probent in crimine læsæ maiestatis?

1 *Testes singulares in crimine læsæ maiestatis admittuntur.*

2 *Iura loquentia de singularitate testium, quomodo sint intelligenda.*

3 *Testes singulares in crimine hæresis admittuntur, cum distinctione tamen vt ibi.*

4 *Ad probandum aliquid in genere an testes singulares sufficiant?*

QVAESTIO VIII.

OCTAVO quæritur: quid dicendum de testibus singularibus: an probent in crimine læsæ maiestatis, cum aliàs nullo modo probent. l.iurisiurandi. C.de testi. c. licet causam. de proba-
1 tio. Dicas, † quòd in d.crimine admittuntur: ita not. dixit Petr. de Ancha.in consi.ccccxl. Ex prædicta facti nar-
2 ratione in ij.dubio.vbi notabiliter dixit,† aduertendum esse in materia singularitatis testium: Nam quandoque deducitur vnum factum quod perficitur vno loco & tempore, vt puta homicidium, vel adulterium, aut vna obligatio ex consensu descendens, & isto casu quando testes deponunt, de diuersis locis & temporibus, vti singulares non probant identitatem facti, & hoc modo intelligendum est exemplum de Susanna & iura loquentia de singularitate. Aliquando vero deducitur aliquod factum quod momento temporis essentiam non capit, aut in vno loco tantum, veluti est conspiratio, coniuratio, & tractatus, qui contra principem fiunt: & isto casu dicit, quòd singularitas

ritas testium non infringit probationem, quinimmo probat. quod comprobat per iura & rationes de quibus per eum ibi.& hoc tenet etiam Crot.Dominus meus in tract.de test.in versic. Nona sit conclusio.nu.325.idem tenuit Math.de Afflict. in c. j. in §.& bona committentium.col.iij.nu.29.in xiij. Speciali. in tit.quæ sint regal.in vsibus feud. Et Marsil. Dominus meus in consi.j.col.iiij.vers.quia respondeo.in j.volumi.Io.de Anan.in cap.licet Hæli.col.iiij.de simon. idem tenet Nicol. Bellon. in consi.xxiij.nu.3.& †idem est in probanda hæresi:vt per Bald.in 3
l.actor.col.iij.C.de probatio.Fely.autem in c.licet.el ij.col. v. de testi.In hæresi distinguit:quòd aut testes inducuntur ad probandum hæresim in genere, & isto casu dicit procedere opinionem Bald.in d.l.actor.Aut tractatur de probanda hæresi in specie,& eo casu dicit testes singulares non probare, vt ibidem late per eum. † An autem verum sit, quòd vbi agitur de pro- 4
bando aliquid in genere testes singulares sufficiant, vide eundem D. Io.Crot.in d.tract.suo.de testi.in versi.septima sit conclusio.sub nu. 324. vbi adducit tenentes & negatiuam, & affirmatiuam partem circa hoc: & tandem ipse videtur residere in parte negatiua, videlicet quòd etiam quando tractatur de probando aliquid in genere testes singulares non admittantur.vide dicta per eum ibi.

SVMMARIVM.

An frater contra fratrem in crimine læsæ maiestatis testificari cogatur?

1 *Attinentes vsque ad septimum gradum testificare non coguntur, regulariter, tam in ciuilibus quàm in criminalibus. Possunt tamen si volunt testificari.*

2 *Iudex, attinentibus sponte deponentibus, debet facere scribi in actis, quod volentes deponunt.*

3 *Frater contra fratrem in maioribus criminibus & exceptis testificari cogitur.*

4 *In defectum tamen aliarum probationum.*

5 *Crimen læsæ maiestatis est de exceptis.*

6 *Frater ad fratris defensam an testificari possit?*

7 *Frater vel consanguineus si sit multum notæ fidei, & integræ vitæ, in causa fratris vel consanguinei probat.*

8 *Fratres & consanguinei in criminalibus ad meram defensionem*

& probationem innocentiæ admittuntur. Secus ad reprobationem testium.

QVAESTIO IX.

NONO quæro: an frater contra fratrem in hoc crimine læsæ maiesta. testificari cogatur? Di-
1 cas, † quòd regulariter attinentes vsque ad septimum gradum testificari non coguntur, vt habetur in l. lege Iulia. ff. de test. vbi gl. in verb. denuncietur. dixit, hoc esse verum tam in ciuilibus quàm in criminalibus. ad idem gl. in l. fœmina. in verb. iniuriam. C. ad turpil. Io. de Imol. in c. dilectionem. de test. cogend. possunt ta-
2 men si volunt testificari: sed eo casu † quando volunt examinari, tunc cautus sit iudex, quòd in actis describi faciat, quod volentes deponunt. ita notan. dixit Barto. in auth. presbyteros. in iij. not. C. de epis. & cle. & ibidem Cy. fallit tamen regula præ-
3 dicta † in maioribus criminibus, in quibus frater contra fratrem testificari cogitur: vt per Specul. in titu. de test. in §. de testium compulsione. versicul. sed nunquid frater cogitur. vbi dixit, quòd idem est in criminibus exceptis. allegat text. in c. literas. de præsumpt. vbi frater contra fratrem in crimine hæresis
4 deponit. † hoc tamen sane intelligendum est in defectum aliarum probationum. vt dicit idem Specul. loco præalleg. allegat text. in l. quoniam. in fine. C. de hæret. & in c. quanquam. xiiij.
5 q. ij. Constat † autem crimen læsæ maiestatis esse de criminibus exceptis: Ergo in crimine læsæ maiesta. frater contra fratrem testificari cogetur. facit, quia in hoc crimine frater fratrem ac-
6 cusat, vt vidimus supra in rubri. qui accus. poss. q. iij. An † autem frater ad fratris defensam testificari possit? Videtur dicendum, quòd si frater vel consanguineus esset vir integræ vitæ & magnæ sanctimoniæ, in quo cessaret verisimiliter suspitio quòd mentiretur, pro fratre vel coniuncto, talis admitteretur ad probandum Innocentiam fratris vel consanguinei in criminalibus. facit quod dixerunt Ioan. Andr. & Ioan. de Imo. in c. cum
7 R. Canonicus. extra de officio delegati. vbi volunt, † quòd si frater vel consanguineus producatur in testem in causa fratris vel consanguinei, eius fides non diminuitur, si sit multum notæ fidei, & integræ vitę. quorum dictum sequitur Crotus Dominus meus in præallegato tractatu de testibus.
nume.

nu.85.& 86.vbi pro ista opinione allegat text.in c.in literis in fin.extra de test.Dicas,† quòd consanguinei etiam fratres admittuntur in criminalibus ad defensam,per text.in l.parentes. ff.de testib.& in c.literas.de præsumpt. Id tamen locum habere dicas vbi ad meram defensionem & probationem Innocentiæ inducuntur:secus si ad reprobationem testium essent producti:vt scribunt Bal.& Salyc.in l.parentes.C.de testib.& sequitur Alex.in consil.v in iij.col.in j.volu.& Grammat.consil. lij.in causa mota.col.ij.nu.12. 8

SVMMARIVM.

An iudæus poterit esse testis in crimine læsæ maiestatis?

1 *Iudæus regulariter contra Christianum in testem non admittitur.*

2 *Iudæus contra Christianum in multis partibus in testem admittitur.*

3 *Iudæus in causa matrimoniali vertente inter Christianos quando ab aliis vocatur in contestem potest testificari, Et ita consuluit author cum celeberrimis doctoribus Paduæ legentibus.*

4 *Iudæus in crimine læsæ maiestatis,& hæresis,contra Christianum testis esse potest.*

5 *Maior est prohibitio in hæretico quàm in Iudæo.*

6 *Crimen hæresis & læsæ maiestatis æquiparantur.Et de vno ad aliud arguitur.*

7 *Iudæus in aliis causis quando admittatur in testem.remissiuè.*

8 *Iudæus testificando iurare debet super suam legem.*

9 *Iudæo in qua forma iudex deferre debeat iuramentum.remissiuè.*

10 *Iudæus iurans secundum suam legem si deieret, de falso punitur.*

11 *Iudæus nuper ad fidem conuersus,non potest esse testis contra Christianum,in casibus in quibus cum erat Iudæus non poterat.*

12 *Periurus etiam post peractam pœnitentiam testis esse non poterit.*

13 *Stante statuto quòd percutiens Antianum puniatur in duplum, an percutiens eum qui de proximo fuit Antianus puniatur pœna dicti statuti?*

QVAESTIO X.

DECIMO quæro: quid dicendum de Iudæo, an poterit esse testis in crimine læsæ maiestatis?
1 Dicas, † quòd regulariter Iudæus contra Christianum in testem non admittitur. c. Iudæi extra de Iudæ. ij. q. vij. c. alicui. l. quoniam. C. de hæret. l. ij. in fi. C. de summa trinit. & fid. cathol. c. j. de test. c. licet vniuersis. eo. tit. c. placuit. iiij. q. iij. Specul. in tit. de teste. § j. versic. Item quòd est Iudæus. Alex. consi. lxx. viso processu inquisitio-
2 nis. in j. volu. Veruntamen † in multis partibus Iudæi contra Christianum in testes admittuntur, vt testatur Specul. in tract.
3 de mod. general. concil. congregand. rubr. lxj. nu. 30. Et † ego consului aliàs in Ciuitate Venetiarum in causa matrimoniali quæ inter Nobiles vertebatur, quòd quidam magister Lazarus Hebræus Medicus, qui fuerat præsens cōtractui matrimonij, & ab aliis testibus examinatis vocabatur in cōtestem, examinari posset super contractu matrimonij, & Consi. meo Celeberrimi Doctores tunc Paduę legentes, D. Petrus Paulus Parisius, qui postmodū fuit Cardinalis, D. Marianus Socinus Nepos. D. Ant. Francisc. de doctoribus Patauus. & D. Bernardinus
4 Gamarus Bononiensis, se subscripsere. Dicas, † quòd in crimine læsæ maiestatis Iudæus testis esse poterit: sicuti cōtra Christianum in crimine hæresis admittitur. c. contra Christianos. de hæret. in vj. c. si hæreticus. ij. q. vij. c. in fidei fauorem. de hæretic. in vj. quæ iura quamuis in hæretico loquantur, attamen
5 intelliguntur etiam in Iudæo: quia † maior est prohibitio in hæretico, quàm in Iudæo, secundum gloss. in c. pagani. ij. q. vij. pro qua facit text. in c. j. de hæret. in vj. Et quòd Iudæus admittatur in testem in hoc crimine læsæ maiestatis, videtur sentire Fely. in d. c. Iudæi. de test. in vj. fallentia. vbi ponit regulā, quòd Iudæi non admittuntur in testes contra Christianos: Demum dicit, quòd d. regula fallit in criminibus exceptis. idem dixit Gondisal. de villa Diego, in suo tract. de hæret. q. xiij. versi. Est
6 tamen speciale in hoc crimine. nu. 10. facit, quia † crimen hæresis & læsæ maiestatis ęquiparantur. c. vergentis. de hæret. vbi gloss. in verb. exheredato. & in l. manicheos. C. de hæret. & de vno ad aliud arguitur. glos. in l. nutum. ff. de acquirend. hæred. & gl. in d. l. manicheos, in verbo debet. gl. ij. in c. j. de testi. in vj. quam ad hoc pro singulari allegat Alex. in l. si quis filio. §. hi

autem.

autem.ff.de iniust.rupt.& irrit.testam.Quando † autē Iudæus 7
admittatur in testem in aliis causis,vide per D.Ioan.Crotum
præceptorem meum,in tractat.suo.de test.in versicul. Nono
quæritur.nu.136.& per Eelyn.in d.c.Iudæi.de testi.& ibi per
omnes.Et † quando Iudæus admittitur in testem iurare debet 8
super suam legem non super Euangelia,vt per Io.de Imol.in
clem.j.de testi.Anto.de Butr.in proœmio Gregoriano,& † in 9
qua forma iudex deferre debet iuramentū Hebræo,vide Spec.
in titu.de iuram.calum.in §.restat.versic.penult.Et † si Iudæus 10
iurans secundum suam legem deierat,de falso puniri potest:
quia statur eius sacramento quando iurat per suam legem.Ita
dixit Andr.de Iser.in constit.regni.quæ incipit,si quis poste-
rum.in rubr.de defens.imposit.nu.31.Vnū non omitto,† quòd 11
in casibus in quibus Iudæus testis esse non potest contra Chri-
stianum,in eisdem Iudæus nuper ad fidem conuersus contra
Christianum testis esse non poterit.facit ad hoc gloss.in l.qui
cum vno.§.ignominia.ff.de re milit.quæ voluit † quòd periu- 12
rus etiam post peractam pœnitentiam testis esse non possit.
ita dixit D. Hippol. Dominus meus in l.j.§.præterea. col.ij.
versic.pro quibus etiam facit.nu.5.ff.de quæstio.allegat in arg.
text.in l.filij.§.vidua.ff.ad municipal.& in cap.is qui.in fin.de
sepul.in vj.Et pro ista opin.vide eundem D.meum in singul.
suo nu.179.incip.viget communiter.vbi examinat illam quæ-
stionem:An † stante statuto quòd percutiens Antianum siue 13
priorem puniatur in duplum,percutiens eum qui de proximo
fuit Antianus siue prior puniatur pœna dicti statuti:& tandem
adductis doctorum in hoc discrepātium opinionem,ipse sequi-
tur opinionem Alberici,qui tenuit partem affirmatiuam:pro
qua opinione multa adducit pro conclusione supradicta.facit
iudicio meo mirabiliter text.in c.accusatores.& quòd ibi not.
Ioan.de Turr.Cremat.& Præposit.iij.q.v.vbi habetur quòd
inimicus nouiter reconciliatus non admittitur in testem.de
quo dixi supra q.ij.proxima præcedenti sub hac eadem rubr.
in versi.sexto decimo testis.

SVMMARIVM.

An periurus in crimine læsæ maiestatis admittatur in testem?

1 *Periurus non admittitur in testem,etiam si emendatus sit.*

2 *Periurus in crimine læsæ maiestatis admittitur in testem.*

Et qui

Et quibus concurrentibus.nu.8.
3 *Periurus in crimine hæresis quando admittatur in testem.*
4 *Et quando in crimine simoniæ.*
5 *Crimen hæresis est maius crimine læsæ maiestatis.*
6 *Idem etiam dicitur de crimine simoniæ,quando hæresim sapit.*
7 *Respectu simoniacæ hæresis cetera crimina quasi pro nihilo reputantur.*
9 *Seruus,vilis persona,vel liber & criminosus,ac infamis, obscurus,vel ignotus,sine tortura non admittuntur in testes.*

QVAESTIO. XI.

1 NDECIMO quæro:certum est quòd periurus non admittitur in testem,etiam si emendatus esset,nam perdit perpetuo fidem aliquid probandi per suum iuramentum.gl.est ad hoc communiter approbata in c.per tuas.in versic. adulterij.de simoni.& in c.testimonium.de testi.facit text.in c.paruuli.xxij.q.v.Notant doct.vbi Alex.& Iaf.in l.ij.§.quod diximus.ff.si quis.cautio.Felyn.in c.ex parte.de testi.sed quid
2 dicemus † in crimine læsæ maiestatis: an periurus in testem admittendus sit? Teneo quòd sic, cum temperamento tamen,
3 de quo infra dicam. Moueor quia † periurus admittitur in testem in crimine hæresis,tex.est in c.accusatus.§.licet vero periurus.de hæret.in vj.quod tamẽ procedit,quãdo quis fuit periurus ex eo,quòd coram iudice tam de se quàm de aliis in facto hæresis veritatem dicere iurauit,& tamẽ eam celando deierauit,& postmodum dictum suum corrigere velit, tam contra se quàm contra alios suos complices deponendo:nam si ex manifestis indiciis appareat talem non animi leuitate aut odij fomite seu corruptione pecuniæ,sed zelo fidei Christianæ dictum suum velle corrigere,ac ea quæ iureiurando tacuerat reuelare ad fidei fauorem,nisi aliud obstet eius stari deberet depositioni tam contra se,quàm contra alios,vt ad literam dicit text.in d.§.licet.Et per illum text.ita dixit in crimine hæresis Gondisal. Villadiego Hispan.in tract. suo de hæretic.q.xiij. col.ij.nume.12.vbi dixit,quòd admittuntur in testes periuri in crimine hæresis,& ita demum eorum dictis fides adhibetur,si ex verisimilibus coniecturis,& ex numero testium,& ex qualitate tam deponentium quàm eorum contra quos deponunt,

ac al

ac aliis circunstantiis, sic testificantes falsum dicere non præsumantur: vt dicitur in d. cap. in fidei fauorem. de hæretic. in vj. vbi habetur quod excommunicati, & participes ac socij criminis admittuntur in crimine Hæresis in Testes, concurrentibus tamen supradictis.

Nec obstat prædictis gl. in d. c. per tuas. el j. in verbo adulterij supra allegata, de simon. quæ voluit, † quòd in crimine simoniæ periurus non admittatur: & tamen crimen simoniæ & hæresis parificantur. Nam dicere possumus, quod idem erit in crimine simoniæ quod in crimine hæresis, quando concurrunt ea de quibus supra. & dictum gl. in d. c. per tuas. regulariter procedit, sed secus erit cum dicto temperamento de quo in d. c. in fidei. Et † licet crimen hæresis maius videatur crimine læsæ maiestatis: cum plus sit diuinam quàm temporalem offendere maiestatem, vt dixit text. in c. vergentis. de hæret. Et sit † etiam crimen simoniæ (quando tamen hæresim sapit) maius crimine læsæ maiestatis humanæ: vt dicit text. in d. c. per tuas. in §. hæc omnia. vbi dixit, quòd † simoniaca hæresis est tantæ immanitatis quod ad eius comparationem cætera crimina quasi pro nihilo reputantur. Nihilominus † quando apparet quòd zelo iustitiæ periurus deponeret in crimine læsæ maiestatis, concurrentibus supradictis, indubie teneo ipsum admittendum esse, arg. text. in d. c. per tuas. in versic. præterea. de simon. Prædictis tamen non concurrentibus dicerem periurum non admittendum sine quæstionibus: per glo. in cap. in summa xv. q. vj. quæ dixit. quòd † seruus, vilis persona, vel liber, & criminosus, ac infamis, obscurus, vel ignotus sine tortura non admittuntur.

(Marginal numbers: 4, 5, 6, 7, 8, 9)

SVMMARIVM.

An minor in crimine læsæ maiestatis testis esse possit?

1 *Regulariter in criminalibus non admittitur in testem qui non sit maior annis viginti.*

2 *Nisi quando crimen non posset per alios probari.*

3 *Et multo minus minor quatuordecim annis.*

Qui non potest torqueri, sed ferula cædi debet, vel minis terreri ad veritatem dicendam.

4 *Minor in crimine læsæ maiestatis examinatur, & torquetur.*

QVAE

QVAESTIO XII.

VODECIMO quæro, an minor testis esse poterit in crimine læsæ maiestatis? Dicas
1 †quòd regulariter in criminalibus nisi quis sit maior annis xx.in testem non admittitur. l. testimoninm. & ibi glos.ff.de testib. Hoc tamen
2 fallit,†quando crimen nõ posset per alios probari.Tunc enim minoris testimonium in subsidium admittitur, secundum Io. And.in titu.de testib.§.j.versic. item excipitur quod est impubes.in addit.Specul.idem dixit Alexan.in consi.xxiiij.animaduersis.in ij.volu.Crotus dominus meus in tracta. suo de testi.
3 nu.71.Nec †etiam & multo minus testificare poterint in criminalibus minores annis xiiij. torqueri enim non possunt,sed ferula cædi debent,vel minis terreri ad veritatem dicendam.l. de minore.ff.de quæstio.in princ.& l.ex libero.§.de minore.ff. eod.titu.l.j.§.impuberes.ff.ad Syllen. & habetur per Bonifac. de Vitelli.in tract.suo malefi.in titu.de quæstio. & tormen. &
4 quæ personæ ab eis excusent.& l.inuiti.ff de testi.Attamen †in crimine læsæ maiestatis minor in testem examinatur,& etiam torquetur propter criminis atrocitatem.tex.in l.de minore.in princ.ff.de quæstio.& ibi doct.idem dixit Alberic.in tracta.de testi.in rubr.quando repellantur testes ratione personæ.in versic.præterea inquit,versi.repellitur etiam testis.nu.10.ad idem Ant.Capitius in suis Decisio.Neapolit.Decis.cxxx.num.55. In isto enim crimine multa conceduntur contra regulas iuris, vt patet ex his quæ dixi supra in pluribus quæstionibus,in rubric. qui accusare possunt.& longe plura adducit Math.de Afflict. in tit.quæ sint regal.in cap.j.in §.& bona committentium,vbi enumerat omnia specialia quæ sunt in hoc crimine læsæ maiestatis ,idẽ facit Ant.Capit.in præallegata Decisi.cxxx.nu.54. & D.Hipp.de Marsil.Dominus meus in l.de minore.in princ. in j.& ij.col.ff.de quæstio.facit ad prædicta,quòd pupillus & impubes cum authoritate tutoris admittuntur ad accusandum hoc crimine,qui in aliis repelluntur,vt habetur per Spec. in titul.de accusatore.§.j.versicul.item excipitur quòd est pupillus.& dixi supra in rubric.qui accusare possunt. quæstio.vij.

SVMMARIVM.

An meretrix poterit esse testis in crimine læsæ maiestatis?

1 *Meretrix regulariter repellitur à testimonio.*

2 *Meretrix in crimine læsæ maiestatis admittitur ad testificandum.*

3 *Tamen eius dictum aliis non concurrentibus, indicium non facit ad torturam.*

4 *Meretrix publica quæ dicatur.*

5 *Meretricum publicarum vsus à Solone institutus fuit.*

QVAESTIO XIII.

ERTIODECIMO quid dicemus de meretrice: an poterit esse testis in crimine læsæ maiestatis? Dicas, † quòd regulariter meretrix re- 1
pellitur à testimonio: quia infamis. Infamis enim repellitur regulariter à testimonio in criminalibus. l. sciant. C. de probatio. & habetur in c. testimonium. de testi. & dixi supra q. iij sub hac eadem rub. Et quòd meretrix tanquam persona infamis repellatur, à testimonio in criminalibus, tenuit Alexand. in consil. xj. circa primum. col. j. versi. & dicit Bart. in j. volu. Dicas tamen, † quòd secus erit in hoc crimi- 2
ne, in quo infames ad testimonium admittuntur, vt vidimus supra proxime in d. q. iij. Et ita dixit Alex. in d. consil. xj. col. j. in princip. & probatur hoc per text. in l. in quæstionibus. ff. ad leg. Iul. maiest. vbi Iulia quæ meretrix fuit, detexit coniurationem Catilinæ. faciunt ad hoc quæ dixi supra q. vj. proxima præcedenti. in versic. in crimine vero. Dicas tamē, † quòd eius dictum 3
tanquam non integri testis per se solum aliis non concurrentibus indicium non faceret ad torturam: quia testis nō integræ opinionis & famæ indicium non facit ad torturā, vt dixit Bald. in c. sacramentum. de consuet. recti feud. Bart. in l. admonendi col. xij. ff. de iure iuran. Alex. in consi. supra allegato, qui in meretrice loquitur. idem dixit Marsilia. Dominus meus in consil. cj. in præmissa causa col. ij. nu. 18. in ij. volu. Publica † autem 4
meretrix ea dicitur, quę publice & palam prostituitur. l. palam. ff. de rit. nupt. mulieres enim quæ sui corporis quæstum faciunt (vt supra dictum est,) à testimonio regulariter repelluntur, ad quod vltra superius allegata est bonus tex. in l. iij. §. lege Iulia. ff. de testi. vbi mulier, in accusatione legis Iuliæ de vi repelli-

5 tur: quia sui corporis quæstum fecerat. † Meretricum publicarum vsus à Solone institutum Philemon scribit, vt ea Venere contenti iuuenes à pudicis solicitandis abstinerent, vt testatur Andr. Alciat. in l. Massurius scribit. ff. de verb. signific.

SVMMARIVM.

An clericus contra laicum admittatur in testem in crimine læsæ maiestatis?

1 *Clericus vbi pœna sanguinis ingeritur nō admittitur in testem.*

2 *Clericus testificari potest contra laicum in crimine Ecclesiastico, coram iudice Ecclesiastico.*

3 *Clericus in iudicio seculari admittitur in testem quādo veritas aliter haberi non potest.*

4 *Clericus vbi agitur ciuiliter de crimine potest esse testis.*

5 *Secus si criminaliter.*

6 *Clericus contra laicū in causa criminali vbi pœna sanguinis non ingeritur in vtroque foro testificari potest.*

7 *Clericus in crimine læsæ maiestatis contra laicum non cogitur testificari.*

8 *Secus post obitum inculpati quando agitur de dānanda eius memoria, quia tunc cogetur à suo iudice Ecclesiastico.*

9 *Inhabilitas clerici scilicet quòd non possit testificari in causa vbi ingeritur pœna sanguinis procedit ratione ordinis clericalis.*

QVAESTIO XIIII.

VARTODECIMO quæro: an Clericus contra Laicum in testem admittatur in crimine
1 læsæ maiestatis? Dicas, † quòd clericus, vbi pœna sanguinis ingeritur, in testem non admittitur. glos. in cap. testimonium. xj. quęst. j. per tex. in c. de cætero. de testi. ad idem tex. in d. c. testimonium. & per Felin. in d. c. de cætero, in princip. & ibi Abb. & Doctor. & glos. in cap. j. lij. Distinct. in verb. sacerdotes. Crotus Dominus meus in tracta. de testi. nume. 69. Limita prædictam
2 conclusionem, † vt non procedat si laicus accusaretur de crimine Ecclesiastico, coram Ecclesiastico Iudice: vt voluit Abb. in dicto capit. de cætero. & ibi Felin. columna prima, in princip. de testi. & Archidia. in dicto capit. testimonium. vbi Præposit. in princip. adducit vj. quæstio. j. capit. j. Et idem tenuit Ioan. de Turr.

Turr.Cremat.in dicto capit.testimonium.

Limita ij. † quando in iudicio seculari veritas aliter haberi 3
non posset: vt per Abb.in dicto capit.de cætero. per tex.in cap.
quanquam.xiiij.quæst.ij.Anton. de Butr. in capit. dilectorum.
colum.vlti.de testi.cogend. idem tenuit Præposit. in dicto cap.
testimonium. & ibidem Turris Cremata xj. quæst.j. Felin.au-
tem in d.cap.de cætero.colum.j. versicu. fallit ij. dicit † in hoc 4
bene considerandum:quia si loquimur vbi non agitur crimina-
liter Clericus admittitur,vt not.Archid.in clem. testimonium.
de testi. vbi dixit, quòd vbi de crimine agitur ciuiliter clericus
posset esse testis,nec ei noceret si postea iudex laicum sanguine
puniret.idem dixit Turris Cremata in dicto cap.testimonium.
xj.quæst.j.Sin autem † loquimur in causa criminali criminali- 5
ter mota, secus dicit Felin. esse dicendum: Nam eo casu cleri-
cus testis esse non poterit:alleg.not.per Specul.in tit. de legat.
§.iuxta versic.Item litigiosus,& glos.in capit.j.lj.Distinct.sub-
dens,quòd in hoc non valeret protestatio, de qua in capit.ij. de
homicid.in vj.quia esset cõtraria facto,cum nihil ciuiliter age-
ret.facit quòd dixit Thom.secunda secundæ quæst. lxx.articul.
primo.in fin. vbi dixit, quòd ministri altaris cogendi non sunt
testificari in causa sanguinis.

Potest † tamen Clericus cõtra Laicũ in causa criminali vbi 6
non ingeritur pœna sanguinis,siue coram laico siue coram Ec-
clesiastico causa agatur,testificari.cap.quandoque.xiiij.quęst.ij.
Abb.& Aret.in d.c.de cætero.de testi.Imo tali casu clericus co-
gi poterit,vt voluit Anton.de Butr.in c.dilectus. extra de testi.
cogend,& Crotus Dominus meus in tract.de testi.numero 69.
versic.secunda conclusio.

Ex præmissis colligo, † quòd clericus in crimine læsæ ma- 7
iestatis (in quo ingeritur pœna sanguinis, vt in l.quisquis. C.
ad leg.iul. maiesta.) contra laicum non cogetur testificari, per
præmissa.

Fallit tamen prædicta conclusio, † quando agitur de crimi- 8
ne læsæ maiestatis, post obitum rei ad damnandam eius me-
moriam: quia cum tunc non agatur amplius de pœna sangui-
nis, cum mortuus sit inculpatus de tali crimine,sed solum aga
tur de confiscatione bonorum defuncti.l.penulti.& final.C. ad
leg.iul,maiest.l.fin.ff.eodem.clericus contra talem cogetur te-
stificari,à suo iudice ecclesiastico tamen,per prædicta.Erit ergo
conclusio, quòd in crimine læsæ maiestatis quando tractatur

de pœna sanguinis clericus contra laicum in testem non ad-
9 mittetur, & † ista inhabilitas in clerico procedit ratione ordinis clericalis, non defectu personæ: vt dicimus de infame criminoso vel similibus, qui ex quo alias repellũtur à testimonio, tamen in crimine læsæ maiestatis admittuntur, vt in l.famosi. ff.ad leg.iul.maiest.

SVMMARIVM.

An laicus admittatur ad testificandum cõtra clericum in crimine læsæ maiestatis?

1 *Laicus regulariter non admittitur in testem contra clericum in criminali causa.*

Etiam si clericus sit tantum primæ tonsuræ.

2 *Laici clericis sunt infesti.*

3 *Laicus gradu & conuersatione non est par clerico.*

4 *Clerici Dei legatione funguntur.*

5 *Laicus in crimine læsæ maiestatis admittitur in testem contra clericum. & sub nume.7.*

6 *Crimina excepta quæ sint?*

7 *Laici cõtra clericos in criminibus exceptis admittũtur in testes.*

8 *Laici in quibus casibus admittantur in testes contra clericos. remißiue.*

QVAESTIO. XV.

ECIMOQVINTO quæro: qui dicendum ecõtra an laicus admittatur in testem contra clericum accusatum de crimine læsæ maiestatis? Et videtur dicẽdum quòd non: quia † regulariter laicus non admittitur in testem contra clericũ in criminali causa. tex. est. in c.de cætero. de testi. & procedit hoc etiam in clerico primæ tonsuræ, vt dixit Felin.in d.c.de cætero.in princip.& Dominic.in c.sicut sacerdotes.ij.quæst.vij.& probatur per tex.in d. cap. de cætero, in verbo, clericum. iuncto c.cleros. & ibi glos. in verb. psalmistas.xxj.distinct. Huius decisionis duplex ratio reddi potest, secundum D.Io.Crot.præceptorem meum in tracta.suo, de test.
2 numero 59. Prima † quia laici clericis sunt infesti. cap.laici. & cap.laicus.ij.quæst. vij. Secunda ratio est secundum Aretin. in
3 d.cap.de cætero: quia † laicus gradu non est par clerico, neque etiam conuersatione, & hæc ratio reuerentiam respicit qua lai-
cus

cus clericum debet prosequi, quoniam † clerici Dei legatione 4
funguntur.cap.accusati.in fi.ij.quæst.vij.facit tex.in capit.quis dubitat & in cap.duo sunt.xcvj.distinctio.prædicta regulariter procedunt.sed † in crimine læsæ maiestatis secus dicendum ar- 5
bitror. Constat enim crimen læsæ maiestatis esse crimen exceptum, vt tenet Alberic. in l.famosi.ff.ad leg.iul.maiest.vbi dixit, † quòd crimina excepta sunt, maiestatis, simoniæ, hæresis, 6
fraudati census, fraudatæ Annonæ, & crimen dilapidationis.
† In criminibus autem exceptis laici cõtra clericos admittun- 7
tur.cap.tanta.de simon.glos.in d.cap. de cætero. & ibi Doctor. maxime Felin.col.ij.in fin.versicu. limita sexto.de testi. Et hoc in crimine læsæ maiestatis firmat Alberic.in d.l.famosi.vbi dixit, quòd in crimine læsæ maiestatis recipiũtur in testes fœminæ, laici, & criminosi, contra clericos, & quòd laicus contra clericum in crimine læsæ maiestatis testificari posit, tenuit etiam glos.in cap.cum P. Manconella.de accusa.& ibi Doct.& Boer. in tract.de sedit.in vj.& vlti.præsupposito. num.5.in fin.& vide ad hoc Specul.in tit.de accusator.in versicu.in summa nota.vbi etiam enumerat crimina excepta. In † quibus autem aliis casi- 8
bus laici contra clericum admittuntur, vide per Doct.late in d. c.de cætero.vbi Felin.& per dictum D. meum in tract.de testi. nume.59.cum sequen.

SVMMARIVM.

An serui, criminosi, & infames admittantur in testes contra clericos in crimine læsæ maiestatis?

1 *Serui, criminosi, & infames, in crimine læsæ maiestatis contra clericum malæ vocis, & famæ, in testes admittuntur, sicuti contra laicos.*

2 *Secus si est bonæ vocis, conditionis & famæ.*

3 *Ex vita præterita præsens præsumitur.*

QVAESTIO XVI.

DECIMOSEXTO quæro clarum est, quòd serui, criminosi, & infames, admittũtur in testes in crimine læsæ maiestatis contra Dominos, vt vidimus supra quæst.iij.de infami, & criminoso. quæst.iiij & vij. xj. & xiij. proxime præcedentibus.& de seruis habetur in l.famosi.ff.ad leg.iuli. maiesta. An huiusmodi personæ admittentur in huiusmodi crimine contra.

1 clericos? Distingue quòd † aut clerici accusati, inquisiti, vel denunciati de crimine læsæ maiestatis sunt malæ vocis & famæ, ita vt verisimiliter credere possimus eos huiusmodi delictum commisisse, & eo casu infames, criminosi, & serui contra eos ad accusandum, & testificandum admitterentur, sicuti admittuntur contra laicos. ita probat text. in capit. in primis. in. §. de persona. in versic. quod autem dicatur à seruis. ij. quæst. prima.
2 † Aut tales clerici accusati, inquisiti, vel denunciati hactenus fuerunt bonæ vocis, conditionis, & famæ, vt non videatur verisimile eos talia commisisse, & eo casu serui, infames, & crimi-
3 nosi laici contra eos non reciperentur: nam † ex eorum vita præterita præsens præsumitur. xxviij. Distinct. cap. quia sunt. & distinct. lxj. c. miramur. Distinct. xl. cap. multis. Ioan. de Turre Cremat. in d. cap. in primis. col. vlti. versicu. non enim serui. numero 12. Idem sentit Præposit. in §. de persona. col. viij. in fin. in versic. Nota quòd Episcopus.

SVMMARIVM.

An serui, criminosi, infames, & alias inhabiles admittantur ad excusandum reum inculpatum de crimine læsæ maiestatis.

1 *Actor & reus non debent ad imparia iudicari.*

2 *In criminibus exceptis ad excusationem imputati testes non admittuntur, nisi sint idonei.*

3 *Domestici & familiares, qui alias admittuntur ad probãdum ea quæ domi fiunt, non admittuntur ad excusandum inculpatum de crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XVII.

DECIMOSEPTIMO, vidimus supra qualiter criminosi, infames, & alias inhabiles admittuntur contra inculpatum de crimine læsæ maiestatis propter dicti criminis atrocitatem: Nunc autem quæro, an similiter testes prædictæ qualitatis admittãtur ad excusandum reum inculpatum de tali
1 crimine? & videtur dicẽdum quòd sic: quia † Actor & reus non debent ad imparia iudicari. l. fin. c. de fruct. & lit. expen. Cõtra-
2 riũ tamen dicas, quòd † imo in criminibus exceptis ad excusa-
3 tionẽ imputati testes nõ admittũtur, nisi sint idonei: ideo † Domestici, & familiares, qui alias admittuntur ad probandum ea quæ

ta quæ Domi fiunt.l.consensu.§.super plagis.C.de repud. Isto casu non admitterentur. casus est nota. quem ad hoc ponderat ibi Aretin.in dicto cap.fin.de testib.refert & sequitur D.Ioan. Crot.Dominus meus in tract.de testib. nume.104.

SVMMARIVM.

1 *An crimen læsæ maiestatis per duellum probari possit.*
2 *Duellum in crimine læsæ maiestatis æquiparatur torturæ.*
3 *Et eius loco succedit.*
4 *Duellum permittitur in crimine læsæ maiestatis.*
5 *Qualia, & quæ indicia esse debeant vt duellari possit in crimine læsæ maiestatis, relinquitur arbitrio iudicis.*
6 *Duello locus non est quando crimen testibus vel aliis probationibus probari potest.*
7 *Duello vt sit locus in crimine læsæ maiestatis quæ requirantur.*
8 *Si Duellantes per totam diem statutam pugnassent, nec appareret quis esset victor, an sequenti die sit pugnandum?*
9 *Imputatus de crimine læsæ maiestatis victus in duello an habeatur pro confesso, & sub nume.10.*
10 *Quotiens ex indiciis etiam indubitatis reus condemnatur, nunquam imponitur sibi vera pœna delicti sed mitior.*
11 *Duellum licet sit species probationis, tamen est irregularis probatio.*
12 *Comprobatur exemplo quatuor Nobilium Florentinorum qui pugnarunt duo pro parte super quadam querela, & vnus pro parte occisi fuere.*

QVAESTIO XVIII.

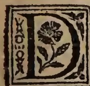

DECIMOOCTAVO quæro:an crimen læsæ maiestatis per duellum probari possit? Dicendum breuiter † quòd sic, vt not.gloss.in l.fin. 1
ff.ad legem iul.maiest. Et hinc est, quòd hoc crimen perduellionis vocatur: vt dixit Matth. de Afflict. in capit. primo. §.& bona committentium. columna tertia. numero 34.in xvij. speciali in titu.quæ sint regal.in vsibus feudorum. ad idem Calcan. in consilio ij. Quod autem. columna sexta. versicu. item dicit. not. xj. & Marianus Socinus iunior in consilio cxxij. Nolebam profecto. columna secunda. numero 2.in secundo volu. Sciendum tamen est, † quòd 2
duellum in hoc casu torturæ æquiparatur, quæ indiciis non

præcedentibus inferri non debet: vt in l. maritus. ff. de quæstio. ita dixit Bal. in c. j. §. si quis hominem. in tit. de pace tenenda. in vsibus feudo. quem refert & sequitur idem Afflict. num. 60. Et idem Matth. in sua glo. super constit. regni. in tit. in quibus causis pugna locum habeat. super constitu. incipiente, monarchia. nume. 4. & Paris de Puteo in tract. de re milit. in §. An
3 prouocans ad duellum. quinimo † loco torturæ succedit, vt per Calcan. in præalleg. consil. ij. col. vj. versic. & istud etiam pro-
4 bari potest. † Et, quòd duellum permittatur in crim. læsæ maiestatis, tenuit etiam Ioan. de Ligna. in tract. de duello, in versi. circa quintum. allegat ad hoc tex. in Longobardia, de public. crimi. in l. si quis. idem tenuit Bal. in l. qua actione. §. si quis. ff. ad legem falcid. idem voluit Paris de Puteo in tract. de re milit. in cap. An pugna & Duella singularium personarum: & Calcan. in præallegat. consil. ij. col. v. & col. vj. Contrariam tamen partem videtur sensisse Bald. in l. cum filius. §. fin. ff. de legat. ij. & ibi glo. cuius opinionem sequitur Iacob. de Castillo Hispan. in tract. suo de duello. columna v. numero 33. in versic. aliqui etiam prædictis annumerant.
5 Qualia † autem, & quæ indicia esse debeant, vt duellari possit in hoc crimine, relinquendum est iudicis arbitrio, vt inquit
6 Bald. in d. c. j. §. si quis hominem. Quando vero † tale crimen testibus probari posset, vel per alias manifestas probationes, duello locus non esset, vt probat tex. in d. §. si quis hominem. dicitur enim in illo tex. quòd si delictum potest manifeste probari probatio per duellum locum nõ habet. Ergo à contrario sensu, quando manifeste probari non posset, admittetur probatio per duellum, & ille tex. probat supradictã conclusionem, quòd duello probari possit crimen læsæ maiesta. ex quo patet quòd opinio Bal. in d. l. cum filius. §. fin. & Iac. de Castillo, contrarium tenentiũ non est vera, Nisi distinguas, quòd prima opinio procedit quando tale crimen probari non potest. Secunda vero, videlicet Bal. & Iac. de Castillo, procedat quando crimen potest aliter probari, & sic concordabis hanc discrepantiam.
7 † Non omitto quòd Bal. in d. l. cum filius. §. fi. dicit se audiuisse ab Imperatore, quòd multa sunt necessaria in isto duello. Primo, quòd ille qui prouocatur de hoc crimine sit diffamatus. Secundo, quòd crimen probari non possit per verã probationem. Tertio, quòd ille qui prouocat sit maior vel par, nam minori maiorẽ prouocare non liceret. Quarto, quòd agatur de pœna

personali:

personali: nam si ageretur de bonis tantum, duellum fieri non deberet. Quinto requiritur, quòd primo sit electa via armorū, non iudicialis, nā si esset electa via iudicialis esset renūtiatum Duello. Sed quęro de notabili dubitatione, † si die statuta ad pu- 8
gnam duellātes per totā illam diē pugnassent, nec posset apparere quis esset victor vel victus, an sequēti die sit pugnandum? Bal. in d. §. si quis hominem. mouet hoc dubium & dicit, quòd sequenti die non erit pugnandū, sed victus dicetur qui se obtulit per duellū probare certa die & nō probauit. adducit in argu. tex. in l. si viā. §. fi. ff. quòd vi aut clam. dicens, quòd in pugna, in qua vnus alium superare habet, non dabitur noua dilatio, arg. tex. in l. in executione. §. fi. ff. de verb. obl. refert & sequitur Afflict. in d. c. j. in §. si quis hominē, in tit. de pace tenen. in fin. Sed † quid erit, si imputatus de crimine læsæ maiestatis remansit 9
victus in duello, an ex eo habeatur pro confesso? Dicas, quòd regulariter victus in duello non habetur ac si per omnia esset confessus delictum: Nam dicitur præsumptione confessus: ideo ex tali pręsumptione non posset ad mortem condemnari, sicuti posset is qui vere esset confessus, vt voluit Matth. de Afflict. in constit. regni. in tit. de sacrament. præstan. in constitutione incipiente, summo periculo. nume. 4. allegat tex. in cap. afferte, de præsumptio. & Bal. in c. j. §. si quis hominem. de pace tenen. & eius viola. in vsibus feud. per glo. ibi. facit, † quia quo- 10
tiens ex non veris probationibus, sed ex indiciis & præsumptionibus etiam indubitatis reus condemnatur, nunquam sibi imponi potest aut debet vera pœna delicti, sed mitior: vt notanter dixit Innocen. in cap. quia verisimile. de præsump. quod dictum extollunt Doct. ibi. & in d. cap. afferte. & in aliis locis, maxime summus criminalista D. Hippol. præceptor meus in consil. vij. num. 36. in j. vol. Veruntamen in casu nostro Matth. de Afflict. loco præallegato nume. 9. tenuit, quòd in crimine læsæ maiest. victus in duello habeatur ac si vere esset confessus & cōuictus, & propterea quòd vltimo supplicio puniri debeat: & sic tenet quòd vera pœna delicti puniri debeat. cuius opinio mihi nimis rigida videtur: quia † licet duellū sit species pro- 11
bationis, attamen est irregularis probatio, vt voluit Paris de Puteo, in tract. de re milit. in Rub. quòd pugna est species probationis. vbi dixit, quòd ideo reus victus in duello pœna confessi punitur, licet mitius agatur cum eo quàm cum confesso: quia est conuictus ex præsumptionibus, quo casu quis mitius

punitur.alleg.gloss.& Bald. in tit.de pace tenen.in d.§.si quis hominem.facit quod voluit Abb.in c.j.de torneam. vbi dixit, quòd aliqui agunt duellum vt Deus ostendat Miraculum:quia credunt quòd habens iustitiã vincat Deo operãte,quæ ratio est fallax:quia, vt plurimũ, minus fortis succumbit, cum semper non reperiantur duo pugnantes paris fortitudinis.c.ij. de cleric.pugnan.in duel.& c.ij. de purga. vulgar. comprobatur hoc
12 † per exemplum illorum quatuor Nobilium Florentinorum, qui de anno 1530.pugnarunt in castris sub Florentiam existentibus,quorum duo erant in ciuitate, videlicet Dantes Castellionus statura satis grandi,& Lodouicus Martellus statura potius parua quàm mediocri : isti duo pro patria pugnantes dixerant Ioannem Bandinum,& Bretinum Aldobrandi,quorum Ioannes erat statura maior,esse rebelles patriæ, ex quo adhærebant Illustri familiæ Medicæ, & super ista querela statuta die pugnarunt,& tandem duo statura minores,vnus pro parte, singulari duello occisi fuere: Nam Dantes Castellionus Bertinum Aldobrandi, & Ioannes Bandinus Lodouicum Martelli occidit.Itaque apparet duellum non esse veram & indubitatam probationem delicti.

SVMMARIVM.

An standum sit assertioni principis dicentis aliquem commisisse crimen læsæ maiestatis contra se?

1 *Non creditur regi nec principi, si per suas literas attestetur quòd talis fuit eius proditor, & quòd propterea feudum amisit quod à se tenebat.*

2 *Quod procedit etiam in Papa.*

3 *Ex cuius narratione quis non potest iure suo priuari.*

4 *Limitatio ad clemen.primam.de probatio.*

5 *Principis dicto non statur in crimine læsæ maiestatis, quia in eius facultate esset aliquem priuare iure suo sine causa.*

QVAESTIO XIX.

DECIMONONO quæro:an standũ sit assertioni principis dicentis aliquem commisisse crimen læsæ maiestatis contra se? Et dicas quòd non: quia agitur de suo interesse ratione confiscatonis bonorum. Ita dixit Cardinal. in consil.cxxviij. in quæstione quæ vertitur.in princip. vbi concludit

in Duce

in Duce Mediolani, quòd illius assertioni non erit standum asserentis quendam contra se crimen læsæ maiestatis commisisse. idem tenuit Andræ. de Isern. in capit. j. in fin. in titu. quo temp. mil. vbi dixit, † quòd nec regi, nec principi creditur si 1
per suas literas attestetur quòd talis fuit eius proditor, & quòd propterea feudum amisit quod à se tenebat: cum testimonium dicat in causa propria, in qua nullus est idoneus testis. l. nullus. ff. de testibus. Hoc † etiam & in Papa locum habet: quia 2
† ex eius narratione non potest aliquis iure suo priuari, vt habetur per Abb. in clemen. prima. de probatio. & idem in cap. 3
quæ in ecclesiarum. col. fin. de constitut. † & hoc casu limitatur dict. clemen. prima, vt dixit Deci. in consil. ccccccxxviij. pro 4
resolutione casus. col. ij. in princip. in iij. volu. qui sequitur supradictam opinionē, & in consi. cccccxliiij. serenissimus Imperator Carol. col. ij. vbi concludit, non esse standum assertioni dicti Imperatoris asserentis in quadam sua declaratoria, quòd illustres Domini Federicus & Pirrus de Gonzaga fratres essent sui rebelles: & propterea omnia eorum feuda ad ipsum Cæsarem esse deuoluta, ex quo talis rebellio non erat aliter probata cum de eius interesse tractaretur, allegando Andr. de Isern. loco præallegato. † Si enim staretur principis dicto in 5
hoc esset in eius facultate priuare aliquem iure suo sine causa ex sola eius assertione, quod vtiq; iniustum & absurdum esset: vt dixit Felin. in d. c. quæ in ecclesiarum, de constitu. ad quod multa allegat Deci. in d. suo consi. cccccxliiij. col. ij. & ideo bene dixit Cardi. in d. consi. cxxviij. in princ. quòd ex quo, in casu in quo consuluit, crimen læsæ maiestatis non erat probatū per testes, nec instrumenta, nec per confessionem, nec aliter non erat standum assertioni Ducis Mediolani. idem tenuit Decius in consil. cccccx. in causa mota Mediolani. col. ij. versic. Tertio principaliter. in iij. volum. idem voluit Iaf. consil. xxxiiij. ad motiua. col. vj. nume. 8. & nume. 9. in j. volu. & idem tenet solennis Doctor præceptor meus Dominus Carol. Ruinus in consil. cxlvij. visis his quæ proponuntur. nume. 8. in j. volu. & consi. iij. videtur prima facie. col. iij. nume. 5. in v. volu.

SVMMARIVM.

An testes qui deponunt audiuisse aliquos coniurantes contra principem mediante curtina, vel tenui pariete vel alicuius muri fissura probent crimen læsæ maiestatis?

Testimo

1 *Testimonium in re perceptibili per sensum auditus, vt sunt verba, valet, licet paries, vel curtina in medio fuerit inter testes & contrahentes.*
2 *Quod in testamentis locum non habet: quia testes debent esse ad præsentiam testatoris.*
3 *Testes de auditu mediante curtina vel quid simile in contractibus valent dummodo noscant voces contrahentium.*
4 *Secus est in causa vbi agitur de dissolutione matrimonij.*
5 *Cautela ad probandum aliquid, vbi non sunt testes, nec scriptura. & sub nume. 6.*
6 *Et an procedat in criminalibus supradicta cautela. & nu. 7.*
8 *Testes de auditu mediante curtina vel tenui pariete, in crimine læsæ maiestatis probant.*

QVAESTIO XX.

IGESIMO quæro: vtrum testes, qui deponunt audiuisse aliquos coniurantes contra principem, mediante curtina vel tenui pariete, vel alicuius muri fissura, probent crimen læsæ maiestatis? Dicas, quòd glos. in l. in summa. §. idem
1 Labeo. ff. de aqua pluui. arcend. dicit, † quòd tale testimonium in re perceptibili per sensum auditus, vt sunt verba, valet, licet paries vel curtina in medio fuerit inter testes & contrahentes, vel testatorem. & illam glos. dicit ibi Imol. esse singularem.
2 Veruntamen, † quod dicit illa glos. de testatore communiter reprobatur, vt ibidem testatur Ioan. de Imol. quia in testamentis testes esse debent ad præsentiam testatoris. l. si non speciali. & ibi doct. C. de testa. faciunt quæ habentur in l. iubemus. C. eod. titu. & in l. hac cõsultissima. §. at cum humana. C. qui test. facere poss. Bart. autem in dicto §. idem Labeo, sentit hoc procedere eo casu quo testes prius testatorem nõ vidissent nec audiuissent: secus autem esse dicit, si testes testatorem prius viderant & eum audierant, & postea post curtinam vel tenuem parietem fuissent. Imol. vero in dicto §. idem Labeo. tutius esse dicit, quòd in testamentis testes sint præsentes. cuius opinioni adhæreo propter multas fraudes quæ fieri possent, & per text.
3 in dicta l. si nõ speciali. In † contractibus vero dicit Imol. communiter teneri, quòd huiusmodi testimonium non vitietur, dummodo testes habeant notas voces contrahentium, allegat gl. iiij. quæst. ix. in cap. testes. & in §. si vero absunt. in authent. de

de hæred. & falcid. Alia vero glos. in cap.præterea.de testi.voluit, quod testimonium de auditu proprio non probet pariete inter medio sine aliis adminiculis.Tu autem dicas, † quòd gl. 4
in dicto cap.præterea in verb.de auditu.loquitur,vbi agitur de dissolutione matrimonij, in quo articulo testes de auditu mediante tenui pariete vel curtina, nisi concurreret fama & alia adminicula,non probarent. glos.vero in dicto §. idem Labeo, loquitur in contractibus, & isto modo concordari possunt ne ad inuicem sint contrariæ, ita eas concordando dixit Imol. in dicto §.præterea.in fin. vbi dat Cautelam, † quòd quando ali- 5
quis veritatem fateri non vult in præsentia aliorum, quòd potest adduci ad confitendum in loco vbi post curtinam essent testes,qui audirent & qui de hoc essent admoniti,dummodo notas haberent partium voces.vide de hoc Fel. in dicto cap. præterea.col.ij.& vlt.in versic.vlt. pondera. Sed † quid dicemus in 6
criminalibus? Hostiens. in capit.ij.de consuet. ponit casum in quodam tabernario,qui subtraxerat siue furtiue abstulerat Ganeæ Scyhpum suum argenteum,quem nolebat restituere, nec in præsentia testium confiteri, licet cum esset solus cum ea id non negaret: at illa mulier Notariū & quosdam testes posuit post parietem, & tabernarium calefactum ad id confitendum induxit,qualiter sibi Scyphum subtraxerat, & se restituturum promisit: quo audito mulier rogauit tabellionem & testes de confessione tabernarij: & sic sentit Hostiens. prædictam confessionem hoc modo probari potuisse, quod refert Abb. in dicto cap.ij.de consuet. vbi Andr.Barba.col.xj.refert de quodam accusato de crimine capitali, qui seueriter tortus constanter negabat se illud delictum commisisse,sed postmodum cum solus esset cum Potestate confitebatur delictū,quod coram testibus fateri nolebat:Potestas posuit testes & Notarium post parietem,& blando sermone ab illo extorsit cōfessionem, & rogauit de hoc Notarium stantem in abscondito de dicta confessione, & sic illum decapitari fecit. subdens Barbat. quòd præmium illius potestatis debuisset esse laqueus, & certe bene dixit: quia illa confessio fuit extorta, & sic illius vigore non debebat ille mori.Quod † autem testes de auditu medio pariete 7
vel curtina non probent in criminalibus, licet notas habeant loquentium voces, sentit Felin.in dicto capit. præterea.col.ij. versicu.vlti.pondera.licet ad hoc nil alleget,nisi Imol.in dicto §.idem Labeo.qui dixit,quòd glos.in dicto capit.præterea. loquitur

quitur in pœnalibus. Contrariam partem tenuit Alexand. in consil.clxvj. Animaduersis his.col.iij.versicu. Nec obstat quòd iste testis.in ij.volu.vbi dixit, quòd preterquam ad probandum testamentum, testes, qui audierunt medio pariete vel curtina si notam habent vocem eius contra quem deponunt, probant ac si illum vidissent: & propterea consuluit credendum cuidam mulieri, quæ deposuit contra quendam in causa criminali quem non vidit, sed tantum illius vocem, quam notam ha-
8 bebat, audiuit. Concluderem ego, † quòd in crimine læsæ maiestatis huiusmodi testes admittendi essent & probarent: quia tractatus & conspirationes secrete fiunt, & vt plurimum intra priuatos lares. Iudex autem ex circunstantiis arbitrabitur quãta fides illis adhibenda sit, iuxta text.in l iij.ff.de testi. nam si dicti testes deponerent vidisse & agnouisse ingredientes cameram, licet eos non viderint quando insimul loquebantur, arbitror eos tali casu probare. de quo vide D. Carolum Ruin. præceptorem meum in consil. lxxj. quamuis circa primum.colum.penult.versicu.hinc etiam videmus. nume.21. in iij.volumi.vbi dixit, quòd si testes vidissent ingredientes cameram, plene probarent.alleg.Abb.qui hoc dicit in capit.cum causam.de testi. De ista materia, quando probent testes deponentes audiuisse medio pariete vel curtina vide late per Do. Ioan.Crot.Dominum meum in tract.de testi.nume.346.vsque ad nume.351.

SVMMARIVM.

An crimen læsæ maiestatis per instrumentum probari posit.

1 *Crimen testibus non testimonijs probandum est.*

2 *Delictum quod non consistit in instrumento, sed extrinsecus, non probatur directo per instrumentum plene. & sub nume. 3.*

3 *Delictum per literas non probatur in iudicio.*

4 *Delictum directe per instrumentum quando probetur. & nu. 4.*

5 *Testibus non citatis nec iuratis in alterius præiudicium non creditur.*

6 *Nemo est dominus membrorum suorum.*

7 *Crimen læsæ maiestatis instrumento probari potest, quia coniuratio ex eo probatur.*

8 *Quod procedit etiam si scriptura coniurationis inita esset manu priuata.*

QVAEST

QVAESTIO XXI.

IGESIMOPRIMO quæro:an crimen læsæ maiestatis per instrumentum probari posſit? circa quod videtur dicendum quòd non:per tex. in l.diuus Adrianus in princip. ff.de cuſt.& exhibit.reorum.& per text.in l.iij.§.diuus Adrianus.ff.de teſt.in quibus iuribus dicitur, quòd † teſtibus non te 1
ſtimoniis credendum eſt. Et quòd crimen teſtimoniis probari non posſit, tenuit Iaſ.in conſil.xxxiiij. Ad motiua data.col.vj. nume.9.in j.volum.Et Aymon.Crauet.in tract.ſuo de antiqui. tempor.in j.parte.in verſicu.quarto limitatur. nume. 13. idem tenuit Collect.in cap.cum in eccleſiis.in princ.extra,de maior. & obed.& Floria.in dicta l.iij.§.diuus. vbi dixit, quòd † deli- 2
ctum, quod non conſiſtit in inſtrumento ſed extrinſecus, non probatur directo per inſtrumentum plene. ſubdit tamen quòd facit adminiculum. Et,† quòd delictum per literas non probe- 3
tur in iudicio,tenuit Egid.Bellem.in cap.placuit.vj. quæſt. iij. per text.in cap. relatum.v.quæſt.ij.Pro contraria parte, quòd imò crimen per inſtrumẽtum probetur ſeu priuatam ſcripturam, facit text.in l.ſenatus.in princ.ff.ad ſenat.conſul. Turpillian.& ibidem Bartol.Bald.in l.contra negantem.C.ad legem Aquil.idem in l.ij.ff.de feri.& Bart. in l.non intelligitur.§.tacite.ff.de iure fiſc.vbi dixit, quòd per priuatam ſcripturam delictum probatur, quod tamen procedere teſtatur quando delictum promittendo vel contrahendo committitur,vt dixit Bar. in d.l.ſenatus,ad prædicta vide gl.in c.cum in Eccleſiis.de maior.& obed.& in c.cum impoſitionibus.de iureiur.in vj.Et per Ioã.And.in regula,ſemel malus.in Mercur.& Sali. in l.fi.C.de probatio.& Abb.in d.c.cum in eccleſiis.in verſicu.in gl.tertia. vbi dixit,quòd aut ex tenore inſtrumẽti patet crimen ita quòd directe inſtrumentũ nõ fuit confectũ ſuper crimine,& tunc crimen per inſtrumentũ probatur,& ponit exemplũ in canonicis, qui ſe adinuicẽ per inſtrumentũ ſuper cõiuratione, quã contra eorũ epiſcopum faciebant, obligarunt.† Nam dicit Abbas per 4
hoc inſtrumentũ coniurationis crimẽ probatur. Aut agitur de probatione directe fienda per inſtrumẽtum & tunc diſtinguit: aut inſtrumentũ ſcriptũ fuit ſine cõſenſu illius qui crimen commiſiſſe dicitur,& nõ probat,nam ſi ſecus diceremus quis de facili de crimine cõuinceretur. Nec eſt hoc officium notarij, nec

teſtes

5 testes descripti in illo instrumento darent illi fidem: cum † testibus in alterius præiudicium non credatur, nisi citati fuerint & iurauerint, vt in capit. ij. de testi. Si vero ille, qui criminosus dicitur, instrumento consenserit, & isto casu instrumentũ probat, quo ad pœnam cui imputatus de crimine potest se subiicere. alleg. ad hoc text. in cap. cum dilecti. de electio. & in cap. penult. extr. de crim. fals. quo vero ad pœnã, cui se obligare non
6 potest, instrumẽto nõ creditur: cum † nemo sit dominus membrorum suorum. l. liber homo. ff. ad legem Aquil. & in capit. contingit. el j. de sentent. excommun. Fel. in dicto cap. cum in ecclesiis, Regulam ponit, delictum instrumento probari. adducit tamen octo fallentias ad regulam prædictam. & quia eius dicta transcribere non intendo, eum videre poteris, ex cuius dictis comprobatur prædicta distinctio Abbatis. Erit ergo ex
7 prædictis conclusio, † quòd crimen læsæ maiestatis quod committitur ex coniuratione facta cõtra rempubl. vel principem, instrumento probari poterit: cum coniuratio instrumẽto probetur, vt dixit etiam Fel. in dicto capit. cum in ecclesiis. col. ij.
8 versic fallit quarto. vbi alios adducit, † subdens hoc procedere, etiam si scriptura initæ coniurationis esset manu priuata.

SVMMARIVM.

Conspiratio & coniuratio quid sit?
1 *Conspiratio quid sit?*
2 *An conspiratio & coniuratio sint vnum & idem?*
3 *Iniquum est crimen contra proximum coniurare.*
4 *Conspiratio fit pacto tantum sine iuramento. Et vnde dicatur.*
5 *Conspiratio dicitur multorum conuentio, quæ fit ad subuersionem status vel dignitatis alterius.*
6 *Conspiratio quandoque in bonam partem accipitur.*

QVAESTIO XXII.

IGESIMOSECVNDO quæro: dictum est in proxima præcedenti quæstione quòd coniuratio per instrumẽtum probatur: & in quæst. xiiij. in rubri. qualiter & à quib. crim. læsæ maiest. cõmittat. quòd conspirantes in necem principis seu eius consiliariorum incidunt in crimen læsæ maiestatis: modo videamus quid sit conspiratio, & quid coniuratio?

tio: circa quod dicas,†quòd conspiratio dici potest omnis con 1
uenticula vel coniuratio multorum, quæ ad actum illicitum
fiat.xj.q.j.c.coniurationum. cum quatuor sequentibus cap. &
ibi not.Doct.maximè Ioan.de Turre Crema.facit quòd habe-
tur in c.j.§.conuenticulas. de pace iuram. firman.in vsib.feud.
Alexan.in consi.xiij.col.iij.in fin. in vj.vol. idem dixit Marti.
de Laud.in tracta.de crimine læsæ maiest.q.xvj. allegat Ioan.
And.in c.exhibita.de iudic.& Imol.in c.petitio. de iureiuran.
ad idem Franc.Lucanus in tracta.suo de priuil.fisci.in ij. parte
princip.in Rubr.de crimine læsæ maiest. col.itj.nu.14. Sed vi-
dendum est,†an conspiratio,& coniuratio sint vnum & idem, 2
vel diuersa? Et breuiter dicas,quòd sunt diuersa:nam coniura-
tio dicitur quando fit cum iuramento:dicta, à coniurando,hoc
est,insimul iurando. ita dixit Aegid.Bellam. in dicto c.coniu-
rationum.& ibidem Io.de Turre Crema. & Archid. qui dixit,
†quòd coniuratio est plurium contra aliquos in vnum facta 3
iuratio: & est iniquum crimen contra proximum coniurare,
de quo habetur ij.Regum,cap.15.quòd Absolon in odium pa-
tris sui coniurationem fieri procurauit. & Actuum Apostolo-
lum cap.18.dicitur,quòd plusquam quadraginta viri in Pauli
necem coniurationem fecerant. † Conspiratio autem fit pacto 4
tantùm sine iuramento. Dicitur autem conspiratio, à conspi-
rando,id est,simul aspirando contra aliquem. ita dicunt in di-
cto c.coniurationum.Archid.Ioan.de Turre Crema. & Aegid.
Bellam.& ibi Turris Crema.dixit, quòd conspirare est contra
aliquem simul in vnum maligno spiritu insurgere. Nam sic
Iudæi contra Christum conspirarunt, vt habetur Ioannis cap.
11.& †dicitur conspiratio multorum conuentio,quæ fit ad sub 5
uersionem status vel dignitatis alterius: vt dicit Archid. in d.
c.conspirationum.in princip.xj.q.j. facit glos.in c. per tuas. in
verb.conspiratio.de simon.& de iureiuran.c.petitio. vbi colli-
gitur,quòd conspiratio est confœderatio facta in preiudicium
alicuius personæ, vel eius dignitatis. Accipitur † tamen quan- 6
doque conspiratio in bonam partem. glos.in cap. si quis cleri
corum.distinct.xj.q.j. Præposi. in dicto cap. conspirationum.
colum.j.versic.& propriè..& vide eundem in dicto cap.si
quis clericorum.vbi ponit quando conspiratio
licita sit. colum.j.versicu. in glos.ibi
licet.vbi Aegid. Bellam.su-
per eadem gl.

SVMMARIVM.

Delictum an probetur, si quis veniam petat à principe.
1 *Vbi non est delictum non cadit petitio veniæ.*
2 *Petitio veniæ non est sufficiens probatio delicti.*
3 *Petens veniam quando delictum fateri videatur. & num. 4.5.*
6 *Cautela petentis veniã iudicialiter, ne videatur delictum fateri.*
7 *Petens absolutionem ab excommunicatione an videatur fateri se excommunicatum? & numero 8.*

QVAESTIO XXIII.

IGESIMOTERTIO vidimus supra sub hac eadem rubric. q. j. qualiter crimen læsæ maiestatis cõfessione rei probetur: Nunc quæro: an delictum huiusmodi probetur, si quis veniam petat à principe, & sic, an veniam petens videatur delictum fateri, cum accusatus, inquisitus, vel denunciatus fuerit contra principem conspirasse? In hac quæstione videtur dicẽdum quod sic: quia † vbi
1 non est delictum non cadit petitio veniæ, Priuatio enim habitum præsupponit. l. decem. ff. de verb. obliga. Dicas tamen contrarium esse de iure verius: Nam † petitio veniæ non est suffi-
2 ciens probatio delicti: vt est glos. singularis in c. exhibita. de homicid. quam exclamat & sequitur Roma. in l. i. §. nunciatio. ff. de oper. nou. nuncia. accusatus nanque veniam petendo censetur illam petere ad placandam principis iram contra se ex falsa maleuolorum informatione causatam. Distinguendum † ta-
3 men est in hac materia, ex mente doct. in d. c. exhibita. quòd aut quis solenniter coram iudice veniam petit: aut extra iudicium primo casu petens veniam delictum fateri videtur, vt dicunt Hostiens. Anton. de Butr. Ioan. de Anan. Cardina. & Abb. in d. c. exhibita. vbi tenent, quòd ita procedant ea, quæ habentur in c. venerabilis. de electio. & in l. decem. ff. de verb. obliga. Secundo vero casu, † petens veniam fateri non videtur deli-
4 ctum, hoc etiam voluit Cepol. in consil. 21. colum. iiij. versicul. sed plus dico. supradictam distinctionem sequitur Mar. Blãch. in tract. suo de indic. nume. 308. vbi dicit, quòd glos. prædicta in d. c. exhibita iuncto tex. non probat illud ad quod allegatur per doct. quia in illo tex. clericus ille non erat culpabilis de nece pueri, de quo ibi: quia illum non percusserat, sed puer ille ex

ne

negligentia & medici imperitia obierat, & petierat veniam à patre pueri vt illius dolorẽ mitigaret:& sic ibi constabat, quòd petitio veniæ criminis confeßionem continere non poterat. subdens, quòd glos. illa in verbo postulauit, ex qua doctores argumentum sumunt de petitione veniæ, non loquitur: sed de dispensatione petita à summo pontifice. Tu autem dicas, quòd immo ille tex. probat conclusionem prædictam doctorum etiã iũcta dicta glos. in verbo postulauit. nam in d. tex. dicitur, quòd puer ille veniam petierat à patre pueri percußi vt illius dolorem mitigaret, licet assereret puerum illius filium non percußisse:& quia petitio veniæ videbatur arguere ipsum esse culpabilem, licet contrarium ipse assereret, ideo episcopus, ex quo ille veniam petierat, à sacrorum ordinum susceptione repellebat, tanquam illius delicti culpabilem: ideo Papa mãdat, quòd cõstito ita esse vt ille asserebat, qui veniam petierat, Episcopus ipsum à susceptione ordinum non repelleret: & sic ibi aperte probatur id quod dicunt doct. † quòd petitio veniæ ibidem extraiudicialiter facta delicti confeßionem non inducit. & d. 5
glos. dicit, quòd Episcopus male faciebat repellendo illum, ex quo veniam petierat à patre pueri percußi à susceptione sacrorum ordinum. ergo sentit d. glos. quòd ibi petitio veniæ delicti confeßionem non inducat. & sic iuncta textui optime probat intentionem doctorum ad quod not. ibi eam Abb. in ij. not. & idem Abb. ibidem, in d. c. exhibita. in fin. vbi etiam id not. Petr. de Anchar. in v. not. Dicas tamen, † quòd, licet petitio 6
veniæ iudicialiter facta delicti confeßionem inducat, attamen ad hoc euitandum cautela erit, quòd quis dicat: non puto me fecisse, sed si in aliquo læsi, veniam peto: ita voluit Abbas in d. c. exhibita. in final. verbis. & ibidem Petr. de Anchar. in v. not. vbi dixit, quòd petitio veniæ etiam in iudicio facta ad cautelam delictum non probat. & idem † erit in excommunicato: nam li- 7
cet quis petendo absolutionem ab excommunicatione videatur fateri se excommunicatum, cum absolutio vinculum præsupponat. c. ad dissoluendum. de despons. impuber. & l. decem. ff. de verborum obligat. Attamen † si quis in iudicio absolu- 8
tionem petat ab excommunicatione ad cautelam, non ex hoc se excommunicatum fatetur: vt dixit Ioan. Andr. in d. c. exhibita. colum. vltim. in versicul. in glos. penult. allegat text. in cap. Venerabili. de sentent. excommunic.

SVMMARIVM.

1 *In crimine læsæ maiestatis an ex solo dicto socij criminis quis ad torturam poni possit?*

2 *Quid dicendum si cum dicto socij criminis sit aliquod indicium vel præsumptio?*

3 *Quæ requirantur vt dictum socij criminis indicium faciat?*

4 *An dictum socij criminis receptum in tortura sine iuramento indicium faciat ad torturam contra aliquem?*

QVAESTIO XXIIII.

IGESIMOQVARTO vidimus suprà sub hac eadem Rubri. q.vij. quòd socius criminis admittitur in testem contra socium eiusdem criminis in crimine læsæ maiestatis.
1 Modò quæro, cùm † nemini de se confesso in alium credatur, nisi in dicto crimine c.nemini. xv.q.iij.& not.in c.vlti. de testi.cogend. Roman.in l.si quis in graui.ff.ad Sylla.not.in c.cùm monasterium.de confes.& in l. quoniam liberi.C. de testib. An in crimine læsæ maiestatis ex solo dicto socij criminis ad torturam procedi possit contra imputatum de tali crimine? Dyn.in suo tracta. de quæstio.di-
2 xit,†quòd inculpatio facta per sociũ criminis in illis casibus, in quibus de socio interrogari potest, qui ponuntur per glo.in l.accusationis.C.de accusationib. indicium facit ad torturam, si cum dicto socij criminis sit aliqua præsumptio vel aliud indicium:aliàs sola assertio illius ad torturam non sufficeret, vt etiam voluit Abb.in c.j.de confes. glos.in l.accusationis. C. de accusat.Brun.in tracta.de quæstio.q.v.Bartol. in l.repeti.ff.de quæstio.Alexand.in l.j.eod.titu. & in consi.lxxxix. in iij.volu. & consi.cxxviij.in iiij.volu.Bald. in l.quoniam.C.de testib. & Matth.de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium.col.iij.in titu.quæ sint regal.in vsib.feud.vbi dixit,quòd ita vidit practicatum & iudicatum.idem tenuit Thomas Gramma. in consil. xxxv.in causa Magnifici Antonij.in fin.nume.49.faciunt quæ dixi suprà q.vij.sub hac eadem Rubri. Et præmissam conclusionem tenuit etiam Guid. de Suzar.in tracta.suo de tormen. col.viij.& Salicet.in l.fina. C.de accusatio. Alexand. in consil. lxxxix.viso themate ante scriptæ inquisitionis.colum.ij.in iij. volu.Hippol.dominus meus in l.j.§.diuus Antoninus. col. ij. ff.de quæstio.& in singulari ccix. incipiente, socius criminis.

†Vnum

†Vnum tamen perpetuò menti tenebis, quòd ad hoc vt socius 3
criminis indicium faciat contra socium, requiritur quòd deponat medio iuramento, deinde in tormentis. nam si extra torturam deponeret eius dictum, nil valeret. ita singulariter dixit Rapha. Fulgos. in consil. clxxiij. in causa inquisitionis. colum.j.& Socin.in regula ccclxxv. in iiij. fallentia.& hoc dictum multum exclamat idem dominus meus in sua practica criminali, in §.diligenter.nume.6. & Deci. in consil.ccclij. in causa.in j.& ij.col.†& dixit singulariter idem dominus meus 4
in dicta sua practica,& in dicto §.aggredior.nume.62.in versi. Aliud enim venit singulariter notandum, quòd dictum socij criminis etiam receptum in tortura sine iuramento indicium non facit ad torturam contra eum, quem inculpat.

SVMMARIVM.

1 *An vnus testis in crimine læsæ maiestatis indicium faciat ad torturam.*

2 *Ad probandum indicium duo testes requiruntur.*

3 *Vbi plura indicia probarentur testibus singularibus, ex illis resultarent plures præsumptiones quæ ad torturam sufficerent.*

QVAESTIO XXV.

VIGESIMOQVINTO quæro, an 1
vnus testis in crimine læsæ maiestatis indicium faciat ad torturam? & dicendum quòd sic, vt not. Alberic.in l.in quæstionibus. ff. ad legem Iuliam maiesta.per text. ibidem in fi. ex vnico enim indicio videtur quòd procedi posit ad torturam in crimine læsæ maiestatis, vt videntur tenere Petr.& Cyn.in l.si quis. C.ad legem Iuliam maiest.& not.Bald.in l.milites.C.de quæstio. Sed contra hanc conclusionem videtur text.in dicta l.si quis. ibi si aliis manifestis indiciis accusationem suam,&c. Et quòd plura indicia requirantur in hoc crimine læsæ maiestatis tenuit etiam per tex. in d.l.si quis.Io.Igneus in sua dispu.An Rex Franciæ recognoscat Impe.nu.121.& in hoc tamen distinguendū est, ꝙ aut vnus testis deponit de veritate facti, & eo casu indiciū facit ad torturam regulariter.Cy.in l.fi.C.de quæst.no.in d.l.si quis.C.ad l.Iul.ma.& in l.maritus.ff.de quæst.Bar.in l.j.§. itē Cornelio.

2 ff.eod.† Aut vnus testis deponit non de facti veritate, sed de indicio, & tunc, quia ad probandum indicium duo testes requiruntur ad minus glos.singularis, & ibi doct.in l.fina. C. famil. hercis.Bar.in l.fin.ff.de quæst.ad idem facit quod not.in l.cum Sillenianum. C.de his quibus vt indig.idem dixit Ange.in suo tract.malefi.in verbo. Quod fama public.præcedente, in versi. quæro qualiter probetur.& Saly.in l.fin.C.de quæstio. dictum vnius testis indicium non facit, vnum tamen nota. dignum
3 non omitto, † quòd licet quodlibet indicium duobus testibus probari debeat ad hoc vt indicium sit sufficiens ad torturam, attamen vbi plura essent indicia, & probarentur testibus singularibus, ex illis resultarent plures præsumptiones quæ ad torturam sufficerent, vt voluit Fulgos.in d.l.fi.C. famil. hercis. quem sequitur Socin.consi. liiij.in iij.vol.Franc.Brun. in tract. de indic. & tortura colum.ij. Et Grammat.consil. xxx. in causa mota.col.ij.nu.10.

SVMMARIVM.

1 *Index an procedere debeat ad torturam contra imputatum de crimine sine indicijs solenniter receptis?*
2 *Quid dicendum in crimine læsæ maiestatis?*
3 *Iudices male faciunt, qui imputatum de crimine læsæ maiestatis statim sine indicijs torquent.*
4 *Iudex qui à lege vel ab homine habet quodcunque arbitrium, sine legitimis indicijs reum ad torturam ponere non potest.*
5 *Reus imputatus de delicto exculpatus ab offenso, etiam si contra eum essent legitima indicia torqueri non potest.*

QVAESTIO XXVI.

1 VIGESIMOSEXTO quæro: iure cautum est quod iudex accedere non debeat ad torturam contra imputatum de crimine sine indiciis solenniter receptis, de quo habetur in l. j. in prin.ff.de quæstio.& in l.j.C.eod.tit.& habetur per Marsil. D.meum in d.l.j.ff.de quæstio.in ij.col. & per eundem in singulari.cxvij incipiente, ad torturam.& per Angel.in tract. malefi.in verbo fama publica.in versicul.quæro an vnum indicium.& est tex.in c.cum in contemplatione.extra de regu.
2 iur. † An idem sit in crimine læsæ maiestatis? & videtur dicendum quòd non: sed quòd ad torturam procedi possit etiam

quòd

quòd indicia non præcedant,per doctrinam Bald. in l. quicunque.C.de ser.fugit.in fin. vbi dixit, quòd in tractatibus qui secrete fiunt propter difficultatem probationum incipiendum esset à tortura:cum sint etiam alij casus,qui tantum non continent facinus, in quibus à tortura incipi potest sine indiciis, vt not.per glos.xij.q.ij.c.quæstio. Contrarium autem dicendum est,quòd immo in crimine læsæ maiestatis ad torturam procedi non potest legitimis non præcedentibus indiciis.text. est in l.si quis.& ibi Cyn.Bal.& Salyc.C.ad leg.iul.maiest.& Angel. in tract.de malefi.in verb.*che hai tradito la tua patria*.in princ. & ibi August.de Arim.in addi.j. hanc opinionem tenuit etiam Barbat.in consil.penul.& Angel.in d.l.si quis.& facit text.in l. famosi.ff.ad leg.iul.maiest.& ibi Alberic.qui dixit, † quòd iu 3
dices non debent in hoc crimine statim reum cædere, sed veritatem inquirere dicens, hoc esse contra multos Rectores & iudices,qui, statim quòd quis inculpatur quòd aliquid fecerit vel tractauerit contra principem, ponunt eum ad torturam & asperrime torquent: nam contra iura procedunt, vt probatur in d.l.famosi.idem dixit idem Alber.in rubr.ff.ad leg.iul.maie.vbi dixit, quòd in isto crimine & aliis non est procedendum ad torturam sine legitimis indiciis.Eandem opinionem tenuit Dominus Hippolytus.D.meus,in d.l.de minore. in princ. col. ij.in fin.versi.secundo etiam aduertas.ff.de quæstio.& in l.j. in prin.in ij.col.in versicu.secundo debent præcedere.eod.titu. & idem in singulari suo.cxvij.incipiente,ad torturam,supra allegato.idem tenuit Math.de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium.col.iiij.versic.vigesimum tertium speciale.in tit. quæ sint regal.in vsibus feudor.Et prædicta conclusio adeo vera est, † quòd etiam si iudex à lege vel ab homine haberet quodcun- 4
que arbitrium etiam tunc non posset ponere reum ad torturam legitimis non præcedentibus indiciis. ita voluit Ias. qui plura allegat ad hoc,in l.milites.C.de test.mil.& sequitur præal.D.meus in d.l.j.col.ij.præalle. versic.secũdo debent præcedere.idem voluit Ant.Capit.in suis Decis.Neapol.decis.cxxvj. num.4.allegat Alex.in l.filiusfamilias.in v.apostilla:ad Bar.& Paul.de Leazar.in capit.grauis.de deposit. Vnum non omitto, † quòd si offensus exculpauerit imputatum de delicto, etiam si 5
contra eum essent legitima indicia, non posset contra eum procedi ad torturam.ita singul.dixit Bald.in l.j.col.penult. C. commun.de legat.

SVMMARIVM.

1 *Doctor & miles regulariter torqueri non possunt.*
2 *Quid dicendum in crimine læsæ maiestatis?*
3 *Princeps mandans constitutum in dignitate in crimine læsæ maiestatis torqueri sine indicijs, male facit.*
4 *Rex dicitur à regendo secundum iustitiam.*
5 *Tortus de mandato regis sine indicijs, si sit nobilis, etiam confessus; confessio sua ei non noceret.*
6 *Iudex torquens aliquem de Antianis siue prioribus ciuitatis quo casu capite puniatur?*

QVAESTIO XXVII.

1 VIGESIMO SEPTIMO quæro: iure cautum est, quòd doctor & miles torqueri non possint. l. omnes iudices. C. de decur. lib. x. l. milites. C. de quæst. & not. in l. diuus & in l. iij. §. j. ff. de quæstio. Quid dicendum in crim. læsæ maiesta-
2 tis? Dicas, † quòd ipsi, & alij alias priuilegiati ne torqueantur. torqueri possunt, priuilegio non obstante, & hoc propter huiusmodi criminis atrocitatem. text. est in l. nullus. C. ad leg. iul. maiest. & in l. si quenquam. C. de epis. & cleric. l. decuriones. C. de quæst. & habetur per Io. Igneum, in sua disput. an Rex Franciæ recog. imper. nu. 114. & Abb. in c. cum in contemplatione.
3 col. ij. in versic. quinto quæro. de reg. iur. † Hanc tamen conclusionem, quòd miles & doctor in crimine læsæ maiestatis torqueri possint intellige sano modo, videlicet, si contra tales personas indicia extarent & non aliter. ita voluit Andr. de Iser. in consti. regni in tit. de pugn. sublat. lib. ij. nu. 27. vbi dixit, quòd si princeps sine indiciis mandaret torqueri constitutum in dignitate pro crimine læsæ maiestatis de potestate absoluta & sine iusta causa male faceret, quia suam excederet potestatem.
4 Nam † Rex dicitur à regendo, secundum iustitiam. xxv. q. v. c. Regum. & idem dixit Math. de Afflict. in ead. consti. regni. lib.
5 ij. nu. 27. vbi subdit, † quòd si Rex mandaret Nobilem torqueri sine indiciis, & ille sic tortus confessus fuisset, quòd talis confessio ei non noceret, per text. in l. diuus. §. ex quibus. ff. de quæstio. & hoc dicas procedere etiam si perseueraret in confessione: nam talis perseuerantia ei non nocet. ita notan. dixit Bonifa. in tract. suo de malefi. in titu. de quibus caus. quis poss. torq. in versic. Dico quòd ante. colum. fin. in fi. alleg. text. in d. l. diuus.

diuus.§.ex quibus.ff.de quæstio.& de hoc dixi latius supra.q.j. versic. Et prædicta procedunt.& in versi.Secundo Amplia.cum sequent.sub hac eadem rubric.vbi plene scripsi circa confessionem rei factam in tormentis non præcedentibus indiciis. Vnum tamen non omitto, † quòd iudex torquens aliquem de 6
Antianis siue Prioribus Ciuitatis,præterquam in crimine læsæ maiesta. vel proditionis Populi, capite punitur. ita dixit Io. de Anan,in c.j.col.ij.in versic.vlt.quia hic.de cleric.percussor.vbi allegat Ange.in l.Decuriones.C.de quæstio.qui dixit,quòd iudex qui torquet non torquendum capite punitur.

SVMMARIVM.

1 *Clerici an in crimine læsæ maiestatis torqueri possint?*
2 *Clerici in sacris ordinibus constituti, si sint infames, an torqueri possint?*
3 *Clerici & etiam presbyteri si sint suspecti an torqueri possint?*
4 *In crimine læsæ maiestatis in quibus casibus laici torquentur, an torqueantur clerici?*
5 *Tortura in clerico moderata esse debet.*
6 *Clericus regulariter torqueri non potest per laicum.*
7 *In crimine læsæ maiestatis torquetur non solum reus, sed etiam accusator & testis, & quicunque nobilis, & in magna dignitate constitutus.*
8 *In crimine simoniæ milites & alij priuilegiati quando non possint torqueri?*

QVAESTIO XXVIII.

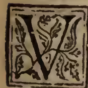

IGESIMOOCTAVO quero,quid sit di- 1
cendum de clerico: An in crimine læsæ maiestatis torqueri poterit.text. in l.presbyteri. la j. C. de episc.& cleric.dicit,presbyteros torquendos non esse testimonium dicentes ita tamen vt falsa non simulent, in cæteris vero dicit seruandum ius commune. Abb.vero in c.j.de deposit.col.ij.in princ. in versic. Nota vlterius.per illum tex.dixit,quòd clericus etiam in causa ciuili habente delictum annexum torqueri poterit. sed Cardinal.Zabarel.in c.cum in contemplatione.col.iij. in fin. & col. iiij.in princ.extra de regu.iur.dixit,clericos non constitutos in

facris militibus æquiparari,& ficuti milites torqueri regulari-
2 ter non possunt ita erit in clerico. Dicas tamen, † quòd clerici in facris ordinibus constituti, nisi fint infames, torqueri non possunt, fecundum doct.in c.grauis.de deposit itaque text.in d. l.presbyteri.intelligitur de presbytero non infami.fecundum Cardinal.in d.c.cum in contemplatione. col. iij. prope finem. nam talis torqueri non poteft etiam fi teftificando vacillaret, vt dixit Bald.in d.l.presbyteri. Et licet aliqui diftinguant inter clericos in facris conftitutos, & alios non conftitutos in facris,
3 Attamen †commun.opinio eft,quòd clerici & etiam presbyteri fi funt fufpecti poffunt ex caufa torqueri,vt voluit Abb.in d. c.cum in contemplatione.col.ij.verficu.Communis conclufio. extra de reg.iur.vbi dixit,quòd Abbas antiquus in c.j. extra de depofit.dixit not. verbum, videlicet, quòd non reperitur clericos effe torquendos nifi fint infames.& hoc dictum communiter approbari teftatur Cardin.in d.c.j.col.j.in v.not. de depofi. vbi dixit,quòd hoc non probatur per text.in d.cap.j. quia licet Papa ibi dixerit, quòd audiuit, non propterea probatur quòd ille clericus effet infamis.& ifta ratione motus Abb.in d.cap.j. dixit,dubitare de dicta doctrina Abbatis antiqui,quæ vt dixit Cardin.Zabarel.loco fupra allegato commun. tenetur à doct. contra d.doctrinam Abbatis antiqui tenuit etiam Alciat. in c. perniciofam.num.43.44.& 45.de offic.ordinar.opinionem tamen dicti Abbatis antiqui fequitur Paul. de Liazar. ibidem & Andræ.Barbat.in capit.fi conftiterit.in iij.colum.de accufat.& D.Hippoly.Dominus meus in l.edictum.colum.ij.verfic.Item etiam clerici.ff.de quæft.& in fingulari fuo. lv. incipiente, aduertas. vbi dicit hoc praticaffe in ciuitate Cumarum & obtinuiffe, quòd quidam pauper presbyter non torqueretur: quia non erat diffamatus.& prædictam doctrinam Abbatis antiqui fequitur etiam Felyn.in capit.veniens.el ij.de teftib. & in cap. vniuerfitatis.de fentent.excommuni.& in capit. cum oporteat. colum.penulti.de accufat.& Bonus de Curtilo,in tracta.fuo de Nobilit.in v.parte colum.ij.numero 7.& Cardinal.in d.capit. cum in contemplatione.colum. iij. circa medium. extra de regul.iur.& Nicol.Boer.in prima parte fuarum Decifion.Decif.
4 ccccxvj. numero 6. † Idem erit in crimine læfæ maieftatis, vt voluit Cardinal.in dicto capit.cum in contemplatione.colum. iiij.circa princip.& Præpofit.in capitulo.presbyteri,el j.in verfic.in eadem glof.vj.q.j. vbi dixit, quòd in quibus cafibus laici

torquen

torquentur ad inueniendam veritatem torquentur & ipsi clerici si oportet, vt puta, si essent infames vel criminosi, & alias tales qui non reciperentur ad testimonium. & Egid. Bellem. in d.c. presbyteri. in fine idē tenuit. facit tex. in c. nullus. vj. q. j. vbi habetur, quòd in crimine læsæ maiestatis nemo cuiuscunque dignitatis priuilegio excusatur à tormentis. secus tamen in aliis criminibus. ad idem text. in l. nullus. C. ad leg. Iul. maiest. idem tenuit Nicol. Boer. in tract. de seditios. in vij. præsupposito. parum post princ. sub nu. 2. † Tortura tamen in clerico debet esse moderata, ne potius in pœnam transeat, quàm in indagationem veritatis, vt dixit Abb. in c. vniuersitatis. de sentent. excommu. Præposit. in c. illi qui. col. ij. nume. 7. v. q. v. ad idem Card. in c. cum in contemplatione. col. iiij. extra de regul. iur. 5
6 † Scias tamen, quòd clericus regulariter torqueri non potest per laicum. gl. in c. illi. ibi per clericos v. q. v. ad idem glo. in c. presbyteri. ead. causa. & q. & gl. in c. in summa. xlv. distinct. & gloss. xxiij. q. v. in verb. episcopis. Abb. in c. vt fame. de sentent. excommun. de quo vide per Præposit. in d. cap. illi qui col. ij. in versi. in ea gl. ibi v. q. v. † Quinimo in hoc crimine propter eius atrocitatem torquetur non solum reus sed etiam accusator, & testis, & quicunque sit quantumcunque sit nobilis, & in magna dignitate constitutus, nec aliquis auditur volens opponere exceptionem, quòd torqueri nō debeat. secus tamen est in simonia, in quo crimine quandoque reus torquetur, quandoque testis, sed tantum vilis, vt puta seruus vel infamis & huiusmodi personæ. Præterea † in crimine simoniæ milites, decuriones, & alij priuilegiati possunt exceptionem sui priuilegij opponere quando mandantur torqueri sine licentia & consensu principis. Ita notanter dixit Io. de Turre Cremat. in c. si quis. §. porro, in fin. vj. q. j. probatur eius dictum per c. nullus. eadem causa & q. Et quod accusator torqueatur in crimine læsæ maiestatis tenuit etiam Præposit. in d.c. illi qui. in j. col. versic. oppono quod accusator. v. q. v. vbi dixit, quod accusator torqueri nō debet, nisi in crimine læsæ maiestatis, quod etiam voluit ibidem Egidius Bellem. col. j. in princ. 7 8

SVMMARIVM.

1 *Crimen læsæ maiestatis an præsumptionibus probari possit?*
2 *Probatio per coniecturas admittitur in his quæ sunt difficilis*

proba

probationis.

3 *Crimen læsæ maiestatis cum sit enormissimum euidentiores præsumptiones requirit.*

4 *Iudex temperare debet suam sententiam quando aliquem condemnat præsumptionibus & indicijs.*

QVAESTIO. XXIX.

1 IGESIMONONO quæro: an crimen læsæ maiestatis præsumptionibus probari posit? Dicendum videtur quòd sic: Nam videmus cætera crimina præsumptionibus & indiciis probari, ac
2 iudicari posse. l. fi. C. de probatio. circa fi. † in his enim quæ sunt difficilis probationis probatio per coniecturas admittitur, secundum Bart. in l. si quis ex argentariis. §. penult. ff. de edend. & in l. si quando. C. vnde vi. & Ant. de Butr. in c. veniens. el j. col. fin. de testi. & de hoc latè scribit D. Hipp. Marsil. præceptor meus in consi. v. col. fin. nume. 21. in j. volu. & consil. xxvii. nu. 10. & consi. xliiij. nu. 8. & consi. lxj. nu. 26. eod. volu. &
3 in consil. cxv. nu. 10. & consil. cxxvij. nu. 35. in ij. volu. † verum, cum crimen læsæ maiestatis sit crimen enormissimum & grauissimum, maiores & euidentiores in eo præsumptiones ac aperta indicia requiri dixerim. facit tex. in c. literas. iuncta gl. ibi de presumptio. & quod dicunt Doctor. maximè Abb. ibi in versi. nota quod suspicio. col. ij. vbi dixit, notandum esse ex illo textu, quod quanto crimen est grauius, tanto præsumptiones esse debent vehementiores. vbi enim maius est periculum, ibi cautius agendum est. c. vbi periculum. de election. in vj. & facit optime text. in l. famosi. ibi hoc tamen crimen, à iudicibus. ff.
4 ad leg. Iul. maiestat. † Sciendum tamen est, quòd quando quis præsumptionibus & indiciis condemnatur iudex temperare debet suam sententiam, & non debet condemnare reum ordinaria pœna delicti per not. per Innoc. in c. quia non verisimile. de præsumptio. de quo late scribit Aug. de Arim. in tract. Ang. de malefic. in verb, quòd fama publ. præcedente, in addit. sua quæ incipit, tu autem in hac materia in versi. adde tamen quod ex præsumptione. & habetur per prædictum D. meum in cõsi. vij. col. vij. nu. 36. in j. volu. & per Thom. Grammat. voto xxj. nume. 8. 9. & 10. ad idem Bal. in l. non est verisimile. quod met. causa. & Alexan. in consi. cxv. in iij. volu. Abb. in cap. auditis. de præscript. & idem Abb. & Anto. de Butr. in c. quanto. de præsum

ſumptioni.& Petr.de Anch.in c.ſemel malus.de regul.iur.& Iaſ.in l.ſeruum fugitiuum.col.iiij.C.de ſeruis fugiti.Bal.in l. ij.C.de his quæ pœn.nomine.& Grammat.conſil.xiij.col.penult.nu.37.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus in crimine læſæ maieſtatis accuſatore non probante an abſolui debeat? & nu.2*

3 *Et quid ſit in crimine falſi.*

QVAESTIO XXX.

RIGESIMO quæro:ſi accuſator in crimine læſæ maieſtatis non probauerit,an reus abſolui debeat?Et dicendum videtur quòd ſic:quia regulariter accuſatore nõ probante reus abſoluitur.l.qui accuſare.C.de edend.l.j.ff.ad Turpil. quinimo id etiam dicimus in cauſa ciuili,quod actore nõ probante reus abſoluitur.l.ij.C.de probatio.l.fin.C.de rei vendic. c.cum eccleſia ſutrina.de cauſ.poſſeſ.& propriet.c.j.vt eccleſia. benefi.ſine diminu.confer.imo ſcriptum eſt in iure,quod actore non probante reus & ſi nullam facit defenſionem,quam tamen facere non cogitur,abſoluendus eſt.l.fruſtra.& l.actor.C. de probatio.c.accuſator.vj.q.v.† prædictis tamen non obſtantibus, quæ regulariter procedunt,in crimine læſæ maieſtatis ſecus eſt:quia & ſi accuſator in probando deficiat,accuſatus tamen ſuam Innocentiam probare tenetur, & indicia contra ſe exiſtentia , aut probationibus aut per torturam purgare.l.ſi quis.C.ad leg.Iul.maieſta.† idem eſt in crimine falſi.l.vbi autem.C.de falſ.& ita dixit Io.Igneus in ſua copioſa diſputatione an Rex Fran.Imperat.recogn.nu.122.

1 (right margin, line 1) 2 (right margin, "prædictis") 3 (right margin, "idem est")

De pœnis committentium crimen læſæ maieſtatis.

SVMMARIVM.

1 *Rei criminis læſæ maieſtatis apud veteres diuerſimode puniebantur.*

2 *Conuicto reo maieſtatis crimine olim quarta pars bonorum eius accuſatori dabatur,reſiduo relicto eius liberis.*

3 *Lege duodecim tabularum pœna capitis tantum rei prædicti*

punie

puniebantur.

4 *Iure longobardorum reus criminis læsæ maiestatis periculum vitæ incurrebat, & eius bona fisco applicabantur.*

5 *Diuus Seuerus statuit quòd bona rei criminis læsæ maiestatis liberis damnati conseruarentur.*

6 *Honorius, & Archadius Imperatores reos criminis læsæ maiestatis capite puniri, & eorum bona fisco applicari statuere.*

7 *Apud dominos Venetos rei dicti criminis suspendio necantur.*

8 *Laquei pœna Ignominiosissima, vilissima, atque fœdissima habetur.*

9 *Cur introducta sit per dominos Venetos pœna laquei contra reos criminis læsæ maiestatis?*

10 *Iudex cadauer eius qui suspensus est, non permittet in ligno manere, sed quòd ea die sepeliatur.*

11 *Antiquitus apud Venetos homicidæ suspendebantur, Michaelis Mauroceni Ducis Venetorum tempore lege cautum fuit, quòd homicidæ securi percuterentur.*

12 *Nobiles regulariter suspendi non debent.*

13 *In crimine adulterij aliter punitur Ignobilis, quàm Nobilis, & nume. 14.*

15 *In crimine læsæ maiestatis Nobilis sicut Ignobilis torquetur. Nobilitas sæpe auget delictum.*

16 *Nobilis si sit proditor altioribus furcis suspendi debet quod in Gallia seruatur.*

17 *Florentini Archiepiscopum Ecclesiæ Pisanæ pro crimine læsæ maiestatis suspenderunt.*

18 *In Gallia Transalpina rei criminis læsæ maiestatis quatuor alligati equis dilaniantur.*

QVAESTIO I.

1 REI criminis læsæ maiestatis diuersimode apud veteres puniri compertum est. Nam apud Macedones seuissima pœna afficiebantur. Non solum enim in ipsos Nocentes pœna statuta erat, sed illorum parentes, & propinqui omnes cũ ipsis reis occidebantur. quod Alex. Magno nimis durum visum fuit, & ideo hanc pœnæ duritiem mitigando, ad nocentes tantum illam reuocauit, vt testatur Quintus Curtius libr. vij. quod refert Ioan. Ferrarius in suis annotationibus in libris instit. in titu.

titu.de hæred.quæ ab inteſt.defer.in verb.perduelles.in verſi.
Maieſtatis apud. † Demum conuicto Maieſtatis reo quarta 2
pars bonorum eius accuſatori dabatur,reſiduo bonorum liberis conceſſo,vt Author eſt Cornel.facit lib.iiij.Silio inquit cōdemnato Marcus lepidus quartam accuſatoribus ſecundum neceſsitudinem legis,cætera liberis cōceſsit.quod refert And. Alciat.elegans doctor in l.indicaſſe reum.ff.de verb.ſignific.
† Lege autem duodecim tabularum rei huiuſmodi criminis 3
tantum capitis pœna puniri ſtatutum fuit,vt habetur in l.lex Duodecim tabularum.ff.ad leg.Iul.maieſt.vbi Martianus iuriſconſultus dixit,quòd is,qui hoſtes concitauerit,quive opem hoſti tradiderit, lege duodecim tabularum capite punitur.
Poſtmodum iure † Longobardorum cautum erat, quod qui 4
contra regis vitam cogitauerit aut conſilium dederit vitæ periculum incurreret,& eius bona fiſco applicarentur,vt habetur in j.libr.dictarum legum ſub rubr.de malefic.& publicis
crimi.cap.j.† Diuus vero ſeuerus ſtatuit rei criminis læſæ ma- 5
ieſtatis bona liberis damnati conſeruari,ſed illis non exiſtentibus fiſco vendicari decreuit,vt habetur in l.eorum.ff.ad leg.
Iul.maieſt.Poſtremo † vero Honorius & Archadius Impera- 6
tores ſtatuerunt reo criminis læſæ maieſtatis non ſolum capite puniri,ſed eorum bona omnia fiſco addici,vt habetur in l.quiſquis.C.ad leg.Iul.maieſta.& hoc iure communiter vtimur.de aliis vero pœnis contentis in d.l.alibi.infra dicemus.

† Apud vero dominos Venetos rei criminis læſæ maieſta- 7
tis ſuſpendio necantur.quod rectè factum arbitror:Nam cum tale crimen omnium nefandiſsimum ſit,Ita fœdiſsima pœna eos puniri, conuenit qui huiuſmodi crimen commiſerunt. Si-
quidem † laquei pœna ignominioſiſsima,viliſsima,atque fœ- 8
diſsima habetur,vt per Bald.in rubri.extra de offic. delegat. in penult.colum.verſicul.contra notorium.& in l.omnes. vbi etiam Ioan.de Plate.C.de delator. libr.x. & Angel.in auth. ſed nouo iure.ante finem. C.de ſeruis fugit.& per Andr. Tiraquel. Regium Conſiliarium in tractat.ſuo de nobilit.capit. xx.numero 106. vbi alleg. illud Euripidis in Hælena, turpes quidem laquei ſublimes.& ibidem multa circa hoc fœdiſsimum mortis genus, quod etiam apud antiquos in vſu
fuit,congerit.† Nec ab re huiuſmodi mortis genere in reos 9
criminis læſæ maieſtatis vtuntur Domini Veneti. ſiquidem

& Iudas

& Iudas Scariot vnus ex duodecim discipulis Iesu Christi Saluatoris nostri, cum in eius maiestatem proditionis crimen commisisset, eundem Phariseis tradendo se fœdissima morte ex crimine prædicto dignum iudicans laqueo suspendit. de quo Augustinus contra Petilianum sic scribit, laqueo traditor periit: laqueum talibus dereliquit. quod transumptiue habetur in c.tu dixisti xxiij.q. v. & Nicolaus de Lyra super primo cap. Actuum Apostolorum de prædicto Iuda Scariot loquens scribit, quòd dignam sibi traditor pœnam inuenit: dum guttur, quo vox proditionis exierat, laqueo necauit, & dignum etiam locum interitus quæsiuit: vt qui Angelorum & hominum dominum prodierat, cœlo, & terræ perosus, quasi aëris spiritibus sociandus,(iuxta exemplum Achitophel & Absolon) in medio aëris perirent, digno etiam exitu & mors ipsa succesit: vt viscera eius, quæ proditionem conceperant, rupta caderent, & in

10 auras euoluerentur. vnde scias, quòd † iudex cadauer eius, qui ob delictum suspensus fuit, non permittet in ligno permanere. Sed eo die sepeliatur, vt habetur Deutero.cap.xxj.in fine.

11 † Quinimo antiquitus apud eosdem Dominos Venetos homicidæ etiam suspendebantur: verum postmodũ sub Michaele Mauroceno inclito eorum Duce.lxj.lex lata fuit, vt de cætero homicidæ securi percuterentur, vt est legere apud Petrũ Marcellum in suo libello de vitis princ. Venetorum, in vita d. Mi-

12 chaelis Ducis. Et licet † regulariter nobiles tali mortis genere affici non debeant: cum nobilitati deferatur in pœnis infligendis.c.fin.vbi per glo.& doct.extra de pen.& facit tex.in c. qui contra ecclesiæ pacem.xxiiij.q.j.& in cap.contumaces.50. distinct.not. Alberic.in l.presbyteri. C.de episcop.& cler.facit quod not. Bart.in l.si quis viduam. ff.de quæstio.post glos.ibi,

13 vbi Bart.dixit, † quòd in crimine adulterij aliter punitur ignobilis, aliter nobilis. Ignobilis enim decapitatur. l. quamuis.C.

14 de adulter. Nobilis † verò deportatur, vt in dicta l.quamuis.& dixit Barto.in l.desertorem.in §.pœna militum. vbi glos.ff.de re mili.quòd ex delicto, ex quo plebeius suspendi debet, miles seu nobilis non suspendetur, sed decapitabitur: quod dicit in Italia seruari, sed non in Francia. de quo latè scribit Bonus de Curtillo in tracta.suo de nobilit.colum.j.& post eum ad saturitatem Andræ.Tiraquell. in prælleg.tracta. suo de nobilita.

15 cap.xx.nume.106. † Attamen in crimine læsæ maiestatis nobilitatis priuilegia cessant: quia in eo nobilis sicuti ignobilis

torq

torquetur.l.si quis alicui. C.ad leg.iul.maiest. Quinimo dicas, quòd nobilitas sæpe auget delictum.l. omne delictum. §. Augetur.ff.de re milita.cap.nullus itaque. vbi bona glos.j. quæst. prima.cap.vlti.xxx.quæst.j.glos.in cap. inter corporalia versic. sane quoniam.de transla. episcopi. vbi glos. allegat illud Iuuenalis satira.ij.tacito tamen authore:omne animi vitium tanto conspectius in se crimen habet,quanto,qui peccat maior habetur. & plura circa hoc adducit Tiraquellus, loco præallegato. cap.xx.nume.112. † Quinimo nobilis si sit proditor non modo 16
pœna Ignobilium,sed & grauiori puniēdus erit, vt voluit Bal. in cap.cum quidam.de iure iuran. vbi dixit, quòd nobilis incidens in crimen proditionis altioribus furcis suspēdendus erit: quod in Gallia seruari asserit. & ibidem refert & sequitur Felin.in versic.tertius est.& in versicu. quod autem dictum est. & idem Felin.in capit.pastoralis.columna prima, versic.secundo fallit.de offic.delegat.& reassumit idem Tiraquellus loco præallegato. † Et isto mortis genere vsi sunt domini Florentini 17
anno salutis,quadringētesimo septuagesimo octauo supra mille in eos, qui eorum ciuitatis statum turbare tentarunt. inter quos, cum esset Franc.Saluiatus Pisanæ ecclesiæ Archiepiscopus, qui per fraudem Palatium occupare inuentus,eundem ad ipsius Palatij fenestras suspenderunt. Illique Iacobum Patium equestri dignitate magnisque opibus insignem qui in coniuratorum numero esse inuentus fuerat, ad eiusdem Palatij fenestras suspensum addiderunt,vt scribit Bapt.Fulgos.in libro suo de dict.factisque memorabilibus.libro vj. sub rubr. de seuerit. Exemplo xxvij. † In Gallia autem Transalpina rei criminis 18
læsæ maiestatis, (vt mihi retulit Ioan. Corasius Tholosas. vir sane de nostra legali scientia optime meritus, nunc Ferrariæ legens,) conuicti seu confessi quatuor alligati equis viui dilaniantur.

SVMMARIVM.

1 *Bona rei criminis læsæ extra territorium condemnantis existentia, an veniant in confiscatione bonorum.*

2 *Bona damnati cum confiscatione bonorum an fisco illius loci in quo sita sunt applicentur.*

3 *Si condemnatus haberet mercantias, pecunias, & alia mobilia, extra territorium illa pertinent ad fiscum condemnantis.*

QVAESTIO II.

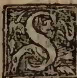
ECVNDO quæro: in proxima præcedenti quæstione vidimus qualiter damnato reo maiestatis omnia eius bona fisco applicantur, per text. in
1 l. quisquis. C. ad leg. iul. maiest. an † bona alibi sita extra territorium condemnantis ad ipsum condemnatum spectantia veniant in dicta confiscatione? Bartol. post Guil. de Cunio, in l. cunctos populos. colum. penult. & vlti. C. de summa trinit. & fid. Cathol. in ista quæstione, sic distinguit: quòd aut iurisdictiones sunt separatæ sed fiscalis Bursa in effectu est vna in vtroque loco, videlicet in loco condemnationis, & in loco vbi bona sita sunt: aut sunt separatæ iurisdictiones & separatæ bursæ fiscales. Primo casu dicit, quòd si publicatio fit de iure communi, bona vtriusque loci veniunt in cõfiscatione, allegat text. in l. si quando. C. de bon. vacant. dicit tamen quòd fiet executio per officialem illius loci vbi bona sita sunt, & hoc procedit vbi tam locus condemnationis, quàm locus situationis bonorum sunt sub eodem domino. Aut talis publicatio bonorum fit non ex forma iuris communis, sed ex forma statutorum, & specialium constitutionum illius loci in quo fit condemnatio, & tunc subdistinguit: quòd aut illæ leges speciales sunt in vtroque loco, videlicet in loco condemnationis & in loco situationis bonorum, & tunc omnia bona quæ sunt sub eodem domino veniunt in confiscatione bonorum. Aut dictæ leges speciales non se extendunt in vtroque dictorũ locorum, & tunc dicit Bar. quòd talis bonorũ publicatio non extendit se extra locũ, in quo se extendunt speciales leges loci condemnationis; per tex. in l. extra territorium. ff. de iurisd. omn. iudi. cap. vt animarum. de constitutio. in vj. cum aliis per eum allegatis.

Secundo vero casu quando distinctæ sunt iurisdictiones: & distinctæ bursæ fiscales: aut publicatio bonorum non fit de iure communi, & eo casu dicit Bartol. quòd non extenditur ad bona alibi sita per iura prædicta. Aut fit iure communi, & tunc etiam ad bona alibi sita extenditur. Et isto casu dicit, quòd quælibet ciuitas habebit bona sita in eius territorio. Hanc distinctionem facit etiam Signorol. de Homodeis, in repetione sua. l. cunctos populos. columna fin. versic. mihi autem videtur, quam recitat, tacito Bartolo, veluti suam. de quo miratus sum. Nellus etiam in suo tracta. Bannit. in prima parte secundi

eundi temporis.quæſt.xiiij.hanc quæſtionem latiſsime examinat,& aliorum,qui de ea ſcripſerunt,opiniones recitat, recitata prædicta diſtinctione Bartol. quam approbat in omnibus ſuis membris , præterquam in vltim.in quo Bart.concludit,omnia bona publicari,ſed quòd vnaquęque ciuitas habeat bona in ſuo territorio ſita. Hoc enim dicit per omnia verum ſibi non videri, vt ſcilicet alia ciuitas in cuius territorio ſunt bona damnati ea habeat vigore dictæ condemnationis: cum hoc condemnationis forma non patiatur, in qua dici ſolet, & omnia eius bona fiſco noſtro applicamus. Sed dicit quòd illa ciuitas, in qua bona condemnati ſunt,habebit illa tanquam vacantia,per tex. in l.cum vnus.§.penult.ff.de bon.author. iudic. poſsiden. quia condemnatus eſt effectus ſeruus pœnæ.l.qui vltimo.ff.de pœn. & hæredem non habet. quod maxime procedit quando quis eſſet damnatus pro crimine læſæ maieſtatis, argumen.text. in l.quiſquis.C.ad leg.iul.maieſta.Et, † quòd bona damnati cum 2
confiſcatione bonorum exiſtentia extra territorium condemnantis fiſco illius loci in quo ſita ſunt applicentur,tenuit etiam Matthæ.Affliꝺ.in capit.j.§.denique,in titu.quæ fuit prima cauſa benefic.amittend.circa finem.numero 35.Iſtud † tamen ſane 3
intelligas in bonis ſtabilibus : nam ſi condemnatus haberet mercantias, pecunias, & alia bona mobilia in alterius territorio, illa ſpectant fiſco illius ciuitatis quæ condemnauit.& eſt ratio: quia bona mobilia concernunt perſonam condemnati, vt voluit Bald.in l.mercatores.C.de comer.& mercat. Oldrad. in conſil.xvij.circa princip.Alexand.conſil.xvj.in fin.in primo volumi.vide etiam circa prædicta Angelum in tract. de malefic.& ibi Auguſtin.in addit. in verbo, & eius bona publicamus. & Alberic. in tracta. ſtatutorum. in prima parte. quæſtione lvj.

SVMMARIVM.

1 *Bona alienari prohibita an veniant in confiſcatione bonorum?*

2 *Quid dicendum quando alienatio eſt prohibita à teſtatore in fauorem eius qui alienare prohibetur.*

3 *Vſusfructus bonorum alienari prohibitorum,an veniat in fiſcum viuente reo.*

4 *Vſusfructus alienari non poteſt.*

QVAESTIO. III.

1 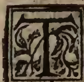ERTIO quæro: quid dicendum de Bonis alienari prohibitis. An veniant in confiscatione bonorum? breuiter dicendum est quòd non, facit text. & ibi Bartol. in l. Imperator. ff. de fideicom. libertat. ad idem text. in l. iura libertorum. ff. de iurepatron. idem voluit Ioan. Andræ. in addit. Specul. in titu. de feud. & Alexand. in consil. xxiij. opportune consideratis, in j. volum. & in consil. lxxxix. in iiij. volu. Mart. de Laud. in tract. suo, de fisco, quæst. cclxiij. Et, quòd in confiscatione bonorum non veniant bona per testatorem alienari prohibita, est casus in authen. bona damnatorum. C. de bon. præscript. & habetur per Deci. in consil. cccexlij. in causa in qua molestatur. col. v. nu. 27. Bart. in d. l. Imperator. Ludouic. Roma. in l. si constante. §. fin. ff. sol. matri. quem sequitur etiam Angel. in tract. malefic. in verb. & eius bona publicamus. in versic. Et nota quòd facta. & idem Ludouic. in l. si finita. in §. si de vectigalibus. ff. de damn. infect.
2 Hoc † tamen procedere dicas quando prohibita est alienatio in alterius fauorem, quàm eius, qui alienare prohibetur à testatore, vt not. Bart. in l. si quis in tantam. circa medium. C. vnde vi. faciunt etiam not. per Bart. & Salicet. in l. j. C. de bon. libert. ad idem Marian. Socin. Iunior, in consil. clviij. Abunde. colum. xj. nume. 36. in ij. volu. vbi dixit, quòd bonorum confiscatio fideicommisso non nocet, iuxta not. per Bart. in d. l. Imperator. ff. ad fideicom. liberta. & per moder. repetentes in l. filiusfamilias. §. diui. ff. de legat. j. & per D. August. Beroum præceptorem & promotorem meum in suis quæstionibus familiar. quæst. xlj.
3 Sed quæritur: † an saltim vsusfructus huiusmodi bonorum alienari prohibitorum vsufructuario, cuius bona publicata sunt, naturaliter viuente veniat in d. cõfiscatione. circa hoc Bal. & Salicet. in l. j. C. de bon. quæ liber. Tenuerunt quòd non. per
4 text. in l. corruptionem. in fin. de vsufruct. † Vsufructus enim alienari non potest l. vsusfructus. ff. de iure doti. §. finitur. insti. de vsuf. hoc idem tenuit Alex. in consil. lxxxviij. opportune consideratis. in iij. volu. & Matth. de Afflict. in tit. de capit. Corrad. in §. præterea. col. j. nu. 5. in vsibus feudorum. Cõtrariam autem partem, quòd imo vsusfructus bonorum prohibitorum alienari, durante vita naturali ipsius condemnati in fiscum veniat, tenuit Ioan. Ant. Rubeus Alexand. in consil. cliiij. Decreueram in

hac

hac causa versic. circa illud. nume. 2. pro cuius opinione adduco ea, quæ voluit Matth. de Afflict. in tit. quę sint regal. in §. & bona committentium col. j. nume. 5. vbi dixit, quòd licet in confiscatione bonorum feudum non veniat, quòd tamen fiscus feudum tenebit durante vita ipsius condemnati, illo vero mortuo feudum ad illius Agnatos ad quos spectaret mortuo condemnato deuoluitur. adducit ad hoc Andræ. de Iser. in cap. j. §. præterea. in tit. quæ fuit prima causa benefi. amit. & in §. denique. eod. titu. idem voluit Paul. de Castr. in l. insulam. in princ. ff. solut. matri. Et pro ista opinione, quam puto veriorem, faciunt quæ dicam infra, quæst. v. sub hac eadem rubr. vbi examinatur illa quęstio: vtrum feudum veniat in confiscatione bonorum, & vide in q. sequenti. in versic. concordando. & in q. vj. proxime sequenti. in versic. vnum tamen non omittam.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus an veniat in generali confiscatione bonorum rei criminis læsæ maiestatis.*

2 *Ius patronatus in translatione odiosa vniuersitatis non venit. Secus in voluntaria & fauorabili.*

3 *Dominium Venetum, totius Christianæ Reipublicæ speculum determinauit ius patronatus non venire in confiscatione bonorum in crimine læsæ maiestatis.*

4 *Concordia opinionum diuersarum in dicto articulo.*

5 *Ius patronatus damnati de crimine læsæ maiestatis, venditis per fiscum omnibus eius bonis, an transeat in emptorem dictorum bonorum.*

6 *Quid dicendum in iure patronatus consistente in aliquo castro vel villa ipsius condemnati venditis.*

QVAESTIO IIII.

VARTO quæro: an iuspatronatus veniat in generali confiscatione bonorum facta ob crimen læsæ maiestatis? In ista quæstione Doctores varij fuere. Nam Florian. in l. via. §. si fundus. ff. de seruit. rustico. prædior. Tenuit iuspatronatus transire in fiscum facta generali bonorũ confiscatione: Ea ratione, quia iuspatronatus transit cum vniuersitate bonorum. idem sentit. 1

gloss.in c.filiis.xvj.q.vij.idem tenet Abb.& Ioan. Andreæ.in c. nobis.de iure patron.idem Abb.in c.cum laici, & in c.quanto eod.tit.idem tenet etiam Cardinal.in d.c.quanto.dicens,quòd ita alias consuluit. idem sentit Paul. de Cittadin. in suo tract. de iure patron.parte ix.q.xx.vbi dixit, quòd quando delictum est adeo graue quod omnia bona delinquentis confiscantur, tunc iuspatronatus transit cum vniuersitate bonorum. Contrariam autem partem semper arbitratus sum veriorem esse. pro qua sæpe allegaui & consului,quòd imò in generali bonorum confiscatione iuspatronatus non veniat.& hoc tenuit glo. in cap.satis peruersum,50.distinct.& gloss. in clemen.pastoralis.in verbo subiectæ.de re iudic.Bartol.in extrauag. ad reprimend.in verbo, rebellando. Cardinal. in clemen. si plures de iure patr.Matth.de Afflict.in c.vnico.§.ex eadem l. nume.9.in tit.de leg.Corrad.in vsibus feud.idem tenuit Ioan. Bertachi.in tract.suo de episcop.in iiij. parte.versic.Trigesimo quæro.nu. 69.allegat gloss.Butr.& doct.in d.clemen. pastoralis. de re iudic.idem tenuit Archid.in d.c.filiis.xvj. q.vij. Imol. in l. insulam.ff.soluto matri.hanc etiam opinionem sequitur Angel.in tract.maleficiorum.in verbo,& eius bona publicamus.in vers. & nota quòd facta.nume.15.idem tenuit Præposit.in cap.j.col.
2 penul.x.distinct.vbi dixit, † quòd in translatione vniuersitatis odiosa, vtputa in confiscatione bonorum iuspatronatus, non venit: secus autem in translatione voluntaria & fauorabili. idem tenuit Felin.in d.c.quanto. col.iij. de iudic.& hanc quæstionem latissime examinat Rochus de Curt. in tract. de iure patron.in verbo ipse vel is.q.xxix. vbi recitat aliorum opiniones,tandem concludit,quòd opinio tenentium,quòd iuspatronatus non transeat in generali confiscatione bonorum, sit æquior. quam dicit tenuisse Andræam Pomum Rotæ auditorem in dict.cap.quanto.de iudic. idem tenuit Nellus,in tract. bannitorum.in j.parte secundi temporis. q.xxxij.& Alberi.in tract.statut. parte iij.q.xvj.& xvij.idem voluit collectar.in cap. in quibusdam.versic.sed nunquid patronus. extra de pœn. vbi dixit, quòd patronus Ecclesiæ condemnatus per iudicem secularem de crimine læsæ maiestatis iuspatronatus non amittit.idem voluit collect.in cap.fin.versic.quid si patronus.de iure patron. Et istam partem ego alias defendi & obtinui dum verteretur quæstio Venetiis: vtrum in generali confiscatione alias facta de bonis cuiusdam Enselmini de Enselminis ciuis

Paduæ

Paduæ olim rebellis Illustrissimi Dominij Venetorum, qui erat patronus ecclesiæ sancti Antonij extra muros Taruisij, iuspatronatus quod erat penes ipsum Enselminum simul cum eius bonis deuenisset in præfatum Illustrissimum Dominium. Et tenebam quod non, sed quòd eo mortuo deuenerat in eius descendentes. quam quæstionem obtinui committi excellentissimis doctoribus tunc Paduæ legentibus decidendam, & sic consultum fuit contra Dominium, de quo vide consilia Clarissimorum doctorum D. Marian. Socin. Nepotis numero 51. requisitus à Magnific. in secundo volum. & D. Marc. Mantua consilio v. visis scripturis. † Secundum quorum consilia idem 3
Illustrissimum Dominium totius Christianæ Reipublicæ, speculum determinauit. Et hanc opinionem, quòd iuspatronatus non veniat in generali confiscatione bonorum, tenuit etiam Barthol. Cæpol. consilio lxxx. Andræ. de Isern. in cap. licet. in titu. si de feud. fuerit controuers. inter Dominum & Agnat. Cardinal. in clementi. prima de excef. prælat. & Petr. de Anchara. in cap. fœlicis. in x. nota. de pœn. in vj. & ista opinio communis est, à qua in iudicando & consulendo non esset recedendum. Concordando tamen prædictas opiniones fortè dicere possumus, † quòd prima opinio tenentium, quòd iuspa- 4
tronatus confiscatis bonis omnibus delinquentis in fiscum transeat, procedat, donec viuit condemnatus, vt scilicet eo viuente fiscus habeat præsentare eueniente casu vacationis beneficij patronalis, sicuti præsentare potuisset condemnatus ante condemnationem. faciunt ad hoc tex. in l. lex vectigali fundo. ff. de pignorib. & l. peto. §. prædium. ff. de legat. ij. & l. statius. §. Cornelio fœlici. ff. de iure fisci. & cap. j. in fi. de capit. Corrad. quæ iura ad hoc allegat Roch. de Curt. in d. tract. de iure patron. præalleg. q. xxix. col. iij. versic. vel dicamus. qui tamen in ista opinione non firmat pedes. pro qua tamen faciunt dicta supra q. iij. proxima præcedente circa fin. Secunda vero opinio locum habet post obitum condemnati. nam eo mortuo iuspatronatus non erit apud fiscum, sed transibit in descendentes damnati: & in isto casu consuluerunt D. Marian. Socin. & Domi. Marc. Mantua supra allegati.
Ex præmissis deciditur alia dubitatio: an videlicet † iuspatro- 5
natus, quòd erat apud damnatum de crimine læsæ maiestatis, venditis per fiscum omnibus bonis rebellis transeat in emptorem omnium bonorum? Et dicendum quòd non: quia

si in fiscum non transit, (vt est com. opin. doctorum,) à fortiori non transibit in emptorem, cum nemo plus iuris in alium transferre potest, quàm ipse habeat. vulgat. cap. Nemo plus
6 iuris. de reg. iur. in vj. fallit hoc, † quando iuspatronatus esset in aliquo Castro vel villa, ad ipsum condemnatum pertinens: nam tunc confiscato castro vel villa ad ipsum condemnatum pertinenti, & eius facta venditione, transiret iuspatronatus prædictum in emptorem: quia continetur in isto vniuersali. cap. cum secundum. de iure patron. & not. xvj. q. vij. cap. Piæ mentis. & habetur per Andræ. de Isern. in cap. vnico. §. ex ea. l. de leg. Corrad. & in cap. generali. in tit. si de feud. fuerit controuer. & per Matth. de Afflict. in dicto § ex ea. l. nu. 8. in vsibus feud. Et hoc modo limitabis conclusionē supra firmatam, quòd in generali cōfiscatione bonorum iuspatronatus in fiscum non transeat, vt nō procedat quando esset confiscatum Castrum vel villa, in qua esset iuspatronatus. nam tunc cum ipsa vniuersitate Castri seu villæ in fiscum deueniret per iura prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Feudum an veniat in generali confiscatione bonorum in crimine læsæ maiestatis.*
2 *Bona ecclesiæ non publicantur ob delictum clerici.*
3 *Feudum an veniat in confiscatione prædicta, saluo iure domini.*
4 *Fiscus in condemnato viuente feudum tenebit donec ille vixerit.*
5 *Concordia opinionum in dicta materia.*
6 *Feudum quod esset transitorium ad extraneos hæredes an in fiscum transeat per confiscationem bonorum.*
7 *Et quid quo ad vsumfructum.*
8 *Quid dicendum in feudo Ecclesiæ.*
9 *Vasallus qui crimen læsæ maiestatis commisit contra dominum feudi, an feudo priuetur ipso iure.*
10 *Vasallus in regno Neapolitano committens crimen læsæ maiestatis, ipso iure amittit dominium & possessionem feudi.*

QVAESTIO V.

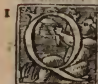
1 QVINTO quæro: quid dicendum sit de feudo, an veniat in generali confiscatione bonorum facta, pro crimine læsæ maiestatis, alio pro quo bona omnia condemnati confiscantur? In ista quæstio. variæ sunt Doctorum opiniones. Alexand. in l. si finita. §. de vectigalibus. ff. de damno infecto. tenuit

tenuit quòd non. & ibi pro ista opinione multa accumulat, post Bartol.ibi.col.j.idem tenuit Alberic. in auth. si vero Dominus temporalis.C.de hæret.& Mart.de laud.in suo tract. de crimine læsæ maiestatis. q.xv. vbi ad hoc alleg.Ioann.Andræ. in capit. quibusdam. de pœn. in vj. & idem Marti. in tract.de fisco.q.cclxiij. Alexand.in consil.lxxxviij. vtrum Emphitheosis.versicu.idem videmus in feudo.in quarto volum. Nellus in tractatu suo bannitorum in prima parte, secundi temporis. quæstio. xxiij. & pro ista opinione. Alberic. in dict.authent.si vero Dominus. allegat tex.in clementina secunda de hæretic. vbi † propter delictum clerici bona ecclesiæ non publicantur. 2
& ibidem per Ioan.Andræ.adducit etiam tex. in capit. in quibusdam.§.fina.de pœn.& in capit.fœlicis. eodem titu. in vj.in versic.si qua vero feuda. in hac etiam opinione fuit D.Alexan. consilio lxxxviij.opportune consideratis. columna secunda. in iij.volum.& Ioan.Bapt.Caccialup.in tract.feud. in versic.incipiente.vigesimo quia possessio.nume.49.

Secunda vero opinio fuit,† quòd feudum veniat in confiscatione cum cæteris bonis damnati saluo iure Dominij. & hanc 3
tenuit Alberic.in tractatu suo statut.in iij. parte.q.xvj. pro qua opinione adducit in argumen. dict. authent. si vero Dominus temporalis.C.de hæret.& tex.in l.si quis presbyter.C.de episc. & cleric. & tex. in l. si finita.§.si de vectigalibus. ff. de damno infecto.& ibi Dyn.& Guid.de Suzar.in suis quæstionibus statutorum.folio.5.versicu.sed pone quæstionem de facto quidam vasallus.vbi dicit, quòd in vita vasalli feudum remanebit penes fiscum, vel quòd extimabitur ius Domini & sibi per fiscum satisfiet. Hanc etiam opinionem tenuit Gandi. in tractatu maleficiorum.in rubric.de pœn.reor.in versicu.item pone quod in statuto contineatur. & Speculat. in titu. de feud.in §.quoniam versiculo quadragesimo quæritur. Opinionem Guid. de Suzar. refert etiam & sequitur idem Alberic.in dicta authent. si vero Dominus temporalis. & Socin.in consil.cxiiij. in causa quæ vertitur. columna xvij. versiculo. Postremo non omitto.in ij.volum. Et hanc opinionem tenuit etiam Matth. de Afflict.in titu.quæ sint regal.in §.& bona committentium. columna prima. numero 5. vbi dixit, quòd licet Agnati eius, qui commisit crimen læsæ maiestatis tenentis antiquum feudum,in quo ipsi Agnati succedunt ipso damnato & eius bonis publicatis, prædicto feudo non priuentur. † Fiscus tamen 4

condemnato viuente, feudum tenebit donec ille vixerit, eo vero mortuo Agnati succedent qui alias succedere deberent. & hoc etiam voluit Andr. de Iser. in cap. j. in §. præterea. in tit. quæ
5 sit prima causa benefic. amittend. & in §. deniq; eod. tit. † Concordando prædictas opiniones, possumus dicere, quòd aut quærimus, an confiscatis bonis omnibus damnati de crimine læsæ maiestatis feudum transeat in fiscum quo ad proprietatem: & dicendum quòd non per supra dicta. & ita procedat prima
6 opinio supra relata. hoc † tamen locum non habere dicas, quando vigore concessionis de eo factæ feudum esset transitorium ad extraneos hæredes, vt in c. feudum. si de feudo fuerit controu. inter Dominum & Agnat. & in c. j. in tit. de feud. non haben. propriet. natu. feud. tali enim casu feudum transibit in fiscum in generali confiscatione bonorum etiam quo ad proprietatem, vt voluit Curt. Iunior, in consil. iiij. super controuersia vertente. col. penul. nume. 20. in primo volu. Aut quæri-
7 mus: † an feudum transeat in fiscum quo ad vsumfructum durante vita condemnati, cuius omnia bona fisco obuenta sunt ex tali condemnatione: & isto casu procedat opinio doctorum tenentium ex confiscatione bonorum omnium feudum in
8 fiscum transferri. Limita † tamen supradictam conclusionem, quòd feudum amittatur per eum qui crimen læsæ maiestatis commisit, vt non procedat in feudo, quòd is, qui tale delictum commisit, tenebat ab ecclesia: nam confiscatio bonorum omnium talis qui contra Imperatorem, Regem, vel Rempub. huiusmodi delictum commisit, facta per iudicem secularem eum non priuat feudo per eum ab ecclesia recognito, nisi per sententiam Ecclesiæ sit priuatus. tex. est in clement. pastoralis. de re iudicata. & ita dixit Bald. in l. j. quæstio. xlij. ff. de rerum diuisio. & Iac. Aluarot. in cap. j. §. illud. in fin. in tit. de prohibit. feud. alienat. per Federic. & Mart. de laud. in tract. de crimine læsæ maiestatis. q. xxxiij. & habetur per doct. in d. clemen. pa-
9 storalis. † An autem vasallus, qui crimen læsæ maiestatis commisit contra Dominum Feudi, illo priuetur ipso iure: & sic feudum reuertatur ad Dominum non expectata aliqua sententia, in casibus in quibus ad Dominũ reuerti debet? Dicas, quòd expectanda erit sententia, vt voluit Bal. in tract. suo feudorum. numero 45. & ita etiam consulendo tenuit Cardinal. consilio cxxviij. in quæstione quæ vertitur inter Andræam. colum. j. ad
10 fin. † In Regno vero Neapolitano vasallus committens crimen

læsæ maiestatis ipso iure amittit Dominium & possessionem feudi etiam sine alia apprehensione vigore consti. regni, vt dicit Matthæ. de Afflict. in capit. j. in §. sed nec alia. colum. fin. nume. 107. in titul. quæ fuit prima causa benefic. amitt. vide ad hoc quæ dicam latius infra quæst. xxv. sub hac eadem rubrica.

SVMMARIVM.

1 *An confiscatis bonis omnibus rei criminis læsæ maiestatis, in tali confiscatione veniant bona Emphyteuticaria?*

2 *Emphyteusis quæ ab ecclesia recognoscitur in fiscum non transit & quare.*

3 *Fiscus est loco extranei hæredis.*

4 *Emphyteusis quæ est concessa ea conditione vt transeat, etiam ad extraneos, transit in fiscum.*

5 *Emphyteusis ecclesiæ quæ ex consuetudine ipsius ecclesiæ est transitoria ad extraneos, transit in fiscum.*

6 *Emphyteusis ecclesiastica venit in confiscatione bonorum facta per iudicem ecclesiasticum.*

7 *Emphyteusis quæ recognoscitur à priuato, regulariter transit ad extraneos hæredes.*

8 *Emphyteusis priuati cui est appositum pactum ne transeat ad extraneos hæredes, non transit in fiscum.*

9 *Quando Emphyteusis non potest in fiscum transire ex confiscatione bonorum transibit saltem quo ad vsumfructum viuente reo.*

QVAESTIO VI.

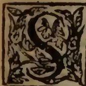

SEXTO quæro: an confiscatis bonis omnibus rei criminis læsæ maiestatis, in tali confiscatione veniant bona Emphyteuticaria? In hac quæstione distingue, quod aut loquimur de Emphyteusi quæ ab ecclesia recognoscitur: aut de ea quæ recognoscitur à priuato. Primo casu dicimus † Emphyteusim, quæ ab ecclesia recognoscitur, in fiscum non transire. Ratio est: quia non est transitoria ad extraneũ hæredem, vt per Bar. & alios in l. si finita in §. de vectigalibus. ff. de dam. infect. ea enim quæ ad extraneos hæredes nõ sunt trãsitoria, in fiscum non transeunt, vt habetur per gl. & Doct. in l. etiã. in princ. ff. sol. mat. & per Soci. in consil. cxxj. præmittenda est disputatio. nume. 18. 1 2

nume. 18. in iiij. volumi. & quòd Emphyteusis ecclesiastica in fiscum non transeat., tenuit etiam Marti. de Laud. in tract. de fisco. quæst. iij. Alexand. in consil. lxxxviij. opportune conside-ratis. in ij. & iij. col. in iij. volumi. & in consil. lxxxviij. verum Emphyteusis ecclesiastica. in princ. in iiij. volu. & per D. Carolum Ruinum præceptorem meum in consil. clv. Quantum ad
3 casum. col. ij. in fin. & col. iij. nume. 10. & 11. Fiscus † enim est loco extranei hæredis. l. libertorum. vbi Bartol. not. ff. de iure patron. & in l. eorum. ff. ad legem Iuliam maiest. l. eum qui. ff. de interdict. & relegat. ad quem dicta Emphyteusis non est transitoria vt per Bartol. & Doct. in dicta l. etiam. idem voluit Deci. consil. ccccxlij. præsens consultatio. col. vj. nume. 31. in iij. volumi. Alexand. in consil. lxxxiij. in vij. volu. & rursus Decius in consil. clxxj. col. j. in j. volu. Calderi. in consil. vj. in rubr. de locato. Idem tenuit D. Vincen. Herculanus præceptor meus in l. insulam. col. ij. versicu. ex hoc infertur. nume. 4. ff. solu. matri. & Anton. de Butr. in consil. lxj. stricte non reputo. in fin. Prædi-
4 ctam conclusionem tripliciter limita. † Primo vt non procedat quando Emphyteusis ecclesiastica ea cōditione esset concessa, vt etiam ad extraneos transiret: Nam tunc transiret etiam in fiscum cum aliis bonis confiscatis, vt dixit Soci. consi. cclxvj. in causa quæ vertitur. col. xj. versicu. tertio confirmatur. col. xij. & versic. ex quibus infero. in ij. volu. quem sequitur Ruin. Dominus meus in præalleg. consil. clv. Quantum ad casum. col. fin. circa princ. in j. volumi. facit quod voluit Alexand. in dicta l. etiam in princ. ff. solu. matri. vbi dixit, quòd ex legitimis causis Emphyteusis ecclesiæ potest alicui concedi ea conditione, quòd transeat etiam ad extraneos. Secundo limita prædictam
5 conclusionem non procedere † quando consuetudo ecclesiæ illius, quæ Emphyteusim concesßit, se haberet, quod Emphyteusis à se concessa transiret etiã ad extraneos. Ita voluit Alexand. in dicta l. etiam. in princ. col. penult. versic. Hæc tamen secunda. Anton. de But. in consil. xxiij. Alexand. in consil. clxxx. considerratis his. in ij. volu. in versic. alia ratione. col. ij. vbi ad hoc allegat text. in cap. j. in princ. cum ibi not. in tit. qui feud. dare poss. iuncta l. licet. excepto. C. locat. Curt. in dicta l. etiam. in princ. in sua Apostil. ad lect. Alexand. ibi. Tertio limita conclu-
6 sionem supradictam non procedere, † quando confiscatio bonorum fieret per iudicem ecclesiasticum. Tunc enim Emphyteusis ecclesiastica veniret in confiscatione bonorum. Ita voluit,
Marti.

Marti.de Laude,in tract.suo de fisco.quæst.iij.allegat Bald. in l.fin.ff.de rerum.diui.& ix.quæst.v.cap.quia.Alberic.in l.cum duobus.§.fin.ff.pro socio.& Oldrad.in consi.xvij.& facit quod dixi supra.quæst.v.proxima præcedenti in versic.limita tamen.
† Secundo vero casu si loquamur de Emphyteusi priuati, quæ 7
non ab ecclesiastica,sed à laico recognoscitur,seu à clerico, de bonis tamen suis patrimonialibus non ecclesiæ, (nam ista regulariter transit ad extraneos, vt per Calder. in consil. vj. in rubr.de locat.vbi attestatur ita communiter teneri. alleg. text. in l.si domus.§.fin.& l.si tibi.ff.de legat.j.& l.in conuentionibus.in fin.ff.de verb.signific.& habetur per Alexand. in l.si patroni.in princ.col.vlt.versic. Respondeo finaliter.ff.ad Trebellia. vbi dixit hanc esse com. opi.) non erit dubium, quòd ista veniet in confiscatione bonorum, & in fiscum transibit. Fallit
tamen hoc, † quando in Emphyteusi priuati pactum esset ap- 8
positum, quòd ad extraneum hæredem nön transiret, vt not. Bart.in dicta l.si finita.in §.si de vectigalibus. & ibi commun. Doct.ff.de dam.infect.Bald.& alij,in l.si quis presbyter. C. de episc.& cleric.Bald. in dicta l.insulam. Oldrad. in consil. xvij. Thema tale est. Petr.de Anch.in repet.capit.postulasti. in viij. quæst.de foro competen.Anton.de Butr. in consil. lxij. stricte. in fin. Socin. in consil. cxxj. præmittenda est. col.iiij.in princ. volumi.vlt.Deci.in consil.ccccxlv. In causa in qua molestatur. col.vj. versicu.Idem est in bonis nume.xi.in iij. volu Alexand. consil.lxxxviij.vtrum Emphyteusis. col. j. versicu.idem etiam concluditur.in iiij.volu.& consil. lxxxviij. opportune considератis.col.ij.versic.Idem etiam communiter concluditur. in iij. volumi.& in consil.xxiiij.in j.volumi. & consil.xlix.viso Thema-
mate.col.iij.in vj.volumi.† Vnum tamen non omittam,quòd 9
eo casu, quo Emphyteusis ex generali bonorum confiscatione non transit in Fiscum, Fiscus tamen durante vita condemnati fructus & commoditatem, talis vtilis dominij percipiet soluendo tamẽ donec fructus percipit annuum canonem. ab inde enim supra commoditas & fructus dicitur. l. fundus. ff. famil. herciscun.l.fructus.ff.solu.matrim.mortuo autem condemnato res Emphyteutica ad dominum vel ad eos ad quos deuoluitur reuertetur.l.lex vectigalis.ff.de pignor. & ita dixit Nellus in tract.bannitorum. in j. parte secundi tempor. quæst. xxiiij. faciunt quæ dixi supra. quæstio. iij. iiij. & v. proxime præcedentibus.

SVMM

SVMMARIVM.

1 *An in confiscatione bonorum veniant bona etiam futura?*
2 *Substitutio futura an veniat in confiscatione bonorum?*

QVAESTIO VII.

1 SEPTIMO quæro: confiscatis bonis omnibus eius, qui crimen læsæ maiestatis commisit, an in prędicta confiscatione comprehendãtur bona non solum præsentia, sed etiam futura? Hanc quæstionem ponit gl. in l. nam ad ea. ff. de condit. & demonstrat. quæ dixit, quod bona futura in tali confiscatione non veniunt. Idem voluit Bart. in l. si certa forma. C. de iure fisc. lib. x. facit text. in l. si tibi mandauero. §. is cuius bona. ff. mand. & hoc voluit etiam Nell. in tract. bannit. in j. parte secundi tempor. quæst. xviij. & Alberic. in tract. statutorum. quæst. xiij. & Angel. in tract. de malefic. in verbo, & eius bona publicamus. in versic. & nota quod facta. nume. 12. Idem voluit
2 Imol. in l. ex facto. §. fi. ff. de vulgar. & pupil. Et hinc est, † quod in tali confiscatione bonorum non venit futura substitutio, vt est casus. & ibi Bald. in dicta l. ex facto. §. fin. idem voluit Alberic. in tract. statutorum, parte iij. quęst. xij. in fin. vbi dixit, quod si homicida erat alteri substitutus, & post bannum & sententiam extitit conditio substitutionis, illa bona non veniunt in confiscatione, per text. in l. substitutio. cum ibi not. ff. de acquiren. rerum Domin.

SVMMARIVM.

1 *Hereditas delata condemnato de crimine læsæ maiestatis, antequam condemnaretur, nondum tamen adita an veniat in confiscatione bonorum?*

QVAESTIO VIII.

1 OCTAVO quæro: quid dicendum erit de hæreditate delata condemnato de crimine læsæ maiestatis antequam condemnaretur, quæ tamen nondum erat adita, an veniat in cõfiscatione bonorum facta ex tali delicto vel alio pro quo bona omnia confiscantur? Hanc quæstionem mouet Nellus, in tract. bannit. in prima par. secundi tempor. quæst. xxx. qui dicit eam

eam vidisse de facto, & quod terminatum fuit, quod talis hæreditas non veniret in huiusmodi confiscatione bonorum, per multas rationes de quibus ibi per eum, quas referre esset potius laboriosum quàm subtile, quia videre poteris ibidem. Et quid sit etiam dicendum, quando condemnato aliquid ex contractu vel ex vltima voluntate debetur sub conditione, & talis conditio est purificata post condemnationem, an id veniat in confiscatione bonorum: vide eundem Nell. in prælleg. tracta. in eadem prima parte secundi tempor. quæst. xxxj.

SVMMARIVM.

1 *Pater an teneatur dare legitimam filij condemnati de crimine læsæ maiestatis fisco?*

2 *Pater filium qui commisit crimen læsæ maiestatis exheredare potest.*

3 *Filius proditor patriæ dicitur parentum & liberorum occisor.*

4 *Filius qui commisit crimen læsæ maiestatis, si prætereatur à patre in testamento, illud non rumpit.*

5 *In confiscatione bonorum an veniat id quod pater singulis annis dare solitus erat filio pro alimentis?*

QVAESTIO IX.

ONO quæritur: si condemnetur filius de crimine læsæ maiestatis, an pater eius legitimam fisco dare teneatur? Dicas, quod filius patre viuente nullam habet actionem ad petendum legitimam, vt habetur in l. post emācipationem. ff. de liber. legat. facit text. in l. & si condemnatus, ff. de noxal. & text. in l. si qua pœna, de his qui sunt sui vel alien. iur. & habetur per Bart. in l. fin. ff. de liber. agnosc. idem tenuit Nellus in tracta. bannit. in prima parte, secundi tempor. quæst. xxxiij. Comprobatur ista conclusio ex eo, quod † pater, filium qui commisit crimen læsæ maiestatis exhæredare potest, vt voluit Andr. de Isern. in cap. j. §. præterea vasallus. col. iij. in versic. Audiui iudicatum. in titul. quæ fuit prima causa benefic. amitten. ad idem facit, † quia filius proditor patriæ dicitur parentum & liberorum occisor. l. minime, ff. de religios. & sumptib. funer. per quem textum Curt. Iunior in authent. non licet. columna quinta, numero 26. C. de liberis præterit. dixit, quod filius ex tali

tali causa exhæredari potest à patre, & dictam causam esse de comprehensis in §.causas.in authent.vt cum de appel.cognosc.
4 † Quinimò filius qui commisit crimen lęsæ maiestatis, si à patre in testamento prætereatur, tanquam præteritus patris testamentum non rumpit, vt per Bartol. in l. hac edictali.C.de secund.nupt. Erit ergo conclusio ex præmissis, quòd pater non poterit molestari, à fisco super legitima filij, qui condemnatus fuisset pro crimine lęsæ maiestatis cum cōfiscatione bonorum.
5 Quid autem dicendum sit † de eo, quod pater filio singulis annis solitus erat dare pro alimentis, an saltem id veniat in confiscatione? Dicas quòd non, secundū Nellum in prædicto tract. bannit.in prima part.secundi temp.quæst.xxxvj.

SVMMARIVM.

1 *Peculium profectitium, confiscatis bonis filij condemnati de crimine læsæ maiestatis, an veniat in tali confiscatione?*
2 *Pater habet dominium in peculio profectitio filij.*
3 *Peculium profectitium est pleno iure patris, etiam quo ad proprietatem.*

QVAESTIO X.

1 DECIMO quæro: quid dicendum erit de Peculio profectitio, an publicatis bonis filij condemnati de crimine læsæ maiestatis, id veniet in tali confiscatione? Do. Ioan. Crot. solennis doctor, & præceptor meus recolendæ memoriæ in sua repet.l.frater, à fratre.colum.vj.nume.19.versicu. Prima sit conclusio, decidit, quòd publicatis bonis filij dictum pecu-
2 lium publicatum nō censeatur: quia † in eo Pater Dominium habet, ideo dicitur esse in bonis patris.l.certum.C.famil.ercisc. & ibi glos. hinc est, quòd tanquam res aliena in confiscatione non veniet. Idem voluit Alberic. in l. iij. §. sed vtrum.col.iij. versicu. Extra glos. ff. de minor.idem voluit Dominus Carolus Ruinus, Dominus meus, in consil.xxiiij.quia copiose. col.
3 ij.nume.5.& colum.iij.in princip.in v.volum.† est enim pleno iure patris peculium profectitium etiā quo ad proprietatem.l. si plures.§.in arrogato.ff.de vulg.& pupil.l.placet.ff.de acquir. hæred.iuncta l.cum oportet.in princip.C.de bon.quæ liber.
SVMM

SVMMARIVM.

1 *Peculium aduentitium filio condemnato de crimine laesae maiestatis, an veniat in confiscatione bonorum?*

2 *Publicatis bonis filij in casibus in quibus in eo pater non habet vsumfructum peculium aduentitium transit in fiscum.*

QVAESTIO XI.

VNDECIMO, quid dicemus de peculio ad- 1
uentitio, an id veniat in confiscatione bonorum facta filio condemnato de crimine laesae maiestatis? Dicas quòd cum illud filius contrahendo non possit alienare. l. fi. §. filius autem. C. de bo. quae liber. ideò multò minus delinquendo, vt not. Bart. in l. si finita. §. si de vectigalibus. colum. penul. ff. de dam. infect. idem tenuit Marian. Socin. iunior in consil. lxxvij. col. secun. in versic. Secundus casus. nu. 8. in ij. volum. idem tenuit Alberic. in tracta. suo statu. in iij. par. q. xij. & Nellus in tract. bannit. in prima parte secundi tempor. q. xxv. vbi respondit ad not. per Specu. in tit. de stat. monach. versic. quaeritur quòd procedit in eo qui religionem intrauit, non autem in condemnato: & alleg. not. per Bald. in l. iij. C. qui bon. ced. poss. Et hoc videtur expressum in l. si filius. C. de bon. perscript. † In casibus autem, in quibus pater vsumfructum non habet 2
in peculio aduentitio filij, publicatis bonis filij, huiusmodi peculium publicatum censebitur, cum de eo filius disponere possit. §. j. in auth. vt liceat Matri & Auiae. colum. viij. & ita voluit Dominus meus Ioann. Crotus in sua repet. l. frater à fratre. colum. vij. num. 21. ff. de condit. indebi. idem tenuit Do. Carolus Ruin. praeceptor meus in consil. xxiiij. quia copiosè col. iij. n. 6. in v. vo. vbi dixit hanc esse cōmunē opinionē.

SVMMARIVM.

1 *Peculium Castrense, vel quasi filio condemnato de crimine laesae maiestatis, an veniat in confiscatione bonorum.*

2 *Filius in tali peculio habet plenum ius, & in eo est loco patrisfamilias.*

QVAESTIO XII.

DVODECIMO quaero: an peculium Castrense vel quasi filio condemnato pro crimine laesae maiestatis cum confiscatione bonorum veniat in huiusmodi confiscatione? Et dicendum videtur quòd

non, per text. ad hoc singu. in l. iij. C. de bono. perscr. per quem text. ita dicunt Bart. & alij in l. si finita. in §. si de vectigalibus. ff. de dam. infect. & idem voluit Cyn. in d. l. iij. C. de bon. proscriptor. & Alberic. in tract. statut. in iij par. quæst. xij. & in l. iij. §. sed vtrum. ff. de minor. in versicu. extra glos. quæritur. Contrariam tamen partem, quòd imo peculium Castrense vel quasi veniat in tali publicatione bonorum filij, tenuit Angel.
2 in l. si filius. ff. de damn. infect. & mouetur quia † filius in tali peculio habet plenum ius, & in eo est loco patrisfamilias, per tex. in l. ij. ff. ad Macedonia. & illud potest alienare, & de eo liberè disponere: Ergo delinquendo potest illud amittere. Alienare enim illud tacitè dicitur eum delictum bonorum cōfiscatione dignū qui perpetrauit, argumento tex. in l. imperatores. ff. de iure fisci. & hanc partem tenuit Nellus in tract. suo bannitorum in prima part. secundi tempor. q. xxv. Et Bolennis doctor præceptor meus Do. Ioan. Crottus, in repet. l. frater à fratre. col. vij. & col. xxj. in versic. tertia conclusio. C. de condi. indebi. vbi respondendo ad text. in d. l. si filius. C. de bon. præscript. (super quo fundatur opinio tenentium contrarium, de qua supra dixi.) dicit illum text. procedere secundum iura antiqua, secundum quæ, pater occupabat bona filij iure peculij. l. ij. ff. de Castrens. pecul. sed hodie filiusfamilias in peculio Castrensi hæredem habet ab intestato. §. j. in auth. de hæredit. quæ ab intest. defer. colum. ix. & etiam not. per glos. & scribentes in l. si infanti. C. de iure deliber. subdens, quòd fiscus in talibus bonis tanquam hæres succedet. l. ij. C. ad leg. iul. de vi. Et istam opinionem de iure veriorem arbitror præsertim in crimine læsæ maiestatis, in quo filiusfamilias commisso tali delicto amittit omnia sua bona, nec reperitur iure cautum quòd fieri debeat aliqua distinctio inter bona quæ sunt sua de iure communi, & ea quæ sua sunt ex priuilegio, vt puta peculium Castrense, vt distinguebat Petr. in dict. l. si filius. cuius distinctionem refert ibi Cynus. Præterea dicta distinctio casu quo procederet militaret in confiscatione bonorum facta ex alio delicto quàm pro crimine læsæ maiestatis, facit. quia si secus diceremus, confiscatio bonorum filij nihil operaretur, quod esse non debet. l. si quando. ff. de legatis primo.

SVMMARIVM.

1 *An publicatis bonis patris ob crimen læsæ maiestatis, veniat peculium profectitium, aduentitium, vel Castrense?*

2 *Peculium Castrense est filij; ideo non venit in confiscatione bonorum patris.*

3 *Peculium profectitium, licet sit paternum, non venit in publicatione bonorum.*

4 *Aduentitiũ filij est, ideo nõ venit in confiscatione bonorũ patris. Hoc tamen procedere non videtur.*

QVAESTIO XIII.

TERTIODECIMO quæro: an publicatis bonis patris ob crimen læsæ maiestatis in tali publicatione veniat peculium profectitium, aduentitium, vel Castrense? Et dicendum est quod non: vt voluit Alberic. in tract. suo statut. in iij. part. q. xij. & in l. iij. §. sed vtrum. col. iij. versi. extra glos. ff. de minor. idem tenuit Nellus in tracta. bannit. in prima parte secundi temp. q. xxvj. vbi dixit, quod † publicatis bonis patris non venit peculium Castrense, quia illud est filij: peculium † autem profectitium, licet sit paternum, tamen ex Diui Pij constitutionis benignitate non publicatur, vt in d. l. iij. §. sed vtrum. † Aduentitium fortius dixit non publicari, licet in eo pater habeat vsumfructum, quia filij est. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber. Ego vero circa peculium profectitium anceps sum, quia illud patris non filij est. l. certum. C. famil. herciscu. & ista ratione non venit in confiscatione bonorũ filij, vt dixit Nellus in tracta bannitorum, in prima parte secundi tempor. q. xxv. Ergo cum sit patris, illius bonis confiscatis veniet & peculium profectitium. faciunt dicta supra, in x. quæst. proxime præcedenti. & præsertim hoc procedere dicerem, quando pater esset damnatus pro crimine læsæ maiestatis, iuxta terminos l. quisquis. C. ad leg. Iul. maie. vbi nedum pater sed & filij puniuntur ex paterno delicto, & successionũ etiam extraneorum incapaces fiunt. Et quod in cõtrarium dicitur arbitror procedere quando ex delicto patris filius non puniretur, sicuti punitur in crimine læsæ maiestatis in terminis prællegatæ l. quisquis.

SVMMARIVM.

1 *Ad legata, & hæreditates delata ei qui crimen læsæ maiestatis*

commisit fisco obueniant?

2 *Quando aliquis nō est incapax sed indignus, tunc fiscus aufert.*

QVAESTIO XIIII.

1 VARTODECIMO quæro: an legata & hæreditates delatæ, & relicta ei qui crimen læsæ maiestatis commisit, fisco obueniant, siue ad hæredes transeant, vel ab intestato venientibus remaneant? Dicas quòd fisco nullatenus obueniunt: Nā quando aliquis est incapax hæreditatis vel legati, tunc fiscus non aufert tanquam ab indigno: Sed id remanet penes venientes ab intestato, l. si quis mihi bona. §. si quis plane. ff. de acquiren. hæredit. & ita tenent Iacob. de Aren. Cyn. Bartol. Angel. Pau. de Castr. Bald. Fulgos. & alij, in l. j. C. de hæredib. insti. & probatur in l. si metallum. ff. de his quæ pro non script. habentur. & in l. in metallum. ff. de iure fisc. Bald. in l. j. C. de secun. nupt. vbi post Petr. dixit, quòd quandò quis non potest capere non est locus fisco, sed illud efficitur pro non scripto, & ideo remanet alijs ab intestato succedentibus. idem voluit Bar. in l. si deportati. ff. de leg. iij. hoc idem tenuit Marian. Soci. consil. xxij. versic. verum prædictis. col. iiij. in j. volum. vbi dixit, hanc opinionem maximè in hæreditate, quæ ab intestato defertur tenuisse Iacobum Butrig. in d. l. j. C. de hæred. inst. alleg. etiam quod not. glos. in §. legati. instit. de legat. & in l. si quis mihi bona. §. si quis. ff. de acquirend. hæred. ad idem Ioan. de Imol. in l. si seruus eius. eod. titul.

2 † Secus tamen dicendum quando aliquis non esset incapax, sed indignus: tunc enim aufert fiscus tanquam ab indigno, vt ff. de inoffi. test. l. Papinianus. §. meminisse. & l. cum talibus. §. fi. ff. de his quib. vt indig. & hāc opi. tenuit etiam Bal. in d. l. si quis. col. fi. vers. tertiò dicitur hic.

SVMMARIVM.

1 *Legitima detrahenda per condemnatum crimine læsæ maiestatis grauatum restituere hæreditatem si sine filijs decederet, cui applicabitur.*

QVAESTIO XV.

VINTODECIMO quæro: fuit aliquis condemnatus pro crimine læsæ maiestatis & eius bona publicata, verum cum iste esset grauatus restituere hæreditatem in euentum quòd sine

sine filijs decederet, cui, legitima, ex dictis bonis detrahenda ad ipsum condemnatum spectans, applicabitur? Dicas quòd fisco, ita dicit Bald. in consil. viij. in iiij. volum. pro quo facit text. in l. quisquis. in princi. C. ad leg. iul. maiest. vbi dicitur, quòd bona omnia damnati pro dicto crimine fiscus capit.

SVMMARIVM.

1 *Primogenito condemnato de crimine læsæ maiestatis, qui post patris obitum in feudo successit cui applicabitur eius feudum.*

QVAESTIO XVI.

SEXTODECIMO quæro: Primogenitus qui post patris obitum in feudo successit, si in crimen læsæ maiestatis incidat contra Dominũ, an feudum deueniat in Dominum Feudi vel in fiscum, siue in eius fratrem secundum genitum? 1 Math. de Afflict. in c. j. in §. præterea si vassallus, in versic. gl. tertia. nu. 81. in titul. quæ fuit prima causa benefi. amitt. dicit, quòd si feudum est paternũ acquisitum per anteçessores istius primogeniti, & secundogeniti pro se ipsis & eorum descendentibus, & sic est paternum non autem hereditarium sed peruenit in descendentes ex pacto & prouidentia, Et tunc crimẽ primogeniti non habet nocere secundo genito. Eo enim casu secundogenitus non succedit primogenito, sed illi à quo radicẽ habuit ipsum feudum. Primogenitus namque per delictum commissum in dominum feudum alienare non potest in præiudicium agnatorum, vt in c. si vassallus culpam. in titul. si de feudo fuerit controuer. Et ideo in casu prædicto frater secundogenitus fiscum excludet. idem tenuit Andr. de Iser. ibidem, siue iure Francorum, siue iure Longobardorum viuatur. Fallit primo prædicta conclusio, quando feudum esset concessum alicui & eius filijs primogenitis successiue futuris. Eo enim casu, si primogenitus crimen læsæ maiestatis committat, secundogenitus non succedet in feudo: quia non est primogenitus primi acquirentis, nec fratris delictum committentis: sed fiscus succedet, quia considerata forma inuestituræ nullus superest Agnatus qui succedere possit, ita voluit Matthæ-

de Afflict.in d.c.j.in §.præterea si vasallus.nu.85. Secundo fallit in feudo nouo, in quo fiscus, non secundo genitus succedit, ita voluit And.de Isern. quem sequitur Matth. prædictus loco præallegato nume.87.

SVMMARIVM.

1 *Si vnus ex duobus fratribus qui inter se feudum diuiserunt committat crimen læsæ maiestatis cui eius portio deueniat?*

QVAESTIO XVII.

1 DECIMOSEPTIMO quæro: duo fratres diuiserunt feudum paternum, in quo iure Longobardorum vel communi iure feudorum siue Romano viuebatur, si eorum vnus crimen læsæ maiestatis in Dominum suum, à quo feudum recognoscebat commiserit, an illius pars Domino feudi, & sic fisco vel alteri fratri applicetur? Dicas, quod portionem prædicti feudi alter frater per ius accrescendi consequetur. ita voluit Andr.de Isern.in c.j.§.final.in titu.quæ fuit prima causa benefi.amitten.& ibidem Matth.de Affl.col.fi.n.31.& idem Matth. in c.j.§.sed & res.in titul.per quos fiat inuestit.& in c.j.de duobus fratr.à capit.inuestit.

SVMMARIVM.

1 *Damnato filio de crimine læsæ maiestatis mortuo postea eius patre an fiscus eius legitimam capiat?*

2 *Bona postea quæsita non veniunt in confiscatione bonorum.*

QVAESTIO XVIII.

1 DECIMOOCTAVO quæro: vidimus supra q.ix. an damnato filio de crimine læsæ maiestatis fiscus cogere possit patrem ad exhibendam legitimam eius, quid si viuo patre filius dictum crimen committat, demum condemnato filio pater moriatur, an fiscus capiet legitimam ipsi filio debitam in bonis patris? Et videtur dicendum quod sic, quia mortuo patre legitima filio debetur, vt probatur.& not.in Auth.si qua. C. de sacrosanct. eccles.& l. Deo nobis.§.hoc etiam.C.de epis.& clerie. Contrariam tamen partem veriorem esse testatur Specu. in tit.de execut.sentent.in §.sequitur videre in quibus. in versicu. quid si filiusfamilias. & veri. quidam tamen dicunt quod legitima

ftima. vbi dixit, quòd si filius delinquit viuo patre etiam post obitum patris legitima ad curiam non perueniet. hanc etiam opin.tenuit Martin.Laud.in tract.suo de fisco.q.vj. †facit,quia in confiscatione bonorum non veniunt bona postea quæsita, nec legata quorum dies non cessit.gl.in l.nam ad ea.ff.de condit.& demonstrat.Bald.in l.iij.de priuileg.fisc.Mart. de Laud. in d.tract.suo de fisc.q.x.Bal.cons.cclvij.quæritur vtrum,in iij. vol.faciunt quæ dixi supra q.ix.proxima præcedente. & est ratio: quia filius viuo patre delinquit,quo viuente nullam habet legitimam,vt in auth. de hæred. & falcid. §. si quis autem non implens.doct.in l.si qua pœna.vbi Cy.ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. Comprobatur prædicta conclusio etiam ea ratione: quia in confiscatione bonorum non veniunt bona futura,vt dixi supra q.vij.proxima præcedente.faciunt etiam dicta supra q. viij.proxima præcedente. 2

SVMMARIVM.

1 *Vsufructuario damnato de crimine læsæ maiestatis an vsusfructus in fiscum deueniat.*

2 *Pater qui crimen læsæ maiestatis committit,ius patriæ potestatis amittit.*

QVAESTIO XIX.

DECIMONONO quæro: si vsufructuarius incidat in crimen læsæ maiestatis & condemnetur, an vsusfructus in fiscum deueniant? Bal. mouet hanc quæstionem generaliter in damnato cum confiscatione bonorum, in l.j.C. de bon.libert.& tenet quòd non,per text.in l.corruptionem.C.de vsufruct.Contrarium tenuit Batt.in l.si quis in tantam. C. vnde vi.vbi dixit,quòd vsusfructus publicabitur,per tex.in l.vsusfructu.ff.sol.matrim.idem tenuit Ange.in l eorum.ff.de dam. infect. vbi dixit, quòd talis commoditas publicabitur durante vita condemnati,per tex.in l.vectigali.C.de pigno.In hac materia distingue, quòd aut quærimus, vtrum reo mortuo vsusfructus, qui erat penes eum, in fiscum deuenire debeat vigore confiscationis factæ de eius bonis; & dicendum quòd non; & isto casu procedat opinio Bald. in d.l.j.C. de bon. libert. Aut

quærimus, an reo viuente eius bonis publicatis vsusfructus, qui erat apud eum, in fiscum deuenerat: & hoc secundo casu distingue, quod aut reus erat vsusfructuarius ex dispositione hominis, aut ex dispositione legis. Si ex dispositione hominis, vt puta quia relictus fuerat vsusfructus vel ab aliquo donatus, & isto casu publicatis eius bonis etiam dicta commoditas vtendi & fruendi publicata censetur, & ita procedant dicta Bart. in d. l. si quis in tantam. & Ang. in d. l. eorum. Aut condemnatus vsumfructum habebat ex legis dispositione, vt pater qui propter Patriam potestatem vsumfructum habet in bonis filij, & isto casu dicendum est, quod aut pater vsumfructum filio remiserat, iuxta formam. l. cum oporteat. §. fin autem. C. de bon. quæ liber. & hoc casu fiscus nil petere poterit, sicuti nec petere possent hæredes condemnati quorum loco fiscus succedit. l. iij. C. ad leg. iul. de vi. Si vero pater vsumfructum filio non remisisset, & tali casu, aut bannitus cum publicatione non perdit patriam potestatem, & eo casu ipsa commoditas vtendi & fruendi transibit in fiscum iuribus supra deductis. Aut perdit patriam potestatem, & tunc eatenus vsusfructus ad fiscum transibit quatenus remanet penes patrem cum filius patriam exit potestatem, videlicet dimidia, vt in d. l. cum oporteat. §. cum autem. prædictam distinctionem facit Nellus in tract. suo bannit. in prima

2 part. secundi tempor. q. xxvij. ¶ constat autem, quod pater qui crimen læsæ maiestatis commisit ius patriæ potestatis amplius non retinet, cum omnia quæ iuris ciuilis sunt statim amittat secuta condemnatione, præsertim cum ab Imperatore vel Papa bannitur vel ab eorum repræsentantibus, vt per Ang. in l. si cum dotem. §. si pater. ff. sol. matr. Martin. de Laud. in tract. de crim. læsæ maiesta. q. liiij. Nellus in d. tract. bannit. in prima part. secundi tempor. q. iiij. vers. Præterea pone. & secundum distinctionem prædictam puto dicendum etiam in damnato pro crimine læsæ maiestatis, cuius bona ad fiscum translata sunt vigore confiscationis.

SVMMARIVM.

1 *Filius qui commisit crimen læsæ maiestatis, si ad gratiam restituatur an feudum recuperet.*

2 *Restituere damnatum capite in integrum est de reseruatis principi.*

Soli

3 *Soli principi spectat recipere ad gratiam eius offensores. Idem in restitutione bonorum damnato.*

4 *Restitutio non tollit ius tertio quæsitum.*

QVAESTIO XX.

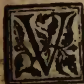

IGESIMO quæritur: supra q.xvj.proxima 1 præcedente vidimus, qualiter feudum amittitur commisso crimine læsæ maiesta.per filium, quid si filius ad gratiam restituatur, an feudum recuperet? Matth.de Afflict.monet hanc quæstionem, in c.j.§ præterea si vasallus.in versic.glos.iij.nu.90.in tit.quæ fuit prima causa benefic.amittend. & ibi distinguendo dicit, quòd aut filius fuit in integrum restitutus patre viuente, vel eo mortuo, si patre viuente, eo casu, quia tempore mortis patris reperitur habilis mediante restitutione & indulgentia, succedet in feudo quòd pater tenebat ac si nunquam inhabilis fuisset.argumen.text.in l.Imperialis.C.de nupt.& l.quòd ita.ff. de ædil. edict. & hoc procedere asserit quando à rege est restitutus, secus si ab inferiore vt puta ab eius officiali, nam eo casu non habetur ac si nunquam fuisset inhabilis secundum Andr.de Isern.in d.§.præterea si vasallus. † Facit quia restitue- 2 re damnatum capite in integrum est de reseruatis principi, l.si quis filio exhæredato.§.penulti.ff.de iniust. rupt.& irrit.fact. test.& l.diui.in fin.princ.ff.de pœn. † Et soli principi spectat re- 3 cipere eos qui eum offenderunt ad plenitudinem suæ gratiæ vt est text.in tit.de pac.Constan.in princ.in vsibus feud.& pariter ad solum principem pertinet restituere bona damnato.l.ij. C.de sent.pas. Secundo vero casu quando filius restituitur post obitum patris,& iam secundo genitus feudum ex patris morte habuerat: & isto casu dicas restitutionem huiusmodi secundo genito non præiudicare, vt voluit Andr.de Isern.in d.§.præterea si vasallus.argum.tex.in l.fin.ff.de pact.& in l.si post mortem.§.fin.ff.de contratab.& l.sicut.C.locat. † Et quòd restitutio ta- 4 lis non tollat ius quæsitum tertio, facit tex.in cap.quamuis. de rescript.lib.vj.Egid.Bellem. Decis.dccxliiij. his suppositis.& idem Decis.dccxliij.conclusio patet.& l.fin.C.de sent.pass.Bar. in l.Gallus.in §.& quid si tantum.columna penulti.ff. de libe. & posth.& ibi Iasonu.63.& Galliaula.nu.58.cum sequen.& per Paris.consil.lxx.nu.165.in iij.volumi.

SVMMARIVM.

1 *Primogenitus habens feudum crimen læsæ maiestatis commisit, propter quòd illud amisit, & ipse ac eius filij facti sunt incapaces, ideo feudum ad secundogenitum deuenit, si filius primogeniti restituatur an feudum ad eum transeat.*

QVAESTIO XXI.

1 IGESIMOPRIMO quæro; primogenitus feudum tenens crimen læsæ maiestatis commisit, propter quòd feudum amisit ipse, & eius filij sunt effecti incapaces, & ideo feudum ad secundogenitum transiuit, si filius primogeniti per principem restituatur, contra quem crimen prædictum commissum est, an mortuo patre dictum feudum ad filium rei dicti criminis restitutum transeat, vel remanere debeat apud fratrem damnati secundogenitum? Matthæus de Afflictis mouet hanc quæstionem in capitulo primo. §. præterea si vasallus. in versiculo glossa tertia. numero nonagesimoquinto. in titulo. quæ fuit prima causa beneficij amittendi. & ibi dicit, quòd feudum remanebit penes secundogenitum, excluso filio primogeniti & rationem assignat, quia filius primogeniti nunquam feudum habuit, & ideo restitutio sibi non dat quòd nunquam habuit, cum priuatio habitum præsupponat, vulgata lege decem. ff. de verborum obligationibus. Hoc tamen sane intelligendum dicit, nisi aliter sonarent verba restitutionis: quo casu esset exequenda & obseruanda forma, & tenor restitutionis.

SVMMARIVM.

1 *Restituto primogenito qui erat damnatus de crimine læsæ maiestatis, an filius ei natus post delictum commissum restitutus intelligatur.*

2 *Testamentum filijfamilias postea à patre emancipati non reconualescat.*

3 *Filij nati ex concubina per subsequens matrimonium legitimi efficiuntur matrimonio intermedio non obstante.*

4 *In annexo idem iuris est quod in principali.*

5 *Restitutio sui natura omnia reponit in pristinum statum.*

Resti

6 *Restitutio aequiparatur fictioni postliminij.*
7 *Restitutio principalis est restitutus damnatus in illius consequentiam.& nu.8.*
9 *Restitutio purgat omnem maculam.*

QVAESTIO XXII.

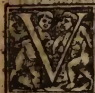

VIGESIMOSECVNDO quaero: filius primogenitus crimen laesae maiestatis commisit, qui feudum paternum tenebat, deinde sibi filius natus est, quo casu ipse primogenitus & omnis eius descendētia ad ipsum feudum inhabilis est, & feudum ipsum deuoluitur ad fratrem secundogenitum, si primogenitus est restitutus à principe contra quem tale delictum commiserat, & ad illius gratiam sit receptus, non est dubium, quòd feudum recuperat, secundum Andr. de Iser. in c. j. de vasall. decrep. aetat. sed an mortuo primogenito restituto feudū ipsum deueniat ad filiū ipsius primogeniti, vel ad fratrem restituti secundogenitum? Hanc quaestionē ponit Matth. de Affl. in c. j. § praeterea si vasallus. in versi. gl. iiij. col. pen. in fi. & col. vlt. in prin. in tit. quae fuit prima caussa benefic. amit. vbi dixit quòd hanc quaestionem nemo tangit, & quòd filius primogeniti non succedat in d. feudo adducit rationem: quia ipse nunquàm fuit habilis, cum non habuerit legitimum principium, ex quo tempore eius natiuitatis propter patris delictum reperiebatur inhabilis. cōprobo hoc fundamentū ex tex. in l. quisquis. in §. filij vero. C. ad l. iul. maiest. & ibi not. doct. quòd inhabilitas filiorum, (de qua ibi) trahitur etiam ad filios natos pòst commissum delictum, & licet pater restituatur, dicit filium non restitui. alleg. in arg. illud; † quòd si filiusfamilias testamentum fecerit, & postea emancipetur à patre dictum testamentum non reconualescit, cùm legitimū principium nō habuerit. l. j. §. si filius. ff. de leg. tertio. secundum Bald. in l. seruus. C. de legat. Sed si antè crimen esset natus ex quo habuit legitimum initium feudum, ad ipsum transibit patruo excluso: quia cessante impedimento finis ad principium trahitur; & econtra non considerato medio, vt dicit notari in l. fin. ff. de Reg. Caton. † facit vltra allegata per eum & not. Abb. in c. tanta. extra qui filij sint legit. col. j. vbi dixit, quòd si quis solutus filios habuit ex concubina, demum in vxorē aliam accipiat & moriatur postmodū vxor, si tali 1 2 3

tali mortua vxore redeat ad concubinam & illam in vxorem accipiat, filij nati in primo concubinatu non obstante primo matrimonio intermedio per subsequens matrimonium legitimantur. Istis tamen non obstantibus contrariũ decidit, quòd immo patre restituto tali casu eius filius qui propter se erat effectus inhabilis restitutus censetur: quia nihil tam naturale quàm eodem vinculo quid dissoluatur quo ligatum erat. l. nihil tam naturale. ff. de regul. iur. filius autem propter patrem erat ligatus. Ergo eo dissoluto, dissolutus est filius:
4 †quia idem iuris est in annexo quod in principali, iuxta not. in c. translato. de constit. & c. quanto. de iudic. Istam opinionẽ, quam puto veram, comprobo infra scriptis fundamentis.
5 † Primo quia restitutio sui natura omnia reponit in pristinũ statum. l. ij. §. final. ibi restituere autem videtur. ff. ne quid in loc. public. l. videamus. §. in fauiana. ff. de vsur. vbi habetur, quòd actus restitutus pro non facto habetur. facit text. in l. j. in fi. C. de senten. pass. & text. in l. restituere. ff. de verb. sign.
6 l. ij. ff. de natal. restituend. † Secundo quia restitutio æquiparatur fictioni postliminij, & trahitur retro, & perinde habetur ac si nunquam felonia commissa fuisset. l. si quis filio exhęredato. §. penult. ff. de iniust. rupt. & irrit. testam. Et quòd restitutio retro trahatur, tenuit Ang. & Ioan. de Imol. in l. si alienum. §. in extraneis. ff. de hæred. instit. operabitur ergo restitutio facta patri per principem, quòd sit ac si pater nunquam damnatus fuisset: sed si nunquã pater damnatus fuisset, vtique filius esset capax feudi, & sic secundogenitus eius patruum excluderet: ergo idem erit in casu nostro stante dicta
7 restitutione. † Tertio facit, quia restituto principaliter damnato restituitur is qui in consequentiam eius damnatus fuit.
8 l. fin. ff. de sent. pass. † Quarto facit notabilis doctrina Salyc. in l. castitati. col. j. C. ad leg. iul. de adult. vbi notabiliter dixit, quòd cum restitutio reponat omnia in pristinum statum trahitur etiam ad illas personas quæ in consequentiam cum principali damnatæ sunt. facit text. in l. si debitor. C. de sent. pass. Quinto adduco illud, quod commu. concludunt doct. & tex. in d. l. quisquis. in §. filij vero. vbi statuitur, quòd patre commitente crimen læsæ maiestatis filij puniantur ex patris delicto, continet odium irrationabile, vt dicunt ibi doct. & est ratio: quia cum nihil ipsi deliquerint contra iuris regulas ex rigorositate leg. illius in odium patris puniũtur. Restitutio

igitur de patre facta etiam eis proderit, quia ipsi accessoriè ad patrem sine eorum delicto puniti erant. sublato etenim principali accessoriū corruit.† Ad idem facit, quòd dixit Bal. in l. 9
Imperialis. §. j. C. de nup. vbi per illū tex. voluit. ꝙ restitutio purget omnē maculā, ex eo ꝙ oīa reponit in pristinū statum.

SVMMARIVM.

An committens crimen læsæ maiestatis, statim amittit administrationem bonorum suorum.

1 *Committens crimen læsæ maiestatis, antequam accusetur, statim administratio bonorum suorum ei interdicitur.*

QVAESTIO XXIII.

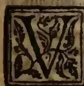

VIGESIMOTERTIO quæro: an is qui crimen læsæ maiestatis commisit, statim perdat administrationem bonorum suorum? In ista q. Dyn. in l. Imperator. ff. de iur. fisc. dixit quòd non. Contrariam partem tenuit Bart. ibi. reprobata opinione Dyn. per tex. in l. penult. & final. & ibi glos. C. ad leg. iul. maiest. & l. iudiciorum. & ibi glos. ff. de publ. iud. & l. quæsitum. ff. qui & à quibus. not. Bar. in l. post contractum. ff. de donat. & ibidem Io. de Imo. & Cy. in l. final. C. ad l. iul. maiest. Marian. Soci. consil. xxij. colū. iij. vers. tertio probatur. in j. volu. Et scias, † quòd committenti 1
crimen læsæ maiestatis statim quòd tale delictum commisit, etiam antequam accusetur, administratio bonorum suorum sibi interdicitur: ita dixit Odofred. in l. eorum patrimonia. co. ij. nu. 7. de iure fisc. C. lib. x. & hoc est bonus text. in d. l. fi. ibi, ex quo quis tale crimen contraxit. C. ad leg. iu. maiest. ad idem est tex. apertus in d. l. quisquis. in §. emancipationes ibi, quo primum memorati de ineunda factione, ac societate cogitarunt. C. ad leg. iul. maiest.

SVMMARIVM.

An alienationes factæ post crimen læsæ maiestatis contractum sint nullæ.

1 *Alienationes factæ post crimen commissum sunt nullæ.*
2 *Quid de alienatione bona fide facta.*
3 *Iniusta ignorantia habetur pro scientia.*
4 *Hæretici contracto crimine hæresis, an possint alienare quicquam*

quam

quam de eorum bonis?

5 *Fiscus casu quo reuocetur alienatio an teneatur emptori prætium restituere.*

6 *Donatio facta à reo criminis læsæ maiestatis an valideatur sequuta restitutione?*

7 *Is cuius bona confiscata fuere, si restituatur satisfacere tenetur creditoribus antiquis.*

QVAESTIO XXIIII.

VIGESIMOQVARTO quæro: an alienationes factæ per eum qui crimen læsæ maiestatis commisit, post perpetratum delictum
1 etiam ante accusationē sint nullæ? Et dicas † quod sic: per tex. ad hoc expressum in l. quisquis. §. emancipationes. C. ad leg. iul. maiest. ad idem est text. in l. fi. eod. tit. & l. quæsitum. ff. qui & à quibus. Quinimo alienatio facta post contractum crimen læsæ maiestatis, licet reus moriatur antequam condemnetur, si contingat post illius obitū de crimine queri, imperfecta alienatio declaratur si ipsum tale crimen commisisse constiterit, vt dixit Iaco. de Aren. in l. post
2 contractum. ff. de donat. † Sed quid dicemus de alienatione facta alicui bona fide recipienti an valeat? Videtur dicendum talem alienationem valere: quia bonæ fidei emptor damno affici non debet. l. qui à debitore. ff. de his quæ in fraudem cred. l. senatus. ff. ad Syllen. hanc quæstionem mouet Iac. de Are. in l. meminisse. C. Ad leg. iul. maiest. vt ibidem refert Cyn. & distinguit quòd aut alienatio est facta titulo lucratiuo, aut titulo oneroso, aut titulo iusto non oneroso vel lucratiuo, vt puta causa dotis: primo casu, quando alienatio est facta titulo lucratiuo, dicit alienationem reuocari, vt ff. de donat. l. donationes. §. vlt. & d. l. meminisse. Secundo vero casu, aut alienatio est facta scienti, aut ignoranti: si scienti reuocatur, vt l. chirographis. §. fin. ff. de administ. tut. & d. l. qui à debitore. si verò est facta ignoranti, aut iusta est ignorantia, & tunc non
3 reuocatur. d. l. qui à debitore. † Aut iniusta est, & eo casu reuocatur: quia iniusta ignorantia habetur pro scientia, vt d. l. chirographis. arg. tex. in l. ij. §. sed facti. ff. de iur. & fact. ignorā. Tertio vero casu quando iusto titulo fit alienatio, vt puta causa dotis constituendæ, & tunc dicit quod locum habet l. superior. §. dotes cum determinatione: l. si fundator. § ... ff. de his

quæ

quæ in fraud. credit & cum ista distinct. Iaco. de Aren. pertrāsit Cyn. in d. l. meminisse. & Angel. licet neque de Iacobo de Aren, neque de Cyn. mentionem faciat. voluit tamen quòd etiã alienatio facta ex causa dotis reuocetur, per tex. in d. l. quisquis, in §. emancipationes. C. ad leg. iul. maiest. Salyc. autem in l. si quis post, C. de bon. proscript. dixit quòd quando sumus in casu in quo ipso facto bona confiscantur, vt in crimine læsæ maiestatis tunc donatio vel alienatio non valeat tanquam facta de re non sua, vt per eum ibidem col. v. circa medium. & col. penul. in versi. ex præmissis igitur vbi dixit, quòd alienationes factæ post reatũ quãdo bona ipso facto sunt publicata, siue administratio fuit à lege interdicta, vt in crimine læs. maiest. si sunt voluntariæ indistincte reuocantur & prohibitæ sunt: necessariæ vero valent si interuenit bona fides eius qui soluit, & dicit Angel. in d. l. meminisse. in fin. prædicta esse notanda ad hoc, † an hæretici contracto crimine hæresis alienare possint 4 quicquam de eorum bonis vendendo, donando, aut dotem cõstituendo, quia & ipsi sunt rei criminis læsæ maiest. in quibus dicit in omnibus dicendum vt supra dictum est. † An autem fiscus eo casu, quo reuocatur alienatio, teneatur emptori pre- 5 tium restituere. vide Cyn. in d. l. meminisse. in fin. † Sed an 6 donatio facta ab eo qui crimen læsæ maiestatis commisit, quæ propterea nulla fuit, validetur sequuta restitutione? Et videtur dicendum quòd sic, per tex. in l. fundum. ff. de fund. dotali. vbi dicitur, quòd si maritus vendat fundum dotalem, etiam quòd venditio nulla sit, attamen, si postmodum maritus dotem lucretur, illa venditio confirmatur ex iure nouo superueniẽte ipsi venditori. ad idem confert tex. in l. cum vir. ff. de. vsucap. vbi habetur, idem esse in vendente rem furtiuam. † facit ad 7 hoc quòd voluit Bald. Ang. Alex. & alij in l. si marito in prima fin. ff. sol. matrimonio. vbi dicunt, quòd is cuius bona confiscata fuere, si restituatur satisfacere tenetur creditoribus antiquis. Prædictis tamen non obstantibus secus videtur dicendum in casu nostro. ad quod facit: quia, quod à principio non subsistit ex actu temporis, non conualescit.

SVMMARIVM.

1 *Committens crimen læsæ maiestatis, an amittat dominium bonorum suorum ipso iure, vel requiratur sententia.*

Rebel

1 *Rebellis ipso iure amittit vtile dominium bonorum suorum.*
2 *Committens crimen lesæ maiestatis amittit ea quæ sunt iuris ciuilis.*
3 *Vasallus committens crimen lesæ maiestatis ipso iure feudum amittit.*
4 *Concordantia diuersarum opinionum in dicto articulo, per Ioan. Ignèum.*
5 *Approbatur opinio Bar. in prædicto articulo.*
6 *Improbatur distinctio ignei in articulo prædicto.*
7 *Opinio Bar. vt Idolum adorari solet.*

QVAESTIO XXV.

1 VIGESIMOQVINTO quæro: an committens crimen læsæ maiesta. amittat dominium bonorum suorum ipso iure, vel requiratur sententia? Dyn. in l. Imperator. ff. de iure fisc. per illum tex. dixit quod ipso iure dominium dictorum bonorum in fiscum transit: per tex. in l. fina. C. ad leg. iul. maiest. & l. ex iudiciorum. ff. de accusat. l. donationes. in fin. ff. de donat. ad idem est glos. in l. fin. C. de iure fisc. lib. x. quæ dixit quòd in crimine læsæ maiestatis bona in fiscum transmittuntur, licet reus viuens nec accusatus nec condemnatus fuerit. idem sentit glos. in l. si quis in tantam. versic. super quarto quæro, C. vnde vi. glos. in l. ex publicorum. ff. de accusat. glos. in c. cum secundum. de hære. in vj. & hanc partem videtur sentire Bartol. in extrauaganti, qui sint rebelles. in verbo. rebellando, in
2 versicul. item quæro quòd de dominio. † vbi concludit, quòd rebellis ipso iure amittit vtile dominium bonorum suorum cum sit introductum de iure ciuili, nā ea quæ iuris ciuilis sunt amittit committēs crimen læsæ maiestatis. l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de cap. dim. hanc etiam opinionem videtur sensisse Bald. in c. Imperialem. §. callidis. de prohibit. feud. alien.
3 per Federic. † vbi dixit quod vasallus committens crimen læsæ maiestatis, ipso iure feudum amittit. idem Bald. in l. ij. vers. ita in feu. C. de liber. & eorum liber. Andræas de Isernia. in cap. j. in fin. in titul. de feu. non sine culpa non amitt. idem in feudo dixit Are. in l. si quis post accu. ff. de testam. Io. And. in c. Fœlicis. de pœ. in vj. & ibi Domi. & idē in c. pro humani. § fin. de homicid. in vj. & idem tenuit Luc. de Pen. Tolosanus. in l.

.C. de

j.C.de petit.bonorum sublat.libr.x.& idem in l.cum allegatis.C.de re milit.lib.xij.hanc partem tenuit etiam Nic.Boer. in suis decis. Decis.cclxxvij.nume.12.in ij.part.vbi dixit,quòd in crimine hæresis & læsæ maiestatis ex die commissi criminis bona sunt ipso iure confiscata: sed illorum apprehẽsio non fit per fiscum nisi post latam sententiam. Contrariam partem,quòd is,qui crimen læsæ maiestatis commisit, ipso iure non perdat dominium bonorum suorum,tenuit Barto.in d.l. Imperator.ff.de iu.fisc.col.j.circa fi.vbi dixit, quòd in crimine hæresis & læsæ maiestatis quis non amittit dominium rerum suarum ipso iure: sed tantum bonorum suorum administrationẽ per tex.in l.penul.& final.C.ad leg.iul.maiest.l.ex publicorum.ff.de accusatio. l.auferre.§.in reatu.ff.de iur. fisc.l. quæsitum.ff.qui & à quibus manu.liber.acci.idem tenuit Bar. in §.j.in auth.de incest. nupt.col.ij.&in l.si debitor, in fin. ff. quæ in fraud.credi.& in l.post contract. ff.de don. hoc idem voluit Bald.sibi contrarius,in l vnica.C.ne ex delict.defunct. Cyn. & Iac.de Aren.in l.penul.C.ad leg.iul. maiest. & Paul. de Castr.in d.l.post contractum.ff.de dona.& in l.qui à latronibus.vbi etiam Aret. & Imol.in §.j. ff. de testamen. & idem Arc. in l. Pantonius.§. rei perduellionis. ff.de acquiren. hæred. & in l.si quis post accusationem.ff.de testa.Ro. in l.eorũ. in prin.ff.de dam.infe.& in d.l.post contractũ.ff.de donatio. Ioan.Faber in §.j.insti.quib.alien.licet.Ioã. de Plat.in d.l.eorum.C. de iure fisc. libr.x. † Hanc quæstionem latissime ar- 4
guẽdo ad partes examinat Ioan.Igneus doct. vltramontanus, in repet.l.necessarios.§.non alias.ff.ad Syllan.vbi post multa. nume. 52.concludit prædictas opiniones contrarias hoc modo concordari posse.videlicet: quòd verum sit, quòd ipso iure commisso crimine læsæ maiestatis statim reus amittat dominium bonorum suorũ. & ita procedat prima opinio: sed quod illorum possessione priuari non possit, donec per sententiam iudicis crimen commissum constiterit. nam sequuta sententia non dictorum bonorum dominium,sed illorum possessio per fiscum vendicabitur, & à possessoribus auferetur. d.l.fin. C.ad leg.iul. maiest. & d.l.quæsitum.ff.qui. & à quibus manumiss.libert.accipi.& l. res quæ.§. j.ff. de iure fisc. sententia enim lata statim apparet retro dominiũ fisco, competijsse.d. l.cum filius.§.fi.ff.de legat.ij.c.cum secundum.de hæret.in vj. l.Papinianus.§. meminisse.ff. de inoffic. testam. licet enim

quis bona sua ipso iure amittat, & illa fisco quærantur: non tamen posessio eorum ipso iure fisco acquiritur. Bar. in l. cō
5 missa. ff. de public. Martin. de Laud. in tract. de fisc. q. lxiij. † In ista opinionum varietate arbitror secundam opinionem quòd dominium ipso iure bonorum rei criminis læsæ maiestatis ante sententiam fisco non quæratur, veriorem esse. Et propterea sequor opinionem Bar. in d. l. Imperator. & sequacium. Et pro ista opinione est tex. apertus, cui non video responderi posse, in d. l. quæsitum. ff. qui & à quibus. vbi Paulus iurisconsultus ita dixit, quæsitum est an is qui maiestatis crimine reus est manumittere posit, quoniam ante damnationem Dominus est. & sic ineuitabiliter probat dominium rerum & bonorum rei criminis læsæ maiestatis statim commisso crimine ipso iure in fiscum non transire. & istam partem tenuit etiam Laurentius Calcan. in consil lj. licet his quæ supra. col. iij. in princ. versic. quia licet bona afficiantur. & in ver. ad tolendum. ergo ad fin. ead. col. & idem Calcan. in consil. lxvj. visis omni-
6 bus & ponderatis. colum. j. in princ. † Nec placet distinctio Ignei supra relata, quòd prima opinio procedat quo ad dominiū: secunda vero quo ad possessionem. Nam licet verum sit, quòd possessio ipso iure in aliquem transire non posit, cum sit quid facti, & requirat actualem apprehensionem. l. cum hæredes. ff. de acquir. hæredit, & sic expectari debet sententia pro ea apprehendēda: idem est in dominio quod statim nō transit commisso crimine, per text. in d. l. quæsitū. Videtur propterea aliter dici posse. videlicet: quòd prima opinio procedat quantum ad bonorum suorum administrationem. Illam enim reus criminis læsæ maiestatis statim amittit commisso crimine, & l. ipso iure. vt in l. quisquis. §. emancipationes. C. ad legem Iuliam maiest. & dicta l. quæsitum. & dixi supra quæst. xxiij. proxima præcedente. Secunda vero opinio Bartol. & sequacium procedat, quo ad dominium quòd illud non trans-
7 eat in fiscum nisi sequuta sententia, quæ tenenda est. † Bartol. enim opinio vt Idolum adorari solet, vt inquit Cuma. in auth. nisi breuiores. C. de sent. ex pericul. recitand. & hanc opinionem inuenio tenuisse etiam Iac. de Aren. in d. l. post contractum. col. ij. in versic. Dominus Odofred. ff. de donat.

SVMMARIVM.

1 *Reus criminis læsæ maiestatis an pendente accusatione alimentari debeat de bonis suis?*

QVAESTIO XXVI.

IGESIMOSEXTO quæro: vidimus supra q.xxiij. proxima præcedente, & etiam in proxima superiori q. quòd ei, qui commisit crimen læsæ maiestatis, est interdicta administratio bonorum suorum, An accusatione pendente reus ali debeat de bonis suis? Circa quod breuiter dicas, quòd sic. pro quo facit tex. in l. ait prætor. §. si fundus. ff. de iure deliber. Et ita voluit Alberic. in l. final. C. de ordin. cogni. & Marti. de Laud. in tract. suo de fisc. q. cclij. vbi dixit, pro hoc videndum bonum verbum Bart. in fisco, in l. prætor. in princ. ff. de sepulcr. violat. Tu dicas, quòd Bart. in d. l. prætor, nil penitus de hoc dixit. 1

SVMMARIVM

1 *Debitor illius qui commisit crimen læsæ maiestatis ei soluendo an liberetur à debito?*
2 *Item quid dicendum de soluente nondum accusato, inquisito, vel denuntiato pro dicto crimine?*
3 *Soluens creditori putatiuo liberatur ac si soluisset vero creditori.*
4 *Debitor soluens mandato iudicis plenissimam liberationem consequitur.*
5 *Debitor ex iusta causa soluens putatiuo creditori, etiam sine mandato iudicis, liberatur.*

QVESTIO XXVII.

IGESIMOSEPTIMO quęro: an debitor illius, qui commisit crimen læsæ maiestatis, ei soluendo antequam sibi inhiberetur à debito, liberetur, ne postea à fisco molestari posit? In hac quæstione videtur dicendum quòd sic, ita sentit Imol. in clem. pastoralis. col. iij. versic. Et nota argumen. de senté. & re iudi. subdit tamen de hoc dicendum vt in l. post contractum, ff. de donat. Tu dicas contrarium verius esse, quòd imò debitor rei criminis læsæ maiestatis si illi soluat 1

etiam ante condemnationem non liberatur.l.penul.C.ad leg. iul.maiest.& probatur in c.fœlicis.de pœn.in vj.ibi,nullus ei debita reddat.Secus est in aliis criminibus, vt in d.l.post contractum .ff.de donat.hanc opinionē tenuit etiam Matth. de Afflict.in tit,quæ sint rega.in.§.& bona committentium.nu. 15.col. ij.in vsibus feudor. † Limita tamen conclusionem prædictam, vt procedat quando quis soluit illi qui de crimine læsæ maiestatis erat accusatus,inquisitus, vel denunciatus, vel notorium erat siue publicum eum tale crimen commisisse: secus si quis non erat accusatus,inquisitus, vel denunciatus pro dicto crimine, imò erat occultum eum esse huiusmodi criminis reum: Tunc enim ei soluens liberaretur, argumen.
3 tex.in l.Barbarius Philippus.ff.de offic.præsid.† ad idem facit, quia soluens creditori putatiuo liberatur ac si solueret vero creditori. vt not.in c.nihil.de electio.& voluit Gasp. de Perusio,in tracta. suo. de reserua. benefi. in versic. qui sit effectus reseruationis.versicul.quæro primo.Quod præsertim procedit quando quis solueret creditori putatiuo mandato iudicis, vt dixit Marc.Ant.Bauer.in tract.suo de mora.in prima parte. †facit,quia debitor soluēs mādato iudicis plenissimam liberationē consequitur, vt not.in l.ait prætor, §. permittitur. ff.de
4 minor. & habetur per Bar.in l. minor vigintiquinq; annis,eo. tit.& per D.Carolum Ruin.præceptorem meum in consil. clxxj.visis consilijs.col.ij.nu.3. † Quinimò ibidem nu. 4. dicit,quòd debitor ex iusta causa soluens putatiuo creditori etiā
5 sine iudice liberatur.l.j.§. si rē à seruo.ff.deposi.& per Barto. & Alberi.in l.vrbana. ff.de condit. indebit. Quinimò cum hoc sit de speciali iure,quòd debitor soluens ei qui commisit crimen læsæ maiestatis non liberetur, vt est glos.in verbo,soluere. in d.l.fi.C.ad leg.iul. maiest.nam in alijs reis secus est.l. reo.ff.de solut.ideo sane intelligi debet,quādo debitor sciebat, vel scire debebat, facultatem soluenti creditori sublatam esse. nam alias ignorans dummodo ignorantia non esset supina liberaretur,argumen. eius quòd dicitur de soluente procuratori reuocato.l.cum quis.ff.de solutio.ita dixit Salic. in l.meminisse,circa fin.C.ad leg.iul maiest.

SVMMARIVM.

1 *Accusatus de crimine testari potest pendente accusatione, & valebit eius testamentum.*

Qui

2 *Quid dicendum de reo criminis læsæ maiestatis?*
3 *Ratio cur secus sit in crimine læsæ maiestatis. ti*
4 *Opinio authoris, an testamentum accusa ,inquisiti, vel denuntiati, de dicto crimine valeat.*

QVAESTIO XXVIII.

IGESIMOOCTAVO quæro: regulariter accusatus de crimine testari potest pendente accusatione, & valebit eius testamentum. l. qui à latronibus. §. fin. & l. si quis post acusationem. ff. de testam. l. ex iudiciorum. ff. de accusation. 1
† Quid dicendũ erit de reo criminis læsæ maiestatis? Dicas in eo secus esse: quia intestabilis efficitur, vt dixit Specula. in titulo de instrumenti editione. in §. compendiose. versiculo quarto. allegat textũ in l. penultima. C. ad legem iuliam maiestatis. idem dixit D. Hippol. Marsil. præceptor meus in l. de minore, col. ij. in princ. versiculo item ille qui committit. ff. de quæstioni. vbi dixit, hoc melius probari per textum in l. fin. C. ad legem iuliam maiestatis. idem dixit Speculat. in tit. de iudic. §. j. in versiculo. Est & alia petitio circa fin. vbi ad hoc allegat textũ in l. quisquis. C. ad legem iuliam maiestatis. idem voluit Curt. Iunior in consilio c. præsupponitur in facto. columna vltima in principio nu. 5. in ij. volum. † Cur autem diuersum sit in isto crimine læsæ maiastatis, Dicas, quòd in isto crimine propter eius atrocitatem immediate eo commisso, committẽs est priuatus administratione bonorum suorum: vt vidimus supra q. xxiij. proxima præcedente. & habetur in l. quisquis. in §. emancipationes. & in d. l. finali. C. ad legem iuliam maiestatis. & in c. si quis, vj. q. j. & hanc opinionem tenuit etiam Ioãnes Igneus, in suã disputatione, an rex Franc. Imperator. recog. numero 109. & Matth. de Afflictis in c. j. §. & bona committentium. in titulo quæ sint regalia. columna iij. numero 31. in vsibus feudor. ad quod allegat textũ. in c. fœlicis. de pœn. in vj. † Dicerem ego validitatẽ testamẽti eius qui est accusatus, denũciatus, vel inquisitus, & testatus est accusatiõe pendente pendere à futuro euentu. nam si condemnabitur de tali crimine proculdubio testamentum non valebit: si autẽ absoluetur testamẽtum validum erit, quia accusatio suum non est sortita effectum cum secundum iuris regulam, non præstat. 2 3 4

impedimentum quòd de iure non sortitur effectum. cap. non præstat. de regulis iur. in vj. cap. si verum. xxxj. q. ij. l. si dari stipuler. ff. de verb. oblig. cap. congregato. de electio.

SVMMARIVM.

1 *An reus criminis læsæ maiestatis gaudeat beneficio præscriptionis.*
2 *Committens crimen læsæ maiestatis priuatur omnibus his, quæ introducta sunt de iure ciuili.*
3 *Item priuatur beneficio consuetudinis, qua cæteri gaudent.*

QVAESTIO XXIX.

1 VIGESIMONONO quæro, an committens crimen læsæ maiestatis gaudeat beneficio præscriptionis? in hac quæstio. Matthæ. de Afflict. in capit. j. in §. & bona committentium. col. iij. nume. 33. in tit. quæ sint regal. in vsibus feudor. dixit, quòd committens crimen læsæ maiestatis in regno vigore constitutionis illius regni, quæ incipit bona proditorum,
2 non gaudet ipse nec eius filij præscriptionis beneficio. † Tu dicas, quòd idem erit in aliis locis. nam committens tale crimen priuatur omnibus his quæ introducta sunt de iure ciuili, vt per Barto. in extrauagan. qui sint rebel. in verb. rebellando, versic. quæro quid de dominio. nume. 17. Et in versic. ex prædictis. nume. 21. præscriptio autem est de iure ciuili introducta propter bonum publicum. l. j. & ij. ff. de vsucapio. Azo in summa. ff. de vsucap. pro emptor. circa princip. Franc. Balb. in tract. de præscrip. par. j. col. vj. in prin. versi. iiij. principaliter quæro.
3 † Item priuatur committens crimen læsæ maiestatis beneficio consuetudinis qua cæteri gaudent. ita voluit Matthæ. de Afflict. in dicto cap. primo. in dict. §. & bona committentium. nume. 24. in titu. quæ sint regal. idem de Rebelle dixit Bald. in extrauagan. de pace constant. in versi. habetis. & idem voluit Mart. de Laud. in tract. de crim. læsæ maiesta. q. xxix.

SVMMARIVM.

1 *Clericus committens crimen læsæ maiestatis contra principem vel regem, an priuari possit beneficiis ecclesiasticis?*
2 *Clericus pro magna culpa beneficio ecclesiastico priuari potest.*
3 *Pœna priuationis beneficiorum nunquam locum habet, nisi vbi lex*

lex vel Canon hoc dicit.

4 *Clericus committens crimen læsæ maiestatis contra Papam siue Cardinalem prouinciam gubernantem beneficijs priuatur.*

QVAESTIO XXX.

RIGESIMO quæro: an clericus committens crimen læsæ maiestatis contra principem seu regem priuari possit beneficiis ecclesiasticis quæ obtinet? In ista quæstione distinguendum puto: quòd aut clericus committit crimen læsæ maiestatis contra regem recognoscentem suum regnum in feudum à Papa: aut contra alium principem non recognoscentem statum suum in feudum à Papa. Primo casu dicerem clericum à suo iudice ecclesiastico priuari debere beneficiis, ita dixit Matthæ. de Afflict. in cap. primo. in §. & bona committentium. col. ix. nume. 114. allegat ad hoc tex. in cap. primo regum. vbi dicitur, quòd si peccauerit vir in virum placari ei potest Dominus: si autem vir in Dominum peccauerit, quis orabit pro eo? quasi dicat nullus. Videtur enim delictum in ecclesia commissum cum in talem regem committitur, qui ab ecclesia regnum habet. Illa nanque suum defendere feudatarium tenetur. subdens idem Matthæus, quod talis clericus beneficiis quæ in regno habet priuari poterit, sicuti clericus qui contra Cardinalem rebellionis crimen commisit, vt in capit. fœlicis. de pœn. in vj. dicit enim magnam fore culpam esse contra Dominum temporalem quem ecclesia defendit. † Pro magna autem culpa clericus beneficio priuari potest. xvj. q. j. cap. inuentum. & ibi gloss. Innocen. in capit. ex tuarum. de purgat. canon. Hanc etiam opinionem, quòd clericus qui commisit crimen læsæ maiestatis contra regem recognoscentem suum regnum in feudum ab ecclesia (vt est Rex Neapolis & Rex Siciliæ) beneficiis ecclesiasticis priuetur, tenuit idem Matth. de Afflict. in constitut. Regni libro primo. in titu. vbi cleric. pro malefic. debeat conueniri. nume. 3. 4. 5. & 6. Aut clericus commisit tale crimen contra alium principem & fuit condemnatus cum confiscatione bonorum, & dicas quòd tali casu beneficiis non priuatur: & hoc sentit idem Matthæ. loco proxime allegato, vbi dicit secus esse, quando alio modo quàm contra Regem vel Imperatorem clericus crimen læsæ maiestatis committeret. faciunt plura quæ adducit Ias. in consil. lxxxvj.

in causa R.D.Gentilis.col.iij.in versic.Nam pœna priuationis. in iij.volu.vbi consuluit pro R. D. Gentile Balliono tunc Epi-
3 scopo Vrbeuetano. † & ibi dicit, quòd pœna priuationis beneficiorum nunquam locum habet nisi vbi lex vel Canon hoc dicit. Ad quod facit tex. in §. cum igitur.in verbo nec quælibet lex, in authen.de non eligen.secund.nubent.Bald.in authen.ex testamento. C. de secund. nupt.gloss.& ibi doct.in cap. fin.de iure patron.Curtius Iunior in authen.non licet.nume.25. C.de liber.præterit.Et prædictam conclusionem intellige, quando condemnatio à laico fieret. ita dixit Collectar.in capit.in quibusdam. versic. sed quid erit de beneficiis. extra de pœn. quia nil ad Imperatorem de bonis ecclesiæ, vt dixit ibi glo.ad idem tex. optimus in clementi. pastoralis. de re iudic. & ideo dixit idem Matthæ.in dict. §. & bona committentium. nume.114. supra allegato: quòd nunquam vidit clericum beneficio priuari propter rebellionem cõmissam in principem secularem.
4 † Quando vero clericus commisisset crimen læsæ maiestatis contra Papam, siue contra Cardinalem prouinciam gubernantem, tunc non est dubium quod ob tale crimen beneficiis priuabitur.facit tex.in d.cap.fœlicis.de pœn.in vj.

SVMMARIVM.

1 *Qui crimen læsæ maiestatis commisit, an succedere possit alicui ex testamento, vel ab intestato.*
2 *Hæreditas est de iure ciuili.*
3 *Committens crimen læsæ maiestatis priuatur omnibus quæ iuris ciuilis sunt.*

QVAESTIO XXXI.

1 TRIGESIMOPRIMO quæro: an is qui crimen læsæ maiestatis commisit, possit ex testamento vel ab intestato alicui succedere? Dicendum breuiter quòd non. l. prima. ff.de hæredibus instituẽdis.l.quisquis.C.ad legem iuliam maiestatis. si enim filij eius ob delictum paternum incapaces fiant hæreditatis, & successionum etiam extraneorum, vt in dicta l.quisquis. §.filij vero. A fortiori id erit in patre reo dicti criminis. auth. multo magis. C. de sacrosanctis ecclesiis.& Ita tenuit etiam Franci sc. Lucan. in tractatu suo, de priuileg.fisc.in ij.parte princip. in versicu. vigesimus

gesimus casus. nume. 20. † Est enim hæreditas de iure ciuilis. 2
l. obuenire hæreditatem. ff. de verborum significatio. l. tutelas. ff. de capit. diminutio. capitul. ius quiritum. j. distinct. l. iij. ff. de acquirend. hæredit. & habetur per gloss. ius quiritum: quæ dicit hoc esse verum, siue hæreditas ab intestato siue ex testamento obueniat. † Et committens crimen læsæ maiestatis pri- 3
uatur omnibus quæ iuris ciuilis sunt, de quo supra. q. xxix. proxima præcedenti satis dixi.

SVMMARIVM.

1 *Reo criminis læsæ maiestatis defuncto, an aliquæ pœnæ contra eum locum habeant?*

2 *Regulariter quæcunque crimina morte cum pœna extinguntur.*

QVAESTIO XXXII.

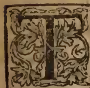

TRIGESIMOSECVNDO quæro: vidi- 1
mus hucusque de pœnis reorum criminis læsæ maiestatis quæ ipsis viuentibus infliguntur: Nunc videndum an ipsis mortuis aliquibus pœnis locus sit? Et videtur dicendum, quòd non: † quia regulariter quæcunque crimina cum pœna, mor- 2
te extinguntur. l. j. & ij. C. si reus, vel accusat. mort. fuerit. secus tamen esse dicas in crimine læsæ maiestatis, quod morte rei non extinguitur. de quo dixi etiam supra. q. xix. in rubric. qualiter in crim. læsæ maiestat. procedatur. Quia in isto crimine etiam reo mortuo dãnatur eius memoria, & bona ipsius fisco applicantur. l. penult. & vlt. C. ad legem iul. maiest. l. fin. ff. eod. §. publica. instit. de public. iudic. l. ex iudiciorum. & ibi gloss. in verbo maiestatis. ff. de accusat. §. per contrarium. instit. de hæred. quæ ab intest. defer. & istam materiam per plures quæstiones examinaui supra in præallegata rubric. qualiter in crim. læsæ maiestatis procedat. & late deduxi quæ seruari debeant, quando defuncti memoria damnatur. videre poteris ibi omnia: quia iam scripta indignum esset & pœnitus frustratorium repetere.

SVMMARIVM.

1 *Reo criminis læsæ maiestatis pendente accusatione mortuo, nunquid fiet aliqua iniuria eius cadaueri.*

2 *Reus criminis siue ante, siue post condemnationem moriatur*

nulla ei iniuria fiet.

Iudices errant qui cadauera puniendorum ad furcas mittunt.

3 *Iudex faciens suspendi cadauer delinquentis mortui tenetur in sindicatu.*

4 *Latrones famosi etiam mortui suspendi possunt.*

5 *Si esset consuetudo in loco quòd cadauer delinquentis suspenderetur tolleranda esset.*

6 *Cadauer rei criminis qui semetipsum in carceribus interfecit, an pœnæ subiiciendum sit.*

7 *Cadauer rei mortui suspendi, vel bestiis dari potest propter atrocitatem delicti.*

8 *Et hoc seruatum fuit in ciuitate Venetiarum.*

9 *Saul percussus à muliere se occidi mandauit, ne à muliere occisum dici posset.*

10 *Occidens semetipsum in carceribus an hæredem habeat.*

QVAESTIO XXXIII.

1 TRIGESIMOTERTIO quæro: quid dicendum erit de reo criminis læsæ maiestatis mortuo pendente accusatione, vtrùm eius cadaueri fiet aliqua iniuria, vt puta illud suspendendo, vel quid simile faciēdo. Dicas, † quòd siue
2 ante, siue post condemnationem, reus criminis mortuus fuerit, nulla ei iniuria fiet, vt per Angel. in l. si quis. in versicu. in tex. ibi. C. si reus, vel accus. mor. fuerit. vbi dixit, quòd errant iudices qui cadauera puniendorum ad furcas mittunt. idem Angel. in l. j. ff. de public. iudic. & ibi Imol. & Bald. in l. j. C. ne ex delict. defunct. allegat Cyn. in l. ij. C. qui test. face. possunt.
3 dicens Angel. ibi, quòd † iudex cauere debet quando delinquens moritur processu pendente, quòd illius cadauer supendi non faciat: alia in sindicatu teneretur, quia cadaueri iniuria fieri non debet. l. j. §. quoties. ff. de iniur. idem voluit Sebastia. Sapia, in repet. l. imperium. col. ij. nu. 10. ff. de iurisdi. omnium
4 iudic. † vbi tamen Imol. dixit, quòd contrarium seruatur in famosis latronibus. & hoc in eorum odium videtur tollerari posse, vt in c. mulier. xv. q. j. hanc eandem sententiam sequitur Angel. in tractatu suo malefic. in verbo. qui Dominus iudex videns. versic. Et prædicta procedunt. nume. 43. ad idem Gondisal. Villadieg. Hispan. in tract. suo de hæret. q. xxij. nume. 4.
5 † vbi inuehit contra iudices contrarium facientes, quos in sindicatu

dicatu teneri dicit, ſubdens tamen, quòd vbi contrarium de conſuetudine ſeruatur tolerãda eſſet talis conſuetudo propter delicti atrocitatem. † Sed quid dicemus de cadauere rei cri 6
minis, qui ad euitandam infamiam & ſupplicium de eo ſumendum in carceribus exiſtens ſemetipſum interfecit, vel ſumpto veneno necauit, an eius cadauer ſubiiciatur pœnę quæ viuo corporaliter infligenda veniret? Dicas, quòd non, vt per Alex. & alios poſt Cyn. in d. l. ij. C. qui teſt. fac. poſſ. vbi Rom.
† Prædicta tamen concluſio procedere nõ videtur quando quis 7
enormiter deliquit: nã propter atrocitatem & enormitatẽ delicti cadauer rei mortui ſuſpendi vel beſtiis dari poteſt, vt eſt gloſa not. in l. ij. ff. arbor. furtim cæſar. exemplificans in famoſo latrone, & ita intelligens tex. in l. capitalium. §. famoſos. ff. de pœn. quam gloſ. Roma. in l. ſi vero. §. de viro. in xlvj. fallentia mirabilem eſſe dicit. idem tenuit Gaſp. Valla. in ſua repet. l. imperium. col. vj. numero 15. & numero 16. ff. de iuriſdict. omni. iudic. attendenda tamen erit locorum conſuetudo vt ſupra dixi. † Et vidi ego ſemel in inclita ciuitate Ve- 8
netiarum, quam apellare ſolitus ſum aliarum ciuitatum Reginam, ſeruatum fuiſſe, quòd cadauer cuiuſdam rei qui atrociſsimum delictũ commiſerat, eius etenim materteram cum duobus illius filiis paruulis in eorum domo propria penes eccleſiam ſancti Mauritij vna & eadem hora interfecit, vt illi pecunias & Iocalia pro ſatis notabili ſumma eriperet, tandem captus & in carcerem detruſus, ad mortem condemnatus, vt forti erat animo ad euitandam pœnæ infamiam illiúſque atrocitatem, ſemetipſum ſumpto veneno necauit, attamen eius cadauer dilaniatum fuit, iuxta condemnationis formam. † Imi 9
tatus eſt Saul qui percuſſus à muliere ſe occidi mandauit. ne à muliere occiſum dici poſſet, vt habetur. ij. Reg. capit. j.

† An autem is qui crimen commiſit, & ſemetipſum in 10
carceribus detentum interemit hæredem habeat? Franciſcus Lucanus in tracta. ſuo de fiſc. in ij. parte principali in rubrica. de publica bonorum numero 1. circa hoc diſtinguit, vt ibi per eum ſubdit tamen, quòd ſi talis erat reus criminis læſæ maieſtatis vel hæreſis, pro quibus criminibus poſt obitum rei illius memoria damnatur, & ſe in carceribus perimat hæredem non habebit; vt in §. per contrarium. inſtitut. de hæreditatibus, quæ ab inteſtato deferuntur. & in l. fin. C. ad leg. iul. maieſt. & in auth. idem de infam. C. de hær.

SVMMARIVM.

1 *Damnatus pro crimine læsæ maiestatis si extra patriam moriatur an in patria sepeliri possit.*
2 *Accusatio rei regulariter morte extinguitur.*
3 *Cadauera mortuorum ne in ciuitate sepelirentur Romana lege cautum erat.*
4 *Idem lege Duodecim Tabularum statutum erat.*
5 *Corpora mortuorum vt in ecclesia sepeliantur Canonum dispositione introductum est.*
6 *Princeps solus concedere potest quod cadauera rebellium extra ciuitatem sepulta, in ciuitatem reducantur.*

QVAESTIO XXXIIII.

1 TRIGESIMO QVARTO quæro: si aliquis damnatus pro crimine læsæ maiestatis, & bannitus extra patriam moriatur, an illius cadauer conduci possit ad eius patriam, vel in alium locum vbi ex forma sui banni viuens permanere non poterat inibi sepeliendum? Dicas breuiter, quòd non. Ita voluit Bartol. in l. j. §. j. ff. de cadauer. punien. vbi dixit, quòd sicut bannitus viuens stare non potest in ciuitate: ita nec mortuus ad illã vt ibi sepeliatur adduci potest. & Bart. sequitur Hier. Buttigella. in repet. l. quòd te. ff. si certum petat. in final. verbis. & idem erit dicendum in quocunque alio ban-
2 nito ex identitate rationis. † Et licet in contrarium faciat: quia morte rei regulariter extinguitur accusatio. l. ij. C. si reus, vel accusat. mort. fuer. item quia morte bannum extinguitur: iuxta illud, Mors faciet certo ne sim cum venerit exul. Dicas tamen conclusionem supra firmatam in reo criminis læsæ maiestatis defuncto veram esse: quia propter atrocitatem talis criminis videmus, quòd post obitum imputati de tali crimine proceditur ad illius memoriam damnandam. l. penulti.
3 & vlti. C. ad legẽ iul. maiest. & dixi supra q. xxxij. † Quinimò testatur Cicero olim Romana lege cautum, ne mortuorum quorumcunque cadauera in ciuitate sepelirentur. Traianus autem Imperatorum omnium solus intra vrbem (teste Eutropio) sepultus est, eiúsque ossa in auream vrnam collocata
4 in foro à se ædificato sub columna reposita fuere. † Et lege duodecim tabularum similiter cautum fuit ne in vrbe mor-

tuorum

tuorum cadauera sepulturæ traderentur, cuius legis, hec sunt verba: ne in vrbe sepelito, néve vrito, ne facito rogum, Ascia ne polito. quam legem interpretatur Ioan. Oldendor. in tract. suo, in leges Duodecim tabularum, in rubr. de sumpt. funer. c. ix. idque etiam ciuili iure prohibitum esse probat tex. in l. mortuorum. C. de religio. & sumpt. funer. † Verum, vt mor- 5
tuorum corpora in ecclesiis sepelirentur, sacrorum canonum dispositione introductum est, vt habetur in toto tit. de sepult. extra. † Dicas tamen, quòd solus princeps concedere potest 6
quòd cadauera rebellium extra ciuitatem sepulta in ciuitatẽ reducantur. l. ij. C. de cadauer. punito. & habetur per Matth. de Afflict. in tit. quæ sint regal. in princip. col. v. versi. vigesimo secundo. nu. 53. in vsibus feudorum.

SVMMARIVM.

1 *Domus committentis crimen læsæ maiestatis destrui debet.*
2 *Idem de domo blasphemi olim erat. Item de domo eius qui Cardinalem interfecit.*
3 *Idem de eo qui pacem tenere & iurare noluit.*
4 *E dictum Reginæ Ioannæ de morte And. de Iser. eius consiliarij.*
5 *Pœna destructionis domus rei criminis læsæ maiestatis erat etiam apud Romanos.*
6 *Domus Martini Faletri Ducis Venetorum destructæ ob crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XXXV.

TRIGESIMO QVINTO quæro: an domus committentis crimen læsæ maiestatis eo damnato, destrui debeant? Istam quæstionem tangit 1
Lucas de Penna Doctor Tholosanus in l. quisquis. columna ij. versiculo. vtrum autem in tali crimine. C. de petitione bonorum sublato. vbi dicit, nulla lege cautum reperiri domum committentis crimen læsæ maiestatis dirui debere: sed id fieri æquissimum esse in detestationem huiusmodi criminis. † Blasphemus enim tali pœna afficiebatur. xxiij. quæ 2
stione iiij. capitulo. quando. In versiculo. Nabuch-Donosor. Idem de eo qui Cardinalem interfecit. capitulo. fœlicis. de pœnis. in vj. † Idem de eo qui pacem tenere & iurare no 3
luit, vt in titulo. de pac. iuram. firman. §. præterea bona. procedi enim debet in his criminibus de similibus ad similia. l.
famosi

famosi in fi.ibi ad exemplũ legis Iuliæ. Idem tenuit Matth. de Affli.in c.j.in §.& bona committentium.colum.iiij.in xix. speciali.numero 37.in titulo.quæ sint regal.in vsibus feudor. vbi dixit, quòd domus eius qui commisit crimen læsæ maiestatis destrui debet vsque à fundamentis,subdens,quòd hæc est noua pœna imposita,per textum in d.c.fœlicis.de pœnis.in vj.
4 † & attestatur vidisse quoddam edictum Regis Ludouici, & Reginæ Ioannæ primæ de morte D.Andreæ de Isernia consiliarij tunc regij, qui in ciuitate Neapolis occisus fuit quoddam sero diei xj.Octobris,anno Christianæ salutis. 1353. & eius occisores damnati fuere ad pœnam mortis,confiscatio-
5 nis bonorum, & quòd eorum domus destruerentur.† Dicas tu,quòd ista non est noua pœna: imò antiqua Romanorum, vt legitur apud Plinium minorem,in suo libello de viris illustribus, vbi dixit,quòd Quintus Cincinatus Dictator effectus Sp.Melium, à Seruilio Hala magistro equitum occidi iussit, & illius domum solo æquari, ex eo quòd regnum affectauit. Id enim proculdubio maiestatis crimen erat, vt de Gigantibus scriptum legimus hoc Carmine.

Affectasse ferunt Regnum Cæleste Gigantes.

6 †Legimus & in Venetorum Historijs,quòd Marinus Faletro Dux deprehensus cum quibusdam plebeis conspirasse vt ex ciuitatis Duce, cuius temperata est potestas, Tyrannide ciuitatem occuparet,qui captus à Senatu iussus est capite mulctari,eiúsque ædes solo æquatæ.

SVMMARIVM

1 *Vxor an prohibere possit ratione suæ dotis,ne Domus mariti rei criminis diruatur?*

2 *Domus mariti delinquentis cuius fundus est dotalis an dirui possit?*

3 *Malefactores ita puniri debent vt Innocentes non puniātur.*

4 *Domus rei mortui cuius memoria damnatur non diruitur.*

5 *Domus rei criminis læsæ maiestatis diruitur,quando sumus in primo capite dicti criminis.*

QVAESTIO XXXVI.

1 TRIGESIMOSEXTO quæro: quando domus rei criminis læsæ maiestatis destrui debet, vel quando id municipali iure statutum est, an vxor delinquentis domum ne diruatur ratione suæ dotis

tis defendere poſsit? Hanc quæſtionem tangit Gandin.in tra-ctatu ſuo maleficio . in rubr.de bon. malefact. columna j. numero 3. vbi tenet, quòd de iure mulier defendere poterit ne domus diruatur, per text.in l.j.C.ad legem iuliam de vi publica.& l.iij.C.ne vxor pro marit.& de hoc dicit eſſe caſum in l. creditoris.ff.de diſtract.pignor. præfertur etenim mulier alijs creditoribus. l. aſsiduis. C. qui pot.in pignor. habeant. Idem tenuit Roman.in conſilio cxxviij.& licet Gandin.loco præallegato dicat, quòd iſtud de iure verum eſt: attamen de cõſuetudine aliter ſeruari per rectores.loquitur enim in ſtatuto, dicens quòd ex quo poteſtas iurauit ſeruare ſtatuta, aliter facere non poteſt quantumcunque ſtatutum durum ſit.l. proſpexit,ff.qui,& à quibus:domus enim tempore maleficij erat in bonis mariti,licet hypothecata doti vxoris.l.ſciẽdum. ff. qui ſatiſdar.cogant. Hanc opinionem tenuit etiam Albericus in tracta.ſuo ſtatut,in iij.parte.quæſt.vij.facit: quia licet domus illa eſſet vxori obligata pro dote, tamen in bonis mariti debitoris dotis remanſit. l.ſi dominum. C.de pignor. actio.Ideo in tali domo ſtatutum locum habebit,ne delictum impunitum remaneat.l. ita vulneratus.ff.ad legem aquil.l.ſi à reo.ff.de fideiuſſor. & ita dixit Albericus loco præalegat.

† Prædictam concluſionem limita non procedere, quando 2
talis domus eſſet fundus dotalis ipſius vxoris.Nã tũc non diceretur proprie eſſe in bonis viri: cum ab eo neque alienari neq; obligari poſsit.l.lex Iulia.l.Iulianus.&l.ſed nec libertas. ff de fun.dotali.ſi enim domus, quæ eſſet fundus dotalis poſſet dirui ob viri delictum, vtique de facili mulier indotata remaneret, & ſine delicto puniretur, quod non eſt dicendum:
nam † malefactores ita puniri debent vt innocentes non pu 3
niantur.l.ij.in fine. C.de his qui latro. facit pro iſta opinio. textus,in l.quiſquis.§.vxores.C.ad legem iuliam maieſtatis. vbi habetur,quòd licet vir incidat in crimine læſæ maieſtatis, vxori tamen eius dos reſtitui debet.

† Secundo limita non procedere, quando poſt obitum rei 4
criminis læſę maieſtatis contra eius memoriam procederetur: Nam, cum eo caſu non procedatur contra mortuum, ſed tantum ad damnandam eius memoriam per confiſcationem bonorum, vt l.penultima & vltima.C ad legam iuliam maieſtatis.& l.vltima.ff.eodem titulo, locum non habebit dicta pœna diruptionis domus.

Tertio

5 † Tertio dicerem. dictam pœnam diruptionis domus ob crimen læsæ maiestatis locum sibi solum vendicare quando essemus in j.capite dicti criminis iuxta terminos l.quisquis.C ad legem iuliam maiestatis.secus in alijs capitibus dicti criminis quæ plura sunt, de quibus dixi supra in rubrica.qualiter & à quibus crimen læsæ maiestatis contra Imperator. & alios princ.committat.in pluribus quæstionibus.

SVMMARIVM.

1 *Domus rei criminis læsæ maiestatis si dum diruitur, det damnum Domui vicini, quis de tali damno teneatur.*

2 *Domus si sit communis inter duos fratres an & quando dirui possit.*

3 *Quando fiscus non succedit in omnibus bonis, & socius velit partem destruendam redimere an admittatur?*

4 *Domus quam reus criminis læsæ maiestatis in pignus habebat, an propter crimen læsæ maiestatis Domini illius destrui debeat?*

5 *Domus quam reus criminis læsæ maiestatis in pignus habebat an destrui debeat?*

6 *Domus rei criminis læsæ maiestatis diruta, an reædificari possit?*

Papa solus remittere potest pœnam diruptionis Domus.de qua in c.fœlicis.de pœn.in vj.

QVAESTIO XXXVII.

1 RIGESIMOSEPTIMO quæritur: quid dicendum, si dum diruitur domus eius, qui crimen læsæ maiestatis commisit, aliquis murus domus prędictæ cadat supra domum vicini, ex quo is damno afficiatur, quis vicinum de huiusmodi damno resarciet? videtur dicendum, quòd rector qui domum ipsam dirui mandauit, argumento textus, in l.ij.§.tribuni. ibi læsiones & damna.C.de his qui latro.l.iij.ff.quòd metus causa.l.quemadmodum.§.magistratus.ff.ad legem Aquilliam. l. nec magistratus. ff. de iniurijs.prædicta tamen procedunt, quando rector non iure fecisset:sed quando exequitur legem, statutum, vel consuetudinem, aliud dicendum videtur, verum si ob crimen læsæ maiestatis domus destrueretur, ex quo tali casu omnia bona rei in fiscum deueniunt. l.quisquis. in princ.C.ad leg.iul.maiest.tũc dicendum esset fiscum de tali damno teneri.l.

ri.l. tutoris.C.ad leg.iul. de vi.alias autem malefactor teneretur, ita per prædicta dixit Alberic.in tracta.suo statutorum parte iij.q.ix.circa hanc quæstionem vide etiam Gandin. in tract.malefi.in rub.de bon.malefact. col.iij.versi.item quæro aliquis commisit maleficium.& in versi. sed nunc quæro. col. iij.in fin.† vbi dixit,ꝙ si Domus vel Turris communis inter 2
duos fratres fuerit, & vnus delictum commitat, propter quod vigore statuti destruitur pars dictæ Domus vel Turris, quæ puta erat pars superior, de damno quod alter frater non delinquens patitur, à fratre delinquente resarciri deberet, si sol uendo esset,sin minus regressum habebit contra commune. argu.l. miles.ff. de adult.Circa hoc vltimum quando committens crimen læsæ maiestatis vel aliud propter quod eius Domus destrui debet, si is domum communem cum alio habeat, quid agendum sit,Archi.& Ioan.And.mouent hanc quęstionem in d.c. fœlicis.de pœn.in vj. vbi referunt dicta Bartholom.Brixien.in sua quæst.dominicali.num. 44.& tandem pro decisione remittit se ad not. per eum in addit. Specul. in rubr.de pœn. & per Barto. in l. at eius. in §.de eo. ff. de aqua pluui.arcend. Philip.Franc. in d.c.fœlicis.in j. col.in vlti. not. dicit quòd si propter tale delictum Domus fuit destructa tunc socius recursum habere poterit contra delinquentem. argu. text.in l.si is cum quo. ff. comm.diuid.secundum Barto. ibi. Si vero Domus non fuit destructa, sed lata est sententia de ea destruenda, quòd eo casu fiscus redimet partem socij vt tota destruatur,secundum Bartol.ibidem.& hoc modo dicit posse procedere opinionem Ioan.Andr.de qua loco supra allegato, subdens,idem esset non lata sententia, si tamen maleficium esset scandalosum : sed si maleficium non esset scandalosum, fiscus tamen in omnibus bonis succederet: vt in crimine læsæ maiestatis. l. quisquis.C. ad legem.iul. maiest.† & idem dicit 3
esse quando fiscus non succedit in omnibus bonis, & socius velit partem destruendam redimere, eo casu erit admittendus non autem cogendus. Si autem socius nolit partem destruendam redimere,tunc huiusmodi pœna in aliud commutari debet. argumen. l. & si seuerior.C. de infam. secundum Bartol. in d.§. de eo. Et si cupis circa istam quæstionem plura videre: vide Docto.in d.c.fœlicis,vbi Franc.& Bart.in d.l. hactenus. ff.de aqua pluui.arcend. & in l.si interdum. ff. commun.diuid. & Bald.in d.l.& si seuerior. Alberic.in tracta.statuto. in verbo

bona, versicul. statutum dictat quod bona. & in eodem tracta. in verbo delinquens. in versicul. statutum quòd pro delicto. & in verb. maleficium. colum. j. versic. statutum dictat quòd pro
4 maleficio. † Quid autem dicendum sit quando aliquis domum suam alicui in pignus dedit, demum in crimen incidit, propter quod eius domus destrui debet? circa hoc vide Alberic. in
5 d. tract. suo statut. parte iij. quæst. xiiij. † Et quid erit quando creditor qui talem domum in pignus habebat incidit in crimen simile, an domus ei pignorata destruatur? vide eundem Alberic. in d. tract. q. xv. in d. iij. parte. & ibidem etiam ponit quid dicendum erit quandò maritus constituit vxori quartam partem secundum legem Longobardam, an possit mulier defendere dictam quartam partem bonorum mariti qui crimen læsæ maiestatis commisit, & sic Domum ne destruatur.
6 † Sed vtrum destructa Domo, puta rei criminis læsæ maiestatis, illa postmodum reædificari poterit? videtur dicendum quòd si in sententia condemnatoria contra eum lata non fuisset prohibita reædificatio, quòd refici possit: ita sen sit Domin. in præallegat. c. fœlicis, columna j. in versicul. Nota argumen. quòd mandatum. de pœn. in vj. Sed dicas contrarium verius esse, vt tenet Philipp. Franch. in d. capit. fœlicis. colum. j. versiculo vltimo noto, vbi dicit quòd ista pars, videlicet quòd domus destructa ob crimen reædificari non posit; est verior: & quòd fuit disputatum & conclusum in simili quæstione de ciuitate condemnata, à Papa ad destructionem murorum, quòd non possit reparare muros dirutos sine licencia Papæ, secundum Cyn. in l. seruus. C. de pœ.
7 & Bart. in l. si quis adulterium. §. j. ff. de adulter. † Quinimmo dixit idem Franch. in d. c. fœlicis. in vlt. nota. quòd dicta pœna diruptionis Domus de qua in d. capit. fœlicis. remitti non potest nisi per Papam: per not. in c. sicut sancti. in fin. xv. distinct. quia pœnæ iuris ab alio quàm à Papa remitti non possunt, secundum omnes ibi. ad quod facit text. in c. frater. xvj. quæstione j. & idem voluit Dominic. ibi in prima columna. in versiculo quæro an ista.

FINIS SECVNDI LIBRI.

HIERONYMI GIGANTIS IVRISCONSVLTI FOROSEMPRONIENSIS DE CRIMINE LAESAE MAIESTATIS

LIBER TERTIVS.

De pœnis quas filij incurrunt patre committente crimen læsæ maiestatis.

SVMMARIVM.

An filius puniatur ex delicto patris in crimine læsæ maiestatis?

1 *Filius non portabit iniquitatem patris.*

2 *Non occidentur patres pro filijs, sed vnusquisque in suo peccato morietur.*

3 *Pœna suos tenere debet authores.*

4 *Filij committentium crimen læsæ maiestatis in principem, excluduntur à materna, auita, & omnium proximorum hæreditate.*

5 *Item testamento extraneorum nihil capiunt.*

6 *Item perpetuo sunt infames, nec ad honores admittuntur.*

7 *Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.*

8 *Princeps habetur quasi Deus in terris.*

9 *Pœna legis quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. contra filios locum non habet, nisi in casibus ibi expressis.*

Commisso crimine læsæ maiestatis contra Regem Franciæ non habent locum pœnæ, d. l. quisquis.

QVAESTIO I.

VIDIMVS hucusque quibus pœnis afficiantur committentes crimen læsę maiestatis: modo operepretium est videre, vtrum eorum filij ex huiusmodi paterno delicto aliquam incurrant pœnam? Et videretur dicendum quòd non: † fi-
1 lius enim patris iniquitatem non portabit, vt habetur Ezechiel.c.xvij. & in c. Iudæi.j.q.iiij.l.filia.ff.de senat.l. crimen. ff.de pœn.l. quotiens, ff. de noxal.l. emancipatio. §. final. ff. de senat.& habetur in toto tit.C.ne fil.pro pat.facit illud Le-
2 uiti.c.24. † vbi dicitur, non occidentur patres pro filijs, nec filij pro patribus: sed vnusquisq; in peccato suo morietur.& idē dicitur Regum.4.cap.xiiij.idem habetur Paralip. lib.ij.c.xxv. & Deuter.c.xxiiij.& Regum.4,c.iiij.facit tex.in l.sancimus.C.
3 de pœn.†.vbi habetur, quòd pœna suos autores tenere debet. nec vlterius progredi contra eos qui procul sunt à calumnia. ad idem facit text.in l. si quis in suo.§.legis. C.de inoffi. test. l.legem.C.de naturalib. lib.in fin.in j.respon.& l.ob maritorum.C.ne vxor pro marito, l.si pœna.& l.crimen.ff.de pœn. l.iij.§. quod pater.ff. de muner.& honor.l.actione.§.diximus. ff.pro soci.l.generali.§.fin.ff.de ritu nupt.l.maritus.ff. sol.ma. l.fina.ff.ad Syllen.& in auth.vt nulli iudic.§.fi.col.ix. Dicas tamen quod prædicta omnia sibi locum vendicant regulariter loquendo: secus tamen est in crimine læsæ maiestatis.l.quisquis.
4 §.filij vero. C.ad lg.iul.maiest.† nam filij eorum qui in principem commiserunt crimen læsę maiestatis, Primo à Materna & Auita, ac etiam ab omnium proximorum hæreditate ac suc
5 cessione alieni habentur.† Secundo testamento extraneorum
6 nil capere possunt.† Tertio perpetuo infames sunt, & ad nullos honores admittuntur, vt est expressum in d.l.quisquis.§.filij vero.& habetur etiam vj.q.j.c.quæro.§.vtrum. de pœni.distin.j.c.quisquis.facit quod habetur Hierem.c. v, vbi dicitur: Patres nostri peccauerunt & non sunt. & nos iniquitates eorū
7 portauimus.† Et quod habetur Hiere.c.xxxj.vbi legitur: Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt. Idem habetur Ezechiel.c.18. Et ratio quare sic statutum sit in crimine læsæ maiestatis, est propter immanitatem
8 dicti criminis:† offenditur enim princeps, qui habetur quasi Deus in terris, vt est tex.in auth.de consul. §.fin.col. iiij. præterea pœna ista quæ imponitur filijs propter delictum patris

statu

statuta est à lege in duriorem patrum vindictam ac pœnam: pater enim terretur magis propter filij pœnam per text. in l. isti quidem in fi. ff. quod met. cau. & §. final. instit. de noxalib. † Et quòd pœna d. l. quisquis. non habeat locum in alijs casibus criminis læsæ maiestatis quo ad filios, nisi in casibus ibi expressis, tenuit etiam Nicol. Boer. in tract. de seditio. in vj. præsupposito. nu. 20. 21. & 23. vbi dixit quòd licet in Regno Franciæ locum habeat crimen læsæ maiestatis contra Regem commissum: tamen pœnæ d. l. quisquis, quo ad filios & eorũ incapacitatẽ locũ non habent, cùm possint succedere, & capere relicta eis in testamento suorum & aliorum, etiam ab intestato, nec efficiuntur infames, & ad honores promoueri possunt: sed tali casu pœna d. l. quisquis. solum locum habet, quo ad pœnam corporalẽ & bonorum confiscationem. Pœnæ enim contra filios locum sibi vendicant in primo capite d. legis Iuliæ. de quo in d. l. quisquis. secus in alijs casibus in quibus delictum Patris filio nomine nocet. de quo habetur etiam per Ioannem Corasium Tholosanum nunc Ferrariæ legentem mihi vti fratrem honorandum. in d. l. filiam. in versicul. auferendam. ff. de senat. 9

SVMMARIVM.

1 *Filius committentis crimen læsæ maiestatis, an capiat bona ex donatione matris?*

2 *Donationis actus est contrarius successioni testamenti vel ab intestato.*

3 *Ex successione testamenti, vel ab intestato ad casum donationis non infertur.*

4 *L. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. an sit pœnalis & odiosa, vel fauorabilis?*

5 *Lex quantuncunque sit fauorabilis, tamen quando pœnam imponit est odiosa & non extendenda.*

6 *Filius rei criminis læsæ maiestatis erit capax donationis inter viuos sibi à matre facta.*

QVAESTIO II.

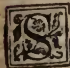

ECVNDO quæro: vidimus supra proxime quòd filius committentis crimen læsæ maiestais efficitur etiam incapax maternæ hæreditatis, tam ex testamento, quàm ab intestato. l. quisquis. 1

§. filij vero. C. ad legem Iuliam maiestatis. Quid dicendum erit de bonis, à matre filio donatis? Hanc quæstionem late examinat Paris, in consi. lxix. nu. 26. cum sequent. in iij. vol. vbi arguit ad vtranque partem: & tandem nu. 171. concludit, quòd tex. in d. l. quisquis. in d. §. filij vero. non vendicet sibi locum in bonis donatis per matrem filiis, cum ex dispositione d. l. quisquis. filij reddantur incapaces maternæ successionis, tam ab intestato quàm ex testamento. nec prohibet ille text. matrem
2 inter viuos filijs posse donare. † iste enim actus donationis est penitus contrarius successioni testati vel ab intestato, continens tacitam voluntatem ipsius morientis. l. conficiuntur. ff. de iure codic. & quia dicti actus inter se nil commune habent,
3 l. verba contraxerunt. ff. de verb. significa. † nec ex successione ex testamento vel ab intestato ad casum donationis inter viuos inferri potest. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. oblig. facit glos. in l. j. in verb. donationem. C. de secund. nupt. & in donatione inter viuos habetur per Alexand. in l. ij. col. iij. ver. item in alio. ff. de legat. j. & pro ista conclusione longè plura adducit Paris, in d. suo consil. 69. quem videre poteris. comprobatur conclusio prædicta per ea quæ voluit Salyc. in d. l. quis-
4 quis. in §. filij vero. col. j. versi. adhuc quæro, quid si mater. † vbi dicit quòd materia d. l. quisquis. est pœnalis & odiosa, ideo non extendenda. Et licet aliqui dicant quòd imò d. l. quisquis. sit fauorabilis non odiosa, quia introducta fauore publico, vt homines à tam graui delicto abstineant metu pœnæ, iuxta illud Horatij, *Oderunt peccare mali formidine pœnæ.* vt voluit Claud. de Seysel. in l. si quis id quod. col. ij. circa medium. ff. de iurisdict. omn. iudic. nihilominus dato quòd hoc verum
5 esset nō tamen obstaret † quia quantuncúq; lex sit fauorabilis, tamen vbi est apposita pœna erit odiosa, & non extendetur, vt dixit Bald. in l. illud. col. ij. versic. istud est notandum. C. de sacrosanct. eccles. per tex. in auth. de non alienand. §. quia vero
6 Leonis. el. ij. & ibi Iac. de Beluis. † Erit ergo conclusio, quòd filius rei criminis læsæ maiestatis erit capax donationis inter viuos sibi à matre factæ: licet matri neque ex testamento neque ab intestato succedere possit. Considera tamen quòd contra istam conclusionem videtur facere text. in d. l. quisquis. in d. §. filij vero. ibi, sint perpetuò Egentes & Pauperes. & ibi, sint postremo tales vt hi perpetua egestate sordentibus sit & mors solatium, & vita supplicium. quæ dispositio esset

ina

inanis & frustratoria: si tales filij capere possent ex donatione matris, quod capere non possunt ex testamento vel ab intestato in bonis maternis: & sic fieret fraus dictæ legi. cum ergo ratio paupertatis conseruandæ in dictis filijs militet etiam in donatione: & vbi est eadē ratio, ibi debeat esse eadē iuris dispositio, vulgatis iuribus: Ergo idē videtur dicendum de donatione. Nec mirum si propter atrocitatem tanti criminis filij innocentes puniuntur: nam Deus propter illud nefandissimum crimen deleuit funditus ciuitates Sodomæ, & Gomorræ, & tres illis finitimas ciuitates: & tamen ibi proculdubio erant infiniti infantes & furiosi, qui innocentes erant.

SVMMARIVN.

1 *Filius damnati de crimine læsæ maiestatis, an sit capax donationis causa mortis sibi per matrem factæ?*
2 *Donatio causa mortis sapit vltimam voluntatem.*
3 *Testari qui non potest ratione defectus consensus, non poterit donare causa mortis.*
4 *Vsurarius manifestus qui non potest testari, nisi seruata certa solennitate, non poterit donare causa mortis.*
5 *Cardinalis vel episcopus habens facultatem testandi à Papa donare poterit causa mortis.*

QVAESTIO III.

ERTIO quæro: quid dicendum de donatione causa mortis facta per matrē filio patre damnato de crimine læsę maiestatis? Dicas huiusmodi donationem non valere: prohibitum est enim filio damnati de dicto crimine posse aliquid capere de bonis maternis, tam ab intestato, quàm ex testamento. l. quisquis. §. filij vero. C. ad leg. iul. maiest. † donatio autem causa mortis sapit vltimam voluntatem. l. fin. C. de donat. caus. mort. inst. de dona. §. j. Bald. & alij in l. tam is. §. filius. ff. de donat. causa mort. & habetur per Bart. & Doct. in l. ij. ff. de legat. j. & ibi solennis doctor præceptor meus Dominus Vincent. Hercul. de Perusio, col. iij. vbi dixit, quòd donatio causa mortis videtur vltima voluntas, cum requirat quinque testes, prout requirunt aliæ vltimæ voluntates, circa testamentum. l. fin. C. de donat. causa mort. l. fin. C. de codicil. &

qui non poteſt teſtari ratione ætatis, non poteſt donare cauſa
3 mortis.l.j.§.j.ff.de tutel. & ration.diſtrah.† Item qui ratione defectus conſenſus teſtari non poteſt, non poterit donare
4 cauſa mortis. l. diſcretis.C.qui teſt. facer.poſſunt. † Hinc eſt quòd vſurarius manifeſtus qui teſtari non poteſt, niſi ſeruata ſolennitate de qua in c. quanquam. de vſur. in vj. ita etiam non poterit donare cauſa mortis, vt habetur per Lapum, alleg.125.vbi dixit quòd non valet donatio cauſa mortis facta ab vſurario, niſi reſtitutis vſuris vel præſtita cautione:
5 vt in d.c.quanquam.† facit etiam, quia ſi à Papa conceditur facultas Cardinali vel Epiſcopo teſtandi, poterit vigore huiuſmodi facultatis fieri donatio cauſa mortis, & codicilli: vt dixit Angel. de Perig. de Peruſio.in d. l.ij. col. j. verſic. ſed ſi concederetur. ff. de legat.j. Concludo igitur, quòd donatio cauſa mortis facta per matrem filio reddito incapaci maternæ ſucceſsionis, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, ex eo quòd pater crimen læſæ maieſtatis commiſit, non valeat.

SVMMARIVM.

1 *Filius damnati de crimine læſæ maieſtatis, an priuetur feudo?*

2 *Delictum patris quo ad feudum nocet filijs, ſed non agnatis.*

QVAESTIO IIII.

1 QVARTO quæro: quid dicendum de feudo, an patre dãnato de crimine læſæ maieſtatis filius qui ex patris delicto efficitur inſucceſibilis, iuxta terminos l.quiſquis.C.ad leg.iul. maieſt. illo priuetur? And.de Iſern.in c.j.in §.præterea. in tit.quæ fuit prima cauſa benefi. amitten. dixit quòd in feudis omnis deſcendens ex illo ſanguine maculato & infecto eſt priuatus feudi ſucceſsione:non habita diſtinctione, an feudum ſit paternum & antiquum, & ſic ex pacto & prouidentia, vel hæreditarium. Hanc opinionem Iſern. refert etiam & ſequitur Matth.de Afflict.in d.§. præterea. in verſic. glo.iij.num.8. quando ſumus in crimine læſæ maieſtatis: per text. in d. l.
2 quiſquis. C.ad leg.iul.maieſt.† & ibidem dixit quòd quo ad feudum delictum patris filijs nocet,ſed non agnatis. & alleg. ad hoc Bald.idem dicentem,in l.j.in verſic. vigeſimooctauo quæro.

quæro. ff. de rerum diuis. & tex. in c. j. in tit. si vasal. feud. priue. vide ad hoc Afflict. loco prælleg. col. ij. nu. 11. vsque ad num. 14. vide ad prædicta ea quæ dixi supra quæst. v. in rubric. proxima præcedenti.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio l. quisquis. C. ad leg. iul. maiestatis. an locum habeat in filijs iam natis?*

2 *Filij propter delictum patris, quando puniuntur, regulariter intelligi debet de filijs post delictum natis.*

QVAESTIO V.

VINTO quæro: an dispositio l. quisquis. in 1
§. filij vero. quæ inhabilitat filios eius qui crimen læsæ maiestatis commisit à successione paterna, materna, & auita, ac omnium proximorum & etiam extraneorum, locum habeat in filijs iam natis tempore delicti? In hac quæst. Cyn. & Petr. in d. l. quisquis. C. ad leg. iul. maiest. tenuerunt quòd nō: per tex. in l. ij. C. de liber. & eorum lib. † vbi videtur tradi re- 2
gula: quòd quando propter delictum patris filij puniuntur, intelligi debet de filijs post delictum natis. ad idem allegat tex. in l. diuo Marco. C. de quæst. & in l. emancipatum. ff. de sena. in quibus iuribus probatur, quòd attenditur tempus natiuitatis seu conceptionis filij ad qualitatem, quam filius à patre suscipit indagandam. idem tenuit Angel. in d. l. quisquis. col. j. versi. in text. ibi filij nati, vbi dixit quòd intelligi debet ibi de filijs natis post crimen contractum: tunc enim sunt ex sanguine reprobato & infecto, & ideo illi puniuntur tanquam criminis quodammodo participes: & quòd ante nati & concepti non punientur pœna dictæ legis. Contrariam tamen partem magis communiter tenent Doct. quòd imò etiam nati ante delictum comprehendantur in dispositione d. l. quisquis. quæ cum loquatur generaliter, generaliter intelligi debet. l. de pretio. ff. de publician. cum vulgaribus, & hanc opinionem sequitur Claudius de Seysel. in l. si quis id quod. col. v. vj. & vij. ff. de iurisd. omn. iudic. pro qua ibi multa adducit: idem tenuit Gemin. in c. quisquis. vj. q. j. & Specul. in tit. de sent. §. ij. versic. quinto quæro. Salyc. & Albericin d. l. quisquis. colum. j. vbi dixit quòd ratio quare filius puniatur in d. l. quisquis. est, quia

præsumitur imitator patris: quæ ratio militat etiam in filijs ante delictum natis, & post modum nascituris. Hanc etiam partem tenuit Angel.in tract.malefi.in verb. *che hai tradito la tua patria.* in versic.quærit ibi Saly.num.13.vbi dixit idem esse in iam natis quod in nascituris:& ad hoc August. de Ari. ibi in addit.alleg.not.per glos.Bart.Bald. & Salyc.in l. ij. C. de liber.& eorum lib. Nellus in tract.suo Bannito.in ij. parte primi temporis.q.x.dicit quòd opinio Cyn. & Petr. supra relata,quòd nati ante contractum delictum non comprehendantur in d.l.quisquis.sed solum procreati & nati post delictum commissum,æquitatem sapit. Sed contraria opinio, quod indifferenter nati & nasciturі comprehendantur, forte verior est. Et istam opinionem,quòd nati ante,comprehendantur in d.l.quisquis.§.filij vero. quæ communis est, sequor: pro qua ineuitabiliter facit tex.in d. §. filij vero. vbi vita reseruatur ex Imperatoria lenitate filijs eius qui crimen læsæ maiestatis commisit: Ergo de iam natis loquitur.

SVMMARIVM.

1 *Filij emancipati à patre, ante commißum crimen læsæ maiestatis, an puniantur?*
2 *Filij emancipati desinunt esse de familia patris.*
3 *Emancipatio facta per patrem de filio, parum ante commißum crimen læsæ maiestatis,præsumitur in fraudem facta.*
4 *Donatio facta ante delictum sed postquàm delinquens delictum facere proposuerat reuocatur.*
5 *Factum suspitione pœnæ in fraudem fisci factum censetur.*
6 *Crimen læsæ maiestatis semper fit præmeditate.*
7 *Donatio facta omnium bonorum ante commissum delictum præsumitur facta in fraudem fisci.*
8 *Factum in fraudem fisci & pœnæ præsumitur, quando de propinquo sequitur delictum.& nu. 9.*
10 *Fraus præsumitur ex vicinitate actus.*

QVAESTIO VI.

1 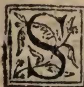EXTO quæro:quid dicendum de filijs emãcipatis à patre ante commissum per eum crimen læsæ maiestatis: an hi incidant in pœnas de quibus in d.l.quisquis.§.filij vero.C. ad leg. iul.maiest. Dicas breuiter quod non. Ita dixit glos.

glo. in c.si quis cum militibus. in verb.fil.j vero.vj.q.j.vbi est tex. idem ad literam, vt in d.l.quisquis. & voluit illa glos. q filij per patrem emancipati ante delictum non comprehendantur in d.l.quisquis.idem tenuit ibi Ioan. de Turre Crema. in versi.sed hic surgit quæstio. idem dixit ibidem Præpo.in fi. & Archidia.in versi.in glo. filij.hanc eandem sententiam seq. Lucas de Pen. in l.quisquis. col.ij.versic.filij autem.C.de peti. bono.sublat.lib.x. ad idem Matth.de Afflict.in sua glos.super constit.regni.in tit.de patre recept. colum.fin. in fin. † & rationem huius decisionis esse puto: quia filius emancipatus desinit esse de familia patris sui.l.quinetiam. §. fi. ff. de rit.nup. & nomen filij amittit.l.senatoris.la ij.ff.de senat.† Hanc conclusionem admittendam censeo cum hoc temperamento, videlicet: quòd non procedat,quando pater filium seu filios emãcipauit parum antequam crimen læsæ maiestatis contra principem vel eius collaterales committeret. Talis enim emancipatio præsumeretur facta in fraudem:scilicet, vt filius non incurret in pœnas. d.l.quisquis.§.filij vero.facit ad hoc quod voluit Bar.& Doct.de donatione facta ante delictum cõmissum in l.post contractum.ff. de donat. vbi Bart. in versic.& vt plene † dicit quòd quando donatio facta est ante delictum commissum tempore quo iam delinquens delictum facere proposuerat, & sic propter delictum committendum alienauit,quòd tunc talis donatio eodem modo reuocatur, prout reuocatur donatio post delictum facta:† quia factum suspicione pœnę in fraudem fisci factum censetur.l.in fraudem.in prin. ff. de iure fisc.l.sed si maritus.in fin.ff.qui & à quibus.† facit, quia vt videmus, crimen læsæ maiestatis semper fit præmeditate,vt probatur in d.l.quisquis.C.ad leg.iul.maie. Et prædicta maxime procederent,quando pater antequam delictum huiusmodi commisisset filium emancipasset, eidem bonorum suorum in præmium emancipationis parte assignata,arg.eorum quæ not.Bart. in d.l.post contractum. in versicu. & prima est præsumptio.† vbi dicit quòd si is qui deliquit ante commissum delictum donauit omnia bona sua, præsumitur id in fraudem fisci fecisse.l.omnes. §.Lucius.ff.de his quæ in fraud.credi. faciunt not.per Bald.in l.j.col.vlt.C.qui bon.cede. possunt. & in l.si quis post hac.C.de bon.proscrip.†factum enim in fraudem fisci & pœnæ præsumitur,quando de propinquo sequitur delictum.l.si ventri.§.fi.ff.de priuil.credit.& l. sed Iulianus .§. sed

si filius.

2 3 4 5 6 7 8

si filius.ff.ad Macedon.c.officij.ext.de elect.per quæ iura dixit
9 Bar.in d.l.post contractum.in versi.quinto præsumitur† quòd donatio facta à delinquente ante contractum delictum censetur facta in fraudem fisci. Et probatur ista opinio in casu nostro per tex.in d.l.quisquis.in § emancipationes. in fi.ibi, quo
10 primum & ibi, bona glo. in verb. non valeant. † facit etiam quia ex vicinitate actus fraus præsumitur. de quo etiam per Corne.in consi.lxj.visa copia processus. col.j.in versic.secundo dictus.in iij.volum. & per Chassaneum in consi. xxxiij. Hug. & Martinum,col.fi.num.15.quod etiam probatur, argumen. text.in l.si ventri.§.fi.ff. de priuileg.cred. & l. si quis post hac. ff.de bon.damn.

SVMMARIVM.

Filij naturales commisso crimine læsæ maiestatis per patrem an puniantur?

1 *Spurij appellatione filiorum continentur.*

2 *Filius natus in seruitute spurius est.*

3 *Filius spurius patrem occidens tenetur lege Pompeia, de Parricidijs.*

4 *Princeps est omnium subditorum pater.*

5 *Statutum faciens mentionem de filio, intelligitur de legitimo & naturali.*

6 *Luxuria non debet esse melioris conditionis quàm castitas.*

7 *Filij vbi condemnantur per iudicem vel statutum ex delicto patris, veniunt etiam naturales.*

8 *Papa, vel Imperator est omnium pater.*

9 *Bastardi non possunt appellari de domo, familia, seu agnatione patris.*

10 *Bastardi non possunt vti insignijs domus paternæ.*
Bastardi sunt infames, & vilis conditionis.

11 *Filius naturalis etiam legitimatus, non admittitur ad feudum concessum patri pro se & filijs.*

12 *Domini Veneti filios legitimatos non admittunt ad nobilitatem & eorum consilia.*
Domini Veneti etiam legitimatos per subsequens matrimonium non admittunt ad eorum nobilitatem, sed bene ad bonorum successiones.

13 *Bastardi per Mosaycam legem templum domini ingredi vsq; ad decimam generationem prohibebantur.*

Frater

Frater testamentum fratris querelare potest, si frater instituit bastardum eius hæredem.

14 *Filius naturalis tantum cuius pater præsumptiue certus est, comprehenditur in l. quisquis. C. ad legem iul. maiest.*

15 *Filij spurij, quando sunt banniti omnes de tali domo comprehenduntur.*

16 *Filius adoptiuus an comprehendatur in dispositione d. l. quisquis.*

17 *Filius adoptiuus an in vltimis voluntatibus, contractibus, & priuilegijs comprehendatur.*

QVAESTIO VII.

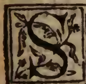

EPTIMO quæro: quid dicendum de filijs naturalibus eius qui crimen læsæ maiestatis commisit, an & ipsi comprehēdantur in l. quisquis. §. filij verò. C. ad leg. iul. maies. Et videtur dicendum quòd & ipsi subiaceant pœnis de quibus in d. §. filij vero. eorum patre committente crimē læsæ maiestatis in principem siue eius collaterales: † Appellatione 1
enim filiorum spurij continentur, l. cum pater. ff. de legat. ij. facit, quia vulgari sermone naturales filij appellantur, cui appellationi standum est. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de leg. j. l. 2
Labeo. ff. de supellect. legat. l. cum delanionis. §. Asinam molendinariam. ff. de fund. instruct. Et hanc conclusionem Albe. in d. l. quisquis. col. ij. refert tenuisse quendam Thomam Formagiarium Doctorem Bononiensem disputando: & inter alias rationes adducebatur, † quia filius natus in seruitute spurius est, vt cauetur l. ex libera. ff. de suis & legiti. demum alia 2
lege cauetur, quòd nati in seruitute appellatione filiorum continentur. l. Lucius. §. fin. ff. de lega. ij. Hanc conclusionem tenuit etiam Ioan. And. in c. statutum. de hæret. in vj. & Angel. in §. interdum. col. ij. versic. quod habetur instit. de hæred. quæ ab intest. defer. & Bald. in d. l. quisquis. sequitur eandem opinionem, † & dixit ibi, quòd si filius spurius patrem occidat, 3
lege Pompeia de Parricid. tenetur: Ergo idem esse debet cum de principe occidendo tractatur, † quia princeps est omnium 4
subditorum pater: vt in l. postliminium. ff. de capt. & postlim. reuers. & hoc dicit esse verum quando de iure communi in materia indifferenti profertur istud verbum filij: † sed quando 5
à statuto profertur tunc dicit intelligendum de filio legitimo

timo & naturali, nam verbum filius, est simpliciter prolatum, & nemo simpliciter appellari potest filius nisi sit iustus. l. vlt. ff. de iur. delib. l. generaliter. in fin. ff. de institut. & substitut. quod etiam ostẽditur ex diffinitione filij. l. filium. diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. itẽ spurij filij nuncupati non debent. Auth. ex cõplexu. C. de incest. nupt. & in auth. quibus mod. natural. effic. sui. §. præterea. Et pro ista opinione, quòd filij naturales tantum comprehendantur in d. l. quisquis. §.
6 filij vero. C. ad legem iul. maiest. facit ratio † quia luxuria non debet esse melioris conditionis quàm castitas. casus est in simili in l. iiij. iuncta rubr. C. de interd. matri. ad idem glos. in c. statutum fœlicis. in verb. voluntas. de hæret. in vj. Ange. Imol. & Alex. in l. ex facto. §. qui rogatus. ff. ad senat. consul.
7 trebellia. † vbi dicunt, quòd si ex delicto patris condemnantur filij per iudicem, vel per statutum puniatur, quòd filiorum appellatione veniunt etiam illegitimè nati. idem dixit Dominus & Præceptor meus Carol. Ruin. in consi. lxxx. de duobus est videndum. col. v. num. 13. in iij vol. idem voluit Ange. in tract. malefi. in verb. *& hai tradito la tua patria.* versicul. quærit Cynus. nu. 14. & hanc opinionem tenuit etiam Mart. de Laud in tracta. de crim. læsæ maiestatis. quæst. xx. vbi ra-
8 tionem adducit, † quòd facere contra Imperatorem vel Papam est contra ius quasi naturale: quia Imperator & Papa est omnium pater. allegat ad hoc Alberic. in d. l. filium diffinimus. Facit pro ista opinione text. in c. si gens angelorum. lvj. distin. vbi habetur quòd bastardi sunt prompti ad omnia deteriora.
9 In contrarium tamen facere videtur, † quòd isti naturales, quos bastardos vulgo appellamus, non possunt appellari de domo, familia, seu agnatione patris. Dyn. in l. cum pater. §. mater. ff. de leg. ij. Andr. de Isern. in c. j. in titul. si de feud.
10 defunct. † nec possunt insignijs Domus paternæ vti, vt latè per Andr. Tiraquel. in tracta. suo nobilit. ca. xxv. nu. 12. & 13. item infames & vilis conditionis sunt, vt per Azon. in summa. C. de infam. Bald. in l. iij. in princ. in vlt. not. ff. de liber. & posthum. Bald. in consi. cccclxxiij. præmittendum est. in prin.
11 in j. vol. † nec etiã legitimatus admittitur naturalis filius ad feudũ cõcessum patri pro se & filiis: vt habetur in c. naturales. & ibi latè Doct. in tit. si de feud. fue. contro. inter Do. & Agn.
12 † & Domini Veneti tales legitimatos non admittunt ad nobilitatem, nec ad eorum consilia, vt dixit Fulgos. in consi. lxij.
stante

ſtante ſtatuto.col.ij.verſi.hoc quoque euidentius. Quinimo Domini Veneti nec etiam legitimatos per ſubſequens matrimonium admittunt ad eorum nobilitatem, ſed bene illos admittunt vti legitimos ad bonorum ſucceſsiones, ad fidei commiſſa & feuda: iuxta terminos c.tanta. qui fil. ſint legit. facit quia proprie filij naturales appellatione filiorum non veniunt: quia de iuſtis intelligitur.l.vlt.ff.de iur. delib. † quinimo Moſayca lege iſti baſtardi templũ domini ingredi vſque 13
ad decimam generationem prohibebantur: vt habetur Deut. c.23.Et de iure communi ſi baſtardus inſtituatur hæres in teſtamento fratris, frater tanquam ſit inſtituta turpis perſona, teſtamẽtum fratris querelare poteſt,vt per Cyn.in l.fratres.C. de inoffi.teſtam. Alex.in l. ex facto.col.v. in princ.ff.de vulgar. & pupillari ſubſtit.In hac quæſt.Cy.in d.l.quiſquis. C.ad leg. iul.maie. ad partes arguit,quem vide ibidem in ij. col.in verſ. quarto quæritur, demum diſtinguit ſic, quòd aut filius natus eſt ex certo complexu, vt ex concubinatu vel ex alio coitu certo,licet à lege damnato, & tunc quia pater eſt certus, dicit in eo locum habere d.l.quiſquis.quia talis eſt de ſanguine improbato. arg.text.in l.nihil.& l.adoptiuus.§.ſeruiles.ff. de rit. nupt. aut eſt natus de tali coitu,ex quo pater reputatur incertus.& tunc dicit Cy. non habere locum l.prædict. quiſquis. quia ceſſant rationes ſecundum quas nos informare debemus: vt in §.oportet.in auth. de iudic.& ff.de rit.nupt. l. lege §. j. cum iſta diſtinctione tranſit Alberic.in d.l.quiſquis. col.ij.& Salyc. ibidem colum.j.verſ.quæro tertio. † Erit ergo conclu- 14
ſio, quòd filius naturalis tantum, cuius pater præſumptiuè certus eſt, comprehendetur in d.l.quiſquis. in §.filij vero. C. ad leg.iul.maieſt. & hanc concluſionem tenuit etiam D.Ioan. Corraſius Tholoſas.in l.liberos.in fin.ff. de ſenat. † Pro qua 15
facit,quod voluit Ang.in l. ita ſtipulati. §.Griſogonus. ff. de verb. obliga.vbi tenuit quod ſi ſunt banniti omnes de tali domo, includuntur etiam ſpurij,propter communem vſum loquendi, licet proprie non ſint de domo. Ad idem Felyn. in procem. Decretal. col.ij.nu.9.†Sed quid dicemus de filio adoptiuo, an 16
comprehendetur in diſpoſitione d.l.quiſquis.§.filij vero.C.ad leg.iul.maieſt.Dicas quod non: & erit ratio, quia ex quo non deſcendit à ſanguine infecto non militant in eo rationes de quibus in d.§.filij vero.Ergo nec militabit eadem iuris diſpoſitio. c.cum ceſſante. de appellat.cum vulgaribus. † facit 17
etiam

etiam quia filius adoptiuus in vltimis voluntatibus, in cõtra-ctibus, in priuilegiis, & etiam in dispositione legali appella-tione filij non venit. l. si ita quis. §. fin. ff. de legat. ij. & not. per Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua. versi. lxviij. Alex. in l. adoptiuum. ff. de in ius vocand. & l. fideicommissum. ff. de condi. & demonstrat. & per Domi. Carolum Ruinum Præceptorem meum in consil. lxxxvij. Quia Matthæus. column. viij. nu. 16. in iij. volumine.

SVMMARIVM.

1 *L. quisquis. C. ad legem iul. maiest. an locum habeat in hæredibus secundi gradus?*
2 *Iura sanguinis, & carnis, magis transfunduntur in filios quàm in Nepotes.*
3 *Liberorum appellatione comprehenduntur ceteri descendentes.*

QVAESTIO VIII.

1 CTAVO quærò: an dispositio l. quisquis. §. filij vero. C. ad leg. iul. maiest. locum habeat in hæredibus secundi gradus, videlicet in nepotibus? Hanc quæstionem examinat Alberic. in d. l. quisquis. col. j. versic. item quæritur vtrum. vbi dicit, quòd Ricardus sub dubio forte tenebat quòd sic, allegãdo tex. in l. senatus consulto. ff. de ritu nupt. & tex. in l. filiũ. ff. ad Macedon. facit pro ista parte tex. in l. liberorum. ff. de verb. signif. & l. filij. & l. iusta. eod. tit. Pro contraria vero opinione allegat text. in l. quòd si nepotes. ff. de testamen. tutel. & hanc opinionem, quòd hẹredes secundi gradus nõ comprehendãtur in dispositione d. l. quisquis. §. filij vero. refert tenuisse Thomam Formagiarium Doctorem Bononiensem, qui hanc quæstionẽ disputauit, in quæstione quæ incipit, quæritur nunquid. vbi dixit, quòd in nepotibus non est eadem ratio quæ est in filiis.
2 † quia iura sanguinis & carnis magis transfunduntur in filios, quàm in nepotes, qui remotiores sunt. argu. l. cum quæritur. ff. de excep. rei iudi. Cyn. autem in d. l. quisquis. col. j. versi. tertio quæro. dicit, quòd hoc dubiũ est sublatum per quandam constitutionẽ Federici Imperatoris, quã Romana ecclesia post illius
3 damnationẽ approbauit, in qua vtitur verbo liberorũ † quorũ appel

appellatione comprehenduntur cæteri descendentes, l. quod si nepotes. ff. de testam. tutel. & l. liberorum. ff. de verbo. signifi.

SVMMARIVM.

1 *Filius clericus patre committente crimen læsæ maiestatis, an priuetur beneficio ecclesiastico.*
2 *Filij clerici non comprehenduntur in l. quisquis. C. ad legem Iuliam maiestatis.*
3 *Filius clericus ob delictum criminis læsæ maiestatis à patre commissum non priuatur sua prabenda.*
4 *Filij committentis crimen læsæ maiestatis si post delictum patris fiat clerici, sunt incapaces beneficiorum ecclesiasticorum propter infamiam.*
5 *Iuspatronatus an transeat in fiscum commisso crimine læsæ maiestatis?*

QVAESTIO IX.

NONO quæro: quid dicendum de filijs clericis, an comprehendantur in l. quisquis. §. filij vero. C. ad legem Iuliam maiestatis. Ioannes de Turre Cremata in c. si quis. in versiculo surgit hic. dubium. vj. q. j. dicit, secundum opinionem Laurentij quod non. idem not. glos. lvj. distinct. in c. satis peruersum. † vbi dixit, quòd filius clericus patre committēte crimen 1
læsæ maiestatis. in principem nō priuatur suo beneficio ecclesiastico: quia cum sit clericus est exemptus à iurisdictione Imperatoris: vt not. Doct. maxime Ioannes Andreas in c. vergentis. in versiculo conseruata. de hæreti. clericatus enim eos exemit à iurisdictione iudicium secularium. xcvj. distinctio. c. bene quidem. hanc opinionem tenuit etiam Augustinus de Arimino, in addit. ad tract. Angeli. de maleficio. in verbo et *ilai tradito la tua patria*. in additione quæ incipit. Tu autem in hac materia. † Et quòd filij clerici non comprehendātur in 2
dispositione d. l. quisquis. sentit etiam Archidia. in dicto capitulo. si quis. vj. quæstione j. & Matth. de Afflictis in c. j. §. & bona committentium columna ix. in fine. numero 118. in titulo, quæ sint regal. not. Doct. in clement. pastoralis. de re. iudic. Imo, in l. cum filius. ff. de verborum obligatione. & Angelus in tractatu maleficio. in ver. & eius bona publicamus. in versi. quid si filiusfamilias, numero 27. † vbi dixit, quòd filius 3

ob delictum criminis læsæ maiestatis, à patre commissum non priuatur beneficio ecclesiastico quod obtinet, neque sua præbenda. Idem tenuit Collectar. in c, in quibusdam, versiculo sed quid si pater. extrà, de pœnis. idem tenuit Henric. Boich, in d. c. vergentis. columna fin. in fin. de hæret. vbi dixit, quòd cũ clerici sint exempti à iurisdictione iudicis secularis. xcvj. distinct. c. duo sunt. & j. q. iiij. c. contrarium. non perdunt beneficia ob crimen læsæ maiestatis à patre commissum, subdens, quòd si tempore delicti commissi per patrem filij erant clerici
4 admittuntur etiam ad obtinenda beneficia ecclesiastica † secus vero si tunc erant laici, & post patris delictum effecti sunt clerici: quia tunc propter infamiam ad obtinenda non essent capaces, per textum in c. infames. vj. q. j. istam opinionem tenuit etiam Cardinal. Zabarel. in d. c. vergentis. in fin. de hæret. & ibidem Ioannes de Anania, columna ij. versiculo verum autem filius: pro qua adduco ea quæ latè dixi supra quæst. iiij. sub rubrica de pœnis committen. crimen læsæ maiestatis.
5 † vbi vidimus, an iuspatronatus transeat in fiscum commisso crimine læsæ maiestatis, & propterea confiscatis bonis delinquentis, & decisum fuit quòd non, & tamen iuspatronatus est annexum spiritualitati. c. quanto. de iudic. si ergo pater ex tali delicto iuspatronatus non amittit quo ad proprietatem, à fortiori filius ex patris delicto non amittet beneficiũ ecclesiasticum, quod est quid spirituale. Quid autem dicendum sit, quando pater crimen læsæ maiestatis commisit offendendo Papam vel eius Cardinales, an eo casu filius amittat beneficia ecclesiastica quæ obtinet? vide infra q. xj.

SVMMARIVM.

1 *Filij rei crimine læsæ maiestatis an puniantur qualitercunque per patrem tale delictum sic commissum.*

2 *Filij rei criminis læsæ maiestatis, qui molitus est contra Rempublicam suæ ciuitatis, an comprehendantur in l, quisquis. C. ad legem Iuliam maiestatis.*

3 *L. quisquis. C. ad legem Iuliam maiestatis, continet nouam pœnã contra offendentem principem, vel eius Collaterales.*

4 *Filij rei criminis læsæ maiestatis, in ciuitate Venetiarum Nobilitate priuantur.*

QVAES

QVAESTIO X.

ECIMO quęro: an dispositio l. quisquis. §. filij vero. C. ad leg. Iuliam maiestatis. vbi filij illius qui commisit crimen læsæ maiestatis efficiuntur incapaces successionis paternæ, maternæ, auitæ, & omnium proximorum, ac etiam extraneorum, locum sibi vendicet qualitercunque per patrem committatur dictum crimen? Dicas quòd non: sed solum quando pater dictum crimen commisit contra principẽ, & eius Collaterales, qui pars principis reputantur: vt in d. l. quisquis. † Secus si quis molitus esset contra Rempublicam Romanorum, aut suæ Ciuitatis. ita dixit Angel. in d. l. quisquis. columna j. in fin. in versicu. in tex. ibi proximorum. & allegat text. in l. eorum. ff. ad legem Iuliam maiestatis. idem sentit Cyn. in d. l. quisquis. §. filij vero. columna j. versiculo tertio oppono. & Sozin. consil. cclxxv. in causa fratrum Andræę. columna ij. versiculo, confirmatur. allegat text. in l. j. ij. & iij. ff. ad legem Iuliã maiestatis. in quibus legibus ponitur pœna quam incurrit cõmittens tale delictum contra Rempublicam Romanorum: & tamen non irrogatur filiis aliqua pœna. † facit, quia tex. d. l. quisquis. continet nouam pœnam contra offendentem principem, vel eos qui sunt ad latus illius, dicens. quòd cum simus in odiosis extensio fieri non debet. † & ego vidi seruatum in Alma Ciuitate Venetiarum quòd patre damnato de crimine læsæ maiestatis filij tantum nobilitatis gradu priuati fuere, & non inhabilitati ad successiones aliquorum præterquam paternam: quia patris bona omnia in fiscum delata fuere.

(Margin numbers: 1, 2, 3, 4)

SVMMARIVM.

1 *Filius patre committente crimen læsæ maiestatis contra Papam amittit beneficia ecclesiastica.*

2 *Filius patre committente dictum delictum contra Papam vel Cardinalem fit inhabilis ad beneficia Ecclesiastica obtinenda.*

3 *Idem est si pater damnetur de heresi.*

QVAESTIO XI.

NDECIMO quæro: vidimus supra q. ix. proxima præcedente, quòd filius patre committente crimen læsæ maiestatis contra principem, siue eius 1

Collaterales non priuatur beneficijs ecclesiasticis, quæ obtinet. Quid dicendum erit, si pater crimen prædictum contra Papam vel eius Cardinales committat? Dicas tali casu filium beneficijs ecclesiasticis quæ obtinet priuari, arg. c. j. de scismat. not. Ioan. de Imol. in l. si quis insultaret. in fin. prin. ff. solut. matri. Et hanc conclusionem videtur sentire Ioan. de Turre Cremat. in c. si quis. vj. q. j. in versi. surgit iterum quæstio, vbi dicit quòd si pater committeret crimen læsæ maiestatis contra Papam credit, quòd hoc casu filius eius clericus priuaretur beneficijs, vt in c. fœlicis. de pœ. in vj. & ita etiam tenuit Henric.
2 Boich. in c. vergentis. col. fin. in fin. de hæret. † vbi dixit, quòd si pater committit crimen læsæ maiestatis contra Papam vel Cardinalem amittit filius beneficia quæ obtinet, & ad obtinenda inhabilis efficitur. Et pro ista conclusione est textus expressus in d. c. fœlicis. in §. quod si quis prædictorum. vbi expresse dicitur, quòd filij necnon & nepotes eorum, qui crimen læsæ maiestatis Cardinalem hostiliter insequentes vel percutientes, siue capientes committunt, beneficijs ecclesiasticis priuantur, etiam si pontificali dignitate præfulgeant. de quo
3 Dom. late in præallegato c. fœlicis. † idem est in hæresi: nam si pater damnetur de hæresi, eius filius si sit clericus non solum fit incapax ad obtinenda beneficia ecclesiastica, sed etiam iam obtenteis priuatur, vt habetur per Henr. Boich. in d. c. vergétis. col. fi. prope fi. alleg. tex. in c. quicunq;. §. hæretici. eod. tit. in vj.

SVMMARIVM.

1 *Filij committentium crimen læsæ maiestatis incurrunt infamiã non ex suo sed ex patris delicto.*

2 *Filij prædicti an ab honoribus ecclesiasticis, & etiam ordinibus repellantur.*

3 *Filij eius qui commisit crimen læsæ maiestatis, si restituantur ad famam siue ad ordines per Papam, an in foro Imperiali ad honores admittantur?*

4 *Infamis restitutus ad famam per Papam etiam damnatus per secularem iudicem recipiendus est ab Imperatore.*

5 *Filij rei criminis læsæ maiestatis restituti ad famam per Imperatorem, an ad ordines Ecclesiasticos recipiantur?*

6 *Infamis ex proprio delicto ab Imperatore restitutus ad famam ad ordines Ecclesiasticos promoueri non potest.*

7 *Pater damnatus de crimine læſæ maieſtatis, ex cuius delicto filij effecti ſunt infames, ſi reſtituatur ab Imperatore, an cenſeantur & ipſi reſtituti.*

8 *Principali ſublato tollitur acceſſorium.*

QVAESTIO XII.

DVODECIMO quæro: certum eſt quòd filij 1
committẽtium crimen læſæ maieſtatis in principẽ vel eius conſiliarios efficiuntur infames: vt habetur in l. quiſquis. in §. filij vero. C. ad leg. Iul. maieſ. & eſt ſpeciale in crimine iſto, vt quis incurrat infamiam, non ex ſuo, ſed ex alieno delicto: vt not.
Archidiac. in c. ſi quis. vj. q. j. † an propter hoc repellantur iſti 2
filij ab honoribus eccleſiaſticis, & etiã ordinibus? Et dicendũ eſt quòd ſic. Infames enim omnes ſunt qui, à legibus ſeculi infamantur. c. ij. vj. q. j. ita dixit Præpoſit. in d. c. ſi quis. in verſic. an tales repellantur. facit vulgata iuris regula in c. infamibus. de regulis iuris in vj. vbi dicitur, quòd infamibus portæ dignitatum non patent. l. infamia. C. de decurio. lib. x. l. iudices. C. de dignita. lib. xij. & habetur per Dyn. in d. cap. infamibus.
†Sed quid ſi Papa filiũ eius qui crimẽ læſæ maieſtatis commi 3
ſit, reſtitueret ad famã, ſiue ad ordines habilitaret: an talis etiã in foro imperiali ad honores eſſet admittẽdus? Et dicendum quòd ſic, per tex. in c. per venerabilem. qui fil. ſint legit. & not. in c. cum te. de re iudic. ita voluit Præpoſit. in d. c. ſi quis. verſ. ſupra allegato, & idem voluit ibidem ante eum Ioan. de Turre Cremat. in verſi. item inſurgit hic alia quæſtio, verum ſi Papa. idem tenuit Collect. in c. in quibuſdã. verſi. quid ſi Papa.
extra de pœn. † vbi dixit, quòd ſi Papa aliquem damnatum 4
per ſecularem reſtituat ad famam, quòd talis recipiẽdus eſt ab Imperatore, qui minor eſt Papa, allegat Archidia. in c. verum. vj. q. j. reprehendentẽ Gratianum dicentem, infamiam ex lege ortam non niſi per Imperatorem tolli poſſe: quia immo &
Papa illam tollere poteſt. † Quid autem dicemus ſi Imperator 5
prædictos filios reſtituat? Dicas, quòd eccleſia ſtatim illos ad ordines recipiet, cum ipſi nunquam deliquerint: ita dixit Præpoſit. in d. c. ſi quis. verſic. quæro an tales. † Secus tamen eſſet 6
in his qui ex proprio facto infames ſunt. Tales enim etiam ab Imperatore reſtitui & ad ordines promoueri non poſſent, niſi

Papa eos restitueret.c.illi.vj.q.j.ita notanter dixit Ioannes de Turre Cremata,in d.c.si quis.in versiculo item insurgit alia
7 quæstio, Quid de alijs qui infames sunt.eadem causa & q.†Sed quid dicendum sit, quando Imperator patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis restituit, an filij qui ex patris delicto infames facti sunt (vt in d. l.quisquis.§.filij vero.C.ad legem Iuliam maiestatis) censeantur & ipsi restituti, & ab infamia liberati,adeo quòd ad ordines ecclesiasticos promoueri possint, sine alia Papæ dispensatione? Dicas quod sic: Ita voluit Ioan. de Turre Cremata,in d.c.si quis.vj.q.j.versiculo item surgit
8 quæstio, vtrum si Imperator.numero 8.† facit,quia sublato principali tollitur accessorium:filij enim ex facto patris non suo infames effecti sunt patre: igitur & sic principali ad famam restituto ab Imperatore, & ipsi filij restituti censendi sunt.

SVMMARIVM.

1 *Patre damnato de crimine læsæ maiestatis in contumaciam, quia noluit comparere,an filij puniantur.*
2 *Regulariter vbi quis ex alterius delicto punitur, non tenetur quando contra principalem ob eius contumaciã fertur sentẽtia.*
3 *Distinctio Authoris in casu prædicto.*

QVAESTIO XIII.

1 TERTIODECIMO quæro: si pater imputatus de crimine læsæ maiestatis contra principem vel illius Collateralem citatus ad se defendendum à tali imputatione non compareat, & contra ipsum contumacem sit lata sententia banitoria & confiscationis bonorum:iuxta terminos l.quisquis. in princ.C.ad legem Iuliam maiestatis.an tali casu puniantur eius filij,vt continetur in d.l.quisquis.§.filij vero? Videtur di-
2 cendum quòd nõ:†quia vbi aliquis ex alterius delicto punitur non tenetur quando contra principalem ob eius contumaciã fertur sententia.facit tex.in l.si ideo.ff.de euictio. l.præses.C. de pign.& ibi gl.Dyn.in l.j.C.quando ex fact.tut.& habetur
3 per Bar.in l.cum filius.in princ.ff.de verb.oblig.† In isto articulo distinguerem,quòd aut ex processu contra talem formato probatum est ipsum crimen læsæ maiestatis in principem siue eius Collateralem cõmisisse,& eo casu, quia sententia lata est cõtra cõuictũ,licet cõtumacem dicerẽ filios affici

pœnis

pœnis, de quibus in d. §. filij vero: quia vere constat de patris delicto: Aut crimen in processu non erat probatum, sed pater condemnatus fuit ex mera contumacia, & isto casu dicerem prædictam sententiam filiis non nocere, & sic locum esse superius dictis. Cogita tamen: Dubium enim facit, quia dicitur in d.l.quisquis, quòd eadem seueritate voluntas sceleris huiusmodi, qua effectum, puniri debet.

SVMMARIVM.

1 *Filiæ committentis crimen læsæ maiestatis an incidant in pœnas in quibus incidunt filij.*

2 *Filius committentis crimen læsæ maiest. & filia eiusdem, quinque modis inter se differunt.*

3 *Fœminæ regulariter masculis timidiores sunt, secus in actibus venereis.*

4 *Animalia Masculina fœmineis audaciora sunt Vrsa, & Panthera, fœminæ maribus sunt audaciores.*

5 *Filiæ fœminæ, an infames fiant sicuti masculi in casu l.quisquis. C.ad l.Iul.maiest.*

6 *Extensio in materia pœnali, licet fiat de persona ad personam, quando hoc procedat?*

7 *Masculinum licet alias in materia odiosa concipiat fœmininum, Secus est quando odium est irrationale.*

8 *Rebellis si quis factus sit cum suis, an fœminæ ex ipso rebelle natæ comprehendantur?*

9 *Filij bannitorum si prohibeantur à statuto stare in ciuitate, fœminæ non comprehenduntur.*

10 *Dispositio l.quisquis.C.ad legem Iul.maiest. quo ad filios, continet odium irrationale.*

11 *Constitutiones in quibus vnus pro alio punitur, sunt contra ius naturæ, & diuinum.*

12 *Statutum quòd imponit pœnam vni pro alio non est laudabile, sed valde iniquum.*

Statutum quo vnus pro alio punitur, nunquam extendi debet.

13 *Dispositio in filijs non habet locum in filiabus, quando est diuersa ratio.*

14 *Filius natus ex patre partiali contra Regem præsumitur esse eiusdem vitij.*

Filius gesta patris imitari præsumitur.

15 *Filius præsumitur eiusdem intentionis cuius fuit pater.*

16 *Posterorum appellatione veniunt etiam fœminæ.*

17 *Iudex in iudicando, à communi opinione regulariter recedere non debet.*

18 *Iudex qui contra communem opinionem iudicat, censetur per imperitiam iudicare.*

19 *Iudex iudicans contra communem opinionem litem suam facere dicitur.*

QVAESTIO XIIII.

1

VARTODECIMO quæro: an pœna infamiæ & incapacitatis: de qua in d.l. quisquis. in §. filij vero. inducta contra filios eius, qui in principem vel eius Collaterales crimen læsæ maiestatis committunt, locum habeat etiam in filiabus? Et dicendum quòd non, per text. in dicta l. quisquis. §. ad filias sanè. C. ad legem Iul. maiest. vbi filiæ capiunt falcidiam ex bonis matris, siue testata siue intestata decesserit, ex quo text. iuncto text. ibidem in §. filij vero. plures elliciuntur differentiæ inter filium & filiam, eius qui committit
2 crimen læsæ maiestatis. † Prima erit, quòd filius, à successione materna siue ex testamento siue, ab intestato totaliter excluditur, dicto §. filij vero. attamen filia falcidiam in bonis matris habere debet, vt in dicto §. ad filias. Secunda differentia erit, quòd filius excluditur à successione extraneorum ex testamento, vt in dicto §. filij vero, & tamē in filiabus hoc dispositum non reperitur, vt patet ex dicto §. ad filias. Tertia erit differentia, nam filij perpetuò egentes & pauperes esse debent, vt in præallegato §. filij vero. at filiæ mediocrem alimoniam potius quàm emolumentum & nomen hæredis habere debent, vt disponitur in dicto §. ad filias. Quarta erit differentia, quia filios paterna infamia semper concomitatur. dicto §. filij vero. in filiabus vero hoc nō reperitur dispositum. Quinta erit differentia, quia filij paterni hoc est hæreditarij criminis exempla metiuntur, vt inquit text. in dicto §. filij vero. filias autem pro infirmitate sexus minus ausuras esse confidimus; ideo circa eas mitior debet esse sententia, vt dicit tex.
3 in præallegato §. ad filias sanè. in fin. † ex quo not. Cyn. quòd fœminæ regulariter masculis timidiores sunt: secus tamen dicit esse in actibus venereis, allegat illud Iuuenalis.

Fortem

Fortem animum praestant rebus, quas turpiter agunt.

† Idem dicas esse in animalibus in quibus fœminæ pariter timidiores sunt, vt inquit Aristotel. lib. ix. de animal. Excipit tamen Vrsam & Pantherã, quas dicit audaciores maribus esse. 4
† Sed quæro, an secunda & quarta differentia circa fœminas veritatem contineant, & sic an filiæ in casu d. l. quisquis. C. ad legem Iuliam maiest. reddantur infames sicuti filij. & pariter incapaces ad successiones extraneorum? Bartol. in l. j. ff. de verbo. signific. tenuit, pœnam infamiæ & incapacitatis bonorum, de quibus in d. §. filij vero. extendi non debere ad filias fœminas: dum ibi dicit, quòd appellatione filiorum non veniũt filiæ, & sic quòd masculinum non concipiat fœmininum in terminis d. l. quisquis. §. filij vero. & rationẽ esse dicit, quia dicta l. quisquis. continet odium irrationabile. & idem tenuere Bal. Angel. & Salicet. in l. quicunque. C. de seru. fugit. quia & ipsi ea ratione mouentur, † quòd licet alias in materia pœnali extensio fiat de persona ad personam, vt not. glo. & Doct. in l. si quis id quod. ff. de iurisdict. omnium iudicum. & not. Bal. per illum textum in c. j. §. porrò. in titulo quæ fuit prima causa benefi. amittend. in vsibus feud. Hoc tamen procedit quando odium est rationale, secus si sit irrationale, vt in d. l. quisquis. §. filij vero. nam irrationale est, quòd filius pro patre puniatur quando ipse non deliquit. Isto enim casu de vna persona ad aliam non fit extensio. Ita dixit Dec. in terminis d. l. quisquis. in consilio. lxiiij. Et diligenter pro viribus columna penultima, versiculo confirmatur hoc. quia in j. vol. † Quin immo licet alias in materia odiosa masculinum concipiat fœmininum, vt in d. l. si quis id quod. Tamen quando odium est irrationale secus est, vt in d. l. quisquis. §. filij vero. & hoc etiam tenuerunt Bal. Angel. & alij, in l. Gallus in princ. ff. de liber. & posthum. Imola in l. si ita scriptum. de leg. ij. Cyn. & alij in d. l. quicunque. C. de seru. fugit. Et quòd propter odiũ irrationale quod continet d. l. quisquis. in §. filij vero. ibi masculinum non concipiat fœmininum; tenuit etiam Ias. in d. l. si quis id quod. columna ij. versiculo item vbi tractatur de odio. & ibidem columna iij. versiculo, Sexto limita. & idem voluit Aretinus in consilio xxxix. per totum, † vbi notanter dixit, quòd si aliquis sit factus rebellis, ipse & sui, ea ratione quia ipse tradidit Arcem siue Fortilitium Hostibus, quòd sub illo verbo sui, non venient fœminæ ex ipso rebelle natæ. 5 6 7 8

ad idem facit quod dixit Baldus, in l. quicunque. C. de seruis
9 fugit. † vbi voluit, quòd si ex forma statuti filij bannitorum prohibeãtur stare in ciuitate, sub dispositione dicti statuti filiæ fœminæ non comprehendentur. idem tenuit Curt. Iunior, in consilio clxxvj. præsupponitur in facto. colum. iij. nume. 8. & Curt. Senior, consil. xxx. in facto contingit dubitari. Et quòd vbi agitur de odio irrationali (vt in d. l. quisquis.) masculinum fœmininum non concipiat. tenuit etiam Dominus Carolus Ruinus præceptor meus in consil. ciij. visis legitimatio-
10 nibus, col. viij. numero 14. in iij. volum. † Pro conclusione prædicta, quòd dispositio d. l. quisquis. in d. §. filij vero. contineat odium irrationale, facit quod legitur Ezechiel. c. 17. & in c. Iudæi. j. q. iiij. vbi scriptum est, quòd filius iniquitatem patris non portabit. ad idem facit quod voluit Bal. & ibidem Salyc.
11 in rubr. C. res inter ali. acta. † vbi dixit, quòd constitutiones in quibus vnus pro alio punitur sunt contra eius naturæ & diuinum. Et dixit idem Bal. in l. dotis. C. de iure dot, quòd statutum quod filiis pro patribus pœnam imponit, est valde durum
12 & rigorosum. † & dixit Angel. in l. Sancimus. C. res inter alios acta. quod statutum quod imponit pœnam vni pro alio non est laudabile, sed valde iniquum. ad idem facit quod voluit Bal. in l. captiui. C. de episc. & cleric. vbi dixit, quòd statutum quo vnus pro alio punitur, tanquam odiosum nunquã extendi debet, maxime quando pœna corporalis vel infamiæ imponitur. Confirmatur prædicta conclusio, quòd d. l. quisquis. in §. filij vero. contineat odium irrationale, ex eo quòd filius ex patris delicto puniatur: quia id est cõtra iuris communis dispositionem, quod cautum est, quòd pœna suos tenere debeat authores. l. sancimus. ff. de pœn. & in rub. C. ne fil. pro patre. & rursus est contra ius diuinum, in quo scriptum est: anima quæ peccauerit, ipsa morietur, c. si habes. 24. q. iij. est etiam contra ius canonum, quo cauetur, vt nullus odio alterius prægrauetur. c. non debet. de regu. iur. in vj. Et quòd masculinum non concipiat fœmininum. in d. §. filij vero. propter odium irrationale, de quo ibi, tenuit etiam Dec. in l. fœminæ. nume. 109. ff. de reg. iur. comprobatur & alia ratione: quòd in d. l. fi-
13 lij vero. appellatione filiorum non veniant filiæ: † quia vbicunque est diuersa ratio in filiabus quàm in filiis, dispositũ in vno nõ habet locũ in alio, vt notanter dixit Bal. in l. seruus. C. cõmu. de succes. in d. auth. §. filij. vero. dicitur ꝙ ideo ibi dispo

nitur

nitur cōtra filios:quia paterni,hoc est hęreditarij criminis exē pla in eis metiuntur.quod ibi dicit Salic.in ij.not.quòd filius cēsetur hæres eiusdē proditionis,& de simili proditione cōtra eum est præsumptio,per verba textus ibi,in quibus &c.† Adde 14
tu,quòd filius natus ex patre partiali contra regem,pręsumitur & ipse esse eiusdem vitij,vt notāter dixit Ange.in l.si fugitiui. C.de seru. fugit. & filius gesta parentis imitari præsumitur. Specul.in procem.Specul.†ad idem facit quod voluit Bal. in l. 15
liberti libertæq;.C.de oper.lib.vbi dixit, ꝙ filius præsumitur eiusdem intentionis cuius pater fuit.faciunt plura quæ ad hoc coogerit Thom.Gram.in consil.xiij.in causa miloniana. col. ij.& idem in consi.xxxj.in causa mag.Io.Bap.col.j.nu.45.In §. vero ad filias sanè,in ead.l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.dicitur,ꝙ circa eas mitior debet esse sententia,quas pro infirmitate sexus minus ausuras confidendum est: & sic patet, quòd diuersa est ratio in filiabus quàm in filiis,merito de masculo ad fœminam ibi non fiet extensio.Et ista est commu.opinio contra quam insurgit Claudius de Seysello in d.l.si quis id quod.ff.de iurisd.omnium iudic.vbi voluit,ꝙ pœna incapacitatis & infamiæ statuta cōtra filios committentis crimen læsę maiestatis (de qua in dicto §.filij vero.) locum habeat etiam in filiabus, asserens ita consuluisse in quadam causa, quæ tunc indecisa pendebat, & multa circa hoc pro,& contra,adducit, & tandem residet in dicta contraria opinione.Et licet omnia adducta per Claudium contra dictam communem opin.transcribere non intendam, non propterea omittam respondere aliquibus per eum adductis, que magis stringere videntur pro eius opinione.

Et primo nō obstat ꝙ idē Clau.dixit,ꝙ tex.d.l.quisquis.in §.filij vero.declaratur per tex.in l.fi.C.de bo.dā.in fi.vbi dicit tex.quòd cōmittens crimen læsæ maiestatis iustā pœnam ad suos etiam posteros transmittit, † & posterorum appellatione 16
veniunt etiam filiæ,vt per glos.in l.sordidorum.C.de excusat. mune.lib.x. & facit tex.in c.vbicunque.de pœ.in vj.Nam dico quòd d.l.fi.in fi.C.de bon.damnat.non declarat d.l.quisquis. imò ab illa declaratur, vt colligitur ex gl.in verb.trāsmittit. in d.l.fi.quę declarādo illa verba ad suos posteros transmittit, refert se ad text.in dicta l.quisquis. ad quod facit etiam text. in auth.bona damnat.C.eod.titu. de bon.damnat.quæ auth. immediatè sequitur post d.l.fin.& dicta authen.in fin.dicit,

in maiestatis

in maiestatis vero crimine condemnatis veteres leges seruari iubemus. & ibi gloss. in verb. iubemus. dicit, vt supra ad leg. Iul. maiest. Ex quo clare patet d. l. fi. in fi. non declarare text. in d. l. quisquis. sed ab illo declarari. Nec etiam obstat communi opinioni tex. in d. l. si quis id quod. ff. de iurisd. omni. iudic. in quo Claudius facit magnum fundamentum pro sua opinione: quia licet ibi verbum, si quis. declaretur per illum tex. comprehendere tam fœminam quàm masculum cõtrauenientem, id merito procedit, quia pœna suos authores tenet, ꝙ etiam erit in crimine læsæ maiestatis. Nam nemo dubitat quod in d. l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. illud verbum, quisquis, nõ comprehendat etiam fœminam cõmittentem crimen læsæ maiestatis: sed in d. §. filij vero, disponitur, quòd filij non ex suo, sed ex patris delicto puniantur, ergo nõ est bona illatio ꝙ idẽ sit in filiabus, in quibus est inducta alia dispositio diuersa vt habetur in eadẽ l. quisquis. in §. ad filias sane. Secũdo respondetur, quòd tex. in d. l. si quis id quod. continet odium rationale: quia punit pariter & masculum & fœminam delinquentem, sed tex. in d. l. quisquis. §. filij vero. punit filium, non ex suo sed ex paterno delicto, quod est irrationale, vt supra dictum fuit. cum igitur tex. in d. l. si quis id quod. cõtineat casum longè diuersum, ex eo ad casum nostrum, nõ erit bona illatio. l. Papinianus exuli. de minor. ff. Et dum subdit Claudius loco præallegato, ꝙ eius opinio tenenda est in iudicando & consulendo, & ꝙ temerarium esset aliter iudicare, con[illegible] præmissis secus fieri debere [illegible] me quia (vt di[illegible]

17 opinio communis est [illegible] muni opini[illegible]
in iudicando recedere [illegible]
Abb. col. iij. ve. fic[illegible]
ff. de vulgari & [illegible]
feud. Alex. [illegible]

18 nu. 7 4. i[illegible]
opi[illegible]
A[illegible]
co[illegible]

19 [illegible]

& per doct. in l. quicunque. C. de seru. fugit. & per Decium, in d. l. fœminæ. ff. de regulis iuris.

SVMMARIVM.

1 *Filia damnati de crimine læsæ maiestatis an dotari debeat à fisco, in quem bona patris deuenerunt?*
2 *Ferdinandus Rex Neapolis Principis Rosani filias, qui contra eum crimen læsæ maiestatis commiserat, honorifice dotauit.*
3 *Filij imitatores patris esse censentur.*
4 *Fœminæ minus ausuræ iudicantur.*
5 *Fœminæ timidiores viris sunt, præterquam in actibus venereis.*
6 *Ratio cur mulieres sint audaciores viris in actibus venereis.*
7 *Filia quando simul cum patre machinata est contra principem vel eius statum, æque punitur.*
8 *Mulieres de Bocacijs Brixienses damnatæ fuere pro crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XV.

VINTODECIMO quæro: an filia dam- 1
nati de crimine læsæ maiestatis dotari debeat
à fisco, in quē patris damnati bona deuenerunt?
[illegible] quæstione Bal. in l. si patri. col. iij. C. de
[illegible] missio. tenet quòd sic, quem refert & se-
[illegible] M [illegible] in c. j. in §. præterea si vasallus. in ver
[illegible] uæ fuit prima causa benefic. amittend.
[illegible] æ sint regal [illegible] bona committen-
[illegible] ybi tene [illegible] opinionē refert, ꝙ 2
[illegible] dus Rex [illegible] seruauit: Nam
[illegible] Prince [illegible] otoriç maiestatis
[illegible] contra [illegible] ius bonis omni-
[illegible] lem re [illegible] filias honorifice
[illegible] ssē e [illegible] co additis dotādo.
[illegible] firm [illegible] qua supra q. proxima
[illegible] uod [illegible] læsæ maiestatis non pu-
[illegible] m [illegible] uli ex huiusmodi patris
[illegible] d [illegible] quia filij imitatores patris 3
[illegible] des. d. § filij vero. l. quisquis.
[illegible] ero minus ausuræ iudicantur. 4
[illegible] ot. Doct. in d. l. quisquis. in §. ad
[illegible] not. †. dicit, fœminas timidiores 5
viris

viris esse, præter quàm in actibus venereis, in quibus viris audaciores sunt. facit illud Ouidij libro iiij. Metham.

Callida per tenebras versato Cardine Tysbe
Egreditur, fallitque suos, adopertáque vultum
Peruenit ad tumulum, dictáque sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor.

6 † Rationem autem, cur mulieres audaciores sint viris in actibus venereis esse puto, quia (vt inquit Aristotel. libr. iiij. de animal.) fœminæ habent partes inferiores validiores quã viri: viri vero partes superiores validiores quàm fœminę. Ideo mulieres ad luxuriam proniores sunt. Et quia tempore Aestiuo mulieres magis stimulantur ad venerem, quàm tempore hyemali, puto eas audaciores in actibus venereis esse Aestate quàm hyeme: secus in masculis, qui tempore hyemali magis quàm mulieres venerem appetunt, teste Aristotele,
7 libro v. de animal. † Limita tamen supradictam conclusionẽ non procedere, quando filia simul cum patre machinata fuisset contra principem, vel eius statum, per tex. in d. l. quisquis. C. ad legem Iuliam maiestatis. Nam sub illo verbo, quisquis, comprehenditur tam masculus quàm fœmina committens crimen læsæ maiestatis, vt not. ibi Doct. & habetur expressum in l. si quis id quod. ff. de iurisd. omni. iudic. multoties enim repertum est fœminas etiam in prædictum crimen incidisse.
8 † Et ego vidi condemnationem latam vsque de anno domini millesimo quadringentesimo duodecimo die trigesimo Iulij. per quendam D. Petrum de Ballano tunc potestatem Brixiæ, pro magnifico D. Pandulfo de malatestis, tunc Brixiæ et Bergomi Domino, contra quasdam mulieres de Boccaciis pro crimine læsæ maiestatis quæ insimul cum eorũ viris rebellarent ab eodem Domino Pandulfo, & adhæserant Domino Fazino Cani Scaligero, qui tunc Veronæ Dominatum tenebat. fuere etenim dictæ mulieres ad pœnam capitis, & bonorum confiscationem condemnatæ,

SVMMARIVM.

1 *Hermaphroditus patre committente crimen læsæ maiestatis an puniatur sicut cæteri filij eiusdem?*

2 *Hermaphroditus incalescens magis in sexum fœmineum, quàm virilem, non succedit in feudo, à quo fœminæ excluduntur.*

Herm

3 *Hermaphrodito cum baptizatur, quãdo sibi imponatur nomen maris vel fœminæ?*
4 *Hermaphroditus an possit esse testis,*
5 *Fœminæ in testamentis an possint esse testes?*
6 *Primus Hermaphroditus fuit Veneris, & Mercurij filius.*
7 *Androginæ sunt Populi in Aphrica vtriusque sexus.*
8 *Hermaphroditus pariter incalescens in vtroque sexu quomodo sit iudicandus?*
9 *Hermaphroditus incalescẽs pariter in vtroque sexu ad ordines clericales promoueri non potest.*
10 *Reprobatur opinio Prapositi circa hermaphroditum.*
11 *Vna & eadem res non debet diuerso iure censeri.*
12 *Incertitudo actum vitiat.*
13 *Hermaphroditus pariter in vtroque sexu incalescens, an ad successionem feudi admittatur?*
14 *Imperfectus non est omnino qui perfecto similis est.*
15 *Hermaphroditus quod incalescat magis in vno quàm in alio sexu, quomodo cognoscatur.*
16 *Hermaphroditus qui vtriusque mẽbri officio fungi potest, cogi potest alterum eligere quo vti velit.*
Equus Turchus in Ciuitate Venetiarum visus est habens vtrũque sexum.
17 *Hermaphroditus tenetur singulo anno confiteri peccata sua,*
18 *Hermaphroditus incidit in pœnam legis, si quis in tantam. C. vnde vi.*
19 *Statutum quòd mulieres contrahere non possint sine consensu consanguineorum an comprehendat hermaphroditum?*
20 *Matrimonium contractum cũm Hermaphrodito an teneat?*
21 *In Ciuitate Venetiarũ Hermaphroditus quidam qui reputabatur puella nupsit: & matrimonium fuit dissolutum.*

QVAESTIO XVI.

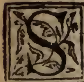

EXTODECIMO quæro: vidimus supra quæstione xliij. & q. xv. proximè præcedentibus qualiter ex patris delicto in crimine læsæ maiestatis filius puniatur: & quòd cum filiabus mitius agitur: & quòd text. in l. quisquis, in princ. C. ad leg. Iul. maiestatis comprehendit, tam fœminam quàm masculum

Collaterales non priuatur beneficijs ecclesiasticis, quæ obtinet. Quid dicendum erit, si pater crimen prædictum contra Papam vel eius Cardinales committat? Dicas tali casu filium beneficijs ecclesiasticis quæ obtinet priuari, arg. c. j. de scismat. not. Ioan. de Imol. in l. si quis insultaret. in fin. prin. ff. solut. matri. Et hanc conclusionem videtur sentire Ioan. de Turre Cremat. in c. si quis. vj. q. j. in versi. surgit iterum quæstio, vbi dicit quòd si pater committeret crimen læsæ maiestatis contra Papam credit, quòd hoc casu filius eius clericus priuaretur beneficijs, vt in c. fœlicis. de pœ. in vj. & ita etiam tenuit Heric.
2 Boich. in c. vergentis. col. fin. in fin. de hæret. † vbi dixit, quòd si pater committit crimen læsæ maiestatis contra Papam vel Cardinalem amittit filius beneficia quæ obtinet, & ad obtinenda inhabilis efficitur. Et pro ista conclusione est textus expressus in d. c. fœlicis. in §. quod si quis prædictorum. vbi expresse dicitur, quòd filij necnon & nepotes eorum, qui crimen læsæ maiestatis Cardinalem hostiliter insequentes vel percutientes, siue capientes committunt, beneficijs ecclesiasticis priuantur, etiam si pontificali dignitate præfulgeant. de quo
3 Doct. late in præallegato c. fœlicis. † idem est in hæresi: nam si pater damnetur de hæresi, eius filius si sit clericus non solum fit incapax ad obtinenda beneficia ecclesiastica, sed etiam iam obtenteis priuatur, vt habetur per Henr. Boich. in d. c. vergētis. col. fi. prope fi. alleg. tex. in c. quicūq;. §. hæretici. eod. tit. in vj.

SVMMARIVM.

1 *Filij committentium crimen læsæ maiestatis incurrunt infamiā non ex suo sed ex patris delicto.*
2 *Filij prædicti an ab honoribus ecclesiasticis, & etiam ordinibus repellantur.*
3 *Filij eius qui commisit crimen læsæ maiestatis, si restituantur ad famam siue ad ordines per Papam, an in foro Imperiali ad honores admittantur?*
4 *Infamis restitutus ad famam per Papam etiam damnatus per secularem iudicem recipiendus est ab Imperatore.*
5 *Filij rei criminis læsæ maiestatis restituti ad famam per Imperatorem, an ad ordines Ecclesiasticos recipiantur?*
6 *Infamis ex proprio delicto ab Imperatore restitutus ad famam ad ordines Ecclesiasticos promoueri non potest.*

Pater

7 *Pater damnatus de crimine lesæ maiestatis, ex cuius delicto filij effecti sunt infames, si restituatur ab Imperatore; an censeantur & ipsi restituti.*

8 *Principali sublato tollitur accessorium.*

QVAESTIO XII.

VODECIMO quæro: certum est quòd filij 1
committẽtium crimen læsæ maiestatis in principẽ vel eius consiliarios efficiuntur infames: vt habetur in l.quisquis.in §.filij vero.C.ad leg. Iul.maiest.& est speciale in crimine isto, vt quis incurrat infamiam, non ex suo, sed ex alieno delicto: vt not. Archidiac.in c.si quis.vj.q.j. † an propter hoc repellantur isti 2
filij ab honoribus ecclesiasticis, & etiã ordinibus? Et dicendũ est quòd sic. Infames enim omnes sunt qui, à legibus seculi infamantur.c.ij.vj.q.j.ita dixit Præposit.in d.c.si quis.in versic. an tales repellantur.facit vulgata iuris regula in c.infamibus. de regulis iuris in vj.vbi dicitur, quòd infamibus portæ dignitatum non patent.l.infamia.C.de decurio.lib.x.l.iudices. C.de dignita.lib.xij.& habetur per Dyn.in d.cap.infamibus.
†Sed quid si Papa filiũ eius qui crimẽ læsæ maiestatis commi 3
sit, restitueret ad famã, siue ad ordines habilitaret: an talis etiã in foro imperiali ad honores esset admittendus? Et dicendum quòd sic, per tex.in c.per venerabilem.qui fil.sint legit.& not.in c.cum te.de re iudic.ita voluit Præposit.in d.c.si quis. vers.supra allegato, & idem voluit ibidem ante eum Ioan.de Turre Cremat.in versi.item insurgit hic alia quæstio, verum si Papa.idem tenuit Collect.in c.in quibusdã.versi. quid si Papa. extra de pœn. † vbi dixit, quòd si Papa aliquem damnatum 4
per secularem restituat ad famam, quòd talis recipiẽdus est ab Imperatore, qui minor est Papa, allegat Archidia.in c.verum. vj.q.j.reprehendentẽ Gratianum dicentem, infamiam ex lege ortam non nisi per Imperatorem tolli posse: quia immo & Papa illam tollere potest. † Quid autem dicemus si Imperator 5
prædictos filios restituat? Dicas, quòd ecclesia statim illos ad ordines recipiet, cum ipsi nunquam deliquerint: ita dixit Præposit.in d.c.si quis.versic. quæro an tales. † Secus tamen esset 6
in his qui ex proprio facto infames sunt. Tales enim etiam ab Imperatore restitui & ad ordines promoueri non possent, nisi

pœnis, de quibus in d. §. filij vero: quia vere constat de patris delicto: Aut crimen in processu non erat probatum, sed pater condemnatus fuit ex mera contumacia, & isto casu dicerem prædictam sententiam filiis non nocere, & sic locum esse superius dictis. Cogita tamen: Dubium enim facit, quia dicitur in d.l.quisquis. quòd eadem seueritate voluntas sceleris huiusmodi, qua effectum, puniri debet.

SVMMARIVM.

1 *Filiæ committentis crimen læsæ maiestatis an incidant in pœnas in quibus incidunt filij.*

2 *Filius committentis crimen læsæ maiest. & filia eiusdem, quinque modis inter se differunt.*

3 *Fœminæ regulariter masculis timidiores sunt, secus in actibus venereis.*

4 *Animalia Masculina fœmineis audaciora sunt Vrsa, & Panthera, fœminæ maribus sunt audaciores.*

5 *Filiæ fœminæ, an infames fiant sicuti masculi in casu l.quisquis. C.ad l.Iul.maiest.*

6 *Extensio in materia pœnali, licet fiat de persona ad personam, quando hoc procedat?*

7 *Masculinum licet alias in materia odiosa concipiat fœmininum, Secus est quando odium est irrationale.*

8 *Rebellis si quis factus sit cum suis, an fœminæ ex ipso rebelle natæ comprehendantur?*

9 *Filij bannitorum si prohibeantur à statuto stare in ciuitate, fœminæ non comprehenduntur.*

10 *Dispositio l.quisquis.C.ad legem Iul.maiest. quo ad filios continet odium irrationale.*

11 *Constitutiones in quibus vnus pro alio punitur, sunt contra ius naturæ, & diuinum.*

12 *Statutum quòd imponit pœnam vni pro alio non est laudabile, sed valde iniquum.*

Statutum quo vnus pro alio punitur, nunquam extendi debet.

13 *Dispositio in filijs non habet locum in filiabus, quando est diuersa ratio.*

14 *Filius natus ex patre partiali contra Regem præsumitur esse eiusdem vitij.*

Filius gesta patris imitari præsumitur.

15 *Filius præsumitur eiusdem intentionis cuius fuit pater.*

Fortem animum praestant rebus, quas turpiter agunt.
† Idem dicas esse in animalibus in quibus fœminæ pariter timidiores sunt, vt inquit Aristotel. lib. ix. de animal. Excipit tamen Vrsam & Pantheram, quas dicit audaciores maribus esse. 4
† Sed quæro, an secunda & quarta differentia circa fœminas veritatem contineant, & sic an filiæ in casu d. l. quisquis. C. ad legem Iuliam maiest. reddantur infames sicuti filij. & pariter incapaces ad successiones extraneorum? Bartol. in l. j. ff. de verbo. signific. tenuit, pœnam infamiæ & incapacitatis bonorum, de quibus in d. §. filij vero. extendi non debere ad filias fœminas: dum ibi dicit, quòd appellatione filiorum non veniūt filiæ, & sic quòd masculinum non concipiat fœmininum in terminis d. l. quisquis. §. filij vero. & rationē esse dicit, quia dicta l. quisquis continet odium irrationabile. & idem tenuere Bal. Angel. & Salicet. in l. quicunque. C. de seru. fugit. quia & ipsi ea ratione mouentur, † quòd licet alias in materia pœnali extensio fiat de persona ad personam, vt not. glo. & Doct. in l. si quis id quod. ff. de iurisdict. omnium iudicum. & not. Bal. per illum textum in c. j. §. porro. in titulo quæ fuit prima causa benefi. amittend. in Vsibus feud. Hoc tamen procedit quando odium est rationale, secus si sit irrationale, vt in d. l. quisquis. §. filij vero. nam irrationale est, quòd filius pro patre puniatur quando ipse non deliquit. Isto enim casu de vna persona ad aliam non fit extensio. Ita dixit Dec. in terminis d. l. quisquis. in consilio. lxiiij. Et diligenter pro viribus columna penultima, versiculo confirmatur hoc. quia in j. vol. † Quin immo licet alias in materia odiosa masculinum concipiat fœmininum, vt in d. l. si quis id quod. Tamen quando odium est irrationale secus est, vt in d. l. quisquis. §. filij vero. & hoc etiam tenuerunt Bal. Angel. & alij, in l. Gallus in princ. ff. de liber. & posthum. Imola in l. si ita scriptum. de leg. ij. Cyn. & alij in d. l. quicunque. C. de seru. fugit. Et quòd propter odiū irrationale quod continet d. l. quisquis. in §. filij vero. ibi masculinum non concipiat fœmininum; tenuit etiam Ias. in d. l. si quis id quod. columna ij. versiculo item vbi tractatur de odio. & ibidem columna iij. versiculo, Sexto limita. & idem voluit Aretinus in consilio xxxix. per totum, † vbi notanter dixit, quòd si aliquis sit factus rebellis, ipse & sui, ea ratione quia ipse tradidit Arcem siue Fortilitium Hostibus, quòd sub illo verbo sui, non venient fœminæ ex ipso rebelle natæ,

5
6
7
8

ad idem facit quod dixit Baldus, in l. quicunque. C. de seruis
9 fugit. † vbi voluit, quòd si ex forma statuti filij bannitorum prohibeãtur stare in ciuitate, sub dispositione dicti statuti filiæ fœminæ non comprehendentur. idem tenuit Curt. Iunior, in consilio clxxvj. præsupponitur in facto. colum. iij. nume. 8. & Curt. Senior, consil. xxx. in facto contingit dubitari. Et quòd vbi agitur de odio irrationali (vt in d. l. quisquis.) masculinum fœmininum non concipiat. tenuit etiam Dominus Carolus Ruinus præceptor meus in consil. ciij. visis legitimationibus, col. viij. numero 14. in iij. volum.
10 † Pro conclusione prædicta, quòd dispositio d. l. quisquis. in d. §. filij vero. contineat odium irrationale, facit quod legitur Ezechiel. c. 17. & in c. Iudæi. j. q. iiij. vbi scriptum est, quòd filius iniquitatem patris non portabit. ad idem facit quod voluit Bal. & ibidem Salyc. in rubr. C. res inter ali. acta.
11 † vbi dixit, quòd constitutiones in quibus vnus pro alio punitur sunt contra eius naturæ & diuinum. Et dixit idem Bal. in l. dotis. C. de iure dot, quòd statutum quod filiis pro patribus pœnam imponit, est valde durum
12 & rigorosum. † & dixit Angel. in l. Sancimus. C. res inter alios acta. quod statutum quod imponit pœnam vni pro alio non est laudabile, sed valde iniquum. ad idem facit quod voluit Bal. in l. captiui. C. de epis. & cleric. vbi dixit, quòd statutum quo vnus pro alio punitur, tanquam odiosum nunquã extendi debet, maxime quando pœna corporalis vel infamiæ imponitur. Confirmatur prædicta conclusio, quòd d. l. quisquis. in §. filij vero. contineat odium irrationale, ex eo quòd filius ex patris delicto puniatur: quia id est cõtra iuris communis dispositionem, quod cautum est, quòd pœna suos tenere debeat authores. l. sancimus. ff. de pœn. & in rub. C. ne fil. pro patre. & rursus est contra ius diuinum, in quo scriptum est: anima quæ peccauerit, ipsa morietur, c. si habes. 24. q. iij. est etiam contra ius canonum, quo cauetur, vt nullus odio alterius prægrauetur. c. non debet. de regu. iur. in vj. Et quòd masculinum non concipiat fœmininum. in d. §. filij vero. propter odium irrationale, de quo ibi, tenuit etiam Dec. in l. fœminæ. nume. 109. ff. de reg. iur. comprobatur & alia ratione: quòd in d. l. fi-
13 lij vero. appellatione filiorum non veniant filiæ: † quia vbicunque est diuersa ratio in filiabus quàm in filiis, dispositũ in vno nõ habet locũ in alio, vt notanter dixit Bal. in l. seruus. C. cõmu. de success. in d. auth. §. filij. vero. dicitur ꝙ ideo ibi dispo

nitur

nitur cõtra filios:quia paterni,hoc est hęreditarij criminis exẽpla in eis metiuntur.quod ibi dicit Salic.in ij.not.quòd filius cẽsetur hæres eiusdẽ proditionis,& de simili proditione cõtra eum est præsumptio,per verba textus ibi,in quibus &c.† Adde 14
tu,quòd filius natus ex patre partiali contra regem,pręsumitur & ipse esse eiusdem vitij,vt notãter dixit Ange.in l.si fugitiui. C.de seru. fugit. & filius gesta parentis imitari præsumitur. Specul.in procem.Specul.†ad idem facit quod voluit Bal. in l. 15
liberti libertæq;.C.de oper.lib.vbi dixit, ꝙ filius præsumitur eiusdem intentionis cuius pater fuit.faciunt plura quæ ad hoc congerit Thom.Gram.in consil.xiij.in causa miloniana. col. ij.& idem in consi.xxxj.in causa mag.Io.Bap.col.j.nu.45.In §. vero ad filias sanè,in ead.l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.dicitur,ꝙ circa eas mitior debet esse sententia,quas pro infirmitate sexus minus ausuras confidendum est: &,sic patet, quòd diuersa est ratio in filiabus quàm in filiis,merito de masculo ad fœminam ibi non fiet extensio.Et ista est commu.opinio contra quam insurgit Claudius de Seysello in d.l.si quis id quod.ff.de iurisd.omnium iudic.vbi voluit,ꝙ pœna incapacitatis & infamiæ statuta cõtra filios committentis crimen læsę maiestatis (de qua in dicto §.filij vero.) locum habeat etiam in filiabus , asserens ita consuluisse in quadam causa, quæ tunc indecisa pendebat, & multa circa hoc pro,& contra,adducit, & tandem residet in dicta contraria opinione.Et licet omnia adducta per Claudium contra dictam communem opin.transcribere non intendam, non propterea omittam respondere aliquibus per eum adductis, que magis stringere videntur pro eius opinione.

Et primo nõ obstat ꝙ idẽ Clau.dixit,ꝙ tex.d.l.quisquis.in §.filij vero.declaratur per tex.in l.fi.C.de bo.dã.in fi.vbi dicit tex.quòd cõmittens crimen læsæ maiestatis iustã pœnam ad suos etiam posteros transmittit, † & posterorum appellatione 16
veniunt etiam filiæ,vt per glos.in l.sordidorum.C.de excusat. mune.lib.x. & facit tex.in c.vbicunque.de pœ.in vj.Nam dico quòd d.l.fi.in fi.C.de bon.damnat.non declarat d.l.quisquis. imò ab illa declaratur , vt colligitur ex gl.in verb.trãsmittit. in d.l.fi.quę declarãdo illa verba ad suos posteros transmittit, refert se ad text.in dicta l.quisquis. ad quod facit etiam text. in auth.bona damnat.C.eod.titu. de bon.damnat.quæ auth. immediatè sequitur post d.l.fin.& dicta authen.in fin.dicit,

in maiestatis

in maiestatis vero crimine condemnatis veteres leges seruari iubemus.& ibi gloss.in verb.iubemus.dicit, vt supra ad leg. Iul.maiest. Ex quo clare patet d.l. fi.in fi. non declarare text. in d.l.quisquis.sed ab illo declarari. Nec etiam obstat communi opinioni tex.in d.l.si quis id quod.ff. de iurisd.omni. iudic.in quo Claudius facit magnum fundamentum pro sua opinione: quia licet ibi verbum, si quis, declaretur per illum tex. comprehendere tam fœminam quàm masculum cõtrauenientem, id merito procedit, quia pœna suos Authores tenet, ꝙ etiam erit in crimine læsæ maiestatis. Nam nemo dubitat quod in d.l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.illud verbum, quisquis, nõ comprehendat etiam fœminam cõmittentem crimen læsæ maiestatis: sed in d.§.filij vero, disponitur, quòd filij nón ex suo, sed ex patris delicto puniantur, ergo nõ est bona illatio ꝙ idẽ sit in filiabus, in quibus est inducta alia dispositio diuersa vt habetur in eadẽ l.quisquis.in §.ad filias saepe. Secũdo respondetur, quòd tex.in d.l. si quis id quod.continet odium rationale: quia punit pariter & masculum & fœminam delinquentem, sed tex.in d.l.quisquis.§.filij vero.punit filium, non ex suo sed ex paterno delicto, quod est irrationale, vt supra dictum fuit.cum igitur tex.in d.l.si quis id quod.cõtineat casum longè diuersum, ex eo ad casum nostrum, nõ erit bona illatio. l.Papinianus exuli. de minor.ff. Et dũ subdit Claudius loco præallegato, ꝙ eius opinio tenenda est in iudicando & consulendo, & ꝙ temerarium esset aliter iudicare, constat ex præmissis secus fieri debere: maximè quia (vt dixi,) Prima

17 opinio communis est, † & à communi opinione regulariter in iudicando recedere non debemus, vt not. Doct.in c.j.vbi Abb.col.iij.versic.& vt habeas.de constitu.& Bal.in l.j.in fin. ff.de vulgari & pupillari substit.& in c.j.in fin.de nat.success. feud. Alex.in cõsi.xxv.nu.2.in vj.vol.Soc.nepos, conf. clxxxix.

18 nu.7 4. in ij.vol. † Quinimò iudex, qui contra communem opinionem iudicat, censetur per imperitiã iudicasse, vt dixit Alex.in l.cum prolatis.& ibi Angel.ff.de re iudic.Ias.in l.fin. col.penul.ff.qui satisdar.cogant.& dixit Bar.in l ij.C.de pœn.

19 iudic. qui mal.iudic. † ꝙ iudicans contra communem dicitur facere litem suam. Cæterum si cupis videre quibus casibus masculinum concipiat fœmininum, vide per Archid.in c. si quis suadente.xvij.q.iiij.& ibidem per Egid.Bellamer.latissime, Et per doct.in d.l.si quis id quod.ff.de iurisd.omn.iudic.

& per

& per doct. in l. quicunque. C. de seru. fugit. & per Decium, in d. l. fœminæ. ff. de regulis iuris.

SVMMARIVM.

1 *Filia damnati de crimine læsæ maiestatis an dotari debeat à fisco, in quem bona patris deuenerunt?*

2 *Ferdinandus Rex Neapolis Principis Rosani filias, qui contra eum crimen læsæ maiestatis commiserat, honorifice dotauit.*

3 *Filij imitatores patris esse censentur.*

4 *Fœminæ minus ausuræ iudicantur.*

5 *Fœminæ timidiores viris sunt, præterquam in actibus venereis.*

6 *Ratio cur mulieres sint audaciores viris in actibus venereis.*

7 *Filia quando simul cum patre machinata est contra principem vel eius statum, eque punitur.*

8 *Mulieres de Bocacijs Brixienses damnatæ fuere pro crimine læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XV.

VINTO DECIMO quæro: an filia damnati de crimine læsæ maiestatis dotari debeat à fisco, in quē patris damnati bona deuenerunt? 1 In hac quæstione Bal. in l. si patri. col. iij. C. de dot. promissio. tenet quod sic, quem refert & sequitur Matth. de Afflict. in c. i. in §. præterea si vasallus. in versic. glo. iij. nu. 80. in tit. quæ fuit prima causa benefic. amittend. & idem Matth. in tit. quæ sint regal. in §. & bona committentium. col. j. circa princ. † vbi tenendo hanc opinionē refert, ꝙ 2 tempore suo Ferdinandus Rex Neapolis hoc seruauit: Nam cum fuisset damnatus Princeps Rosani, qui notorie maiestatis crimen commiserat contra ipsum regem, illius bonis omnibus fisco delatis, idem rex eiusdem damnati filias honorifice nuptui tradidit, easdē ex paternis bonis fisco additis dotādo. Et sic ex hoc confirmatur conclusio de qua supra q. proxima præcedenti. Quod filiæ rei criminis læsæ maiestatis non puniuntur eisdem pœnis, quibus masculi ex huiusmodi patris delicto. † Et diuersitatis ratio est, quia filij imitatores patris 3 esse censentur, & eius delicti hæredes. d. §. filij vero. l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. † fœminæ vero minus ausuræ iudicantur, 4 cū maribus timidiores sint, vt not. Doct. in d. l. quisquis. in §. ad fœminas sane. vbi Cyn. in vj. not. †. dicit, fœminas timidiores 5 viris

viris esse, præter quàm in actibus venereis, in quibus viris audaciores sunt. facit illud Ouidij libro iiij. Metham.

Callida per tenebras versato Cardine Tysbe
Egreditur, fallitque suos, adopertáque vultum
Peruenit ad tumulum, dictáque sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor.

6 † Rationem autem, cur mulieres audaciores sint viris in actibus venereis esse puto, quia (vt inquit Aristotel. libr. iiij. de animal.) fœminæ habent partes inferiores validiores quã viri: viri vero partes superiores validiores quàm fœminę. Ideo mulieres ad luxuriam proniores sunt. Et quia tempore Aestiuo mulieres magis stimulantur ad venerem, quàm tempore hyemali, puto eas audaciores in actibus venereis esse Aestate quàm hyeme: secus in masculis, qui tempore hyemali magis quàm mulieres venerem appetunt, teste Aristotele,
7 libro v. de animal. † Limita tamen supradictam conclusionẽ non procedere, quando filia simul cum patre machinata fuisset contra principem, vel eius statum, per tex. in d.l. quisquis. C. ad legem Iuliam maiestatis. Nam sub illo verbo, quisquis, comprehenditur tam masculus quàm fœmina committens crimen læsæ maiestatis, vt not. ibi Doct. & habetur expressum in l. si quis id quod. ff. de iurisd. omni. iudic. multoties enim repertum est fœminas etiam in predictum crimen incidisse.
8 † Et ego vidi condemnationem latam vsque de anno domini milesimo quadringentesimo duodecimo die trigesimo Iulij. per quendam D. Petrum de Ballano tunc potestatem Brixiæ, pro magnifico D. Pandulfo de malatestis, tunc Brixiæ et Bergomi Domino, contra quasdam mulieres de Boccaciis pro crimine læsæ maiestatis quæ insimul cum eorũ viris rebellarent ab eodem Domino Pandulfo, & adhæserant Domino Fazino Cani Scaligero, qui tunc Veronæ Dominatum tenebat. fuere etenim dictæ mulieres ad pœnam capitis, & bonorum confiscationem condemnatæ,

SVMMARIVM.

1 *Hermaphroditus patre committente crimen læsæ maiestatis an puniatur sicut cæteri filij eiusdem?*

2 *Hermaphroditus incalescens magis in sexum fœmineum, quàm virilem, non succedit in feudo, à quo fœminæ excluduntur.*

Herm

3 *Hermaphrodito cum baptizatur, quãdo sibi imponatur nomen maris vel fœminæ?*
4 *Hermaphroditus an poßit esse testis,*
5 *Fœminæ in testamentis an poßint esse testes?*
6 *Primus Hermaphroditus fuit Veneris, & Mercurij filius.*
7 *Androginæ sunt Populi in Aphrica vtriusque sexus.*
8 *Hermaphroditus pariter incalescens in vtroque sexu quomodo sit iudicandus?*
9 *Hermaphroditus incalescẽs pariter in vtroque sexu ad ordines clericales promoueri non potest.*
10 *Reprobatur opinio Præpositi circa hermaphroditum.*
11 *Vna & eadem res non debet diuerso iure censeri.*
12 *Incertitudo actum vitiat.*
13 *Hermaphroditus pariter in vtroque sexu incalescens, an ad successionem feudi admittatur?*
14 *Imperfectus non est omnino qui perfecto similis est.*
15 *Hermaphroditus quod incalescat magis in vno quàm in alio sexu, quomodo cognoscatur.*
16 *Hermaphroditus qui vtriusque mẽbri officio fungi potest, cogi potest alterum eligere quo vti velit.*
Equus Turchus in Ciuitate Venetiarum visus est habens vtrũque sexum.
17 *Hermaphroditus tenetur singulo anno confiteri peccata sua.*
18 *Hermaphroditus incidit in pœnam legis, si quis in tantam. C. vnde vi.*
19 *Statutum quòd mulieres contrahere non poßint sine consensu consanguineorum an comprehendat hermaphroditum?*
20 *Matrimonium contractum cum Hermaphrodito an teneat?*
21 *In Ciuitate Venetiarũ Hermaphroditus quidam qui reputabatur puella nupsit: & matrimonium fuit dissolutum.*

QVAESTIO XVI.

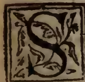

EXTODECIMO quæro: vidimus supra quæstione xliij. & q. xv. proximè præcedentibus qualiter ex patris delicto in crimine læsæ maiestatis filius puniatur: & quòd cum filiabus mitius agitur: & quòd text. in l. quisquis, in princ. C. ad leg. Iul. maiestatis comprehendit, tam fœminam quàm masculum

1 masculum dictum crimen perpetrantem. † Quid dicendum erit de Hermaphrodito, an iudicandus sit secundũ dispositionem.tex.d.l.quisquis.in.§.filij vero.aut secundum dispositionem d.l.in §.ad fœminas lane,& sic an vti filius vel vti filia illius qui crimen læsæ maiestatis commisit iudicandus sit? Pro intelligentia huius quæstionis distinguendum puto: quòd aut Hermaphroditus incalescit magis in sexum virilẽ, aut magis in sexum fœmineũ. Primo casu vt masculus iudicabitur.l.sed & quæsitum.& ibi doct.maxime Alex.ff.de liber.& posthu. Et eo casu vti filius masculus iudicabitur incurrisse pœnas,de qui bus in d.§.filij vero patre committente crimen læsæ maiestatis. Secundo vero casu,quando magis incalescit in fœmineum sexum,& tunc vt fœmina censendus est.l.cum quæritur.ff.de stat.hom.& sic comprehendetur sub dispositione d.§.ad filias
2 sane.† facit ad hoc, quia quando Hermaphroditus incalescit magis in sexum fœmineum quàm virilem; (quo casu iudicatur vt fœmina,) non succedet in feudo, à quo regulariter fœminæ excluduntur, vt voluit glos.in l.de quibus.in verb. quibus.ff.de legibus.per text.in d.l.cum quæritur.secus si magis in virilem sexum incalescat, vt voluit Bal.in c.j.de alien. feud.pater.& idem in c.si clientulus.col.iij.de alien.feud. doct.in l.j.C.quæ sit long.consuet.& Bald.in l.fin.C.de suis
3 & legit. † facit quia cum baptizatur Hermaphroditus, si eius sexus magis in virilem præualeat, ei nomen masculi imponitur: si secus fœminæ nomen ei imponendum est, vt per Bal. in l.quoties.C.de suis,& legiti.& Ang.in l.de quibus.ff. de
4 legibus. † Sed an Hermaphroditus poterit esse testis? Dicas hoc dependere à qualitate eius sexus, vt dicit text.in c.testes.§. Hermaphorditus.iiij.q.iij.& l.repetundarum.ff.de test. Nam si quæramus, an posit esse testis in testamento: videndum erit an magis in eo sexus masculinus quàm fœmineus præualeat. Nam si præualeat sexus fœmineus non poterit esse testis in
5 testamento: † quia fœminæ in testamentis testes esse nõ possunt,§.testes.inst.de testamen.& ita dixit glos.in d.§. Hermaphroditus.& ibi doct. maxime Ioan.de Turre Cremat.idem voluit Specul.in titul.de instrum.æditio.§.xij.versic.quid si vnus ex testibus. In iudicijs vero admitteretur, vt dicit præallegat.glo. Si vero magis in sexum virilem incalesceret, tunc etiam in testamento testis esse poterit, vt dicunt doc.ibi quòd ex illo tex.probatur, dum ibi dicitur, Hermaphroditus an ad

testimon

testimonium admittatur, qualitas sexus incalescentis ostēdit, & ibidem Io. de Turre Cremat. idem tenuit Hosti. in summa, in titu. de testibus. in versi. quis posit esse testis, versic. quid de Hermaphrodito. Vide Nellum, in tractat. suo, de testi. nu. 4. & Stepha. Aufer. in simili tractat. nume. 49. & Iacob. Butri. similiter in tract. de testib. num. 7. & Ioannem Corasium Doctorem Tholosanum in l. cùm quæritur. ff. de stat. homin. † vibi dixit 6
quòd primus Hermaphroditus fuit Veneris & Mercurij filius, dictus ab Hermes, quo nomine Mercurius à Græcis nuncupabatur, & Aphrodite, quod est Venus, & appellatur etiā Androginos qui vir est, & fœmina, & vt testatur Plinius lib. vij. c. iij.
† Androginæ sunt Populi in Aphrica vtriusque sexus, inter se 7
mutuis vicibus coëuntes, quibus dextera Māma virilis est, leua muliebris. † Quid autem dicendū erit si in Hermaphrodito 8
sit parilitas sexus, adeo vt non magis in vno quàm in alio sexu incalescat. Hug. quem referunt doct. in d. §. Hermaphroditus. dicit se credere quòd tunc de eo sit iudicandū sicuti de fœmina, & ideo testificari non poterit, in casibus in quibus fœminæ in testes non admittuntur, † & minus tali casu ad ordines cle- 9
ricales promoueri posset, vt voluit Ioan. de Turre Cremat. qui refert etiam Guiliel. ita tenuisse, & Præposit. in dicto §. Hermaphroditus, rationē adducēs, quia vbi in Hermaphrodito paritas sexus reperitur, ordinari nō debet. quia tutior via tenenda est, c. Iuuenis. de sponsal. sed circa testimonium ferendum dicit esse dubitabile, quia edictum de testibus est prohibitoriū certarum personarum, & qui non reperitur, prohibitus testificari posse videtur, l. j. & l. iij. in princip. ff. de testibus. subdens quòd Hermaphroditus solū reperitur prohibitus, quando magis in fœmineum sexum incalescit, vbi fœminæ à testimonio arcentur, ergo in casu dubio testificari non erit prohibitus, † & 10
in ista opinione residet idem Præposit. quæ salua tanti viri reuerentia mihi nō placet. Nam in Hermaphrodito iure statutū est, quòd ad hoc vt sciamus an testis esse posit necne, qualitas sexus incalescentis spectanda est, vt dicit expressè tex. in d. c. si testes. in præallegat §. Hermaphroditus, ergo eo nō apparente testificari nō poterit. Secundo reprobatur dicta doctrina Præpositi ex alio, quia ipse in d. §. Hermaphroditus. cōcedit, quòd non apparente in quo sexu magis præualeat ordinari non poterit, quod nulla alia ratione esse potest, nisi quia potius fœmina quàm mas iudicetur, cùm fœminæ ordinari non posint, vt

suptà dictum fuit. Ergo pariter in testimonio ferendo, vbi in
31 teste requiritur qualitas masculina, admitti non debet: † quia vna & eadē res non debet diuerso iure censeri. l.eum qui ædes. ff.de vsucap.facit quia vbi actus est in incerto non est satisfactum legi requirenti certam qualitatem, puta masculinitatis, vt in l.repetundarū.ff.de testi.& in d.c.si testes.§.Hermaphro-
32 ditus.iiij.q.iij.† videmus enim quòd incertitudo actum vitiat. l.duo sunt Titij.ff.de testam.tutel.prætereà si teneremus opinionem Præpositi, esset destruere dictum Hug.quem refert & sequitur idē Præposi.in d.§.Hermaphroditus.qui voluit, quòd in paritate sexus Hermaphroditus iudicetur vt fœmina. Nec obstat fundamentum Præpositi dum dicit, quòd edictum de testibus est prohibitorium certarum personarum.l.j.& l.iij.ff. de testibus. & qui non reperitur prohibitus testificari potest: quia respondeo, quòd in casu nostro decisum est in iure, qualitatem sexus magis incalescentis in Hermaphrodito spectandam, vt sciamus, an in negotio de quo agitur testis esse possit,
33 vt in d.l.repetundarum.& in d.§.Hermaphroditus.† Quid autem dicendum erit quo ad feudi successionē, an Hermaphroditus æqualiter in vtroque sexu incalescens ad illam admittatur? Ang.in l.de quibus.ff.de legibus, mouet hanc quæstionem in ij.col, versic.sequitur.in gloss.idem erit. Et ibi decidit, quòd si talis peteret se ad feudum admitti tanquam masculus, & exciperetur contra eum quòd esset fœmina, tunc cùm probationes essent æquales, succumberet agens. arg.text.in l.si vero.§. qui pro rei qualitate.ff.qui sat.dar.cogant.Bald.vero in l.quoties.col.ij.versi.Sed cōtrarium dicebatur.C.de suis & legitim. dicit se consuluisse, quòd si visis pudendis quæ sunt vilissima pars corporis nostri non appareret maior incalescentia in vno sexu quàm in alio, si tamē ex aliis operibus virtutis quòd agilitate corporis in eo virilitas præponderaret, quòd tali casu in
34 feudo succederet: † quia non est omnino imperfectus qui similis est perfecto: quia imperfectio tali casu est occulta, quia tegitur: perfectio autem est euidens & manifesta, & ideo dicit
35 hanc eligendam: † Sed quæro: quomodo cognosci possit, quòd Hermaphroditus magis in vno quàm in alio sexu incalescat? Præposit.in c.testes.§.Hermaphroditus.iiij.q.iij.refert Hug. dicere, quòd hoc cognoscitur per aspectū corporis vel conuersationem, vel si barbam habet, & semper velit virilia pertractare & exercere, nō autem fœminea, ac semper cum viris vult
esse

esse & conuersari, non autem cum fœminis. dicit enim ex hoc significari quòd in virilem sexũ magis incalescat, si verò barba careat, & semper velit esse cum fœminis, & opera fœminea exercere: & eo casu iudicari posset fœmineum sexũ in eo præualere. Idem dixit ibidem Ioan. de Turre Cremat. & ibidem dicit Præposit. quòd ad huiusmodi præpositum multùm facit inspectio genitalium. Dicas tamen, quòd si ex inspectione genitalium non appareret, quòd magis in vno quàm in alio sexu præualeret, sed ex corporis agilitate & aliis virtutibus virilibus, & operibus virilitas constaret, vt masculus iudicaretur: vt dixit Bal. in præallegat. l. quoties. col. penult. versic. sed contrarium dicebatur. C. de suis & legiti. hæredi. † Quid si Hermaphroditus vtriusque membri offic. fungi posit, quòd vtriq; quandoque accidisse inuentum est? Et Hosti. in summa in titu. de teste. in versic. quis posit esse testis. versic. quid de Hermaphrodito. Testatur, quòd in sua villa Serusiæ Hermaphroditus inuentus est, qui & fœminei & virilis sexus officio vtebatur. Dixit Hostien. ibidem, quòd cogi potest eligere quo vti velit, & iureiurando astringetur de cætero ac altero non vtendum: cum duplici officio, & maximè tam diuerso fungi non debeat. arg. xvj. q. j. c. presbyteros. & argu. text. in c. diuersis. de cleric. coniugat. & l. si plures. ff. de pact. quod suo tempore fecisse dicit Episcopum Taurinensem eius Dioecesanum. Et ego vidi in Ciuitate Venetiarum hoc anno 1551. de mense Ianuarij equum vnum Turchum habentem vtrunque sexum, & carentem testiculis; sed sexus fœmineus in eo erat admodum paruus ac inutilis, emittebat enim vrinam ex membro, quod etiam erat satis paruulum, non ex signo fœmineo. † Cæterùm. Hermaphroditus tenetur singulo anno confiteri peccata sua; vt masculus & fœmina: Ita dixit Anto. de Butr. in c. omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remissio. & ibidẽ Iac. Zochus, Ferrariensis. † Item Hermaphroditus incidit in pœnam l. si quis in tantã. C. vnde vi. secundũ Bart. & Bal. in d. l. si quis in tantam. col. ij. † Quid dicendum stante statuto, quòd mulier contrahere non posit sine consensu cõsanguineorum, an in eo comprehendetur Hermaphroditus? Bal. in l. omnes populi. col. ix. versi. quid si statutum dicat. ff. de iust. & iur. & dixit, quòd non; quia Hermaphroditus est homo mistus, nõ autem propriè mulier. idem tenuit Petr. de Anch. in repet. c canonum statuta. in versi. venio ad quartum membrum. de constit. de quo vide solennem Do-

16 17 18 19

ctorem Præceptorem meum D. Guliel. Pontanum Perusinum in l. stipulationum. col. viij. circa fin. versi. quod firmat Bald. ff. de verb. oblig.

10 † Ex prædictis deciditur quæstio vtrum matrimonium contractum cum aliqua tanquam muliere, quæ tamen vtrunque sexum habebat, tenuerit: Nam si sexus masculinus præualet, vtique matrimonium erit inualidum; si verò in ea fœmininus sexus validior esset, vtique matrimonium tenebit. † Et casus accidit jam multis annis in hac alma Ciuitate Venetiarum, quòd quædam nobilis puella, (ita enim reputabatur) nupsit cuidam nobili, à quo transducta, & à viro vt secum tanquam cum eius vxore matrimonium consummaret requisita, inuenta est magis in virilem quàm in fœmineum sexum incalescere, quocirca re in iudicium coram Reuerendiss. Patriarcha loci ordinario deducta matrimonium inter eos contractum inualidum existere pronuntiatum extitit, de quo perbellè alludens Christophorus Pierius Gigas Patruus meus egregius poëta sic scripsit.

Sanguine Patritio Puer est, & nata Puella,
Credita femella est: mas fuit ille simul.
In dubio est sexu, maris at plus parte calescit.
Pro Pudor. Vt mulier nupsit Adulter erat.

SVMMARIVM.

1 *Mater committens in principem sicut pater, incidit in crimen læsæ maiestatis.*

2 *Lex exhorbitans aliquando loquens in matre ad patrem extenditur ex identitate rationis.*

3 *Filij matre committente crimen læsæ maiestatis in principem, an incidant in pœnam l. quisquis, C. ad leg. Iul. maiest.*

4 *Filius non dicitur vna persona cum matre, sicuti cum patre.*

5 *Mater committens crimen læsæ maiestatis punitur eisdem pœnis, quibus pater tale delictum committens.*

6 *Secus quo ad filios.*

7 *Quando aliquis punitur à iure, vel ab homine vsque ad certam generationem descendentes ex linea masculina tantùm comprehenduntur.*

8 *Priuilegia concessa masculis & eorum posteris, ad fœminas non extenduntur.*

9 *Posteri plus in delicto patris quàm matris puniuntur.*

Statuta

10 *Statuta loquentia in patre non extenduntur ad matrem.*
11 *Maritus non punitur vxore committente crimen læsæ maiestatis.*
12 *Filij à semine viri procedunt, non matris.*
13 *Filius patri non matri assimilatur.*
14 *Filius generationem à patre non à matre consequitur.*
15 *Masculus potest generare in alio, fœmina verò est quæ generat ab alio.*
16 *In generatione an requiratur concursus paterni & materni seminis.*
17 *Filius cum patre vnà & eadem caro reputatur.*
18 *Crimen læsæ maiestatis, & crimen hæresis æquiparantur.*
19 *Argumentum de crimine læsæ maiestatis, ad crimen hæresis validum est. Non econtra.*
20 *Maiestatem diuinam offendere plus est quàm offendere terrenam.*
21 *Aequiparatio criminis læsæ maiestatis, & hæresis, quo casu procedat.*

QVAESTIO XVII.

DECIMOSEPTIMO quæro: vidimus hucusque quomodo ex delicto læsæ maiestatis per patrem commisso filij puniantur iuxta terminos l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. verùm quia etiam mater committens dictum crimen, incidit in pœnam illius legis, quam non est dubium à dicta lege comprehendi, vt dixit Ang. in tract. malefi. in verb. *& hai tradito la tua patria.* in versic. & aduertendum est; vbi refert, quòd licet inusitatum videatur, quòd mulier huiusmodi crimẽ committat, tamen quòd ipse semel de facto vidit Bononiæ. Idẽ tenuit Ang. in §. interdum. institut. de hæred. quæ ab intest. deferunt. † vbi dixit, quòd glo. in d. l. quisquis. in §. ad filias sanè. 1 in verb. non ausuras. quæ dicit; quòd mater incidit in crimen læsæ maiestatis, si in principem committat, vt est dictum de patre in eadem l. quisquis. in princ. est communiter approbata, † nec hoc est mirandum: quia aliquando lex exhorbitans lo- 2 quens in matre ex identitate rationis ad patrem extenditur, vt not. per glos. in l. fœminæ. C. de secund. nupt. † An autem com- 3 misso crimine læsæ maiestatis in principem per matrem filij puniantur, sicuti puniuntur quando pater huiusmodi crimen

commisit? In ista quæstione Alberi.in d.l.quisquis.col.penult.
4 dixit,quòd non:† quia filius non dicitur vna persona cum matre sicuti cum patre. Et quia ille text.hoc nõ dicit:ergo extendi non debet.l.interpretatione.ff.de pœn.hoc idem tenuit Odofr. ibi in versic.sed quæro quid erit si mater.vbi dixit,quòd Azo contrarium tenuit,quamuis pro sua opinione non alleget aliquam legem.& quòd d.l.quisquis.loquitur tantum de patre, & nil de matre dicit:vnde cùm sit pœnalis & odiosa,vt colligitur arg.ff.de liber.& posthu.l.cùm quidam.extendi nõ debet.
5 † Oldrad.verò in hac quæstione vt refert Alberic.in d.l.quisquis.distinguebat, quòd aut loquimur de pœnis, quibus puniuntur committentes dictum crimen quæ ipsius committentis personam concernunt. Et eo casu idem sit in matre tale delictum committente quod est in patre, videlicet quòd capite puniatur,& eius bona fisco applicentur:& isto modo procedat
6 glos.in d.l.quisquis,supra allegata.† Quo verò ad pœnas quæ alios tangunt,vt puta quòd filij bonis maternis sicuti paternis, quãdo pater delinquit puniatur ,vel quantum ad id quod sint incapaces successionum aliorum ; quòd hoc casu d.l.quisquis. locum non habeat. Et ita etiam tenuit Hostien.in c.vergentis.
7 de hæret.& rationem adducit,† nam quoties ab homine,vel à iure puniuntur aliqui vsque ad certam generationem, solùm illi qui descendunt ex linea masculina puniuntur:non autem ex linea fœminina,nisi aliud à lege vel ab homine exprimatur.
8 c.vbicunque, de pœn.in vj.† sicuti & priuilegia concessa masculis eorúmque posteris,nõ ad fœminas,sed solùm ad masculos extenduntur.l.j.§.j.ff.de iur.immu.ergo pœnæ ad eas multomagis nõ sunt trahendæ:vt not.in c.statutum.de hæret. in vj.& in ista decisione residet Alberic.in d.l.quisquis. col.j.
9 † facit pro ista opinione , quia posteri plus in delicto patris quàm matris puniuntur:& est ratio,quia maior est dignitas in sexu virili.l.j.ff.de senator.& not.Ioan.Monach.in cap.statutum,in princip.de hæret.in vj.

Contrariam verò partem,quòd imò & filij matre committente crimen læsæ maiestatis puniatur, eisdem pœnis sicuti quando pater dictum crimẽ admisit,tenuit gl.in d.l.quisquis. in §.ad fœminas sanè.in verb.minùs ausuras,quam glo.sequitur Petr.vt refert ibi Cy.col.j.circa mediũ.In versic.circa legẽ istã.vbi dicit,℘ ratio qua Petrus mouetur,illa est,quia eadẽ ratio est in matre quæ in patre:& vbi eadem est ratio,ibidẽ idem

ius

lus esse debet.l.a Titio.ff.de verb.obligat.Et in ista opinione videtur etiam Cyn.residere.pro qua est gloss.in c.statutum.el ij.de hæret.in vj.in verb.inane,quæ tamen ad hoc nil allegat, sed tantummodo refert glo.in d.l.quisquis. Salyc.tamen in d. l.quisquis. in §.filij verò. col.j.versic.adhuc quęro, relata opinione Petri & Cyni dicit eorum opinionem sibi non videri tutam, cùm materia sit pœnalis & odiosa. † Ideo statuta in 10
Patre non sunt ad matrem extendenda,argumen. eorum quæ not.in l.ij.C.de patr.'qui fil.distrax.& argument.eorum quæ notantur in l.raptores.C.de episc.& cleric. & in §.item mista. inst.de action.† & rationem adducit: quia si vxor committit 11
crimen læsæ maiestatis,maritus & sic Pater filiorum non punitur. † Ergo nec filij, qui à semine viri procedunt, non ma- 12
tris,vt l.lege duodecim tabularum.§.j.C.de suis,& legit.hęre. & in hac opinione residet Salyc. cuius opinionem tanquam æquiorem amplector.† pro qua facit,quia filius patri non ma- 13
tri assimilatur,iuxta illud, Sæpe solet filius similis esse patri. & hinc est,quòd in crimine læsæ maiestatis filius patris criminis hæres esse censetur, vt dixit text.in dicta l.quisquis.§.filij verò.† Item facit,quia filius generationem à patre non à ma- 14
tre,consequitur:Nam principium motus in generatione pater est.Mater verò est sicut materia, vt dixit Aristotel.lib.xiiij.de animal.hinc est,quòd fœmina non generat per se: quia indiget principio motus, quod est mas: vt idem Aristotel.testa- 15
tur eo libr.vbi etiam dixit,† quod mas est illud quod potest generare in alio:Fœmina verò est quæ generat ab alio: merito ergo patris non matris naturam filius sequi præsumitur. † An autem in generatione requiratur concursus paterni & 16
materni seminis,vel sufficiat solùm emissio seminis patris receptum à matre?vide quæ latè circa hoc scribit Nicolaus Boërius alios referens decis.ccilj.nume.7.& nume.8.in ij.part. Et hinc est,quòd filius dicitur esse portio paterni corporis.l.cùm scimus.C.de Agricol.& censit.lib.xj.& cum patre(vt dictum fuit)vna & eadem persona.l.fina.C.de impub.& ali.substitut. †quinimò filius cum patre vna & eadem caro reputatur,vt ha- 17
betur xxxv.q.vj.c.hæc authoritas.Et pro ista opinione,quòd filij non puniantur matre in principem crimen læsæ maiestatis committente,facit etiam,quod not.doct.in d.c.statutum.el.ij. de hæret.in vj.vbi Philip.Franc,& Petr.de Ancha.dicunt quòd maior est infectio in patre quàm in matre.† Nec obstat,si quis 18

dixeris, quòd cùm crimen læſæ maieſtatis & crimen hæreſis æquiparentur, per tex. in l. Manichæos. C. de hæret. & c. vergentis eodem titu. & ibi gloſſ. in verb. exhæredatio. Ergo diſpoſitum in vno debet in alio locum habere: cum de crimine hæreſis ad crimen læſæ maieſtatis arguatur. gloſ. in d. l. Manichæos in verb. debet. & not. in auth. Gazaros. C. de hæreti. vbi Cyn. & Salyc. ſed in hæreſi ſi mater incidat, eius filij puniuntur, vt habetur in d. c. ſtatutum. de hæret. in vj. & ibi gloſ. in verb. Inane:
19 Ergo idem erit in crimine læſæ maieſtatis. † Reſpondendo ad huiuſmodi obiectum, dicas, quòd non de crimine læſæ maieſtatis ad crimen hęreſis validum eſt argumen. ſed non econtra. Si enim in crimine læſæ maieſtatis aliquid eſt permiſſum, multò magis id erit in crimine hæreſis. d. l. Manichæos. & in præallegata authent. Gazaros, C. de hæreti. & d. c. vergentis. in fin. Non tamen omnia quæ in crimine hæreſis admittuntur locum habent in crimine læſæ maieſtatis, ita voluit Ioannes Igneus in repeti. l. neceſſarios. §. non alias, nume. 6. & 45. ff. ad Syllenian. ratio prædictæ diuerſitatis eſſe poteſt: quia per hæreſim offenditur Diuina Maieſtas: per crimen lęſæ maieſtatis
20 offenditur maieſtatis terrena. † plus autem eſt diuinam quàm terrenam offendere maieſtatem. l. hi qui ſanctam. C. de hæret.
21 c. vbicunque. de pœnis. † Quinimò æquiparatio prędicta de crimine hæreſis, ad crimen læſæ maieſtatis habet locum in his quæ in iure expreſſa ſunt, vt voluit Prępoſit. in c. pęnul. §. porrò. vj. q. j. ſed iure cautum non reperitur, quòd in crimine lęſæ maieſtatis filij puniantur ex delicto matris: Ergo in hoc non procedet æquiparatio inter hæreſim, & crimen læſæ maieſtatis, per prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Crimen læſæ maieſtatis commiſſum per maritum, an noceat eius vxori.*
2 *Vxor pro marito pati non debet.*
3 *Vxor marito committente crimen læſæ maieſtatis, quo tempore dotes ſuas repetat.*
4 *Exilium paupertatem inducit.*
5 *Vxor etiam bonis mariti non publicatis dotem ſuam repetere poterit.*
6 *Vxor repetit ſuā dotem à fiſco, à quo bona mariti ſunt occupata.*

QVAES

QVAESTIO XVIII.

ECIMOOCTAVO quæro: si maritus crimen læsæ maiestatis in principem commiserit, an ex hoc aliquod nocumentum sequatur eius vxori? Dicas quòd non: per tex. in l. quisquis. §. vxores sanè. C. ad leg. Iul. maiest. vbi text. dicit, quòd vxores committentium crimen læsæ maiestatis recuperant suas dotes. † Non enim vxor pro marito pati debet. l. ob maritorum. C. ne vxor pro marit. & habetur in toto illo titu. Nec ex mariti delicto cōditio vxoris in suis bonis fit deterior. l. j. C. ad leg. Iul. de vi publi. & l. j. C. de priuil. fisc. & ita tenuit etiam Ant. de Butr. consil. lxj. stricte non reputo. nume. 3. † Sed videndum est quo tempore vxor dotes suas repetere poterit? & dicendum est, quòd si mulier non est in culpa, statim viro bannito illas petere poterit. † Exilium enim paupertatem inducit. gloss. not. in authen. de exhib. & intromit. reis in princip. idem dixit Ioan. Andr. in titu. de donat. §. fin. super versicu. quid si vir est in banno, in addit. Specul. Et ita tenet Alex. in l. si cùm dotem. §. si maritus. versic. Ex his infert Imol. ff. sol. matr. Ang. in l. cùm acutissimi. §. illud. C. de præscript. xxx. annorum. & Roma. in consil. clxxxvij. † Quinimo etiam bonis mariti banniti non publicatis vxor dotem suam repetere poterit: vt voluit Bartol. in d. l. si constante. in versicul. quinto quæro, pone quòd maritus. † Et si bona mariti essent à fisco occupata, mulier dotem suam à fisco repetere poterit: vt in l. j. & ibi not. C. de repu. ita dixit etiam Baptista de Sancto Blasio, in suo tract. de priuil. dot. Centuria ij. in versicul. centesimo trigesimo. nume. 46. & habetur per Campeg. in tract. suo de dote. in iij. parte. quæst. xxiij. incipiente, si maritus sit bannitus.

Margin numbers: 1 2 3 4 5 6

SVMMARIVM.

1 *Vxor sequens maritum reum criminis læsæ maiestatis, an incurrat aliquam pœnam.*

2 *Vxor non tenetur capere, vel denunciare regi maritum suum rebellem, vt capiatur.*

3 *Vxor dans opem marito contra regem punitur.*

4 *Opem ferre dicitur, qui aliquem adiuuat ad peccandum.*

5 *Vxor an teneatur sequi maritum bannitum.*

6 *Maritus & vxor dicuntur socij diuinæ & humanæ Domus.*

QVAESTIO XIX.

1 ECIMONONO quarto: si vxor maritum pro crimine læsæ maiestatis bannitum sequatur, an incurrat in aliquã pœnam? Dicas quòd non: quia propter mariti rebellionem non separatur matrimoniũ. Scriptum est enim Matthæi capitu. xix. & erunt duo in carne vna. idem Genes. cap. ij. Pauli ad Ephes. cap. 5. & ad Corinth. ca. vj. Mar. cap. x. Hoc tamen procedit, dummodo ipsa vxor contra principem aliquid machinata non fuerit: vt habetur per Andr. de Iser. in cap. j. §. si quis hominem. de pac. tenen. & in cap. j. §. porro, quæ sit prima causa benefi. amit. & idem voluit Matth. de Afflict. in constit.
2 regni. lib. ij. de vxor. for. iudicat. nume. 4. † Hinc est vt dicit ibi idem Matth. quòd vxor non tenetur capere, vel denunciare regi maritum suum rebellẽ vt capiatur: de quo habetur in auth. vt nul. iudic. §. si vero contra imperium. Arctissima enim coniunctio, quæ est inter virum & vxorem, illam à tali denuncia excusat: Et ita iudicatum fuisse testatur ipse Matthæ. loco præ-
3 allegato. † Secus tamen esse dicit, quando debet opem marito contra regem, vt puta si venderet sua iocalia, vt maritum rebel-
4 lantem contra regem iuuaret. † opem enim ferre dicitur qui aliquem adiuuat ad peccandum. xiiij. q. vj. c. si reus. l. qui opem. C. de furt. Et quòd vxor non teneatur denunciare maritum rebellem, tenuit etiam idem Matth. in consti. regni. lib. j. in titu.
5 ne fil. pro patr. nume. 7. † Sed an vxor teneatur sequi maritum bannitum, habetur per Bartol. in l. Mæuia. §. fin. ff. de annu. legat. per Alexand. & alios, in l. si cùm dotem. § maritus. ff. solu. matrimo. & in capitul. j. de coniugat. lepros. per docto. in quibus locis concludunt, quòd vxor tenetur sequi maritum ban-
6 nitũ. † dicuntur enim maritus & vxor socij diuinæ & humanæ domus. l. aduersus. C. de crim. expil. hæred. Quid enim tam humanum est quàm vt fortuitis casibus mulieres maritos, aut vxorem viri participem esse, vt dicit text. in dicta l. si cùm dotem. §. si maritus. ff. solu. matrimonio. & habetur per Ioan. Bosche. in tract. suo, de iniust. nup. libr. ij. versicu. quantum ad exilium. nume. 8. & per Claud. de Seysel. in l. si constante. in vij. col. ff. sol. matr.

SVMMARIVM.

1 *Receptans malefactorem punitur eadem pœna, qua puniendus esset malefactor.*
2 *An vxor acceptans virum bannitum pro crimine læsæ maiesta. tenetur pœna receptatorum.*
3 *Vxor de infortunio mariti participare debet.*

QVAESTIO XX.

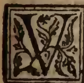

IGESIMO quæro: cautum est iure nostro, 1 quòd receptans malefactorem puniatur eadem pœna qua malefactor puniendus esset. l. j. C. de his qui latro. & l. j. ff. de recept. vbi text. dicit quod pessimum genus est receptatorum, sine quibus latere nemo diu potest. † Quid dicendum de vxore receptante 2 virum bannitum, maximè pro crimine læsæ maiestatis? Dicas, quòd tali casu pœna receptatorum non tenebitur vxor: ita tenuit Alber. in tract. suo statut. in iiij. part. q. vij. vbi dicit ita fuisse Parmæ iudicatum, per tex. in l. j. C. de repud. ibi non mutet vxor effectum, præsertim quia † vxor de infortunio mariti 3 participare debet. l. si cùm dotem. §. maritus. ff. solu. matrimo. idem tenuit Angel. in tract. suo malefi. in verb. dicto maleficio semper astitit. nume. 25. & ibidem August. de Arim. in sua addit.

SVMMARIVM.

1 *Vxor an teneatur alere virum bannitum pro crimine læsæ maiestatis, vel pro alio delicto.*
2 *Vxor tenetur alere virum suum extra territorium.*
3 *Si fructus dotis sufficerent ad alimenta vtriusque, Aliàs secus.*
4 *Vxor an cogetur alimenta præstare viro suo bannito, ex bonis parafernalibus quæ ipsa habet.*
5 *Vxor an cogetur alimẽta præstare ex bonis parafernalibus viro suo, qui esset Hostis Ciuitatis? Et de veritate istius conclusionis vide nume. 7.*
6 *Iuri particulari bonum publicum præfertur.*
7 *Obligatio vxoris erga maritum & econuerso est de iure diuino.*

QVAESTIO XXI.

ICESIMOPRIMO quæro: an vxor virum 1 bannitum pro crimine læsæ maiestatis, vel alio delicto, alere teneatur? Specul. in titul. de donat. inter virum & vxor. §. fin. versic. Sed quid si vir est

in banno.dixit, quòd vxor quæ suam exegit dotem iuxta formam l.vbi adhuc.C.de iur.dot.tenetur alere virum suum bannitum siue excommunicatum de dotis suæ fructibus.idem voluit August.de Arim.in sua addit.ad tractat.Angel.de malefic. in verbo: Et dicto maleficio semper astitit. in vlti.additio. in
2 versic.sed tu vide Speculatorem,† vbi dixit vxorem teneri alere virum suum extra territorium.& Specul.sequitur Bart. in l. si constante.in versic.Quinto quæro.Pone quòd maritus. ff.solut.matrim.vbi dixit dictum Specul.esse menti tenendum:pro quo facere dicit tex.in l.mutus.§.manente.ff.de iur.dot.& tex.
3 in auth.de incest.nupt.in §.si verò contigerit.col.ij. † Hanc tamen conclusionem procedere dicas, si fructus dotis sufficerent ad alimenta vtriusque:aliàs secus,vt dixit Ioan.Franc.Ripa in d.l.si constante in princip.col.x.versic.Quarto dum Bartol. ff.
4 solut.matrim.Sed pone, † fructus dotis non sufficiunt,mulier tamen est diues habens bona paraphernalia,an ex talibus bonis cogetur viro alimenta præstare?circa hoc glos.in l.si stipulata. in fin.ff.de don.inter vir.& vxor.tenuit quòd non : sed communiter reprobatur à doctoribus. Contrarium enim tenuerunt Bart. Angel.& Alexand. in l.si cum dotem. §.sin autem in sæuissimo.ff.solut.matrimon.& Specul.in titul.qui fil.sint legiti. §.j.versicu.quid si mulier diues. Et hanc opinionem humanam esse tenendam attestatur solennis Doctor Dominus & præceptor meus Ioan.Crot.in repetit. d.l.si constante, colum.xvj. in versicul.tertia sit conclusio. numer.48. licet ingenij exercendi
5 gratia contra ipsam arguat. † Prædictam tamen conclusionem limita non procedere,quando maritus esset hostis ciuitatis, vt dicitur de bannito, qui ex forma statuti impunè occidi posset. l.amissione. §.qui deficiunt. ff.de capit.dimin. Ita prædictam
6 conclusionem limitat Bald.Nouel.in d.l.si constante.† mouetur ex eo, quia iuri particulari bonum publicum præfertur.l. veluti arguendo ab ordine literæ.ff.de iustit.& iur.l.j. §.si ea.
7 ff.de ventr.in poss.mitten. † prædicta limitatio non videtur vera : nam videmus quòd propter insolubilem obligationem, quam habet vxor erga virum suum, vxor non tenetur denunciare maritum reum criminis læsæ maiestatis,de quo latè dixi suprà in rubric.qui accus.poss.in crim.læsæ maiesta.q.xv.Item vxor virum bannitum etiam pro crimine læsæ maiestatis sequi tenetur,vt dixi supra.q.xix.proxima præced. Et ad idem faciunt dicta supra q.xx. proxima præcedente, vbi dixi, quòd

vxor

vxor receptans virum damnatum & bannitum etiam pro crimine læſæ maieſtatis non punitur. † Quinimò obligatio vxoris erga maritum,& econuerſò eſt de iure diuino. Scriptum eſt enim in euangelio,& erunt duo in carne vna. Matth.cap.xix.& Marci cap.x.ac Geneſ.cap.2. 8

SVMMARIVM.

1 *Filio cõmittente crimen læſæ maieſtatis, an pater ex eius delicto aliquam pœnam incurrat.*

2 *Pater non portabit iniquitatem filij.*

3 *Diſpoſitio l. quiſquis. in §. filij verò. C. ad leg. iul. maieſt. continet odium irrationale. Ideo extendi non debet.*

4 *Interpretatio ſtricta fieri debet in materia criminis læſæ maieſtatis.*

QVAESTIO XXII.

IGESIMOSECVNDO quæro: vidimus ſuprà qualiter filij filiæve committentis crimen læſæ maieſtatis in principẽ puniantur iuxta terminos l. quiſquis. C. ad leg. iul. maieſt. † modò 1
videndum eſt, an econuerſo filio cõmittente crimen læſæ maieſtatis pater ex eius delicto aliquam pœnam incurrat? Salyc. in l. quiſquis. in §. filij verò. in verſic. ad dictum verò ſacræ ſcripturæ. dicit, quòd non: † quia ſcriptum eſt in ſa- 2
cris literis, quòd pater non portabit iniquitatem filij. Item adducit aliam rationẽ: quia in patre ceſſat ratio ſucceſsionis ſanguinis improbati. facit, quia vbi ceſſat ratio diſpoſitionis, & ipſa diſpoſitio, c. cum ceſſante, de appellat. Tertiam adducit rationẽ, quia pœnæ ſunt moliendæ. l. interpretatione. ff. de pœn.
† Addo quartam rationẽ, quia diſpoſitio d. l. quiſquis. in præal- 3
leg. §. filij verò cõtinet odium irrationale: quia ibi filius ex facto patris punitur. ita dicunt ibi doct. ideo extra ſuos terminos extendi non debet. Hinc eſt quòd diſpoſitio d. §. filij verò. non extẽditur ad filias, de quo latè dixi ſupra q. xiiij. proximà præcedenti ſub hac eadem rubric. & hanc opinionem tenuit etiam Odofred. in d. l. quiſquis. in verſi. *Or Signori.* idem tenuit Deci. in conſil. cccc x. in cauſa mota Mediolani, col. iij. num. 16. in iij. volum. † Stricta enim interpretatio fieri debet in materia cri- 4
minis læſæ maieſtatis, vt etiam dicit idem Deci. in d. conſilio cccc x. col. xvj. verſic. Et vlterius. nume. 15.

Summar

SVMMARIVM.

1 *Dispositio l. quisquis, præsertim in §. filij verò. C. ad leg. iul. maiestat, an locum habeat in omnibus capitulis criminis læsæ maiestatis.*
2 *Dispositio d. l. continet nouam dispositionem contra offendentem principem, & eos qui sibi assistunt.*
3 *Pœna d. l. respectu filiorum, de consuetudine non seruatur.*
4 *Crimen læsæ maiestatis propriè committi dicitur, quando contra personam principis, & astantium ad eius latus, & qui sui corporis pars dicuntur, committitur.*
Impropriè verò, cæteris aliis casibus.
5 *Si quis commiserit crimen læsæ maiestatis contra Ciuitatem non recognoscentem superiorē, eius filij non incidunt in pœnas de quibus in d. l. quisquis. §. filij verò.*
6 *Secus tenet Salyc.*
7 *Concordia opinionum per Authorem, in supradicto articulo.*
8 *De principe superiorem non recognoscente idem iudicatur, quod de supremo principe.*
9 *Quam opinionem teneat Author, in supradicto articulo.*
10 *Author vidit Venetiis seruatū, quòd damnato quodam nobile de crimine læsæ maiestatis, eius filij tantum nobilitate priuati fuēre, sed non propterea redditi incapaces successionum aliorum.*
11 *Ciuitas Venetiarum superiorem non recognoscit.*
Domini Veneti quod agunt in sua Ciuitate, iure suo agunt.
12 *Domini Veneti cur Imperatoiis legibus non vtantur.*
13 *Vera ratio assignatur per Authorem.*
14 *Nec est reprehensibile eorum institutum, imò laudabile.*
15 *Melius est iusto principe regi, qui secundum æquitatem causas iudicet, quàm iusta lege.*
16 *In Gallia solennitates iuris, & subtilitates etiam in curiis secularibus non seruantur.*
Et actiones contrariæ in Gallia cumulantur.
Et laici legibus imperialibus non vtuntur.
17 *Parisius, & in locis circunuicinis ius ciuile non legitur.*
Consuetudines feudales in tota Gallia non fuerunt receptæ.
Galli Romanis legibus non vtuntur, nisi inquantum ratione nituntur.
18 *In Hispania lege cautum est, quòd quicunque legem imperialem receperit capite puniatur.*

Pauca

Pauca prouinciæ reguntur iure ciuili.

19 *Prouinciæ quæ iure ciuili non vtuntur.*

20 *Offendens Consiliarium de latere Imperatoris ab eo missum ad regēdam prouinciam vel Ciuitatem, an puniri debeat tanquam delinquens in magistratum, vel tanquam delinquens in Consiliarium Imperatoris.*

QVAESTIO XXIII.

VIGESIMOTERTIO quæro: An dispositio l.quisquis.C.ad leg.iul.maiest.præsertim in §.filij verò.locum habeat in omnibus capitulis criminis læsæ maiestatis quæ plura sunt, vt vidimus suprà sub Rubri.qualiter & à quibus crim. læsæ maiestatis commit.in pluribus quęstionibus? In ista quęstione dicendum videtur, quòd dispositio d.l.quisquis.in §.filij verò, inhabilitans filios committentium crimen læsæ maiestatis ad successiones maternas, & aliorum etiam extraneorum, locum sibi nō vendicet, nisi in terminis d.l.quisquis. videlicet, quando tale crimen cōmittitur contra principem & eius Collaterales in eorum necem conspirando, & sic in primo capite criminis prædicti ita tenuit Cyn.in d.l.quisquis.cuius opinionem sequitur Socin.in consi.cclxxv.in causa fratrum Andrææ, col.ij.versic.Confirmatur, in ij.volumin.pro qua allegat text. in l.j.ij.& iij. ff.ad leg.iul.maiest. in quibus legibus exprimitur pœna quę cōmittenti crimen læsæ maiestatis contra Rempublicam Romanorum infligitur, & tamen pœna prędicta inhabilitatis & infamiæ filiorum non imponitur, nec mirum: † quia text.d.l.quisquis.continet nouam dispositionem contra offendentem principem, & eos qui sibi assistunt, vt ibidem dicunt doct. Ergo extendi non debet, cum simus in pœnalibus & odiosis, c.odia restringi. de regul.iur. in vj. & c.in pœnalibus, eod.titu.idem voluit Angel.in d.l.quisquis.col.j.in fin.in versi. Item in text.ibi, vbi dixit, quòd pœna de qua ibi, quòd filij aliquid capere non possint, etiam ex testamento extraneorum, locum habet solùm quando eorum pater damnatur ex crimine læsæ maiestatis directè in principem, vel eos qui rectè principis pars reputantur, commisso; non autem ex eo quòd quis contra Rempublicam Romanorum, aut suæ ciuitatis machinatus fuerit, allegat text.in l.eorum. ff.ad legem iul.maiestat. idem

3 idem voluit Angel.in l.fallaciter,C.de Abolition, † vbi dixit, quòd pœna d.l.quisquis.respectu filiorum de consuetudine nō seruatur. quod verbum Angeli tanquam viri excellentissimi & magni practici multùm esse ponderādum à iudicibus affirmat Socin.in præallegato consilio cclxxv.colum.ij.in versicu. confirmantur. hoc idem videtur sentire Salyce.in dicta l.quis-
4 quis.in princi.in prima opposit. † vbi dixit, quòd licet crimen læsæ maiestatis pluribus modis committatur, tamen propriè committi dicitur, quando contra personam principis,& astantium ad eius latus, & qui sui corporis pars dicuntur committitur, impropriè verò cæteris aliis casibus. Idem voluit Cardi. consilio cxcj. & Ioan.Fab. in §.publica. instit.de public.iudic. vbi dixit,quòd patre committente crimen læsæ maiestatis, filij tantùm puniuntur, in casu d.l.quisquis. & pro ista opinione tanquam verissima multa congerit Soci.in d.consi.cclxxv, per tres aut quatuor columm. ad idem Socin. in consilio cxxj. præmittenda est disputatio.versicul.secundò respondeo.in iiij. volumine. idem voluit Augustin.de Arimin.in addit.ad tract. Angel.de malefic.in verb. *Et hai tradito la tua patria.* in secun-
5 da addit.incipien. Tu autem in hac materia.†vbi tenuit,quòd si quis commiserit crimen læsæ maiestatis contra Ciuitatem nōn recognoscentem superiorem,eius filij nō incidunt in pœnas, de quibus in dicta l.quisquis.§.filij verò. pro qua opinione allegat tex.in l.prima iuncta Rubric.C.de seditios.vbi habetur qua pœna puniantur committentes contra propriam Rempublicam. Et pro ista opinione consuluit Bartholom. Cæpol. in consilio lxxx.vbi expressè dixit,quòd dispositio d.l. quisquis. in §.filij verò. priuans filios committentium crimen læsæ maiestatis successione extraneorum,procedit,quando huiusmodi crimen committitur contra principem, seu eos qui sunt pars corporis ipsius principis: secus esse dicens in aliis ca-
6 pitulis dicti criminis. † Salycet.verò qui videbatur sentire in d.l.quisquis. in principio. prædictam opinionem, ibidem in versicul. Iuxta hoc quæro.secus tenet. Dicit enim quòd si quis crimen læsæ maiestatis contra aliquem ex dominis Italiæ non recognoscentem superiorem committat, de eo iudicandum esse vti de committente tale crimen contra personam Imperatoris, argumento notatorum per doct. in l.hostes.ff.de capti. & postlim.reuers.& per Guilielm.in l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iur. Quando verò huiusmodi crimen cōmitteretur contra principem

cipem recognoscétem superiorem, vt puta in Italia sunt aliqui Vicarij Imperatoris, si quis aliquem eorum offendat, licet committat crimen læsæ maiestatis, vt in lege prima. ff. ad legem iul. maiestatis. Tamen hoc casu dicit Salycet. pœna ad filios nō extendetur: ex quo dicit insurgere quoddam mirandum, quòd maior erit pœna, quãdo tale crimen committitur contra eum qui de facto dominatur, quàm quando contra eum, qui dominatur de iure, seu cum titulo iuris. quod ideo esse dicit, quia in isto secundo casu quis non offendit principem sed eius vicariū. hoc tamen reprobat August. de Arim. in addit. ad tract. Angel. de malefi. in verb. *che hai tradito la tua patria*. in versi. quæro aliquis congregat. per tex. in d.l. quisquis. Dicas † quòd opinio 7
August. procedere posset in eo qui esset Vicarius Imperatoris in aliqua Ciuitate imperio subiecta, non tamen perpetuus sed ad tempus: Sed in Vicario perpetuo qui Titulum habet, secus dicerem. Et est ratio, quia Vicarius perpetuus, licet habeat iurisdictionem ab Imperatore, tamen illam exercet nomine suo: Vicarius autem temporalis non suo sed Imperatoris nomine iurisdictionem exercet. ad quod facit quod voluit Barto. in extrauag. qui sint rebell. in verb. rebellando, vbi dicit, quòd solū crimen læsæ maiestatis committitur contra personam principis & eius officialium, qui nomine ipsius administrant: Secus est contra eos qui principaliter propter se iurisdictionem administrant, licet illam à principe habeant. quod sequitur Deci. in consil. ccccx. in causa mota Mediolani. col. fin. in fine. in iiij. vol. & ad prædicta est tex. optimus in d. extrauagan. qui sint rebell. ibi, contra nos & officiales nostros in his quæ ad commissum eis officium pertinent rebellando. faciunt ad hoc dicta suprà in rubric. qualiter & à quibus crimen læsæ maiestatis commit. quæstione vj.

Erit ergo conclusio secundum Salyc. in d.l. quisquis. quòd pœna d.l. quisquis. quo ad filias locum habeat, etiam quando quis commisit crimen læsæ maiestatis contra aliquem principem vel Rempublicam superiorem non recognoscentem. hãc opinionem tenuit etiam Martin. de Laud. in tracta. suo de crimine læsæ maiestatis. q.j. & rationem adducit, † quia de prin 8
cipe superiorem non recognoscente idem iudicatur quod de supremo principe: adducens in argumen. nota. in d.l. hostes. ff. de ca. & postlim. reuers. ideo dicit, quòd tali casu erit locus pœnis de quibus in d.l. quisquis. etiam quo ad filios: secus tamen es-

se tenet quando tale crimen esset commissum contra princi-
9 pem superiorem recognoscentem. † Prima opinio suprà relata, quòd pœnæ de quibus in d.l. quisquis. quo ad filios locum non habeant extra casum illius legis, mihi plus placet, & est communis. & licet Angel. in d. tracta. malefic. in verbo. *& hai tradito la tua patria,* in primo versicul. incipiente. quæro aliquis congregat gentem. dixerit, quòd si contra Dominos Italiæ, qui communiter loco principis habentur, quis committat crimen læsæ maiestatis, perinde esse ac si contra Principem tale delictum commissum esset, tam contra delinquentium personas, quàm contra personas eius filiorum, vt in d.l. quisquis. hoc non procedere constat, quia dicit, vide tamen Bartol. in tracta. qui sint rebell. in gloss. contra nostrum honorem. versicu. Sed an hæc constitutio. vbi nil dicit de hoc. credo [illegible] voluerit allegare Bartol. ibi, in verb. rebellando, qui contrarium tenuit, vt dixi suprà. Et prædictam opinionem, [illegible] dixi communis est, tenuit etiam Nicol. Boer. in tracta. [illegible]
10 de seditiosis. in vj. præsupposito numer. 26. Et ego † vidi Venetijs seruatum, quòd damnato quodam Nobile de crimine læsæ maiestatis eius filij tantum Nobilitate priuati fuêre, sed non propterea redditi incapaces successionum aliorum, vt disponitur in d. l. quisquis. in §. filij verò. C. ad leg. iul. maiest. Et
11 tamen clarè constat † Ciuitatem Venetiarum superiorem non recognoscere, vt dixi suprà in princip. huius tracta. Et quod agunt Domini Veneti in sua Ciuitate iure suo agunt. viuunt
12 enim eorum proprijs legibus, non communi iure. † Cur autem Imperatorijs legibus non vtantur? nonnulli id factum putant, ne Venetæ libertati præiudicium fiat, nonnullorum regũ exemplo. Bernardus verò Iustinianus Venetæ Historiæ scriptor id factum arbitratur: vt lites breuiores fierent. At Bald. in l. milites, colum. ij. C. de milit. testat. in versicul. Ex prædictis apparet, dixit, quòd Domini Veneti reputant se adeò sapientes, quòd iure communi viuere nolunt. Ludouic. verò Bologninus in sua addit. ad consilium Ioan. de Anan. liij. in fine. detrahens Venetorum gloriæ ausus est dicere, quòd Domini Veneti id ex superbia faciunt, ex eo quòd non dignantur viuere secundum leges imperiales, quod erroneum esse liquidò constat. Nam Domini Veneti omnes alias eorum Ciuitates Imperialibus legibus vti permittunt, quòd vtiq; non facerent, si superbia & authoritate vti vellent, vt inconsiderate asserit Bo

ferit Bolognin. Vera igitur † ratio, quare Domini Veneti in 13
eorum Ciuitate vſum imperialium legum non receperint, ea
fuit, vt lites breuiores fierent, ideo eorum ſtatutis & de bono
& æquo in Ciuitate ipſa Vrbanas cauſas iudicant: quod ſanè
fieri conſtat pro maiori commoditate incolarum, præſertim
cum Ciuitas ipſa infinitis mercatilibus negotijs repleta ſit.
†Nec eſt reprehēſibile eorum inſtitutum, imò laudabile, quia 14
ſecundum Ariſtotel. Politi. lib. iij. melius eſt Ciuitatem regi
à viro optimo quàm lege optima. Et vt not. Bart. & ibi Paul.
de Caſtr. in l. præſenti. C. de his qui ad eccleſ. confugi. † me- 15
lius eſt iuſto principe regi, qui ſecundum æquitatem cauſas iu
dicet, quàm iuſta lege. Ideo Dauid Pſalm. xcv. dicit, Iudicabit
orbem terræ in æquitate, & populos in veritate ſua. Clarum
eſt igitur, quòd neq; ex eo quòd Domini Veneti reputent ſe
nimium ſapientes, vt dixit Bal. in d. l. milites. neq; ex eo quòd
ex ſuperbia non dignentur viuere ſecundum leges imperiales,
vt dixit Ludo. Bollogni. loco præalleg. ſed pro commodiori &
celeriori cauſarum vrbanarum eorum ciuitatis expeditione, in
iudicandis cauſis non admittunt imperialium legum diſpoſi-
tionem. † Quinimò videmus quòd etiam in Gallia ſollenni- 16
tates iuris, & ſubtilitates etiam in curijs ſecularibus non ſer-
uantur, ita quòd actiones contrariæ in Gallia cumulantur, vt
euitetur circuitus, & tamen ſecus eſt de iure communi, vt per
doct. in l. edita. C. de ædend. & ita teſtatur Chaſſanæ. in con-
ſil. lj. colum. v. & vj. in verſicul. ex quo ſequitur. Quinimò
in Francia laici legibus imperialibus non vtuntur. Hinc eſt
† quòd Pariſius & in locis circumuicinis ius ciuile non legi- 17
tur, text. eſt in capit. ſuper Specul. de priuileg. imò conſuetu-
dines feudales in tota Gallia non fuerunt receptæ: Nec Galli
Romanis legibus vtuntur, niſi in quantum ratione nituntur,
nec eas pro legibus receperūt, vt dixit idem Chaſſan. in conſi,
viij. ſuper duobus, verſicul. item & maxime. colum. v. † Et in 18
Hiſpania lege cautum eſt, quòd quicunq; legem imperialem
receperit capite puniatur. de quo Ioann. Andr. in capit. ſuper
ſpecula. in princi. de priuileg. allegat ad hoc Vinc. ibi. Quini
mò ſcribit Hoſtien. in d capit. ſuper ſpecula, in §. quia tamen.
quòd paucæ prouinciæ reguntur iure ciuili: † Nam Hiſpania, 19
Anglia, Scotia, Balia, Hibernia, Alemania, Datia, Suetia, Vn-
garia, Boemia, Polonia, Bulgaria, non vtuntur legibus ſeu iure
ciuili: ſed ſpecialibus conſuetudinibus, & ſtatutis, excepta Ita-

lia, & Regno Arelatense.& Anton, de Butr,in d.c.super specula in princip. scribit,quòd in Italia excipitur Nobilis Ciuitas Venetiarum,quæ vt plurimum regitur iure non scripto,

30 † Sed pone.Imperator misit aliquem ex suis consiliarijs,qui residens apud se,& eius lateri adhærent,ad regendum & gubernandum aliquam suam prouinciam seu ciuitatem,quæritur, si quis illum offendat vel contra eum proditionem faciat, an incidat in pœnas de quibus in d.l. quisquis.C. ad leg.iul.maiest. & sic an puniri debeat tanquam delinquẽs in magistratum vel tanquam delinquens in consiliarium Imperatoris? Salyc. mouet hanc quæstionem in d.l.quisquis.in versicu. quæro tertiò, pone princeps. & ibi dicit, quòd credit quòd talis puniri debeat tanquam in magistratum committens: quia ille magistratum agebat re & nomine,licet tunc consiliarius Regis seu Imperatoris esset, ideo dicit attendendam qualitatem magistratus.allegat tex.in l. qui sub prætextu, & ibi nota. per Guiliel.de Cun.C.de sacr. sanct. eccles.& text. in l.cùm quæritur, de stat. homin.allegat etiam text.in d. l. quisquis, quæ de his Consiliarijs tantum loquitur,qui Consilijs & Cõsistorio Principis intersunt. & ad idem adducit in simili text. in l. legatis seruis. §. officio. ff. de legat. iij. pro opinione Salyc. adduco text.in extrauag. qui sint rebell.vbi Imperij rebelles pronunciantur etiam illi,qui contra officiales Imperij in his, quæ ad commissum eis officium pertinent, rebellant,

De proditoribus.

SVMMARIVM.

1 *Proditor quis sit.*
Proditor dicitur, qui propter timorem tacet, & veritatem non defendit.
2 *Proditor dicitur, qui alterius crimen sibi soli notum, malitiosè detegit.*
3 *Proditor dicitur,qui secretum sibi commissum publicat.*
4 *Proditionis crimen, ex tribus causis dicitur maius vel minus,*
5 *Proditor dicitur is,qui bellum mouet sine diffidatione.*
6 *Proditor dicitur,qui alicui venenatam potionem propinat.*
7 *Proditor dicitur,qui non ostendit se facere illud quod facit, & secretè contrarium facit eius quod facere debet.*
8 *Proditores dicuntur qui veniunt contra fidem datam.*

Proditor

9 *Proditor dicitur, qui dum se amicum ostendit, postea damnum, iniuriam, vel machinationem infert.*

10 *Proditor est qui ad hostes se transfert, vel eius literas mittit in damnum Reipublicæ vel domini sui.*

11. *Proditor dicitur subditus, qui infamat dominum suum, vel aliquid contra illius honorem facit.*

12 *Proditor dicitur is, qui Castrum, Arcémue, seu locum consimilem suæ fidei commissum hostibus tradit.*

13 *Proditor dicitur vasallus, vel subditus principis qui permisit venire in sui principis territorio eius inimicos.*

14 *Quandoque quis dicitur proditor sui ipsius.*

15 *Proditor principis dicitur proditor Dei.*

16 *Proditoriè occidere dicitur quis, quando sine diffidatione aliquem occidit.*

17 *Dux Valentinus proditoriè occupauit statum Guidobaldo Feltrio Vrbini Duci.*

18 *Guidobaldus Vrbini Dux fuit admodum eruditus literis Græcis, & Latinis.*

QVAESTIO I.

RIMO quæro quis sit proditor. Dicas quòd 1 proditor quis dicitur multis modis, vt inquit glos. in cap. clericus qui adulationibus. xlvj. distinct. & ibi Ioan. de Turre Cremata col. ij. in fin. Et primo proditor dicitur qui propter timorem tacet, & veritatam non defendit. xj. q. iij. capitu. nolite. de quo dixi in tract. meo de Resid. Episc. in proœmio. † Secũdo 2 is proditor dicitur, qui alterius crimen sibi solum notum malitiosè detegit. ij. quæstio. j. capitul. si pecauerit. † Tertiò proditor dicitur, qui proximum circumuenit & eum calidè seducit, vt illum in periculum salutis trahat. xxiiij. quæstio iij. c. transferunt, & xv. q. j. capitul. si cupis. † Quartò is proditor dicitur, qui fraterna discordia infectus iura charitatis & veritatis spernit. xj. quæstio. iij. capitul. abijt. † Quintò dicitur 3 proditor, qui secretum sibi commissum publicat. de pœn. dist. vj. c. sacerdos. & c. clericus. xlvj. distinct. c. si peccauerit. ij. q. j. & in c. nolite. xj. quæstion. iij. Et in hoc sciẽdũ est, † quòd crimẽ 4 proditionis ex tribus causis dicitur maius vel minus. Vno modo ex parte personæ quæ prodit secretũ, vt puta, si sit sacerdos,

vt in præallegat.cap.sacerdos.Secundo modo ex parte personæ proditæ:Magis enim peccat,qui Dominum suum prodit quàm alium. ca.de forma.xxij.q.v.Tertio & vltimo modo ex modo proditionis:Longè enim differt an secretũ in pœnitentia commissum fuerit,an non.
5 † Sexto proditor dicitur,is qui bellum mouet sine diffidatione,vt dixit Ioan.Andr.in ca.j.de
6 homicid.in vj. † etiam proditor dicitur qui alicui venenatam potionẽ propinat,vt fecit sceleftissimus,& nefandissimus ille Illustris.& inuitissimo Fran.Marię Feltrio de Ruuere Vrbini Duci,& Illustrissimi Domini Venetorũ generali Capitaneo, ex qua potione cum vniuerso totius Italiæ,ac etiã exterorum
7 mœrore extinctus fuit.†Septimo proditor dicitur,qui nõ ostẽdit se facere illud quod facit.& secretè contrarium facit eius quod facere debet.l.omne delictum.§. exploratores.ff. de re milit.l.j.ff.de præuaricat.l. Athlætas.§.penulti.ff.de his qui not.infam. Bartol.in l.respiciendum, in §. delinquunt. ff. de pœn.Ioan.Andr.in c.j.de homicid.in vj.in nouel.Bald.in ca.j. in princip.in titul.quibus mod.feud.amit.in vsibus feud.& in authen.Item nulla.C.de episco.& cleric.gloss.in cap.clericus qui.xlvj.distinct.Bart.in extrauag.qui sint rebel.in verbo re-
8 bellis.versicu.item nota quòd proditoriè.†Octauo proditores dicunt,qui veniunt contra fidem datã,Angel.in l.j.§.non fuit. ff.de dol.allegat text.in l.proditores.ff.de re milit.& text.in l.fin.C.de delator.lib.x.Alexand.in consi.xiij.consideratis his
9 quæ in themate,col.ij.nume.9.in vj.volumi.† Nono proditor dicitur qui dum se amicum ostẽdit,postea damnum,iniuriam vel machinationem infert,vt dixit Angel.in §.interdum.nume.6.instit.de hæredit.quæ ab intest.defer.ad idem glos.xlvj.
10 distinct.in c.clericus.& xj.q.iij.c.nolite.†Decimo proditor est qui ad hostes se transfert, vel eius literas mittit in damnum Reipublicæ vel Domini sui,vt dixit Matth.de Afflict.in cap.j. §.porrò qui Dominum,nume.26.in titu.quæ fuit prima causa
11 benefic.amit.in vsibus feud.† Vndecimo proditor dicitur subditus qui infamat Dominum suum,vel aliquid contra illius honorem facit:Ita dixit D.Hippol.Marsil.præceptor meus in consil.j.colum.iij.nume.22.in j.volum.alleg.Ioan.Andr.in c. j.de feud.quem refert & sequitur Bald.in cap.j.in princip.colum.vj.versicu.quid de rebus.in titul.quibus caus.feud.amit.
12 † Duodecimo proditor dicitur,is qui Castrum, Arcémve seu locum consimilem suæ fidei commissum,hostibus tradit,xxij.
quæst.v.

quæst.v.cap.de forma. † Tertiodecimo proditor dicitur,vasal- 13
lus vel subditus principis,qui permisit venire in sui principis
territorio eius inimicos,vt voluit Bal.in l.j.ff.de rerum diuis.
quæst.xlij. & Marti.de Laud.in tract.de crim.læsæ maiesta.
quæst.xxxviij.hoc tamen sane procedit,si vasallus vel subditus
poterat impedire,ne gentes inimicæ pertransirent.facit text.
in l.si quis à Barbaris.ff.de re milit.& ita tenuit Matth.de Af
flict.in cap.j.in §.& bona committentium.nume.100.in titu.
quæ sint regal.†.Quandoque quis dicitur proditor sui ipsius, 14
vt puta in muliere quæ extrinsecus ostendit nolle viro consen-
tire,& illi resistit aliquantisper,tamen aliud in corde gerit,&
se victam dissimulat:de qua Ouid.sic alludens dicit.

Quæ,cùm ita pugnaret tanquam quod vincere nollet,
Victa est:non egrè proditione sua.

Et si cupis plura videre in hac materia,videas Paridem de
Put.in tract.de re milit.in titul.quando prouoc.ad pugnam ra
ratione prodit.nume.5.& ibidem nume.3.dicit, † quòd prodi 15
tor principis dicitur proditor Dei:allegat xxiij.quæst.v.cap.si
apud.& ij.quæst.vij.cap.non potest.& Prouer.cap.vij.& l.fin.
C.de summa trinit.& fid.cathol.vide etiam latè per Lucam de
Penna in l.fi.C.de delat.lib x.& dicit idem Luc.in l.quisquis.
colum.ij.in versic.tales delinquentes. C.de peti.bonor. sub-
lat.libr.x.quòd proditor dicitur is qui crimen læsæ maiesta-
tis commisit.

Proditoriè autem occidere dicitur quis,quando sine diffida 16
tione aliquem occidit,vt habetur in c.j.de homic.in vj.& per
Matth.de Affli.in suis decisio. Neapolit. Decis.cclxv.nu.64.
Et proditoriè quid fieri dicitur,quando fingo me amicum,&
tracto te vt inimicum,vt dixit Barto.in extrauagan.ad repri-
men.in verb. rebellis.facit illud Psalmi lxj. Ore suo bene-
dicebat : corde autem maledicit.& quod dicitur , Populus iste
labiis me adorat : cor autem ipsorum longe est à me,vt ha-
betur Matth. capitu. xv. † Et ita fecit Cæsar Borgia Ale. 17
xandri vj. Ponti. Maximi filius Valentinus Dux nuncupatus,
qui fingens se amicissimum Guidobaldi Feltrij eius nominis
primi Vrbini Ducis,velléque per eius loca cum exercitu in
Romandiolæ prouinciam iturus pertransire,circiter annum
Domini millesimum quingentesimum,cùm primùm ciuitatẽ
Callij,vt dicti Vrbini Ducis amicus ingressus est,illam occu-
pauit:& nisi re intellecta Guidobaldus Dux Vrbini existens

insperatæ rei nouitate perterritus fugam arripuisset, in illius sanguinolentas manus incidisset: & propterea merito illum proditoriè id egisse scribit Ias. in consi. suo lxxxvj. in causa Reuerend. Domini Gentilis, in iij. volum. Et hæc ipse noui, quia tunc puer eram, & Ciuitas Forosempronij mihi patria demũ de anno 1502. de mense Octobris direpta & lacerata fuit miserabiliter ab exercitu dicti Valentini Ducis, & ipse in tenera ætate tunc constitutus præda dictorum militum fui, qui me aliquandiu in Fanensi primo, demum in Pisaurensi Arce captiuum detinuere, donec à patre meo tercentum aureorum numorum pretio redemptus fui. Sed relinquamus ista quæ potius ad Historiam quàm ad præsentem tractatum pertinent.

18 † Hoc vnum silentio non præteribo, quòd Guidobaldus Dux præfatus admodum literatus, Græcas enim & Latinas literas non minori studio, in quibus admodũ eruditus fuit, quàm Federicus ille summus armorũ Dux, ac semper victoriosus eius pater literatissimus coluit, cui Christophorus Pierius Gigas Patruus meus ob singularem eius doctrinam Poëta non obscurus, admodum gratus extitit, eique vt patrem imitaretur sic scripsit.

Quid opus est Graios videas librósve Latinos,
Vt belli & pacis tempora nosce queas.
Nam propria virtute Ducem clarúmque triumphis,
Ante oculos si vis ponere: pone patrem.

SVMMARIVM.

1 *An proditor dicatur qui iustitiam baratauit?*

2 *Qui iustitiam opprimunt, cùm positi sint ad illam administrandam, proditores nuncupandi sunt.*

3 *Arma iudicum qui iustitiã peruertunt, depicta in Ciuitate seu Palatio deleri debent ad eorum vituperium.*

4 *Iudex qui in commisso sibi officio iustè & laudabiliter se gerit, Dei minister appellabitur.*

QVAESTIO II.

1 SECVNDO quæro: An proditor dicatur qui iustitiam baratauit? Dicas quòd sic: & quòd contra eum procedi debet ad instar rei criminis læsæ maiestatis, vt in l. j. & in authẽ. ibi posita. C. de pœn. iudi. qui mal. iudica. & ita tenuit. Paris.

2 de Put. in tract. de syndic. in princip. col. ij. nu. 9. † Tales enim

qui

qui iustitiam opprimunt,cùm positi sint ad illam administran dam,iustitiam prodere videntur:meritò igitur proditores nun cupandi sunt.& propterea dixit idem Paris loco prællegat. † quòd iudicum,qui iustitiam peruertunt, Arma depicta in ci 3
uitate seu Palatio deleri debent ad eorum vituperium,argumen.tex.in l.eorum,cum ibi no.per Bar.ff.de pœn.†Dei enim 4
minister appellabitur iudex,qui in commisso sibi officio iustè & laudabiliter se gesserit xxiij.q.v.c.qui malos.& ideo tales publicè commendandi sunt.l.iustissimos.C.de officio rector. prouinc.facit quod dicitur Psal.xxxij.Rectos decet collaudatio.Econtra verò iustitiam vendens aut aliter peruertens Satanæ minister nuncupandus erit.

SVMMARIVM.

1 *Filius si sit proditor patriæ vel domini sui,an ex hoc poterit à patre exhæredari?*

2 *Filius si crimen læsæ maiestatis commiserit,& à patre prætereatur in suo testamento non propterea tanquam præteritus testamentum rumpit.*

QVAESTIO III.

ERTIO quæro:si filius sit proditor patriæ 1
vel domini sui,an ex hoc poterit à patre exheredari? Videtur dicendum quòd nõ:& est ratio, quia ista causa non est de enumeratis in §.causas.in auth.vt cùm de appel.cognos.ex quibus pater filium exhæredare possit,ita dixit Marti. de Laud.in tract.de crim.læsæ maiest.q.xxxix. Verumtamen talis filius patri succedere non poterit:quia est propriè proditor.l.j.C.de hæred.inst.& not.in l.eius qui .ff.de test.& in l.fallaciter.C.de abolitio.In cõtrarium,quod imò pater filium proditorem patriæ vel principis sui exheredare possit,facit quod dixit Andr. de Iser.in ca.j.§.præterea si vasallus.colum.iij.in versic.Audiui iudicatum,in titu.quæ fuit prima causa benefi.amit.vbi voluit,quòd pater exhæredare possit filium crimen læsæ maiestatis committentem,& qui fuit proditor regis vel Domini sui,facit, † quia si filius crimen læsæ maiestatis commiserit, 2
& à patre prætereatur in suo testamento,non propterea tanquam præteritus paternum testamentum rumpit. Censetur enim mortuus,licet viuat,vt voluit Barto.in l.hac edictali.C.

de secund.nupt.quem sequitur Matth.de Afflict.in capi.j.in §. & bona committentium,col.iij.nume.32.in titu.quæ sint regal.in vsibus feud.facit etiam,quia si filius patre committente crimen læsæ maiestatis contra personam Imperatoris vel eius Cōsiliariorum punitur,quia infamis efficitur perpetuò,& insuccessibilis hæreditatum,tam ab intestato quàm ex testamento,quorumcunque etiam extraneorum,vt in l.quisquis.§.filij verò.C.ad leg.iul.maiest.ergo multò magis cùm ipse commiserit huiusmodi crimen à patre exhæredari poterit.auth.multò magis.C.de episc.& cleric.cum similibus.

SVMMARIVM.

1 *An Proditor à duello repellatur.*

2 *Maximum delictum attribuitur ei,cui proditio impingitur.*

3 *Fuluia,siue Iulia mulier impudica detexit coniurationem Catilinæ,in Romanam Rempublicam.*

QVAESTIO IIII.

1 QVARTO quæro:an proditor à duello repellatur? Circa hoc Paris de Puteo in tractatu suo de re milit.in titul.quando prouoc.ad pugn.ratione proditionis,in princi. tenet quòd sic. Hoc tamen sanè procedit,quando notorium esset,vel per sententiam appareret aliquem proditorē esse:secus autem esset, quando non fuisset de proditione condemnatus,vel non adessent testes probantes dictam proditionē. Isto enim casu si quis aliquem proditorem appellaret,ille sic infamatus se defendendo posset ipsum infamantem & proditorem nuncupantem ad Duellum prouocare:ita voluit Paris de Put.loco præallegat.
2 † Maximum enim delictum attribuitur ei cui proditio impingitur:nam proditionis pœna ipsum eiúsque honorem,famam bonam,& posteros maculat.facit text.in l.quisquis.C.ad leg. iul.maiest.& l.proditores.ff.de re milit.Ita voluit etiam elegans doctor And.Alciat.in tract.suo de Duel.in tit.quæ excep. repellant prouocantem.vbi ponit,an huiusmodi exceptio,tu es proditor,repellat prouocantem ad Duellum in crimine læsæ maiestatis.& quòd talis non repellatur,facit,quia quicunque admittitur ad accusandum & testificandum in dicto crimine,etiam si sit infamis.l.famosi.& ibi doct.ff.ad leg.iul.maiesta.
3 † Et Lucij Sergij Catilinæ in Romanam Rempublicam

tam factam coniurationem, Fuluia impudica mulier (alij Iuliam dicunt) detexit. & Marcum Tulium Consulem in eius iudicium instruxit. putat tamẽ Alciatus loco præallegato etiã tali casu à Duello proditorem reijci.

SVMMARIVM.

1 *Vasallus si fuit proditor Domini sui, an feudum amittat.*
2 *Fieri non posse dicitur, quòd honestè & sine dedecore fieri non potest.*
3 *Qui proditionem commisit, ita deinceps facturus præsumitur.*
4 *Proditor stare non potest in curia principis.*

QVAESTIO V.

VINTO quæro: si vasallus fuit proditor Domini sui, an feudum amittat? Dicas breuiter quòd sic.c.j.in titu. An ille qui interfecit fratrem Domini sui, feud.amit. ad idem tex.in c. j.in §.item si fratrem, in titu.quib. mod. feud. amit. Ideo talis in curia Domini sui sine dedecore esse non potest. † Dicimus enim quid fieri non posse, non solùm quando secundum naturam fieri non potest, verùm etiam quando honestè, & sine dedecore fieri non potest, vt dixit Iac.de Beluis.in d.c.j.in præalleg.tit. An ille qui interfecit, allegat ad hoc tex. in l.an eadem.ff.ex quibus cau.maior. Dicas pro hoc esse text. apertum in l.Nepos proculo.ff.de verb.signi.vbi dicitur, quòd fieri posse non dicitur, quòd honestè fieri non potest. ad idem tex.in l.filius.ff.de condit.instit. † qui enim proditionem commisit ita deinceps facturus præsumitur, argumen.ff. de accusat.l.si cui.§.iisdem criminibus.& l.fina.eod.tit. † Ideo proditor stare non potest in curia principis, imò à conuentu principum repellitur, vt dixit Bal.in d.c.j.in tit. An frater qui inter fratr.domini.& ibi Matth.de Afflict.col.iiij.nume.23.

1
2
3
4

SVMMARIVM

1 *Qua pœna puniatur Proditor Principis, Regis, vel Domini sui.*
2 *Idem dicitur, de proditore populi cui subest & patria.*
3 *Quo genere mortis proditores puniantur, attenditur consuetudo regionis.*
4 *In Italia vt plurimum furcis suspenduntur.*
5 *Nobilis proditor punietur grauiori pœna quàm Ignobilis.*

Nobilis

Nobilis si proditionem committit in Gallia, altioribus furcis suspenditur.

6 *Rebelles, & committentes crimen læsæ maiestatis in Gallia qua pœna puniantur.*

QVAESTIO VI.

1 SEXTO quæro: qua pœna puniatur proditor Principis, Regis, vel Domini sui, vt puta Baronis, Comitis, Marchionis, vel Episcopi temporalem iurisdictionem habentis? Dicendum quòd pœna mortis punietur: quia crimen læsæ maiestatis vel quasi committit, vt voluit Bald. in l. data opera. col. iij.
2 versi. vlti. in hac. C. qui accus. non pos. † Idem dicendum in proditore populi cui subest & patriæ. Dicitur enim cõmittere crimen læsæ maiestatis, vt voluit Alexan. in consi. xiij. Consideratis his quæ in themate, col. j. in vj. vol. vbi dixit, hoc probari in l. fin. cum glo. ibi in verb. prodita. vbi no. doct. C. de abolit, vbi etiam Ang. qui dixit ad hoc illam glo. esse singularem. & not. Iacob. de Butri. in dicta lege quisquis. in fine. C. ad legem iu-
3 liam maiestatis. & Bal. in lege prima. C. de fals. monet. † Quo autem genere mortis proditores puniantur, attendenda erit cõsuetudo regionis in qua huiusmodi delictum committitur. Sed vt plurimum in Italia furcis suspenduntur, quod recte factum exẽplo est nobis Iuda Schariot vnus ex duodecim discipulis Iesu Christi Seruatoris nostri, qui postquam Christum Pharisæis tradidit semetipsum laqueo suspendit, vt testantur Mattheus, Marcus, Lucas, & Ioannes Euangelistæ, in eorũ Euã-
4 geliis passionis. † Sciendum tamen est, quòd si Nobilis sit proditor non ea pœna qua Ignobiles pro tali delicto punietur, sed grauiori, vt dixit Bal. in c. cum quidam. ext. de iure iurand. vbi voluit, quòd Nobilis incidens in crimẽ proditionis altioribus furcis suspendatur, quod in Gallia seruari dicit: & refert ac sequitur Fely. ibidem in versi. Tertius est. & in versi. quod autem dictum est. & in c. Pastoralis. col. j. versic. secundo fallit. de officio deleg. & prædicta reassumit solennis Doctor Andr. Tiraquellus in tract. suo de nobilit. capi. xx. nume. 116. At curiosius
5 agens † quæsiui à præclaro Doctore Dom. Ioan. Corasio Tholosano, cum quo mihi arctissima est amicitia, & qui in Ferrariẽsi Gymnasio modo ius ciuile legit, quo nam mortis genere rebelles Regis, & qui crimen læsæ maiestatis in regem cõmittunt, in

tunt in Gallia puniantur? qui mihi retulit, quòd huiusmodi nefandissimi criminis rei quatuor ferocissimis equis manibus pedibúsque alligati viui dilaniantur. Vide ad prædicta quæ latius scripsi supra in rubric. de pœn. commit. crimen læsæ maiestatis questi. j.

SVMMARIVM.

1 *Si quis fuit proditor principis, & tandem ad gratiam restitutus fuerit, si post huiusmodi restitutionem aliquis illum proditorem vocet, an iniuriarum agere possit contra nominantem ipsum proditorem.*

2 *A Principe restitutus amplius proditor dici non potest.*

3 *Restitutio tollit omnem maculam.*

4 *Proditori à principe restituto, si quis dixerit, tu fuisti proditor, iniuriarum actione non tenebitur.*

5 *Si quis dicat proditori restituto, quòd est proditor, & quòd vult cum eo pugnare & probare, quòd est proditor, talis restitutum, ad duellum iniustè prouocaret.*

QVAESTIO VII.

EPTIMO quæro: si quis fuit prodior Imperatoris vel Regis seu alterius Principis, & tandem ad gratiam restitutus fuerit, princeps sibi namque indulsit, si post huiusmodi restitutionem & indulgentiam aliquis illum proditorem vocet, an iniuriarum agere possit, contra nominantem ipsum proditorem? Hanc quæstionem mouet Andr. de Isern. in capitulo primo. §. præterea si vasallus. columna v. versicul. Vnde qui vocat hunc. in titul. quæ fuit prima causa benefic. amittend. vbi dixit, quòd vocans restitutum proditorem actione iniuriarum tenetur, per tex. in l. imperialem. §. ij. C. de nup; & l. quòd ita statutum. ff. de edil. edicto. Idem dixit Matthe. de Afflic. in dicto §. præterea. in versicu. glossa tertia. nume. 98. † per restitutionem enim à principe factam amplius proditor dici nõ potest, cùm princeps de inhabili habilem facere possit, l. quidam consulebant. ff. de re iudic. & l. ij. C. de crim. sacrileg. † Restitutio enim tollit omnem maculam, vt voluit Andr. de Iser. in c. j. in ti. de vasal. decrep. ætat. & etiã in d. §. præterea, per tex. in

tex.in l.j.ff.de postul.& l.non omnis.§.barbaris.ff.de re milit.
4 Veruntamen† si quis dixit tali restituto,tu fuisti proditor,iniuriarum actione non tenebitur,vt dicit idem Isern. in d.§. præterea.quam sequitur ibidem Afflict.in d.versi.glo.iij.nu. 101. Et hoc procedit etiam si princeps in restitutione dixisset,volumus quòd tibi dici non possit,quòd fuisti proditor, de quo Af-
5 flict.loco præallegato.Vnum non omitto, † quòd si quis dicat restituto quòd est proditor,& velit cum eo pugnare dicẽs quòd vult probare,quòd est proditor,talis restitutum ad duellum iniustè prouocaret:quia facta restitutione amplius non est proditor,ita dixit Iac.de Castillo in tract.suo de Duell.lib.iiij.c.vij.

SVMMARIVM.

1 *Damnati de proditione per eum contra principem commissa,& propterea banniti,an eius arma depicta in Ciuitate, à qua ipse ob tale delictum exul factus est,deleri debeant.*

2 *Qua pœna puniatur corrumpens rebellis, aut proditoris imaginem in foro pictam ad illius ignominiam,vt cunctis appareat.*

3 *Depingere figuram alicuius propter proditionem, vel laudem est imperij,vel iurisdictionis.*

Et depingens eam,sine superioris licentia,tanquam vtens imperio & iurisdictione,incidit in crimen læsæ maiestatis.

4 *Proditor non potest esse testis in aliqua causa.*

5 *Principis proditor, Dei proditor dicitur.*

6 *Proditorem principis quilibet denuntiare tenetur.*

QVAESTIO VIII.

1 OCTAVO quæro: aliquis dãnatus fuit de proditione per eum contra principem commissa,& propterea bannitus,an eius arma depicta in ciuitate,à qua ipse ob tale delictum exul factus est, deleri debeant? Dicendum quòd sic, secundum Barto.in l.ij.ff. de oper.public.idem tenuit Marti. de Laud. in tract.de crim.læsæ maiesta.quæst.xlj.& Matth.de Afflict.in c. j.in §.& bona committentium, colũ.ij. in x.speciali. nu.25.in tit.quæ sint regal.facit tex.in l.eorum.ff.de pœn.quam ad hoc singularem esse dixit Rom.in singulari suo cccclxxvj.incipiente.Eorum Arma.& idem singulari dclxix. idẽ dixit And.Tiraquellus in tract.suo de nobilit.cap.xx.nu.116. idem dixit Bart

in d.l.

in d.l.eorum.& Iaſ.in §.pœnales.inſt.de actio.& Paris de Put. in tract.ſuo de ſyndic.in prin.nu.9. Vide ad hoc ea quæ ſcripſi in rubri.de rebelli.q.xxiij.infra.†Sed qua pœna punitur is,qui 2
rebellis aut proditoris imaginem in foro pictam pedibus, ſeu pedum altero ſuſpenſam ad illius ignominiam,vt cunctis appareat,corrumpit,ſeu delet,ne cognoſci poſsit? Dicas talem puniri in ducatis quingētis.l.ſi quis id quod.ff.de iuriſdict. omn. iudic.& ibi doct.idem dixit Marti. de Laud. in tract. de crim. læſæ maieſt.quæſtio.xxvj.Ad prædicta vide, quæ ſcripſi ſupra quæſt.lix.in rubric.qualiter & à quibus cri.læſæ maieſt. committ.Vnum non omittam, † quòd depingere figuram alicuius 3
propter proditionem vel laudem eſt imperij,vel iuriſdictionis: Ideo fieri non poteſt ſine authoritate ſuperioris: imo talis ſine ſuperioris licentia id faciens,tanquàm vtens imperio & iuriſdictione,cùm illam non habeat, incidit in crimen læſæ maieſtatis,vt ſcribit Curtius Iunior in l.ſi quis id quod,colū.j.nu.5. ff.de iuriſdi. Sciendum eſt etiam, † quòd proditor non poterit eſſe teſtis in aliqua cauſa, ſecundum Bal.in c. licet vniuerſis.de teſti.quod tenuit etiam Mart.de Laud.in ſuo tract.de crimine læſæ maieſt.q.xliij.facit, † quia principis proditor ipſius 4 5
Dei proditor eſſe dicitur.xxiij.q.v.c. ſi apud. & ij.q.vij.c. non poteſt.& prouerbior.c.viij. & l.fin.C. de ſumma trinit.& fide Cathol.& ideo † licet de iure quis non teneatur aliquem denuntiare, nihilominus proditorem principis quilibet denuntiare tenetur.l.methodorum.ff.de pœn.ita dixit Andr. de Iſer in c.j.§.j.in titu.quæ fuit prima cauſa benefi.amittend.idem tenuit Marti. de Laud. in tract. de principe q.dlviij. & idem in tract,de crim.læſæ maieſta.q.liij.& Matth.de Afflict. in c.j.in §.& bona committentium,nu.373.in tit.quæ ſint regal. 6

SVMMARIVM.

1 *An Proditor, & rebellis inter ſe differant.*
Non ſubditus,non dicitur committere crimen læſæ maieſtatis.
2 *Proditor poteſt eſſe etiam qui ſubditus non eſt.*
3 *Proditor ſui epiſcopi vel alterius domini ſpiritualis habentis temporalem iuriſdictionem,crimen læſæ maieſtatis committere dicitur.*
4 *An Proditor,vel quicquam proditoriè facere differant.*
5 *Aſſocians aliquē in itinere, & nulla inter eos ſuperueniente rixa,ſocium percutiens,id proditoriè feciſſe dicitur.*

Proditoriè

Proditoriè agens contra priuatum, non dicitur proditor, sed proditoriè agere.

6 *Proditor dicitur is, qui contra Principem vel Rempublicam proditionem facit.*

Multis modis contra Principem, vel Rempublicam committitur proditio.

QVAESTIO IX.

1 NONO quæro: an proditor & rebellis inter se differant, an verò sint vnum & idem? Dicas quòd differunt, quia rebellio non cadit in non subditum illius principis cõtra quem committitur, de quo dixi, infra q.vij. sub rub. de rebelli. & ita voluit Bart. in extrauag. qui sint rebell. in verb. rebellis. ad idem Bald. in l. amissione. §. qui deficiunt, post glos. ibi ff. de capit. diminut. & habetur per Sigismund. Lofredi. in consil. v. omissa facti serie, co. x. prope finem nu. 42. & faciunt dicta supra q. lxviij. in rubr. qualiter & à quibus crim. læsæ maiestati committat. vbi vidimus, quòd non subditus non dicitur
2 committere crimen læsæ maiestatis, † proditor verò potest esse etiam qui subditus non est, vt dixit Barto. in d. extrauagan. qui sint rebel. in d. verbo rebellis. & propterea dicitur, quòd nõ omnis proditor dicitur committere crimen læsæ maiestatis, sed solùm is qui dum subditus est, proditionem committit, in magnum principis aut Reipublicæ, cui subest, damnum, vt dixit Matth. de Afflict. in c. j. in §. & bona committentium col. viij. versicu. Trigesimo septimo in fin. nu. 99. in titul. quæ sint
3 regal. in vsibus feudor. Ideo † proditor sui episcopi vel alterius domini spiritualis, habentis temporalem iurisdictionem crimen læsæ maiestatis committere dicitur, ita dixit Bald. in l. data opera. C. qui accus. non possunt. quem sequitur Ioann. de Anan. in c. qualiter & quando ij. §. fina. col. iiij. de accusat. & Præposit. in c. imprimis. in §. de persona, col. iij. versi. quòd pro-
4 ditor. ij. q. j. † Sed an proditor, vel quicquam proditoriè facere differant? Bar. in l. respiciendum. §. delinquunt. in princi. dixit, quòd prodere est vnum, actibus offendere, & aliud in mente gerere: allegat no. in l. j. ff. de præuaricat. & tex. in l. iiij. in prin.
5 ff. ad leg. iul. maiesta. Ideo dicit, † quod si quis associat aliquem in itinere, & nulla inter eos superueniente rixa sociũ percutiat, id proditoriè fecisse dicitur: quia aliud gerebat in animo quã in actu. l.

actu.l.fin.C.de delator.lib.x.vel cùm aliquis ostendens se alicuius amicum illum retro percutit, id proditoriè egisse dicitur, vt per Bar.in d.§.delinquunt.quem sequuntur Doct.in c.j. de homicid.vbi Petr.de Ancha. Ioan.de Anan.& Felyn.& tali casu proditoriè agens contra priuatum, non dicitur proditor, sed proditoriè agere, l.Athletas.§.j.ff.de his qui no.infam.ad idem Alex.in consil.cxlv.viso themate. col.ij.versi.& ex his.in vij.volu.& Alber.in l.si amici domum.ff.de adult.† proditor 6
autem dicitur is, qui contra principem vel Rempublicam proditionem facit, vt declarat Bart.in d.extrauag.qui sint rebel.in verb.rebellis.in versic.item nota quòd proditoriè. Multis autem modis contra principem vel Rempublicam committitur proditio, de quibus dixi suprà in princ.in j.q.huius Rub. Multa alia de proditoribus scripsi supra l.j.& ij.in variis quæstionibus, quæ hic non repeto.

De Rebellibus.

SVMMARIVM.

1 *Rebellis quis dicatur.*
2 *Rebelles dicuntur etiam, qui rebellant contra prosperitatem Papæ.*
3 *Rebellis dicitur omnis in proterua & notoria inobedientia existens.*
Rebellis pluribus modis quis dicitur.
4 *Rebellis, à rebellando dicitur.*
Rebelles appellantur, qui in fide non permanent, & iussis Principis non obediunt.
5 *Rebellis exponitur, id est Infidelis.*
Rebellio dicitur quasi reiteratio belli, & post pacem ad bellum reuersio.
6 *Resistere quis dicitur pluribus modis.*
Transfuga appellabatur ab Antiquis, qui recedebat de terris principi subiectis, & ibat ad hostes.
7 *Isti viui exuruntur, aut furca suspenduntur.*
8 *Scipio Affricanus superior deuicta Carthagine, grauius in Romanos quàm in Latinos transfugas animaduertit.*
9 *De Iure ciuili antiquo, qui rebellando, locum in quo sub Principis obedientia stabant retinebant, speciale nomen non habebant, sed hi qui deficiunt vocabantur.*

QVAESTIO I.

CVM etiam hi, qui à suo Principe rebellant, in crimen læsæ maiestatis incidát: Ideo de eis quo-
1 que videndum erit. Et primò quero: † quis dicatur rebellis? Dicas, quòd is dicitur, qui quomodocunq; publice vel occultè contra Principis honorem & fidelitatem rebellionis opera facit, & contra Imperij prosperitatem aliquid machinatur, vel contra principem & eius officiales in his quæ ad commissum eis officium perti-
2 nent rebellando, ita dicit tex. in Extrauag. qui sint rebel. † Rebelles dicuntur etiam non solùm qui rebellant contra prosperitatem Imperatoris, sed etiam qui rebellant contra prosperitatem Papæ, vt per Ias. in consil. lxxxvj. in causa Reueren. Domini Gentilis, col. iij. versi. Rebelles, in iij. volu. & idem Ias. in consi. cxxxix. in præsenti consultatione, colum. ij. in fin. vers.
3 Nam rebellis, vbi dixit, † quòd rebellis dicitur omnis in proterua & notoria inobedientia existens. Dicitur etiam quis pluribus alijs modis rebellis: sed quia alij modi quibus quis rebellis dicitur, non faciunt ad materiam nostram, ideo de illis aliter non scribam, sed poteris videre Bartol. in d. Extrauagan. qui sint rebel. in verb. rebellis, & per Doct. in clemen. pastoralis. de re iudic. & Præposit. in c. in primis, in §. de persona. ij. q.
4 prima. † Et dicitur rebellis, à rebellando: nam rebello, verbũ, repugno significat, & quasi bellando aut certando, contrauenio & contendo. vnde rebelles appellantur qui in fide non permanent, & iussis Principis non obediunt. ita testatur Ambr. Calepi. in suo Dictionario, ad idem Bartol. in d. extrauag. qui
5 sint rebell. in verb. rebellis, † vbi exponit rebellis, id est infidelis, & idem in eadem extrauag. in verb. tenore, vbi dixit, quòd rebellare idem est quòd resistere. Et isto vocabulo antiqui legũ conditores non vtebantur. Ea propter Henricus vij. Imperator constitutionem prædictam fecit ad hoc declarandum, vt testatur ibidem Bar. in prædicta glos. Dicitur & rebellio quasi reiteratio belli, & post pacem ad bellum reuersio, vt dixit Domi. in c. fi. xxxviij. dist. in. istud autem competeret ciuitatibus, quas bello deuicisset Princeps, quæ demum ab eo rebellarent.
6 † Resistere autem quis dicitur pluribus modis. Primo aliquid faciendo contra, vel non faciendo, vt puta, non obediendo. Et quia antiqui (vt dictum est) hoc nomine, rebellis, non

vteban

vtebantur: Quando aliquis recedebat de terris principi subiectis ad hostes eundo, transfuga appellabatur, vt in l. si quis aliquid. §. transfugá. ff. de pœn. & in l. postliminium. §. transfugæ. & §. filius. ff. de capt. & postlimi. reuers. † Isti aut viui exu- 7
runtur, aut furca suspenduntur, vt dicit tex. in dicta l. si quis aliquid. §. transfugæ. † & ideo Scipio Affricanus superior deuicta 8
Carthagine, cùm omnes, quos de exercitu Romano ad Carthaginenses transfugerant, in suã redegisset potestatem, grauius in Romanos quàm in Latinos transfugas animaduertit. Romanos enim tanquam patriæ fugitiuos crucibus affixit, Latinos verò tanquam perfidos socios securi percussit, vt testatur Valer. Maximus, lib. ij. in rubr. de milit. disciplin.

† Quandoque autem quis rebellando locum, in quo sub prin- 9
cipis obedientia stabat, retinebat. Et isti de iure ciuili antiquo, speciale nomen nõ habebant, sed hi qui deficiunt, vocabantur, vt in l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de cap. diminut. Ita declarat Bar. in præallegat. gloss. in verb. tenore. subdens, quòd isti si rebellant faciendo bellum principi, tanquam hostes ipso iure puniebantur, & ea quæ iuris ciuilis sunt amittebant: illi autem qui principi nõ obediendo rebellabant, vt puta non acceptando eius gentem, ipso iure non puniebantur, nec ea quæ iuris ciuilis sunt amittebant, nisi senatus vel princeps id declararet, vt in præalleg. l. amissione. Ideo in hoc Henricus Imperator supplet prędictam suam constitutionem, statuendo, quòd quomodocunque aliquis cõtra principis honorem committat vel machinetur rebellando, rebellis sit, & ita declarat Bar. in dicta sua gloss.

SVMMARIVM.

1 *An rebellis Imperij dicatur, qui se Imperio subditum fatetur, sed odio personæ Imperatoris rebellat.*

Non potest quis dicere, quòd est rebellis Imperatoris, & non Imperij, nec econtra.

QVAESTIO II.

ECVNDO quæro: an rebellis Imperij dicatur, qui se Imperio subditum fatetur, sed odio personæ Imperatoris rebellat? Et est dicendum quòd sic, per text. in l. amissione. ff. de capit. dimin. & per tex. in d. extrauagan. qui sint rebel. & habetur per Bart. in sua gloss. in verb. tenore. in d. extrauag. 1

vbi dicit, quòd non poteſt quis dicere, quòd eſt rebellis Imperatoris, & non imperij: nec econtra. de quo Bart. in gl. in verb. noſtri. in præallegat. Extrauagant.

SVMMARIVM.

1 *An is qui officiali Principis parere recuſat, rebellis dicatur.*
Rebellis dicitur, qui parere recuſat officiali principis in his, quæ ad commiſſum illi officium à principe ſpectant.
2 *Rebellis impropriè dicitur, qui officiali principis parere recuſat in his, quæ ad commiſſum illi officium non ſpectant.*
Rebellis dicitur etiam, qui Iudici ſuo non vult parere.
3 *Rebelles intelliguntur omnes, qui ſunt in proterua & notoria inobedientia.*
4 *Verbum Rebellis, eſt verbum generale, & comprehendit quemlibet ſubditum contradicentem dicto vel facto ſui ſuperioris.*

QVAESTIO III.

1 TERTIO quæro: an is qui officiali principis parere recuſat rebellis dicatur? Reſponde diſtinguendo, quòd aut quis parere recuſat officiali principis in his, quæ ad commiſſum illi officiũ à principe ſpectant, aut non. Primo caſu talis rebellis dicitur, vt dicit tex. in extrauag. qui ſint rebell. & per Bartol. in l. hoſtes. ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. & per Deci.
2 in c. ſane. el. ij. in iiij. not. col. ij. de officio delegat. † Secundo verò caſu dicitur rebellis, ſed impropriè. Nam non ſolùm dicitur rebellis qui domino ſuo reſiſtit, ſed etiam ille qui iudici ſuo non vult parere, vt dicit Decius in d. c. ſanè. de officio delegat. in iiij. notab. allegat tex. in c. ea quæ. §. j. de ſtat. monach. ibi contumaces & rebelles. & in c. ij. de nou. operis nun-
3 ciat. vbi Deci. dicit, † quòd omnes qui ſunt in proterua & notoria inobedientia, rebelles intelliguntur, quod not. Ange. in l. ij. §. fi. ff. de iudic. ad idem Bald. in l. ſi verò. §. qui ergo. ff. de
4 milit. teſtam. vbi dixit, † quòd verbum rebellis, eſt verbum generale, & comprehendit quemlibet ſubditum contradicentẽ dicto vel facto ſui ſuperioris. Itaque non omnis rebellio inducit crimen læſæ maieſtatis, ſed ſolùm quæ ſtatum imperij concernit, vt dixit Bonifa. in clem. paſto. §. ſanè, in j. colum. numero 4. verſicul. Non enim omnis rebellio. de re iudic.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *An rebellis dicatur, qui coactè & per metum rebellionem fecit.*
2 *Voluntas coacta non est propriè voluntas.*
3 *Rebellio facta per Castrum Duciæ contra communitatem Imolæ, ex quo fuit meticulosè facta & ex iusto timore, puniri non debet.*
4 *Rebellio facta ad importunas preces alicuius Tyranni, puniri non debet.*
5 *Facere metu Tyranni, & ad illius importunas preces facere æquiparantur.*
Preces Tyranni iussui æquiparantur
6 *Renunciatio beneficij metu perdendi patrimonium suum à clerico facta non valet, etiam si esset iurata.*
7 *Matrimonium metu contractum est nullum.*

QVAESTIO IIII.

VARTO quæro: an rebellis dicatur qui coactè & per metum rebellionem fecit? Dicas quòd non: ita voluit Bald. in consil. xxxvj. proponitur consuetudo Ciuitatis, in iij. volu. vbi dixit, quòd talis rebellio dicitur passiua non actiua. facit † quia voluntas coacta non est propriè voluntas, vt dixit Bald. in consil. suo scismat. quod est impressum sub rubr. si quis aliquem testa. prohibu. Abb. in consi. iij. q. vj. in ij. volu. & & Imo. in consil. xxxiiij. visis & ponderatis, col. fin. versi. circa secundũ, vbi consuluit, † quòd rebellio facta per Castrum Duciæ cõtra communitatem Imolæ, ex quo fuerat meticulosè facta, & ex iusto timore puniri nõ deberet, cùm non sit imputandum illi qui aliquid propter iustum metum facit, per ea quæ notantur in l. j. & per totum titulum ff. de eo quòd met. causa. † & hoc procedit etiam si rebellio esset facta ad importunas preces alicuius Tyranni, nam metu Tyranni facta diceretur. † Aequiparantur enim ista, aliquid facere metu Tyranni, & ad illius importunas preces facere, vt dixit Inno. in c. petitio. de iur. iuran. & Bart. in tract. de Tyran. q. vij. preces enim eorum iussui æquiparantur, vt per glo. in l. j. in princip. ff. quòd iussu. circa quod, plura allegat Matth. de Afflict. in suis decisi. Neapolit. Decis. lxix. nume. 5. facit, † quia renunciatio beneficij metu perdendi

(margin: 1 2 3 4 5 6)

patrimonium suum à clerico facta, non valet, c. Abbas, extr. de his quæ vi metúsue causa fiunt. vbi text. in fin. dicit, quòd quæ metu fiunt, de iure debent in irritum reuocari. Imò si renunciatio beneficij metu facta esset etiam iurata non valeret, text. est

7 in c. ad audientiam, eod. titul. † idem dicimus de matrimonio metu contracto quod est nullum, vt per Abb. & alios in c. cùm locum. de sponsal. & in c. consultationi. eod. titu. Idem Abb. in c. veniens. versicu. item potest notari. de sponsal. & in cap. ad id quod, versicu. nota prim. eod. titu. vbi concludit, quòd Matrimonium metu contractum, est ipso iure nullum. Et præmissam conclusionem, quòd rebellis non sit qui metu rebellionem fecit, tenuit etiam Aymo Crauetta in consi. vj. col. xviij. in versic. septimo arguitur, nume. 84. ad idem Lauren. Calcaneus in consil. lxxxj. colum. ij. & vide Grammat. in consi. xxxj. in causa mag. Ioannis Baptist. per totum, vbi consuluit in contingentia facti pro ista opin.

SVMMARIVM.

1 *Machinare contra imperium quid sit.*

2 *Machinare est aliquid dolosè ordinare.*

Machinatio in arte verborum consistit.

3 *Rebellans contra officiales Imperatoris pro his quæ petunt pro statu imperij, sine dubio, rebellis dicitur.*

QVAESTIO V.

1 QVINTO quæro, dixi supra in diffinitione rebellis, quòd rebellis est qui aliquid machinatur contra prosperitatem imperij: modo videndum, quid sit machinare cōtra imperium. Bart. in extraua. qui sint rebel. in verb. machinantur,

2 dicit, † quòd machinare est aliquid dolosè ordinare: machinatio enim in arte verborum consistit, vt ff. de dolo. l. j. §. j. & ibi not. & ita dixit d. glo. ibi in verbo machinationem, vt puta dicit ibi Bart. faciendo inter se ligas & societates prohibitas, sub aliquo velamine vel colore licito, allegat tex. in l. ij. ff. de extra ordi. crimin. subiungens Exemplum, quando Imperatore vel eius nuncio volente ingredi Ciuitatem pro recuperandis iuribus Imperij, tam ibi quàm alibi aliqui respondent, quòd nolunt tot armatos vel tantam eius gentem, quia esset periculosum eorum statui, & sic illi dant verba: donec labatur tempus in quo multa fieri possent pro prosperitate Imperij. Dicit enim Bar. ibi, quòd istæ sunt quædam machinationes, licet ad

bellicos

bellicos actus non sit deuentum. Ista nāque machinatio inobedientia sequuta, illos rebelles facit. ad idem vide Curt. Iunior. consi. cxxxvij. col. iij. nu. 12. in ij. volu. vbi dixit, † quòd quando aliquis rebellat contra officiales Imperatoris pro his quæ petunt pro statu Imperij, sine dubio rebellis dicitur: ideo concludit quòd homines cuiúsdam castri qui denegarunt hospitari milites Cęsarçę Maiestatis ad mādata Capitanei generalis merito dici poterunt rebelles Imperij. 3

SVMMARIVM.

1 *An esse rebellem imperij, vel esse in odium imperij idem sit.*
Rebellio est quid mortale.
2 *Esse in odium imperij est medicinale.*

QVAESTIO VI.

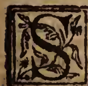

SEXTO quæro: An esse rebellem Imperij vel esse in odium imperij idem sit? Dicas quòd nō: nam rebellio est quid mortale, nec remitti potest, nisi ex Principis gratia, vt habetur per Doctō. in c. j. §. & bona committentium, vbi Matthæ. de Afflict. in tit quæ sint regal. in vsibus feudor. † Esse autem in odium imperij est medicinale: remittitur enim odium purgata contumacia, Auth. item nulla communitas. C. de epis. & cleric. ita voluit Mart. de Laud. in tract. de crim. læsæ maies. q. xlviij. Dicas quòd fuit originalis doctrina Barto. in extraua. qui sint rebel. in sua glo. in verb. rebellis, in versicul. Item nota quòd aliud. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Sibi qui libertatem ab imperatore recognoscunt siue ex priuilegio, siue ex Imperatoris patientia imperio sint rebelles, an priuari possint libertate.*
2 *Et an idem sit in his qui à Papa libertatem recognoscunt.*
3 *An idem sit in Dominis Venetis.*
4 *Domini Veneti liberi sunt.*
5 *Ciuitas Venetiarum cùm in mari fundata sit, Imperatorem recognoscere non tenetur.*
6 *Nonnulli dicunt Dominos Venetos ex eo liberos esse, quia libertatem contra Imperatorem præscripserunt.*

Albericus de Rosate, testatur vidisse priuilegium exemptionis concessum Duci & Ciuitati Venetiarũ Bulla aurea munitum.

7 *Non subditus rebellionem non committit.*

8 *Ciuitas Venetiarum vim Imperatoris habet, & potest in suis terris omnia quæ Imperator in suis.*

9 *Qualibet ciuitas quæ superiorem non recognoscit, tantum habet imperium in suo territorio quantum Imperator in vniuerso.*

QVAESTIO VII.

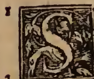

1 SEPTIMO quæro: si hi qui libertatem ab Imperatore recognoscunt, siue ex priuilegio, siue ex Imperatoris patientia imperio sint rebelles, an priuari possint libertate? Dicas sic, secundum
2 Bald. in ca. sicut, de iur. iurand. † Idem erit in his qui à Papa libertatem recognoscunt, ita voluit Mart. de Laud.
3 in tract. de crim. læsæ maiesta. q. lj. sed † in quantum dicunt de Dominis Venetis, ab eis dissentio: quia Domini Veneti sunt liberi iuris cùm eorum Ciuitas in mari fundata sit. Bal. in rub. ff. de rerum diuis. col. ij. versicu. circa ædificia quæro, iure enim gentium Ciuitates in mari fundatę sunt ipsorum ædificantium, l. interim. in princ. ff. de rerum diuis. Batth. Cæpol. in tract. de
4 seruit. rustic. prædio. in c. de mari. nume. 4. † cùm igitur Domini Veneti non in solo alicuius, sed in mari eorum ciuitatem ædificauerint, liberi sunt: vt ratione prædicta, tenuit etiam Ias. in l. ex hoc iure. nu. 6. ff. de iusti. & iur. idem voluit Ioan. Franc. Ripa in l. possessio. colum. ij. nu. 8. ff. de acquir. possessio. vbi di-
5 xit, † quòd ideo Ciuitas Venetiarum Imperatorem recognoscere nõ tenetur, quia in mari fundata est. ita etiam dixit idem
6 Ripa in l. si insulam. nume. 22. ff. de verbo. obligat. † Nonnulli alij dicunt Dominos Venetos ex eo liberos esse, quia libertatem contra Imperatorem præscripserunt, vt dixit Barto. in l. j. ff. de rerum diuis. & ibidem Bal. idem dixit Ioan. Igneus in repet. §. non alias. l. necessarias. ff. ad Syllenia. nume. 203. Ias. in d. l. ex hoc iure. col. iiij. nume. 6. Alberi. in l. cunctos populos. col. v. in versicu. communiter gloss. & omnes. C. de summa trinit. & fid. Cathol. vbi dixit, quòd ciuitas Venetiarum allegat præscriptionem libertatis tãti temporis cuius initij memoria non existit: licet postmodum subdat vidisse priuilegium exemptionis concessum Domino Duci, & ciuitati Venetiarum, bulla aurea munitum. vtcunque sit siue dicamus dominos Venetos liberos

beros esse,quia eorum ciuitas est in mari ædificata(quod mihi plus placet)siue ex eo quòd libertatem præscripserint: vtique verum est dicere quod non subsunt imperio:ergo non possunt dici committere rebellionem contra imperium,quia † nō subditus in dictum crimen non incidit,vt dixit Bar.in.d.extraua. 7
qui sint rebelles in verbo rebellando,in princ.& in versic.quod si aliquis homo de terris Ecclesiæ,ad hoc quòd non subditus non dicatur committere crimen,rebellionibus habetur,etiam per Parisi.consil.cj. Bona de quibus nume.33.in j.volu.faciunt quæ latè dixi suprà in Rubr. qualiter & à quib.crim.q.lxviij. Et ex istis liquidò constat dictum Marti.de Laud.de Dominis Venetis non esse verū. Et quòd domini Veneti nō subsint imperio,tenuit etiam Matth.de Afflict.in c.j.in versicu.in glos.j. in princ.in titul.de pac.tenend.& eius violat.in vsibus feudor. ad idem facit, quod voluit Ias.in d.l.cunctos populos,col.xix. vbi dixit,† quòd Ciuitas Venetiarum Imperatorem nōn recognoscit.imò & ipsa vim imperatoris habet: & quòd potest in suis terris omnia,quę Imperator potest in suis.hoc idem dixit idem Ias.in consi.lxx.in iij.vol.facit quod notanter dixit Bar. in l.infamem,in fin.C.de publi.iudic.vbi dixit,† quòd quælibet Ciuitas quæ superiorem non recognoscit,tantū habet imperium in suo territorio quantum Imperator in vniuerso. 8 9

SVMMARIVM.

1 *An quis possit esse rebellis occultè.*
2 *Rebellis occultè an impune occidi possit.*

QVAESTIO VIII.

CTAVO quæro:an quis possit esse rebellis occultè? Et videtur dicendum quòd non,quia secreta cordis iudicat solus Deus,& occulta solus scit.c.erubescam.xxxij.distinc. Dicas tamen aliquem posse esse occultè rebellem,vt habetur in extraua.qui sint rebell.ibi,publicè vel occultè. Sed † an impunè occidi possit rebellis occultè? Dicendum quòd sic:quia ipso facto rebellis incurrit pœnam contentam in d.extrauag.& an fuerit occultè rebellis iustificabitur in iudicio super homicidio.argu.tex.in l.de pupillo,in §.si quis riuos.versi.toties.ff.de oper.nou.nunciat.& ita voluit Bar.in d.extraua.qui sint rebel. in verb.rebellando,versi.circa secundum. Idem voluit Petr. de 1 2

Proditoriè agens contra priuatum, non dicitur proditor, sed proditoriè agere.

6 *Proditor dicitur is, qui contra Principem vel Rempublicam proditionem facit.*

Multis modis contra Principem, vel Rempublicam committitur proditio.

QVAESTIO IX.

1
ONO quæro: an proditor & rebellis inter se differant, an verò sint vnum & idem? Dicas quòd differunt, quia rebellio non cadit in non subditum illius principis cõtra quem committitur, de quo dixi, infra q.vij. sub rub. de rebelli. & ita voluit Bart. in extrauag. qui sint rebell. in verb. rebellis. ad idem Bald. in l. amissione. §. qui deficiunt, post glos. ibi ff. de capit. diminut. & habetur per Sigismund. Lofredi. in consil. v. omissa facti serie, co.x. prope finem nu.42. & faciunt dicta supra q.lxviij. in rubr. qualiter & à quibus crim. læsæ maiestati committat. vbi vidimus, quòd non subditus non dicitur
2 committere crimen læsæ maiestatis, † proditor verò potest esse etiam qui subditus non est, vt dixit Barto. in d. extrauagan. qui sint rebel. in d. verbo rebellis. & propterea dicitur, quòd nõ omnis proditor dicitur committere crimen læsæ maiestatis, sed solùm is qui dum subditus est, proditionem committit, in magnum principis aut Reipublicæ, cui subest, damnum, vt dixit Matth. de Afflict. in c.j. in §. & bona committentium col. viij. versicu. Trigesimo septimo in fin. nu.99. in titul. quæ sint
3 regal. in vsibus feudor. Ideo † proditor sui episcopi vel alterius domini spiritualis, habentis temporalem iurisdictionem crimen læsæ maiestatis committere dicitur, ita dixit Bald. in l. data opera. C. qui accus. non possunt. quem sequitur Ioann. de Anan. in c. qualiter & quando ij. §. fina. col. iiij. de accusat. & Præposit. in c. imprimis. in §. de persona, col. iij. versi. quòd pro-
4 ditor. ij. q.j. † Sed an proditor, vel quicquam proditoriè facere differant? Bar. in l. respiciendum. §. delinquunt. in princi. dixit, quòd prodere est vnum, actibus offendere, & aliud in mente gerere: allegat no. in l.j. ff. de præuaricat. & tex. in l. iiij. in prin.
5 ff. ad leg. iul. maiesta. Ideo dicit, † ꝙ si quis associat aliquem in itinere, & nulla inter eos superueniente rixa sociũ percutiat, id proditoriè fecisse dicitur: quia aliud gerebat in animo quã in actu. l.

actu.l.fin.C.de delator.lib.x.vel cùm aliquis ostendens se alicuius amicum illum retro percutit, id proditoriè egisse dicitur, vt per Bar.in d.§.delinquunt.quem sequuntur Doct.in c.j. de homicid.vbi Petr.de Ancha. Ioan.de Anan.& Felyn.& tali casu proditoriè agens contra priuatum, non dicitur proditor, sed proditoriè agere, l.Athletas.§.j.ff.de his qui no.infam.ad idem Alex.in consil.cxlv.viso themate. col.ij.versi.& ex his.in vij.volu.& Alber.in l.si amici domum.ff.de adult.† proditor 6
autem dicitur is, qui contra principem vel Rempublicam proditionem facit, vt declarat Bart.in d.extrauag.qui sint rebel.in verb.rebellis.in versic.item nota quòd proditoriè. Multis autem modis contra principem vel Rempublicam committitur proditio, de quibus dixi suprà in princ.in j.q.huius Rub.Multa alia de proditoribus scripsi supra l.j.& ij.in variis quæstionibus, quæ hic non repeto.

De Rebellibus.

SVMMARIVM.

1 *Rebellis quis dicatur.*
2 *Rebelles dicuntur etiam, qui rebellant contra prosperitatem Papæ.*
3 *Rebellis dicitur omnis in proterua & notoria inobedientia existens.*
Rebellis pluribus modis quis dicitur.
4 *Rebellis, à rebellando dicitur.*
Rebelles appellantur, qui in fide non permanent, & iussis Principis non obediunt.
5 *Rebellis exponitur, id est Infidelis.*
Rebellio dicitur quasi reiteratio belli, & post pacem ad bellum reuersio.
6 *Resistere quis dicitur pluribus modis.*
Transfuga appellabatur ab Antiquis, qui recedebat de terris principi subiectis, & ibat ad hostes.
7 *Isti viui exuruntur, aut furca suspenduntur.*
8 *Scipio Affricanus superior deuicta Carthagine, grauius in Romanos quàm in Latinos transfugas animaduertit.*
9 *De Iure ciuili antiquo, qui rebellando, locum in quo sub Principis obedientia stabant retinebant, speciale nomen non habebant, sed hi qui deficiunt vocabantur.*

QVAESTIO I.

VM etiam hi, qui à suo Principe rebellant, in crimen læsæ maiestatis incidát: Ideo de eis quo
1 que videndum erit. Et primò quero: † quis dicatur rebellis? Dicas, quòd is dicitur, qui quomodocunq; publice vel occultè contra Principis honorem & fidelitatem rebellionis opera facit, & contra Imperij prosperitatem aliquid machinatur, vel contra principem & eius officiales in his quæ ad commissum eis officium perti-
2 nent rebellando, ita dicit tex. in Extrauag. qui sint rebel. † Rebelles dicuntur etiam non solùm qui rebellant contra prosperitatem Imperatoris, sed etiam qui rebellant contra prosperitatem Papæ, vt per Ias. in consil. lxxxvj. in causa Reueren. Domini Gentilis, col. iij. versi. Rebelles, in iij. volu. & idem Ias. in consi. cxxxix. in præsenti consultatione, colum. ij. in fin. vers.
3 Nam rebellis, vbi dixit, † quòd rebellis dicitur omnis in proterua & notoria inobedientia existens. Dicitur etiam quis pluribus alijs modis rebellis: sed quia alij modi quibus quis rebellis dicitur, non faciunt ad materiam nostram, ideo de illis aliter non scribam, sed poteris videre Bartol. in d. Extrauagan. qui sint rebel. in verb. rebellis, & per Doct. in clemen. pastoralis. de re iudic. & Præposit. in c. in primis, in §. de persona. ij. q.
4 prima. † Et dicitur rebellis, à rebellando: nam rebello, verbū, repugno significat, & quasi bellando aut certando, contrauenio & contendo. vnde rebelles appellantur qui in fide non permanent, & iussis Principis non obediunt. ita testatur Ambr. Calepi. in suo Dictionario, ad idem Bartol. in d. extrauag. qui
5 sint rebell. in verb. rebellis, † vbi exponit rebellis, id est infidelis, & idem in eadem extrauag. in verb. tenore, vbi dixit, quòd rebellare idem est quòd resistere. Et isto vocabulo antiqui legū conditores non vtebantur. Ea propter Henricus vij. Imperator constitutionem prædictam fecit ad hoc declarandum, vt testatur ibidem Bar. in prædicta glos. Dicitur & rebellio quasi reiteratio belli, & post pacem ad bellum reuersio, vt dixit Domi. in c. fi. xxviij. distin. istud autem competeret ciuitatibus, quas bello deuicisset Princeps, quæ demum ab eo rebellarent.
6 † Resistere autem quis dicitur pluribus modis. Primo aliquid faciendo contra, vel non faciendo, vt puta, non obediendo. Et quia antiqui (vt dictum est) hoc nomine, rebellis, non

vteban

vtebantur: Quando aliquis recedebat de terris principi subiectis ad hostes eundo, transfuga appellabatur, vt in l.si quis aliquid.§.transfuga. ff.de pœn.& in l.postliminium.§.transfugæ.& §. filius.ff.de capt.& postlimi.reuers.† Isti aut viui exuruntur, aut furca suspenduntur, vt dicit tex.in dicta l.si quis aliquid.§.transfugæ.† & ideo Scipio Affricanus superior deuicta Carthagine, cùm omnes, quos de exercitu Romano ad Carthaginenses transfugerant, in suã redegisset potestatem, grauius in Romanos quàm in Latinos transfugas animaduertit. Romanos enim tanquam patriæ fugitiuos crucibus affixit, Latinos verò tanquam perfidos socios securi percussit, vt testatur Valer.Maximus, lib.ij.in rubr.de milit.disciplin. 7 8

† Quandoque autem quis rebellando locum, in quo sub principis obedientia stabat, retinebat. Et isti de iure ciuili antiquo, speciale nomen nõ habebant, sed hi qui deficiunt, vocabantur, vt in l.amissione.§.qui deficiunt.ff.de cap.diminut. Ita declarat Bar.in præallegat.gloss.in verb.tenore.subdens, quòd isti si rebellant faciendo bellum principi, tanquam hostes ipso iure puniebantur, & ea quæ iuris ciuilis sunt amittebant: illi autem qui principi nõ obediendo rebellabant, vt puta non acceptando eius gentem, ipso iure non puniebantur, nec ea quæ iuris ciuilis sunt amittebant, nisi senatus vel princeps id declararet, vt in præalleg.l.amissione. Ideo in hoc Henricus Imperator supplet prędictam suam constitutionem, statuendo, quòd quomodocunque aliquis cõtra principis honorem committat vel machinetur rebellando, rebellis sit, & ita declarat Bar.in dicta sua gloss. 9

SVMMARIVM.

1 *An rebellis Imperij dicatur, qui se Imperio subditum fatetur, sed odio personæ Imperatoris rebellat.*
Non potest quis dicere, quòd est rebellis Imperatoris, & non Imperij, nec econtra.

QVAESTIO II.

ECVNDO quæro: an rebellis Imperij dicatur, qui se Imperio subditum fatetur, sed odio personæ Imperatoris rebellat? Et est dicendum quòd sic, per text.in l.amissione.ff.de capit.dimin.& per tex.in d.extrauagan.qui sint rebel.& habetur per Bart.in sua gloss.in verb.tenore.in d.extrauag. 1

vbi dicit, quòd non poteſt quis dicere, quòd eſt rebellis Imperatoris, & non imperij: nec econtra. de quo Bart. in gl. in verb. noſtri. in præallegat. Extrauagant.

SVMMARIVM.

1 *An is qui officiali Principis parere recuſat, rebellis dicatur.*
Rebellis dicitur, qui parere recuſat officiali principis in his, quæ ad commiſſum illi officium à principe ſpectant.
2 *Rebellis impropriè dicitur, qui officiali principis parere recuſat in his, quæ ad commiſſum illi officium non ſpectant.*
Rebellis dicitur etiam, qui Iudici ſuo non vult parere.
3 *Rebelles intelliguntur omnes, qui ſunt in proterua & notoria inobedientia.*
4 *Verbum Rebellis, eſt verbum generale, & comprehendit quemlibet ſubditum contradicentem dicto vel facto ſui ſuperioris.*

QVAESTIO III.

1 TERTIO quæro: an is qui officiali principis parere recuſat rebellis dicatur? Reſponde diſtinguendo, quòd aut quis parere recuſat officiali principis in his, quæ ad commiſſum illi officiũ à principe ſpectant, aut non. Primo caſu talis rebellis dicitur, vt dicit tex. in extrauag. qui ſint rebell. & per Bartol. in l. hoſtes. ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. & per Deci. 2 in c. ſanè. el. ij. in iiij. not. col. ij. de officio delegat. † Secundo verò caſu dicitur rebellis, ſed impropriè. Nam non ſolùm dicitur rebellis qui domino ſuo reſiſtit, ſed etiam ille qui iudici ſuo non vult parere, vt dicit Decius in d. c. ſanè. de officio delegat. in iiij. notab. allegat tex. in c. ea quæ. § j. de ſtat. monach. ibi contumaces & rebelles. & in c. ij. de nou. operis nunciat. vbi Deci. dicit, † quòd omnes qui ſunt in proterua & notoria inobedientia, rebelles intelliguntur, quod not. Ange. in l. ij. § fi. ff. de iudic. ad idem Bald. in l. ſi verò. §. qui ergo. ff. de 4 milit. teſtam. vbi dixit, † quòd verbum rebellis, eſt verbum generale, & comprehendit quemlibet ſubditum contradicentẽ dicto vel facto ſui ſuperioris. Itaque non omnis rebellio inducit crimen læſæ maieſtatis, ſed ſolùm quæ ſtatum imperij concernit, vt dixit Bonifa. in clem. paſto. §. ſanè, in j. colum. numero 4. verſicul. Non enim omnis rebellio. de re iudic.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *An rebellis dicatur, qui coactè & per metum rebelllionem fecit.*
2 *Voluntas coacta non est propriè voluntas.*
3 *Rebellio facta per Castrum Duciæ contra communitatem Imolæ, ex quo fuit meticulosè facta & ex iusto timore, puniri non debet.*
4 *Rebellio facta ad importunas preces alicuius Tyranni, puniri non debet.*
5 *Facere metu Tyranni, & ad illius importunas preces facere æquiparantur.*
Preces Tyranni iussui æquiparantur
6 *Renunciatio beneficij metu perdendi patrimonium suum à clerico facta non valet, etiamsi esset iurata.*
7 *Matrimonium metu contractum est nullum.*

QVAESTIO IIII.

VARTO quæro: an rebellis dicatur qui coactè & per metum rebellionem fecit? Dicas quòd non: ita voluit Bald. in consil. xxxvj. proponitur consuetudo Ciuitatis, in iij. volu. vbi dixit, quòd talis rebellio dicitur passiua non actiua. facit † quia voluntas coacta non est propriè voluntas, vt dixit Bald. in consil. suo scismat. quod est impressum sub rubr. si quis aliquem testa. prohibu. Abb. in consi. iij. q. vj. in ij. volu. & & Imo. in consil. xxxiiij. visis & ponderatis, col. fin. versi. circa secundũ, vbi consuluit, † quòd rebellio facta per Castrum Duciæ cõtra communitatem Imolæ, ex quo fuerat meticulosè facta, & ex iusto timore puniri nõ deberet, cùm non sit imputandum illi qui aliquid propter iustum metum facit, per ea quæ notantur in l. j. & per totum titulum. ff. de eo quòd met. causa. † & hoc procedit etiam si rebellio esset facta ad importunas preces alicuius Tyranni, nam metu Tyranni facta diceretur. † Aequiparantur enim ista, aliquid facere metu Tyranni, & ad illius importunas preces facere, vt dixit Inno. in c. petitio. de iur. iuran. & Bart. in tract. de Tyran. q. vij. preces enim eorum iussui æquiparantur, vt per glo. in l. j. in princip. ff. quòd iussu. circa quod, plura allegat Matth. de Afflict. in suis decisi. Neapolit. Decis. lxix. nume. 5. facit, † quia renunciatio beneficij metu perdendi

patrimonium suum à clerico facta, non valet, c. Abbas, extr. de his quæ vi metúsue causa fiunt. vbi text. in fin. dicit, quòd quæ metu fiunt, de iure debent in irritum reuocari. Imò si renunciatio beneficij metu facta esset etiam iurata non valeret, text. est
7 in c. ad audientiam, eod. titul. † idem dicimus de matrimonio metu contracto quod est nullum, vt per Abb. & alios in c. cùm locum. de sponsal. & in c. consultationi. eod. titu. Idem Abb. in c. veniens. versicu. item potest notari. de sponsal. & in cap. ad id quod, versicu. nota prim. eod. titu. vbi concludit, quòd Matrimonium metu contractum, est ipso iure nullum. Et præmissam conclusionem, quòd rebellis non sit qui metu rebellionem fecit, tenuit etiam Aymo Crauetta in consi. vj. col. xviij. in versic. septimo arguitur, nume. 84. ad idem Lauren. Calcaneus in consil. lxxxj. colum. ij. & vide Grammat in consi. xxxj. in causa mag. Ioannis Baptist. per totum, vbi consuluit in contingentia facti pro ista opin.

SVMMARIVM.

1 *Machinare contra imperium quid sit.*
2 *Machinare est aliquid dolose ordinare.*
Machinatio in arte verborum consistit.
3 *Rebellans contra officiales Imperatoris pro his quæ petunt pro statu imperij, sine dubio, rebellis dicitur.*

QVAESTIO V.

1 QVINTO quæro, dixi supra in diffinitione rebellis, quòd rebellis est qui aliquid machinatur contra prosperitatem imperij: modo videndum, quid sit machinare cõtra imperium. Bart. in extraua. qui sint rebel. in verb. machinantur,
2 dicit, † quòd machinare est aliquid dolosè ordinare: machinatio enim in arte verborum consistit, vt ff. de dolo. l. j. §. j. & ibi not. & ita dixit d. glo. ibi in verbo machinationem, vt puta dicit ibi Bart. faciendo inter se ligas & societates prohibitas, sub aliquo velamine vel colore licito, allegat tex. in l. ij. ff. de extra ordi. crimin. subiungens Exemplum, quando Imperatore vel eius nuncio volente ingredi Ciuitatem pro recuperandis iuribus Imperij, tam ibi quàm alibi aliqui respondent, quòd nolunt tot armatos vel tantam eius gentem, quia esset periculosum eorum statui, & sic illi dant verba: donec labatur tempus in quo multa fieri possent pro prosperitate Imperij. Dicit enim Bar. ibi, quòd istæ sunt quædam machinationes, licet ad

bellicos

bellicos actus non sit deuentum. Ista nãque machinatio inobedientia sequuta, illos rebelles facit. ad idem vide Curt. Iunior. consi.cxxxvij.col.iij.nu.12.in ij.volu.vbi dixit,† quòd quando aliquis rebellat contra officiales Imperatoris pro his quæ petunt pro statu Imperij, sine dubio rebellis dicitur: ideo concludit quòd homines cuiusdam castri qui denegarunt hospitari milites Cęsarę Maiestatis ad mãdata Capitanei generalis merito dici poterunt rebelles Imperij. 3

SVMMARIVM.

1 *An esse rebellem imperij, vel esse in odium imperij idem sit.*
Rebellio est quid mortale.
2 *Esse in odium imperij est medicinale.*

QVAESTIO VI.

SEXTO quæro: An esse rebellem Imperij vel esse in odium imperij idem sit? Dicas quòd nõ: nam rebellio est quid mortale, nec remitti potest, nisi ex Principis gratia, vt habetur per Doct. in c.j.§.& bona committentium, vbi Matthæ.de Afflict.in tit quæ sint regal.in vsibus feudor.† Esse autem in odium imperij est medicinale: remittitur enim odium purgata contumacia, Auth.item nulla communitas.C.de episc. & cleric.ita voluit Mart.de Laud.in tract.de crim.læsæ maiest. q.xlviij. Dicas quòd fuit originalis doctrina Barto.in extraua. qui sint rebel.in sua glo.in verb.rebellis, in versicul. Item nota quòd aliud. 1 2

SVMMARIVM.

1 *Si hi qui libertatem ab imperatore recognoscunt siue ex priuilegio, siue ex Imperatoris patientia imperio sint rebelles, an priuari poßint libertate.*
2 *Et an idem sit in his qui à Papa libertatem recognoscunt.*
3 *An idem sit in Dominis Venetis.*
4 *Domini Veneti liberi sunt.*
5 *Ciuitas Venetiarum cùm in mari fundata sit, Imperatorem recognoscere non tenetur.*
6 *Nonnulli dicunt Dominos Venetos ex eo liberos esse, quia libertatem contra Imperatorem præscripserunt.*

Albericus de Rosate, testatur vidisse priuilegium exemptionis concessum Duci & Ciuitati Venetiarũ Bulla aurea munitum.

7 *Non subditus rebellionem non committit.*

8 *Ciuitas Venetiarum vim Imperatoris habet, & potest in suis terris omnia quæ Imperator in suis.*

9 *Quælibet ciuitas quæ superiorem non recognoscit, tantum habet imperium in suo territorio quantum Imperator in vniuerso.*

QVAESTIO VII.

1 SEPTIMO quæro: si hi qui libertatem ab Imperatore recognoscunt, siue ex priuilegio, siue ex Imperatoris patientia, imperio sint rebelles, an priuari possint libertate? Dicas sic, secundum

2 Bald. in ca. sicut, de iur. iurand. † Idem erit in his qui à Papa libertatem recognoscunt, ita voluit Mart. de Laud.

3 in tract. de crim. læsæ maiesta. q. lj. sed † in quantum dicunt de Dominis Venetis, ab eis dissentio: quia Domini Veneti sunt liberi iuris cùm eorum Ciuitas in mari fundata sit. Bal. in rub. ff. de rerum diuis. col. ij. versicu. circa ædificia quæro, iure enim gentium Ciuitates in mari fundatę sunt ipsorum ædificantium, l. interim. in princ. ff. de rerum diuis. Batth. Cæpol. in tract. de

4 seruit. rustic. prædio. in c. de mari. nume. 4. † cùm igitur Domini Veneti non in solo alicuius, sed in mari eorum ciuitatem ædificauerint, liberi sunt: vt ratione prædicta, tenuit etiam Ias. in l. ex hoc iure. nu. 6. ff. de iusti. & iur. idem voluit Ioan. Franc. Ripa in l. possessio. colum. ij. nu. 8. ff. de acquir. possessio. vbi di-

5 xit, † quòd ideo Ciuitas Venetiarum Imperatorem recognoscere nõ tenetur, quia in mari fundata est. ita etiam dixit idem

6 Ripa in l. si insulam. nume. 22. ff. de verbo. obligat. † Nonnulli alij dicunt Dominos Venetos ex eo liberos esse, quia libertatem contra Imperatorem præscripserunt, vt dixit Barto. in l. j. ff. de rerum diuis. & ibidem Bal. idem dixit Ioan. Igneus in repet. §. non alias. l. necessarias. ff. ad Syllenia. nume. 203. Ias. in d. l. ex hoc iure. col. iiij. nume. 6. Alberi. in l. cunctos populos. col. v. in versicu. communiter gloss. & omnes. C. de summa triuit. & fid. Cathol. vbi dixit, quòd ciuitas Venetiarum allegat præscriptionem libertatis tãti temporis cuius initij memoria non existit: licet postmodum subdat vidisse priuilegium exemptionis concessum Domino Duci, & ciuitati Venetiarum, bulla aurea munitum. vtcunque sit siue dicamus dominos Venetos liberos

beros esse, quia eorum ciuitas est in mari ædificata (quod mihi plus placet) siue ex eo quòd libertatem præscripserint: vtrique verum est dicere quod non subsunt imperio: ergo non possunt dici committere rebellionem contra imperium, quia † nō sub- 7
ditus in dictum crimen non incidit, vt dixit Bar. in d. extraua. qui sint rebelles in verbo rebellando, in princ. & in versic. quod si aliquis homo de terris Ecclesiæ, ad hoc quòd non subditus non dicatur committere crimen, rebellionibus habetur, etiam per Parisi. consil. cj. Bona de quibus nume. 33. in j. volu. faciunt quæ latè dixi suprà in Rubr. qualiter & à quib. crim. q. lxviij. Et ex istis liquidò constat dictum Marti. de Laud. de Dominis Venetis non esse verū. Et quòd domini Veneti nō subsint imperio, tenuit etiam Matth. de Afflict. in c. j. in versicu. in glos. j. in princ. in titul. de pac. tenend. & eius violat. in vsibus feudor. ad idem facit, quod voluit Ias. in d. l. cunctos populos, col. xix. vbi dixit, † quòd Ciuitas Venetiarum Imperatorem nōn reco- 8
gnoscit. imò & ipsa vim imperatoris habet: & quòd potest in suis terris omnia, quę Imperator potest in suis. hoc idem dixit idem Ias. in consi. lxx. in iij. vol. facit quod notanter dixit Bar. in l. infamem, in fin. C. de publi. iudic. vbi dixit, † quòd quæli- 9
bet Ciuitas quæ superiorem non recognoscit, tantū habet imperium in suo territorio quantum Imperator in vniuerso.

SVMMARIVM.

1 *An quis possit esse rebellis occultè.*
2 *Rebellis occultè an impune occidit possit.*

QVAESTIO VIII.

OCTAVO quæro: an quis possit esse rebellis 1
occultè? Et videtur dicendum quòd non, quia secreta cordis iudicat solus Deus, & occulta solus scit. c. erubescam. xxxij. distinc. Dicas tamen aliquem posse esse occultè rebellem, vt habetur in extraua. qui sint rebell. ibi, publicè vel occultè. Sed † an impu- 2
nè occidi possit rebellis occultè? Dicendum quòd sic: quia ipso facto rebellis incurrit pœnam contentam in d. extrauag. & an fuerit occultè rebellis iustificabitur in iudicio super homicidio. argu. tex. in l. de pupillo, in §. si quis riuos. versi. toties. ff. de oper. nou. nunciat. & ita voluit Bar. in d. extraua. qui sint rebel. in verb. rebellando, versi. circa secundum. Idem voluit Petr. de

Anch.consi. cclxxxvij.ex prædicta facti narratione,colum.ij. faciunt quæ dixi suprà.q.v.nume.19.in rubr. qualiter & à quibus crim.læsæ maiest. committat.in versicu.conclusionem suprà firmatam,vbi tenui Cardinalem expressè vel occultè rebellem Papæ posse impunè offendi,quod est no.ad limitationem tex.in c.fœlicis,de pœn.in vj.

SVMMARIVM.

1 *Vasallus an teneatur obedire domino rebelli cui ante rebellionem præstiterat iuramentum fidelitatis.*

2 *Debitor fidelitatis non tenetur obedire domino rebelli.*

QVAESTIO IX.

1 NONO quæro:An vasallus teneatur obedire domino rebelli,cui ante rebellionem fidelitatis prçstiterat iuramentum? Et dicas quod nō.
2 ita tenuit Bartol.in extrauag.qui sint rebel.in versicu. rebellando,vbi dixit.† quòd debitor fidelitatis non tenetur obedire domino rebelli nō ex eo quòd sit liberatus à fidelitate per rebellionem domini:sed tanquam à principio promissio fidelitatis fuisset cōditionata, videlicet, si non erit rebellis principi,per tex.in c.j.in tit. hic finitur lex, deinde incipi.constit.cum ibi notat.& ita etiam tenet solennis doctor præceptor meus D.Carol.Ruin.in consi.cv.casus iste de quo quæritur.col.j.nume.4.in j.volu.ad idem Alber.Brun.in consil.xxviij.Nobilis domine,colum.j.versi.rebellio autem.in ij.volumi.

SVMMARIVM.

1 *An ciuitates quæ à Tyrannis per vim capiuntur vel occupantur qui Tyranni hostes Imperij sunt;rebelles dicantur.*

2 *In Ciuitate rebelle & eius territorio,quilibet potest prædari,& comburere.*

QVAESTIO X.

1 DECIMO quęro:an ciuitates quę à Tyrannis per vim capiuntur vel occupantur,qui Tyranni hostes imperij sunt,rebelles dicantur?Respondeo quod non:sed quæ proprio motu ciuium vel maioris partis eorum rebellant, rebelles sunt.

Et in istis

Et in istis quo ad amisionem eorum iurium idem seruatur quod in priuato. † quo autem ad pœnam per hominem infe- 2
rendam, dicendum est, quod quilibet potest prædari in dicta Ciuitate & eius territorio, ac etiam comburere, & similia facere quæ consueuere fieri in eos contra quos nobis est bellum. l. iij. in fi. ff. de acquirend. rerum domin. ita notáter dixit Bart. in dicta extrauag. qui sint rebell. in verb. rebellando, versicu. item istæ pœnæ.

SVMMARIVM.

1 *An per rebellionem subditorum princeps sua possessione priuetur.*
2 *Domini à subditis non dependent.*
3 *Seruus aufugiens à domino non potest suam possessionem domino interuertere.*
4 *Subditi alicuius non possunt iurisdictionem quam ipsi non habent in alium transferre.*
5 *Subditi rebellantes, si dominum suum repellant de territorio, vel in carcerem coniiciant, interuertunt ei possessionem.*

QVAESTIO XI.

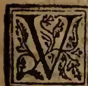

VNDECIMO quæro: an per rebellionẽ subditorum princeps sua possessione priuetur? Dicas quòd non, per text. & ibi not. per doct. in l. j. 1
C. de seru. fugiti. vbi dicitur, quod ex fuga serui domino suo dánũm nõ fit, & ibi Bal. in vl. no. dicit ꝙ ex fuga serui & malitia subditorũ non fit præiudiciũ domino: † cùm Domini à subditis nòn dependeant. subditi enim 2
à Dominis inuiti posside̅tur. l. malè agitur. C. de præscrip. xxx. annorum. ita dixit Bald. in d. l. j. col. iij. versicul. solue quod per furtum. C. de seru. fugiti. † subdens ibidem, quod seruus qui à 3
Domino suo aufugit, non potest suam possessionem Domino interuertere, imò iram, & vindictam contra se prouocat qui rebellat. l. si certus. §. apetitus. ff. ad senat. consult. Syllan. l. omne delictum. §. contumacia. ff. de re milit. & l. liberi. in fi. C. de inoffi. testamen. & hanc opinionem, quæ vera est, tenuit Bald. in l. si aquam, in sua repet. C. de seruit. & Marti. de Laud. in tract. 1
de crimine læsæ maiestatis. xxviij. comprobant prædicta. † quia si rustici se submittant alterius iurisditioni, & se 4
etiam constituant, id ius nomine illius cui se submiserunt possidere, non tamen propter hoc transferunt in illum aliquod ius

quod ius iurisdictionis, si subditi erant iurisdictioni alterius Domini. nam subditi alicuius non possunt iurisdictionem, quam ipsi non habent, in alium transferre: ita voluit Bartol. cum quo cæteri transeunt, in l. quòd meo. ff. de acquirend. possessio. colum. vlti. versic. sed si rustici. Et hoc tenet etiam Egregius Doctor Regius Consiliarius Dominus Andræas Tyraquellus in tract. de iure constit. possessor. in ij. parte, Ampliatione xxxij. num. 4. allegat idem tenere Innocen. in c. dilectus. extra de capel. monachor. & in c. olim inter, de restitut. spoliat. hanc etiam conclusionem, quòd per rebellionem subditorum Dominus nõ priuetur sua possessione, tenuit etiam Antonius Corsettus in suo tract. de potest. regia. in prima parte. colum.
3 penult. nu. 7. † Illam tamen sanè limita non procedere, quando subditi rebellantes dominũ suum repellerent de territorio, vel in carcerem conijcerent. l. j. §. penult. ff. de vi & vi arma. vt voluit Corsett. loco prætallegato.

SVMMARIVM.

1 *An communitas rebellando contra suum dominum crimen læsæ maiestatis committere dicatur.*

2 *Quando Regimina deputata delinquunt consilio solenniter congregato, totus populus interpretatiuè deliquisse dicitur.*

3 *Quod facit consilium, totus populus facere videtur.*

4 *Si communitas vel vniuersitas esset pro rebellione punienda pecuniariter, innocentes & qui contradixissent non essent collectandi & exequendi.*

5 *Bononia propter rebellionem semel aratrum passa est, ac demum ex gratia reædificata.*

6 *Idem Carthagini contigit.*

7 *An si vniuersitas punita fuerit propter rebellionem, possit etiam contra particulares personas pro tali delicto procedi? Et nu. 8.*

9 *Ciuitas si rebellat officiali principis propter principem, quia non vult ipsi principi parere, crimen læsæ maiestatis committit. Secus si rebellasset propter ipsum officialem tantum.*

QVAESTIO. XII.

1 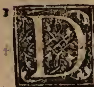

QVODECIMO quæro: An communitas rebellando contra suum Dominum crimen læsæ maiestatis committere dicatur? Et dicas quòd sic: punitur enim, esto quòd sint aliqui innocentes, & aliqui contradixerint ne rebellio fieret,

† quand

† quando nanque regimina deputata delinquunt consilio so- 2
lenniter cōgregato, totus populus interpretatiuè deliquisse dicitur: vt per Bart. in l. aut facta. §. delinquunt. ff. de pœn. Abb. in c. dilectus. el ij. & ibi latè per Ioan. de Anan. extra de simon. accedat quod voluit Angel. in l. metum. §. animaduertendum, in fin. ff. quod met. causa vbi dixit, † quòd illud quod facit consi- 3
lium totus populus facere videtur. † Quinimò licet delictum 4
fieret non cōuocato consilio, si tamen causam successiuam habeat, vt & in rebellione, & guerra, ac similibus propter tolerantiam vniuersitatis, ac communitatis delictum, quasi tacite ratificatur, secundum Ioan. Andr. in d. c. dilectus, el ij. col. antepenulti. Petr. de Anchar. in consil. clviij. ex narratis, & Felyn. in c. cùm omnes, in vj. declaratio. de constit. quos refert & sequitur Albert. Brun. in consilio xxviij. Nobilis dominæ, col. ij. in fin. sciendum tamen est, † quòd vbi communitas vel vniuersitas 5
pro tali delicto esset punienda pecunialiter, innocentes & qui contradixissent non essent collectandi & exequendi, vt dixit Ioan. de Anan. in d. c. dilectus. & sequitur Brunus, in d. consilio xxviij. col. xxviij. nu. 12. Luc. de Penna in l. iij. col. vj. de exactorib. & executor. lib. xij. C. & habetur in d. c. dilectus, per Doct.
† & dixit Bart. in d. §. delinquunt. & Ioan. de Anan. post Abb. 6
in d. c. dilectus, quod Bononia propter rebellionem semel aratrum passa est, ac demum ex gratia reædificata. † idem Car- 7
thagini contigit, quia & ipsa aratrum passa est, vt dicit text. in l. si vsusfructus Ciuitatis. ff. quibus mod. vsusfru. amittat. † An 8
autem, non obstante quòd vniuersitas punita fuerit propter rebellionem à se factam, possit etiam contra particulares personas pro tali delicto procedi? Est dicendum quòd sic, quia pœna quæ imponitur pro tali delicto, videlicet capitis & confiscationis bonorum. l. quisquis. C. ad leg. iul. maiest. melius conuenit singularibus personis quàm vniuersitati, vt voluit Cyn. in l. si quis in tantam, col. iij. versic. sed pone quòd ciuitas. C. vnde vi. Salycet. in l. j. C. de seditios. vbi ad hoc allegat text. in l. j. ff. de magistr. conueniend. Bald. in l. polla. C. de his quibus vt indig. Ioan. Monach. & Ioan. Andr. in c. fin. in fin. de pœn. in vj. vbi dicunt, † quòd etiam si esset processum contra vniuersitatem & 9
illa condemnata & punita, adhuc tamen puniri possent singulares personæ vniuersitatis prædictæ: quod in Ciuitate Viterbij seruatum dicunt, argumē. l. semper. §. in sepulchro. ff. quòd vi aut clàm. not. Bartol. in l. aut facta. C. de pœn. & Anton. de

Butr.

Butr.in d.c.dilectus.el secundo,de simoni. & ita voluit Alex. consilio xiij.consideratis his quæ in themate.col.iij.versi.quia eo præsuppono.in vj.volumin,& ita tenet etiam Albert.Brun. in præallegato consil.suo xxviij.num.11. & in versic.ex quibus omnibus, & vide ad prædicta Lucam de Penna, in l.iij.col.penulti.& vltim.C.de exactor.& executorib.lib.xij.vbi ad partes
10 arguit. † Idem dicendum est, quando ciuitas est rebellis officiali principis propter principem,quia noluit ipsi principi parere: secus si rebellasset propter ipsum officialem tantùm, vt voluit Bartol.& Alexand. in l.hostes.ff.de capti.& postlimin. reuers.ita dixit Anton,Capit.in suis decisio.Neapolitan. decisio.xxx.numer.42.

SVMMARIVM.

1 *An Castrum rebellans propriæ Ciuitati committat crimen læsæ maiestatis.*

2 *Si propter partialitates vna pars ciuium aliam expelleret, non est crimen læsæ maiestatis.*

3 *Castrum rebellans propriæ Ciuitati superiorem non recognoscenti,incidit in crimen læsæ maiestatis.*

QVAESTIO XIII.

1 DECIMOTERTIO quæro: An castrum rebellans propriæ ciuitati comittat crimen læsæ maiestatis? In hac q.Petr.de Anchar.in consilio cclxxxvij. iste B.de Garnario Bannitus, arguit ad vtranque partem, & tandem concludit quòd non incidit in crimen læsæ maiestatis castrum rebellans propriæ ciuitati:quia non contra Imperatorē seu Principem principaliter rebellio facta est directè,per not.per Bartol.in extrauagan.qui sint rebelles.in verb.quoniam,circa princip. quem sequitur August.de Arim.in additio.ad tract.Angel.de malefi. in verb. *che hai tradito la tua patria.* col.ij.in additio.quæ inci-
2 pit,tu autem in hac materia adde & dic,vbi dixit, †quòd idem est quando propter partialitates vna pars ciuium aliam expelleret. Nam eo casu non est crimen læsæ maiestatis,prædictam conclusionem dixerim ego procedere, quando castrum rebellat propriæ ciuitati, quæ superiorem recognoscit, vt puta aliquod castrum Cesenæ vel Imolæ rebellat à sua ciuitate, non
3 tamen ab ecclesia seu pontifice.† secus autem quando aliquod castrum

castrum rebellaret à ciuitate superiorem non recognoscente, vt est ciuitas Venetiarum. Nam tali casu castrum rebellãs incideret in crimen læsæ maiestatis, per ea quæ dixi supra xj. xij. & xvj. q. in rubric. qualiter & à quibus crim. læsæ maiest. committat.

SVMMARIVM.

1 *An ex sola assertione principis asserentis aliquem esse suum rebellem, ille probetur rebellis.*

QVAESTIO XIIII.

QVARTODECIMO quæro: An ex sola assertione principis asserentis aliquem esse suum rebellem, ille probetur rebellis? Dicas quòd non, ita tenuit Deci. in consil. cccccxliiij. Serenissimus Imperator Carolus, col. ij. in iij. volumin. vbi concludit non esse standum assertioni dicti Imperatoris, asserentis in quadam sua declaratoria, quòd Illustres D. Federicus & Pirrus de Gonzaga essent sui rebelles, & propterea omnia eorum feuda deuoluta esse ad ipsum Cæsarem: ex quo talis rebellio aliter probata non erat, cùm de Imperatoris interesse tractaretur, idem tenet idem Deci. consil. ccccx. in causa mota Mediolani, colum. ij. versicu. Tertio principaliter, in tertio volumine. & Domin. Carol. Ruin. præceptor meus in consilio cxlvij. visis his quæ præponuntur, numer. 8. in primo volumine. & in consil. Tertio videtur prima facie, colum. iij. numer. 5. in v. volu. & Ias. in consilio xxxiiij. ad motiua data, in j. volumi. & in consilio lxxxvj. in causa Reuerend. D. Gentilis, col. iiij. versicu. sed fortasis. in iij. volumi. vbi de assertione Papæ loquitur, asserentis aliquem esse rebellem ecclesiæ, quod non probet. 1

SVMMARIVM.

1 *Stante statuto, quòd extante masculo filia non succedat, an si filius sit rebellis filia succedet.*

2 *Filius rebellis fingitur non extare.*

3 *Statutum supradictum intelligitur, si masculus qui extat sit habilis ad succedendum.*

Inhabilis quantum ad successionem habetur pro mortuo.

Quæst

QVAESTIO XV.

1 ECIMOQVINTO quæro: stante statuto, quòd extante masculo filia non succedat, quid dicendum erit si filius sit rebellis, an filia succedet? Bald.in l.illicitas.§.qui vniuersas.ff. de officio præsid.tenuit, filiam succedere, & te-
2 statur idem tenuisse Cynum. † nam filius, ex quo effectus est rebellis, fingitur non extare, & sic sequens admittitur. idem voluit Matth.de Afflict.in c.j.§.præterea. in versicul.glos.tertia. numero 84. in titul. quæ fuit prima causa benefic. amittend.
3 in vsibus feudor.facit, † quia prædictum statutum, quòd stantibus masculis filiæ non succedant, intelligitur, si ille masculus qui extat, sit habilis ad succedendum: inhabilis enim quantum ad illam successionem habetur pro mortuo. l.j.§.fin.ff.de contratabul.& per Bald.in l.fœminæ. C.de inoffic.testam.& Laurus de Pallat.in tractatu suo, quòd stantibus masc.fœmin. non succed.in princip.nume.10. Sed nulli dubium, quòd rebellis est inhabilis ad succedendum. l.quisquis. C.ad leg.iul.maiest.ergo fœmina eo casu admitteretur.

SVMMARIVM.

1 *Si ex decreto Ciuitatis aliquis sit factus rebellis ipse & sui, an sub illo verbo sui, filiæ fœminæ comprehendantur.*

2 *Statutum loquens per verba indefinita omnes casus complectitur, in quibus est eadem ratio, ex interpretatione potius, quàm ex proprietate sermonis.*

3 *Statutum loquens per verbum si quis, & sic per adiectiuum sine termino, fœminam non comprehendit, quando non militat eadem ratio.*

QVAESTIO XVI.

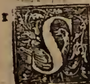

1 EXTODECIMO quæro: si ex decreto ciuitatis aliquis sit factus rebellis ipse & sui, an sub illo verbo, sui, filiæ feminæ comprehendantur? Dicas quòd non, vt voluit Aret.consi.xxxix. in facto dicitur contigisse. mouetur ea ratione, quia dictio sui, posita in dicto decreto est indefinita loquutio, & propterea vniuersalis, ac si dictum esset & omnes sui. allegat notãn l.si plurib⁹.ff.de leg.ij. Et eo casu succedit doctrina Bar.
2 in l.oẽs populi.in vj.q.princ.ff.de iust.& iur. vbi dixit, † q̃ quãdo statutũ loquitur per verba indefinita oẽs casus cõplectitur in quib

in quibus est eadem ratio, ex interpretatione potius quàm ex proprietate sermonis: allegat tex. in l. si seruitus. ff. de seruit. vrban. prædior. Casus verò in quibus non est eadem ratio, ex sua propria significatione non complectitur, sed in casu nostro non est eadem ratio puniendi fœminas sicut masculos, in crimine læsæ maiestatis. l. quisquis. in §. filij verò. iuncto §. ad filias sanè. C. ad leg. iul. maiest. ad idem facit doctrina Bart. in l. j. in princip. ff. de pecul. † vbi voluit, quòd si statutum loquitur 3
per verbum si quis, & sic per adiectiuum sine termino, vt in q. nostra, fœminam non comprehendet, quando non militat eadem ratio puniendi fœminam sicuti masculum, & plura allegat Areti. in præallegato consil. ad probandam hanc conclusionem, pro qua faciunt quæ dixi suprà in rubr. de pœn. quas filij incurr. Patr. commit. crim. læsæ maiest. q. xiiij.

SVMMARIVM

1 *Si Castro rebellanti fuerint ablata bona, & postmodum sequuta reconciliatio, an ex sola reconciliatione intelligantur illi restituta bona.*

2 *Rebannitus ex indulgentia bona non recuperat.*

Ex restitutione, omnia restituta videntur.

3 *Rebannitus an recuperet bona alienata per fiscum.*

4 *Qui emit à fisco, inquietari non potest.*

5 *Si bona rebellium alijs sunt concessa, facta pace reddenda sunt primis dominis.*

Pax nõ habet vim simplicis indulgẽtiæ, sed restitutionis in integrũ.

QVAESTIO XVII.

DECIMOSEPTIMO quæro: Castrum rebellauit, propter quam rebellionem fuerunt si 1
bi ablata bona, sequuta est postmodum reconciliatio, quæritur an ex hoc intelligantur illi restituta bona ex sola reconciliatione? Martin. de Laud. ponit hanc quæstionem in tracta. suo de crim. læsæ maiest. q. xlv. & decidit quòd non recuperet bona ex simplici recõciliatione. allegat ad hoc Angel. in l. filio quem. ff. de liber. & posthum. Nullus in tract. bannitorum. in j. parte tertij temporis, q. iiij. tangit hanc quæstionẽ in bannito, an recuperet bona quando fuit simpliciter rebannitus, vel à banno exemptus & deinde cancellatus à banno, & differentiam facit, an ex re-

bannitione consequatur, indulgentiam, aut restitutionem;
2 † quia ex indulgentia bona non recuperat, si verò restitutus fuerit, tunc omnia restituta videntur, l. j. C. de sent. passis. l. fin. eo.
3 tit. † Sed an recuperet bona alienata per fiscum? idem Nellus ibidem, q. v. dicit, quòd communis opin. doctorum est, quòd talis restitutio non porrigatur ad bona alienata, & istam opin. tenuit Bart. in d. l. fi. C. de sent. pas. pluribus rationibus: & primò;
quia qui à fisco emit, nullomodo inquietari potest, l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscript. Secundò, quia idem esse debet in qualibet ciuitate, nam post bonorum publicationem fiscus legitime tenuit, vti hæres bona confiscata. l. iij. C. ad leg. iul.
4 de vi. † & qui emit à fisco inquietari non potest. l. sed si lex. §. item si rem. ff. de pet. hæred. ad hoc facit glos. in l. Gallus. §. &. quid si tantum. ff. de liber. & posthu. quæ dicit, quòd restitutio non trahitur ad ius quæsitum, & in ista opinione residet Nellus pro qua facit tex. in c. quāuis. de rescript. in vj. & ibi vide in glos. magna. idem tenuit Bal. in l. sed si hac. §. sed si pœnam. ff. de in ius vocand. idem in l. data. C. de appellati onib. Imol. in l. si marito publico iudicio, in principio. ff. solut. matrimon. & latissimè tradunt doctor. in d. §. & quid si tantum. vbi per Alexand. colum. viij. & ix. ad idem Alexand. consilio. cxix. in iij. volumin. & consil. primo in ij. volum. & Bald. consil. ccxxj. in
5 iiij. volum. † Dicas tamen secundum Nicol. Boer. in suis decis. deci. xxxviij. nu. 7. in j. parte, quòd si bona rebellium alijs sunt concessa, facta pace reddenda sunt primis Dominis, per text. quem Bald. dicit singul. ad hoc, in extrauag. de pac. Constant. in verb. priuilegia. Pax enim non habet vim simplicis indulgētiæ, sed restitutionis in integrum, quòd sequitur Aretin. in d. l. Gallus. in §. & quid si tantum. ff. de liber. & posthum. & Socin. in consil. lviij. colum. ij. circa med. versicul. adhuc dici potest quod ex quo. in iij. volum.

SVMMARIVM.

An Extrauagans, qui sint rebel. locum habeat contra eos qui rebellant contra regem vel principem, vel contra propriam Ciuitatem.

Extrauagans supradicta quos officiales comprehendat.

Quando rebellio fit contra regem, principem, vel Ciuitatem, quod ius seruari debeat.

4 *Extrauagans supradicta comprehendit eos qui rebellant contra rectores*

rectores per Romanam Ecclesiam in partibus Italiae positos.

QVAESTIO XVIII.

ECIMOOCTAVO. quaero: An extrauagans, qui sunt rebelles, locum habeat contra eos, 1
qui rebellant contra aliquem regem vel Principem, vel contra propriam ciuitatem? Bart. in d. extrauag. in verb. rebellando, in vers. sed an haec constitutio, dicit, quòd videtur dicendum quòd sic, ex quo dicitur in illo tex: contra officiales nostros: nam omnes praedicti dici possunt officiales Imperatoris, quia vel ab eo, iurisdictionem habent, ex constitutione, concessione, vel longa consuetudine, quae consuetudo vim habet constitutionis. alleg. tex. in l. j. §. denique. ff. de aqua plu. arcen. & in l. hoc iure. §. ductus aquae. ff. de aqua quoti. & aestiu. Istis tamen non obstantibus Bartol. in d. versi. sed an haec constitutio, contrarium tenet, ea ratione, quia quando contra Regem, alium Principem, vel propriam ciuitatem committitur rebellio, tunc non fit contra prosperitatem imperij principaliter, licet ex tali rebellione Rex Princeps, vel Respub. laedatur, & de hoc dicit esse casum in l. si quis ingenuus. §. in ciuilibus. ff. de cap. & postlimi. reuers. † & illa constitutio 2
dum de officialibus Imperatoris loquitur, intelligitur de illis qui principaliter & directè pro eo sunt, vt sunt Legati & Vicarij Imperatoris, l. ij. C. de his qui vic. alter. gerunt. l. j. §. deportatos. ff. de legat. iij. Nam reges, & ciuitates licet iurisdictionem habeant ab Imperatore, tamen illam exercent principaliter propter se non propter Imperatorem, ideo dicit Bar. quòd isto casu cessat illa constitutio quae contra eos qui machinantur cõtra Principis personam, vel eius officiales, aut imperij prosperitatem, & sic in his tantum casibus prouidet d. noua constitutio.
†Quando autem rebellio fit contra Regem vel Principem, vel 3
Ciuitatem seruari debere dicit ius antiquum, videlicet dispositionem l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de capit. dimin. quae de his qui deficiunt, à iurisdictione eorum sub quorum Dominio sunt, generaliter loquitur, & hoc sequitur Petr. de Anch. in consil. cclxxxvij. incipit, iste B. de Garnario, & Ioan. Calderi. in consil. vj. in titu. de accusat. & Deci. in consil. ccccx. colum. vltim. circa fin. in iij. volum. † Quid autem dicendum sit de his qui 4
rebellant contra rectores per Romanam Ecclesiam in parti-

bus Italiæ positos, vt puta Bononiæ, Perusij, in Marchia Anchonitana, & alibi. Bar. in d. extrauag. qui sint rebel. in verb. rebellando, in versi. sed quid si quis rebellat, dixit, quòd eo casu est locus dictæ constitutioni: nam eo casu Imperium est ecclesiæ, & sic huiusmodi rebellantes faciunt contra prosperitatem Imperij, faciunt ad hoc ea quæ ad hunc propositum seriosè scribit Petr. de Anch. in consil. cclxxvii. ex prædicta facti narratione.

SVMMARIVM.

1 *An bona rebellium vendita, propter bonum publicum, restitui possint ipsis rebellibus.*

2 *Princeps ex causa indulgere potest delinquentibus etiam in præiudicium publicum, & priuatorum.*

Causæ indulgentiæ multæ esse possunt.

3 *Princeps quando possit tollere ius alteri quæsitum.*

QVAESTIO XIX.

1 DECIMONONO quæro: An bona rebellium vendita propter bonum publicum, vt puta, pacis Reipublicæ, restitui possint ipsis rebellibus? Dicas quòd sic, ita tenet Marti. de Laud. in tract. suo de crim. læsæ maiest. q. xiiij. vbi testatur circa hoc vidisse opinionem magnorum virorum allegantium Bartol. in l. quæcunque. C. de fid. instrum. & iurisd.
2 hast. fiscal. libr. x. facit text. in l. Lucius. ff. de euictio. † Item facit quia Princeps ex causa indulgere potest delinquentibus, etiam in præiudicium publicum & priuatorum. Causæ verò indulgentiæ multæ esse possunt, videlicet propter publicam vtilitatem, vt puta, pro pace habenda, vt colligitur ex not. per Innocen. in c. in nostra, de iniur. & dam. dat. Hostien. in Summa, de penit. & remissi. §. fin. versi. sed pone quòd guerra. Alex. in consil. ccxvj. in ij. vol. & habetur latè per Matth. de Afflict. in c. j. §. & bona committentium. nume. 138. in titul. quæ sint
3 regal. in vsibus feudor. † ad hoc faciunt etiã adducta per Nellum, in tract. Bannitorum, in pri. parte tertij temporis. q. viij. vbi dixit, quòd quando liberatio à banno fit propter vtilitatem publicam, tunc Princeps potest tollere ius quæsitum alteri. l. Lucius. ff. de euictio. l. item si verberatus. §. fin. ff. de rei vendi.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Si filius feudatarij sit rebellis, & moriatur in rebellione viuo patre relicto filio vel filia, demum pater defuncti rebellis moriatur & sic Auus, an feudum quod Auus viuens tenebat ad fiscũ transeat vel ad nepotem ex filio rebelli.*

QVAESTIO XX.

IGESIMO quæro: si filius feudatarij sit rebellis, & mortuus fuerit, in rebellione viuo patre, relicto tamen filio vel filia, demum pater defuncti rebellis moriatur, & sic auus, an feudum quod auus viuens tenebat ad fiscum transeat, vel ad nepotem, & sic filium vel filiam rebellis defuncti? And. de Iser. super const. regni, quæ incipit, ob filiorum culpas, in tit. vt pater foriudicati. ex delicto filij non teneatur. mouet hanc quæstionem, & tenet quòd filius rebellis succedet in feudo, excluso fisco, secus tamen dicendum esse asserit, si filius qui fuit rebellis moreretur post obitum patris: nam tali casu, fiscus succederet, ita etiam tenuit Matth. de Afflict. in c. pri. §. præterea si vasallus, in vers. in glos. tertia, num. 79. in titu. quæ fuit prima causa benefic. amitten. 1

SVMMARIVM.

1 *Si subditus alicuius principis arma sumat contra principem confœderatum principi suo, ab eius principe tanquam suus rebellis puniri poterit.*

2 *Confœderatio est tantæ potentiæ, quòd de duobus corporibus vnũ facit ad mutuam defensionem contra Hostes.*

3 *Princeps confœderatus punire potest hostes & rebelles sui confœderati.*

4 *Mutua iurisdictio datur in rebelles confœderatorum.*
Ciuitas bãnitis alterius ciuitatis cõfœderatæ receptare non debet.

5 *Bellum iustum indicitur contra rebelles.*

QVAESTIO XXI.

IGESIMOPRIMO quæro: si subditus alicuius Principis, arma sumat contra Principem confœderatum Principi suo, an ab eius Principe tanquam suus rebellis puniri poterit? Dicas ꝙ sic: nã videtur etiam contra suum Prin- 1

cipem arma sumere.ita dixit Bald.in l.ij.col.antepenul.versi.
& nota.C.de seruitu.& aqua.& Bald.sequitur Sigism.Lofred.
2 in consi.v.col.viij.nume.34.† facit,quia confœderatio est tan
tæ potentiæ,quòd de duobus corporibus vnum facit ad mu-
tuam defensionem contra hostes,vt dicit idem Sigism.ibidē,
& qui alteri adhæret videtur esse vnus spiritus cum illo,iuxta
illud quod habetur in cap.damnatus.C.de summa Trinit.&
fid.cat.quòd qui Deo adhæret,vnus spiritus est cum illo.facit
illud Psalmistæ, Adhæsit anima mea post te, Psal.lxvij.adde
text.in ca.j.de postulat.prælat.ibi,qui regi tunc temporis ad-
hærebat,& in cap.conquesti.ibi,& eius sequaces,de sent.ex-
commu.& plura ad hoc adducit Fely.in rubr.de treug.& pac.
3 col.penul.nu.20.† Hinc est quòd princeps confœderatus puni
re potest hostes & rebelles sui confœderati,per tex.in l.non du
bito.ff.de capt.& postlim.reuers.idem voluit Barto.in extra-
uag.qui sint rebel.in verb.rebellando.dum ponit intellectum
clem.pastoralis,de re iudic.ideo dixit Bald.in rub.de treug.&
4 & pac.† quòd datur mutua iurisdictio in rebelles confœdera-
torum,adeò quòd vna ciuitas Bannitos alterius ciuitatis con-
fœderatæ receptare non debet,idem dixit Sigism. Loffred.in
d.suo consil.v.omissa facti serie,col.vij.nu.3.ad idem Petr.de
Anch.in consi.clviij.colum.ij.ex narratis,idem tenuit Albert.
Brun.consi.lxxxvj. dubitatur an regia maiestas,nume.7.alle-
gat Bartol.in l.hostes.ff.de capti.& postlim.reuers.& Bald.in
5 rub.de treug.& pac. †& adde quòd contra rebelles iustum in-
dicitur bellum,vt per Andr.de Iser.in const.regni,quæ incipit.
pacis cultum,in versi.contra rebelles,in titu.de cult.pac.

SVMMARIVM.

1 *Si aliquis diffamatur esse rebellis cùm non sit,quo remedio sit illi succurrendum,ne huiusmodi infamia laboret.*

QVAESTIO XXII.

1 IGESIMOSECVNDO quæro:aliquis
diffamatur esse rebellis cùm non sit,quæritur
quo remedio sit illi succurrendum,ne huiusmo
di infamia laboret? Dicas quòd contra diffaman
tes agere poterit remedio l.diffamari.C.de in-
gen.& manum . & petere se pronuntiari non esse talem,ita
voluit Bar.in extraua.qui sint rebel.in verb.rebellādo,in vers.
tertio

tertio pœna imponitur, allegat illud, quod principaliter peti potest, vt de ætate pronuntietur. l. de ætate. ff. de minor. l. ij. ff. de fer. & ibi not. & hoc dicit Bart. fieri potest ciuiliter agendo, ſicuti enim ciuitas admitteretur ad vindicādum ciuem ſuum, eadem ratione ciuis petere poſſet ſe pronuntiari ciuem eſſe eiuſdem ciuitatis, & per conſequens non rebellem. l. de iure. ff. ad municipal. not. in l. j. §. per hanc. ff. de rei vendicat.

SVMMARIVM.

1 *Quid faciendum ſit de inſignijs rebellium pictis aut ſculptis in Ciuitate.*

Et quid de armis proditorum.

2 *Veneti effigiem ſimul cum inſignijs Marini Faletri eorum Ducis, qui imperium ſibi vendicare machinabatur, ex aula in qua ſingulorum ducum effigies pictæ ſunt, deleri fecerunt.*

3 *Rebelli ius reddi non debet.*

Principis rebellē quis denuntiare tenetur ſub pœna relegationis.

QVAESTIO XXIII.

IGESIMOTERTIO quæro: quid dicendum de inſigniis rebellium pictis aut ſculptis in ciuitate? Dicas quòd deleri debent vbicunque reperiantur, l. eorum. ff. de pœn. & ibi Barto. idem dixit Roma. in ſingul. ſuo nume. 66 6. allegat tex. in d. l. eorum, quem ad hoc dicit etiam ſingularem. hoc idem voluit Iaſ. in §. pœnales. col. iij. nu. 14. c. xv. inſtit. de actio. qui ad hoc allegat etiam tex. in l. iij. C. de offi. Rector. prouinc. & idem de armis proditorum dicit idem Roma. in ſingu. nume. 474. incipiente, eorum arma. † & ideo Domini Veneti effigiem Marini Faletri eorum ducis, qui per Tyrannidem Imperium ſibi vendicare machinabatur, & propterea decapitatus fuerat, ex aula vbi magnæ comitiæ celebrantur, in qua ſingulorum Ducum effigies pictæ ſunt, deleri fecerunt, inſimul cum eius inſigniis. † Hoc vnum non omittam, quòd Rebelli ius reddi non debet, vt voluit Cyn. in l. j. C. de natura. liber. & Bald. in authen. habita. col. iij. verſi. Tertio not. C. ne fil. pro patr. & Principis rebellem quis denuntiare tenetur, ſub pœna relegationis. l. methodorum, verſicu. fin. ff. de pœn. idem dixit Fran. Lucanus, in trac. ſuo de reprob. ſent. Pilat. in ij. dubio, articu. iiij. in verſicu. vltimo pro nunc addas, nume. 16. & Roma. in ſingul. ſuo, incipien-

re,nunquid teneatur quis numero 787. vbi dicit quòd text.in d.l.methodorum,est singularis ad probandum,quòd quis indicare teneatur rebellem Principis.

SVMMARIVM.

1 *An qui rebellat contra officiales principis crimen læsæ maiestatis incurrat.*
2 *Officiali principis vltra eius officium aliquid facienti legitimè resisti potest.*
3 *Rebellans officiali principis,in his quæ ad statum imperij pertinent,crimen læsæ maiestatis incurrit:alias secus.*
4 *Secus etiam si offenderetur talis officialis ob priuatam iniuriam.*

QVAESTIO XXIIII.

1 VIGESIMOQVARTO quæro:clarum est, quòd qui rebellat contra Principem crimen læsæ maiestatis incurrit,sed quid dicendum de eo qui rebellat contra officiales principis?Dicas quòd idē est,vt habetur in extrauag.qui sint rebel.Hoc tamen intellige de his qui rebellant contra principis officiales,in his quæ ad
2 commissum eis officium pertinent,secus in aliis.† nam si vltra eorum officium aliquid facerent,eis legitimè resisti potest,l. prohibitam.C.de iur.fisc.lib.x.l.deuotum.C.de metal.lib.xij.
3 † Item intellige etiam prædictam conclusionem,quando quis rebellat in his quæ ad statum imperij pertinent, alias secus esset,vt est text.in d.extrauag.qui sint rebell.in versicu.rebellando.& ibi Barto.in princip.dicti versic.ad idem Præposit.in cap.in primis.in §.de persona.in versi.quod tamen dicitur,nu-
4 mero 21.ij.quæst.prima.† vbi dixit supradictam conclusionē procedere, quando officiales offenderentur in contemptum ipsius Imperatoris vel Principis,eius potestatem denegando, secus tamen quando ob priuatam iniuriam offenderentur, tunc enim offendens eos crimen læsæ maiestatis non incurrit, ita dixit Oldrad. consil.xliij. & Petr.de Anchara.consil. cclxx. Bartol.in l.hostes. ff. de capti. & postlimi. reuers. & Bald.in cap.primo,de offi.delega.faciunt ad hoc ea quæ dixi supra quæst.xvj.in rub.qualiter & à quibus crim.læsæ maiest. lib.j.& quæst.xiiij.

Summa-

SVMMARIVM.

1 *Rebelles quibus pœnis subiaceant.*
2 *Rebelles impunè occidi possunt.*
3 *Etiam si sit occultè rebellis.*
Et in iudicio super homicidio liquidabitur ipsum fuisse rebellem.
4 *Rebellis occidi potest ante sententiam contra eum latam.*
5 *Publicæ interest quòd rebelles occidantur.*
6 *Rebelles capi possunt & detineri vt serui.*
Item damnari potest vt capite puniatur.
7 *Locus rebellis principis perdit tam priuilegia quàm etiam consuetudines priuilegiatas.*
8 *An pro occidendo rebelle liceat conuocare amicos.*
9 *An filij rebellium nati & concepti post rebellionem sint Ciues suæ Ciuitatis.*

QVAESTIO XXV.

VIGESIMOQVINTO quæro: quibus pœ- 1
nis subiaceant rebelles? Dicas quòd quædam est pœna, quæ ipso iure eis infligitur, vt scilicet omnia quæ iuris ciuilis sunt, perdant. l. amissione. ff. de capit. dimin. † Secundo impunè occidi pos- 2
sunt. l. j. ff. ad leg. Corne. de siccar. l. proditores. ff. de re milit. & habetur per Thom. Grammat. in suis votis, voto x. num. 36. & D. Carol. Ruin. præceptorem meum, consil. pri. colum. iij. in fi. in v. vol. & ibidem nu. 11. ead. col. † & hoc procedit etiam, quan 3
do quis esset occultè rebellis: nam occidi potest impunè, & in iudicio super homicidio liquidabitur ipsum fuisse rebellẽ, vt per Bart. in extrauagan. qui sint rebell. in verb. rebellando. versicul. circa secundum: & sequitur idem Præceptor meus loco præallegato, & Pet. de Anchar. consil. cclxxvij. † quod nota, 4
quia speciale est in rebelle, quod occidi possit ante sententiam contra eum latam: & ratio est, quia periculum est in mora, † ac etiam quia publicæ interest, quòd rebelles occidantur, vt per dictos doctores in locis præallegatis. † Tertio capi possunt 5
& detineri, vt serui. l. transfuga. ff. de acquirend. rerum domi. Quarto damnari potest, vt capite puniatur. l. si quis aliquid. §. transfugæ. ff. de pœn. ita voluit Bart. in extrauag. qui sint rebell. in verb. rebellando, in versicul. de pœna verò rebellium, nume. 13. vbi latè dicit, de his quæ rebelles facti amittunt, ad idem Curt. Iun. consil. cxxxvij. colum. iij. nume. 13. in ij. volum.

7 † & ibidem dixit nume.14.quòd locus rebellis principi perdit tam priuilegia quàm etiam consuetudines priuilegiatas, secundum Bald.in titu.de pac.Constant.in verb.Nos Romanorum,vbi dixit,quòd locus rebellis habetur pro mortuo.

8 † Sed quæro,an pro occidendo rebelle,qui impunè occidi potest,licitum sit ad id cõuocare amicos? Dicas breuiter quòd sic,facit quod voluit Iac.Butrig.& Paul.de Cast.in l.refectionis,per illum tex.C.commun.prædior.vbi dicunt,quòd cui licet aliquem impunè offendere,eidem ad idem faciendum licet amicos & etiam extraneos conuocare,de quo vide per eundem Ruin.Dominum meum,in præallegat.consi.pri.col.ij.in

9 princi.in v.vol.†Vlterius quæro,an filij rebellium nati & concepti post rebellionem,sint ciues suæ ciuitatis? Glosa reputata singularis in l.Imperator.in fin.dixit quòd non,vbi Bald.Angel.& Alberi.ff.de stat.homi.& Nicol.Boer.decis.xiij.numero 27. in prima parte suarum decisio. sequentes gloss. prædictam.

SVMMARIVM.

1 *Quando bona rebellium tempore rebellionis alijs personis cõcessa sunt,an facta pace primis eorum dominis sint reddenda.*

QVAESTIO XXVI.

1 VIGESIMOSEXTO quæro: quando bona rebellium tempore rebellionis aliis personis concessa sunt,an facta pace primis eorum dominis sint reddenda? Dicas quòd sic, text.est quem Bald.singularem dicit,in extrauagan.de pace Constantiæ,in verb.priuilegia. Et est ratio,quia pax non habet vim simplicis indulgentiæ,sed restitutionis in integrũ, quod voluit Aretin.in l.Gallus.§.& quid si tantum.ff.de liber.& posthum.& Socin.consil.lviij.colum.ij.circa medium. in versicul. adhuc dici potest.in iij. volum. Ita scribit etiam Nicol.Boeri.decisi.xxxviij. nume.7.in prima part.prædicta tamen procedunt, nisi aliter actum sit in capitulis pacis.

De plur-

De pluribus, & varijs Quaestionibus.

SVMMARIVM.

1 *An Rex seu Princeps contra quem fuit commissum crimen lęsę maiestatis, etiam non notoriè delinquentem bonis suis priuare possit, quamuis non vocatum neque conuictum.*
Crimen lęsę maiestatis est satis horrendum, & iustè censetur maximum omnium peccatorum.
2 *Imputato de crimine lęsę maiestatis in principem commisso, non citato legitimè, bona sibi auferri non possunt, nec damnari potest, nisi simus in notorio crimine.*
3 *Citatio est de iure diuino, & tolli non potest.*
Princeps iudicat vt Deus.
4 *Reus etiam in crimine lęsę maiestatis damnari non debet, nisi veritate comperta.*
5 *Citatio fit, vt quis se defendere valeat.*
6 *Imperator contra non legitimè citatum, procedere non potest.*
7 *Defensio est de iure naturali, & tolli non potest.*
8 *Quo casu in crimine lęsę maiestatis procedi possit sine citatione.*

QVAESTIO I.

RIMO quæro: vidimus suprà quæst. vj. in rubric. qualiter in crim. læsæ maiestatis procedat, quòd citari debet inculpatus de crimine læsæ maiestatis, antequam condemnetur, de quo est tex. in extrauagan. ad reprimend. † Modo quæro, an Rex seu princeps contra 1 quem fuit commissum huiusmodi crimen, etiam non notoriè delinquentem bonis suis priuare possit, quamuis non vocatum neque conuictum? Lucas de Penna in l. quisquis. col. ij. versicu. quinimò. C. de peti. bonorum sublat. lib. x. decidit quòd sic, allegat ij. Regum cap. xvj. post princ. imò plus dicit, quòd etiam si Rex vel Princeps sic agendo errauerit, & bona per eum ablata alteri donasset, non propterea reuocarentur, allegat Regum ij. capit. xix. subdens, quòd hoc crimen est satis horrendũ, & quòd iustè censetur maximum omnium peccatorum, vt in auth. de nup. §. fungitur. & est etiam scelestissimum. l. fin. C. ad leg. iul maiest. Ideo dicit, quòd hoc crimen est seuerissimè vendicandum:

dum:nam si quod in regiam admittitur maiestatem vindicta compressum non fuerit, quòd in minores subditos admittitur inultum transire dubitari non debet xxiij.q.v.c.relegentes.

2 † Contrarium teneo, videlicet quòd nisi simus in notorio crimine læsæ maiestatis, imputato de tali crimine in regem seu principem commisso, non citato legitimè, bona sibi auferri non possunt, nec damnari potest, facit tex.in d. extrauagan. ad reprimend. vbi statuitur, quòd imputatus de crimine læsæ maiestatis per nuntium vel per literas, seu per edictum citari debet, antequam contra ipsum ad aliquam procedatur cōdemnationem.

3 † Citatio enim est de iure diuino, quæ tolli nō potest. Princeps autem iudicat vt Deus, secundum Bal.in l. sancimus. C.de iudic. Deus autem cui apertum & notissimū erat Adam transgressum fuisse eius mandata, & peccasse, antequam illum damnaret, vocauit eum, Dicens Adam Adam, vbi es? vt habetur Genes.capi.iij. Et quòd citatio necessaria sit in crimine isto, dixi supra q.vj.in prærallegat. Rubric. qualiter in crim. læsæ maiestatis proced.

4 † Secundo hanc opinionem comprobo, quia etiam in hoc crimine læsæ maiestatis damnari nō debet reus, nisi veritate comperta, exemplo Summi Dei, qui volens delicta ciuitatū Sodomæ, & Gomorræ punire, & si sibi aperta essent eorū scelera, attamen dixit Descendam, & videbo vtrum clamorem qui peruenit ad me, opere compleuerint.capi.Deus omnipotens.ij.q.j.ad idem facit text.in l.famosi.ff.ad leg. iul. maiesta.ibi, hoc tamen crimen à iudicibus, vbi dicitur crimen læsæ maiestatis à iudicibus non in occasionem, ob principalis maiestatis venerationem habendum est, sed in veritate rei iudicatæ, & sic probat ille text. quòd imputatus de crimine læsæ maiestatis non ex abrupto, sed causa cognita damnandus est, Accedat quod habetur Actuum Apostolorum, capitu.xxv. vbi scriptum est, quòd non erat Romanis consuetudo, damnare aliquem hominem prius, quàm is, qui accusaretur, præsentes haberet accusatores, locumq; defendendi acciperet, ad abluenda crimina quæ ei obiiciuntur.

5 † facit, quia cùm citatio fiat, vt quis se defendere valeat, cùm defensio de iure naturali sit, & propterea nulli deneganda, & procedere contra non citatum, nil aliud est, quàm defensionem tollere:

6 † quinimò nec Imperator contra non citatum legitimè, præsertim in isto crimine læsæ maiestatis procedere potest, clem. pastoralis.de re iudica. vbi doct.& Marian.Socin.Iunior, in consil.xviij. viso themate.

in ij.

in ij.volu.colum.vltima. versicu.nec mirum.nu.31. † Et quòd 7
tolli non possit defensio, cùm sit de iure naturali, vide vltra alios per Marc.Mantuam,in suis Dialog.lib.v.Dialog. xcviij. † Quo autem casu in crimine læsæ maiestatis procedi possit 8
contra aliquem sine citatione, vide quæ dixi suprà in prælega.quæstio. vj.in versicu.limita prædictam,in rubr. qualiter in crim.læsæ maiesta.procedatur.

SVMMARIVM.

1 *An sola scientia sit punibilis in crimine læsæ maiestatis, non subsequuto aliquo consensu, consilio, vel facto.*

2 *Scientia sola punibilis est, quando maleficium committi debet in personam eius, cui ipse sciens suppositus est.*

3 *Scientia filij de nece patris punibilis est.*

4 *Scientia vasalli de morte Domini punibilis est.*

5 *Non indicans rebellionem, incidit in pœnam relegationis.*
Vasallus sciens & non indicans rebellionem, in feloniam incidit, & feudo priuatur.

6 *In crimine læsæ maiestatis punitur affectus, licet non sequatur effectus.*

7 *Isocrates in quadā sua oratione quid sentiat in ista cōclusione.*

8 *Scientia quæ probari non potest, in crimine læsæ maiestatis, non est punibilis.*
Nemo se tormentis, & squalori carceris submittere debet.

9 *Culpa non est, in discrimine vitæ se non ponere.*
Qui audiuit & non reuelauit, quia probare non poterat, immunis est à delicto.

10 *Iudices homines occidentes ex ea sola causa, quòd secretum non reuelant, quod probare non possunt, omnes sunt homicidæ.*

11 *Opinio Bar. & Salic. in conclusione ista, seruatur in practica.*
Quæ tamen nimis rigorosa videtur authori.

12 *Scientia vxoris scientis maritum velle comittere crimen læsæ maiestatis, & econtra, non est punibilis.*

13 *Scientia non subditi in crimine læsæ maiestatis non est punibilis.*

QVAESTIO. II.

SECVNDO quæro: an sola scientia sit punibilis in crimine læsæ maiestatis, non subsequuto aliquo consensu, consilio, vel facto? Breuiter videtur dicendum quòd sic, propter atrocitatem & immanitatem ipsius criminis, ad hoc 1 2

hoc facit tex.in l.quisquis.& ibi doct.C.ad leg.iul. maiesta.& hoc tenuit Ange.in §.publica.instit.de public.iudic. in versic. singulariter tene menti. allegat ad hoc text. in l. vtrum.ff. ad leg.Corn.de parricid.vbi dicitur, quòd cõscij parricidij eadem pœna puniendi sunt. Dicas tu quòd ille tex.non probat intentionem Angeli,quia ibi non punitur nuda scientia,sed puniuntur conscij & participes.ita illum tex.declarat ibi glo.in verb. conscij,quę dixit,quòd sola scientia sine participatione non puniretur in casu illo.dicit etiam idem Angel. ibidem, quòd ita communiter seruatur,& licet opinio Angeli non probetur, vt dixi per tex.in d.l.vtrum.est tamen vera,& ita tenet Bart.in d. l.vtrum. vbi approbando glosam ibi, quæ tenuit simplicem scientiam non esse punibilem,pro ea allegat tex.in l. culpa caret.ff.de regu.iur.& in c.non est sine culpa. de regu. iur. in vj
2 † Demum dicit.quòd sola scientia punibilis est, quando maleficium committi debet in personam eius,cui ipse sciens suppositus est, vt si seruus est sciens de morte Domini l. prima.§. si
3 seruus.ff.ad Syllenian. †vel in filio si sciens fuit de nece patris,
4 vt in l.secunda, eodem titu.de parricid.† Item si vasallus fuit sciens de morte Domini, eadem ratione, & de eo qui sciens fuit de turbatione status suæ Ciuitatis, vel de alio in Ciuitatem suam seu suum Principem cõmisso, vt in dict.l. quisquis. in fin.C.ad leg.iul.maiestatis,in alijs autem casibus dicit procedere glo.in dict l.vtrum.hanc etiam opinionem in casu quæstionis nostræ tenuit Albert.Brun.in consilio suo xxviij. Nobilis domine,colum.ij.versic.quod autem conscij,vbi dixit,quòd
5 Roma.in singulari suo,nume.794.incipiẽte.Nunquid† voluit, quòd non indicans rebellionem incidat in pœnam relegationis,per tex.in l.methodorum.§.si.ff.de pœn. & si sciens & non reuelans rebellionem sit vasallus,in feloniam incidit,& feudo priuatur,vt voluit Petr.de Ancha.consi.ccccxl.in j.& ij.colum. Primam autem opinionem quòd ex sola scientia nõ reuelans quis incidat in crimen læsæ maiestatis,tenuit etiam Salyce.in dicta lege,quisquis.& Ange.in tractatu maleficiorũ,in verb. *Et hai tradito la tua patria.* in versicu.quod crimen. num.10. Idem tenuit Decius,in l. culpa caret. nume.11.ff. de regul.iur. & Martin.de Laud.in tract.de crim.læsæ maiesta.quæstio.xiij. ad idem Calcan.consil.ij. Quod autem,colum,iiij.versicu. vn-
6 decimo pro hoc facit, † punitur etiam in hoc crimine affectus, licet non sequatur effectus. Angel. in lege fina.§.fin. ff. quod quisque

quisque iur. Archid.in capitu.ego.xij.quæstio.ij.& ad hoc vide Restaurum Perusinum, in tract.suo, de Imperat.q. cxviij.col. ij.& Felyn.in capitu.de cætero.colum.vlti.de re iudic.† Et pro 7
hac conclusione facit quod pulchrè scribit Isocrates, in ij. sua Oratione, quam in Nicoclis Cypriorum Regis persona conscripsit,vbi Rex loquens dixit:Ne silentio prætereatis (subditis loquens)si quisquam indignè se circa Dominatum meum gerere videretis,sed reprehendite potius, eademque pœna dignos existimetis,& magistratui meo vim facientes & huiusmodi iniurias contegentes. † Limita tamen prædictam con- 8
clusionem,quãdo talis scientia probari non posset:nimis enim absurdum esset,quod quis teneretur reuelare quod probare nõ posset,cùm nemo se tormentis submittere debeat, quibus huiusmodi criminis delator supponitur.l.iij.C.ad legem iuliam maiestatis.& similiter squalori carceris.l.fina.C. de accusatio.
† Nec culpa est in discrimine vitæ se non ponere,vt inquit gl. 9
in lege neminem.C. de infam. qui enim tantùm audiuit, & non reuelauit ex eo,quòd id probare non poterat,immunis est à delicto,per tex.in lege nostris.in fin.C.de calumniat.& hanc opinionem sequutum fuisse Bald.in quodam suo consil. testatur Angel.in d.tract.malefi.loco præallegato,† subdens, quòd 10
Bald.in dicto suo consi.dicebat,quòd iudices sequentes opinionem Barto.in dicta l.vtrum.& homines occidentes, ex ea sola causa,quòd secretum non reuelant,quod probare non possunt, omnes sunt homicidæ: & quod Bald.in prædicto suo consilio deplorat memoriam fidelis militis Domini Ioannis Barbadori,qui ob hanc causam cum aliquibus eius sequacibus fuit decapitatus,quod refert Ioan.de Plat.in.§.publica.institu. de public.iudi.istam opinionem tenuit etiam elegans Doct. Andr. Alciat.in lege bona fides.nume.20.ff. deposit. & idem in l.ij. §.Cato.nume.30.ff.de verborum obligatio. vbi dixit hanc esse communem opinionem, subdit tamen se dubitare de hac opinione,dicens non esse verum,quòd talis sciens & reuelans tormentis subijci debeat,quia text.in dicta lege iij.C.ad leg.iul. maiesta.loquitur de accusante aliquem ad pœnam, non in reuelante vt princeps caueat,allegat nota. per Socin. in consilio ccij.in quarto volumine. † Opinionem Bartol. & Salyceti 11
in practica seruari attestatur ipse Angel. loco præallegato, &. ibidem Augustinus de Ariminio, in sua additione, quæ incipit, Tu autem in hac materia adde quòd alias, dicit
illam

illam seruasse,& allegat Barto.in l.j.§.occisorum.ff. ad Syllenian.& ibi Ang. & Abb.in c.j.de restit.spolia.& in c.j.de offic. delega.& ita tenuit etiam Matth. de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium.colum.viij.versicu.quadragesimo, nu.103. in tit.quæ sint regal.in vsibus feudor.Ista vlti. opinio mihi ni-
12 mis rigorosa videtur. † Secundo limita conclusionem prædictam,non procedere in vxore sciente,quòd maritus vult committere crimen læsæ maiestatis,vel econtra, nõ enim tenetur vxor maritum,& maritus vxorem tali casu denunciare, vt latè dixi supra,q.xv.in rubr.qui accus.possunt.in crim. læsæ maie-
13 sta.vide quæ ibi scripsi. † Tertio limita conclusionem prædictam,non vendicare sibi locum in non subdito sciente crimen læsæ maiestatis committendum, contra aliquem principem, & non reuelante,vt voluit Angel.in l.frater.ff.ad leg. Pomp. de parricid.vbi dixit,quòd forensis qui non est de populo,& sic ius populi tueri non tenetur,licet sciat conspirationem,tamen si non reuelat eam,puniri non debet.faciunt pro ista limitatione ea quæ scripsi suprà in rubrica.qualiter & à quibus crim. læsæ maiestatis committat. quæstio.lxviij.vbi conclusum fuit,quòd non subditus committere non dicitur crimen læsæ maiestatis.

SVMMARIVM.

1 *An is qui commisit crimen læsæ maiestatis confugiens ad ecclesiam inde extrahi possit incõsulto Romano Pontifice,vel alio ab eo authoritatem habente.*

2 *Nuntijs apostolicis apud Dominium Venetum existentibus est data facultas extrahẽdi ab ecclesia enormium delictorũ reos.*

Reus quantumcunque grauia crimina commiserit, si ad ecclesiam confugerit,non est inde violenter extrahendus.

3 *Extrahere reum de ecclesia inconsulto pontifice, vel habente ad id authoritatem, est crimen læsæ maiestatis.*

4 *Crimen læsæ maiestatis est crimen exceptum.*

5 *In crimine læsæ maiestatis recedimus à communibus regulis.*

6 *Maius & minus delictum ex qualitate pœnæ cognoscitur.*

7 *Filij publicorum latronum, & nocturnorum depopulatorum agrorum,non puniuntur ex patris delicto.*

8 *Crimen læsæ maiestatis dicitur pessimum omnium peccatorum.*

9 *Facientes aliquem per assasinos occidi sunt excommunicati, & ab omni*

ab omni Christiano Populo diffidati.

10 *Qui aliquem veneno necauit, non sentit beneficium. c. inter alia, de immu. ecclesiarum.*

11 *Exceptio regulam firmat, sed non ampliat.*

12 *Crimen læsæ maiestatis requirit de se specialem mentionem.*

13 *Cardinalis licet ex consuetudine liberare possit eum, qui ad mortem ducitur, si illi obuiet attamen non liberabit reum criminis læsæ maiestatis.*

14 *Casus exceptus extenditur ex identitate rationis.*

15 *Si crimen læsæ maiestatis comprehenderetur sub regula tex. in c. inter alia. de immu. eccles. sequeretur absurdum, quòd sub regula remaneret casus longè maior, quàm essent excepti.*

16 *Argumentum ab absurdo vitando valet.*
Et est optimum & concludens.

17 *Crassus Brutus Romanus, à Cassio patre qualiter punitus, pro crimine læsæ maiestatis.*

18 *Excommunicatus, Blasphemus, Iudæi, Infideles, & sacrilegi, an gaudeant immunitate ecclesiarum?*

19 *Hæretici non gaudent immunitate ecclesiarum.*

QVAESTIO III.

TERTIO quæro: vtrum is qui commisit crimen læsæ maiestatis confugiens ad ecclesiam inde extrahi possit inconsulto Romano Pontifice, vel alio ab eo authoritatem habente, vt puta legato de latere, vel nuncio Apostolico cũ authoritate Legati Cardinalis de latere, † vt est nunc in Alma Ciuitate Venetiarum Reuerend. Pater D. Ludouicus Beccadellus Bononiensis, Episcopus Rauellensis, vir sanè integritate & & exemplaritate vitæ conspicuus, ac de Græca Latinaque lingua optimè meritus, cui indultum est à sede Apostolica posse iudicibus laicis licentiam extrahendi de ecclesiis immanium delictorum præparatores, concedere. In hac quæstione dicendum videtur, quòd rei criminis læsæ maiestatis in ecclesia securi esse debeant, per text. in c. inter alia. de immun. ecclesiarũ, vbi ponitur regula, quòd reus quantumcunque grauia crimina commiserit, si ad ecclesiam confugerit, non est inde violenter extrahendus, à qua regula ille text. excipit duos tantum casus, videlicet publicum latronem, & nocturnum depopulatorem Agrorum. Tertius casus excipit, quando quis ea intentione in

ecclesia deliquit, vt ab ecclesia tueatur, vt est text. in c. fin. eod. titul. de immunit. ecclesiarum. Ergo cùm non excipiatur à dicta regula reus criminis læsæ maiestatis, remanet sub regula prædicta, quia exceptio regulam firmat in casibus non exceptuatis. c. quoniam frequenter. vt lit. non contest. l. nam quod liquidè. §. fi. ff. de penu legat. l. quæsitum. §. denique. & ibi Bar. ff. de fund. instruct. l. legata inutiliter. vbi Bart. in princip. ff. de legat. primo, xxxij. q. vij. c. Dominus noster. † facit pro ista opi
3 nione, quia extrahere reum de ecclesia inconsulto pontifice, vel habẽte ad id authoritatem, est crimen læsæ maiestatis. tex. est in l. ij. C. de his qui ad ecclesi. confug. de quo latè dixi suprà in rubric. qualiter & à quibus crim. læsæ maiestatis committatur. q. x. In contrarium, quod imò is qui crimen læsæ maiestatis commisit, confugiens ad ecclesiam in ea non sit tutus, fa-
4 ciunt infra dicenda. † Primò, quia crimen læsæ maiestatis est crimen exceptum, vt habetur in c. si quis cum militibus. vj. q. j. & per Specul. in titul. de accusatore. colum. vlti. circa medium,
5 gloss. in c. j. in gloss. vlti. de testi. in vj. † Ideo in isto crimine recedimus à communibus regulis, vt latè tradit Matth. de Afflic. in c. j. in §. & bona committentium, in titul. quæ sint regal. in vsibus feudor. vbi enumerat multas specialitates quæ sunt in isto crimine, & de quibus dixi suprà in rubric. qualiter & à quibus crim. læsæ maiest. commit. in pluribus quæstionibus. Secundo facit, quia si publicus latro, & nocturnus depopulator agrorum non gaudent immunitate ecclesiæ, vt in d. cap. inter alia, à fortiori is qui crimẽ læsæ maiestatis commisit, cum hoc
6 illis maius sit delictum † probo. nam maius & minus delictum ex qualitate pœnæ cognoscitur, cùm pœna delicto sit commensuranda, vt dixit Bal. in c. j. in j. not. in titul. de vasal. qui contra cõstitu. Lotar. in vsibus feudor. Pœna autem criminis læsæ maiestatis contra personam principis commissi, longè maior est, quàm ea qua punitur publicum latrocinium, & qua nocturni depopulatores agrorum probo, nam committentes crimen læsæ maiestatis in principem decapitantur, vel secundum consuetudinem aliquarum regionum suspenduntur & eorum bona confiscantur, ac eorum filij infames perpetuò efficiuntur, & insuccessibiles fiunt, etiam hæreditatum extraneorum, vt habetur in l. quisquis. in principio, & in §. filij
7 verò. C. ad legem iuliam maiest. † at filij publicorum latronum, & nocturnorum depopulatorum agrorum non puniun-

tur ex pa

tur ex patris delicto, si igitur in minori delicto quis non tuetur ab eccclesia, ergo à fortiori in maiori, vt est crimen læsæ maiestatis, authentic. multò magis. C. de episcop. & cleric.
† ad idem facit, quia crimen læsæ maiestatis dicitur pessi- 8
mum omnium peccatorum, vt in authent. de nupt. §. si igitur.
† Tertio adduco, quod habetur in capitul. j. de homicid. in vj. 9
vbi hi qui faciunt aliquem per assasinos occidi, sunt excommunicati, & ab omni Christiano populo diffidati, quos clarum est, si ad ecclesias confugerent, ab illarum immunitate penitus alieni essent, & tamen haud dubium, quod crimen læsæ maiestatis illo maius est delictum, vt ex genere pœnæ clarè constat per supradicta. † facit etiam, quia vt videtur sentire Io- 10
annes de Anania, qui aliquem veneno necauit, non sentit beneficium dicto capitul. inter alia. de immunita. ecclesi. ita dixit idem Ioannes de Anania in capit. j. colum. ij. in princip. de homicid. de quo dixi suprà quest. x. versicul. Quartò fallit. in rubric. qualiter & à quibus crimen læsæ maiestatis commit. Et tenendo istam opinionem, non obstant allegata in contrarium, quibus respondeo. Et primò non obstat quod dicitur, quòd exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis, per text. in dicta l. nam quod liquidè. §. fina. ff. de pœn. legat. cum alijs suprà allegatis, ergo cùm casus noster non sit de exceptuatis remanet sub regula. † Nam ista cõsequentia falsa est, 11
& est ratio, quia exceptio regulam firmat, sed non ampliat, adeo quod plus in ea comprehendatur, quàm sit de natura regulæ, vt dixit Bartol. in l. generali. §. vxori. ff. de vsufruct. legat. & in l. quæsitum. §. denique. ff. de fundo instructo. & per Felynum in capitul. quoniam frequenter. columna prima versicul. ista & his similia. vt lit. non contesta. sed regula text. dicto capitul. inter alia, quæ generaliter loquitur de delictis quantumcunque grauibus, non comprehendit crimen læsæ maiestatis: † & est ratio, quia huiusmodi crimen requirit de 12
se specialem mentionem, comprobo, quia si sit alicui concessa abolitio omnium delictorum, seu criminum, non propterea censetur concessa abolitio criminis læsæ maiestatis, per ea quæ voluit Angelus in sua disputatione, quæ incipit, Exorta guerra. & Romanus in l. si quis in graui. in §. hi quoque. ff. ad Syllenian. Barbat. in tracta. de præstant. Cardinal. in quarta questiõne primæ partis, in versicul. sed pone quod aliquis, † vbi 13
dixit quod licet Cardinalis ex cõsuetudine liberare posset eum

qui ad mortem ducitur, si illi obuiet, attamen non liberabit reum criminis læsæ maiestatis,& habetur per D.Hipp.Marsil. præceptorem meum,in l.vnica.C.de rapt.virgin.nu.108.& in l.j.nu.23.ff.de quæstion.& idem in l.de minore.nu. 2.eodem titu.Alex.in l.de pupillo.§.si pluribus.ff.de oper.nou.nunciat. & idem Præceptor meus in singul.clxiiij.incipiente,nemo debet se submittere,faciunt etiã pro prædicta opinione quæ dixi suprà in rubric.quis de læs.maiest.crimin.cognos.possit.& ea quæ habentur per Felyn.in d.c.quoniam frequenter.in prima
14 & ij.col.† Secundò respondeo,quòd casus exceptus extenditur ex identitate rationis,vt not. Abb.in c.cùm dilecta, de confir. vtil.vel inutil.in v.no.Ergo à fortiori dicemus exceptũ casum nostrum,in quo non identitas sed maioritas rationis militat,
15 per supradicta.† Tertiò dicitur,quòd si diceremus casum nostrum comprehendi sub regula text.in d.c.inter alia.sequeretur absurdum, quòd sub regula remaneret casus longè maior quàm essent excepti,quod non est dicendum, quia quod absurditatem inducere posset,damnandum est, c.cùm satis absurdũ, de offic.Archidia.c.solite,de maior.& obedien.Abb.in c.iniu-
16 stum.de rerum permut.† vbi dixit,quòd valet arg.ab absurdo vitando.facit text.in l.nam absurdum.ff.de oper.libert.idem not.ex illo text. D.Guliel.Pontanus,Perusin .insignis doctor, & præceptor meus,in l.diuortio.in v.col.nu.7. ff.solut.matri. Cæpol.in l.exempli.in iij.notabil.ff.de ædil.edict. Et iste modus arguendi ab absurdo vitando est optimus, & concludens, vt per Socin.nepotem,in consi.x.col.iiij.nu.16.in ij.volu.& idẽ in consil.clxviij.col.xij.in princ.nu.74.eo.vol.nec obstat,quòd extrahens aliquem de ecclesia dicatur comittere crimen læsæ maiestatis;nam id sanè intelligitur,quando is qui ab ecclesia extrahitur ex iuris dispositione, inde extrahi non potest,secus in casibus non prohibitis,vt est casus noster, & ita seruari vidi
17 in reis criminis læsæ maiestatis,† & etiam apud antiquos Romanos seruatum legi, quòd Crassus Brutus nomine, in bello Latino,conuenit cum Latinis certa mercede, portas vrbis eis aperire,& cùm in hoc deprehensus fuisset, ad Paladis auxiliare templum confugit, pater verò illius Cassius occlusis dicti Templi foribus necatum filium fame, insepultum abiecit.
18 † Nunquid autem excommunicatus, blasphemus qui consuetus est blasphemare Deum & gloriosam Virginem,Iudæi,infideles,& sacrilegi, gaudeant immunitate ecclesie?Vide vltra dicta

dicta per doct.in d.c.inter alia.& in c.fin.de immunit.ecclesiarum.Nicola.Boër.Decisi.cx.in prima parte suarum decisionũ. & eandem decision.cix.eadem parte, & de excommunicato, idem tenuit Mantua.in consi.lx.nu.4.& 5.vbi dixit,quòd gaudet immunitate ecclesiæ.† De hæretico etiam est dicendum 19 quòd non gaudeat immunitate ecclesiæ.gloss.in authentic.de mandat.princ.§.neque autem,col.iij.Gondisal. Villadiego,in tract.de hæreti.q.xj.

SVMMARIVM.

1 *An valeat statutum quòd in crimine læsæ maiestatis puniantur etiam fratres delinquentis,ne tepidi,& remissi sint circa fratrum suorum insolentias cohibendas & reprehendendas?*

2 *Statutum Florentiæ,quòd vno de familia delinquente alij puniantur valet.*

3 *Statutum huiusmodi locum sibi non vendicat contra fratres & affines delinquentis absentes,& penitus ignorantes voluntatem fratris.*

4 *Item locum sibi non vendicabit contra fratrem seu affinem delinquentis,cui idem delinquens erat inimicus.*

5 *Item locum sibi non vendicaret, quando frater esset adeo ceruicosæ naturæ,quòd fratris & aliorum admonitiones omnino contemneret.*

QVAESTIO IIII.

VARTO quæro:an valeat statutum, quod in 1 crimine læsæ maiestatis puniantur etiam fratres delinquentis,ne tepidi & remissi sint circa fratrũ suorũ insolentias cohibendas,& reprehendendas? Videtur dicendum statutum prædictũ valere, per ea quæ voluit Bart.in quodam suo consilio,incipiente.Christi nomine amen,videtur quòd vigore dicti arbitrij,vbi cõsuluit, valere statutũ Florentinum,quod pro consortibus delinquentibus alij tenerentur,dicens verisimile esse quòd faciliùs abstinebunt ab huiusmodi delictis,si videbunt alios de sua familia ex eorũ delicto puniri,quod cõsi.refert & sequitur Petr.de Ancha.in c.j.in xj.prin.q.extr.de cõsti.& post eum Decius,in cõsi. lxiiij.& diligenter pro viribus.col.ij.in princ.in versi.quantũ verò ad Ducalis,in primo volu.& idem tenet Bartol.in l.iure

2 prouisum.C.de fabricens.libr.xj.† vbi ex illo text.colligit Argumentum valere statutum Florentię, quod vno de familia delinquente alij puniantur, idem in l.j.§.familiæ. ff. de public. & idem Bart.in tract.de repræsal.in iij.q.princip.& idem post Guid.de Suza.in l.sancimus.C.de pœn.idem tenuit Decius, in præalleg.consil.lxiiij.col.ij.vbi concludit, quod vigore similis statuti, dicentis, quod collaterales eius qui crimen læsæ maiestatis commisit, puniantur vltimo supplicio, frater qui erat absens à fratre, & cum quo non in amicitia puniri nō deberet. & propterea ista ratione consuluit, quod Dom.Princiuallis de Lampugnano frater Ioannis Andrææ, qui Galeatium Mariam Mediolani Ducem interemit in pœna statuti prædicti non inciderit, ex eo quod dictum statutum, seu constitutio Ciuitatis Mediolani exprimit rationem, quare vult collaterales delinquentis puniri, ne tepidi sint & remissi circa collateraliū suo-
3 rum cohibendas, & reprehendendas Insolentias.† Et ex deductis per Deci.in d.consil.xlvj. notabiliter infertur huiusmodi statutum locum sibi non vendicare cōtra fratres, & affines delinquentis absentes & penitus ignorantes, voluntatem fratris volentis huiusmodi nefandissimum facinus comittere, quibus non est quid imputandum, si fratris vel affinis insolentiam nō
4 cohibuere.† Secundò quod idem statutum locum sibi non vendicabit contra fratrem seu affinem delinquentis, cuius idem delinquens erat inimicus, per iura & rationes adductas per Deci. in d.consil. lxiiij. colum. iij.& iiij. quas videre poteris, idem tenuit Alciat.in l.j.§.siquis ita.nume.6.ff. de verb.oblig.
5 † Tertio, limitarem conclusionem prædictam non procedere, quando frater esset adeò ceruicosæ naturæ quod fratris & aliorum admonitiones omnino contemneret, quia impossibilium nulla est obligatio.l. non dubium.C.de legibus.l. apud Iulianum.§.j.ff.de legat.pri.videmus enim quod impossibilitas excusat ab excommunicatione.c.quæstionis.& ibi gloss.& Doc.de Appel.de quibus obstinatis sic Ouidius, libr.primo, de Remedio amoris scripsit.

Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte
Respuit, atque odio verba monentis habet.

SVMMARIVM.

1 *An filius patrem damnatum pro crimine læsæ maiestatis alere teneatur.*

2 *Persona patris, & patroni sancta filio & liberto videri debet, esto quòd*

esto quod turpis esset.

3 *Filij receptantes patres bannitos vel hæreticos, pœna statuta contra receptatores talium non puniuntur, propter naturalem obligationem, quam filij erga parentes habent.*

4 *Filius patrem indigentem etiam infidelem alimentare tenetur.*

5 *Filius alimenta denegare non debet etiam patri rebelli.*

QVAESTIO .V.

VINTO quæro: an filius patrem damnatum pro crimine læsæ maiestatis alere teneatur? Dicas quod sic, per tex. in l. mutus. §. manente. ff. de iur. dot. vbi Paulus iurisconsultus voluit, quod filia patrem in exilium seu in insulam deportatum alere debeat. ad idem facit text. iuncta glos. tertia l. legatum. ff. de capti. & postlimi. reuers. & tex. in §. si vero contigerit, in authen. de incest. nupt. † Persona enim patris & patroni, sancta filio & liberto videri debet, esto quod turpis esset. l. liberto. & l. j. in fi. & l. honori. & l. licet. ff. de obsequi. liber. † hinc est quod propter naturalem obligationem quam filij erga parentes habent, filij receptantes patres bannitos vel hæreticos pœna statuta contra receptatores talium non puniuntur. l. fin. ff. de recept. & ita tenuit Alberic. in tracta. suo statutorum. parte iiij. q. vij. & Ioan. Igneus, in disputatione sua: An Rex Franciæ recognosc. Imperator. nume. 117. vbi expresse dixit, quod filius patrem damnatum pro crimine læsæ maiestatis alere tenetur. allegat text. in c. j. xxx. distinc. vbi præcipitur filio, quod patri subueniat, licet infideli. ad idem text. in §. j. in authen. de incest. nupt. in versicu. pascentes, & adducit not. in ca. non satis. lxxxvj. distinct. facit ad prædicta quæ voluit Henric. Boich. in cap. vnico. colum. fin. de exposit. & langui. † vbi dixit, quod filius patrem indigentem, etiam infidelem alimentare tenetur. Et prædictam opinionem, quod filius teneatur alere patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis, tenuit etiam Bartol. in tracta. suo de aliment. † vbi expresse dixit, quod etiam patri rebelli filius alimenta denegare non debet, facit illud Ciceronis in res. arusp. dicentis. Parentibus nos primum natura conciliat, quos non alere nefarium est. & alibi, in oratione post redit. ad senat. ad idem dicit: Parentes charissimos habere debemus, quod ab his vita, patrimonium, libertas, & Ciuitas, tradita est.

SVMMARIVM.

1 *Si filius crimen læsæ maiestatis commisit pro quo decapitari debe- ret per patrem sponte sua principi contra quem commisit præsen- tetur, an decapitari debeat.*

2 *Comes Palatinus filium suum qui læsæ maiestatis crimen contra Imperatorem commiserat, Imperatori præsentauit, Imperator vi- so text. in l. milites agrum. in §. desertorem. ff. de re milit. peper- cit illius vitæ, illúmque ad tempus in exilium misit.*

3 *Idem dicendum est in patre Hebræo præsentante filium, qui cri- men læsæ maiestatis commisit.*

4 *Sicuti pater Christianus in causa capitali admittitur ad defen- dendum filium, ita pater Hebræus admittitur ad defendendum filium Hebræum.*

5 *Iudei vtuntur iure communi quo ad iudicia.*

Si pater crimen læsæ maiestat. committat, & per filium principi præsentetur, an mori debeat.

QVAESTIO VI.

1 EXTO quæro: de notabili quæstione filius crimen læsæ maiestatis commisit, pro quo crimine si in fortiam iustitiæ peruenerit decapitari debet. l. quisquis. in princ. C. ad leg. iul. maies. Pater illum sponte sua principi contra quem filius deliquit, præsentauit, an decapitabitur, ex quo clarè constat ipsum crimen læsæ maiestatis in pricipem suum cui eum pater præsentauit, cõmisisse? Paul. de Cast. in l. propter insidias. C. qui accus. non possunt dixit quod non, per text. in l. milites agrum. §. desertorem. ff. de re milit. hanc etiam opin. tenuit Salyc. in d. l. propter insidias, per text. in d. §. desertorem. quem ad hoc notabilem esse dicit, & pro ista opinione dixit Rayner. de Forliui. in d. l. propter insidias. consuluisse in ciuitate Forliuij.

2 † & Paul. de Castr. ibidem refert, quod cum Comes Palatinus filium suum qui læsæ maiestatis crimen contra Imperatorem commiserat, Imperatori præsentasset, Imperator viso tex. in d. §. desertorem. pepercit illius vitæ, illúmque ad tempus in exilium misit, hanc opin. sequutus est Barth. Cæpol. in suis cautelis. cautel. j. & Augusti. de Arimin. in sua addit. ad tract. Angel. de malefic. in verbo. necnon ad querelam. versicul. vigesimo primo, &

primo,& Fely.in c.accusasti,col. vltima.de acusat.idem voluit D.Hippolytus de Marsil.magnus Criminalista, Præceptor & promotor meus,dum doctoratus gradum in almo Bononiensi Gymnasio de anno 1514. sumpsi. in l.j.§. auditum. nume.8. ff.ad leg.Cornel. de sicar.& idem in l.j.§.ad quæstionem.nu. 16.ff.de quæstio.& in l.vnius.§.seruus.nume.7.eodem tit.idem voluit Alciat.in c.placuit.in prima regula præsumptionum.in iiij.præsumptione. de præsumption. idem voluit Matthæ.de Afflict.in c.imperialem.§.insuper.nume.18.in titul.de prohibitio.feud.alienat.& Nicol.Boër.in tract.suo.de seditios.§.vij. & vlt.nume.27.† Idē dicendum esse arbitror in patre Hebręo 3
præsentante filium qui crimen læsæ maiestatis commisit.argu men.eorum quæ voluit Bartolom.Cæpol.in consi.lxxv. Pater potest admitti,† vbi consuluit,quod sicuti pater Christianus in 4
causa capitali admittitur ad defendendum filium,vt per doct. in l.seruum quoque.§.publicè.ff.de procurat. & in l.penul.§. ad crimen.ff.de public.iudic. & in c.veniens. ext. de accusat. Ita pater Hebræus admittitur ad defendendum filium Hebræum.† facit quia Iudæi vtuntur iure communi,quo ad iudi- 5
cial.Iudæi Romano.C.de Iudæ.† Quid autem econtra dice- 6
mus si pater crimen læsæ maiestatis committat, & per filium 7
principi præsentetur,an mori debeat? Dicas quod relaxabitur patri vita tantùm,intuitu filij illum præsentantis,vt notabiliter voluit Angel.in l.si adulterium cum incestu.in §.liberto.in fin.ff.de adulter.quem sequitur idem Dominus meus,de Marsil.in l.j.§.inauditum filium,nu.9.ff.ad leg. Cornel.de sicar.& in l.j.§.ad quæstionem.nume.16.& nume.17.ff.de questio.

SVMMARIVM.

1 *An licitum sit filio patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis impunè occidere,& econtra patri filium.*
2 *Pater honorari debet à filijs.*
3 *Filius qui non honorat patrem suum maledictus erit.*
4 *Filius qui maledixerit patri suo aut matri,morte morietur.*
5 *Miles qui patrem suum vel matrem maleficum appllat, militia priuandus est.*
6 *Filius dicitur pars corporis patris.*
Pater & filius censetur vna eadémque persona.
7 *Is qui se obligauit defendere aliquem aduersus omnes homines,*

non tenetur assumere defensionem aduersus filios, & proprios parentes.

8 *Filius patrem rem criminis læsæ maiestatis, & rebellem, impunè occidere potest.*

Idem dicendum, quando pater esset hostis fidei.

9 *Si pater adhuc damnatus nō esset principis, tamen vel patriæ se inimicum fecisset, à filio impunè interfici posset, & econtra filius à patre.*

10 *Plus patriæ quàm parentibus debemus.*

11 *Aduocatus debet potius aduocare pro patria, quàm pro patre.*

12 *Maior charitas est in patria quàm in patrem.*

Pro republica filius in patrē, & pater in filium insurgere debet.

13 *Crassus Brutus eius filium pro crimine læsæ maiestatis, qualiter puniuit.*

14 *Vxor an virum bannitum pro crimine læsæ maiestatis impunè occidere posit.*

QVAESTIO VII.

1 SEPTIMO quæro: an licitum sit filio patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis impunè occidere, & econtra patri filium? Videtur in hac quæstione dicendum quod nō, quia pater quamuis impius, crudelis, & contemptor legum sit, tamen pater est, vt inquit text. in §. j. in fin. in authen. de incest. nupt. colum. ij. & idem de filio not. in l. iij. § emancipatus. ff. de

2 bonor. possessio. contratabul. † facit, quia scriptum est Eecclesi. c. 4. Qui honorat patrem suum iocundabitur in filijs, & in die orationis suæ exaudietur. & ibidem. Qui honorat patrem suū, vita viuet longiore. & ibidem rursus. Qui timet dominum, honorat parentes. & rursus ibidem. Honora patrem tuum, vt superueniat tibi benedictio à Domino. & eod. libr. c. vij. Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris, memen-

3 to quoniam nisi per illos natus non fuisses. † & scriptum est Deute. c. 16. Maledictus qui non honorat patrem suum, & eod. lib. c. v. Honora patrem tuum, & matrem, sicut præcepit tibi dominus Deus tuus, vt longo viuas tēpore, & bene sit tibi in ter-

4 ra. † Et dicitur Leuit. c. 20. Qui maledixerit patri suo, aut matri morte moriatur. facit quod voluit Marti. de Laud. in tracta.

cta.suo.de milit.q.xxj. † vbi dixit, quòd miles qui patrē suum 5
vel matrē maleficum appellat, militia priuandus est, qui tract.
habetur, in v. Tomo tractat. secundum impresionem Venetam. ad idem facit, quod voluit Cicero lib. j. Epist. familia. in Epistola ad Lentulum, vbi dixit, Vim neque patriæ, neque parenti afferre oportet. & rursus idem Cicero, in oratio. pro Roscio, sic inquit, Communio sanguinis portentum atque monstrum certissimum est esse aliquem humana specie & figura, qui tantùm immanitate bestias vicerit, vt propter quos hanc suauissimam lucem aspexerit, eos indignissimè luce priuauit, cùm etiā feras inter se se, partus, atque educatio, & natura ipsa
conciliet. † ad idem facit, quia filius dicitur pars corporis pa- 6
tris, vt ait Aristotel. lib. v. Ethicor. ad idem text. in l. cùm scimus. §. vltim. C. de agricol. & censit. libr. xj. Quinimò, pater & filius censentur vna & eadem persona. l. fin. C. de impuber. & aliis substitut. Comprobatur opinio prædicta, ex eo quòd suprà, in v. proxima præcedenti q. dixi, vbi conclusum fuit ex mente doctorum, quòd filius patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis alere tenetur, ad quod optimè facit text. in supra allegat. §. j. in fin. in authent. de incest. nupt. colum. ij. nam si teneremus quòd filius patrē rabellem impunè occidere posset, vtique non teneretur eidem alimenta præstare: cùm denegare alimenta sit necare. l. necare. ff. de liber. agnoscend. & l. fi.
C. de alen. liber. † facit, quia is qui se obligauit defendere ali- 7
quem aduersus omnes homines, non tenetur assumere defensionem aduersus filios, & proprios parentes, ita dixit solennis doctor præceptor meus, Domin. Carol. Ruin. consil. xliij. Quia ad plenum, colum. penult. versicul. præterea. numer. 18. in iiij.
volumi. allegat glos. in c. de feriis. xxij. q. † Contrariam verò 8
partem quòd imò filius patrem reum criminis læsæ maiestatis, & rebellem impunè occidere possit, tenuit Angel. in l. falsaciter. C. de abolitio. & idem in l. famosi. in versic. sequitur in text. ff. ad legem iul. maiest. & idem Angel. in consilio ccxxiij. pro decisione consultationis, in princi. vbi dixit, quòd patriam oppugnantes à liberis, & parentibus occidi possunt, & parricidij, vel legis Corneliæ nullam pœnam subeunt, allegat text. in l. minimè. ff. de religios. & sumpt. funer. & ibi glo. vbi Alex. idē sequitur, & ampliat idē etiam esse quādo pater esset hostis
fidei. † Quinimò etiam si pater adhuc damnatus non esset, 9
principis tamen vel patriæ si se inimicum fecisset, à filio impunè interfi-

ne interfici posset,& ecõtra filius à patre. ita voluit Io.Igneus in sua disputatione,an Rex Franciæ recognosc.Imperat.nu.116.
10 † & ratio est, quia plus patriæ quàm parentibus debemus, vt habetur in l.veluti.vbi Bart.& alij,ff.de iusti.& iur.& quòd filius magis patriæ quàm patri sit obligatus,facit dictum Bald. in l.qui necessitati. C.de aduoc.diuers.iudic. & Alexand. in l.
11 veluti.ff.de iusti.& iur. † vbi tenuerunt,quòd aduocatus debet potius aduocare pro patria,quàm pro patre.subdit tamẽ idem Igneus ibidem,quòd prædicta procedunt in foro contentioso.
12 Sed quòd in foro animæ, & pœnitentiali dubitaret, † & pro prædicta opinione facit, quia maior charitas est in patriam quàm in patrem.glos.in l.veluti.ff.de iust.& iur. quæ citat illud Ciceronis,in primo Officiorum.cuius hęc sunt verba: Vnicuique nostrum chari sunt parentes,chari sunt liberi, & familiares, sed omnes hominum charitates vna patria complexa est, pro qua non dubitet quis mortem appetere. & idem Cicero,de somnio Scipionis, inquit, Omnibus qui patriam auxerint,adiuuerint,atque seruauerint,certum esse in cœlo diffinitum locum, vbi beati sempiterno æuo fruantur.facit tex. in l. j.§.si ea,ibi,Reipublicæ nascimur.ff.de ventr.in possessio.mittend.& text.in d.l.minimè.ff.de religios.& sumpt.funer. facit etiam pro ista opinione gloss. in c.j. de conuersi.infideli. quæ dixit, quòd pro Republica filius in patrem, & pater in filium
13 insurgere debet. †ad id etiam facit,quòd in Romanorum Historiis legitur,quòd Crassus Brutus nomine, in bello Latino, pacta cum Latinis mercede, portas vrbis eis aperire policitus, deprehensus in hoc, ad Palladis auxiliare templum confugit, at eius pater Cassius occlusis dicti templi foribus necatum filium fame insepultum abiecit. Quid dicendum sit in præsenti difficultate,dubius sum,quia vt vtar verbis Virgilij, in primo Eneidos,Hinc inde vaste rupes, approbo, tamen Ignei distinctionem suprà relatam,quod aut loquimur in foro animæ, & tunc locus erit primæ opinioni,quòd filius patrem damnatum etiã pro læsæ maiestatis crimine interficere impunè nõ possit, aut sumus in foro fori, & sic in foro iudiciali, & eo casu nunquam consulerem,quòd filius patrem qui crimen læsæ maiestatis contra principem vel suam Rempublicam commisisset, occideret,sed si casus eueniret, dicerem eum puniri non debere,per prędicta.ad hoc accedat,quod voluit Alciat.in l.bonafides.num.11.ff.deposit.vbi dixit,quòd si pater hostis publicus sit
iudic

iudicatus, mandatúmque sit, vt quicunque possit eum occidat, dicendum erit, quòd si iuris rigorem spectemus, filius huic legi parere teneatur. allegat text. in d.l. minimè. ff. de religios. & sumptib. funer. Sed si naturalem intueamur æquitatem, secus erit. Humanius autem agendo, dicendo erit filium tali decreto non teneri, sed si id fecerit, pœnam non mereri. † Sed quid di- 14
cemus de vxore, an virum bannitum pro crimine læsæ maiestatis impunè occidere possit? Dicas quòd non, ita consuluit Bartholom. Cæpol. in consil. suo v. Casus talis est, quem sequitur Ioan. Franc. Ripa, in l. si constante. col. x. nume. 48. ff. solut. matrim. & pro ista opinione faciunt ea quæ dixi suprà in rubr. de pœn. quas filij incur. patr. commit. crim. læsæ maiest. quæstione xix. xx. & xxj.

SVMMARIVM.

1 *Statutum concedens abolitionem criminum delinquentibus, an comprehendat etiam crimen læsæ maiestatis.*
2 *Abolitio criminis læsæ maiestatis est de reseruatis principi, sicuti est illius cognitio.*
3 *Crimen læsæ maiestatis, requirit specificam mentionem in abolitione.*
4 *In generali sermone non veniunt ea quæ requirunt specialem mentionem.*

QVAESTIO VIII.

1 OCTAVO quæro: An statutum concedens abolitionem criminum delinquentibus, comprehendat etiam crimen læsæ maiestatis? Breuiter dicas quòd non. ita voluit Angel. in disputatione sua, quæ incipit, exorta guerra. & Roman. in l. si quis in graui. §. hi quoque. ff. ad Syllenian. & Dominus meus de Marsil. in l. vnica. C. de rapt. virgin. numer. 108. idem in l. j. numer. 23. ff. de quæstion. Idem in l. de minore. nu. 2. ff. eodem titu. Alexand. in l. de pupillo, §. si pluribus, ff. de oper. nou. nunciatio. & idem Dominus meus in singulari suo, cxlvj. incipien. Nemo debet se submittere, & erit ratio huius decisionis, † quia 2 abolitio criminis læsæ maiestatis est de reseruatis Principi, sicuti est illius cognitio, vt vidimus suprà in rubric. quis de læsæ maiesta. crim. cognosc. possit, † & istud crimen, cùm illius cognitio, 3 & punitio sit de reseruatis principi, requirit specialem

mentio

mentionem,vt per Andr.de Isern.& Matth.de Afflict.in c.j.§. & bona committentium. numer.46.in titul.quæ sint regal.in
4 vsibus feudor. † facit, quia ea quæ requirunt specialem mentionem,non veniunt in generali sermone,glos.in c.inquisitionis.de hæretic. in vj. & dixi suprà loco præallegato.hoc etiam tenuit Anton.Capit.in suis decision.Neapol.decis.cxxx.nu.56. allegat ad hoc Barbat.in consil.xij.in ij.volum.

SVMMARIVN.

1 *An licitum sit supplicare Papæ vel Principi pro his, qui læsæ maiestatis crimen in eos commiserunt.*
2 *Princeps Deus mundi dicitur.*
3 *Supplicari non debet pro clerico turbante statum Ciuitatis suæ.*
4 *Supplicare licet principi pro reis cæterorum criminum.*
5 *Aduocare an liceat pro filiis rebellium,seu pro ipsis rebellibus,& his qui crimen læsæ maiestatis commiserunt.*
6 *Aduocati interuenire non debent pro hæreticis.*
7 *Aduocatus & defensor interuenire potest, quando agitur de damnāda rei criminis læsæ maiestatis memoria, post eius obitum, & similiter quando agitur de damnanda memoria eius qui de heresi est inculpatus.*

QVAESTIO IX.

1 NONO quæro:An licitum sit supplicare Papæ vel Principi pro his qui læsæ maiestatis crimen in eos commiserunt? Dicas quòd non,imò supplicantes pro huiusmodi delinquentibus perpetuæ infamiæ pœnam incurrunt.l.quisquis.§.iubemus.C.ad legem iul.maiestat.& ibidem notat Angel.adducens illud,quod habetur Reg.capit.ij.vbi dicitur, si peccauerit vir in virum,placari ei potest Deus,si autem in Deum peccaue-
2 rit,quis orabit pro eo?quasi dicat nullus.†princeps enim Deus mundi dicitur,vt not.in l.imperialem, in fin.de prohibit.feud. alien.per Federic.& dicitur princeps habere celeste arbirrium.
3 l.j.in fin.C.de summa Trinit. † & dixit Angel.in d.l.imperialem . quòd pariformiter supplicari non debet pro clerico turbante statum Ciuitatis suæ.Quinimò ab ea eiici debet,per centum milliaria,allegat tex.in l.siquis.C.de episc.& cleric.ad idē vide

vide Bart.in l.in furti.§.ope.in princip.versic.Tamen circa hoc dicas.ff.de furt.comprobatur conclusio prædicta, quia nemo veniam expectare debet à Domino, contra quem huiusmodi nefandissimum crimen est molitus, vt in simili dixit text.in l. vnica.C.de Thesaur. libr.x.& in l.fin. §.cùm autem. C.de iur. deliberand. † in cæteris verò delictis supplicare licet Principi, 4
l.cùm reus. C.de pœnis. Imò & delinquentes sæpius restituit etiam quo ad omnia, l.j. C.de sentent.pas.& l.fallaciter.C.de abolit.& hoc etiam voluit Ioan.Igneus in sua disputatione,an Rex Franciæ Imperatorem recognosc. nume.113. † Sed an li- 5
cebit aduocare pro filiis rebellium,seu pro ipsis rebellibus, & his qui crimen læsæ maiestatis commiserunt? Et dicendum quòd non.facit ad hoc text.in c.felicis.in princip.ibi,vel defensauerit,de pœn. in vj.vbi dicitur, quòd is qui scienter defensauerit eum qui Cardinalem offendit, sicut reus criminis læsæ maiestatis perpetuò infamis esse debet, ac aliis pœnis subiicitur, de quibus ibidem. & ita tenuit Matth.de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium.numer.40.in titul.quæ sint Regal.
† idem dicendum est in crimine Hæresis, in quo aduocati in- 6
teruenire non debent.c.si quis aduersus. de hæret. idem habetur in c.fin.de hæret.in vj. Et pro prædicta conclusione, quòd aduocatus interuenire non possit pro eo qui crimen læsæ maiestatis commisit,text. est etiam,in d.l.quisquis.§.denique Iubemus.C.ad legem iul.maiest.& habetur per Bartol.in extrauagan.ad reprimend.in verb.sine strepitu,de quo dixi suprà in rubr.qualit.in crim.læsæ maiestat.procedat.q.iiij. † Attamen 7
quãdo agitur de dãnanda rei criminis læsæ maiestatis memoria post eius obitũ,& similiter quãdo agitur de damnanda memoria eius qui de hæresi est inculpatus, aduocatus & defensor interuenire potest,vt per Bald.in l.reos.in fin.C.de accusat. & latè habetur per Præposit.in c.si quando.column.iij. ij.q.vij.& dixi latius suprà in rubric.qualiter in crim.læsæ maiestat.procedat.q.xxvij.

SVMMARIVM.

1 *Receptatores reorum criminis læsæ maiestatis qua pœna puniantur.*

2 *Filius receptans patrem damnatũ de crimine læsæ maiestatis, siue post huiusmodi crimen commissum, ante condemnationem siue post condemnationem, an pœna capitis puniri possit.*

3 *Bannum & excommunicatio æquiparantur.*
4 *Filius receptans patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis commisso in personam principis, siue eius lateri astantium, non est immunis ab aliquali pœna extraordinaria.*
5 *Affinis vel consanguineus receptans affinem vel consanguineum qui contra Cardinalem deliquit, in terminis c. fœlicis, de pœn. in vj. non punitur pœna ordinaria, de qua ibi.*
6 *Vxor receptans virum bannitum vel condemnatum de crimine læsæ maiestatis, an puniatur pœna receptatorum.*
7 *Receptator qui per vim, & violētiam sibi illatam, à bannito vel condemnato, receptauit eum, nullatenus puniri debet.*
8 *Receptator banniti vel condemnati de crimine læsæ maiestatis ita demum punitur, si scienter delinquentem receptat, secus si ignoranter, dummodo notorium non sit receptatum esse delinquentem.*
9 *Scientem non ignorantem lex vult obligari.*
10 *Per notorium probatur scientia.*
11 *Violator pacis nō potest impunè receptari ab agnato, nisi per ignorantiam illum agnatus receptauerit.*

QVAESTIO X.

1 DECIMO quæro: qua pœna puniantur receptatores reorum criminis læsæ maiestatis? Dicas quòd capite puniuntur. Bart. in l. fin. C. de fabricens. & in l. omnes. C. de agricol. & censit. libr. x. & not. in l. j. ff. de recept. Et ita seruari vidisse in decreto regio lato in morte Domini Andrææ de Isernia, testatur Matth. de Afflict. in titul. quæ sint regal. in §. & bona committentium, col. iiij. versicul. vigesimum secundum speciale, in
2 vsibus feudor. † Sed quid dicemus de filio receptante patrem damnatū de crimine læsæ maiestatis, siue post huiusmodi crimen commissum, ante condemnationem, siue post condemnationem, vtrum tali pœna puniri possit? Dicas quòd videtur dicendum quòd non, vt voluit Alberic. in tract. suo statut. parte iiij. q. vij. vbi dixit, quòd filij receptantes Patres bannitos, vel Hæreticos, pœna receptatorum non puniuntur, adducit text. in l. fin. ff. de receptator. & text. in c. inter alia. de senten. excom
3 municat. & xj. q. iij. quoniam multos, † dicens quòd Bannum, & excommunicatio æquiparantur, allegat text. in c. j. in tit. hic
4 finitur lex Corad. deinde consuetu. regni, incip. † Dixerim ego in hoc

in hoc articulo:filium receptantem patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis non esse immunem ab aliquali pœna extraordinaria,quando in personam Principis, siue eius lateri astantium huiusmodi crimen commissum fuerit, iuxta terminos tex.in l.quisquis.C.ad leg.iul.maiest.videmus enim, quòd tali casu filius & si nil deliquerit,punitur tamen, ex delicto patris,vt in d.l.quisquis.§.filij vero. quinimò vt suprà vidimus, q.vij.proxima præcedente,licet filio impunè occidere patrem rebellem.vel damnatum de crimine læsæ maiestatis, faciunt ad prædicta quæ voluit Petr.de Anch.post glos.ibi.in c.felicis. colum.pri.versicul.Et circa receptatores.de pœn.in vj. † vbi dixit, quòd affinis vel consanguineus receptans affinem vel consanguineum qui contra Cardinalem deliquit, in terminis d. c. felicis,non punietur pœna ordinaria,de qua ibi,& idem voluit in terminis quæstionis nostræ Andr. de Isern.in const. Regni, quæ incipit Patarenorum,in vers.ratio quare. n.2.in tit. de recepta.Patare.& Dominic.in d.c.felicis,col.iij.circa fin.in versi. in glos.in verb.receptauerit.idem voluit Archidiac.in d.c.felilis.col.ij.in versi.receptauerit,vbi dixit,consanguineos receptãtes consanguineum delinquentem,non puniri in casu prædicti c. hoc tamen sanè intellige, scilicet pœna inibi statuta contra receptantes delinquentes,qui in Cardinalem insurrexerunt,attamen in totum non excusantur:mitiori etenim pœna cum eis agendum erit d.l.fin.ff.de receptat.& ita tenent Cyn. & Bald. in l.pri.C.de his qui latron.vbi dicunt,quòd mitiori pœna puniuntur receptantes proximum, vel patronum, quàm si aliàs non esset persona coniuncta,quod voluit Alexand.in addit. ad Bartol.in d.l.fin.ff. de receptat.† Quid autem dicendum sit de vxore receptante virum Bannitum, vel damnatum de crimine læsæ maiestatis? Dixi suprà in rub.de pœn, quas filij incur, patre committ. crim. læsæ maiest.q.xx.vbi conclusi, quòd pœna receptatorum non puniatur.& dictis ibidem adde,quòd ita tenuit etiam Andr.de Iser.in constit. regni, quæ incipit, Patarenorum,nu.5. in rubr.de recep.Patare.& Alex.in d.addit. sua ad Bar.in d.l.fin.ff.de recepta.†Prædictam conclusionem de receptante condemnatum,dicas non habere locum,quando bannitus vel condemnatus violentiam fecisset receptatori, qui per vim illum receptasset:nam eo casu ille nullatenus puniri debet,vt dixit Alex.loco proximè allegato, & idem voluit Bald. in tract.suo statut.in verbo receptare,versi. statutum dicit.

E

SVMMARIVM.

1 *Si filius crimen læsæ maiestatis commisit pro quo decapitari deberet per patrem sponte sua principi contra quem commisit præsentetur, an decapitari debeat.*

2 *Comes Palatinus filium suum qui læsæ maiestatis crimen contra Imperatorem commiserat, Imperatori præsentauit, Imperator viso text. in l. milites agrum. in §. desertorem. ff. de re milit. pepercit illius vitæ, illúmque ad tempus in exilium misit.*

3 *Idem dicendum est in patre Hebræo præsentante filium, qui crimen læsæ maiestatis commisit.*

4 *Sicuti pater Christianus in causa capitali admittitur ad defendendum filium, ita pater Hebræus admittitur ad defendendum filium Hebræum.*

5 *Iudæi vtuntur iure communi quoad iudicia.*
Si pater crimen læsæ maiestat. committat, & per filium principi præsentetur, an mori debeat.

QVAESTIO VI.

1 EXTO quæro: de notabili quæstione filius crimen læsæ maiestatis commisit, pro quo crimine si in fortiam iustitiæ peruenerit decapitari debet. l. quisquis. in princ. C. ad leg. iul. maies. Pater illum sponte sua principi contra quem filius deliquit, præsentauit, an decapitabitur, ex quo clarè constat ipsum crimen læsæ maiestatis in pricipem suum cui eum pater præsentauit, cõmisisse? Paul. de Cast. in l. propter insidias. C. qui accus. non possunt dixit quod non, per text. in l. milites agrum. §. desertorem. ff. de re milit. hanc etiam opin. tenuit Salyc. in d. l. propter insidias, per text. in d. §. desertorem. quem ad hoc notabilem esse dicit, & pro ista opinione dixit Rayner. de Forliui. in d. l. propter insidias. consuluisse in ciuitate Forliuij.
2 † & Paul. de Castr. ibidem refert, quod cum Comes Palatinus filium suum qui læsæ maiestatis crimen contra Imperatorem commiserat, Imperatori præsentasset, Imperator viso tex. in d. §. desertorem. pepercit illius vitæ, illúmque ad tempus in exilium misit, hanc opin. sequutus est Barth. Cæpol. in suis cautelis. cautel. j. & Augusti. de Arimin. in sua addit. ad tract. Angel. de malefic. in verbo. necnon ad querelam. versicul. vigesimo primo, &

primo,& Fely.in c.accusasti,col.vltima.de acusat.idem voluit D.Hippolytus de Marsil.magnus Criminalista, Præceptor & promotor meus,dum doctoratus gradum in almo Bononiensi Gymnasio de anno 1514. sumpsi. in l.j.§. auditum. nume.8. ff.ad leg.Cornel. de sicar.& idem in l.j.§.ad quæstionem.nu. 16.ff.de quæstio.& in l.vnius.§.seruus.nume.7.eodem tit.idem voluit Alciat.in c.placuit.in prima regula præsumptionum.in iiij.præsumptione. de præsumption. idem voluit Matthæ.de Afflict.in c.imperialem.§.insuper.nume.18.in titul.de prohibitio.feud.alienat.& Nicol.Boër.in tract.suo.de seditiosi.§.vij. & vlt.nume.27.† Idē dicendum esse arbitror in patre Hebręo 3
præsentante filium qui crimen læsæ maiestatis commisit.argu men.eorum quæ voluit Bartolom.Cæpol.in consi.lxxv. Pater potest admitti,† vbi consuluit,quod sicuti pater Christianus in 4
causa capitali admittitur ad defendendum filium,vt per doct. in l.seruum quoque.§.publicè.ff.de procurat. & in l.penul.§. ad crimen.ff.de public.iudic. & in c.veniens. ext. de accusat. Ita pater Hebræus admittitur ad defendendum filium Hebræum.† facit quia Iudæi vtuntur iure communi,quo ad iudi- 5
cial.Iudæi Romano.C.de Iudæ.† Quid autem econtra dice- 6
mus si pater crimen læsæ maiestatis committat, & per filium principi præsentetur,an mori debeat? Dicas quod relaxabitur patri vita tantùm,intuitu filij illum præsentantis,vt notabiliter voluit Angel.in l.si adulterium cum incestu.in §.liberto.in fin.ff.de adulter.quem sequitur idem Dominus meus,de Marsil.in l.j.§.inauditum filium,nu.9.ff.ad leg. Cornel.de sicar.& in l.j.§.ad quæstionem.nume.16.& nume.17.ff.de questio.

SVMMARIVM.

1 *An licitum sit filio patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis impunè occidere,& econtra patri filium.*
2 *Pater honorari debet à filijs.*
3 *Filius qui non honorat patrem suum maledictus erit.*
4 *Filius qui maledixerit patri suo aut matri,morte morietur.*
5 *Miles qui patrem suum vel matrem maleficum appellat, militia priuandus est.*
6 *Filius dicitur pars corporis patris.*
Pater & filius censetur vna eadémque persona.
7 *Is qui se obligaunt defendere aliquem aduersus omnes homines,*

cta.ſuo.de milit.q.xxj. † vbi dixit,quòd miles qui patrẽ ſuum 5
vel matrẽ maleficum appellat,militia priuandus eſt,qui tract. habetur, in v.Tomo tractat.ſecundum impreſsionem Venetam.ad idem facit, quod voluit Cicero lib.j.Epiſt.familia.in Epiſtola ad Lentulum,vbi dixit,Vim neque patriæ, neque parenti afferre oportet. & rurſus idem Cicero,in oratio.pro Roſcio,ſic inquit, Communio ſanguinis portentum atque monſtrum certiſsimum eſt eſſe aliquem humana ſpecie & figura, qui tantùm immanitate beſtias vicerit, vt propter quos hanc ſuauiſsimam lucem aſpexerit,eos indigniſsimè luce priuauit, cùm etiã feras inter ſe ſe,partus,atque educatio,& natura ipſa
conciliet. † ad idem facit, quia filius dicitur pars corporis pa- 6
tris, vt ait Ariſtotel.lib.v. Ethicor. ad idem text.in l.cùm ſcimus.§.vltim.C.de agricol.& cenſit.libr.xj.Quinimò,pater & filius cenſentur vna & eadem perſona. l.fin. C.de impuber.& aliis ſubſtitut. Comprobatur opinio prædicta,ex eo quòd ſuprà, in v. proxima præcedenti q. dixi, vbi concluſum fuit ex mente doctorum, quòd filius patrem damnatum de crimine læſæ maieſtatis alere tenetur,ad quod optimè facit text.in ſupra allegat.§.j.in fin.in authent.de inceſt.nupt.colum.ij.nam ſi teneremus quòd filius patrẽ rabellem impunè occidere poſſet,vtique non teneretur eidem alimenta præſtare: cùm denegare alimenta ſit necare.l.necare.ff.de liber.agnoſcend.& l.fi.
C. de alen.liber. † facit, quia is qui ſe obligauit defendere ali- 7
quem aduerſus omnes homines, non tenetur aſſumere defenſionem aduerſus filios,& proprios parentes, ita dixit ſolennis doctor præceptor meus, Domin.Carol.Ruin.conſil.xliij.Quia ad plenum,colum.penult.verſicul.præterea. numer.18. in iiij.
volumi.allegat gloſ. in c.de feriis.xxij.q. † Contrariam verò 8
partem quòd imò filius patrem reum criminis læſæ maieſtatis,& rebellem impunè occidere poſsit, tenuit Angel. in l.fallaciter.C.de abolitio.& idem in l.famoſi. in verſic.ſequitur in text.ff.ad legem iul.maieſt.& idem Angel.in conſilio ccxxiij. pro deciſione conſultationis,in princi.vbi dixit, quòd patriam oppugnantes à liberis,& parentibus occidi poſſunt,& parricidij, vel legis Corneliæ nullam pœnam ſubeunt, allegat text. in l.minimè.ff.de religioſ.& ſumpt.funer.& ibi glo.vbi Alex. idẽ ſequitur,& ampliat idẽ etiam eſſe quãdo pater eſſet hoſtis
fidei. † Quinimò etiam ſi pater adhuc damnatus non eſſet, 9
principis tamen vel patriæ ſi ſe inimicum feciſſet,à filio impunè interfi-

nè interfici posset,& ecōtra filius à patre. ita voluit Io.Igneus in sua disputatione,an Rex Franciæ recognos. Imperat.nu.116.
10 † & ratio est, quia plus patriæ quàm parentibus debemus, vt habetur in l.veluti.vbi Bart.& alij,ff.de iusti.& iur.& quòd filius magis patriæ quàm patri sit obligatus,facit dictum Bald. in l.qui necessitati. C.de aduoc.diuers.iudic. & Alexand. in l.
11 veluti.ff.de iusti.& iur. † vbi tenuerunt,quòd aduocatus debet potius aduocare pro patria,quàm pro patre.subdit tamē idem Igneus ibidem,quòd prædicta procedunt in foro contentioso.
12 Sed quòd in foro animæ, & pœnitentiali dubitaret, † & pro prædicta opinione facit, quia maior charitas est in patriam quàm in patrem.glos.in l.veluti.ff.de iust.& iur. quæ citat illud Ciceronis,in primo Officiorum.cuius hęc sunt verba: Vnicuique nostrum chari sunt parentes,chari sunt liberi, & familiares, sed omnes hominum charitates vna patria complexa est, pro qua non dubitet quis mortem appetere. & idem Cicero,de somnio Scipionis, inquit, Omnibus qui patriam auxerint,adiuuerint,atque seruauerint,certum esse in cœlo diffinitum locum, vbi beati sempiterno æuo fruantur.facit tex. in l. j.§.si ea,ibi,Reipublicæ nascimur.ff.de ventr.in possessio.mittend.& text.in d.l.minimè.ff.de religios.& sumpt.funer. facit etiam pro ista opinione gloss. in c.j. de conuersi.infideli. quæ dixit, quòd pro Republica filius in patrem, & pater in filium
13 insurgere debet. †ad id etiam facit,quòd in Romanorum Historiis legitur,quòd Crassus Brutus nomine, in bello Latino, pacta cum Latinis mercede, portas vrbis eis aperire policitus, deprehensus in hoc, ad Palladis auxiliare templum confugit, at eius pater Cassius occlusis dicti templi foribus necatum filium fame insepultum abiecit. Quid dicendum sit in præsenti difficultate,dubius sum,quia vt vtar verbis Virgilij, in primo Eneidos,Hinc inde vaste rupes, approbo, tamen Ignei distinctionem suprà relatam,quod aut loquimur in foro animæ, & tunc locus erit primæ opinioni,quòd filius patrem damnatum etiā pro læsæ maiestatis crimine interficere impunè nō possit, aut sumus in foro fori, & sic in foro iudiciali, & eo casu nunquam consulerem,quòd filius patrem qui crimen læsæ maiestatis contra principem vel suam Rempublicam commisisset, occideret,sed si casus eueniret, dicerem eum puniri non debere,per prędicta.ad hoc accedat,quod voluit Alciat.in l.bonafides.num.11.ff.deposit.vbi dixit,quòd si pater hostis publicus sit
iudic

iudicatus, mandatúmque sit, vt quicunque posśit eum occidat, dicendum erit, quòd si iuris rigorem spectemus, filius huic legi parere teneatur. allegat text. in d.l. minimè. ff. de religios. & sumptib. funer. Sed si naturalem intueamur æquitatem, secus erit. Humanius autem agendo, dicendo erit filium tali decreto non teneri, sed si id fecerit, pœnam non mereri. † Sed quid di- 14
cemus de vxore, an virum bannitum pro crimine læsæ maiestatis impunè occidere posśit? Dicas quòd non, ita consuluit Bartholom. Cæpol. in consil. suo v. Casus talis est, quem sequitur Ioan. Franc. Ripa, in l. si constante. col. x. nume. 48. ff. solut. matrim. & pro ista opinione faciunt ea quæ dixi suprà in rubr. de pœn. quas filij incur. patr. commit. crim. læsæ maiest. quæstione xix. xx. & xxj.

SVMMARIVM.

1 *Statutum concedens abolitionem criminum delinquentibus, an comprehendat etiam crimen læsæ maiestatis.*

2 *Abolitio criminis læsæ maiestatis est de reseruatis principi, sicuti est illius cognitio.*

3 *Crimen læsæ maiestatis, requirit specificam mentionem in abolitione.*

4 *In generali sermone non veniunt ea quæ requirunt specialem mentionem.*

QVAESTIO VIII.

OCTAVO quæro: An statutum concedens abolitionem criminum delinquentibus, comprehendat etiam crimen læsæ maiestatis? Breuiter dicas quòd non, ita voluit Angel. in disputatione sua, quæ incipit, exorta guerra. & Roman. in l. si quis in graui. §. hi quoque. ff. ad Syllenian. & Dominus meus de Marsil. in l. vnica. C. de rapt. virgin. numer. 108, idem in l. j. numer. 23. ff. de quæstion. Idem in l. de minore. nu. 2. ff. eodem titu. Alexand. in l. de pupillo, §. si pluribus, ff. de oper. nou. nunciatio. & idem Dominus meus in singulari suo, cxlvj. incipien. Nemo debet se submittere, & erit ratio huius decisionis, † quia abolitio criminis læsæ maiestatis est de reseruatis Principi, sicuti est illius cognitio, vt vidimus suprà in rubric. quis de læsæ maiesta. crim. cognosc. posśit. † & istud crimen, cùm illius cognitio, & punitio sit de reseruatis principi, requirit specialem mentio

mentionem, vt per Andr. de Ifern. & Matth. de Afflict. in c.j.§. & bona committentium. numer. 46. in titul. quæ fint regal. in
4 vfibus feudor. † facit, quia ea quæ requirunt fpecialem mentionem, non veniunt in generali fermone, glof. in c. inquifitionis. de hæretic. in vj. & dixi fuprà loco præallegato. hoc etiam tenuit Anton. Capit. in fuis decifion. Neapol. decif. cxxx. nu. 56. allegat ad hoc Barbat. in confil. xij. in ij. volum.

SVMMARIVN.

1 *An licitum fit fupplicare Papæ vel Principi pro his, qui læfæ maieftatis crimen in eos commiferunt.*
2 *Princeps Deus mundi dicitur.*
3 *Supplicari non debet pro clerico turbante ftatum Ciuitatis fuæ.*
4 *Supplicare licet principi pro reis cæterorum criminum.*
5 *Aduocare an liceat pro filiis rebellium, feu pro ipfis rebellibus, & his qui crimen læfæ maieftatis commiferunt.*
6 *Aduocati interuenire non debent pro hæreticis.*
7 *Aduocatus & defenfor interuenire poteft, quando agitur de damnāda rei criminis læfæ maieftatis memoria, poft eius obitum, & fimiliter quando agitur de damnanda memoria eius qui de hærefi eft inculpatus.*

QVAESTIO IX.

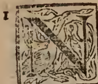

1 NONO quæro: An licitum fit fupplicare Papæ vel Principi pro his qui læfæ maieftatis crimen in eos commiferunt? Dicas quòd non, imò fupplicantes pro huiufmodi delinquentibus perpetuæ infamiæ pœnam incurrunt. l. quifquis. §. iubemus. C. ad legem iul. maieftat. & ibidem notat Angel. adducens illud, quod habetur Reg. capit. ij. vbi dicitur, fi peccauerit vir in virum, placari ei poteft Deus, fi autem in Deum peccaue-
2 rit, quis orabit pro eo? quafi dicat nullus. † princeps enim Deus mundi dicitur, vt not. in l. imperialem, in fin. de prohibit. feud. alien. per Federic. & dicitur princeps habere celefte arbitrium.
3 l. j. in fin. C. de fumma Trinit. † & dixit Angel. in d. l. imperialem. quòd pariformiter fupplicari non debet pro clerico turbante ftatum Ciuitatis fuæ. Quinimò ab ea eiici debet, per centum milliaria, allegat tex. in l. fiquis. C. de epifc. & cleric. ad idē vide

vide Bart.in l.in furti.§.ope.in princip.versic.Tamen circa hoc dicas.ff.de furt.comprobatur conclusio prædicta, quia nemo veniam expectare debet à Domino, contra quem huiusmodi nefandissimum crimen est molitus, vt in simili dixit text.in l. vnica.C.de Thesaur. libr.x.& in l.fin. §.cùm autem. C.de iur. deliberand. † in cæteris verò delictis supplicare licet Principi, 4
l.cùm reus. C.de pœnis. Imò & delinquentes sæpius restituit etiam quo ad omnia, l.j. C.de sentent.pas.& l.fallaciter.C.de abolit.& hoc etiam voluit Ioan.Igneus in sua disputatione,an Rex Franciæ Imperatorem recognosc. nume.113. † Sed an li- 5
cebit aduocare pro filiis rebellium,seu pro ipsis rebellibus, & his qui crimen læsæ maiestatis commiserunt? Et dicendum quòd non.facit ad hoc text.in c.felicis.in princip.ibi,vel defen fauerit,de pœn. in vj.vbi dicitur, quòd is qui scienter defensauerit eum qui Cardinalem offendit, sicut reus criminis læsæ maiestatis perpetuò infamis esse debet, ac aliis pœnis subiicitur, de quibus ibidem. & ita tenuit Matth.de Afflict.in c.j.in §.& bona committentium.numer.40.in titul.quæ sint Regal. † idem dicendum est in crimine Hæresis, in quo aduocati in- 6
teruenire non debent.c.si quis aduersus. de hæret. idem habetur in c.fin.de hæret.in vj. Et pro prædicta conclusione, quòd aduocatus interuenire non possit pro eo qui crimen læsæ maiestatis commisit,text. est etiam,in d.l.quisquis.§.denique Iubemus.C.ad legem iul.maiest.& habetur per Bartol.in extrauagan.ad reprimend.in verb.sine strepitu,de quo dixi suprà in rubr.qualit.in crim.læsæ maiestat.procedat.q.iiij. † Attamen 7
quãdo agitur de dãnanda rei criminis læsæ maiestatis memoria post eius obitũ,& similiter quãdo agitur de damnanda memoria eius qui de hæresi est inculpatus, aduocatus & defensor interuenire potest,vt per Bald.in l.reos.in fin.C.de accusat. & latè habetur per Præposit.in c.si quando.column.iij. ij.q.vij.& dixi latius suprà in rubric.qualiter in crim.læsæ maiestat.procedat.q.xxvij.

SVMMARIVM.

1 *Receptatores reorum criminis læsæ maiestatis qua pœna puniantur.*

2 *Filius receptans patrem damnatũ de crimine læsæ maiestatis, siue post huiusmodi crimen commissum, ante condemnationem siue post condemnationem, an pœna capitis puniri possit.*

3 *Bannum & excommunicatio æquiparantur.*

4 *Filius receptans patrem damnatum de crimine læsæ maiestatis commisso in personam principis, siue eius lateri astantium, non est immunis ab aliquali pœna extraordinaria.*

5 *Affinis vel consanguineus receptans affinem vel consanguineum qui contra Cardinalem deliquit, in terminis c. fœlicis, de pœn. in vj. non punitur pœna ordinaria, de qua ibi.*

6 *Vxor receptans virum bannitum vel condemnatum de crimine læsæ maiestatis, an puniatur pœna receptatorum.*

7 *Receptator qui per vim, & violētiam sibi illatam, à bannito vel condemnato, receptauit eum, nullatenus puniri debet.*

8 *Receptator banniti vel condemnati de crimine læsæ maiestatis ita demum punitur, si scienter delinquentem receptat, secus si ignoranter, dummodo notorium non sit receptatum esse delinquentem.*

9 *Scientem non ignorantem lex vult obligari.*

10 *Per notorium probatur scientia.*

11 *Violator pacis nō potest impunè receptari ab agnato, nisi per ignorantiam illum agnatus receptauerit.*

QVAESTIO X.

1 DECIMO quæro: qua pœna puniantur receptatores reorum criminis læsæ maiestatis? Dicas quòd capite puniuntur. Bart. in l. fin. C. de fabricens. & in l. omnes. C. de agricol. & censit. libr. x. & not. in l. j. ff. de recept. Et ita seruari vidisse in decreto regio lato in morte Domini Andrææ de Isernia, testatur Matth. de Afflict. in titul. quæ sint regal. in §. & bona committentium. col. iiij. versicul. vigesimum secundum speciale, in

2 vsibus feudor. † Sed quid dicemus de filio receptante patrem damnatū de crimine læsæ maiestatis, siue post huiusmodi crimen commissum, ante condemnationem, siue post condemnationem, vtrum tali pœna puniri possit? Dicas quòd videtur dicendum quòd non, vt voluit Alberic. in tract. suo statut. parte iiij. q. vij. vbi dixit, quòd filij receptantes Patres bannitos, vel Hæreticos, pœna receptatorum non puniuntur, adducit text. in l. fin. ff. de receptator. & text. in c. inter alia. de senten. excom

3 municat. & xj. q. iij. quoniam multos, † dicens quòd Bannum, & excommunicatio æquiparantur, allegat text. in c. j. in tit. hic

4 finitur lex Corad. deinde consuetu. regni, incip. † Dixerim ego in hoc

in hoc articulo:filium receptantem patrem damnatum de crimine læſæ maieſtatis non eſſe immunem ab aliquali pœna extraordinaria,quando in perſonam Principis, ſiue eius lateri aſtantium huiuſmodi crimen commiſſum fuerit, iuxta terminos tex.in l.quiſquis.C.ad leg.iul.maieſt, videmus enim, quòd tali caſu filius & ſi nil deliquerit,punitur tamen, ex delicto patris,vt in d.l.quiſquis.§.filij vero. quinimò vt ſuprà vidimus, q.vij.proxima præcedente,licet filio impunè occidere patrem rebellem.vel damnatum de crimine læſæ maieſtatis, faciunt ad prædicta quæ voluit Petr.de Anch.poſt gloſ.ibi.in c. felicis. colum.pri.verſicul.Et circa receptatores.de pœn.in vj. † vbi di 5
xit, quòd affinis vel conſanguineus receptans affinem vel conſanguineum qui contra Cardinalem deliquit, in terminis d. c. felicis,non punietur pœna ordinaria,de qua ibi,& idem voluit in terminis quæſtionis nôſtræ Andr. de Iſern.in conſt. Regni, quæ incipit Patarenorum,in verſ.ratio quare. n.2.in tit, de recepta.Patare.& Dominic.in d.c.felicis,col.iij.circa fin.in verſi. in gloſ.in verb.receptauerit.idem voluit Archidiac.in d.c.felilis.col.ij.in verſi,receptauerit,vbi dixit,conſanguineos receptãtes conſanguineum delinquentem,non puniri in caſu prædicti c. hoc tamen ſanè intellige, ſcilicet pœna inibi ſtatuta contra receptantes delinquentes,qui in Cardinalem inſurrexerunt,attamen in totum non excuſantur:mitiori etenim pœna cum eis agendum erit d.l.fin.ff.de receptat.& ita tenent Cyn. & Bald. in l.pri.C.de his qui latron.vbi dicunt,quòd mitiori pœna puniuntur receptantes proximum, vel patronum, quàm ſi aliàs non eſſet perſona coniuncta,quod voluit Alexand.in addit. ad Bartol.in d.l.fin.ff. de receptat.† Quid autem dicendum ſit de 6
vxore receptante virum Bannitum, vel damnatum de crimine læſæ maieſtatis? Dixi ſuprà in rub.de pœn, quas filij incur, patre committ. crim. læſæ maieſt.q.xx.vbi concluſi, quòd pœna receptatorum non puniatur.& dictis ibidem adde,quòd ita tenuit etiam Andr.de Iſer.in conſtit. regni, quæ incipit, Patarenorum,nu.5.in rubr.de recep.Patare.& Alex.in d.addit. ſua ad Bar.in d.l.fin.ff.de recepta.† Prædictam concluſionem de rece- 7
ptante condemnatum,dicas non habere locum,quando bannitus vel condemnatus violentiam feciſſet receptatori, qui per vim illum receptaſſet:nam eo caſu ille nullatenus puniri debet,vt dixit Alex.loco proximè allegato, & idem voluit Bald. in tract.ſuo ſtatut.in verbo receptare,verſi. ſtatutum dicit.

E

8 †Secundo conclusionem prædictam, de receptante damnatum de crimine læsæ maiestatis, intellige procedere, in eo qui sciẽter delinquentem receptat, secus si ignoranter: & ignorantia præsumitur, nisi probetur scientia, dummodo notorium non sit receptatum esse delinquentem, ita dixit glos. in l. j. ff. de recept. quam ibidem sequitur Bart. ad idem Roman. in consi.
9 cccclxxiij. circa propositam, vbi glos. prædictam sequitur, † & est ratio, quia scientem non ignorantem lex vult obligari, l. generali. C. de tabul. lib. x. l. fin. C. de decret. ab ordin. faciend. c. cognoscentes, de constit. c. vt animarum. eod. tit. lib. vj. prædictam glos. in d. l. j. ff. de recept. sequitur etiam Bart. in d. l. omnes. C. de agricol. & censit. lib. xij. pro qua Roma. in præ alleg. cons. cccclxxiij. dicit esse casum, in l. methodorum. à cõtrario sensu, in vers. faciens. ff. de pœn. ad idem text. in l. ij. §.
10 sed etenim. ff. de incen. ruin. & naufrag. † scientia autem probabitur, vt inquit Bart. in d. l. j. §. in prin. ff. de recept. si erat notorium per contractum talem esse delinquẽtem, facit quod voluit Bald. in capitul. j. in. §. conuenticulam. de pac. iura-
11 ment. firmand. in vsibus feudor. † vbi dixit, quòd violator pacis non potest impunè receptari ab agnato, nisi per ignorantiam illum agnatus receptauerit.

SVMMARIVM

1 *An bona condemnati pro crimine læsæ maiestatis possit aliquis petere sibi à principe concedi.*

2 *Si bona condemnati pro crimine læsæ maiestatis, ex mera principis liberalitate alicui concederentur, valeret huiusmodi concessio.*

3 *Feudum deuolutum ad principem contra quem est commissum crimen læsæ maiestatis, alius potest petere sibi concedi.*

4 *Princeps de consilio procerum suorum bona ad se deuoluta ex crimine læsæ maiestatis, potest alteri concedere.*

5 *Principis concessio de bonis ad se deuolutis ex crimine læsæ maiestatis, apposita clausula non obstante iure communi, valet.*

6 *Idem si princeps dicta bona concedat alicui motu proprio.*

7 *Princeps de bonis damnati de crimine læsæ maiestatis ad se deuolutis, cum aliquo contrahere potest.*

QVAE

QVAESTIO XI.

VNDECIMO quaero: an bona condemnati 1
pro crimine laesae maiestatis possit aliquis petere sibi, à principe concedi? Dicas quòd non, quin imò, si quis ea sibi concedi petierit, tanquam pacis violator puniendus esset, vt habetur in l. quisquis. C. de peti. bonor. sublat. vbi dicitur, quòd si fortè nimia mentientis importunitate per principis rescriptum dicta bona essent alicui concessa, tale rescriptum reijciendum esset.
† Quando autem bona praedicta ex mera principis liberalitate alicui concessa essent, valeret proculdubio huiusmodi concesio. 2
† Fallit tamen ista conclusio, in quinque casibus enumeratis per Matth. de Afflict. in constit. regni, lib. j. in tit. de haereti. num. 66. versic. in glos. fin. Primò nisi Imperator, Rex, vel Princeps contra quem tale delictum est commissum; feudum quod tenebatur à delinquente ad se deuolutum, ad postulationem petentis illi concedat, quia concedi solitum erat. ita voluit Bal. in l. j. C. de peti. bono. sublat. allegat tex. in §. praeterea. in authen. de refer. 3
† Secundò fallit, quando princeps de consilio Procerum & consiliariorum suorum bona praedicta ad se deuoluta petenti concessisset. Ea enim quae fiunt cum cõsilio Procerum magis valent, vt voluit Andr. de Isern. in cap. j. de prohibit. feud. alien. per Lothar. 4
† Tertiò fallit, quando princeps concedens dicta bona, in rescripto huiusmodi concessionis apposuisset clausulam, non obstante iure communi, & dispositione l. j. C. de petit. bonor. sublat. vt voluit idem glos. 5
† Quartò fallit, quandò in rescripto concessionis dictorum bonorum esset apposita clausula, motus proprij, vt habetur in dict. l. prima. C. de petition. bonorum sublat. 6
† Quintò fallit, quando princeps de bonis damnati pro crimine laesae maiestatis ad se per eorum confiscationem deuolutis, cum aliquo contrahit, vt voluit Afflict. loco praeallegato. 7

SVMMARIVM.

1 *An confiscatis bonis delinquentis, volentibus eius creditoribus sibi satisfieri in bonis delinquentis, fisco ante omnia satisfieri debeat de expensis.*

2 *Si pro re tua inuenienda ego aliquid expẽdo, illas expensas mihi restituere teneris.*

3 *Expensæ factæ pro re communi, præsumuntur pro rata factæ.*
4 *Expensas factas per patrem vel fratrem in obtinendo beneficio ecclesiastico pro filio, an pater deducat de portione filij.*
5 *Filius clericus beneficium ecclesiasticum quod obtinuit expensis patris, iure quasi castrensis peculij possidet.*
6 *Impensa quæ fit pro punitione criminis, fisco incumbit.*
7 *Fiscus ad quem deuoluũtur bona damnati, loco hæredis habetur.*
8 *Expensæ quas facit dominus in fructuum perceptione, non repetuntur.*

QVAESTIO XII.

1 DVODECIMO quæro: an confiscatis bonis eius qui delictum commisit, volentibus eius creditoribus sibi satisfieri in bonis dicti delinquētis sui debitoris, fisco ante omnia satisfieri debeat, de expensis vtilibus & necessarijs per eum factis, pro consequendo dicto eius rebelle, & illius bonis sibi incorporandis, adeo quòd dictæ expensæ in primis deduci debeant? Hanc quæstionem mouet Matt. de Afflict. in c. j. §. & bona committentium, col. x. num. 119. in tit. quæ sint regal. in vsibus feudor. vbi decidit, quòd fisco ante omnia satisfieri debet de expensis prædictis, & rationem assignat, quia fiscus habet ius retentionis in dictis bonis, iuxta not. per Bartol. in l. si non
2 inducta, C. in quibus caus. pign. tacit. contrahat. † Item quia si pro re tua inuenienda ego aliquid expendo, illas expensas mihi restituere teneris, vt per Barto. in l. falsus. §. qui alienum in fin. ff. de furt. ergo idem erit, si expendi pro illa recuperanda. item dicit facere, quia si fiscus vtiliter negotium creditorum gessit, ergo vtili negotiorum gestorum actione tenetur, pro eorum ratis ad expensas prædictas, per ea quæ notantur in l. si
3 pupilli. §. si Titij. ff. de nego. gest. † Item facit, quia expensæ factæ pro re communi, præsumuntur pro rata factę. l. sed & si. §.
4 adeò, & ibi Bartol. ff. de pet. hæredit. † ad idem adducit, quia expensas factas per patrem vel fratrem in obtinendo beneficio ecclesiastico pro filio, pater deducit de portione filij, vt voluit Guiliel. de Cuneo. in l. tres fratres. ff. de pact. & ex istis in hac opinione residet ipse Mattheus, subdens, quòd D. Anth. Baldasi Regius consiliarius sibi dixit, ita fuisse iudicatum per

consilium Regis Castellæ: dicit tamen, quòd si antequam per fiscum factę fuissent tales expensæ, creditores protestati fuissent quòd dictis expensis subiaçere non intendebant, quia ius eorum aliquo tempore recuperabunt, tali casu non tenerentur ad eas, per not. in l. fin. C. de negot. gest. & ibi Alex. Dicas quòd istud fundamentum non est verum, quia expensas quas facit pater, vt filius consequatur beneficium ecclesiasticum, ei non imputantur in legitima: nam ecclesiasticum beneficium neq; vendi neque transmitti potest ad hæredes. † quinimò, filius beneficium huiusmodi iure quasi castrensis peculij possidet. l. sacrosanctæ. C. de episc. & cler. & quia pater creditur tales impensas fecisse propter onera ecclesiasticæ dignitatis, ideo filius illas habere debet pręcipuas. l. j. §. sed an id. ibi propter onera dignitatis. ff. de collat. bonor. & ita scribit Ioann. Franc. Ripa in l. in quartam, ff. ad leg. falcid. numer. 166. sequutus Bartol. Bald. & alios, quos refert idem tenentes. Circa prædicta inquantum Matthęus voluit, quòd fiscus recuperet expensas quas facit in consequendo eius rebelle, quòd ille imprimis & ante omnia deducantur, ad præiudicium anteriorum creditorum. Dixerim ego id de iure (mea quidem sententia) non procedere, † quia omnis impensa quæ fit pro punitione criminis, fisco incumbit, vt per docto. in l. pri. C. de muli. quæ seru. public. se commiscuer. & est ratio, quia fiscus accipit mulctas, & pœnas, vt patet in l. pri. & toto tit. C. de mod. mulct. & per Azon. in tit. de pœn. in Summa, præsertim quando omnia bona delinquentis confiscantur, vt fit in crimine læsæ maiestatis. l. quisquis, in princip. C. ad leg. iul. maiest. per nota. per Bald. in l. non ignorat. C. de fruct. & lit. expens. Quantum verò ad illud quod voluit idem Matthæus, quòd expensæ quas facit fiscus pro incorporandis sibi bonis sui rebellis, debeant in primis & ante omnia deduci. similiter etiã in hoc ab eo dissentio, † & est ratio: quia fiscus ad quem deuoluũtur bona dãnati, loco hæredis habetur, vt voluit Mart. de Laud. in tract. de fisc. q. lxxxvj. & Frãc. Luc. in simili tra. suo, de fisco, parte. j. n. 4. idẽ voluit Matt. de Affli. in tract. de iur. pro thomis. in §. iiij. nu. 25. vbi dixit, quòd fiscus succedẽs in bonis ex aliquo delicto, loco hęredis habetur. At iure cautũ nõ reperitur, ꝙ hęres detrahat aliquas expẽsas per se factas in cõsequenda hęreditate. ergo idẽ erit in casu nostro: † facit quia expensæ quas facit Dominus in fructuum perceptione, non repetun-

5 6 7 8

tur,quia non ad perpetuam vtilitatem fiunt,Pet.de Vbal.in tract.de duobus fratr.parte xj.nu.62.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio an detur in crimine læsæ maiestatis.*
2 *Distinctio an detur appellatio in crimine læsæ maiestatis.*
3 *Aequior est opinio,quòd detur appellatio condemnato de crimine læsæ maiestatis.*
Appellationem denegare,est defensionem adimere.
4 *Appellatio in crimine læsæ maiestatis non datur,quãdo crimen esset per rei confessionem:aut per testes clarè probatum.*
5 *Appellatio in crimine læsæ maiestatis non datur,quando est notorium facti permanentis,quòd quis commisit crimen læsæ maiestatis.*
6 *Appellatiu regulariter in notorijs non admittitur,nisi legitima causa exprimatur.*
7 *Iudex in notorijs delictis statim potest ad executionẽ procedere.*
8 *Appellatio non datur in crimine læsæ maiestatis,quãdo in proditione esset seditio concitata,vel facto ordinato.*

QVAESTIO XIII.

1 TERTIODECIMO quæro:An in crimine læsæ maiestatis detur appellatio? Angel.in §.publica,in fin.inst.de publi.iudic.tenuit quòd non,idem in l.constitutiones.ff.de appel.& in tract.suo malefi.in verb.præsente,& appellante,idẽ tenuit Dominus Hippolitus de Marsi,præceptor meus, in consi.xxxviij.num.1.in pri.volu.& idem in l.de minore.in princ.col.ij.nu.7.ff.de quæstion.& Angel.in d.tract.malefi.in verb. *Et hai tradito la tua patria*, in princip.hoc etiam voluit Ioann.Igneus Doctor Vltramontan.in sua eleganti disputatione,an Rex Franc.recognosc.Imperator.nu.128.& Roma.in l. Pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acquiren.hære.qui arguit contra glos.ibi,quæ contrarium tenet.Contrariam verò partem,quòd imò in d.crimine detur appellatio,tenuit Martin. de Laud.in suo tract.de crim.læsæ maiesta.q.vij.allegat prædictam glos.in d.l.Pantonius.§.rei.& hanc opin.tenuit etiam Andr.de Iser.in c.j.in ix.col.in tit.quæ sint regal.vbi dicit,iure cautum non reperiri,quòd in crimine læsæ maiestatis appellatio sit prohibita,idem voluit Matth.de Afflict.in d.c.j.in §. & bona

& bona committentium.col.iiij.nu.42.in versicu.vigesimum primum speciale,in præallegato titu.quæ sint regal.allegat not.per glos.in c.manifesta.in glos.magna.ij.q.prima.& in c. præterea,& in c.cùm sit Romana.de appel.opinionem prædictam tenuit etiam August.de Arimi.in sua addit.ad tract.Angel.de malefic.in verbo,præsente Gaio & appellante. Ioann. Igneus in d.sua disputa.nu.129.†in isto articulo sic distinguit, 2
quòd aut accusatus de crimine læsæ maiestatis est taliter conuictus,quòd huiusmodi delictum negare non valet,& tunc ei appellatio denegabitur,per rationem l.ij.C.quorum appel.nō recipiant.& isto modo dicit procedere tex.in d.l.constitutiones.ff.de appel.aut delictum non est plenè probatum,ita quòd de eo sit dubium,& isto casu dicit appellationem dari,& executioni sententiæ supersedendum esse,& hoc modo dicit intelligendum esse tex.in d.l. Pantonius.§.rei perduellionis, cum sua gl.ff.de acquir.hæredit.ibi,suspensa cognitione,& ibi,cui de innocentia,subdens quòd si mora in exequendo esset scandalum paritura,aut præiudicium,si sententia executioni non mitteretur,quòd tunc appellatio danda non esset,alias secus, allegat Paul.de Cast.in d.§.rei perduellionis.& in d.§.hi autē. 3

† Opinionem tenentium appellationem dari,condemnato de crimine læsæ maiestatis,æquiorem esse arbitror,denegare enim appellationem,est defensionem adimere,quæ est de iure naturali.l.vt vim.ff.de iusti.& iur.& ibi not.facit text.in l. famosi.ibi,hoc tamen crimen à iudicibus.vbi Modestinus Iurisconsultus,quòd non in occasionem ob principis maiestatis venerationem,crimen læsæ maiestatis censendum esse ait,sed in veritate rei iudicatæ habendum esse arbitratus est,qui tex. præstat nobis argumentum manifestum,quòd de veritate rei iudicatæ inspiciendum est,ergo nō statim exequenda erit sententia.Erit igitur conclusio,quòd regulariter in crimine læsæ maiestatis appellatio detur,quam tenet etiam Decius,in d.c. cum sit Romana.col.iiij.in nono not.†Limita tamen conclu- 4
sionem hanc vt infra.Primò,vt non procedat quando delictum esset clare probatum,per rei confessionem,vel per testes,per tex.in d.l.ij.C.quorum appellat.nō recipiant.vt tenuit Igneus in primo membro suæ distinctionis,suprà relatæ.

† Secundò limita dictam conclusionē,non procedere,quan- 5
do notorium est facti permanentis , quòd quis commisit crimen læsæ maiestatis,vt puta,quia teneret terram ecclesiæ vel

imperij rebellatam, vel in tali rebellione caperetur. Talis enim appellare non poterit:quia erat notorium facti permanētis, ipsum esse rebellem, ita voluit Andr. de Isern. in c. j. in titu. quæ sint regal. col. ix. & sequitur ibidem Matth. de Afflict. in §. & bona committentium. col. iiij. nu. 42. in versicul. vigesimū
6 primum speciale. † & pro ista opinione facit, quia regulariter in notoriis appellatio non admittitur, nisi legitima causa exprimatur, vt per Abb. & doct. in c. consuluit. & ibi Decius, col. j. in versi. circa istum tex. de appel. & facit tex. in c. cùm sit Romana, & in c. cùm speciale. §. porrò. eod. tit. idem tenuit Roma.
7 in consil. cccxxiiij. in proposita consultatione, in fin. † Item facit ad prædicta, quia in notoriis delictis iudex statim non data dilatione potest ad executionem procedere, vt per Bald. in l. à procedente, in vlt. not. C. de dilat. & idem in c. significante. col. ij. de appellat. & in l. accusatoribus. colum. ij. in versicul. & per hoc patet. C. de accusat.
8 †Tertiò fallit, quando in proditione esset seditio concitata, vel facto ordinata, prout in d. l. constitutione. §. quid tamen. ff. de appel. secundum opinion. Andr. de Iser. suprà relatam. Talis enim delinquens quia est caput factionis, non appellat secundum eum.

SVMMARIVM.

1 *Quis dicatur perduellis.*
2 *Hostem antiqui pellegrinum vocabant.*
3 *Perduellis dicitur qui crimen læsæ maiestatis contra principem vel Rempublicam commisit.*
4 *Crimen læsæ maiestatis latius est, quàm crimen perduellionis.*
5 *Crimē læsæ maiestatis cōtra principē, quare pduellionis dicatur.*
6 *Perduellis non dicitur, qui ex alia causa quàm machinationis contra principem crimen læsæ maiestatis commisit.*

QVAESTIO XIIII.

1 QVARTODECIMO quæro: quis dicatur perduellis? Caius Iurisconsultus in l. quos nos hostes. ff. de verb. signific. dicit, eos quos nos hostes appellamus, antiquos perduelles vocasse. Andr. Alciat. elegans doctor. in d. l. quos nos, dixit publicos hostes, meritò inimicos appellari, quos veteres, quia cum illis duellum, id est bellum esset, perduelliones appella

pellabant:nam ea dictione eos solos iudicari opinatus est,aduersus quos ius belli esset. Et ideo inimicus perduellio non di cetur,neque iuxta Ciceronis sententiam lib.ij.de offici.latrones perduelles sunt, siquidem piratam ex perduellium numero non esse, asseuerat: †hostem autem,antiqui Pellegrinum vo 2
cabant,vt habetur apud Ambros.Calepin.in suo vocabulario, in versic. Perduellis,† sed in materia criminis læsæ maiesta- 3
tis Perduellis dicitur, qui crimen læsæ maiestatis aduersus Rempublicam,vel Principem commisit,vt testatur Vulpian. in l.fi.ff.ad leg.iul.maiestatis.Itaque non omne maiestatis crimen perduellionis erit:cùm crimen læsæ maiestatis generalius sit,quod & multis modis committitur,vt suprà vidimus, sed solùm quãdo quis hostili animo,aduersus Rempublicam, vel principem suum animatus fuit,vt in d.l.fi.& ita voluit etiã Gofred.in summa,de cler.pugnan.in duel.§.j.& Cardin.Turr. Cremat.in c.si quis.§.porrò.vj.quæst.j.†vbi & ipse dicit,quòd 4
crimen læsæ maiestatis latius est,quàm perduellionis, siquidem perduellionis reus quis dicitur,quando contra personam Imperatoris committitur. Hoc enim solo casu Romana lex Duellum permittebat,quod etiam not.idem Turre Cremat. iij.quæst.iiij.in summa.& Specul.in titul.de accusator.§.j.versicu.Secundò,crimen perduellionis.

† Sed quare crimen læsæ maiestatis dicatur crimen per- 5
duellionis?glo.in §.per contrarium,inst.de hæred.quæ ab intesta.defer.dicit,quòd olim quando alicui imputabatur,quòd crimen læsæ maiestatis commisisset,contra Imperatorem,vel Regem,eo casu permissum erat duellum,videlicet duorum pugna,vel quòd ex eo dicitur,quia perduelles hostes dicuntur,d. l.quos nos hostes.ff.de verb.sign.& idem dixit Matth.de Affl. in consti.regni,in tit.de hæreti.nu.29.Ioan.de Imol.in clem. pastoralis.col.iiij.nu.49.idem tenet & sequitur ibidem Cardi. in xv.not.& in quæst.v.Egid.verò Bellem.in d.ca.si quis cum militibus,in d.§.porrò.dixit,quòd crimen læsæ maiestatis,nõ ideo perduellionis dicitur, ex eo quòd per duellum probari possit,sed dicitur perduellionis,id est crimen hostis,vel hostile,per text.in d.l.quos nos hostes,cuius opinionem si sequamur & aliorum hoc tenentium,reus criminis læsæ maiestatis,in quocunque casu dicti criminis,perduellionis reus diceretur,quod esset contra text.in d.l.fina.ff.ad legem iul.maiestat.& ideo mihi magis placet illa opinio,quòd ideo dicatur

E 5

crimen perduellionis, crimen læsæ maiestatis, quando quis hostili animo in Rempublicam, vel principem insurgit, vt in d.l.fina. quia eo solo casu duellũ permittebatur, vt suprà dictum fuit: vtcunque sit, hoc omnes tenent, quòd perduellionis crimen, appelletur crimen læsæ maiestatis, quod ex machinatione facta contra Rempublicam vel principem committitur, de quo est text. in d.l.fina. ff. ad legem iul. maiest. ad idem facit text. in d.§.per contrarium. instit. de hæredit. quæ ab intesta. defer.

6 † Si verò ex alia causa, quis læsæ maiestatis reus sit, perduellis non dicetur, nec eo mortuo eius damnabitur memoria, facit tex. in l.cùm filius. §.final. ff. de legat. ij. Et de hoc verbo perduellis, plura scribit Ioan. Ferrarius in suis annotationibus, in quatuor Institut. libros, in titul. de hæredi. quæ ab intestat. defer. in versicul. Perduellionis reus. & Ioan. Oldendorph in tract. suo, in leges xij. tabularum. in rubr. de duobus sacerdo. generibus. numero 3. qui tract. habetur in xvij. Tomo tract. secundum impreßionem Venetam.

SVMMARIVM.

1 *An crimen læsæ maiestatis, & crimen simoniæ æquiparentur.*

2 *Emendo quis spiritualia, vel vendendo, diuinam offendit maiestatem.*

3 *Crimen læsæ maiestatis, hæresis, & simoniæ, quæ hæresim sapit, æquiparantur.*

4 *Aequiparatio supradicta procedit in his in quibus expressum inuenitur in iure.*

5 *Omnes qui in crimine simoniæ admittuntur, admittutur etiam in alijs criminibus exceptis, Sed non omnes qui repelluntur in huiusmodi crimine simoniæ, repelluntur in alijs criminibus exceptis.*

6 *Ad comparationem simoniæ, & hæresis, omnia crimina pro nullo reputantur.*

7 *Simonia peior est idolatria.*

8 *Crimen hæresis an crimini læsæ maiestatis, & econtra æquiparetur.*

9 *In crimine hæresis, sicuti in crimine læsæ maiestatis, quis accusari potest, post mortem, & eius memoria damnari, & bona per*

pet fiscum ab eius hæredibus auferuntur.

10 *Plus est diuinam quàm temporalem offendere maiestatem.*

11 *Distinctio an valeat argumentum de crimine læsæ maiestatis ad crimen hæresis, & econtra.*

12 *Argumentum de minori ad maius validum est.*

13 *Crimen hæresis est maius crimine læsæ maiestatis humanæ.*

14 *Timor domini timori hominum anteponendus est.*

15 *Quæ differẽtia sit inter crimen hæresis & crimẽ læsæ maiestatis.*

16 *Hæreticus amittit dominium bonorum suorum, ipso iure. Secus est in crimine læsæ maiestatis.*

17 *In crimine hæresis extenditur infamia vsque ad secundum gradum, per lineam paternam, quando pater in hæresim est prolapsus, si vero mater, extenditur ad primum gradum. Secus est in crimine læsæ maiestatis; in quo pœna extenditur solum ad primum gradum.*

18 *Filij hæreticorum non solùm fiunt inhabiles ad beneficia obtinenda, sed etiam obtenta ipso iure perdunt. Secus tamen est in filijs committentium crimen læsæ maiestatis contra principem.*

QVAESTIO XV.

QVINTODECIMO quæro: an crimen læsæ maiestatis, & crimen simoniæ, æquiperentur? 1
Dicas quòd sic: nam quẽmadmodum quis machinando contra Imperatorẽ, Regem, siue Principem suum, læsæ maiestatis crimen committit,
quia terrenam offendit maiestatem, l. quisquis. C. ad leg. iul.
maiestatis. † Pari modo emendo quis spiritualia vel ea venden- 2
do, diuinam offendit maiestatem, & sic læsæ diuinæ maiestatis
crimen committit, text. est in l. si quicquam. in fin. & ibidem
Bald. C. de episco. & cleric. facit text. in c. fin. ad fin. vj. q. j. vbi
Præposit. dixit, ista duo æquiparari, facit etiam text. in c. sanè,
in prin. xv. q. iij. & tex. in c. vergentis. de hæretic. in vj. glos. in
c. si quis Papa. in versicu. pertulerit. lxxix. distinctio. facit etiam
glo. in c. j. de testibus. in vj. quæ † dixit, tria hæc crimina æqui- 3
parari, videlicet læsæ maiestatis, hæresis, & simoniæ, intellige
sanè, de simonia quæ hæresim sapit, vt puta, quando quis pecuniam dedit pro consequendo beneficium, vel ecclesiasticum ordinem, credens gratiam sancti spiritus pretio acquiri posse: ta-

li enim

li enim casu, simonia est species hæresis, quinimò est quid deterius, vt est tex. in c. eos, j. q. j. & declarat Abb. in c. licet Heli. el j. super glo. in verb. indifferenter, de simon. & idem Abb. in c. ex diligenti. eodem titu. & in c. per tuas, el j. in versic. sed con
4 tra hoc opponitur eodem titu. † Intellige tamen hanc æquiparationem, procedere in his in quibus expressum inuenitur in iure, vt notanter dixit Præposit. in c. penul. §. porrò. vj. quæst. j.
5 † Scias etiam, quòd omnes qui in crimine simoniæ admittuntur, admittuntur etiam in alijs criminibus exceptis, sed non omnes qui repelluntur in huiusmodi crimine simoniæ, repelluntur in alijs criminibus exceptis, vt per Abb. in d. c. per tuas.
6 versicu. in glo. in verb. de simonia. † & dicit tex. in c. fin. j. q. vlt. quòd omnia crimina ad comparationem simoniæ, & hæresis pro nullo reputantur, ad idem tex. est in d. c. per tuas, el j. in. §.
7 cætera. de simon. † Imò simonia peior est idolatria. c. cito turpem. j. q. j. ad idem Gaspar. de Perusin. in tract. de reseruat. be-
8 nefic. colum. iiij. nume. 23. † Quid autem dicendum sit in crimine hæresis, an crimine læsæ maiestatis, & econtra æquiparetur? Videtur eadem ratione dicendum quòd sic, per tex. in lege Manichæos. C. de hæreti. & in c. vergentis. ext. eodem titu. & ibi glo. in verb. exhæredatio, quinimò de vno ad aliud arguitur, glo. in l. mutum. ff. de acquirenda hæredit. glos. in dicta l. Manichæos. in verb. debet, not. Cyn. & Salycet. in auth. Gazaros. C. eodem titu. de hæret. Geminia. in c. si quis. vj. q. j. glos. in c. cùm secundum, de hæreti. in vj. quæ dixit, quòd dispositio illius tex. locum habet in crimine læsæ maiestatis, & tamen loquitur in hæresi, ad idem glo. in c. j. in gl. ij. de testibus. in vj. quam ad hoc pro singulari allegat Alexand. in l. si quis filio. §. hi autem. ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. testam. ad idem glos. in c. ij. de hæretic. in vj. & glo. in c. felicis. eodem titu. & in cap. non debet. de regu. iur. in vj. hanc conclusionem tenuit etiam Claud. de Seisel. in l. si quis id quod. col. ij. in fin. nume. 7. ff. de iurisdict. omnium iudic. & Ioan. de Turre Cremat. in c. si quis. lxxix. distinct. nume. 8. ad idem Angel. in tract. de malefic. in verb. *Et hai tradito la tua patria.* nume. 18. vbi dixit, quòd crimen læsæ maiestatis, hæresis, & simoniæ æquiparantur. alle-
9 gat glos. in c. j. de cens. in vj. † Hinc est quòd sicuti in crimine læsæ maiestatis quis accusari potest post mortem, & eius memoria damnari. l. fina. C. ad leg. iul. maiesta. Ita est in crimine hæresis c. fin. de hæreti. & post hæretici obitũ, bona per fiscum
ab eius

ab eius hæredibus auferuntur, ſicuti fit in crimine læſæ maieſtatis, tex. eſt iuncta gloſ. ibi, in verb. poſt mortem. in dicta c. accuſatus. §. in eo vero caſu. de hæret. in vj. facit, quia hæreticus diuinam offendit maieſtatem, ſicut committens crimen læſæ maieſtatis, temporalem lædit, quinimo† plus eſt diuinam 10
quàm temporalem offendere maieſtatem, vnde diuus Bernardus ſuper Cantic. ſic ait, ſi reum regiæ maieſtatis quamuis humanæ, legibus capite plecti ſancitum eſt, quis finis contẽnentium diuinam omnipotentiam erit? † In iſto articulo diſtin- 11
guerem ego ſic, quòd aut quærimus, an de crimine læſe maieſtatis ad crimen hæreſis argui poſsit, aut quærimus an de crimine hære ſis ad crimen læſæ maieſtatis valeat argumentum. Primo caſu dico argumentum valere, nam ea quæ licent, in crimine læſæ maieſtatis, à fortiori licent in crimine hæreſis, ita arguit Imperator, in dicta l. Manichæos. C. de hæreti. facit tex. in auth. Gazaros. C. eodem titu. & in capi. vergentis, in fin. ext. de hæret. † Tunc enim arguitur de minori ad maius, quòd 12
argumentum validum eſt, & hoc ſentit Ioan. Igneus, in repet. §. non alias. l. neceſſarios. nume. 6. & nume. 45. ff. ad Syllenian. Secundo vero caſu, dicas non valere argumentum de crimine hæreſis ad crimen læſæ maieſtatis, eſſet enim arguere de maio ri ad minus, quod profecto eſſet abſurdiſsimum: † quia crimen 13
hæreſis procùldubio, eſt maius crimine læſæ maieſtatis huma næ, vt not. Ioan. Monach. in cap. ſtatutum, in prinć. de hæret. in vj. vbi dixit, crimen læſæ maieſtatis minus eſſe crimine hæreſis, quod patet, quia per hæreſim offenditur diuina maieſtas, fa cit tex. in c. duo ſunt. xcvj. diſtinct. & d. auth. Gazaros. & dicto c. cũ ſecũdũ, in quibus locis habetur, quòd plus eſt diuinã, quã temporalẽ offendere maieſtatem, † & timor domini timori ho 14
minum anteponendus eſt, vt not. per Ioan. Monach. in capi. inquiſitionis, in prin. de hæret. in vj. & à Deo eſt omnis terrena poteſtas vt habetur Pauli c. xiij. ad Roma. & Petri primo c. ij. & Ioannis c. xix, vbi Chriſtus Pilato reſpondet, Non haberes poteſtatem aduerſus me vllam, niſi tibi datum eſſet deſuper. longa† igitur eſt differentia inter crimen hæreſis, & crimẽ læ- 15
ſæ maieſtatis, quod etiam ex eo oſtenditur, quia in crimine hæ reſis appellatione filiorum filiæ comprehenduntur, vt in d. c. vergentis, in fin. de hæret. & in dicto crimine hæreſis puniuntur filiæ hæreticorum ſicuti filij, vt eſt expreſſum in c. ſtatutũ. & in c. vbicunque. de pœn. ſecus tamẽ eſt in crimine læſæ maieſtatis.

iest.vt est tex.in l.quisquis.§.ad filias verò.C. ad leg.iul.maie. & dixi suprà latè in rubric. de pœn.quas filij incurr. patre cōmittent.crimen læsæ maiestatis,q.xiiij.& habetur per doct. in
16 d.l.quisquis.† Item in crimine hæresis, hæreticus amittit dominium bonorum suorum ipso iure.d.c.cùm secundum,de hæret.in vj.c.quicunque.eodem titu.& no.Collectar.in c.excommunicamus.in prin.extr.de hæreti. & idē in c. in quibusdam. versicu.Hodie tamen.de pœni.secus tamen est in crimine læsæ maiestatis,vt est tex.qui cauillari non potest in l. quæsitum.ff. qui & à quibus.de quo latè scripsi suprà in rubri. de pœnis cō-
17 mit.crim.læsæ maiest.q.xxv.† Item in crimine hæresis extenditur infamia vsque ad secundum gradum, per lineam paternam,quando pater in hæresim est prolapsus, si verò mater in dictum crimen inciderit,extenditur ad primum gradum.c. statutum.de hæret.in vj.secus tamen est in crimine læsæ maiestatis,in quo pœna extenditur solùm ad primum gradum.l. quis-
18 quis.C.ad leg.iul.maiesta.in §.ad filias verò.† Item filij hæreticorum non solùm fiunt inhabiles ad beneficia obtinenda,sed etiam obtenta ipso iure perdunt,secus tamē est in filijs eorum qui crimen læsæ maiestatis contra principem secularem commiserunt,vt habetur per Henric.Boich.in d.c.vergentis,col. fi. prope finem.de hæretic.de quo etiam dixi supra q.ix.in rubri. de pœn.quas filij incur. patr.cōmit.crim.læsæ maiesta.possent plura alia adduci,ad ostendendum,quòd omnia ea quæ statuta sunt in crimine hæresis locum nō habent in crimine læsæ maiestatis,quæ breuitati studendo omitto. Erit ergo conclusio, quòd de crimine læsæ maiestatis, ad crimen hæresis validum erit argumentum, sed econtra non, nisi quatenus in iure expressum reperiatur.

SVMMARIVM.

1 *Habens priuilegium ab Imperatore, quòd possit eos qui ad supplicium ducuntur liberare,an possit liberare damnatum de crimine læsæ maiestatis.*

2 *Crimen læsæ maiestatis requirit specificam de se mentionē fieri.*

3 *Concessa alicui iurisdictione causarum criminalium, non censetur ei concessa cognitio criminis læsæ maiestatis.*

4 *Cognoscere de crimine læsæ maiestatis ad solū principem spectat.*

5 *Principi reseruata non transeunt in aliquem ex generali con*

cessio-

cessione.

6 *Cardinales ex consuetudine priuilegium habent, quòd obuiantes damnatum ad mortem, qui ad supplicium ducitur, illum liberare possint.*

Liberare tamen non poterunt damnatum de crimine læsæ maiestatis, hæresis, vel falsi.

7 *An valeat concessio huiusmodi priuilegij.*

QVAESTIO XVI.

EXTODECIMO quæro: Imperator concessit alicui priuilegiũ, quòd criminosi ad mortem damnati, quando ad supplicium ducuntur, transeuntes ante eius domum ab eo impunè è manibus officialium eripi possint, an habens huiusmodi priuilegium damnatum de crimine læsæ maiestatis, qui ad supplicium duceretur, transeuntem ante eius domum liberare posset? Dicendum erit quòd non, ex pluribus. † Primò, 2 quia crimen læsæ maiestatis requirit specificam de se mentionem fieri, vt vidimus supra q. v. hoc eodem titu. vbi decisum fuit, quòd statutum concedens generalem abolitionem criminum, crimen læsæ maiestatis non comprehendit, vt per Roman. in l. si quis in graui. §. hi quoque. ff. ad Syllenian. & Hippoly. Marsil. Dominum meum in l. vnica, num. 108. C. de rapt. virgin. & per alia allegata in quæstione prædicta. † Secundò facit, 3 quia concessa alicui iurisdictione causarum criminaliũ, nõ propterea censetur ei cõcessa cognitio criminis læsæ maiest. vt dixi suprà in rubr. quis de læsæ mmaiesta. crim. cognos. possit. † Tertiò moueor, quia cognoscere de crimine læsæ maiestatis, 4 ad solum principem spectat, & ad eũdem liberare reum ipsius criminis spectabit, cùm eius sit absoluere cuius est condemnare. l. nemo qui condemnare. ff. de regu. iur. & quòd liberare reũ huiusmodi sit de reseruatis principi, not. per doct. in c. j. versic. & bona committentium. in titu. quæ sint regal. in vsibus feud. † Quartò facit, quia reseruata principi, non transeunt in ali- 5 quem, ex generali concessione, vt habetur in materia criminis huiusmodi, per Lucam de Pen. in lege prima. C. de priui leg. scolar. libro. xj. † Quintò adduco, quòd licet Cardinales 6 ex consuetudine priuilegium habeant, quòd obuiantes damnatum

natum ad mortem, qui ad supplicium ducitur, illum liberare possint, vt per Bald. in l. aditos. C. de appel. & per Martin. de Laud. in tract. de Cardinal. quaest. xlviij. Attamen liberare non possunt, vigore dicti eorum priuilegij damnatum de crimine laesae maiestatis, haeresis, vel falsi, vt scribit Barbat. in tracta. de praestant. Cardinal. in ix. quaest. primae partis.

7 † An autem valeat concessio huiusmodi priuilegij? Videtur dicendum quòd non, per text. in l. quicunque. C. de diuers. rescript. lib. xij. & hoc tenuit Andrae. de Isern. in c. j. in versi. & bona cōmittentiū, vbi etiā Mat. de Affl. col. vij. in fi. & col. viij. in prin. & col. xj. nu. 135. in titu. quae sint regal. in vsibus feudo. esset enim iniquum & contra publicam vtilitatem, quę dictat maleficia non debere remanere impunita, & dixit Afflict. loco praeallegato, quòd vidit plura ex dictis priuilegijs, quae hodie non sunt in vsu, subdens, quòd non valeret talis consuetudo quantumcunque antiqua in aliqua domo, vel ciuitate, quia esset contra neruum correctionis: induceret enim peccatum, & propterea non valeret. c. fin. in glos. vltim. de consuetud. viij. distinct. c. frustra.

SVMMARIVM.

1 *An faciens parentelam, vel confoederationem, cum inimico domini sui censeatur illius hostis, & rebellis, ita quòd feudo priuari debeat.*

2 *Confoederati sunt eiusdem intentionis & voluntatis.*

3 *Feudum tenens ab ecclesia: si offendat Imperatorem, feudo priuari debet ab ipsa ecclesia.*

4 *Offendens confoederatum principis, vel ciuitatis, puniri potest in ciuitate confoederata.*

5 *Mutua iurisdictio datur in rebelle confoederatorum.*

QVAESTIO XVII.

1 DECIMOSEPTIMO quaero: An faciens Parentelam vel confoederationem cum inimico Domini sui censeatur illius hostis, & rebellis, ita quòd feudo priuari debeat? Bal. in l. liberti, circa fin. C. de inoffi. testam. tenuit quòd sic, idem voluit Marti. de Laud. in tract. de confoeder. princ. q. 2 xxvj. rationem assignat. † confoederati sunt eiusdem intentionis, & voluntatis, allegat Bald. in d. l. liberti, facit ad hoc gloss. in c. j.

in c.j.§.porrò.in tit.quæ fuit prim.causa benefic. amit.† & dixit idem Bal.in l.j.versiculo,quadragesimo secundo quero. ff. de rerum diuis. quòd tenens feudum ab ecclesia,si offendat Imperatorem,qui est confœderatus cum ecclesia,feudo priuari debet,ab ipsa ecclesia,quem sequitur Sigismund.Lofred.in consi. v. omissa facti serie,col. viij.nu.33.& nu. 34.† & offendēs confœderatum Principis,vel ciuitatis puniri potest in ciuitate confœderata, vt scribit Martin.de Laud. in dicto tract. de confœder.princ.q.lxij.allegat Angel. in auth.de rebus immob. alienand.& Bar.in l.non dubito.ff.de capt.& postlimin.reuers. ad idem Bar.in extrauag.qui sint rebel.in ver.rebellādo, ad idem facit,quod dixit Bal.in rub.de treug.& pac.† vbi scribit, quod datur mutua iurisdictio in rebelle cōfœderatorum, adeo quòd vna ciuitas alterius ciuitatis confœderatæ Bannitos receptare non potest.idem dixit Petr.de Anch. in consil.clviij.ex narratis. col.ij.

SVMMARIVM.

1 *Confœderatus alteri principi,si demum feudum habuerit ab Imperatore,an impunè possit defendere confœderatum, cui Imperator bellum mouit.*

2 *Prima obligatio secundæ præfertur.*

3 *Colligatus duobus insolidū,est obligatus secundo,saluo iure primi. Confœderatus vni prius,potest etiam alteri confœderari,saluo iure primi.*

4 *Comes Nicola.de Pithigliano Capitaneus generalis Venetorū,qui pro eis militauit contra Regem Francorum,an propterea priuari debuerit feudo,quod tenebat à rege Hispaniæ confœderato dicto Regi Francorum.*

5 *Distinctio Authoris in dicto casu.*

6 *Confœderationes factæ inter principis subditos non valent,sine superioris consensu.*

QVAESTIO XVIII.

DECIMOOCTAVO quæro: Aliquis Dominus confœderationē fecit cum aliquo Principe,qua confœderatione stante nulli dubium, quod dicti confœderati mutuo inter se obligati sunt ad defensionē,alter alterius,demum vnus dicto-

F

naretur, iam querelam contra patris testamentum instituerat, vel præparauerat, iuxta tex. in l. quemadmodum, ff. de inoffic. testam, aut non, primo casu dicerem, querelam huiusmodi in fiscum transire, quia tali casu mortuo filio querela transit ad eius hæredem, etiam extraneum, tex. est iuncta glos. ibi, in verbo, ad hæredem, in l. posthumus, in fin. ff. de inoffic. testa. † Fiscus autem in quem damnati bona deueniunt loco extranei heredis habetur, l. libertorum, vbi not. Bart. ff. de iur. patron. l. eum qui. ff. de interdict. & relegat. Secundo verò casu, dicerem huiusmodi querelam in fiscum non transire; quia talis querela non transmittitur eo casu, nisi ad suos hæredes, facit glos. in d. l. posthumus. suprà allegata, & est text. in l. si quis filium. circa fi. C. de inoffi. testam. Aut filius patre adhuc viuente, à quo in testamento iam condito fuerat præteritus, commisit crimē læsæ maiestatis, & est capitaliter bannitus, cum confiscatione bonorum, & isto casu querela inofficiosi ex persona filij cui fiscus succeßit, fisco non competit. & idem erit in quocunque alio delicto, pro quo filius esset capitaliter damnatus, cùm cōfiscatione bonorum. & ita procedat opinio Bal. in d. l. si qua pœna, & Cremens. in dictis suis singular.

5

FINIS.

AVTHOR OPERIS AD LECTOREM.

Iamque opus exegi quod læta Candide Lector,
Excipe, quáque soles perlege fronte velim.
Hos tibi si gratos dices fortaße labores
Non mea, sed fuerit gloria sola Dei.
Sin minus emissum quæso ne despice librum,
Authoris curam, sed studiúmq; probes.

EORVM QVAE IN PRAESENTI TRACTATV DE CRIMINE læſæ maieſtatis continentur alphabeticus Index pulchro ordine digeſtus.

li enim casu, simonia est species hæresis, quinimò est quid deterius, vt est tex. in c. eos, j. q. j. & declarat Abb. in c. licet Heli. el j. super glo. in verb. indifferenter, de simon. & idem Abb. in c. ex diligenti. eodem titu. & in c. per tuas, el j. in versic. sed contra hoc opponitur eodem titu.
4 † Intellige tamen hanc æquiparationem, procedere in his in quibus expressum inuenitur in iure, vt notanter dixit Præposit. in c. penul. §. porrò. vj. quæst. j.
5 † Scias etiam, quòd omnes qui in crimine simoniæ admittuntur, admittuntur etiam in alijs criminibus exceptis, sed non omnes qui repelluntur in huiusmodi crimine simoniæ, repelluntur in alijs criminibus exceptis, vt per Abb. in d. c. per tuas. versicu. in glo. in verb. de simonia.
6 † & dicit tex. in c. fin. j. q. vlt. quòd omnia crimina ad comparationem simoniæ, & hæresis pro nullo reputantur, ad idem tex. est in d. c. per tuas, el j. in. §. cætera. de simon.
7 † Imò simonia peior est idolatria. c. cito turpem. j. q. j. ad idem Gaspar. de Perusin. in tract. de reseruat. benefic. colum. iiij. nume. 23.
8 † Quid autem dicendum sit in crimine hæresis, an crimine læsæ maiestatis, & econtra æquiparetur? Videtur eadem ratione dicendum quòd sic, per tex. in lege Manichæos. C. de hæreti. & in c. vergentis. ext. eodem titu. & ibi glo. in verb. exhæredatió, quinimò de vno ad aliud arguitur, glo. in l. mutum. ff. de acquirenda hæredit. glos. in dicta l. Manichæos. in verb. debet, not. Cyn. & Salycet. in auth. Gazaros. C. eodem titu. de hæret. Geminia. in c. si quis. vj. q. j. glos. in c. cùm secundum, de hæreti. in vj. quæ dixit, quòd dispositio illius tex. locum habet in crimine læsæ maiestatis, & tamen loquitur in hæresi, ad idem glo. in c. j. in gl. ij. de testibus. in vj. quam ad hoc pro singulari allegat Alexand. in l. si quis filio. §. hi autem. ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. testam. ad idem glos. in c. ij. de hæretic. in vj. & glo. in c. felicis. eodem titu. & in cap. non debet. de regu. iur. in vj. hanc conclusionem tenuit etiam Claud. de Seisel. in l. si quis id quod. col. ij. in fin. nume. 7. ff. de iurisdict. omnium iudic. & Ioan. de Turre Cremat. in c. si quis. lxxix. distinct. nume. 8. ad idem Angel. in tract. de malefic. in verb. *Et hai tradito la tua patria.* nume. 18. vbi dixit, quòd crimen læsæ maiestatis, hæresis, & simoniæ æquiparantur. allegat glos. in c. j. de cens. in vj.
9 † Hinc est quòd sicuti in crimine læsæ maiestatis quis accusari potest post mortem, & eius memoria damnari. l. fina. C. ad leg. iul. maiesta. Ita est in crimine hæresis c. fin. de hæreti. & post hæretici obitũ, bona per fiscum ab eius

ab eius hæredibus auferuntur,ſicuti fit in crimine læſæ maie-
ſtatis,tex.eſt iuncta gloſ.ibi,in verb. poſt mortem. in dicta c.
accuſatus.§.in eo vero caſu. de hæret.in vj. facit,quia hæreti-
cus diuinam offendit maieſtatem ,ſicut committens crimen
læſæ maieſtatis,temporalem lædit,quinimo†plus eſt diuinam 10
quàm temporalem offendere maieſtatem,vnde diuus Bernar-
dus ſuper Cantic,ſic ait,ſi reum regiæ maieſtatis quamuis hu-
manæ,legibus capite plecti ſancitum eſt, quis finis contēnen-
tium diuinam omnipotentiam erit? † In iſto articulo diſtin- 11
guerem ego ſic,quòd aut quærimus,an de crimine læſe maie-
ſtatis ad crimen hæreſis argui poſsit,aut quærimus an de cri-
mine hæreſis ad crimen læſæ maieſtatis valeat argumentum.
Primo caſu dico argumentum valere, nam ea quæ licent, in
crimine læſæ maieſtatis, à fortiori licent in crimine hæreſis,
ita arguit Imperator,in dicta l.Manichæos.C.de hæreti, facit
tex.in auth.Gazaros.C.eodem titu.& in capi,vergentis,in fin.
ext.de hæret.† Tunc enim arguitur de minori ad maius,quòd 12
argumentum validum eſt,& hoc ſentit Ioan. Igneus, in repet.
§.non alias.l.neceſſarios.nume.6.& nume.45.ff. ad Syllenian.
Secundo vero caſu,dicas non valere argumentum de crimine
hæreſis ad crimen læſæ maieſtatis,eſſet enim arguere de maio
ri ad minus,quod profecto eſſet abſurdiſsimum:†quia crimen 13
hæreſis procùldubio,eſt maius crimine læſæ maieſtatis huma
næ,vt not.Ioan.Monach.in cap.ſtatutum,in princ.de hæret.in
vj.vbi dixit,crimen læſæ maieſtatis minus eſſe crimine hære-
ſis,quod patet,quia per hæreſim offenditur diuina maieſtas, fa
cit tex.in c.duo ſunt.xcvj.diſtinct. & d.auth. Gazaros. & dicto
c.cū ſecūdū,in quibus locis habetur, quòd plus eſt diuinā,quā
temporalē offendere maieſtatem,†& timor domini timori ho 14
minum anteponendus eſt,vt not.per Ioan.Monach.in capi.in-
quiſitionis,in prin. de hæret.in vj. & à Deo eſt omnis terrena
poteſtas vt habetur Pauli c.xiij. ad Roma. & Petri primo c.ij.
& Ioannis c.xix,vbi Chriſtus Pilato reſpondet , Non haberes
poteſtatem aduerſus me vllam , niſi tibi datum eſſet deſuper.
longa†igitur eſt differentia inter crimen hæreſis,& crimē læ- 15
ſæ maieſtatis,quod etiam ex eo oſtenditur,quia in crimine hæ
reſis appellatione filiorum filiæ comprehenduntur, vt in d.c.
vergentis,in fin.de hæret,& in dicto crimine hæreſis puniun-
tur filiæ hæreticorum ſicuti filij, vt eſt expreſſum in c. ſtatutū.
& in c.vbicunque. de pœn.ſecus tamē eſt in crimine læſæ ma-
ieſtatis.

iest.vt est tex.in l.quisquis.§.ad filias verò.C. ad leg.iul.maie. & dixi suprà latè in rubric. de pœn.quas filij incurr. patre cõmittent.crimen læsæ maiestatis,q.xiiij.& habetur per doct. in
16 d.l.quisquis.† Item in crimine hæresis, hæreticus amittit dominium bonorum suorum ipso iure.d.c.cùm secundum,de hæret.in vj.c.quicunque.eodem titu.& no.Collectar.in c.excommunicamus.in prin.extr.de hæreti. & idẽ in c. in quibusdam. versicu.Hodie tamen.de pœni.secus tamen est in crimine læsæ maiestatis,vt est tex.qui cauillari non potest in l. quæsitum.ff. qui & à quibus.de quo latè scripsi suprà in rubri. de pœnis cõ-
17 mit.crim.læsæ maiest.q.xxv.† Item in crimine hæresis extenditur infamia vsque ad secundum gradum, per lineam paternam,quando pater in hæresim est prolapsus, si verò mater in dictum crimen inciderit,extenditur ad primum gradum.c. statutum.de hæret.in vj.secus tamen est in crimine læsæ maiestatis,in quo pœna extenditur solùm ad primum gradum.l. quis-
18 quis.C.ad leg.iul.maiesta.in §.ad filias verò.† Item filij hæreticorum non solùm fiunt inhabiles ad beneficia obtinenda,sed etiam obtenta ipso iure perdunt,secus tamẽ est in filijs eorum qui crimen læsæ maiestatis contra principem secularem commiserunt,vt habetur per Henric.Boich.in d.c.vergentis,col. fi. prope finem.de hæretic.de quo etiam dixi supra q.ix.in rubri. de pœn.quas filij incur.patr.cõmit.crim.læsæ maiesta.possent plura alia adduci,ad ostendendum,quòd omnia ea quæ statuta sunt in crimine hæresis locum nõ habent in crimine læsæ maiestatis,quæ breuitati studendo omitto. Erit ergo conclusio, quòd de crimine læsæ maiestatis, ad crimen hæresis validum erit argumentum, sed econtra non, nisi quatenus in iure expressum reperiatur.

SVMMARIVM.

1 *Habens priuilegium ab Imperatore, quòd possit eos qui ad supplicium ducuntur liberare,an possit liberare damnatum de crimine læsæ maiestatis.*

2 *Crimen læsæ maiestatis requirit specificam de se mentionẽ fieri.*

3 *Concessa alicui iurisdictione causarum criminalium, non censetur ei concessa cognitio criminis læsæ maiestatis.*

4 *Cognoscere de crimine læsæ maiestatis ad solũ principem spectat.*

5 *Principi reseruata non transeunt in aliquem ex generali concessio-*

cessione.

6 *Cardinales ex consuetudine priuilegium habent, quòd obuiantes damnatum ad mortem, qui ad supplicium ducitur, illum liberare possint.*

Liberare tamen non poterunt damnatum de crimine læsæ maiestatis, hæresis, vel falsi.

7 *An valeat concessio huiusmodi priuilegij.*

QVAESTIO XVI.

SEXTODECIMO quæro: Imperator concessit alicui priuilegiũ, quòd criminosi ad mortem damnati, quando ad supplicium ducuntur transeuntes ante eius domum ab eo impunè è manibus officialium eripi possint, an habens huiusmodi priuilegium damnatum de crimine læsæ maiestatis, qui ad supplicium duceretur, trãseuntem ante eius domum liberare posset? Dicendum erit quòd non, ex pluribus. † Primò, 1
quia crimen læsæ maiestatis requirit specificam de se mentionem fieri, vt vidimus supra q. v. hoc eodem titu. vbi decisum fuit, quòd statutum concedens generalem abolitionem criminum, crimen læsæ maiestatis non comprehendit, vt per Roman. in l. si quis in graui. §. hi quoque. ff. ad Syllenian. & Hippoly. Marsil. Dominum meum in l. vnica, num. 168. C. de rapt. virgin. & per alia allegata in quæstione prædicta. † Secundò facit, quia concessa alicui iurisdictione causarum criminaliũ, nõ 3
propterea censetur ei cõcessa cognitio criminis læsæ maiest. vt dixi suprà in rubr. quis de læsæ mmaiesta. crim. cognos. possit. † Tertiò moueor, quia cognoscere de crimine læsæ maiestatis, 4
ad solum principem spectat, & ad eũdem liberare reum ipsius criminis spectabit, cùm eius sit absoluere cuius est condemnare. l. nemo qui condemnare. ff. de regu. iur. & quòd liberare reũ huiusmodi sit de reseruatis principi, not. per doct. in c. j. versic. & bona committentium. in titu. quæ sint regal. in vsibus feud. † Quartò facit, quia reseruata principi, non transeunt in aliquem, ex generali concessione, vt habetur in materia criminis huiusmodi, per Lucam de Pen. in lege prima. C. de priui leg. scolar. libro. xj. † Quintò adduco, quòd licet Cardinales 6
ex consuetudine priuilegium habeant, quòd obuiantes damnatum

natum ad mortem, qui ad supplicium ducitur, illum liberare possint, vt per Bald. in l. aditos. C. de appel. & per Martin. de Laud. in tract. de Cardinal. quæst. xlviij. Attamen liberare non possunt, vigore dicti eorum priuilegij damnatum de crimine læsæ maiestatis, hæresis, vel falsi; vt scribit Barbat. in tracta. de præstant. Cardinal. in ix. quæst. primæ partis.

7 † An autem valeat concessio huiusmodi priuilegij? Videtur dicendum quòd non, per text. in l. quicunque. C. de diuers. rescript. lib. xij. & hoc tenuit Andræ. de Isern. in c. j. in versi. & bona cōmittentiū, vbi etiā Mat. de Affl. col. vij. in fi. & col. viij. in prin. & col. xj. nu. 135. in titu. quæ sint regal. in vsibus feudo. esset enim iniquum & contra publicam vtilitatem, quę dictat maleficia non debere remanere impunita, & dixit Afflict. loco præallegato, quòd vidit plura ex dictis priuilegijs, quæ hodie non sunt in vsu, subdens, quòd non valeret talis consuetudo quantumcunque antiqua in aliqua domo, vel ciuitate, quia esset contra neruum correctionis: induceret enim peccatum, & propterea non valeret. c. fin. in glos. vltim. de consuetud. viij. distinct. c. frustra.

SVMMARIVM.

1 *An faciens parentelam, vel confœderationem, cum inimico domi ni sui censeatur illius hostis, & rebellis, ita quòd feudo priuari debeat.*
2 *Confœderati sunt eiusdem intentionis & voluntatis.*
3 *Feudum tenens ab ecclesia: si offendat Imperatorem, feudo priua ri debet ab ipsa ecclesia.*
4 *Offendens confœderatum principis, vel ciuitatis, puniri potest in ciuitate confœderata.*
5 *Mutua iurisdictio datur in rebelle confœderatorum.*

QVAESTIO XVII.

1 DECIMOSEPTIMO quæro; An faciens Parentelam vel confœderationem cum inimico Domini sui censeatur illius hostis, & rebellis, ita quòd feudo priuari debeat? Bal. in l. liberti, circa fin. C. de inoffi. testam. tenuit quòd sic, idem voluit Marti. de Laud. in tract. de confœder. princ. q. 2 xxvj. rationem assignat. † confœderati sunt eiusdem intentionis, & voluntatis, allegat Bald. in d. l. liberti, facit ad hoc gloss. in c. j.

in c.j. §.porrò.in tit.quæ fuit prim.causa benefic. amit.† & di- 3
xit idem Bal.in l.j.versiculo,quadragesimo secundo quero. ff.
de rerum diuis. quòd tenens feudum ab ecclesia,si offendat Im
peratorem,qui est confœderatus cum ecclesia,feudo priuari de
bet,ab ipsa ecclesia,quem sequitur Sigismund.Lofred.in consi.
v. omissa facti serie,col. viij.nu.33.& nu. 34. †& offendēs con 4
fœderatum Principis,vel ciuitatis puniri potest in ciuitate con
fœderata, vt scribit Martin.de Laud. in dicto tract. de confœ-
der.princ.q.lxij.allegat Angel. in auth.de rebus immob. alie-
nand.& Bar.in l.non dubito.ff.de capt.& postlimin.reuers. ad
idem Bar.in extrauag.qui sint rebel.in ver.rebellādo, ad idem
facit,quod dixit Bal.in rub.de treug.& pac.† vbi scribit, quod 5
datur mutua iurisdictio in rebelle cōfœderatorum, adeo quòd
vna ciuitas alterius ciuitatis confœderatæ Bannitos receptare
non potest.idem dixit Petr.de Anch. in consil.clviij.ex narra-
tis. col.ij.

SVMMARIVM.

1 *Confœderatus alteri principi,si demum feudum habuerit ab Imperatore,an impunè possit defendere confœderatum, cui Imperator bellum mouit.*

2 *Prima obligatio secundæ præfertur.*

3 *Colligatus duobus insolidū,est obligatus secundo,saluo iure primi. Confœderatus vni prius,potest etiam alteri confœderari,saluo iure primi.*

4 *Comes Nicola.de Pithigliano Capitaneus generalis Venetorū,qui pro eis militauit contra Regem Francorum,an propterea priuari debuerit feudo,quod tenebat à rege Hispaniæ confœderato dicto Regi Francorum.*

5 *Distinctio Authoris in dicto casu.*

6 *Confœderationes factæ inter principis subditos non valent,sine superioris consensu.*

QVAESTIO XVIII.

ECIMOOCTAVO quæro: Aliquis Do- 1
minus confœderationē fecit cum aliquo Princi
pe,qua confœderatione stante nulli dubium, quod
dicti confœderati mutuo inter se obligati sunt
ad defensionē,alter alterius,demum vnus dicto-

rum confœderatorum in feudum habuit aliquod castrum ab Imperatore, quæritur si bellum moueatur per imperatorem cõtra Principem, cum quo eius feudatarius confœderatus est, & talis confœderatus addiuuet suum confœderatum contra imperatorem, in tali bello, an incidat in crimen læsæ maiestatis?

2 In hac q. dicendum arbitror quòd non, † quia prima obligatio secundæ præfertur. facit quod in simili dixit Martin. de Laud. in tract. de confœder. princ. q. lx. vbi voluit, quòd si Dux Mediolani confœderationem fecit cum Ianuensibus primo, secundo loco cum Rege Francorum, prima confœderatio secundæ præferenda erit, per regulam l. qui prior. ff. de regu. iur. ex prima enim confœderatione causatur obligatio personalis, ad præstãdum auxilium in bello, confœderato, ergo prioritas temporis prioris confœderati iura potiora facit, per text. in l. in operis. ff. locat. allegat Ioan. Andr. in c. recolentes. de statu monac. in

3 nouella. † vbi dixit, ꝙ quãdo quis est colligatus duobus insolidum, est obligatus secundo, saluo iure primi: nam confœderatus vni prius, potest etiam alteri confœderari, saluo iure primi, c. j. §. fin. in tit. de nou. form. fidelit. facit quæ latissimè adduxit

4 Sigismund. Lofred. in consi. v. omissa facti serie, † vbi cõsuluit, quòd comes Nicola. de Pitigliano, qui erat generalis capitaneus Reipublicæ Venetorum, & militauit pro dicta Republica contra Francorum Regem confœderatum regis catholici, licet postquam erat Capitaneus generalis dictæ Reipublicæ, quoddam feudum in regno recognouisset, ab ipso Rege catholico, attamen quia prius obligatus erat Illustris. Dominio Venetorum, quòd propterea crimen læsæ maiestatis non commiserit in dictam regiam maiestatem, & per consequens non me

5 ruerit feudo ipso priuari. † In hac quæstione distinguendum arbitror sic, quòd aut præfati duo Principes confœderati aliquẽ superiorem Principem recognoscebant, aut non, si superiorem Principem recognoscebant, distinguo, aut talem confœderationem cum authoritate sui Principis superioris fecerunt, aut nõ, si cum authoritate Principis superioris confœderationem fecerunt. & tunc procedant superius dicta, aut dicta confœderatio facta est sine licentia principis superioris, & tunc secus dicen-

6 dum. † Et erit ratio, quia confœderationes factæ inter principes subditos non valent, sine superioris consensu, vt per Innoc. in c. dilecta, de exces. prælat. quem refert & sequitur Martin. de Laud. in tract. de confœder. princip. q. xx. idem voluit Petr. de Anch.

Anch.in clemen.pastoralis.col.j.in iiij.not.de re.iudic. si tamẽ superior erat absens,ita quòd eius consensus requiri non poterat,confœderationes valebunt,vt dicit idem Anchar.loco prædicto,aut superiorem non recognoscebant, & tali casu confœderationes valebunt,secundum Bart.in l.fin.ff.de colleg.illici. & ita dixit Marti.de Laud.loco præallegat.& in hoc casu procedat conclusio suprà firmata.

SVMMARIVM.

1 *Filius præteritus à patre,si crimen læsæ maiestatis committat,an querela inofficiosi fisco competat.*

2 *Fiscus loco hæredis habetur.*

3 *Filius bannitus,mortuus reputatur ante patrem.*

4 *Filius damnatus de crimine læsæ maiestatis præteritus per antea à patre, quo casu transmittat dictam querelam in fiscum.*

5 *Fiscus in quem damnati bona deueniunt, habetur loco extranei hæredis.*

QVAESTIO XIX.

DECIMONONO quæro: si filius à patre præteritus in testamento,quo casum testamentum patris nullum dicere poterat,l.Gallus.§.in omnibus.& l.inter cætera.ff.de liber. & posth. crimen læsæ maiestatis committat, & omnia eius bona in fiscum deueniant,an fiscus qui dicto filio successit,propter dictum delictum,ex persona filij,dicere possit testamentum nullum?Videtur prima facie dicendum quòd sic.† Nã fiscus loco hæredis habetur,l.inter eos.§.fin.ff.de fideiuss.l. ij. C. ad lege. iul. de vi public. Contrarium, quòd imò fisco non competat dicta querela inofficiosi test. voluit Bald.in l. si qua pœna.ff.de his qui sunt sui vel alien.iur.quẽ sequitur Frãc.Cremen.in suis singul. singu. xij.& lxxxix.inc. pone quòd filius. Et ratio huius decisionis erit, † quia filius bannitus mortuus reputatur ante patrem,vt in d.l.si qua pœna.Ergo non poterit dictam actionem in fiscum transmittere, quam ipse bannitus non habebat, capitul. nemo plus iuris. de regul. iuris. in vj. l. traditio. ff. de acquir.rer. domin. † In ista quæstione distinguendũputo,ꝙ aut filius defuncto patre antequã condem-

(margin: 1 2 3 4)

naretur, iam querelam contra patris testamentum instituerat, vel præparauerat, iuxta tex. in l. quemadmodum, ff. de inoffic. testam, aut non, primo casu dicerem querelam huiusmodi in fiscum transire, quia tali casu mortuo filio querela transit ad eius hæredem, etiam extraneum, tex. est iuncta glos. ibi, in verbo, ad hæredem, in l. posthumus. in fin. ff. de inoffic. testa. † Fiscus autem in quem damnati bona deueniunt loco extranei heredis habetur, l. libertorum. vbi not. Bart. ff. de iur. patron. l. eum qui. ff. de interdict. & relegat. Secundo verò casu, dicerem huiusmodi querelam in fiscum non transire; quia talis querela non transmittitur eo casu, nisi ad suos hæredes, facit glos. in d. l. posthumus. suprà allegata, & est text. in l. si quis filium. circa fi. C. de inoffi. testam. Aut filius patre adhuc viuente, à quo in testamento iam condito fuerat præteritus, commisit crimẽ læsæ maiestatis, & est capitaliter bannitus, cum confiscatione bonorum, & isto casu querela inofficiosi ex persona filij cui fiscus successit, fisco non competit. & idem erit in quocunque alio delicto pro quo filius esset capitaliter damnatus, cùm cõfiscatione bonorum, & ita procedat opinio Bal. in d. l. si qua pœna, & Cremens. in dictis suis singular.

5

FINIS.

AVTHOR OPERIS AD LECTOREM.

Iamque opus exegi quod læta Candide Lector,
Excipe, quáque soles perlege fronte velim.
Hos tibi si gratos dices fortasse labores
Non mea, sed fuerit gloria sola Dei.
Sin minus emissum quæso ne despice librum,
Authoris curam, sed studiúmq; probes.

EORVM QVAE IN PRAESENTI TRACTATV DE CRIMINE læſæ maieſtatis continentur alphabeticus Index pulchro ordine digeſtus.

Cognitio

D

Domus

recog

Filius,

Filius

G

H

I

& cap

Puni

Rebel

S

V

FINIS.

Lugduni,

IACOBVS FAVRE

Excudebat.

L. GOTTSCHER
1971